

Hallituksen esitys Eduskunnalle viestintämarkkinoita koskevan lainsäädännön muuttamisesta

ESITYKSEN PÄÄASIALLINEN SISÄLTÖ

Esityksessä ehdotetaan säädettäväksi uusi viestintämarkkinalaki sekä muutettaviksi televisio- ja radiotoiminnasta annettua lakia, valtion televisio- ja radorahastosta annettua lakia, Yleisradio Oy:stä annettua lakia, radiolakia sekä eräitä muita lakeja.

Esityksellä tuetaan verkkoliiketoimintaa, televisio- ja radiotoimintaa sekä sisältötuotantoa. Esityksellä pyritään luomaan entistä paremmat lainsäädännölliset edellytykset keskenään kilpailevalle liiketoiminnalle, viestintäteknologian kehitykselle ja innovaatioille. Siten edistetään elinkeinoelämän kilpailukykyä, viestintäpalvelujen tasa-arvoista saatavuutta ja sananvapautta.

Teleyrityksiin kohdistuvat velvoitteet koskisivat pääasiassa vain teleyrityksiä, joilla on huomattava markkinavoima. Velvollisuuksien perusteista säädettäisiin laissa. Viestintävirasto päättäisi merkityksellisistä markkinoista tekemänsä analyysin perusteella, mitä velvollisuuksia teleyrityksille on välttämätöntä asettaa. Teleyritysten erityisvelvoitteet kohdistuisivat viestintäpalveluiden tuotannossa keskeisten resurssien käyttöön. Ne olisivat pääasiassa velvollisuuksia luovuttaa käyttöoikeus laissa määriteltyyn verkkoelementtiin tai verkon kapasiteettiin. Teleyrityksille voitaisiin asettaa myös muun muassa käyttöoikeuden hinnoittelua koskevia velvoitteita.

Eurooppalaisten viestintäpalvelujen markkinoiden edistämiseksi Viestintäviraston olisi kuultava keskeisistä päätöksistään Euroopan komissiota ja Euroopan talousalueen valtioiden sääntelyviranomaisia. Komission merkityksellisiä markkinoita koskevasta suosituksesta poikkeavan markkinamäärittelyn tekisi

liikenne- ja viestintäministeriö. Komissio voisi eräissä tilanteissa estää Viestintäviraston tai liikenne- ja viestintäministeriön päätöksen antamisen.

Esityksen mukaan toimiluvanvaraista teletoimintaa olisi jatkossakin matkaviestinverkon ja digitaalisen maanpäällisen joukkoviestintäverkon tarjonta, joka edellyttää radiotaajuuksia. Muun teletoiminnan harjoittaminen olisi ilmoituksenvaraista elinkeinotoimintaa.

Käyttäjillä olisi oikeus tiettyihin yleispuhelinverkkoihin, kuten oikeus vaatia liittymää yleiseen puhelinverkkoon. Käyttäjien saatavilla tulisi myös olla kohtuuhintainen puhelinluettelopalvelu ja numerotiedotuspalvelu sekä maksuttomat hätäpalvelut. Käyttäjä saisi oikeuden säilyttää puhelinnumeronsa myös matkaviestinpalvelun tarjoajaa vaihtaessaan.

Esitys tehostaisi viestintälainsäädännön täytäntöönpanoa. Nykyisen viestintämarkkinalain rangaistussäännökset poistettaisiin ja markkinaoikeus saisi määrätä teleyrityksille tietyissä väärinkäyttötilanteissa seuraamusmaksun. Teletoimintaa koskevien riitojen ratkaisua nopeutettaisiin säätämällä Viestintävirastolle velvollisuus ratkaista ne pääsääntöisesti neljässä kuukaudessa. Tiettyjen asioiden osalta valitustietä lyhennettäisiin siten, että Viestintäviraston päätöksestä voisi valittaa suoraan korkeimpaan hallinto-oikeuteen.

Uudella viestintämarkkinalailla pantaisiin täytäntöön sähköisten viestintäverkkojen ja palvelujen yhteisestä sääntelyjärjestelmästä annettu Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivi, sähköisiä viestintäverkkoja ja palveluja koskevasta valtuutuksista annettu Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivi.

vi, sähköisten viestintäverkkojen ja niiden liitännäistoimintojen käyttöoikeuksista ja yhtyeenliittämisestä annettu Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivi sekä yleispalvelusta ja käyttäjien oikeuksista sähköisten viestintäverkkojen ja –palvelujen alalla annettu Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivi. Lisäksi esityksellä saatettaisiin viestintämarkkinoita koskeva sääntely uuden perustuslain mukaiseksi.

Esityksellä muutettaisiin kaapeli-televisioverkoissa toimiviin teleyrityksiin kohdistuvia siirtovelvoitteita siten, että korvaukseton siirtovelvoite kohdistuisi ainoastaan Yleisradio Oy:n ohjelmistoihin. Kaupallisten toimijoiden valtakunnalliset kanavat kuuluisivat myös velvoitteen piiriin. Niiden siirrosta voidaan kuitenkin sopia maksettavaksi enintään kustannussuuntautunut hinta.

Radiolakia ehdotetaan muutettavaksi siten, että telepäätelaitteiden markkinoille saattamisesta ja kaupan pitämisestä sekä telepäätelaitteiden aiheuttamien häiriöiden selvittämisestä säädettäisiin radiolaissa.

Televisio- ja radiotoiminnasta annettua lakia ehdotetaan muutettavaksi siten, että Viestintävirasto myöntäisi toimilupia lyhytaikai-

seen ja pienimuotoiseen radio- ja televisio-toimintaan. Esityksessä luotaisiin myös menettelysäännökset sellaisten tapausten varalle, joissa on tarpeen puuttua yhteiskunnallisesti merkittävän tapahtuman televisiointia koskevien oikeuksien käyttöön.

Esityksellä on tarkoitus tehostaa Viestintäviraston toimintaa muuttamalla eräitä valtion televisio- ja radiorahastosta annetun lain televisiomaksua koskevia säännöksiä.

Esityksen mukaan Yleisradio Oy:n toiminnasta annettaisiin vuosittain kaksi uutta kertomusta. Hallintoneuvoston tulisi antaa yhtiön toiminnasta kertomus eduskunnalle. Yleisradio Oy:n tulisi lisäksi antaa Viestintävirastolle julkisesta palvelusta kertomus, josta virasto antaisi oman lausuntonsa valtioneuvostolle.

Esitys on toinen vaihe viestintälainsäädännön laajemmasta kokonaisuudistuksesta. Kokonaisuudistuksen ensimmäiseen vaiheeseen liittyvät lainmuutokset tulivat voimaan 1 päivänä heinäkuuta 2002.

Ehdotetut lait ovat tarkoitetut tulemaan voimaan 25 päivänä heinäkuuta 2003, jolloin direktiivit tulee panna täytäntöön.

SISÄLLYSLUETTELO

ESITYKSEN PÄÄASIALLINEN SISÄLTÖ	1
SISÄLLYSLUETTELO	3
YLEISPERUSTELUT.....	7
1. Johdanto	7
2. Nykytila.....	8
2.1. Lainsäädäntö ja käytäntö.....	8
2.1.1. Viestintämarkkinoiden toimijat	8
2.1.2. Viestintämarkkinoiden talous.....	12
2.1.3. Viestintämarkkinalain soveltamisala.....	13
2.1.4. Toimiluvanvarainen ja ilmoituksenvarainen teletoiminta.....	14
2.1.5. Huomattava markkinavoima.....	15
2.1.6. Omaisuuden ja kapasiteetin luovutus sekä niihin liittyvä hintasääntely.....	16
2.1.7. Yhteenliittäminen ja siihen liittyvä hintasääntely	19
2.1.8. Sisällöntuottajan asema.....	20
2.1.9. Hintavalvonta, kustannuslaskenta ja eriyttäminen	20
2.1.10. Yleispalvelu	21
2.1.11. Verkkojen turvallisuus ja laatuvaatimukset.....	25
2.1.12. Poikkeusoloihin varautuminen.....	26
2.1.13. Telekuuntelu ja –valvonta	26
2.1.14. Telekaapelin sijoittaminen.....	27
2.1.15. Teleurakointi.....	27
2.1.16. Telepätelaitteet.....	28
2.1.17. Viranomaisverkot.....	28
2.1.18. Tietojen julkisuus, julkaiseminen ja tietojen vaihto.....	28
2.1.19. Riitojenratkaisu ja muutoksenhaku	29
2.1.20. Rangaistussäännökset	30
2.1.21. Vahingonkorvaussäännöt	30
2.1.22. Pakkokeinot	30
2.1.23. Ohjaus- ja valvontaviranomaiset	30
2.1.24. Tilaustelevisiopalvelu	31
2.1.25. Julkinen palvelu.....	31
2.1.26. Toimiluvanvarainen televisio- ja radiotoiminta	31
2.1.27. Siirtovelvoitteet	32
2.1.28. Yhteiskunnallisesti merkittävien tapahtumien televisiointioikeudet.....	32
2.1.29. Radiotaajuuksien hallinta.....	33
2.1.30. Viestintäviraston asema	33
2.1.31. Säädöstaso	34
2.2. Euroopan yhteisön lainsäädäntö	34
2.2.1. Direktiivi sähköisten viestintäverkkojen ja –palvelujen yhteisestä sääntelyjärjestelmästä.....	34

2.2.2.	Direktiivi viestintäverkkojen ja niiden liitännäistoimintojen käyttöoikeuksista ja yhteenliittämisestä.....	39
2.2.3.	Direktiivi sähköisen viestinnän verkkoja ja palveluja koskevista valtuutuksista	42
2.2.4.	Direktiivi yleispalvelusta ja käyttäjien oikeuksista sähköisten viestintäverkkojen ja –palvelujen alalla	45
2.2.5.	Päätös Euroopan yhteisön radiotaaajuuspolitiikan sääntelyjärjestelmästä..	50
2.2.6.	Muu Euroopan yhteisön lainsäädäntö	51
2.3.	Kansainvälinen vertailu	52
2.3.1.	Ruotsi	52
2.3.2.	Norja	56
2.3.3.	Tanska.....	59
2.3.4.	Yhdistynyt Kuningaskunta	62
2.3.5.	Alankomaat	65
2.3.6.	Saksa	67
2.3.7.	Yhdysvallat.....	70
2.3.8.	Japani.....	73
2.3.9.	Ranska	75
2.4.	Nykytilan arviointi.....	76
2.4.1.	Direktiivin säännökset, jotka eivät edellytä muutoksia lainsäädäntöön..	76
2.4.2.	Sisällöntuottajien asema.....	82
2.4.3.	Viestintäviraston toiminnan tehostaminen.....	83
2.4.4.	Julkinen palvelu	83
2.4.5.	Laki televisio- ja radiotoiminnasta.....	84
2.4.6.	Laki valtion televisio- ja radorahastosta	85
2.4.7.	Säädöstaso	85
3.	Esityksen tavoitteet ja keskeiset ehdotukset.....	85
3.1.	Tavoitteet ja keinot niiden saavuttamiseksi	85
3.2.	Keskeiset ehdotukset	86
3.2.1.	Sähköisen viestinnän direktiivien pano täytäntöön	86
3.2.2.	Sisällöntuottajien asema.....	91
3.2.3.	Viestintäviraston toiminnan tehostaminen.....	91
3.2.4.	Riita-asioiden käsittelyn nopeuttaminen	92
3.2.5.	Viranomaisverkkoja koskeva sääntely	92
3.2.6.	Jäännösviestintä.....	93
3.2.7.	Teleyrityksiin kohdistuva yleinen valvontamaksu.....	93
3.2.8.	Teleurakointia koskevat muutokset.....	94
3.2.9.	Perustuslain edellyttämät muutokset viestintälainsäädäntöön	94
3.2.10.	Julkisen palvelun arviointi.....	95
3.2.11.	Ohjelmistoluvan myöntäminen	95
3.2.12.	Yksinoikeus merkittävän tapahtuman televisiointiin	95
4.	Esityksen vaikutukset.....	95
4.1.	Vaikutukset valtiontalouteen	95
4.2.	Organisaatio- ja henkilöstövaikutukset.....	97

4.3.	Vaikutukset kansalaisiin	98
4.4.	Vaikutukset yritysten asemaan ja talouteen.....	98
4.5.	Ympäristövaikutukset	100
5.	Asian valmistelu	100
5.1.	Valmistelu ja lausunnot.....	100
5.2.	Lausunnoissa esitetyjä näkökohtia	101
6.	Muita esitykseen vaikuttavia seikkoja	102
6.1.	Riippuvuus muista esityksistä.....	102
6.2.	Riippuvuus kansainvälisistä sopimuksista ja velvoitteista.....	102
6.3.	Esityksen suhde Ahvenanmaan itsehallintoon	102
YKSITYISKOHTAISET PERUSTELUT		104
1.	Lakiehdotusten perustelut	104
1.1.	Viestintämarkkinalaki.....	104
1 luku.	Yleiset säännökset	104
2 luku.	Teletoinnin harjoittaminen.....	109
3 luku.	Velvollisuuksien asettaminen teleyritykselle	118
4 luku.	Käyttöoikeuden luovutusta koskevat teleyrityksen velvollisuudet.....	127
5 luku.	Yhteenliittämistä koskevat teleyrityksen velvollisuudet	139
6 luku.	Numerointi.....	143
7 luku.	Käyttäjän oikeudet	153
8 luku.	Hinnoittelu ja hinnoittelun valvonta	165
9 luku.	Viranomaisen avustamiseen liittyvät teleyrityksen velvollisuudet	169
10 luku.	Telekaapelin sijoittaminen	177
11 luku.	Tietojen luovuttaminen ja julkistaminen sekä kuulemisvelvollisuus....	181
12 luku.	Valvonta, seuraamukset ja riitojen ratkaisu	185
13 luku.	Viestintäverkkoa ja viestintäpalvelua koskevat yleiset säännökset	194
14 luku.	Erinäiset säännökset	199
15 luku.	Voimaantulo- ja siirtymäsäännökset.....	207
1.2.	Laki televisio- ja radiotoiminnasta annetun lain muuttamisesta	210
1.3.	Laki valtion televisio- ja radorahastosta annetun lain muuttamisesta	220
1.4.	Laki Yleisradio Oy:stä annetun lain muuttamisesta	225
1.5.	Laki viestintähallinnosta annetun lain 2 §:n muuttamisesta	227
1.6.	Laki tekijänoikeuslain 25 i §:n muuttamisesta.	227
1.7.	Laki radiolain muuttamisesta.....	227
1.8.	Laki kilpailunrajoituksista annetun lain muuttamisesta	230
1.9.	Laki yksityisyyden suojasta televiestinnässä ja teletoinnin tietoturvas- ta annetun lain muuttamisesta	230
1.10.	Laki meripelastuslain muuttamisesta	230
1.11.	Laki hätäkeskuslain muuttamisesta.....	230
1.12.	Laki pelastustoimilain muuttamisesta	231
2.	Voimaantulo	231
3.	Säätämisyjärjestys	231
3.1.	Johdanto	231
3.2.	Sananvapaus.....	231

3.3.	Elinkeinovapaus.....	232
3.4.	Omaisuu den suoja	232
3.5.	Norminantovaltuudet	235
3.6.	Säätäm isjärjestyksen arviointi	235
LAKIEHDOTUKSET		236
	Viestintämarkkinalaki.....	236
	televisio- ja radiotoiminnasta annetun lain muuttamisesta	272
	valtion televisio- ja radorahastosta annetun lain muuttamisesta.....	279
	Yleisradio Oy:stä annetun lain muuttamisesta.....	283
	viestintähallinnosta annetun lain 2 §:n muuttamisesta.....	285
	tekijänoikeuslain 25 i §:n muuttamisesta	286
	radiolain muuttamisesta.....	287
	kilpailunrajoituksista annetun lain muuttamisesta.....	294
	yksityisyyden suojusta televiestinnässä ja teletoiminnan tietoturvasta annetun lain muuttamisesta.....	295
	meripelastuslain 16 §:n muuttamisesta	296
	häätäkeskuslain 8 §:n muuttamisesta	297
	pelastustoimilain 43 §:n muuttamisesta.....	298
LIITE		299
RINNAKKAISTEKSTIT		299
	televisio- ja radiotoiminnasta annetun lain muuttamisesta	299
	valtion televisio- ja radorahastosta annetun lain muuttamisesta.....	313
	Yleisradio Oy:stä annetun lain muuttamisesta.....	319
	viestintähallinnosta annetun lain 2 §:n muuttamisesta.....	322
	tekijänoikeuslain 25 i §:n muuttamisesta	323
	radiolain muuttamisesta.....	324
	kilpailunrajoituksista annetun lain muuttamisesta.....	337
	yksityisyyden suojusta televiestinnässä ja teletoiminnan tietoturvasta annetun lain muuttamisesta.....	338
	meripelastuslain 16 §:n muuttamisesta	340
	häätäkeskuslain 8 §:n muuttamisesta	341
	pelastustoimilain 43 §:n muuttamisesta.....	342

YLEISPERUSTELUT

1. Johdanto

Sähköisen viestinnän uuden sääntelyjärjestelmän mukaiset Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivit, jäljempänä *sähköisen viestinnän direktiivit*, hyväksyttiin 14 päivänä helmikuuta 2002. Sähköisen viestinnän direktiiveillä tarkoitetaan tässä esityksessä Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivejä sähköisten viestintäverkkojen ja -palvelujen yhteisestä sääntelyjärjestelmästä 2002/21/EY, jäljempänä *puitedirektiivi*, sähköisten viestintäverkkojen ja niiden liitännäistoimintojen käyttöoikeuksista ja yhteensiirtämisestä 2002/19/EY, jäljempänä *käyttöoikeusdirektiivi*, sähköisiä viestintäverkkoja ja -palveluja koskevista valtuutuksista 2002/20/EY, jäljempänä *valtuutusdirektiivi*, yleispalvelusta ja käyttäjien oikeuksista sähköisten viestintäverkkojen ja -palvelujen alalla 2002/22/EY, jäljempänä *yleispalveludirektiivi*, sekä päätöstä Euroopan yhteisön radiotaajuuspolitiikan sääntelyjärjestelmästä 676/2002/EY, jäljempänä *radiotaajuuspäätös*. Säädökset on julkaistu Euroopan yhteisöjen Virallisessa lehdessä 24 päivänä huhtikuuta 2002 ja ne tulee saattaa osaksi kansallista lainsäädäntöä 25 päivänä heinäkuuta 2003.

Viestintämarkkinalaki, entinen telemarkkinalaki (396/1997), joka on viestintälainsäädännön keskeisin säädös, on eräänlainen puitelaki, joka sisältää soveltamisalansa perussäännökset. Yksityiskohtaisemmat säännökset on annettu asetuksella ja liikenneministeriön päätöksillä. Uusi perustuslaki tuli voimaan 1 päivänä maaliskuuta 2000. Perustuslaki rajoittaa merkittävästi valtioneuvoston ja ministeriöiden norminanto-oikeutta. Perustuslain 80 §:ssä säädetään, että lailla on säädettävä yksilön oikeuksien ja velvollisuuksien perusteista sekä asioista, jotka perustuslain mukaan muuten kuuluvat lain

alaan. Muu viranomainen kuin valtioneuvosto tai ministeriö voidaan lailla valtuuttaa antamaan oikeussääntöjä määrätyistä asioista, jos siihen on sääntelyn kohteeseen liittyviä erityisiä syitä eikä sääntelyn asiallinen merkitys edellytä, että asiasta säädetään lailla tai asetuksella. Tällaisen valtuutuksen tulee olla soveltamisalaltaan täsmällisesti rajattu. Voimassa oleva viestintälainsäädäntö ei kaikilta osin täytä uuden perustuslain asettamia vaatimuksia.

Erityisesti Euroopan yhteisön lainsäädäntökehityksen vuoksi liikenne- ja viestintäministeriön alaisen telealan valvontaviranomaisen Viestintäviraston merkitys on viime vuosina kasvanut ja sen tehtävät ovat lisääntyneet. Äskettäin hyväksytty sähköisen viestinnän direktiivipaketti kasvattaa viestintähallinnon tehtäviä entisestään. Näiden tehtävien tehokas toimeenpano edellyttää sitä, että myös säännösten valvonnassa on käytettävissä riittävä keinovalikoima. Viestintämuotojen lähentyminen ja digitalisointi kasvattavat sisältöjen kysyntää ja lisäävät laadukkaan sisällöntuotannon tarvetta.

Yksi keskeinen osa suomalaista sisältötarjontaa on televisio- ja radiotoiminnan julkisen palvelun ohjelmatoiminta. Julkinen palvelu on määritelty laissa. Julkisen palvelun toimintaa harjoittavan Yleisradio Oy:n rahoitus perustuu television katsojilta kerättäviin televisiomaksuihin sekä kaupallisilta televisiotoiminnan harjoittajilta kerättäviin toimilupamaksuihin. Euroopan yhteisössä on käyty keskustelua siitä, missä määrin julkisiin yleisradioyhtiöihin voidaan soveltaa yleisiä kilpailua ja valtionapuja koskevia säännöksiä. Komission syksyllä 2001 julkaiseman tiedonannon mukaan jäsenvaltioiden tulee määritellä julkisen palvelun tehtävät selkeästi ja riippumattoman toimielimen tulee arvioida tehtävien täyttämistä. Velvoitteen täyttäminen edellyttää asiaa koskevaa sääntelyä.

2. Nykytila

2.1. Lainsäädäntö ja käytäntö

2.1.1. Viestintämarkkinoiden toimijat

Yleistä

Viestintämarkkinalakia sovelletaan lain 3 §:n 1 momentin mukaan teletoitintaan ja tilaajaluetteloiden tarjontaan. Teletoitinnalla tarkoitetaan lain määritelmän mukaan televerkkojen rakentamista ja ylläpitoa sekä televiestinnän ohjausta televerkoissa. Teletoitinta jakautuu siten televerkkopalvelun ja telepalvelun tarjontaan. Tilaajaluettelolla tarkoitetaan viestintämarkkinalain 4 §:n 21 a kohdan mukaan yleisesti saatavilla olevaa puhelinluetteloa ja muuta painettua tai sähköisessä muodossa olevaa luetteloa tai osoiteistoa, joka sisältää tilaajien ja käyttäjien henkilötietoja tai muita tilaajia tai käyttäjiä koskevia tietoja.

Teleyritys on viestintämarkkinalaissa yläkäsite, jolla viitataan sekä televerkkoyritykseen että telepalveluyritykseen. Televerkkoyritykset tarjoavat verkkopalvelua rakentamalla tai ylläpitämällä joko kiinteitä verkkoja, matkapuhelinverkkoja tai digitaalisia televisio- tai radioverkkoja. Telepalveluyritykset eivät omista omaa televerkkoa, vaan ne vuokraavat televerkon kapasiteettia televerkkoyrityksiltä. Teleyritys voi toimia sekä televerkkoyrityksenä että telepalveluyrityksenä, mutta se voi myös tarjota vain joko televerkkopalvelua tai telepalvelua.

Useimmat suomalaiset teleyritykset toimivat kaksoisroolissa eli sekä televerkkoyrityksenä että telepalveluyrityksenä.

Teletoitintaan liittyvät läheisesti myös televisio- ja radiotoiminnan harjoittajat, sisällöntuottajat sekä laitevalmistajat. Maanpäällisen televisio- ja radiotoiminnan harjoittaminen edellyttää valtioneuvoston myöntämää ohjelmistolupaa. Sisällöntuottajat ovat mediataloja tai palveluyrityksiä, jotka tuottavat sisältöä, jota jaetaan operaattoreiden tietoliikenneverkkojen välityksellä. Tukipalveluiden tarjoajat tuottavat esimerkiksi salaus- ja muita turvallisuuspalveluita tai elektronisen

maksamisen järjestelmiä. Laitteistovalmistajat ovat yrityksiä, jotka tuottavat esimerkiksi verkkoelementtejä ja päätelaitteita loppukäyttäjille, esimerkiksi matkapuhelimia.

Televerkkoyritykset

Suomen niin sanotun perinteisen teletoitinnan kolme pääyrittäjäryhmittymää ovat Elisa-ryhmä, Finnet-ryhmä ja Sonera. Ryhmittymiin kuuluvat teleyritykset toimivat sekä verkko- että palveluoperaattoreina.

Elisa Communications Oyj -konserni muodostuu emoyhtiöstä, Elisa Communications Oyj:stä sekä konserniyhtiöistä, joista matkapuhelinpalveluja tarjoaa Oy Radiolinja Ab, datasiirtopalveluja Oy Datatie Ab, ja internet-palveluja Kolumbus Oy. Konsernin tytäryhtiöitä ovat Soon Communications Oyj, KSP yhtiöt Oyj, Tikka Communications Oy, Lounet Oy, Riihimäen Puhelin Oy ja Oy Finnet International Ab, joka tarjoaa ulkomaanpuheluita. Vuonna 2001 Elisa-ryhmän yhteenlaskettu liikevaihto oli 1,4 miljardia euroa ja sen osuus teleyritysten liikevaihdosta oli 31 prosenttia. Elisa Communications Oyj toimii Suomessa paikallisesti ja valtakunnallisesti. Kansainvälisessä toiminnassa konserni keskittyy Itämeren alueeseen. Painopiste on Saksassa ja Baltiassa.

Finnet-liittoon kuuluu 44 itsenäistä yhtiötä, joista 37 on paikallisia puhelinyhtiöitä ja seitsemän valtakunnallisia yhtiöitä. Finnet-liitto on alueellisten puhelinyhtiöiden ja niiden muodostamien yhteisöjen elinkeino- ja toimintapoliittinen etujärjestö sekä yhteistyöfoorumi. Liitto vastaa myös jäsenistönsä ulkoisesta vaikuttamisesta sekä kansallisesti että kansainvälisesti. Viimeksi liiton jäseniksi ovat liittyneet alueellisten teleyritysten omistajat, valtakunnalliset yhtiöt Suomen 2 G Oy, Suomen 3 G Oy, DNA Finland Oy ja Nettiportti Oy. Vuonna 2001 jäsenyhtiöiden yhteenlaskettu liikevaihto oli 669 miljoonaa euroa ja osuus 14 prosenttia Suomen teleyritysten kokonaisliikevaihdosta.

Sonera Oyj tytäryhtiöineen tarjoaa sekä kiinteän että matkaviestinverkon palveluita Suomessa ja ulkomailla sekä erilaisia uusia palveluita. Tytäryhtiöistä Sonera Smart Trust

Oy on erikoistunut tietoturvaan ja tietohallintaan, Sonera Zed Oy langattomien päätelaitteitten palvelukokonaisuuksiin, Sonera Plaza Oy internet-palveluiden tarjontaan, Sonera Juxto langattomien päätelaitteiden sovellusten kehittämiseen, Sonera Entrum Oy kiinteiden yhteyksien tarjontaan, Sonera Solutions Oy suurasiakkaiden matkapuhelinpalveluihin ja internet-palveluihin, Sonera Carrier Networks Oy verkkopalveluihin sekä TeleRing Oy ja DataInfo Oy matkaviestinnän sekä tieto- ja teletekniikan laitekauppaan. Sonera Oyj:n liikevaihto vuonna 2001 oli 2,2 miljardia euroa ja osuus 46 prosenttia Suomen teleyritysten kokonaisliikevaihdosta.

Viestintälainsäädännön kokonaisuudistuksen ensimmäisen vaiheen hallituksen esityksen (HE 241/2001 vp.) säännösten voimaantumisen jälkeen viestintämarkkinalaissa tarkoitettuja televerkkoja ovat myös digitaaliset maanpäälliset televisioverkot sekä kaapelitelesioverkot. Televerkkoyritys Digita Oy omistaa Suomeen rakennetun maanpäällisen digitaalisen televisio- ja radioverkon ja vastatessaan televisio- ja radiolähetysten maanpäällisestä jakelusta harjoittaa ilmoituksenvaraista teletointa. Yleisradio Oy omistaa 51 prosenttia ja ranskalainen Télédiffusion de France S.A. 49 prosenttia Digita Oy:n osakkeista.

Digitaalisessa maanpäällisessä televisio- ja radiotoiminnassa viestintämarkkinalain mukaisia televerkkoyrityksiä ovat lisäksi ne yritykset, joille liikenne- ja viestintäministeriö on myöntänyt verkkotoimiluvan digitaaliseen maanpäälliseen televisio- ja radioverkkoon. Toimiluvanhaltijat vastaavat digitaalisten kanavanippujen käyttöön liittyvästä taajuuskapasiteetin hallinnasta ja jaosta.

Analogiset televisio- ja radioverkot ovat pääsääntöisesti voimassa olevan viestintämarkkinalain soveltamisalan ulkopuolella, mutta niitäkin on syytä käsitellä lyhyesti tässä yhteydessä. Digita Oy välittää analogisessa televisioverkossa Yleisradio Oy:n molemmat televisiokanavat sekä MTV Oy:n ja Oy Ruutunelonen Ab:n lähetykset. Ohjelmat voidaan siirtää lähetyspaikasta Digita Oy:n lähetysverkkoon joko radioaaltoja hyväksi käyttäen linkkiverkossa, kuitua pitkin valokaapeliverkossa tai satelliittiteitse. Analogisessa radioverkossa Digita Oy vastaa Yleis-

radio Oy:n, Oy Suomen Uutisradio Ab:n sekä joidenkin kaupallisten erikois- ja paikallisradioiden ohjelmien jakelusta. Joidenkin kaupallisten erikois- ja paikallisradioiden teknisestä välittämisestä vastaa Telemast Nordic Oy. Muutamat paikallisradiot ovat järjestäneet ohjelmien lähettämisen itsenäisesti.

Oma ryhmänsä televerkkoyritysten joukossa ovat kaapeliverkoissa toimivat yhtiöt, joita on Suomessa nykyisin noin 50. Kaapelitelesio liittymä oli vuoden 2001 lopussa noin 1 000 000 kotitaloudessa eli 42 prosentissa kaikista kotitalouksista.

Telepalveluyritykset sekä televisio- ja radiotoiminnan harjoittajat

Kilpailun avautumisen jälkeen etenkin palveluyritysten määrä on huomattavasti lisääntynyt. Suomessa on 155 yritystä antanut liikenne- ja viestintäministeriölle teletointa ilmoituksen. Edellä mainitut televerkkoyritykset toimivat kaikki myös telepalveluyrityksinä. Muista palveluoperaattoreista suurimpia ovat Jippii Group Oyj, RSL Com Finland Oy, Song Networks Oy ja Cubio Communications.

Viestintämarkkinalainsäädännön kokonaisuudistuksen ensimmäisen vaiheen muutosten myötä telepalveluyrityksiksi muuttuivat myös ne televisio- ja radiotoiminnan harjoittajat, jotka toimivat digitaalisissa televisio- tai radioverkoissa. Valtioneuvoston myöntämät toimiluvat digitaaliseen televisio- toimintaan tulivat voimaan 1 päivänä syyskuuta 2000. Toimijat aloittivat lähetystoiminnan elokuussa 2001, mutta alkuvaiheessa toiminta ei vielä ole täysimittaista vastaanotintaitteiden vähäisen lukumäärän vuoksi.

Digitaalista maanpäällistä televisio- toimintaa harjoitetaan kolmessa kanavanipussa eli multipleksissa. Kanavanippu A on taajuussuunnitelmassa varattu Yleisradio Oy:lle. Kanavanipun B toimiluvat on myönnetty MTV Oy:lle, Sub-TV Oy:lle, Suomen Urheilutelesio Oy:lle ja Wellnet Oy:lle. Kanavanipun C toimiluvat myönnettiin alun perin Oy Ruutunelonen Ab:lle, Helsinki Media Company Oy:lle, Werner Söderström Oy:lle ja Deuterium Oy:lle. Werner Söderström Oy ilmoitti sitemmin luopuvansa sille

myönnetystä toimiluvasta. Helsinki Media Company Oy:n ja Deuterium Oy:n toimiluvat ovat rauenneet kyseisten toimijoiden keskeytettyä säännöllisen lähetystoiminnan harjoittamisen. Digitaaliset toimiluvat ovat voimassa 31 päivään elokuuta 2010 saakka. Digitaaliseen radiotoimintaan ei toistaiseksi ole myönnetty toimilupia kaupallisille toimijoille. Yleisradio Oy:llä on kolme digitaalista radiokanavaa.

Analoginen televisio- ja radiotoiminta maanpäällisissä verkoissa ei ole viestintämarkkinalain tarkoittamaa telepalvelutoimintaa, mutta kokonaiskuvan luomiseksi myös analogisen televisio- ja radiotoiminnan harjoittajia käsitellään tässä yhteydessä. Valtakunnallista analogista televisiotoimintaa harjoitetaan Suomessa neljällä televisiokanavalla. Näiden lisäksi Etelä-Suomen alueella on Ruotsin television yksös- ja kakkoskanavien ohjelmista koottu ohjelmakanava (SVT Europa). Yleisradio Oy vastaa TV1:n ja TV2:n toiminnasta Yleisradio Oy:stä annetun lain ja SVT Europan toiminnasta Yleisradio Oy:lle myönnetyn toimiluvan nojalla. MTV3:n toiminnasta vastaa MTV Oy ja neljännen valtakunnallisen televisiokanavan toiminnasta Oy Ruutunelonen Ab, molemmat niille myönnettyjen toimilupien nojalla. MTV Oy:n ja Oy Ruutunelonen Ab:n toimiluvat ovat voimassa 31 päivään joulukuuta 2006 saakka. Valtakunnallisten kanavien lisäksi paikallista maanpäällistä televisiotoimintaa harjoitetaan Tampereella, Kristiinankaupungissa ja Närpiössä.

Yleisradio Oy:n tarjoama analoginen radio-ohjelmisto koostuu kolmesta suomenkielisestä, kahdesta ruotsinkielisestä sekä yhdestä saamenkielisestä radiokanavasta. Kaupallisia radiokanavia on lähes 70, joista osa on puolivaltakunnallisia eri tavoin profiloituneita erikoisradioita. Radio Nova on ainoa valtakunnallinen kaupallinen radiokanava.

Maanpäällisessä televisio- ja radioverkossa toimivien televisio- ja radiotoiminnan harjoittajien lisäksi on myös yksinomaan kaapeliteleviOVERKOSKA toimivia televisiokanavia, kuten Moon TV, Aluetelevisioyhtiö ATV Oy sekä useat paikalliset kaapeliteleviOKANAVAT.

KaapeliteleviOVERKOISSA välitetään sekä kotimaisia että ulkomaisia maanpäällisiä te-

levisiOLÄHETYKSIÄ, ulkomaisia satelliitti-lähetYKSIÄ ja kotimaisia yksinomaan kaapeliteleviOVERKOSKA välitettÄVIÄ lähetyksiÄ. Suora satelliittivastaanotto on yleistynyt 1990-luvulla. Arvioiden mukaan noin 360 000 kotitaloutta vastaanotti satelliittiohjelmat joko oman lautasantennin tai taloyhtiön antennijärjestelmän kautta vuoden 2001 lopussa.

Suurin osa kaapeliteleviOTOIMINNAN harjoittajien liikevaihdosta muodostuu kaapeliteleviOLIITTYMÄN myynnistä sekä verkon ja niin sanottujen peruspalvelujen ylläpidosta. Analogisina peruspalveluina on kaapeliteleviOVERKOSKA tarjottu keskimäärin 11 televisiOKANAVAA sekä suurin osa kaapeliteleviOVERKON alueella kuuluvista radiOKANAVISTA. Peruspalveluista kolmasosan muodostavat televisio- ja radiolain 42 §:n mukaisen siirtovelvoitteen (niin sanotun must carry – velvoitteen) alaiset televisio- ja radiOKANAVAT. Seuraavaksi merkittävintä kaapeliteleviOTOIMINNAN liikevaihdon kannalta on maksuteleviOTOIMINTA. Nykyisin kaapeliteleviOVERKOSKA on tarjolla keskimäärin 20 maksullista televisiOKANAVAA. Joissakin kaapeliteleviOVERKOISSA on lisäksi tarjolla maksullisia radiOKANAVIA.

Yhä useammat kaapeliteleviOTOIMINNAN harjoittajat ovat viime vuosina aloittaneet internet-yhteyksien tarjonnan kaapeliteleviOVERKOSKA. KaapeliteleviOVERKOSKA ensimmäiset digitaalisten televisiopalvelujen tarjoajat aloittivat toimintansa vuoden 2001 puolivälissä. Nykyisin lähes kaikki kaapeliteleviOTOIMINNAN harjoittajat tarjoavat digitaalisia televisiopalveluita ja vastaanottimia. KaapeliteleviOVERKOSKA on tarjolla kymmeniä digitaalisia televisiOKANAVIA, joiden joukossa ovat myös kaikki digitaalisessa maanpäällisessä televiOVERKOSKA välitettävät kanavat.

Verkkoviestintä on televisiOKANAVIEN tapan järjestäytymässä erilaisiksi ohjelma- ja aineistopaketeiksi. Monet suosituimmista kotimaisista verkkosivuista ovat perinteisten joukkoviestimien ylläpitämiä. Keväällä 2002 Suomessa oli tarjolla yli 300 lehdeksi luokiteltavaa verkkojulkaisua. Merkittävä osa säännöllisesti käyttäjämääränsä tarkistuttavista verkkojulkaisuista on perinteisten medioiden julkaisuja.

Satelliittitelevisiotoiminta

Vuoden 2001 lopussa yli 360 000 talouden (14 prosenttia kaikista kotitalouksista) arvioitiin vastaanottavan satelliittivälitteisiä ohjelmia joko oman lautasantennin tai taloyhtiön yhteisantennijärjestelmän kautta.

Suomessa satelliittitelevisiokanavia voidaan vastaanottaa useista satelliiteista (esimerkiksi Eutelsat, Thor, Astra ja Sirius). Yksikään satelliitteja omistavista yrityksistä ei ole sijoittautunut Suomeen. Maailman radio-konferenssin hyväksymässä taajuuksien käytösuunnitelmassa Suomelle on varattu tietty määrä taajuuksia satelliittilähetystoimintaan. Toistaiseksi ei ole kuitenkaan realistisia odotuksia, että jokin suomalainen toimija haluaisi ottaa taajuuksia käyttöön. Suomessa harjoitettu satelliittitelevisiotoiminta perustuu siten tällä hetkellä ohjelmistojen välittämiseen muiden kuin suomalaisten yritysten omistamissa satelliiteissa ja muilla kuin suomalaisten yritysten hallinnoimilla taajuuksilla.

Runsas kolmannes satelliittipalveluja käyttävistä kotitalouksista vastaanottaa lähetykset omalla lautasantennilla. Osa satelliitin kautta välitettävistä ulkomaisista televisiokanavista voidaan vastaanottaa maksuttomasti, osaan tarvitaan maksullinen salauksenpurkukortti.

Satelliittitelevisiopalveluita tarjotaan myös kanavapaketteina. Suomeen sijoittautuneita satelliittikanavien paketoijia ovat tällä hetkellä Canal Digital Finland Oy ja Oy Viasat Finland Ab. Yhtiöiden tarjoamat digitaaliset kanavapaketit voidaan vastaanottaa ainoastaan maksullisen salauksenpurkukortin avulla. Molempien mainittujen yhtiöiden kautta jaetaan useita ulkomaisia satelliittikanavia. Canal Digital Finland Oy jakaa lisäksi kotimaiset MTV Oy:n MTV3:n, Oy Ruutunelonen Ab:n Nelosen sekä Suomen Urheilutelevisio Oy:n Urheilukanavan lähetykset.

Noin kaksi kolmasosaa satelliittitalouksista vastaanottaa satelliittitelevisiokanavia taloyhtiöiden yhteisantennijärjestelmien kautta. Suurin yhteisantennijärjestelmissä satelliittitelevisiopalveluita tarjoava yritys Suomessa on Maxisat Oy. Suurimmissa yhteisantennijärjestelmissä voidaan tarjota myös internet-palveluita. Satelliittikanavia välittävä yhteisantennijärjestelmä on perinteisesti luokiteltu

satelliittitelevisiotoiminnaksi, vaikkakin järjestelmä teknisesti muistuttaa kaapelitelevisioverkkoa. Yhteisantennin välityksellä harjoitettu televisio- ja radiotoiminta on niin pienimuotoista, että se jää myös televisio- ja radiotoiminnasta annetun lain soveltamisalan ulkopuolelle. Lakia ei 4 §:n mukaan sovelleta televisio- tai radiotoimintaan, jos televisio- tai radio-ohjelmistojen jakeluun tarkoitettussa verkossa on enintään 250 liittymää.

Suomessa asuville katsojille suunnattujen palveluiden lisäksi satelliitin välityksellä lähetetään myös ulkomailla asuville suomalaisille suunnattua ohjelmaa. Satelliittivälitteisen TV Finlandin ohjelmatarjonta koostetaan Yleisradio Oy:n ja MTV Oy:n omatuotantolisistä ohjelmista. TV Finlandin satelliittilähetyksistä huolehtii Telenor ja maksukorttien myynnistä vastaa Canal Digital Finland Oy sekä sen pohjoismaiset sisaryhtiöt.

Sisällöntuottajat

Keskeisiä viestintämarkkinoiden toimijoita ovat sisällöntuottajat, jotka tuottavat ohjelmia ja lisäpalveluita eri viestintäverkkoihin: televisioon, matkaviestimiin ja internetiin. Sisällönomistaja omistaa sisällön tekijänoikeudet ja saa korvausta sisällön käytöstä osana viestintäpalvelua. Suuret mediatilat, kuten SanomaWSOY Oyj, Alma Media Oyj sekä Yleisradio Oy, toimivat itse myös sisällöntuottajina. Sisällöntuottaja voi kuitenkin olla myös pieni yritys tai yksityishenkilö. Sisällönomistaja ei välttämättä ole sisällöntuottaja.

Sisältöpalvelumarkkinoilla toimivien yritysten määrästä antaa kuvan Viestintäviraston myöntämien tekstiviestipalvelunumeroiden määrä. Huhtikuun 1999 jälkeen numeroita on varattu erilaisiin käyttötarkoituksiin yli tuhat. Myönnettyjen numeroiden määrä ei suoraan kerro palvelujen määrää, koska yksittäisen numeron kautta voidaan käyttää useampaa palvelua. Numeroita hakevia yrityksiä on noin neljäsataa.

Portaalit ovat internet- tai matkapuhelinsivuja, joiden kautta asiakas pääsee käyttämään monien palveluntarjoajien sovelluksia ja palveluita. Suosituimpia porttaaleita huhtikuussa 2001 tehdyn tutkimuksen mukaan olivat Sonera Plaza, Saunalahti.fi, MTV3,

Scandinavia Online sekä msn.fi. Matkapuhelinpalveluita varten on kehitetty portaaleita, joista tunnetuimpia 2ndhead (Sanoma-WSOY Oyj), Iobox (Terra Mobile Oy), Jippii (Jippii Group Oyj), Portalma (Alma Media Interactive Oy), Radiolinja (Radiolinja Oy), Speedytomato (Telia AB) sekä Zed (Sonera Oyj).

Televisiotoiminnassa itsenäisten tai riippumattomien tuotantoyhtiöiden liikevaihdoksi vuonna 2001 arviointiin noin 70 miljoonaa euroa, josta kymmenen suurimman osuus oli noin 65 prosenttia. Suurimpia alan yhtiöitä ovat muun muassa Crea Video Oy, Solar Films Oy, Broadcasters Oy sekä brittiläisen Pearson-mediakonsernin Suomen tytäryhtiö. Suomessa televisio-ohjelmistojen kotimaisuusaste on suhteellisen korkea. Vuonna 2000 se oli Yleisradio Oy:llä 53 prosenttia, MTV Oy:llä 59 prosenttia sekä Oy Ruutunelonen Ab:llä 23 prosenttia. Riippumattomilta tuottajilta ostettujen ohjelmistojen osuus oli Yleisradio Oy:llä 32 prosenttia, MTV Oy:llä 28 prosenttia ja Oy Ruutunelonen Ab:lla 23. Digitaalisten televisiolähetysten lisääntyessä myös muut toimijat tulevat edellä mainittujen televisioyhtiöiden lisäksi käyttämään riippumattomien sisällöntuottajien palveluita.

2.1.2. Viestintämarkkinoiden talous

Yleistä

Suomen viestintä- ja tietotekniikkatoimiala on kansainvälisesti kilpailukykyinen. Sen avainaloilla toimivat tietokone- ja päätelaitevalmistajat sekä teleyritykset. Viestintäteknologioiden lähentymisen sekä digitalisoitumisen myötä sisällöntuottajat (media, viihdetollisuus ja eräät muut perinteiset alat) ovat myös nousemassa toimialalla keskeiseen asemaan. Perinteisten teleyritysten liittoutessa sisällöntuottajien kanssa on verkon peruspalveluiden, puheen ja datan rinnalle syntymässä nopeasti täysin uudenlaisia asiointi- ja sisältöpalveluita. Käytössä olevien tilastointimenetelmien vuoksi viestinnän taloutta käsiteltäessä on kuitenkin pitäydyttävä perinteisessä jaottelussa ja käsiteltävä perinteistä

teletoimintaa ja joukkoviestintää erillisinä kokonaisuuksina.

Perinteinen teletoiminta

Teleyritysten kokonaisliikevaihto vuonna 2001 oli 4 691,2 miljoonaa euroa. Tästä matkaviestinnän osuus oli 1 997,9 miljoonaa euroa (42,6 prosenttia), paikallispuhelin-toiminnan 811,4 miljoonaa euroa (17,3 prosenttia), kansainvälisen puhelintoiminnan 231,1 miljoonaa euroa (4,9 prosenttia), kaukopuhelintoiminnan 62,0 miljoonaa euroa (1,3 prosenttia) sekä muun toiminnan, kuten yritysjärjestelmien, kaapelitelevisiotoiminnan sekä laitekaupan 1 588,9 miljoonaa euroa (33,9 prosenttia). Viime vuosien aikana merkittävin muutos on ollut pääasiassa paikallispuhelintoiminnan väheneminen. Vuonna 1996 sen osuus teleyritysten liikevaihdosta oli 36 prosenttia. Sen sijaan matkapuhelin-toiminnan ja muun teletoiminnan osuus on kasvanut.

Liikevaihdon mukaan suurimmat teleyritykset vuonna 2001 olivat Sonera Oyj (2 187 miljardia euroa), Elisa Communications Oyj (1 439 miljardia euroa) sekä Telia-yhtiöt (112 miljoonaa euroa).

Verrattaessa teleyritysten liikevaihtoa bruttokansantuotteeseen voidaan huomata, että toiminnan merkitys on kasvanut huomattavasti 1990-luvun aikana. Kokonaisliikevaihto suhteessa bruttokansantuotteeseen oli vuonna 1990 1,62 prosenttia ja vuonna 2000 jo 3,31 prosenttia.

Perinteinen joukkoviestintä

Sähköisen joukkoviestinnän taloudesta puhuttaessa on lyhyesti käsiteltävä myös lehdistöä, koska se yhdessä sähköisen joukkoviestinnän kanssa muodostaa joukkoviestinnän kokonaisuuden. Laman johdosta joukkoviestinnän kokonaisliikevaihto supistui selvästi 1990-luvun alussa. Vuodesta 1994 lähtien kasvu on taas jatkunut voimakkaana. Tilastokeskuksen mukaan vuonna 2001 kokonaisliikevaihto oli noin 3,5 miljardia euroa, mikä on vain alle prosentin enemmän kuin edellisenä vuonna.

Bruttokansantuotteeseen suhteutettuna joukkoviestinnän osuus vuonna 2001 oli Ti-

lastokeskuksen mukaan noin 2,6 prosenttia. Bruttokansantuoteosuus on laskenut jonkin verran 1980-luvun puolivälistä lähtien.

Läntisen Euroopan maiden keskimääräistasoon verrattuna graafinen viestintä (lehdet, kirjat, mainospainotuotteet) on säilyttänyt vahvan aseman Suomen viestintämarkkinoilla. Vuonna 2001 graafisen viestinnän kokonaisliikevaihto oli 2,6 miljardia euroa eli 71,9 prosenttia koko joukkoviestinnän liikevaihdosta.

Sähköisen joukkoviestinnän (televisio, radio, internetin tietopalvelut) suhteellinen osuus kasvoi 1990-luvun alkuvuosina selvästi, mikä johtui keskeisesti siitä, että lama vaikutti voimakkaammin sanomalehdistön kuin televisiotoiminnan tuloihin. Vuoden 1995 jälkeen graafisen viestinnän osuus on jälleen vahvistunut. Vuonna 2001 sähköisen viestinnän osuus joukkoviestinnän kokonaisliikevaihdosta oli 19,4 prosenttia.

Kolme neljäsosaa sähköisen viestinnän 688 miljoonan euron kokonaisliikevaihdosta muodostuu valtakunnallisen televisio- ja radiotoiminnan liikevaihdosta, johon luetaan Yleisradio Oy:n, MTV Oy:n, Oy Ruutunelonen Ab:n sekä Oy Suomen Uutisradio Ab:n liikevaihto.

Televisio- ja radiotoiminnan liikevaihto on viime vuosina kasvanut ennakoitua hitaammin. Kaupallinen televisiotoiminta rahoitetaan Suomessa pääosin mainostuloilla. Kaupallisen television mainostulojen lasku, 8,6 prosenttia, oli vuoden 2001 aikana suurempi kuin muun mediamainonnan, jonka lasku oli 5,4 prosenttia. Televisiomainonnan osuus mediamainonnan kokonaisuudesta on neljän viime vuoden ajan ollut laskussa. Vuonna 1997 sen osuus mediamainonnasta oli 21,7 prosenttia, kun taas vastaava osuus vuonna 2001 oli 18,9 prosenttia.

Kaapelitelevisioverkot laajentuivat 1980-luvun lopussa noin sadantuhannen liittymän vuosivauhdilla. Liittymien määrä on kasvanut selvästi hitaammin 1990-luvulla. Vuonna 2001 liittymien kokonaismäärä kasvoi arviolta viisi prosenttia. Kaapelitelevisiotoimialan liikevaihto vuonna 2001 oli arviolta 72 miljoonaa euroa.

Vuonna 2001 kaupallisten radioiden liikevaihto oli 43 miljoonaa euroa, mikä on noin viisi prosenttia edellisvuotista enemmän.

Internet- ja muiden online- palveluiden liikevaihto kasvoi 1990-luvulla nopeasti, mutta viime vuosina kasvu on tasaantunut. Vuonna 2001 liikevaihto oli 72 miljoonaa euroa eli se pysyi samalla tasolla kuin edellisellä vuonna. Maksulliset internet-palvelut ovat suurimmaksi osaksi lähinnä yrityksille suunnattuja palveluja. Kuluttajille suunnattujen maksullisten sisältöpalvelujen liikevaihdon voidaan arvioida olevan vähäistä. Myös internet-mainonnan taloudellinen volyyymi on toistaiseksi pieni. Vuonna 2001 verkkomainontaan käytettiin 11 miljoonaa euroa. Varsinaisen mediamainonnan lisäksi internet on kuitenkin tuonut myös muun tyyppisiä markkinoinnin muotoja, jotka voidaan rinnastaa mainontaan. Tällaisia ovat esimerkiksi sähköinen suoramainonta ja yritysten omat kotisivut. Laajasti ymmärrettynä internet-mainonnan kokonaismäärä on siten arvioiden mukaan moninkertainen.

Viime vuosien fuusioiden ja yrityskauppojen seurauksena suurimpien joukkoviestintäyritysten koko on kasvanut huomattavasti. Liikevaihdoltaan suurin yritys on Sanoma-WSOY Oyj, jonka liikevaihto vuonna 2001 oli 1 730 miljoonaa euroa. Alma Media Oyj:n konserniliikevaihto vuonna 2001 oli 478 miljoonaa euroa. Kolmanneksi suurin joukkoviestintäyhtiö on YLE-konserni, jonka liikevaihto vuonna 2001 oli noin 381 miljoonaa euroa. TS-Yhtymä Oy:n liikevaihto vuonna 2001 oli 276 miljoonaa euroa ja Ota-Kuvalehdet Oy -konsernin liikevaihto 209 miljoonaa euroa.

2.1.3. *Viestintämarkkinalain soveltamisala*

Viestintämarkkinalakia sovelletaan lain 3 §:n 1 momentin mukaan teletointaan ja tilaajaluetteloiden tarjontaan. Teletointinnalla tarkoitetaan lain määritelmän mukaan televerkkojen rakentamista ja ylläpitoa sekä televiestinnän ohjausta televerkoissa. Lakia sovelletaan niin sanotun perinteisen teletointinnän lisäksi kaikkeen digitaalisessa maanpäällisessä televisio- ja radioverkossa sekä kaapelitelevisioverkossa harjoitettavaan toimintaan.

Teletointinta jakautuu televerkkopalvelujen

ja telepalvelujen tarjontaan. Televerkko-palvelulla tarkoitetaan viestintämarkkinalain 4 §:n 5 kohdan mukaan televerkon tarjoamista käytettäväksi telepalvelujen tarjontaan. Telepalvelu on lain 4 §:n 6 kohdan mukaan palvelua, joka koostuu viestien siirrosta tai reitityksestä televerkossa. Telepalvelulla tarkoitetaan toisin sanoen televiestinnän eli puhelujen, kuvan, datan tai televisio- ja radio-ohjelmistojen siirtoa ja ohjausta televerkkoissa.

Viestintämarkkinalain soveltamisalan poikkeukset on lueteltu lain 3 §:ssä. Laki ei koske teletointia omaa tarvetta varten, radiolaitteiden käyttöä muuhun kuin yleiseen teletointaan, televerkkojen ja telepalveluiden jälleenmyyntiä, teletointia, joka liittyy pääasiallisesti muuhun televiestintään kuin puheluiden välittämiseen, eikä lain soveltamisen kannalta vähäistä teletointia. Lakia ei pääsääntöisesti sovelleta televisio- ja radiotoimintaan, jota harjoitetaan analogisessa maanpäällisessä televisio- ja radioverkossa. Liikenne- ja viestintäministeriö voi kuitenkin määrätä analogista maanpäällistä televisio- ja radioverkkoa tarjoavan televerkkoyrityksen teleyritykseksi, jolla on huomattava markkinavoima (jäljempänä *HMV-yritys*) ja HMV-yrityksen verkon käyttämisestä perimää maksua voidaan arvioida 18 §:n 3 momentin 8 kohdan perusteella. Laki ei koske myöskään televisio-ohjelmistojen lähettämistä ja tarjolla pitoa satelliitin välityksellä.

Viestintämarkkinalain soveltamisalasta on lukuisia poikkeuksia, joita ei ole lueteltu lain soveltamisalaa koskevassa 3 §:ssä. Lain 3 §:n 3 momentin 5 kohdan ja 3 §:n 4 momentin delegointisäännösten takia lain soveltamisala määräytyy osittain myös alemmalla säädöstasolla olevien säännösten nojalla. Viestintämarkkinalain soveltamisalan kannalta merkityksellinen säädös on viestintämarkkinalain soveltamisalasta ja teletointinnan ilmoitusvelvollisuudesta annettu liikenneministeriön päätös (475/1997). Käytännössä merkittävin lain soveltamisalaaan liittyvä poikkeus on internet-operaattoreita koskeva poikkeus. Kytchentäinen datasiirto, kuten internet-verkot, on edellä mainitun liikenneministeriön päätöksen 3 §:n 1 momentin 1 kohdan mukaan suljettu pääosin viestintämarkkinalain soveltamisalan ulkopuolelle.

Internet-verkkoihin sovelletaan viestintämarkkinalain 3 §:n 3 momentin mukaan kuitenkin viestintämarkkinalain yhteenliittämistä koskevaa 3 lukua sekä valvontaa ja tiedonantovelvoitteita koskevaa 9 lukua. Internet-palveluntarjoaja on siten esimerkiksi yhteenliittämiselvöllisyyden osalta rinnastettavissa viestintämarkkinalaissa tarkoitettuun teleyritykseen.

2.1.4. *Toimiluvanvarainen ja ilmoitukseenvarainen teletointia*

Teletointiaan ei tarvita pääsääntöisesti toimilupaa, vaan viestintämarkkinalain 5 §:n mukaisesti riittää teleyrityksen ennen yleisen teletointinnan aloittamista tekemä teletointailmoitus. Laissa todetaan, että ministeriön tulee vapauttaa teletointia ilmoitusvelvollisuuden piiristä, jos ilmoitusmenettelyn ylläpito ei tietyn teletointinnan osalta enää ole tarpeellista viestintämarkkinalain 1 §:n mukaisten tavoitteiden kannalta. Teletointailmoitus on tehtävä ministeriölle ja ilmoituksessa on esitettävä ministeriön määräämät tiedot.

Radiotaajuuksia vaativan televerkko-palvelun tarjonta matkaviestinverkoissa sekä digitaalisissa televisio- ja radioverkoissa on toimiluvanvaraista. Digitaalisessa maanpäällisessä televisio- ja radioverkossa toimilupaa edellyttää kanavanipun hallinnointi. Toimilupasääntelyn keskeisenä tarkoituksena on säännellä vapaasti etenevien radioaaltojen käyttöä. Sääntelyä tarvitaan, koska käytävissä olevien taajuuksien määrä on rajallinen.

Toimiluvan televerkkopalvelun tarjontaan myöntää liikenne- ja viestintäministeriö (7 §:n 1 momentti). Ennen kuin toimilupa myönnetään, liikenne- ja viestintäministeriön on julkisesti ilmoitettava mahdollisuudesta hakea toimilupia (7 §:n 2 momentti). Toimilupa on myönnettävä, jos hakijalla on riittävät taloudelliset voimavarat huolehtia televerkkoyrityksen velvollisuuksista, hakija noudattaa teletointia koskevia säännöksiä ja määräyksiä ja jos haetun toiminnan harjoittamista varten on käytävissä radiotaajuuksia (7 §:n 3 momentti). Jos toimilupa voidaan radiotaajuuksien niukkuuden vuoksi myöntää vain osalle hakijoista, se on myön-

nettävä niille hakijoille, joiden harjoittama toiminta parhaiten edistää viestintämarkkinalain yleisiä tavoitteita (7 §:n 4 momentti). Toimilupa myönnetään enintään 20 vuoden määräajaksi. Toimiluvassa määrätään teleyrityksen toimialue.

Maanpäällisten digitaalisten televisio- ja radioverkkojen verkkolupa voidaan liittää lisäksi ehtoja, jotka koskevat lähetystekniikkaa, Yleisradio Oy:n sekä televisio- ja radiotoiminnasta annetun lain (744/1998) 7 §:ssä tarkoitettun ohjelmistoluvan haltija tarvitsemaa kapasiteettia ja sen varaamista toiminnan harjoittajien käyttöön, vapaana olevan kapasiteetin luovuttamista muille teleyrityksille sekä kanavanipun muuta hallintoa.

Maanpäällisten televisio- ja radioverkkojen osalta televisio- ja radiotoiminnan harjoittaminen edellyttää televisio- ja radiotoiminnasta annetun lain mukaista toimilupaa (*ohjelmistolupa*). Analogisten televisio- ja radioverkkojen osalta ohjelmistolupa sisältää käytännössä myös verkkotoimiluvan, koska se oikeuttaa hallitsemaan ohjelmiston välittämiseen tarvittavia vapaasti eteneviä radioaaltoja.

2.1.5. Huomattava markkinavoima

Viestintämarkkinalain 4 §:n 15 kohdan mukaisesti huomattavalla markkinavoimalla tarkoitetaan teleyrityksen asemaa telemarkkinoilla, jos teleyritys, ottaen huomioon muun ohella sen liiketoiminnan laajuus ja markkinaosuus asiaankuuluvalla maantieteellisellä alueella, sen mahdollisuus hallita käyttäjien pääsyä televerkkoihin, sen käytössä olevat taloudelliset voimavarat ja sen kokemus kyseisten palveluiden tarjonnassa, voi huomattavasti vaikuttaa markkinoiden toimintaehtoihin. Huomattavan markkinavoiman käsite ei ole sama kuin kilpailunrajoituksista annetussa laissa tarkoitettu määräävän markkina-aseman käsite. Yrityksen markkinavoima voi nykyisen lainsäädännön mukaan olla huomattava silloinkin, kun se ei ole kilpailuoikeudessa tarkoitettulla tavalla määräävässä markkina-asemassa.

Viestintämarkkinalain 5 §:n mukaan ministeriö määrää Euroopan yhteisöjen säädösten mukaisesti ne teleyritykset, joilla on huomattava

markkinavoima. Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivin 97/33/EY, joka koskee televiestinnän yhteenliittämistä soveltaen avoimen verkon tarjoamisen (ONP) periaatteita yleispalvelun ja yhteentoimivuuden varmistamiseksi, 4 artiklan 3 kohdan mukaisesti huomattava markkinavoima on pääsääntöisesti teleyrityksellä, jolla on tietyllä markkinasegmentillä suurempi kuin 25 prosentin markkinaosuus omalla toimialueellaan. Viestintämarkkinalakia koskevan hallituksen esityksen (HE 163/1996 vp.) perusteluissa on kuitenkin todettu, että prosenttiosuus on ainoastaan ohjeellinen. Perustelujen mukaan ministeriö voi päättää, että teleyrityksen markkinavoima on huomattava, vaikka sen markkinaosuus olisi tätä pienempikin tai että teleyrityksen markkinavoima ei ole huomattava, vaikka sen markkinaosuus on yli 25 prosenttia. Markkinaosuus määräytyy liiketoiminnan laajuuden perusteella. Sillä tarkoitetaan teleyrityksen koko liiketoimintaa, jota verrataan sen viestintämarkkinan kokoon, jolla markkinavoimaa arvioidaan. Markkinaosuutta arvioidaan jokaisella merkityksellisellä markkinalla ja maantieteellisellä alueella erikseen.

Liikenne- ja viestintäministeriön viestintämarkkinalain muutoksen jälkeen vuonna 2002 tekemien HMV-päätösten mukaisesti yhteensä 68 yritystä on luokiteltu huomattavan markkinavoiman yrityksiksi. Näistä 53 harjoittaa paikallista teletoimintaa, kuusi kaukoteletoimintaa, kuusi kansainvälistä teletoimintaa, viisi matkaviestintää ja 50 kaapelitelevisioverkkopalveluja. Nykyiset HMV-päätökset tulivat voimaan 1 päivänä heinäkuuta 2002 ja ovat voimassa toistaiseksi.

Viestintälainsäädännön uudistuksen ensimmäisen vaiheen jälkeen viestintämarkkinalain huomattavaa markkinavoimaa koskevia säännöksiä sovelletaan myös analogisiin televisio- ja radioverkkoihin, vaikka ne muuten ovat viestintämarkkinalain soveltamisalan ulkopuolella. Liikenne- ja viestintäministeriö voi määrätä analogista maanpäällistä televisio- ja radioverkkoa tarjoavan televerkkoyrityksen teleyritykseksi, jolla on huomattava markkinavoima. Käytännössä tämä tarkoittaa sitä, että HMV-yrityksen verkon käyttämisestä perimää maksua voidaan arvioida viestintämarkkinalain 18 §:n 3 mo-

mentin 8 kohdan perusteella. Verkon käyttämisestä perittävän maksun tulee viestintämarkkinalain 18 §:n mukaan olla tasapuolinen ja kohtuullinen suoritteiden tuottamisesta aiheutuneisiin kustannuksiin nähden.

Huomattavan markkinavoiman yrityksille asetettavia velvoitteita käsitellään jäljempänä.

2.1.6. *Omaisuuksien ja kapasiteetin luovutus sekä niihin liittyvä hintasääntely*

Viestintämarkkinalaissa teleyrityksille asetetaan lukuisia velvoitteita luovuttaa niiden hallussa olevaa erityisomaisuutta kustannussuuntautuneeseen hintaan muiden teleyritysten käytettäväksi. Luovutusvelvollisuuksilla on pyritty helpottamaan uusien teleyritysten pääsyä markkinoille ja lisäämään kilpailua. Televerkon rakentaminen on kallista ja sen välityksellä tarjottavien palveluiden tuotantokustannukset ovat pienet verrattuna verkon vaatimiin investointeihin. Luovutusvelvollisuus on katsottu omaisuuden erityislaadun vuoksi tarpeelliseksi ja hyväksyttäväksi menettelyksi purkaa esimerkiksi paikallisten televerkkoyritysten muodostamaa kilpailunrajoitusta. Luovutusvelvollisuuden vastapainoksi säännöksissä on huolehdittu siitä, ettei luovutusvelvollisuutta koskevilla säännöksillä loukata omistajan oikeutta omaisuuden käyttöön.

Viestintämarkkinalain 15 §:n 1 momentin 2 kohdan mukaan jokaisella on oikeus vuokrata teleyrityksiltä yleisen televerkon välityskyvyn sallimissa rajoissa tilaajayhteyksiä ja kiinteitä yhteyksiä osoittamiensa televerkon kohtien välille ja käyttää niitä televiestintään tai telepalvelujen tarjoamiseen edelleen. Tilaaajayhteyden ja kiinteän yhteyden käsitteet liittyvät perinteiseen puhelinverkkoon. Tilaaajayhteydellä tarkoitetaan sitä televerkon osaa, joka on liittymän ja lähimmän viestejä ohjaavan telelaitteen kuten paikalliskeskukseen välillä. Kiinteällä yhteydellä tarkoitetaan kahden televerkon liittymäpisteen välillä sijaitsevaa televerkon osaa, jossa ei ole viestien ohjausta harjoittavia laitteita. Säännöksen tarkoituksena on turvata jokaiselle eli sekä teleyrityksille että muille televerkon käyttäjille

oikeus liittyä televerkkoon tietyssä paikassa. Teleyrityksillä on – huomattavan markkinavoiman teleyrityksiä lukuun ottamatta – oikeus hinnoitella vuokraamansa tilaajayhteydet ja kiinteät yhteydet vapaasti.

Viestintämarkkinalain 15 §:n 1 momentin 2 a kohdan mukaan jokaisella on oikeus vuokrata televerkkoyrityksiltä liittymäsopimuksen tehneen käyttäjän kiinteän televerkon tilaajayhteyden vapaana olevaa välityskykyä tilaajayhteyden varustamiseksi teknisillä laitteilla siten, että tilaajayhteydellä samanaikaisesti tarjotaan useita palveluita, jollei välityskyky ole tarpeen televerkkoyrityksen omaa käyttöä tai kohtuullista tulevaa tarvetta varten. Tilaaajayhteyden vapaan välityskyvyn käsite liittyy perinteiseen puhelinverkkoon. Tekniikan kehittymisen vuoksi tilaajayhteyttä voidaan nykyään käyttää tehokkaammin hyväksi siten, että puhelujen lisäksi tilaajayhteydellä voidaan välittää myös dataa. Tilaaajayhteyden vapaan välityskyvyn vuokraamisvelvollisuudella turvataan esimerkiksi internet-yhteyttä tarjoavien yritysten oikeus päästä markkinoille ilman omaa televerkkoa.

Viestintämarkkinalain 15 §:n 1 momentin 2 b kohdan mukaan jokaisella on oikeus vuokrata televerkon avulla tarjottavien palveluiden tarjoamisessa tarpeellisten vähäisten laitteidensa sijoittamiseksi välttämättömiä kiinteän televerkon laitetiloja, jotka eivät ole tarpeen televerkkoyrityksen omaa käyttöä tai kohtuullista tulevaa tarvetta varten. Oikeus laitetilojen vuokraamiseen liittyy tilaajayhteyden vapaan välityskyvyn vuokrausoikeuteen. Tilaaajayhteyden vapaan välityskyvyn ohjaaminen toisen teleyrityksen käyttöön edellyttää useimmiten erilaisten teknisten laitteiden sijoittamista paikalliskeskukseen. Tilaaajayhteyden vapaan välityskyvyn vuokraamisesta kiinnostuneelle teleyritykselle on vuokrausoikeuden toteuttamiseksi taattava pääsy toisen teleyrityksen laitetiloihin ja oikeus sijoittaa laitetiloihin vähäisiä laitteita.

Televisio- ja radioverkot ovat nykyisessä teknisessä kehitysvaiheessaan joukkoviestintään tarkoitettuina verkkoina rakenteeltaan erilaisia kuin kohdeviestintään tarkoitettuja perinteiset televerkot. Joukkoviestintäverkon erilaisista teknisistä ominaisuuksista johtuen kaikkia viestintämarkkinalaissa mainittuja televerkkoyrityksen velvollisuuksia ei voida

soveltaa televisio- ja radiotoiminnan harjoittajiin. Saman sääntelyn ulottamisen televisio- ja radioverkkoihin on katsottu saattavan johtaa vaikeisiin tulkintaongelmiin. Sääntelyn selkeyden ja televerkkoyritysten tasapuolisen kohtelun varmistamiseksi viestintämarkkinalain 9 d §:ssä on nimenomainen säännös digitaalisen maanpäällisen televisio- ja radioverkon ja kaapelitelesioverkon ohjelmakanavan luovutusvelvollisuudesta.

Teleyritys, jonka omistuksessa tai hallinnassa on maanpäällinen televisio- tai radioverkko, on viestintämarkkinalain 9 d §:n 1 momentin mukaan velvollinen vuokraamaan toiselle teleyritykselle televisio- tai radioverkkoa. Lain 4 §:n 3 b kohdassa olevan määritelmän mukaan maanpäällisellä televisio- ja radioverkkolla tarkoitetaan televisio- ja radioverkkoa, jossa televisio- ja radio-ohjelmistoja lähetetään tai pidetään tarjolla vapaasti etenevien radioaaltojen välityksellä. Kaapelitelesioverkko ei ole maanpäällinen televisio- ja radioverkko, koska siinä pääte-laite on yhteydessä verkkoon kaapelilla. Koska analogiset maanpäälliset televisio- ja radioverkot on suljettu lain yleisen soveltamisalan ulkopuolelle, maanpäällisellä televisio- ja radioverkkolla viitataan tässä yhteydessä vain digitaaliseen maanpäälliseen televisio- ja radioverkkoon. Maanpäällinen digitaalinen televisio- ja radioverkko on verkko, joka koostuu kolmesta toiminnallisesta osasta. Kanavanipun koostamisessa toimiluvan haltijoiden televisiokanavat ja muu sisältö yhdistetään yhdeksi kanavanipuksi. Kanavanipuksi koostettu lähete siirretään siirtoverkkoa pitkin alueellisille lähetykskeskuksille. Lopuksi televisiolähetykset ja muu informaatio lähetetään radiolähetimillä ilmateitse yleisön vastaanotettavaksi. Vuokraamisvelvollisuuden kohteena on koko edellä kuvattu järjestelmä siihen kuuluvine laitteineen. Vuokraamisvelvollisuus voi kohdistua joko koko verkkoon tai yksittäiseen verkon osaan.

Viestintämarkkinalain 9 d §:n 2 momentin mukaan teleyritys, jonka omistuksessa tai hallinnassa on muu kuin maanpäällinen televisio- tai radioverkko, on velvollinen luovuttamaan toiselle teleyritykselle vapaan ohjelmakanavan. Muulla kuin maanpäällisellä televisio- tai radioverkkolla tarkoitetaan laissa kaapelitelesioverkkoa. Kaapelitelesio-

verkko on sen teknisen rakenteen vuoksi kokonaisuus, josta ei perinteisen televerkon tai maanpäällisen televisio- ja radioverkon tavoin ole eroteltavissa itsenäisiä, vuokrattavissa olevia verkon osia. Kaapelitelesioverkkossa luovutusvelvollisuus voi sen sijaan kohdistua vapaana olevaan ohjelmakanavaan. Kaapelitelesioverkkossa toimivalla televerkkoyrityksellä on velvollisuus ottaa omien palveluidensa ja televisio- ja radiolain 42 §:ssä tarkoitetun siirtovelvoitteen täyttämisen jälkeen vapaaksi jäävälle ohjelmakanavalle välitettäväksi toisen telepalveluyrityksen televisio-ohjelmisto. Vuokrausvelvollisuutta ei kuitenkaan ole, jos televisio- tai radioverkko taikka vapaa ohjelmakanava on tarpeen omistajan tai haltijan nykyistä tai kohtuullista tulevaa tarvetta varten.

Edellä mainitun verkon tai sen osan luovutusvelvollisuuden ohella digitaalisen maanpäällisen televisio- ja radioverkon verkkoluvan haltijan on viestintämarkkinalain 8 §:n 2 momentin 10 kohdan mukaan huolehdittava siitä, että televisio- ja radiolain mukaisen ohjelmistoluvan haltijat saavat tasapuolisin ehdoin käytettäväkseen toiminnan harjoittamiseen tarvittavan kapasiteetin. Toimiluvan ehtoissa voidaan määritellä tarkemmin se, miten paljon kapasiteettia kullekin ohjelmakanavalle on varattava, ja se, miten kapasiteetti jaetaan ohjelmistoluvan haltijoiden taikka Yleisradion ja ohjelmistoluvan haltijan kesken kanavanipun sisällä.

Viestintämarkkinalain 8 pykälän 2 momentin 11 kohdan mukaan digitaalisen maanpäällisen televisio- ja radioverkon verkkoluvan haltijan on 10 kohdassa mainitun velvollisuuden lisäksi luovutettava muille teleyrityksille televisio- ja radioverkon vapaana olevaa kapasiteettia. Kanavanipun kapasiteetin käytössä etusijalla ovat viestintämarkkinalain 8 §:n 2 momentin 10 kohdan mukaan Yleisradio Oy sekä ne televisio- ja radiotoiminnan harjoittajat, joille valtioneuvosto on myöntänyt ohjelmistoluvan. Yleisradio Oy:ltä ja ohjelmistoluvan haltijoilta ylijäävällä kapasiteetilla voidaan välittää esimerkiksi dataa. Jos verkkoluvan haltijalla ei ole käyttöä ylijäävälle kapasiteetille, vaan kapasiteettia on vapaana, verkkoluvan haltija on velvollinen luovuttamaan ylijäävän kapasiteetin toiselle teleyritykselle korvausta vastaan. Säännök-

sen tarkoituksena on huolehtia siitä, että kavanapin kapasiteetti tulee kokonaisuudessaan käytetyksi, vaikka verkkoluvan haltijalla itsellään ei olisi sille käyttötarvetta.

Viestintämarkkinalain 18 §:n 3 momentissa on säädetty, että teleyritysten välisten telemaksujen tulee olla tietyissä erikseen mainituissa tapauksissa tasapuoliset ja kohtuulliset suoritteiden tuottamisesta aiheutuneisiin kustannuksiin nähden. Tällaisia tapauksia ovat HMY-yritysten perimät tilaajayhteyden vuokramaksut sekä myös muut HMY-yritysten perimät telemaksut, jos vapaan hinnoittelun katsotaan muuten johtavan siihen, että viestintämarkkinalain yleisiä tavoitteita ei saavuteta. Muun kuin huomattavan markkinavoiman yrityksen toisilta teleyrityksiltä perimiä maksuja voidaan säännellä ainoastaan muutamissa erityistapauksissa, jotka liittyvät kaapelikanavien vapaana olevan osan ja radiomastojen vapaan antennipaikan vuokraukseen sekä silloin, kun EY:n säädöksissä edellytetään tällaisten maksujen sääntelemistä. Viestintämarkkinalain 18 §:n mukaisesti liikenne- ja viestintäministeriö antaa tarvittaessa teleyritysten keskinäisiä maksuja koskevia säännöksiä.

Teleyrityksille on asetettu luovutusvelvollisuuksia myös ympäristönsuojelusta, kaavoituksesta tai aluesuunnittelusta johtuvista syistä. Tällainen luovutusvelvoite koskee telekaapeleiden ja radiomaston antennipaikkoja. Kaapelikanavalla tarkoitetaan telekaapeleiden suojarakennelmaa ja antennipaikalla sitä radiomaston osaa, johon antenni voidaan kiinnittää. Lain 8 §:n 2 momentin 4 kohdan mukaan teleyrityksen tulee vuokrata muille teleyrityksille näiden pyynnöstä yleisen teletoiminnan harjoittamista varten rakentamiensa kaapelikanavien vapaana oleva osa ja yleiseen televerkkoon kuuluvien radiomastojen vapaana olevat antennipaikat, jos rinnakkaisten kaapelikanavien tai radiomastojen rakentaminen ei ole tarkoituksenmukaista ympäristönsuojelusta, kaavoituksesta tai aluesuunnittelusta johtuvasta syystä ja jos kaapelikanavat ja antennipaikat eivät ole tarpeen teleyrityksen omien käyttäjien nykyistä tai kohtuullista tulevaa tarvetta varten.

Eräänlainen omaisuuden luovutusvelvollisuus on myös lain 8 §:n 2 momentin

9 kohdassa asetettu teleyrityksen velvollisuus luovuttaa sen kanssa liittämösopimuksen tehneiden käyttäjien tilaajaluettelossa julkaitaviksi ilmoittamia tietoja. Kysymys on niistä tiedoista, jotka teleyritys saa asiakkaastaan liittymän myynnin yhteydessä, kuten liittymän tilaajan nimi, osoite ja ammatti. Tilaaajatiedot on luovutettava tilaajaluetteloa eli esimerkiksi puhelinluetteloa varten paitsi toiselle teleyritykselle myös mille tahansa muulle yritykselle, joka tarvitsee tietoja tilaajaluettelon kokoamista varten. Tilaaajatiedot on luovutettava julkaisemisen kannalta käyttökelpoisessa muodossa. Tilaaajatietojen luovutus on tehtävä tasapuolisin ja kohtuullisin ehdoin siten, että luovutuksesta perittävät maksut ovat kohtuullisessa suhteessa suorite-kustannuksiin. Tilaaajatietojen luovutusvelvollisuus kohdistuu ainoastaan perinteisiin, kohdeviestintäverkoissa toimiviin teleyrityksiin.

Viestintämarkkinalaissa on eräs muihin kuin teleyrityksiin kohdistuva omaisuuden luovutusvelvoite. Lain 9 §:n mukaan televerkon omistaja tai haltija, joka sallii televerkon käytön telepalvelujen tarjoamiseen, on velvollinen luovuttamaan telepalvelujen tarjontaa varten käytettävissä olevan televerkon vapaana olevan osan jokaisen teleyrityksen käytettäväksi. Viestintämarkkinalain 19 §:n mukaan luovutuksen on tapahduttava kohtuulliseen hintaan. Käytännössä viestintämarkkinalain 9 §:ää ei ole juurikaan sovellettu. Soveltamattomuus saattaa osaltaan johtua säännöksen tulkinnanvaraisuudesta. Lain 9 § on pyritty kirjoittamaan teknologia-neutraalisti, jotta säännöksen soveltamisala olisi mahdollisimman laaja. Säännöksessä tarkoitettut erillisverkot – esimerkiksi sähköverkot – eivät kuitenkaan ole teknisesti rakenteeltaan yhtenäisiä. Teknologia-neutraalista muotoilusta johtuen säännöksen konkreettinen käyttötarkoitus on jäänyt epäselväksi.

Viestintämarkkinalain 9a, 9b ja 9c § käsittelevät verkkovierailua, jolla tarkoitetaan GSM-matkaviestinverkon käyttöoikeutta, jonka tarjoaa GSM-matkaviestinverkossa toimiva teleyritys kolmannen sukupolven matkaviestinverkossa toimivalle teleyritykselle. Laissa säädetään teleyrityksen velvollisuudesta neuvotella verkkovierailusta sekä

Viestintäviraston päätöksellä pakolliseksi määrättävästä verkkovierailusta. Viestintämarkkinalain 9 a §:n mukaan televerkkoyrityksellä on oikeus vaatia GSM-matkaviestinverkkoa tarjoavaa, markkinavoimaltaan huomattavaa televerkkoyritystä neuvottelemaan verkkovierailusta televerkkoyrityksen kolmannen sukupolven matkaviestinverkkoa varten määritellyllä toimialueella. Jos neuvottelut eivät johda sopimukseen kuuden kuukauden kuluessa, verkkovierailua pyytävä teleyritys voi saattaa asian Viestintäviraston ratkaistavaksi. Viestintävirasto voi laissa mainituin edellytyksin ja ehdoin määrätä verkkovierailun pakolliseksi.

Verkkovierailua pyytävä teleyritys on velvollinen korvaamaan välttämättömät kustannukset, jotka aiheutuvat GSM-matkaviestinverkon omistajalle verkkovierailun järjestämisen vuoksi tarpeellisesta verkon välityskyvyn lisäämisestä. GSM-matkaviestinverkon omistajalla ei ole velvollisuutta lisäinvestointeihin pakollisen verkkovierailun vuoksi, mutta välityskyvyn lisääminen saattaa olla tarkoituksenmukaista GSM-matkaviestinverkon omien käyttäjien palvelutason turvaamiseksi. Koska käytännössä olisi erittäin vaikeata osoittaa, onko välityskyvyn lisäämistarve johtunut verkkovierailusta vai GSM-matkaviestinverkossa toimivan teleyrityksen omien asiakkaiden tarpeista, korvausvelvollisuutta säännellään tavalla, joka turvaa molempien osapuolten intressit. Verkkovierailua pyytävän teleyrityksen korvausvelvollisuuden syntymiseksi edellytetään, että televiestinnän määrä verkkovierailun kohteena olevassa GSM-matkaviestinverkossa on pysyvästi lisääntynyt vähintään 10 prosenttia. Korvausvelvollisuuden syntyminen edellyttää siis sitä, että välityskyvyn lisäämistarve on vähäistä suurempi ja pysyvä.

2.1.7. *Yhteenliittäminen ja siihen liittyvä hintasääntely*

Televerkkojen ja palveluiden yhteenliittämisellä tarkoitetaan viestintämarkkinalain määritelmän mukaan teleyritysten toimintojen fyysistä ja loogista yhdistämistä. Yhteen-

liittämisellä tarkoitetaan siten fyysisten puhelinverkkojen kuten matkapuhelinverkon ja lankapuhelinverkon kytkemisen lisäksi myös näissä tarjottavien telepalveluiden toiminnallista kytkemistä toisiinsa. Yhteenliittämisen tarkoituksena on varmistaa telepalveluiden käytettävyys siten, että käyttäjä pääsee yhden teleyrityksen televerkosta myös toisen teleyrityksen palveluihin. Yhteenliittäminen on tekninen edellytys kaikelle televiestinnälle eri televerkkojen välillä. Televerkkojen ja palveluiden yhteenliittäminen on edellytys sille, että yhden telepalveluntarjoajan liittymästä voidaan soittaa toisen palveluntarjoajan liittymään.

Yhteenliittäminen ei vakiintuneen tulkin mukaan ole televerkon tai teleyrityksen muun omaisuuden luovuttamista, vaan se on tekninen edellytys omaisuuden järkevälle käytölle. Yhteenliittämisessä teleyritysten omaisuutta yhdistetään tavalla, joka palvelee kaikkia teleyrityksiä.

Televerkkojen ja palveluiden yhteenliittämistä säätelee viestintämarkkinalain 6 luku, teleyritysten televerkkojen ja palvelujen yhteenliittämisestä annettu liikenneministeriön päätös (1393/1997) sekä yhteenliittämissopimusten toimittamisesta ja julkisuudesta annettu Telehallintokeskuksen määräys (THK 44/1998 M).

Teleyritys, jolla on ministeriön päätöksen perusteella huomattava markkinavoima, jäljempänä *HMV-yritys*, on viestintämarkkinalain mukaan pääsääntöisesti velvollinen hyväksymään kaikki kohtuulliset yhteenliittämistä koskevat vaatimukset. Muut teleyritykset ovat velvollisia ainoastaan neuvottelemaan yhteenliittämisestä (viestintämarkkinalain 10 §:n 3 momentti).

Teleyritykset sopivat keskenään yhteenliittämismaksuista (viestintämarkkinalain 18 §:n 1 momentin 1 kohta). *HMV-yrityksen* maksujen tulee kuitenkin olla tasapuolisia ja kohtuullisia suoritekustannuksiin nähden (liikenneministeriön päätöksen 1393/1997 16 §:n 2 momentti). Yhteenliittämismaksujen tulee olla lisäksi julkisia ja riittävästi eriteltyjä. *HMV-yrityksen* tulee pitää voimassa olevia hinnastoja yhteenliittämistä pyytävien teleyritysten saatavilla (THK 44/1998 M 2 §).

Merkittävä poikkeus yhteenliittämismaksuudesta on viestintämarkkinalain 10 a §,

jonka mukaan televerkkojen yhteenliittämistä koskevia säännöksiä ei sovelleta maanpäällisiin televisio- ja radioverkkoihin. Lähinnä televisio- ja radioverkon yksisuuntaisuudesta johtuen, yhteenliittämismahdollisuutta ei ole mielekäästä soveltaa maanpäällisessä televisio- ja radioverkossa toimivaan teleyritykseen. Yhteenliittämismahdollisuus kohdistuu kuitenkin kaapelitelevisionverkkoihin siltä osin kuin se on teknisesti mahdollista. Kaapelitelevisionyhtiö, jolla on ministeriön päätöksen perusteella huomattava markkinavoima, on siis pääsääntöisesti velvollinen hyväksymään kaikki kohtuulliset yhteenliittämistä koskevat vaatimukset. Muut kaapelitelevisionyhtiöt ovat velvollisia ainoastaan neuvottelemaan yhteenliittämistä. Toisin kuin kaksisuuntaisissa kaapelitelevisionverkoissa, joissa paluukanavaa voidaan käyttää internet-liittymän tarjonnassa, yksisuuntaisen kaapelitelevisionverkon osalta yhteenliittämissäännöksillä ei ole käytännössä merkitystä.

Yhteenliittämistä perittävästä korvauksesta säädetään tällä hetkellä liikenneministeriön edellä mainitun päätöksen 16 §:n 2 momentissa. Korvauksen on säännöksen mukaan oltava julkinen, riittävästi eritelty ja kohtuullisessa suhteessa suoritekustannuksiin, jos yhteenliittämismahdollisella yrityksellä on huomattava markkinavoima.

2.1.8. Sisällöntuottajan asema

Nykyinen sähköisen viestinnän lainsäädäntö keskittyy viestintäverkkojen ja niihin liittyvien markkinoiden sääntelyyn. Voimassa olevassa viestintämarkkinalaissa ei säännellä sisällöntuottajien asemaa. Ainoa nimenomaisesti riippumattomien sisällöntuottajien asemaa koskeva säännös on televisio- ja radio-toiminnasta annetun lain 17 §, jonka mukaan televisio-toiminnan harjoittajan on varattava riippumattomien tuottajien tuottamille ohjelmille 15 prosenttia lähetyksistään, johon ei lueta uutisille, urheilutapahtumille, kilpailunomaisille viihdeohjelmille, mainoksille, teleostolähetyksille ja tekstitelevisiolähetyksille varattua aikaa, tai vaihtoehtoisesti 15 prosenttia ohjelmistobudjetistaan.

Sisällöntuottajan ja teleyrityksen asiakkaan välillä ei ole pääsääntöisesti suoraa asiakas-

suhdetta, vaan asiakas ja teleyritys sekä sisällöntuottaja ja teleyritys ovat erillisissä sopimussuhteissa.

2.1.9. Hintavalvonta, kustannuslaskenta ja eriyttäminen

Teleyritysten keskinäiset maksut määräytyvät yleensä kaupallisesti. Yleisimpiä teleyritysten välisiä maksuja ovat maksut televerkkojen ja telepalveluiden yhteenliittämistä. Luvuissa 2.1.6 ja 2.1.7 on selvitetty niitä omaisuuden ja kapasiteetin luovuttamiseen sekä yhteenliittämiseen liittyviä tilanteita, joissa teleyritysten välisiä maksuja säännellään laissa.

Hintavalvonta edellyttää läpinäkyvyyttä eli tietoa eri toimintojen tuotoista ja kuluista sekä varoista ja veloista. Hinnoittelun valvonnan helpottamiseksi viestintämarkkinalaissa ja sen nojalla annetuissa liikenneministeriön päätöksissä on säännöksiä teleyrityksen kustannuslaskenta- ja eriyttämisvelvollisuudesta.

Eriyttämistä koskevat säännökset ovat viestintämarkkinalain 6 luvussa ja teletoiminnan toimintojen eriyttämisestä annetussa liikenneministeriön päätöksessä (472/1997). Viestintämarkkinalain mukaan teleyrityksen on eriytettävä televerkkopalveluiden ja telepalveluiden tarjonnasta muodostuva liiketoiminta toisistaan sekä muista liiketoiminnoista. Eriytettävälle toiminnolle on viestintämarkkinalain 21 §:n 1 momentin mukaan laadittava tilikausittain tuloslaskelma ja televerkkotoiminnalle myös tase. Tuloslaskelma ja tase, joiden tulee olla yritysten kirjanpidosta johdettavissa, on laadittava soveltuvin osin kirjanpitolain (1336/1997) säännösten mukaisesti.

Kustannuslaskentaa koskevista velvollisuuksista säädetään liikenneministeriön telemaksuja koskevassa päätöksessä (liikenneministeriön päätös eräistä Euroopan yhteisöjen lainsäädännössä tarkoitetuista telemaksuista, 1300/1997, jäljempänä telemaksupäätös). Telemaksupäätöksen 5 §:n 1 momentin mukaan teleyritysten on käytettävä laskentajärjestelmiä, joista selvää kustannusten jako pääluokkiin sekä jakosäännöt. Telemaksupäätöksen 5 §:n 5 momentin mukaan teleyritysten on toimitettava kustannuslaskentajär-

jestelmien kuvaukset liikenneministeriölle. Ministeriön katsotaan hyväksyneen laskentajärjestelmän, jos se ei ole ilmoittanut teleyritykselle muusta kuukauden kuluessa kuvauksen toimittamisesta.

Teleyritysten hinnoittelun valvonta toimii siten, että Viestintävirasto tutkii jälkikäteen, ovatko teleyrityksen hinnat kohtuullisia ja tarvittaessa velvoittaa teleyrityksen muuttamaan hinnoitteluaan. Viestintävirasto voi tutkia teleyrityksen hinnoittelun kohtuullisuutta joko asianosaisen pyynnöstä tai omaaloitteisesti.

Viestintäviraston hinnoittelun kohtuullisuutta koskevat selvitykset ovat kohdistuneet ensisijaisesti huomattavan markkina-voiman omaavien teleyritysten toisilta teleyrityksiltä perimiin maksuihin. Valvonta on siis kohdistunut pääasiassa niin sanottujen tukku-markkinoiden hinnoitteluun. Tukku-markkinoiden hinnoitteluun puuttuminen on käytännössä ollut välttämätön vaihe ennen käytännössä ollut välttämätön vaihe ennen käyttäjiltä perittävien maksujen eli vähittäismarkkinoiden hinnoittelun kohtuullisuuden arviointia.

Koska viestintämarkkina-alaissa ei tarkemmin määritellä kohtuullisen hinnan käsitettä, Viestintävirastolla on harkintavaltaa valitessaan sitä menettelytapaa, jolla hintojen kohtuullisuutta selvitetään ja harkitessaan millaisia selvityksiä kustannuksista on esitettävä yksittäisen tuotteen tai palvelun hinnoittelun kohtuullisuutta arvioitaessa. Hinnoittelun kohtuullisuutta on arvioitu ensisijaisesti teleyrityksen kustannuslaskelmien avulla. Viestintävirasto on arvioinut esitettyjen kustannusten todenperäisyyttä ja sitä onko laskelmissa esitetty sijoitetun pääoman tuotto-vaatimus perusteltu. Viestintävirasto ei ole päätöksissään ottanut yksityiskohtaisesti kantaa kohtuulliseksi katsottavaan pääoman tuottoon. Selvityksissä on ongelmia ilmennyt erityisesti verkko- ja palvelutoiminnan jaotellussa, kustannusten kohdentamisessa, sekä poistojen ja tuottojen laskemistavoissa. Muutamissa Viestintäviraston tutkittavana olleissa tapauksissa poistojen ja tuoton laskeminen myös sellaisista televerkon osista, jotka oli jo kokonaan poistettu, johti kohtuuttomaan hinnoitteluun.

Viestintävirasto suoritti syksyn 2001 aikana taloushallinnon tarkastuksen kymmenessä

teleyrityksessä. Tarkastusten yhteydessä on havaittu, että kustannuslaskentajärjestelmä mahdollistaa vain muutamissa teleyrityksissä tuotekohtaisen kustannuslaskennan. Eräissä teleyrityksissä kustannuslaskenta oli toteutettu ainoastaan liiketoiminto- tai kustannuspaikkatasolle tai viestintämarkkinain nojalla eriyttävien toimintojen tasolle. Kustannusten kohdistusjärjestelmä ei kaikissa yhtiöissä estänyt kustannusten kahdenkertaista kohdentumista. Laskentajärjestelmän yhteys teleyrityksen hinnoitteluun oli tarkastushavaintojen mukaan keskimäärin vähäinen. Viestintävirasto on tarkastusten perusteella todennut, että vuonna 2000 käytössä olleiden kustannuslaskentajärjestelmien taso ei kaikilta osin täyttänyt laissa asetettuja tavoitteita.

2.1.10. Yleispalvelu

Oikeus puhelinliittymään

Käyttäjän oikeuksista säädetään viestintämarkkinain 15 §:ssä. Pykälän 1 momentin 1 kohdan mukaan jokaisella on oikeus saada teleyrityksiltä liittymiä yleisiin televerkkoihin haluamissaan verkon kohdissa. Kohdan 2 mukaan ministeriö voi yksittäistapauksissa määrätä toisin, jos liittyminen olisi halutussa televerkon pisteessä teknisesti epätarkoituksenmukaista, johtaisi tietosuojan vaarantumiseen tai olisi muutoin kohtuutonta teleyrityksen kannalta. Poikkeaminen edellyttää kuitenkin sitä, että käyttäjän televiestinnän tarve voidaan muutoin tyydyttää teknisesti ja taloudellisesti tarkoituksenmukaisella tavalla.

Pykälän 1 momentin 3 kohdan mukaan jokaisella on oikeus käyttää yleisten televerkkojen välityksellä niissä tarkoitettuja telepalveluita ja 4 kohdan mukaan liittää liittymäpisteisiin vaatimusten mukaisia, toimintakunnossa olevia telepäätelaitteita. Kiinteän yleisen puhelinverkon kehittyneiden toimintojen vähimmäistarjonnasta määrätään eräistä Euroopan yhteisöjen lainsäädännössä tarkoitettuja telepalveluista annettussa liikenneministeriön päätöksessä (471/1997) sekä Viestintäviraston määräyksessä yleisen puhelin/ISDN-verkon käyttäjäliittymistä ja niiden kautta tarjottavista palveluista (Viestintävi-

rasto 40 A/2002 M).

Viestintämarkkinalain 15 §:n 2 momentin mukaan ministeriö vahvistaa telepalvelujen toimitusehtojen yleiset perusteet, joissa annetaan tarkemmat määräykset siitä, mitä käyttäjien oikeuksien turvaamiseksi on otettava huomioon. Telepalvelujen toimitusehtojen yleisistä perusteista annetun liikenneministeriön päätöksen (478/1997) sisältöä selvitetään jäljempänä liittämäsopimuksen yhteydessä.

Viestintävirasto on saanut vuosittain muutamia valituksia siitä, että teleyrityksen tarjoaman kiinteän verkon liittymän hinta on valittajan mielestä kohtuuton. Jotkut asiakkaat ovat valittaneet, että alueelle ei saa matkaviestinverkon liittymää tai että alueella ei ole kenttää.

Teleyritykset pyrkivät nykyisin tarjoamaan käyttäjille matkaviestinverkon liittymää niihin paikkoihin, joissa vaadittaisiin uuden kiinteän verkon johdon rakentamista. Matkaviestinverkon liittymän käytöstä peritään näissä tapauksissa ainoastaan kiinteän verkon liittymän käyttöä vastaava maksu.

Tilaaajaluettelot ja numerotiedotus

Viestintämarkkinalain 8 §:n 2 momentin 8 kohdan mukaan teleyrityksen tulee huolehtia siitä, että käyttäjät saavat tunnistamisen kannalta välttämättömät tietonsa yleisesti saatavilla olevaan ajantasaiseen tilaaajaluetteloon sekä yhdessä muiden teleyritysten kanssa huolehtia siitä, että sen käyttäjien tunnistamisen kannalta välttämättömät tiedot ovat kaikkien käyttäjien saatavilla avoimessa valtakunnallisessa tilaaajaluettelossa, joka sisältää kaikkien käyttäjien tunnistamisen kannalta välttämättömät tiedot ottaen huomioon, mitä yksityisyyden suojasta televiestinnässä ja telen toiminnan tietoturvasta annetussa laissa (566/1999, jäljempänä *telen toiminnan tietosuojalaki*) säädetään. Mainitun lain 20 §:ssä säädetään tilaaajaluetteloista. Pykälän 1 momentissa säädetään, että tilaaajaluettelossa saa julkaista vain sellaisia tietoja, jotka ovat välttämättömiä tilaajan tai käyttäjän tunnistamiseksi, jollei se, jonka tietoja julkaistaan ole selkeästi antanut suostumustaan muiden tietojen julkaisemiseen. Pykälän 2 momentissa säädetään tilaajan ja käyttäjän oikeuksista

ja 3 momentissa teleyrityksen velvollisuudesta huolehtia tilaajan tai käyttäjän vaatimusten toimitamisesta edelleen.

Viestintämarkkinalain 8 §:n 2 momentin 9 kohdan mukaan teleyrityksen tulee luovuttaa sen kanssa liittämäsopimuksen tehneiden käyttäjiensä tilaaajaluettelossa julkaistaviksi ilmoittamia tietoja niiden tilaaajaluettelossa julkaisemista varten julkaisemisen kannalta käyttökelpoisessa muodossa tasapuolisin ja kohtuullisin ehdoin siten, että luovutuksesta perittävät maksut ovat kohtuullisissa suhteissa suorituskustannuksiin ottaen huomioon mitä telen toiminnan tietosuojalain säädetään. Mainitun lain 19 §:ssä säädetään luettelotietojen luovutuksesta ja tilaaajaluetteloiden tarjoamisesta. Pykälän 1 momentin mukaan teleyritykset voivat luovuttaa tilaajan tilaaajaluettelossa julkaistavaksi ilmoittamia tietoja niiden toisessa tilaaajaluettelossa julkaisemista varten. Tilaaajaluettelon tarjoajalla on oikeus ylläpitää ja tarjota tilaaajaluetteloita. Lisäksi tilaaajaluettelotietojen luovuttamisesta annetussa liikenneministeriön päätöksessä (759/1999) määrätään muun muassa käyttäjätiedoista tilaaajaluetteloissa, luovutusvelvollisuuden laajuudesta, käyttäjää koskevien tietojen luovuttamisesta sekä teleyrityksen oikeudesta kieltäytyä luovuttamasta tietoja.

Numerotiedotuksen järjestämisestä ei ole olemassa säännöksiä. Menettely perustuu teleyritysten keskinäisiin sopimuksiin ja yhteistyöhön sekä edellä selvitettyihin tilaaajaluetteloiden ylläpitoa ja tietojen luovuttamista koskeviin säännöksiin.

Viestintävirastossa on käsiteltävänä yksi valitus, jossa kilpaileva luettelopalvelun tarjoaja ei ole mielestään saanut tilaajatietoja haluamassaan muodossa ja kohtuullisella hinnalla. Asiaa ei ole vielä ratkaistu.

Teleyritykset ovat yleensä hoitaneet yhteistoiminnassa luetteloiden julkaisemisen (Suomen keltaiset sivut) sekä 118 palvelun.

Yleisöpuhelimet

Yleisöpuhelimista ei ole olemassa säännöksiä. Viestintämarkkinalain 8 §:n 2 momentin 1 kohdan mukaan teleyrityksen tulee osaltaan huolehtia siitä, että käyttäjien saatavilla on 1 §:n mukaisia mahdollisuuksia televiestintään. Lain 1 §:n 1 kohdan mukaan lain

tarkoituksena on edistää telemarkkinoiden tehokkuutta siten, että saatavilla olevat mahdollisuudet televiestintään ovat käyttäjien televiestinnän kohtuullisten tarpeiden mukaisia. Näistä yleissäännöksistä on johdettu käytännössä teleyritysten velvollisuus osaltaan ylläpitää tarpeellinen määrä yleisöpuhelimia käyttäjiä varten.

Viestintämarkkinalain 8 §:n 2 momentin 5 kohdan mukaan teleyrityksen tulee tarjota Euroopan yhteisöjen säädöksissä edellytetyt televerkkoja ja telepalveluita sekä niihin läheisesti liittyviä muita palveluita sen mukaan kuin niistä erikseen säädetään. Lain 8 §:n 3 momentin 2 kohdan mukaan ministeriön tulee vahvistaa 2 momentin 5 kohdassa tarkoitettujen määräysten noudattaen Euroopan yhteisöjen säädöksiä. Euroopan yhteisöjen lainsäädännössä tarkoitetuista teleyritysten palvelutasosta annetun liikenneministeriön päätöksen (417/1998) 2 §:ssä määrätään, että päätöstä sovelletaan kiinteän yleisen puhelinverkon palveluita tarjoaviin markkinavoimaltaan huomattaviin teleyrityksiin. Päätöksen 3 §:n mukaan markkinavoimaltaan huomattavan teleyrityksen on asetettava itselleen tavoitteet ja ylläpidettävä ajantasaista luetteloa päätöksen liitteessä mainittujen toimitusajan ja palvelun laadun mittarien suoritusasteen osalta soveltaen liitteessä mainittuja määritelmiä ja mittausmenetelmiä. Eräänä palvelun laadun mittarina on toimivien yleisöpuhelien määrä.

Matkaviestinnän kehityksessä voimakkaasti viime vuosina yleisöpuhelien tarve on vähentynyt huomattavasti. Yleisöpuhelintoiminnan kannattavuus ja liiketaloudellinen merkitys teleyrityksille ovat alentuneet muun muassa matkaviestimien yleisty- misestä johtuneesta kysynnän laskusta, yleisöpuhelien päivitys- ja ylläpitokustannusten kasvusta ja teleyritysten strategisista valinnoista keskittyä ydinliiketoimintoihin. Vuonna 2001 Suomessa oli 8 851 yleisöpuhelinta (1,7/1000 asukasta). Yleisöpuhelien määrä onkin puolittunut viimeisen viiden vuoden aikana samalla kun matkapuhelien määrä on noussut. Keskeisenä perusteluna yleisöpuhelien säilyttämiselle on ollut turvata hätäpuhelut. Yleisöpuhelimia käytetään selvitysten perusteella kuitenkin vain harvoin hätäpuheluihin. Arviolta vain joka sadas yleis-

söpuhelimesta soitettu puhelu on hätäpuhelu.

Numerointikysymykset

Numerointia pidetään teletoiminnassa luonteeltaan teknisinä ja televerkkojen yhteenliittämiseen liittyvänä asiana. Viestintämarkkinalain 37 §:n mukaan televerkkoja, telepäätelaitteita ja muita telelaitteita koskevat tekniset määräykset vahvistaa Telehallintokeskus (nykyisin Viestintävirasto).

Perussäännös numeroinnista on kuitenkin teleyritysten televerkkojen ja -palvelujen yhteenliittämisestä annetussa liikenneministeriön päätöksessä. Päätöksen 4 §:n 1 momentin mukaan Telehallintokeskus hallitsee ja hakemuksesta jakaa televerkkojen ja telepalveluiden numeroita ja osoitteita avoimesti, tasapuolisesti ja ketään syrjimättä sekä julkaisee ja pitää yllä televerkkojen numero- ja osoitesuunnitelmia. Lisäksi Telehallintokeskuksen on huolehdittava, että numeroita ja osoitteita koskevat hakemukset käsitellään viivytyksettä.

Liikenneministeriön päätöksen 4 §:n 3 momentin mukaan televiestinnän palvelunumerointi on järjestettävä niin, että yleinen hätänumero on 112 ja poliisin hätänumero 10022 koko maassa. Yleisestä hätänumerosta tulee olla pääsy Telehallintokeskuksen määräämiin hätäpalveluihin. Teleliikenteen estoluokista annetun Viestintäviraston määräyksen (THK 35 F/2001) 1 §:n 3 momentin mukaan liikennettä yleiseen hätänumeroon 112, poliisin hätänumeroon 10022 ja vikailmoituksen vastaanottonumeroon 10019 ei saa estää millään estoluokalla. Liikennettä yleisessä puhelinverkossa ja yleisissä matkaviestinverkoissa ei saa estää myöskään siinä tapauksessa, että hätänumeroiden 112 ja 10022 eteen valitaan telealueen suuntanumero. Hätäpuhelut ohjataan samaan hälytyskeskukseen tai poliisin hälytyskeskukseen kuin valinta ilman suuntanumeroa ohjataan.

Liikenneministeriön päätöksen 4 §:n 4 momentin mukaan muiden palvelunumerojen käyttö on järjestettävä Telehallintokeskuksen määräämällä tavalla. Yleisen valintaisen televerkon numeroinnista annetussa Telehallintokeskuksen määräyksessä (THK 32 E/2001 M) määrätään tarkemmin numeron rakenteesta sekä televerkkojen ja telepalveluiden

numeroinnista. Laajakaistaverkkojen numeroinnista ja osoittamisesta annetussa Telehallintokeskuksen määräyksessä (THK 42/1997 M) määrätään laajakaistaverkkojen numeroinnista ja osoittamisesta sekä laajakaistaverkkojen yhdyслиikenteestä.

Telepalvelujen toimitusehtojen yleisistä perusteista annetun liikenneministeriön päätöksen 18 §:n mukaan teleyrityksen tulee tehokkaasti ja hyvissä ajoin tiedottaa käyttäjille numerointimuutoksista. Tilaaajalle on ilmoitettava tilaajanumeron muutoksesta viimeistään kuusi kuukautta ennen muutoksen voimaantuloa.

Viestintävirasto ylläpitää numerointisuunnitelmaa ja jakaa teleyrityksille numerot suunnitelman mukaisesti.

Numeron siirrettävyys

Numeron siirrettävyydestä säädetään teleyritysten televerkkojen ja -palvelujen yhteenliittämisestä annetun liikenneministeriön päätöksen 4 §:ssä. Pykälän 5 momentin mukaan numeron siirrettävyys on järjestettävä Telehallintokeskuksen määräämällä tavalla. Numeron siirrosta perittävien maksujen tulee olla julkisia, riittävästi eriteltyjä ja kohtuullisessa suhteessa suoritekustannuksiin. Numeron siirrettävyys on rajattu koskemaan vain kiinteitä lankaverkkoja. Voimassa olevien säännösten mukaan numero ei ole siirrettävissä matkaviestinverkossa.

Puhelinnumeron siirrettävyydestä annettu Telehallintokeskuksen määräys (THK 46/1999 M) sisältää määräykset tilaajanumeron siirrettävyydestä numerointialueella, valtakunnallisen puhelinnumeron siirrettävyydestä ja palvelunumeron siirrettävyydestä.

Käyttäjä voi säilyttää käytössään olevan maantieteellisen tilaajanumeron palvelua tarjoavasta teleyrityksestä riippumatta missä paikassa tahansa numerointialueella. Numerointialueita ovat telealueet, poikkeuksena uudenmaan telealue, joka on jaettu kahteen numerointialueeseen. Käyttäjä voi ottaa käyttöönsä ei-maantieteellisen valtakunnallisen siirrettävän puhelinnumeron ja säilyttää tämän numeron palvelua tarjoavasta teleyrityksestä riippumatta missä tahansa paikassa Suomessa. Käyttäjä voi säilyttää käytössään olevan ei-maantieteellisen 0600-, 0700- tai

0800-alkuisen palvelunumeron palvelua tarjoavasta teleyrityksestä riippumatta missä tahansa paikassa Suomessa.

Numeron siirrettävyys kiinteässä verkossa on toteutunut vain vähäisessä määrin, noin 15 000 liittymää on siirtynyt. Nämäkin ovat pääosin yritysten käytössä olevia liittymiä.

Liittymäsopimuksen vähimmäisehdot

Viestintämarkkinalain 15 §:n 1 momentin 1 ja 3 kohdan pääsäännön mukaan jokaisella on oikeus saada liittymiä yleisiin televerkkoihin haluamissaan verkon kohdissa ja käyttää yleisten televerkkojen välityksellä niissä tarjottuja yleisiä telepalveluita. Pykälän 2 momentin mukaan ministeriö vahvistaa telepalveluiden toimitusehtojen yleiset perusteet, joissa annetaan tarkemmat määräykset siitä, mitä käyttäjän oikeuksien turvaamiseksi on otettava huomioon.

Liittymäsopimuksesta säädetään telepalveluiden toimitusehtojen yleisistä perusteista annetussa liikenneministeriön päätöksessä. Liittymäsopimuksella tarkoitetaan teleyrityksen ja käyttäjän välistä sopimusta liittymän ja telepalvelun toimittamisesta ja käytöstä.

Liikenneministeriön päätöksen 4 §:ssä säädetään liittymäsopimuksesta. Liittymäsopimus on tehtävä kirjallisesti. Liittymäsopimuksen ehdot eivät voi poiketa toimitusehdoista kuluttajan vahingoksi. Käyttäjille tulee antaa maksutta kaikki käyttäjän solmimaan liittymäsopimukseen sisältyvien telepalveluiden toimitusehdot liittymäsopimusta tehtäessä. Päätöksen 5 §:n mukaan jollei muuta ole sovittu, teleyrityksen on toimitettava ja siirrettävä liittymä kohtuullisessa ajassa tilauksesta.

Liittymäsopimuksen toimitusehtojen sisällöstä säädetään liikenneministeriön päätöksen 6 §:ssä. Toimitusehdoissa on mainittava, että telepäätelaitteet eivät kuulu teleliittymään, käyttäjällä on velvollisuus pitää päätelaitteet toimintakuntoisina, teleyrityksellä on tietyissä tapauksissa hyvitysvelvollisuus ja teleyritys voi tietyissä tapauksissa vaatia telemaksuista kohtuullista vakuutta ja ennakkomaksuja. Teleyritys voi myös päätöksessä säännellyissä tapauksissa rajoittaa liittymän käyttöä.

Lisäksi toimitusehdoissa on mainittava telemaksuista, telelaskusta ja käyttäjän oikeussuojakeinoista, laskun tiedoista ja perinnästä, liittymän irtisanomisesta ja purkamisesta, toimitusehtojen muutoksista ja käyttäjän irtisanomisehdoista ja –menettelystä.

Kielletyistä toimitusehdoista säädetään päätöksen 7 §:ssä. Kielletyt toimitusehdot koskevat eräitä keskeisiä käyttäjän oikeuksia ja teleyrityksen velvollisuuksia.

Muut yleispalvelukysymykset

Viestintämarkkinalain 26 §:n mukaan Telehallintokeskus antaa 37 §:n nojalla Euroopan yhteisöjen säädösten mukaisesti tekniset määräykset televisiosignaaleja ja niiden lähetyksestä koskevista standardeista, televisiovastaaottimien ja muiden televisiosignaalien vastaanottoon tarkoitettujen kuluttajalaitteiden teknisistä ominaisuuksista sekä tilaustelevisiojärjestelmien teknisistä ominaisuuksista.

Viestintämarkkinalain 27 §:ssä säädetään tilaustelevisiopalvelun tarjonnasta. Pykälän 1 momentin mukaan tilaustelevisiopalveluita yleisölle tarjoavan on tarjottava oikeudenmukaisin, tasapuolisin ja kohtuullisin ehdoin kaikille televisio- ja radiotoiminnan harjoittajille sellaisia teknisiä palveluita, että käyttäjät voivat ottaa vastaan yleisradiotoiminnan harjoittajien digitaalisia televisio- ja radiolähetys-

Televisiosignaalien lähetyksestä koskevien standardien käytöstä annettu Telehallintokeskuksen määräys (THK 36/1997 M) sisältää määräykset televisiosignaalien lähetysojärjestelmistä, tilaustelevisiojärjestelmistä ja jakelusta kaapelitelevisiojärjestelmissä.

Teleyrityksen tarjoamista kehittyneistä toiminnoista säädetään eräistä Euroopan yhteisöjen lainsäädännössä tarkoitetuista telepalveluista annetussa liikenneministeriön päätöksessä. Päätöksen 3 §:ssä säädetään niistä toiminnoista, joita teleyrityksen tulee vähintään tarjota. Näitä toimintoja ovat äänitaajuustoiminteet, ohivalinta tai vastaavan palvelun tarjoavat toiminnot, ennakkosiirto sekä kutsuvan tilaajan tunnistus. Pykälän 2 momentin mukaan Telehallintokeskus antaa tarkemmat tekniset määräykset toiminnoista.

Kiinteän puhelinverkon käyttäjäliittymistä

ja niiden kautta tarjottavista palveluista annetun Viestintäviraston määräyksen (Viestintävirasto 40 A/2002 M) 7 §:ssä määrätään useista lisäpalveluista, joita huomattavan markkinavoiman teleyrityksen on tarjottava.

2.1.11. Verkkojen turvallisuus ja laatuvaatimukset

Yleissäännös verkkojen turvallisuudesta sisältyy viestintämarkkinalain 1 §:ään, jonka mukaan saatavilla olevien mahdollisuuksien televiestintään tulee muun muassa olla teknisesti kehittyneitä, laadultaan hyviä sekä toimintavarmoja ja turvallisia. Muutoin televerkkojen turvallisuudesta ja teknisistä ominaisuuksista määrätään viestintämarkkinalain 37 §:n valtuutussäännöksen nojalla Telehallintokeskuksen määräyksissä. Viestintämarkkinalain 12 §:n 1 momentin mukaan yleisen televerkon osaksi tai yleisen verkon liittymään liitettävän televerkon tulee täyttää 37 §:n nojalla asetetut tekniset vaatimukset.

Televerkkojen suorituskyvystä annettu Viestintäviraston määräys (Viestintävirasto 29 B/2002 M) sisältää määräykset televerkkojen yleisistä vaatimuksista, sallituista vaimennuksista, suorituskykyvaatimuksista ja liikenneteiden mitoituksista. Käytännössä verkkojen yksityiskohtaiset tekniset ominaisuudet määritetään standardeissa ja International Telecommunications Unionin, ITU:n suosituksissa. Telehallintokeskuksen määräyksen mukaan verkon väylät ja kesukset on mitoittettava siten, että nimellisestoarvoja ei ylitetä. Asiakkaan kokema verkon aiheuttama estyneiden puheluiden osuus saa olla enintään 2,5 prosenttia vuoden kaikista puhelu-yrityksistä.

Televerkkojen tehonsyötöstä annettu Viestintäviraston määräys (Viestintävirasto 30 C/2002 M) sisältää määräykset yleisistä vaatimuksista ja vaatimuksista tehonsyötölle ja voimalaitteille.

Televerkkojen rakenteesta annettu Viestintäviraston määräys (Viestintävirasto 27 C/2002 M) sisältää määräykset televerkoja, kuten kiinteää puhelinverkkoa, dataverkkoa, asiakasverkkoa ja älyverkkoa koskevista vaatimuksista. Vaatimukset koskevat verkkojen suunnittelemista, rakentamista ja ylläpitoa.

Lisäksi määräyksessä määrätään siirtoteiden ja siirtojärjestelmien sekä välitysjärjestelmien vaatimuksista, etuoikeusluokituksesta ja hätäliikenteen ohjauksesta. Puhelinsisäjohtoverkoista on annettu oma määräys (Viestintävirasto 25 C/2002 M)

Yleisten televerkkojen verkonhallinnasta annettu Viestintäviraston määräys (Viestintävirasto 50 A/2002 M) sisältää määräykset televerkkojen ja telepalvelujen laatu- ja palveluvarmuusvaatimuksista, liikenteen voimakkuuden mittauksista, liikenteen laadun selvityksistä, liikenteen luonteen mittauksista, liikenteen ohjauksen hallinnasta, kunnossapidosta, huollosta sekä vika- ja häiriötilanteiden hallinnasta.

Teletoinnin tietosuojalain 23 §:n 2 momentin 2 kohdan mukaan Telehallintokeskuksen tehtävänä on antaa tarvittaessa teknisiä määräyksiä, teleyritysten toiminnasta sekä telelaitteiden, televerkkojen ja telepalveluiden varustamisesta lain edellyttämällä tavalla.

Teleyritysten tilojen ja televerkkojen fyysisestä suojaamisesta annettu Telehallintokeskuksen määräys (THK 48/1999 M) sisältää määräykset tärkeysluokituksesta, yleisistä vaatimuksista tilojen suunnittelun, rakentamisen ja suojaamisen osalta ja vaatimuksista siirtoteille.

Teleyritysten tietoturvasta annettu Telehallintokeskuksen määräys (THK 47/1999 M) sisältää määräykset teleyritysten velvollisuudesta huolehtia toimintansa tietoturvallisuudesta, tietoliikenneturvallisuudesta, laitteistojen ohjelmistoturvallisuudesta sekä tietoa-ineistoturvallisuudesta. Määräyksen lisäksi Telehallintokeskus on antanut suosituksen määräyksen soveltamisesta.

2.1.12. Poikkeusoloihin varautuminen

Varautumisvelvollisuuteen liittyviä yleisiä säännöksiä ovat valmiuslaki (1080/1991), laki huoltovarmuuden turvaamisesta (1390/1992), pelastustoimilaki (561/1999) ja -asetus (857/1999) sekä puolustustilalaki (1083/1991). Eräänlainen kaikkia yrityksiä koskeva varautumisvelvollisuus sisältyy voimassa olevassa lainsäädännössä jo pelastustoiminnasta annetun lain 9 §:n 3 moment-

tiin sekä pelastustoiminnasta annetun asetuksen 10 §:ään.

Teleyritysten velvollisuudesta varautua poikkeusoloihin säädetään viestintämarkkinalain 8 §:n 2 momentin 3 kohdassa. Kohdan mukaan teleyrityksen tulee varmistaa tehtäviensä mahdollisimman häiriötön hoitaminen myös poikkeusoloissa osallistumalla teletoiminnan valmiussuunnitteluun ja valmistelemalla etukäteen poikkeusoloissa tapahtuvaa toimintaa sekä muin toimenpitein.

Varautumisesta aiheutuneista kustannuksista säädetään pykälän 3 momentissa. Jos tehtävät edellyttävät toimenpiteitä, jotka selvästi poikkeavat tavanomaisena pidettävästä teletoiminnasta ja joista aiheutuu olennaisia lisäkustannuksia, kustannukset voidaan korvata valtion varoista, jollei toimenpiteen tilaaja suorita teleyritykselle siitä aiheutuvia kustannuksia.

Erityisesti joukkoviestinnällä on poikkeusoloissa ja kriisitilanteissa erittäin tärkeä rooli informaation jakajana ja kansalaisten käyttäytymisen ohjaajana. Erilaisissa kriisitilanteissa on tärkeätä, että kansalaisten saama informaatio on oikeata, oikea-aikaista ja että informaation sisältö on kaikille kansalaisille samanlaista. Joukkoviestinnällä voidaan merkittävästi ja positiivisesti vaikuttaa tilanteen kehittymiseen ja kansalaisten mielialoihin.

2.1.13. Telekuuntelu ja -valvonta

Viestintämarkkinalain 8 §:n 2 momentin 3 a kohdan mukaan teleyrityksen tulee varustaa televerkkonsa ja telepalvelunsa siten, että pakkokeinolaissa (450/1987) tarkoitettu telekuuntelu ja televalvonta on mahdollista toteuttaa ministeriön määräämissä televerkoissa ja telepalveluissa.

Tuomioistuimet myönsivät poliisille ja tullille yhteensä 787 telekuuntelulupaa vuonna 2001 ja telekuuntelun kohteena oli yhteensä 621 teleliittymää. Telekuuntelua voidaan pitää tehokkaana työkaluna törkeiden rikosten selvittämisessä.

Pykälän 3 momentin mukaan telekuuntelusta ja televalvonnasta vastaava viranomaisen suorittaa teleyritykselle 2 momentin 3 a kohdassa tarkoitetuista toimenpiteistä minis-

teriön vahvistamat maksut, joita määrättäessä otetaan huomioon teleyritykselle toimenpiteestä aiheutuvat välittömät kustannukset sekä kohtuullinen korko siitä pääomasta, jonka teleyritys on joutunut sijoittamaan laitteisiin ja ohjelmistoihin.

Kuuntelun järjestäminen lankaverkkoon, radioverkkoon ja muihin järjestelmin onnistuu pääsääntöisesti käytännössä hyvin. Kuuntelusta muodostuvat välittömät kustannukset viranomaisille ovat vuodessa noin 370 000 euroa.

Televalvonnassa operaattorit keräävät teleyhteysien tunnistetietoja viranomaisten toimeksiannosta. Toiminta kohdistuu pääosin lanka- ja matkaviestinverkkoihin. Operaattorit saavat korvauksen tietojen muokkaamisesta ja toimittamisesta poliisille. Tuomioistuimet myönsivät poliisille ja tullille vuonna 2001 yhteensä 1711 televalvontalupaa. Televalvonnan kohteena oli yhteensä 2296 teeliittymää. Televalvonnan keskimääräinen kesto on ollut 130 päivää. Televalvontaa käytiin vuonna 2001 yli 50 eri rikosnimikkeen esitutkinnassa. Poliisille valvontatapauksista aiheutuu vuosittain 1,3—1,7 miljoonan euron kustannukset.

Liikenne- ja viestintäministeriö asetti 12 päivänä huhtikuuta 2001 työryhmän, jonka tehtävänä oli selvittää viranomaisten tarpeisiin liittyvien telelaitteiden ja -palveluiden korvauskäytäntöä sekä sen kehittämistarpeita. Työryhmän jäsenenä oli edustajia liikenne- ja viestintäministeriöstä, sisäasiainministeriöstä, Viestintävirastosta sekä suurimmista teleyrityksistä. Työryhmässä käsiteltiin myös telekuunteluun ja televalvontaan liittyviä kysymyksiä. Työryhmä luovutti yksimielisen mietintönsä 31 päivänä joulukuuta 2001. Työryhmän mietintö on julkaistu liikenne- ja viestintäministeriön julkaisusarjassa numerolla B 5/2002.

2.1.14. Telekaapelin sijoittaminen

Oikeudesta telekaapelin sijoittamiseen säädetään viestintämarkkinalain 28 §:ssä. Pykälän mukaan oikeudesta sijoittaa telekaapeli toisen maalle yhdyskunnan tai kiinteistön tarpeita varten säädetään erikseen. Tämän lisäksi oikeus telekaapelin sijoittamiseen voi-

daan perustaa televerkkoyrityksen telekaapeliin rakentamista varten laatimaan reittisuunnitelmaan. Viestintämarkkinalaissa on lisäksi säännöksiä reittisuunnitelman laatimisesta (29 §), tiedottamisesta ja kuulemisesta (30 §), muistutuksesta (31 §), rakentamisoikeudesta (32 §) ja korvauksista (33 §). Telemarkkina-asetuksessa (424/1997) säädetään tarkemmin telekaapeleiden sijoittamiseen liittyvistä asioista ja erityisesti reittisuunnitelmasta.

Käytännössä telekaapeliin sijoittamisesta pystytään yleensä sopimaan. Viestintämarkkinalaissa mainittua reittisuunnitelmaa on käytetty hyvin harvoin. Reittisuunnitelmaa koskevat säännökset vaikuttavat kuitenkin teleyritysten toimintaan epäsuorasti siten, että osapuolilla on kannustin pyrkiä sopimusratkaisuun telekaapelin sijoittamisessa.

2.1.15. Teleurakointi

Teleurakoinnista säädetään viestintämarkkinalain 12 §:ssä. Pykälän 2 momentin mukaan yleisen televerkon osaksi tai yleisen televerkon liittymään liitettävän televerkon eli esimerkiksi kiinteistön tai rakennuksen sisäjohtoverkon rakentamisesta ja ylläpidosta vastaavalla henkilöllä tai yrityksellä tulee olla valtuutus, jonka saamisen ehdoista ja menettelystä määrää Telehallintokeskus. Viestintämarkkinalain 12 §:n 1 momentissa tarkoitettun erillisverkon saa siis liittää yleiseen televerkostoon vain valtuutettu teleurakoitsija tai televerkkoyritys. Viestintämarkkinalain 12 §:n 2 momentin mukaan vähäisten rakentamis- ja ylläpitötöiden tekeminen ei kuitenkaan edellytä valtuutusta sen mukaan kuin Telehallintokeskus määrää.

Teleurakoitsijaa ja teleurakoitsijan palveluksessa olevaa henkilöä koskee viestintämarkkinalain 50 §:n mukainen vaitiolovelvollisuus tehtävien yhteydessä saaduista liike- ja ammattisalaisuuksista. Teleurakoitsijan vaitiolovelvollisuudesta säädetään lisäksi teletoiminnan tietosuojalain 7 §:ssä, jonka 1 momentissa todetaan, että teleyrityksen palveluksessa oleva ei saa luvattomasti ilmaista, mitä hän on tehtävässään saanut tietää televiestin sisällöstä tai televiestinnän harjoittajien tunnistamistiedoista. Pykälän 2 momentin

mukaan 1 momentissa tarkoitettu vaihtolovelvollisuus koskee myös telemarkkinalain 12 §:ssä tarkoitettua valtuutettua teleurakoitsijaa sekä tämän palveluksessa olevaa henkilöä.

Teleurakoitsijoiden valtuuttamisesta annettu Viestintäviraston määräys (Viestintävirasto 23 D/2002 M) sisältää määräykset valtuutuksen hakemisesta, teleurakointiluokista, teleurakoinnista, pätevyysvaatimuksista eri urakoinneissa, valtuutuksen peruuttamisesta ja valtuutuksesta vapautetuista töistä.

Nykyisin Suomessa on noin 550 valtuutettua teleurakoitsijaa. Valtuutettuina teleurakoitsijoina toimivat paitsi luonnolliset henkilöt myös oikeushenkilöt eli valtuutetut televerkkoyritykset.

Muuta teleurakointia kuin erillisverkossa tapahtuvaa teleurakointia ei säännellä. Esimerkiksi kahden yleisen televerkon yhteenliittäminen on laissa sääntelemätöntä toimintaa, jota saa harjoittaa muukin kuin laissa mainittu valtuutettu teleurakoitsija.

2.1.16. *Telepäätelaitteet*

Telepäätelaitteet määritellään viestintämarkkinalain 4 §:n 18 kohdassa. Telepäätelaitteella tarkoitetaan laitetta, joka tietojen lähettämiseksi, käsittelemiseksi tai vastaanottamiseksi on tarkoitettu johtimella, radioteitse, optisesti tai muulla sähkömagneettisella tavalla liitettäväksi joko suoraan yleisen televerkon liittymään tai toimimaan yleisen televerkon yhteydessä kytkettynä suoraan tai epäsuorasti televerkon liittymään.

Telepäätelaitteiden maahantuonnista, myynnistä ja kaupanpidosta säädetään viestintämarkkinalain 23 §:ssä. Pykälän 1 momentin mukaan telepäätelaitetta ei saa tuoda maahan myynti- tai jälleenluovutustarkoituksessa eikä pitää kaupan, myydä tai muutenkaan luovuttaa toiselle ennen kuin sen on varmistettu täyttävän viestintämarkkinalain 37 §:n nojalla asetetut vaatimukset. Pykälän 2 momentin mukaan Viestintävirasto antaa tarkemmat määräykset 23 §:n soveltamisesta.

Viestintävirasto on antanut määräyksen telepäätelaitteiden vaatimustenmukaisuuden varmistamisesta ja merkitsemisestä (Viestintävirasto 22 E/2001 M). Vaatimustenmukai-

suuden varmistamista koskevat määräykset sisältyvät määräyksen 3 lukuun. Keskeisenä periaatteena voidaan pitää sitä, että valmistajan tai tämän valtuuttaman edustajan on laadittava asiakirja, jossa vakuutetaan laitteen täyttävän Viestintäviraston määräyksen vaatimukset. Valmistajan on lisäksi laadittava asiakirja, jonka perusteella olennaisten teknisten vaatimusten täytyminen voidaan arvioida. Radiolaitteiden markkinoille saattamisesta ja kaupanpitämisestä sekä niiden vaatimustenmukaisuudesta säädetään radiolaisissa.

Viestintämarkkinalain 38 §:ssä säädetään häiriöiden poistamisesta ja 39 §:ssä telepäätelaitteiden markkinavalvonnasta.

2.1.17. *Viranomaisverkot*

Suomessa on tällä hetkellä toiminnassa yksi valtakunnallinen viranomaistarkoituksiin käytettävä viestintäverkko, jonka käyttö edellyttää radiotaajuuksia. Viranomaisradioverkko (VIRVE) on uusi viranomaiskäyttöön tarkoitettu digitaalinen radioverkko, jonka tarkoituksena on tehostaa viranomaisten yhteistyötä ensisijaisesti turvallisuuteen liittyvissä asioissa. Verkon käyttäjiä ovat valtion ja kuntien turvallisuusviranomaiset. VIRVE:n tarkoituksena on korvata vanhentuneet erillisistä järjestelmistä koostuvat viranomaisradioverkot asteittain vuoteen 2003 mennessä. VIRVE:n toimintaa ei tällä hetkellä säännellä lainsäädännössä.

Suomessa on myös kiinteässä puhelinverkossa toimivia viranomaisverkkoja. Esimerkkejä tällaisista viranomaisverkoista ovat puolustusvoimien kiinteä puhelinverkko sekä niin sanottu 2V -verkko, joka on valtakunnallinen kriisiaikojen varaverkko.

2.1.18. *Tietojen julkisuus, julkaiseminen ja tietojen vaihto*

Viranomaisten toiminnan julkisuudesta annetun lain (621/1999, jäljempänä *julkisuuslaki*) 1 §:n julkisuusperiaatteen mukaan viranomaisten asiakirjat ovat julkisia, jollei laissa erikseen toisin säädetä. Julkisuuslain 2 §:n

mukaan laissa säädetään oikeudesta saada tieto viranomaisten julkisista asiakirjoista sekä viranomaisessa toimivan vaihtolovelvollisuudesta, asiakirjojen salassapidosta ja muista tietojen saantia koskevista yleisten ja yksityisen etujen suojaamiseksi välttämättömistä rajoituksista samoin kuin viranomaisten velvollisuuksista julkisuuslain tarkoituksen toteuttamiseksi.

Viestintämarkkinalain 40 §:ssä säädetään ministeriön ja Telehallintokeskuksen tiedonsaantioikeudesta. Pykälän 1 momentin mukaan ministeriöllä ja Telehallintokeskuksella on oikeus sen estämättä, mitä salassapidosta muualla säädetään, saada teleyrityksiltä, niiden yhteenliittymiltä, televerkkojen omistajilta, ja haltijoilta sekä teleurakoitsijoilta viestintämarkkinalain 9 luvussa säädettyjen tehtävien suorittamiseksi tarpeelliset tiedot tietojen antajien taloudesta ja niiden harjoittamasta viestintämarkkinalain alaisesta toiminnasta. Viestintämarkkinalain 9 luku sisältää säännökset muun muassa markkinavonnasta.

Pykälän 2 momentin mukaan ministeriö voi velvoittaa teleyrityksen ilmoittamaan sellaiset liikkeen hankkimista, osakeenemistön ostamista tai muuta toisen elinkeinonharjoittajan toimintaa koskevan määräämisvallan hankkimista koskevat sopimukset, jotka ovat tarpeen harkittaessa, onko teleyrityksellä huomattava markkinavoima.

Televerkkojen ja -palvelujen yhteenliittämisestä annetun liikenneministeriön päätöksen 19 §:ssä säädetään tietojen julkaisemisesta ja saatavuudesta. Pykälän 1 momentin mukaan markkinavoimaltaan huomattavan teleyrityksen tulee julkaista ja pitää yhteenliittämissuhteita eritelmineen yhteenliittämistä pyytävien teleyritysten saatavilla. Pykälän 2 momentin mukaan yhteenliittämissopimukset tulee toimittaa täydellisinä ministeriölle, jossa ne ovat julkisesti saatavilla lukuun ottamatta liikenneministeriön määräämiä osia, joissa käsitellään osapuolten liiketoiminnan strategiaa. Liikenneministeriö on siirtänyt tämän tehtävän Telehallintokeskukselle kirjeellä 22 päivänä tammikuuta 1998.

Yhteenliittämissopimusten toimittamisesta ja julkisuudesta annetun Telehallintokeskuksen määräyksen (THK 44/1998 M) 2 §:n mukaan markkinavoimaltaan huomatta-

van teleyrityksen tulee toimittaa täydelliset yhteenliittämissopimuksensa liitteineen kirjallisesti Telehallintokeskukselle. Kukin sopimus tulee jakaa julkiseen ja luottamukselliseen osaan, jotka tulee toimittaa erillisinä ja varustaa selvästi julkisuutta tai luottamuksellisuutta osoittavalla merkinnällä.

Yhteenliittämissopimusten julkisen osan tietoja ovat vähintään yhteenliittämistavat, yhteenliittämispisteet, yhteenliittämisehdot sekä yhteenliittämismaksut. Telehallintokeskus voi tarvittaessa vaatia muutoksia jakoon julkisesta ja luottamuksellisesta osasta.

Viestintämarkkinalain 50 §:ssä säädetään vaihtolovelvollisuudesta. Pykälän 1 momentin mukaan liike- tai ammattisalaisuuksia tietoonsa saanut ei saa ilmaista niitä sivullisille eikä käyttää hyväkseen. Pykälän 2 momentin mukaan teleyritys saa käyttää televerkkojen ja telepalvelujen yhteenliittämistä haluavilta teleyrityksiltä saamia tietoja ainoastaan siihen tarkoitukseen, jota varten ne on teleyritykselle toimitettu. Teleyrityksen tulee säännöksen mukaan järjestää toimintansa siten, ettei tietoja luovuteta teleyrityksen muille osastoille, tytäryhtiöille tai muille, joilla voisi olla kilpailuetua tiedoista.

2.1.19. Riitojenratkaisu ja muutoksenhaku

Viestintämarkkinalain lähtökohtana yleisesti voidaan pitää teleyritysten velvollisuutta neuvotella teletoimintaan liittyvistä kysymyksistä keskenään. Tämä koskee erityisesti yhteenliittämissovelvollisuutta. Julkinen valta puuttuu teleyritysten toimintaan ainoastaan, jos neuvotteluissa ei saavuteta ratkaisua. Erimielisyyksien ratkaisemisesta säädetään viestintämarkkinalain 36 §:ssä.

Pykälän 1 momentin mukaan jokainen voi saattaa Telehallintokeskuksen tutkittavaksi sen, toimiiko teleyritys viestintämarkkinalain tai sen nojalla annettujen säännösten tai määräysten vastaisesti. Pykälän 2 momentin mukaan ministeriön ja Telehallintokeskuksen tulee lain tavoitteiden mukaisesti edistää teleyritysten palvelutoimintaa ja keskinäistä yhteistyötä sekä pyrkiä ratkaisemaan erimielisyydet ensi sijassa neuvotellen.

Ministeriön ja Telehallintokeskuksen päätökseen voi viestintämarkkinalain 48 §:n

mukaan hakea muutosta siten kuin hallintolainkäyttölaissa (586/1996) säädetään. Pykälän 2 momentin mukaan ministeriön tai Telehallintokeskuksen 42 §:n nojalla antamaan uhkasakon asettamista koskevaan päätökseen ei saa erikseen hakea muutosta valittamalla. Pykälän 3 momentin mukaan kunnan rakennuslautakunnan 31 §:n 2 momentin nojalla tekemään päätökseen voidaan hakea muutosta siten kuin muutoksenhausta rakennuslautakunnan päätökseen säädetään.

Viestintävirastossa viime vuosina käsitellyssä olleet valitukset ovat kohdistuneet lähinnä siihen, ovatko hinnat kustannusvastavia. Aikaisempina vuosina on ollut myös valituksia esimerkiksi tilaajajohtojen saatavuudesta tai verkkojen yhteenliittämiseen liittyvistä teknisistä kysymyksistä.

2.1.20. Rangaistussäännökset

Rangaistussäännökset sisältyvät viestintämarkkinalain 44 ja 45 §:ään. Lain 44 §:ssä säädetään luvattomasta teletoiminnan harjoittamisesta. Luvattomasta teletoiminnan harjoittamisesta tuomitaan se, joka harjoittaa teletoimintaa ilman tarvittavaa toimilupaa tai tekemättä teletoimintailmoitusta tai se, joka vastoin kieltoa harjoittaa teletoimintaa tai se, joka harjoittaa teletoimintaa vastoin tätä lakia taikka sen nojalla annettuja säännöksiä tai määräyksiä tai se, joka harjoittaa teletoimintaa vastoin toimiluvan ehtoja. Viestintämarkkinalain 45 §:n mukaan teletoiminnasta annettujen säännösten rikkomisesta on tuomittava sakkoon se, joka tahallaan liittyy säännösten vastaisesti telepäätelaitteen yleiseen televerkkoon, rikkoo telepäätelaitteiden maahantuontia, myyntiä tai kaupanpitoa koskevia säännöksiä, urakoi ilman asianmukaista valtuutusta, tai laiminlyö televerkon omistajalle säädetyt velvollisuudet.

2.1.21. Vahingonkorvaussäännöt

Viestintämarkkinalain 47 §:n 1 momentin mukaan teleyritys, joka aiheuttaa yhteenliittämiselvelvollisuutta koskevan 10 §:n tai 11 §:n nojalla annettujen määräysten vastaisella menettelyllä toiselle teleyritykselle vahinkoa,

on velvollinen korvaamaan vahingon. Pykälän 2 momentin mukaan sama korvausvelvollisuus koskee myös viestintämarkkinalain 9 §:ssä mainittua televerkon omistajaa tai haltijaa. Säännös on laajennus vahingonkorvauslakiin verrattuna niin sanotun lakisäateisen vahingonkorvausvelvollisuuden piiriin kuuluvissa tilanteissa korvattavien vahinkolajien osalta. Säännöksen tarkoituksena on ollut saattaa korvattavien vahinkojen piiriin tuotuksella aiheutettu taloudellinen vahinko, joka perustuu yhteenliittämistä koskevien säännösten rikkomiseen.

2.1.22. Pakkokeinot

Liikenne- ja viestintäministeriö tai Viestintävirasto voi viestintämarkkinalain 42 §:n mukaan velvoittaa säännöksiä tai määräyksiä rikkoneen korjaamaan virheensä tai laiminlyöntinsä. Päätöksen tehosteeksi voidaan asettaa uhkasakko tai uhka, että toiminta keskeytetään osaksi tai kokonaan tai että tekemättä jätetty toimenpide teetetään asianomaisen kustannuksella. Pykälän 2 momentin mukaan teettämällä suoritettujen toimenpiteiden kustannukset suoritetaan valtion varoista ja peritään laiminlyöjältä siinä järjestyksessä kuin verojen ja maksujen perimisestä ulosottoimin annetussa laissa (367/1961) säädetään.

2.1.23. Ohjaus- ja valvontaviranomaiset

Viestintämarkkinalain 35 §:n mukaan teletoiminnan yleinen ohjaus ja kehittäminen kuuluu liikenne- ja viestintäministeriölle. Viestintävirasto puolestaan valvoo viestintämarkkinalain sekä sen nojalla annettujen säännösten ja määräysten noudattamista.

Radiolain 6 §:n 2 momentin mukaan valtioneuvosto vahvistaa televisio- ja radiotoimintaan sekä toimiluvanvaraiseen teletoimintaan käytettävät taajuudet. Muiden taajuuksien osoittamisesta käyttäjille päättää Viestintävirasto.

Liikenne- ja viestintäministeriö vastaa myös televisio- ja radiotoiminnan yleisestä ohjauksesta, kehittämisestä ja valvonnasta. Viestintävirasto valvoo televisio- ja radio-

toiminnasta annetun lain ja sen nojalla annettujen säännösten ja määräysten noudattamista lukuun ottamatta televisio- ja radiolain 23 ja 25 §:iä, joiden noudattamista valvoo kuluttaja-asiamies.

Valtion televisio- ja radorahaston hallinnon, talouden ja tilien tarkastamista varten valtioneuvosto asettaa vuosittain kaksi tilintarkastajaa. Viestintävirasto hyväksyy rahaston tilinpäätöksen ja sen vahvistaa valtioneuvosto. Valtioneuvosto päättää myös kalenterivuositain käyttösuunnitelmassa televisio- ja radorahaston varojen jakamisesta eri käyttötarkoituksiin.

Yleisradio Oy toimii eduskunnan valitsemman hallintoneuvoston ohjauksessa ja valvonnassa. Hallintoneuvoston tehtävistä on säädetty Yleisradio Oy:stä annetun lain 6 §:ssä.

2.1.24. *Tilaustelevisiopalvelu*

Tilaustelevisiopalvelulla tarkoitetaan järjestelmää, jonka avulla käyttäjä voi ottaa vastaan ohjelmapalveluita tarjoavan yrityksen maksullisia palveluita. Palvelut lähetetään suojattuina ja ne ovat vain sellaisten käyttäjien käytettävissä, jotka käyttävät suojauksen purkujärjestelmää. Tilaustelevisiopalvelua koskevat säännökset ovat viestintämarkkinalain 27 §:ssä. Pykälän 1 momentin mukaan tilaustelevisiopalveluita yleisölle tarjoavan yrityksen on tarjottava oikeudenmukaisin, tasapuolisin ja kohtuullisin ehdoin kaikille toimiluvanvaraisille ohjelmapalvelun tarjoajille sellaisia teknisiä palveluita, että käyttäjät, joilla on käytössään palvelun tarjoajan hallitsema suojauksen purkulaite, voivat ottaa vastaan niiden digitaalisia lähetyksiä. Pykälän 2 momentin mukaan tilaustelevisiopalvelua tarjoavan yrityksen tulee pitää toiminnastaan erillistä kirjanpitoa.

2.1.25. *Julkinen palvelu*

Yleisradio Oy:stä annetussa laissa (1380/1993) säännellään Yleisradio Oy -nimisen yhtiön (jäljempänä *yhtiö*) asema sekä sen oikeus harjoittaa televisio- ja radiotoimintaa sekä muuta toimintaa.

Yhtiön tehtävänä on tuoda täyden palvelun televisio- ja radio-ohjelmisto siihen liittyvine oheis- ja lisäpalveluineen jokaisen saataville yhtäläisin ehdoin. Näitä ja muita julkiseen palveluun liittyviä sisältöpalveluja voidaan tarjota kaikissa televerkoissa.

Yhtiön tehtäväksi annettu julkinen palvelu on määritelty lain 7 §:n 2 momentissa, jonka mukaan toiminnan tulee julkisen palvelun erityisinä tehtävinä tukea toimivaa kansanvaltaa tarjoamalla yhteiskunnallisista kysymyksistä monipuolisia tietoja, mielipiteitä ja keskusteluja, myös vähemmistöryhmille ja erityisryhmille. Yhtiön tulee myös tukea, luoda ja kehittää kotimaista kulttuuria ja välittää sen tuloksia jokaisen saataville, edistää ohjelmiston sivistävää luonnetta, tukea kansalaisten opiskelua ja tarjota hartausohjelmia, kohdella ohjelmatoiminnassa yhtäläisin perustein suomen- ja ruotsinkielisiä kansalaisia ja tuottaa palveluja saamen, romanin ja viittomakielellä sekä soveltuvin osin myös maan muille kieliryhmille, välittää asetuksella tarkemmin säädettäviä viranomaistiedotuksia ja varautua yleisradiotoiminnan hoitamiseen poikkeusoloissa sekä valmistaa, tuottaa ja lähettää suomalaisia ohjelmia ja välittää uutisia ja ohjelmia Suomen ja ulkomaiden välillä. Julkisen palvelun tehtävään ei nykyisin liity minkään ulkopuolisen tahon tekemää arviota siitä, käyttääkö yhtiö sille osoitetut varat julkisen palvelun hoitamiseen eikä siitä, onko yhtiön rahoitus oikeassa suhteessa julkisen palvelun tehtävien laajuuteen nähden.

2.1.26. *Toimiluvanvarainen televisio- ja radiotoiminta*

Televisio- ja radiotoiminnasta annetun lain 7 §:n mukaan televisio- tai radiotoiminnan harjoittamiseen vapaasti etenevien radioaaltojen välityksellä on haettava valtioneuvostolta toimilupa. Yleisradio Oy saa harjoittaa televisio- ja radiotoimintaa ilman toimilupaa niillä taajuuksilla, jotka valtioneuvoston vahvistamassa taajuussuunnitelmassa on varattu sen käyttöön. Muusta televisio- ja radiotoiminnasta on tehtävä ilmoitus Viestintävirastolle.

Lain 10 §:n mukaan julistaessaan haettavaksi ja myöntäessään toimilupia toimilupaa

viranomaisen tulee asianomaisella alueella harjoitettava televisiotoiminta ja radiotoiminta kokonaisuudessaan huomioon ottaen pyrkiä edistämään sananvapautta sekä turvaamaan ohjelmistotarjonnan monipuolisuus ja yleisön erityisryhmien tarpeet. Toimilupa voidaan myöntää luonnolliselle henkilölle, yhteisölle tai säätiölle, joka on vakavarainen ja jolla on ilmeinen kyky säännölliseen toimiluvan mukaiseen toimintaan.

Lain 13 §:n mukaan televisio- tai radiotoimintaa varten myönnettyä toimilupaa ei saa siirtää toiselle. Jos tosiasiallinen määräysvalta toimiluvan haltijaan nähden muuttuu, tätä on pidettävä toimiluvan siirtona, jolloin toimilupa lakkaa olemasta voimassa. Jos toimiluvan haltija asetetaan konkurssiin, toimilupa lakkaa olemasta voimassa välittömästi.

Televisio- tai radiotoimintaa varten myönnetty toimilupa raukeaa, jos säännöllistä toimiluvan mukaista toimintaa ei ole aloitettu vuoden kuluttua toimiluvan ensimmäisestä voimassaolopäivästä tai jos säännöllinen lähetystoiminta on keskeytetty 30 vuorokautta pidemmäksi ajaksi.

Valtioneuvosto voi lain 37 §:n mukaan peruuttaa televisio- tai radiotoimintaa varten myönnetyn toimiluvan tai määrätä muun kuin toimiluvanvaraisen televisio- tai radiotoiminnan keskeytettäväksi, jos toiminnan harjoittaja lain 36 §:n mukaisesti määräyistä toimenpiteistä huolimatta vakavasti ja toistuvasti rikkoo tätä lakia tai sen nojalla annettuja säännöksiä tai määräyksiä. Valtioneuvosto voi peruuttaa televisio- tai radiotoimintaa varten myönnetyn toimiluvan myös siinä tapauksessa, että kyseistä toimintaa varten ei voida osoittaa enää toiminnan edellyttämää radiotaajuutta.

2.1.27. Siirtovelvoitteet

Televisio- ja radiotoiminnasta annetun lain 42 §:n mukaan televerkkopalvelua muussa kuin maanpäällisessä televisio- ja radioverkossa tarjoava teleyritys on velvollinen jakamaan tässä verkossa ilman korvausta verkon sijaintikunnassa tavanomaisilla vastaanotinlaitteilla vastaanotettavissa olevat, valtioneuvoston myöntämän toimiluvan nojalla toimivien televisio- ja radiotoiminnan har-

joittajien koko maassa vastaanotettavaksi tarkoitetut lähetykset sekä Yleisradio Oy:n lähetykset.

Digitaalisten lähetysten myötä televisio-kanavien määrä on lisääntynyt ja on syntynyt tulkintaerimielisyyksiä siitä, mitkä kanavat kuuluvat siirtovelvoitteen piiriin. Telehallintokeskus on antanut 21 päivänä kesäkuuta 2001 asiasta alustavan kannanoton, jonka mukaan korvauksettoman siirtovelvoitteen piiriin kuuluvia digitaalisia televisiolähetyksiä ovat kaikki Yleisradio Oy:n alueelliset ja valtakunnalliset lähetykset sekä ilman maksullista suojauksenpurkua vastaanotettavissa olevat, valtakunnallisen digitaalisen toimiluvan saaneiden yritysten lähetykset.

2.1.28. Yhteiskunnallisesti merkittävien tapahtumien televisiointioikeudet

Yhteiskunnallisesti merkittävien tapahtumien laaja näkyvyys maksuttomasti pyritään turvaamaan järjestelmällä, joka on luotu televisiodirektiivin 3 a artiklassa ja eurooppalaisen rajat ylittävistä televisiolähetyksistä tehdyn yleissopimuksen (SopS 87/1994), jäljempänä Euroopan neuvoston *televisioyleissopimus*, muutospöytäkirjan 9 a artiklassa. Näkyvyyden turvaamiseksi voidaan rajoittaa tapahtumien televisiointioikeuksien käyttöä. Suomessa järjestelmä on pantu täytäntöön televisio- ja radiotoiminnasta annetun lain 20 §:llä.

Järjestelmä edellyttää ylikansallisia järjestelyitä. Kukin EY-jäsenvaltio ja televisioyleissopimuksen ratifioinut valtio voi laatia luettelon niistä tapahtumista, joita merkittävän osan yleisöstä on voitava seurata maksuttomalla televisiokanavalla. Direktiivin 3 a artiklan 3 kohdan mukaan jäsenvaltion on varmistettava, ettei sen lainsäädäntövaltaan kuuluva televisiotoiminnan harjoittaja estä toisessa jäsenmaassa luetteloidun tapahtuman lähettämistä siellä säädetyin tavoin. Tästä syystä yksinoikeuksien käyttöä voidaan rajoittaa. Televisio- ja radiotoiminnasta annetun lain 20 §:n 4 momentin mukaan yksinoikeuden haltija on velvollinen luovuttamaan toiselle televisiotoiminnan harjoittajalle oikeuden tapahtuman lähettämiseen, jos se ei pysty itse lähettämään tapahtumaa maksut-

tomalla televisiokanavalla riittävän laajasti. Tapahtuman lähetysoikeutta on kuitenkin pyydetty vähintään kuusi kuukautta ennen tapahtuman alkamista. Lähetysoikeuden luovuttamisesta on oikeus saada täysi korvaus. Laki ei sisällä tarkempia säännöksiä menettelystä.

2.1.29. Radiotaajuuksien hallinta

Viestintävirasto vastaa radiotaajuuksien hallinnosta, suunnittelee niiden käyttöä sekä osoittaa radiotaajuudet eri käyttötarkoituksiin. Radiotaajuuksien tasapuolisen saataavuuden ja riittävyyden turvaaminen edellyttävät perusteellista ja huolellista taajuussuunnittelua, jossa käyttäjät järjestellään eri taajuuksille ja taajuusalueille taajuuksien käyttötarkoituksen, yhteysetäisyyden, modulaatiolajin ja muiden vastaavien seikkojen perusteella. Taajuussuunnittelua, jolla on riittävät edellytykset joustavaan, tehokkaaseen ja tasapuoliseen toimintaan tarvitaan myös radiotaajuuksien tehokkaan ja tarkoituksenmukaisen hyväksikäytön sekä riittävän häiriöttömän toiminnan turvaamiseksi. Valtioneuvosto vahvistaa kuitenkin asetuksella toimiluvanvaraiseen teletoimintaan sekä televisio- ja radiotoimintaan käytettävät taajuudet, joilla on katsottu olevan huomattavaa yhteiskunnallista merkitystä.

2.1.30. Viestintäviraston asema

Viestintävirasto huolehtii viestintämarkkinalaissa, radiolaissa, televisio- ja radiotoiminnasta annetussa laissa sekä valtion televisio- ja radiorahastosta annetussa laissa sille säädetyistä tehtävistä sekä muista tehtävistä, jotka kuuluvat sille muiden säännösten tai liikenne- ja viestintäministeriön määräysten mukaan.

Edellä on selvitetty Viestintäviraston viestintämarkkinalakiin perustuvia toimivaltuuksia. Viestintämarkkinoita koskeva sääntely on monilta osin yksityiskohtaista ja viestintämarkkinoiden eri toimialoilla on perinteisesti ollut laaja kirjo erikokoisia verkko- ja palveluyrityksiä. Viestintäviraston keskeisenä tehtävänä on ollut huolehtia siitä, että

markkinat toimivat. Tässä tarkoituksessa Viestintävirasto on lähtökohtaisesti pyrkinyt ratkaisemaan erimielisyydet neuvottelemalla ja sovittelemalla. Viestintävirasto on antanut lukuisia viestintämarkkinoita koskevia teknisiä säännöksiä. Se myös valvoo telepätelaitteiden vaatimustenmukaisuutta sekä selvittää telepätelaitteiden ja radiolaitteiden toisille päätelaitteille tai verkoille aiheuttamia häiriöitä.

Esimerkkinä Viestintäviraston suorittamasta valvonnasta voidaan mainita Viestintäviraston tekemät tarkastukset teleyrityksissä. Viestintävirasto tekee teleyrityksissä niin sanottuja teknisiä yleistarkastuksia, joissa muun muassa valvotaan, että teleyritykset ovat täyttäneet Viestintäviraston teknisissä määräyksissä asetetut velvoitteet. Teknisissä yleistarkastuksissa valvotaan myös epäsuorasti markkinoiden kilpailutilannetta tarkastamalla, että teleyritykset eivät hanki itselleen kilpailuetua esimerkiksi laiminlyömällä teknisiä velvoitteitaan. Tarkastuksia tehdään vuosittain noin kymmenessä teleyrityksessä. Voimassa olevassa laissa ei ole säännöksiä Viestintäviraston tarkastusoikeudesta, vaan toiminta perustuu käytäntöön.

Viestintävirasto valvoo myös televisio- ja radiotoiminnasta annetun lain ja sen nojalla annettujen säännösten ja määräysten noudattamista. Kuluttaja-asiamiehen valvottavaksi on kuitenkin säädetty mainonnan eettisten periaatteiden noudattaminen ja aikakäisten suojele televisio- ja radiomainonnassa. Jos televisio- tai radiotoiminnan harjoittaja toimii lainvastaisesti, Viestintävirasto voi antaa toimijalle huomautuksen ja velvoittaa sitä korjaamaan virheensä tai laiminlyöntinsä. Virasto voi myös liittää päätökseen uhkasakon. Viestintävirastolla on valvontatehtävissään oikeus saada tietoja televisio- ja radiotoiminnan harjoittajilta.

Valtion televisio- ja radiorahastosta annetun lain nojalla Viestintävirasto vastaa rahaston hallinnoinnista ja kerää televisio- ja radiotoiminnan harjoittajilta toimilupamaksut. Virastolla on oikeus saada näiltä tehtävien hoitamisessa tarpeelliset tiedot. Jos toimiluvan haltija rikkoo kyseistä lakia, Viestintävirasto voi velvoittaa hänet korjaamaan virheensä tai laiminlyöntinsä ja asettaa päätöksen tehosteeksi uhkasakon. Rahastoon kerä-

tään myös television käytöstä perittävät televisionmaksut. Maksun perimistä varten television käyttäjän on tehtävä Viestintävirastolle ilmoitus television käyttöönotosta. Ilmoitusvelvollisuuden noudattamista valvovat Viestintäviraston määräämät tarkastajat. Jos ilmoitusta ei ole tehty, televisionmaksu voidaan määrätä takautuvasti kaksinkertaisena enintään vuoden ajalta. Viestintävirasto voi periä ilmoitusvelvollisuuden laiminlyönnistä myös 500 markan suuruisen tarkastusmaksun.

2.1.31. Säädöstaso

Nykyisen sääntelyjärjestelmän keskeisiä säädöksiä ovat viestintämarkkinalain ja televisio- ja radiolain lisäksi telemarkkina-asetus sekä liikenne- ja viestintäministeriön päätökset. Sääntelyn kohteena olevan alan nopea tekninen ja muu kehitys on edellyttänyt joustavaa järjestelmää, jossa on voitu toteuttaa nopeasti ja usein tapahtuvia säädösmuutoksia. Tästä syystä viestintämarkkinalaki on eräänlainen puitelaki ja yksityiskohtaisempi sääntely sisältyy viestintämarkkinalain nojalla annettuun telemarkkina-asetukseen sekä lukuisiin liikenneministeriön päätöksiin.

Markkinoiden kannalta keskeisiä oikeussäännöksiä ovat myös Viestintäviraston viestintämarkkinalain 37 §:n nojalla antamat televerkoja, telepäätelaitteita ja muita telelaitteita koskevat tekniset määräykset.

2.2. Euroopan yhteisön lainsäädäntö

2.2.1. *Direktiivi sähköisten viestintäverkkojen ja -palvelujen yhteisestä sääntelyjärjestelmästä*

Tavoite

Puitedirektiivin tavoitteena on luoda yhdenmukaistettu sääntelyjärjestelmä sähköisen viestinnän palveluille ja verkoille sekä niihin liittyville toiminnoille ja palveluille Euroopan unionin alueella. Puitedirektiivillä pyritään vastaamaan viestintämuotojen lähenty-

miskehitykseen sisällyttämällä kaikki sähköiset viestintäverkot ja -palvelut sen soveltamisalaan. Kansallisten sääntelyviranomaisten asemaa pyritään selkeyttämään säätämällä niiden toimintaa koskevista periaatteista sekä sääntelyviranomaisen tavoitteista ja tehtävistä. Sääntelyn avoimuutta lisätään säätämällä sääntelyviranomaisen velvollisuudesta kuulla asiaankuuluvia tahoja ennen päätöksentekoa. Yhdenmukaiseen eurooppalaiseen sääntelykäytäntöön pyritään säätämällä menettelystä, jolla kansallisen sääntelyviranomaisen päätöksentekoon liitetään komission ja muiden yhteisön jäsenvaltioiden sääntelyviranomaisten kuuleminen.

Puitedirektiivillä luodaan puitteet sääntelyviranomaisten puuttumiselle sähköisten viestintäverkkojen ja -palvelujen markkinahäiriöihin. Lähtökohtana on sääntelyviranomaisen puuttumattomuus markkinoiden toimintaan. Yrityksille asetettujen erityisvelvollisuuksien perustana on markkina-analyysillä todetut häiriöt markkinoilla.

Soveltamisala, tavoitteet ja määritelmät

Puitedirektiivin artiklassa 1 säädetään direktiivin soveltamisalasta ja tavoitteista. Tavoitteena on luoda yhdenmukaistettu sääntelyjärjestelmä, joka kattaa kaikki sekä kiinteät että langattomat maanpäälliset ja satelliittivälitteiset verkot eli kiinteät ja matkaviestinnän verkot, satelliittiverkot, radio- ja televisiolähetysverkot, satelliittiverkot sekä kaapelitelevisioverkot. Puitedirektiivissä säädetään kansallisten sääntelyviranomaisten toimintaa koskevista periaatteista sekä sääntelyviranomaisen tavoitteista ja tehtävistä, jotka liittyvät radiotaajuuksien ja numerovarojen kaltaisten niukkojen resurssien hallintaan. Puitedirektiivi ei koske sähköisen viestinnän verkkojen ja palveluiden avulla tarjottavia palveluita eikä sillä rajoiteta yhteisöoikeuden mukaisesti toteutettavia toimenpiteitä, joilla pyritään yleisen edun mukaisiin, erityisesti sisällön sääntelyyn ja audiovisuaalialan politiikkaan liittyviin tavoitteisiin.

Artikla 2 sisältää puitedirektiivissä sekä muissa sähköisiä viestintäverkoja ja -palveluita säätelevissä puitedirektiiveissä käytettävät määritelmät.

Kansalliset sääntelyviranomaiset

Kansallisen sääntelyviranomaisen asemaa ja toimintaa koskevista periaatteista säädetään puitedirektiivin luvussa II. Artiklan 3 mukaisesti jäsenvaltioiden on varmistettava viranomaisen riippumattomuus sähköisiä viestintäverkkoja, -palveluita tai -laitteita tarjoavista organisaatioista. Jos jäsenvaltiolla on omistusosuuksia tai se käyttää päätäntävaltaa kyseisissä organisaatioissa, jäsenvaltion on varmistettava, että sääntelytoiminta ja omistajuuteen tai päätäntävalttaan liittyvät toiminnot erotetaan tehokkaasti toisistaan.

Riippumattomuuden ohella puitedirektiivissä painotetaan sääntelyviranomaisen toiminnan avoimuutta. Viranomaiselle kuuluvista tehtävistä ja tehtävien mahdollisesta jaosta eri viranomaisten kesken on oltava tietoja helposti saatavassa muodossa. Yhteistyö eri viranomaisten välillä on tarvittaessa varmistettava. Erityisesti korostetaan kansallisen sääntelyviranomaisen ja kilpailuviranomaisen välistä yhteistyötä. Sääntelyviranomaisen ja kilpailuviranomaisen on vaihdettava keskenään tarvittaessa tietoja.

Artiklassa 4 säädetään muutoksenhakuoikeudesta sääntelyviranomaisen päätöksiin. Sääntelyviranomaisen antamia päätöksiä koskevia valituksia varten on varmistettava tehokkaat ja riippumattomat muutoksenhakukeinot. Muutoksenhakuelimellä tulee olla tehtäviensä hoitamisen kannalta riittävä asiantuntemus käytettävissään. Muutoksenhaussa on otettava huomioon menettelytapakysymysten ohella myös valituksen tosiasia-aineisto. Muutoksenhaun ollessa kesken sääntelyviranomaisen antama päätös on voimassa, jollei muutoksenhakuelin toisin päättä. Jos muutoksenhakuelin ei ole tuomioistuin, sen on aina annettava päätöksestään kirjalliset perustelut ja päätöksestä on voitava valittaa tuomioistuimeen.

Puitedirektiivin 5 artikla pyrkii turvaamaan sääntelyviranomaisen toimintamahdollisuudet edellyttämällä, että sähköisiä viestintäverkkoja ja -palveluita tarjoavat yritykset toimittavat sääntelyviranomaiselle kaikki tiedot, joita se tarvitsee varmistaakseen sähköisiä viestintäverkkoja ja -palveluita säätelevien puitedirektiivien säännösten noudattamiseen. Yrityksiltä pyydettyjen tietojen on ol-

tava oikeasuhteisia sääntelytehtävien suorittamiseen nähden. Viranomaisen on perusteltava pyyntönsä.

Kansallisen sääntelyviranomaisen on toimitettava tiedot komissiolle sen perustellusta pyynnöstä. Sääntelyviranomaisen luovuttaessa yritysten tietoja komissiolle, asianomaisille yrityksille on ilmoitettava asiasta. Jos kansallinen sääntelyviranomaisen ei perustellusti muuta pyydä, komissio voi toimittaa tiedot edelleen muiden jäsenvaltioiden sääntelyviranomaisille. Edelleen kansallisen sääntelyviranomaisen on perustellusta pyynnöstä annettava kokoamansa tiedot muille viranomaisille, jos näiden viranomaisten yhteisöoikeuden mukaisten tehtävien noudattaminen sitä edellyttää. Tietojenvaihdossa on turvattava liikesalaisuutta koskevan yhteisön oikeuden ja kansallisten sääntöjen mukainen luottamuksellisuus.

Puitedirektiivin merkittävimmät sääntelyviranomaisen päätöksenteon avoimuutta koskevat säännökset sisältyvät artikloihin 6 ja 7. Artiklassa 6 säädetään kansallisista kuulemismenettelyistä silloin, kun suunniteltavaksi aiotulla toimenpiteellä on huomattavia vaikutuksia markkinoille. Puitedirektiivi edellyttää sääntelyviranomaisesta järjestämään asianomaisille mahdollisuuden esittää lausuntonsa ehdotetuista toimenpiteistä. Kansallisia kuulemismenettelyjä koskevat tiedot on julkaisettava ja kaikista ajankohtaisista kuulemisista on oltava tietoa saatavilla yhdestä tiedotuspisteestä. Kuulemisen tulosten tulee olla yleisesti saatavilla liikesalaisuutta koskevien säännösten puitteissa. Sähköisen viestinnän puitedirektiivien yhdenmukaisen soveltamisen ja sisämarkkinoiden toiminnan turvaamiseksi artiklassa 7 edellytetään eri jäsenmaiden sääntelyviranomaisten ja komission toimivan yhteistyössä ja pyrkivän yhteisymmärrykseen sovellettavasta sääntelystä. Tietyistä sääntelyviranomaisen toimenpiteistä on tiedotettava komissiolle ja muiden jäsenvaltioiden sääntelyviranomaisille sekä annettava niille mahdollisuus lausua näkemyksensä toimenpide-ehdotuksesta. Menettelyn piiriin kuuluvat ne jäsenvaltioiden väliseen kauppaan vaikuttavat toimenpiteet, jotka koskevat kansallisia markkinamäärittelyjä, markkina-analyysiä sekä päätöksiä tiettyjen erityisvelvollisuuksien soveltamisesta.

Komission ja muiden jäsenvaltioiden tulee antaa lausuntonsa kuukauden kuluessa tai kansallisessa kuulemismenettelyssä noudatettavassa määräajassa, jos tämä on kuukautta pitempi.

Otettuaan muiden jäsenmaiden sääntelyviranomaisen ja komission lausunnot mahdollisimman laajasti huomioon kansallinen sääntelyviranomaisen voi hyväksyä toimenpideehdotuksen lausunnoille asetetun määräajan kuluttua umpeen, jollei toimenpiteellä määrätellä markkinoita komission antaman suosituksen vastaisesti tai jollei päätös koske huomattavan markkinavoiman yritysten nimeämistä. Päätöksestä on ilmoitettava komissiolle.

Silloin kun sääntelyviranomaisen määrittelee markkinat komission antaman suosituksen vastaisesti tai kun päätös koskee huomattavan markkinavoiman yritysten nimeämistä, komissio voi estää sääntelyviranomaisen toimenpiteen, jos se katsoo toimenpiteen estävän sisämarkkinoiden toiminnan tai jos se katsoo toimenpiteen olevan yhteisöoikeuden ja erityisesti puitedirektiivin 8 artiklassa määriteltyjen sääntelytavoitteiden vastainen. Näissä tapauksissa sääntelyviranomaisen päätöksentekoa lykätään kahdella kuukaudella. Tämän ajanjakson aikana komissio voi neuvoo-antavaa komiteamenettelyä noudattaen antaa päätöksen, jolla sääntelyviranomaisista kielletään toteuttamasta toimenpidettä.

Artiklassa 7 säädetyistä menettelyistä ja määräajoista voidaan poiketa poikkeustilanteissa, joissa tarvitaan kiireellisiä toimenpiteitä kilpailun turvaamiseksi ja kuluttajien etujen suojaamiseksi. Poikkeustilanteet ja niihin liittyvät toimenpiteet on ilmoitettava komissiolle.

Kansallisten sääntelyviranomaisen tehtävät

Sääntelyviranomaisen tehtävistä säädetään puitedirektiivin luvussa III. Säännökset koskevat yleisiä sääntelytavoitteita ja periaatteita sekä sääntelyviranomaisen tehtäviä, jotka liittyvät radiotaajuuksien ja numerovarojen kaltaisten niukkojen resurssien hallintaan. Lisäksi luvussa annetaan säännöksiä viestintäinfrastruktuuriin liittyvien järjestelmien asennusoikeuksista, järjestelmien yh-

teiskäytöstä ja rinnakkain sijoittamisesta sekä yritysten kirjanpitoon liittyvistä vaatimuksista.

Artiklassa 8 edellytetään, että sääntelyssä on pyrittävä kaikin tavoin välttämään sitoutumista yksittäisiin teknologioihin. Sääntelyviranomaisen on edistettävä kilpailua muun muassa varmistamalla käyttäjien mahdollisuus hyötyä monipuolisista, edullisista ja laadukkaista viestintäpalveluista, varmistamalla ettei kilpailua vääristetä tai rajoiteta, edistämällä tehokkaita investointeja ja tukemalla innovointia sekä edistämällä radiotaajuuksien ja numerovarojen tehokasta hallintaa.

Sähköisen viestinnän sisämarkkinoiden edistämiseksi sääntelyviranomaisen on omalta osaltaan poistettava esteitä palveluiden Euroopan laajuiselta tarjonnalta, edistettävä Euroopan laajuisia verkkoja ja yleiseurooppalaisten palvelujen yhteentoimivuutta, varmistettava että yritykset saavat samanlaisissa olosuhteissa samanlaisen kohtelun ja tehtävä muiden jäsenvaltioiden ja komission kanssa yhteistyötä puitedirektiivien yhdenmukaisen soveltamisen varmistamiseksi.

Kansalaisten etujen turvaamiseksi sääntelyviranomaisen on varmistettava kansalaisille sähköisen viestinnän yleispalvelu, korkeatasoinen kuluttajan-, henkilötietojen ja yksityisyyden suoja, edistettävä selkeää tiedottamista sähköisistä viestintäpalveluista, otettava huomioon erityisryhmien tarpeet ja varmistettava yleisten viestintäverkkojen eheys ja turvallisuus.

Puitedirektiivin 9 artiklassa edellytetään radiotaajuuksien tehokasta hallintaa sekä puolueettomia, selkeitä ja syrjimättömiä menettelyitä päätettäessä taajuuksien käyttötarkoituksista ja taajuuksien käyttöön osoituksista. Se antaa jäsenvaltiolle mahdollisuuden säätää menettelyistä, joilla yritykset voisivat siirtää radiotaajuuksien käyttöoikeuksia muille yrityksille. Jos tällaisesta siirtomahdollisuudesta säädetään, siirto on toteutettava sääntelyviranomaisen vahvistaman menettelyn mukaisesti.

Numerointivarojen käyttöön osoittamisen ja numerointisuunnitelmien hallinnan on oltava sääntelyviranomaisen valvonnassa (artikla 10). Numeroiden ja numerointialueiden riittävyys on turvattava ja numeroiden myön-

tämismenettelyiden on oltava puolueettomia, selkeitä ja syrjimättömiä. Numerointisuunnitelmat ja niihin tehtävät lisäykset ja muutokset on julkaistava. Julkaisemisesta voidaan poiketa vain, jos kansallinen turvallisuus muuta edellyttää.

Artiklassa 11 säädetään, että asennusoikeuksia myöntävien viranomaisten on kohdeltava yhtäältä yleisiä sähköisiä viestintäverkkoja tarjoavia yrityksiä ja toisaalta yksityisiä verkkoja tarjoavia yrityksiä selkeiden, yleisesti saatavilla olevien ja syrjimättömien menetelmien pohjalta. Asennusoikeuksiin liittyvien ehtojen on niinkään oltava avoimia ja syrjimättömiä. Silloin kun viranomainen toimii omistajana tai päättävällän käyttäjänä sähköisiä viestintäverkkoja tai -palveluita tarjoavissa yrityksissä, asennusoikeuksien myöntämiin liittyvät toiminnot on erotettava rakenteellisesti ja tehokkaasti omistajuuteen ja päättävältä liittyvistä toiminnoista. Edelleen artikla 11 edellyttää jäsenvaltioiden valmistavan tehokkaan ja riippumattoman muutoksenhaun asennusoikeuksia koskeviin päätöksiin.

Puitedirektiivi velvoittaa sääntelyviranomaisia edistämään viestintäinfrastruktuurin vaatimien järjestelmien rinnakkain sijoittamista ja yhteiskäyttöä (artikla 12). Silloin kun vaihtoehtoisia järjestelmien sijoittamisvaihtoehtoja ei ympäristönsuojeluun, kansanterveyteen, yleiseen turvallisuuteen, kaupunkisuunnitteluun tai maankäyttöön liittyvien perusteiden johdosta ole käytössä, jäsenvaltio voi vaatia verkkoa hallinnoivaa yritystä tarjoamaan järjestelmien tai omaisuuden yhteiskäyttömahdollisuutta. Edelleen jäsenvaltiot voivat toteuttaa toimenpiteitä järjestelmien asennus- ja rakennustöiden yhteensovittamiseksi. Ennen kuin yritys voidaan velvoittaa tarjoamaan yhteiskäyttöä ja ennen kuin asennus- ja rakennustöiden yhteensovittamisesta päätetään, kaikille asianosaisille on tarjottava mahdollisuus esittää näkemyksensä asiasta. Yhteiskäyttö- ja yhteensovittamisjärjestelyihin voi sisältyä sääntöjä järjestelmien tai omaisuuden yhteiskäytöstä johtuvien kustannusten jakamisesta.

Puitedirektiivin toisessa luvussa säädetään myös kirjanpidon eriyttämisestä ja tilinpäätöksistä (artikla 13). Yleisiä sähköisiä viestintäverkkoja tai -palveluita tarjoavat yrityk-

set, jotka toimivat samanaikaisesti jollakin muulla toimialalla erityis- tai yksinoikeuksien turvin, olisi velvoitettava pitämään erillistä kirjanpitoa sekä sähköisten viestintäverkkojen että -palveluiden tarjontaan liittyvän toiminnan osalta sekä erottelemaan nämä toiminnot rakenteellisesti muista toiminnoista. Vaatimus koskee ainoastaan yrityksiä, joiden vuosiliikevaihto sähköisessä viestinnässä on vähintään 50 miljoonaa euroa.

Jos sähköisiä viestintäverkkoja ja -palveluita tarjoavat yritykset eivät kuulu yhtiöoikeuden kirjanpitosäännösten piiriin eivätkä ne täytä yhteisön oikeuden kirjanpitosäännösten pieniä ja keskisuuria yrityksiä koskevia vaatimuksia, yritysten tilinpäätökset on annettava riippumattoman tilintarkastajan tarkastettavaksi. Tilinpäätökset on julkaistava.

Yleiset säännökset

Puitedirektiivin IV:n luvun keskeinen sisältö koostuu säännöksistä, joiden nojalla arvioidaan sähköisen viestinnän markkinoiden kilpailullisuutta ja yrityksille asetettavien erityisvelvollisuuksien soveltamista. Luvussa annetaan myös säännöksiä verkkojen ja palveluiden yhdenmukaisen tarjonnan edistämisestä yhteisön alueella. Nämä säännökset koskevat sovellettavia standardeja sekä lainsäädännön soveltamisen yhdenmukaistamista yhteisön alueella. Luvussa säädetään myös yritysten välisestä riitojen ratkaisusta.

Erityisvelvollisuuksia voidaan pääsääntöisesti asettaa ainoastaan huomattavan markkinavoiman yrityksille. Huomattavan markkinavoiman käsitettä on lähennetty vastaamaan kilpailuoikeudellista määräävän markkina-aseman käsitettä. Puitedirektiivin artiklan 14 mukaan yrityksellä katsotaan olevan huomattavaa markkinavoimaa määritellyllä markkinalla, jos sillä yksin tai yhdessä muiden kanssa on kyseisellä markkinalla selkeää taloudellista vaikutusvaltaa, joka mahdollistaa yrityksen toimimisen huomattavassa määrin kilpailijoista ja asiakkaista riippumattomasti. Huomattava markkinavoima voi olla myös usealla yrityksellä yhdessä. Jos yritys voi siirtää huomattavasta markkinavoimastaan tietyllä markkinalla saamansa hyödyn tähän markkinaan tiiviissä yhteydessä oleval-

le liitännäismarkkinalle, yrityksellä voidaan katsoa olevan huomattavaa markkinavoimaa myös tällä liitännäismarkkinalla.

Markkinoiden määrittelemistä varten komissio antaa suosituksen, jossa määritellään merkitykselliset tuote- ja palvelumarkkinat (artikla 15). Komissio julkaisee myös markkina-analyysiä ja huomattavan markkinavoiman arviointia koskevat suuntaviivat. Suositusta ja suuntaviivoja päivitetään tarpeen vaatiessa. Kansalliset sääntelyviranomaiset määrittelevät kansallisella tasolla markkinat komission suosituksen ja suuntaviivojen pohjalta ja yhteistyössä tarvittaessa kilpailuviranomaisten kanssa.

Sähköisten viestintäverkkojen ja -palveluiden tarjoajille asetettavista erityisvelvollisuuksista säädetään yleispalveludirektiivin artikloissa 17, 18 ja 19 sekä käyttöoikeusdirektiivin artikloissa 7 ja 8. Päätös siitä asetetaanko erityisvelvollisuudet, pidetäänkö ne voimassa vai poistetaanko ne tehdään edellä mainitun markkina-analyysin perusteella. Puitedirektiivin 16 artiklan mukaan erityisvelvollisuuksia ei tule asettaa, jos markkinat ovat kilpaillut. Jos kilpailu markkinoilla ei toimi, sääntelyviranomaisen on määriteltävä huomattavan markkinavoiman yritykset. Näille yrityksille asetetaan erityisvelvollisuuksia yleispalvelu- ja käyttöoikeusdirektiivissä säädetyllä tavalla.

Rajat ylittävien, yleiseurooppalaisten markkinoiden kyseessä ollessa, markkina-analyysi suoritetaan yhteistyössä asianomaisten sääntelyviranomaisten kesken. Analyysi pohjautuu komission antamaan päätökseen merkityksellisistä yleiseurooppalaisista tuote- ja palvelumarkkinoista. Puitedirektiivin artiklat 17, 18 ja 19 pyrkivät edistämään sähköisten viestintäverkkojen ja -palveluiden yhdenmukaista tarjontaa yhteisön alueella. Artikla 17 koskee standardointia, joka jatkossakin on pääasiassa markkinalähtöistä. Jos palveluiden yhteentoimivuuden varmistamiseksi ja käyttäjien valinnanvapauden lisäämiseksi on ehdottoman välttämätöntä tehdä standardien tai eritelmien noudattaminen pakolliseksi, tehdään päätökset puitedirektiivissä säädettyä komitologiamenettelyä noudattaen. Interaktiivisten digitaalitelevisiopalveluiden yhteentoimivuuden varmistamiseksi artikla 18 edellyttää jäsenvaltioiden rohkaisevan

avoimen sovellusrajapinnan käyttöä (API) digitaalisen television palvelualueilla.

Artiklan 19 mukaan komitologiamenettelyä voidaan käyttää suositusten antamiseksi jäsenvaltioille silloin, jos sähköistä viestintää koskevien puitedirektiivien yhdenmukaista täytäntöönpanoa tarvitaan artiklassa 8 määriteltyjen sääntelytavoitteiden toteutumisen varmistamiseksi.

Artikloissa 20 ja 21 säädetään riitojen ratkaisumenettelyistä. Artikla 20 koskee yritysten välistä riitojen ratkaisua jäsenvaltion sisällä. Puitedirektiivissä edellytetään, että kansallisen sääntelyviranomaisen on ratkaistava yritysten välinen riita-asia viimeistään neljän kuukauden kuluessa siitä, kun jompikumpi riidan osapuolista on esittänyt sääntelyviranomaiselle pyynnön riidan ratkaisemisesta. Jäsenvaltiot voivat antaa sääntelyviranomaiselle mahdollisuuden olla antamatta riita-asiassa sitovaa päätöstä, jos on olemassa muita nopeampia riidan ratkaisua edistäviä menettelyitä. Jos vaihtoehtoinen menettely ei johda tulokseen neljän kuukauden kuluessa eikä riita-asiaa ole viety tuomioistuimeen, sääntelyviranomaisen on annettava asiassa sitova päätös. Sääntelyviranomaisen on julkaistava riita-asiaa koskeva päätös liikesalaisuutta koskevia määräyksiä noudattaen. Asianosaisille on annettava päätöksen täydelliset perustelut.

Rajat ylittävien riitojen tapauksessa asianomaisten kansallisten sääntelyviranomaisten on toimittava yhteistyössä riidan ratkaisemiseksi (artikla 21). Myös näissä riitatapauksissa voidaan käyttää vaihtoehtoisia ratkaisumenettelyitä.

Puitedirektiivi ei estä osapuolia missään riita-asiassa panemasta vireille oikeudenkäyntiä tuomioistuimessa.

Puitedirektiivin neljännen luvun muut säännökset koskevat perustettavaa viestintäkomiteaa, tietojenvaihtoa sähköisen viestintän verkkoja ja palveluita koskevasta sääntelytilanteesta sekä jäsenvaltioille asetettavia vaatimuksia julkistaa tietoja sähköistä viestintää koskevien puitedirektiivien soveltamisesta. Luvussa asetetaan komissiolle velvoite tarkastella säännöllisesti puitedirektiivin toimintaa ja antaa tästä kertomus neuvostolle ja Euroopan parlamentille.

Loppusäännökset

Puitedirektiivin viides luku sisältää direktiivin loppusäännökset. Puitedirektiivillä kumotaan vanhat televiestintää sääntelevät direktiivit uuden lainsäädäntökehityksen tullessa voimaan. Vanhasta yhteisöläinsäädännöstä johtuvat mahdolliset velvollisuudet, jotka koskevat käyttöoikeuksia, yhteenliittämistä, hintasäännöstelyä, palveluntarjoajan valintaa ja ennalta valintaa sekä kiinteiden yhteyksien tarjontaa, säilyvät voimassa kunnes sääntelyviranomaisen tekee näitä velvollisuuksia koskevat päätökset puitedirektiivissä säädetyn markkina-analyysin mukaisesti. Puitedirektiivin mukaiset säännökset on saatettava osaksi kansallista lainsäädäntöä 15 kuukauden kuluessa puitedirektiivin voimaantulopäivästä.

2.2.2. *Direktiivi viestintäverkkojen ja niiden liitännäistoimintojen käyttöoikeuksista ja yhteenliittämisestä*

Tavoite

Käyttöoikeusdirektiivin tavoitteena on yhdenmukaistaa tapoja, joilla jäsenvaltiot sääntelevät sähköisten viestintäverkkojen ja palvelujen tarjoajien välisiä markkinoita. Käyttöoikeusdirektiivin säännöksiä sovelletaan sähköisiin viestintäverkkoihin puitedirektiivin mukaisesti määritellyillä tuote- ja palvelumarkkinoilla, jotta käyttöoikeuksien ja yhteenliittämisen tarjoajien välillä havaitut markkinaongelmat voitaisiin ratkaista. Säännökset koskevat muun muassa kiinteiden ja matkaviestinverkkojen käyttöoikeuksia sekä digitaalisten lähetysverkkojen käyttöoikeuksia, joihin sisältyvät myös ehdollisen käyttöoikeuden järjestelmien ja muiden järjestelmiin liittyvien toimintojen, kuten digitaalisen television sähköisen ohjelmaoppaan ja käyttöjärjestelmän sovellusrajapintojen käyttöoikeudet. Käyttöoikeusdirektiivin tarkoitus on taata yrityksille oikeudellisesti vakaa toimintaympäristö määrittelemällä perusteet niiden oikeuksille ja velvollisuuksille.

Soveltamisala, tavoite ja määritelmät

Artiklassa 1 määritellään käyttöoikeusdirektiivin soveltamisala ja tavoite. Käyttöoikeusdirektiivillä yhdenmukaistetaan sähköisten viestintäverkkojen ja niihin liittyvien toimintojen käyttöoikeuksia ja yhteenliittämistä koskeva sääntely. Tavoitteena on luoda sisämarkkinoiden periaatteita noudattava sääntelyjärjestelmä, joka tähtää kuluttajien hyödyn lisäämiseen kestäväen kilpailun ja sähköisten viestintäpalveluiden yhteen-toimivuuden avulla. Käyttöoikeusdirektiivin säännöksiä sovelletaan kaikkiin niihin verkkoihin, joita käytetään yleisesti saatavilla olevien sähköisten viestintäpalvelujen tarjontaan. Käyttöoikeusdirektiivi kattaa palveluntarjoajien väliset käyttöoikeus- ja yhteenliittämisyjärjestelyt.

Käyttöoikeusdirektiivissä ei aseteta muita kuin yleisiä verkkoja koskevia velvollisuuksia, ellei näihin muihin verkkoihin liity yleisten verkkojen käyttöoikeutta.

Käyttöoikeusdirektiivissä säädetään niiden yritysten oikeuksista ja velvollisuuksista, jotka hakevat yhteenliittämistä tai käyttöoikeuksia yleistä sähköistä viestintäverkkoa tai sen liitännäistoimintoa tarjoavalta yritykseltä. Käyttöoikeusdirektiivi asettaa kansalliselle sääntelyviranomaiselle sääntelyä koskevia tavoitteita ja säättää menettelyistä, joiden mukaan yrityksille asetettavia velvollisuuksia ja niiden tarpeellisuutta arvioidaan.

Artikla 2 sisältää käyttöoikeusdirektiivissä käytetyt määritelmät. Käyttöoikeudella tarkoitetaan järjestelmien tai palveluiden asettamista toisen yrityksen saataville määriteltyin ehdoin. Käsite kattaa muun muassa verkkoelementtien ja niihin liittyvien toimintojen samoin kuin fyysisten perusrakenteiden (esimerkiksi rakennukset, kaapelikanavat, mastot) käyttöoikeuden. Edelleen määritelmän piiriin kuuluvat verkkovierailua ja virtuaaliverkkopalveluja varten tarvittavat käyttöoikeudet sekä digitaalitelevisiopalveluihin liittyvät ehdolliset käyttöoikeudet. Yhteenliittäminen on erityinen käyttöoikeuden alalaji.

Yleiset säännökset

Käyttöoikeusdirektiivin luku II koostuu yleisistä säännöksistä. Artiklassa 3 säädetään

käyttöoikeuksien ja yhteenliittämisen yleisistä puitteista, artiklassa 4 yritysten oikeuksista ja velvollisuuksista sekä artiklassa 5 kansallisten sääntelyviranomaisten toimivaltuuksista sekä tehtävistä käyttöoikeuksien ja yhteenliittämisen sääntelyn alalla.

Artiklan 3 mukaan jäsenvaltioiden on varmistettava, ettei yrityksille aseteta rajoituksia, jotka estäisivät niitä neuvottelemasta käyttöoikeuksien tai yhteenliittämisen teknisistä ja kaupallisista järjestelyistä yhteisön oikeuden mukaisesti. Silloin kun käyttöoikeutta tai yhteenliittämistä hakeva yritys ei tarjoa palveluita eikä ylläpidä verkkoa jäsenvaltiossa, jossa käyttöoikeutta tai yhteenliittämistä haetaan, sillä ei tarvitse myöskään olla valtuutusta toimia kyseisessä maassa. Jäsenvaltioilla ei saa olla voimassa määräyksiä, joiden johdosta yhteenliittämistä ja käyttöoikeutta tarjoavan yrityksen olisi tarjottava samankaltaisia palveluita eri yrityksille eri ehdoin. Tämä velvoite ei koske kuitenkaan yleispalveludirektiivin 31 artiklassa säädettyä mahdollisuutta asettaa tiettyjen radio- ja televisiopalvelujen välittämistä koskevia siirtovelvoitteita.

Yritysten oikeuksista ja velvollisuuksista säädetään artiklassa 4. Yleisiä sähköisiä viestintäverkkoja tarjoavilla yrityksillä on oikeus ja toisen yrityksen sitä pyytäessä, velvollisuus neuvotella yhteenliittämisestä. Käyttöoikeutta ja yhteenliittämistä on tarjottava muille yrityksille ehdoilla, jotka ovat linjassa sääntelyviranomaisen mahdollisesti yritykselle asettamien käyttöoikeusdirektiivin mukaisten velvollisuuksien kanssa. Digitaalitelevisio- ja radiopalvelujen levitykseen perustettujen yleisten verkkojen on sovellettava laajakuva- ja radiopalvelujen ja -ohjelmien levitykseen. Yritykset voivat käyttää käyttöoikeus- ja yhteenliittämisen neuvotteluissa saamiaan tietoja ainoastaan siihen tarkoitukseen, johon ne on annettu. Tietoa ei saa välittää edelleen.

Kansallisen sääntelyviranomaisen toimivaltuuksista ja tehtävistä säädetään artiklassa 5. Pääsääntöisesti sääntelyviranomaiset voivat asettaa käyttöoikeuksia ja yhteenliittämistä koskevia velvoitteita ainoastaan huomattavan markkinavoiman yrityksille. Kuitenkin niille yrityksille, jotka hallinnoivat yhteyksiä loppukäyttäjiiin voidaan asettaa velvoitteita markkina- asemasta riippumatta, jotta niin

kutsuttu päästä päähän -liitettävyys voidaan varmistaa. Myös jäsenvaltion mahdollisesti määrittelemien digitaalisten televisio- ja radio-ohjelmien saattamiseksi loppukäyttäjien saataville voidaan yrityksille asettaa markkina- asemasta riippumattomia velvollisuuksia, joiden mukaan käyttöoikeutta sovellusrajapintoihin (API) ja sähköisiin ohjelmaoppaisiin (EPG) on tarjottava oikeudenmukaisin, kohtuullisin ja syrjimättömin ehdoin. Sääntelyviranomaiset voivat, verkon normaalin toimivuuden sitä edellyttäessä, asettaa yhteisön lainsäädännön mukaisesti teknisiä tai käyttöä koskevia ehtoja artiklassa 12 määriteltyjen erityisten verkkotoimintojen käyttöoikeuksien tarjoajille.

Ennen kuin artiklan 5 mukaisia erityisvelvollisuuksia voidaan asettaa, sääntelyviranomaisen on kuultava eri osapuolia puitedirektiivin mukaisesti. Sääntelyviranomaisen on voitava puuttua käyttöoikeuden tai yhteenliittämisen tarjoamiseen joko omasta aloitteestaan tai jommankumman osapuolen pyynnöstä.

Operaattoreiden velvollisuudet ja markkinoiden tarkastelua koskevat menettely

Käyttöoikeusdirektiivin luvussa III säädetään yrityksille asetettavista velvollisuuksista ja markkinoiden tarkastelua koskevista menettelyistä. Artikla 6 koskee ehdollisen käyttöoikeuden järjestelmiin sovellettavia ehtoja. Artiklassa 7 säädetään nykyisten käyttöoikeus- ja yhteenliittämisen velvollisuuksien uudelleentarkastelusta. Artikla 8 sisältää menettelyt, joiden mukaisesti yrityksille voidaan asettaa käyttöoikeuksia ja yhteenliittämistä koskevia velvollisuuksia ja artiklat 9-13 säätelevät yksityiskohtaisemmin huomattavan markkinavoiman yrityksiin sovellettavia velvollisuuksia.

Artiklassa 6 ja siihen liittyvässä liitteessä 1 säädetään ehdollisen käyttöoikeuden järjestelmiin sovellettavista ehdoista tarjottaessa niiden avulla digitaalisia televisio- ja radiolähetyskäyttöä. Ehdot koskevat järjestelmien siirronvalvontaa, ehdollisen käyttöoikeuden järjestelmien operaattoreiden velvollisuutta tarjota oikeudenmukaisin, kohtuullisin ja syrjimättömin ehdoin teknisiä palveluja, velvollisuuksia.

suutta kirjanpidon eriyttämiseen sekä tuotteiden ja järjestelmien teollisoikeuksien haltijoiden velvollisuutta myöntää lisenssejä kuttajalaitteiden valmistajille oikeudenmukaisin, kohtuullisin ja syrjimättömin ehdoin.

Kansallinen sääntelyviranomainen voi puitedirektiivissä säädetyn markkina-analyysin mukaisesti säännöllisin väliajoin arvioida edellä mainittujen ehtojen tarpeellisuutta. Jos markkina-analyysi osoittaa, ettei asiaankuuluvalla markkinalla ole huomattavan markkinavoiman yrityksiä, voidaan näitä yrityksiä aiemmin koskeneet ehdot muuttaa tai poistaa, jollei ehtojen poistaminen vaaranna loppukäyttäjien oikeutta siirtovelvoitteiden alaisiin radio- ja televisiolähetysiin tai ehtojen muuttaminen tai poistaminen estä tehokasta kilpailua markkinoilla.

Käyttöoikeusdirektiivin mukaan jäsenvaltiot voivat asettaa sähköisten ohjelmaoppaiden ja vastaavien luettelo- ja selailutoimintojen esitystapaa koskevia velvollisuuksia.

Artiklassa 7 säädetään nykyisten käyttöoikeus- ja yhteenliittämisvelvollisuuksien uudelleentarkastelusta. Nykyisen yhteisölaissäädännön mukaiset käyttöoikeuksia ja yhteenliittämistä koskevat velvollisuudet pysyvät voimassa, kunnes sääntelyviranomainen on tarkastellut käyttöoikeusdirektiivissä säädetyn markkina-analyysin mukaisesti kilpailutilannetta asiaankuuluvilla markkinoilla. Ensimmäinen markkina-analyysi on suoritettava mahdollisimman pian käyttöoikeusdirektiivin tullessa voimaan ja tämän jälkeen analyysi on tehtävä säännöllisin väliajoin.

Artiklan 8 mukaan jäsenvaltioiden on varmistettava, että kansallisilla sääntelyviranomaisilla on toimivalta asettaa yrityksille tiettyjä käyttöoikeuksia ja yhteenliittämistä koskevia erityisvelvollisuuksia. Jos markkina-analyysin perusteella yrityksillä todetaan olevan huomattavaa markkinavoimaa, sääntelyviranomaisen on asetettava näille yrityksille tarpeen mukaan velvollisuuksia, jotka koskevat avoimuutta, syrjimättömyyttä, kirjanpidon eriyttämistä, erityisten verkkotoimintojen käyttöoikeuksia sekä hintavalvontaa ja kustannuslaskentaa.

Jos sääntelyviranomainen aikoo asettaa huomattavan markkinavoiman yritykselle muita velvollisuuksia kuin käyttöoikeusdirektiivissä on säädetty, sen on tehtä-

vä tästä pyyntö komissiolle. Yrityksille asetettavien velvollisuuksien on perustuttava havaitun ongelman luonteeseen ja niiden on oltava oikeasuhteisia ja perusteluja puitedirektiivin artiklassa 8 mainittujen sääntelyta-voitteiden mukaisesti. Vain erikseen määritellyissä poikkeustapauksissa velvollisuuksia voidaan asettaa muille kuin huomattavan markkinavoiman yrityksille. Ennen kuin yrityksille voidaan asettaa velvollisuuksia, sääntelyviranomaisen on kuultava eri osapuolia puitedirektiivin edellyttämällä tavalla. Avoimuusvelvollisuudesta säädetään artiklassa 9. Kansalliset sääntelyviranomaiset voivat vaatia yrityksiä julkaisemaan määrätty tiedot kuten kirjanpitoliedot, tekniset eritelvät, verkon ominaisuudet, tarjonnan ja käytön ehdot sekä hinnat. Jos yritykselle on asetettu artiklan 10 mukaisesti syrjimättömyysvelvollisuuksia, sääntelyviranomainen voi vaatia sitä julkaisemaan viitetarjouksen, jonka on oltava riittävän eritelty sen varmistamiseksi, ettei käyttöoikeutta tai yhteenliittämistä hakevaa yritystä voida vaatia maksamaan toiminnoista, jotka eivät ole halutun palvelun kannalta välttämättömiä. Tilaajayhteyden eriytettyä tarjontaa koskevan viitetarjouksen osalta tarjouksen sisällön minimivaatimuksista säädetään käyttöoikeusdirektiivissä yksityiskohtaisesti.

Artiklan 11 mukaan sääntelyviranomainen voi asettaa yhteenliittämiseen ja käyttöoikeuksiin liittyvän tietyn toiminnon osalta kirjanpidon erillisyyttä koskevia velvollisuuksia. Sääntelyviranomainen voi määrittellä käytettävän menettely- ja kirjanpitoliedon. Sääntelyviranomaisella on oltava valtuudet vaatia pyynnöstä kirjanpitoliedon luovuttamista. Kaupallisten tietojen luottamuksellisuutta koskevien sääntöjen puitteissa sääntelyviranomainen voi julkaista tietoja, jotka edistävät avoimia ja kilpailuun perustuvia markkinoita.

Artiklassa 12 säädetään yksityiskohtaisesti erityisten verkkoelementtien ja niihin liittyvien toimintojen käyttöoikeuksia ja käyttöä koskevista velvollisuuksista. Yrityksille voidaan asettaa velvollisuudeksi toteuttaa verkkoelementtien ja niihin liittyvien toimintojen käyttöoikeutta koskevat kohtuulliset pyynnöt silloin, jos käyttöoikeuden epäminen tai kohtuuttomat ehdot estäisivät kilpailun kehittä-

tymistä vähittäismarkkinoilla. Harkitessaan velvollisuuksien asettamista sääntelyviranomaisen on arvioitava kilpailevien toimintojen kannattavuutta, ehdotetun käyttöoikeuden toteuttamiskelpoisuutta, toiminnon omistajan tekemiä perusinvestointeja ja niihin liittyviä riskejä, tarvetta turvata pitkän aikavälin kilpailu, mahdollisia asiaan liittyviä teollis- ja tekijänoikeuksia sekä mahdollisuutta edistää yleiseurooppalaisten palvelujen tarjontaa.

Artiklan 13 mukaisesti yrityksille voidaan asettaa kustannusvastaavuutta ja hintavalvontaa koskevia velvollisuuksia, jos markkina-analyysi osoittaa, ettei kilpailu toimi. Velvollisuuksia asetettaessa on huomioitava yrityksen tekemät investoinnit ja kohtuullinen tuotto sijoitetulle pääomalle ottaen huomioon investointeihin liittyvät riskit. Jos yritykselle on asetettu kustannuslähtöisyysvelvollisuus, sen on kyettävä osoittamaan hintojen perustuminen kustannuksiin ja investoinnille saatavaan kohtuulliseen tuottoon.

Menettelytapasäännökset

Käyttöoikeusdirektiivin luku IV sisältää menettelytapa- ja loppusäännökset. Artiklassa 14 viitataan puitedirektiivin 20 artiklan nojalla perustettavaan viestintäkomiteaan. Artikla 15 sisältää säännöksiä sääntelyviranomaisen tietojulkaisuvelvollisuudesta sekä velvollisuudesta toimittaa tietoja komissiolle. Sääntelyviranomaisen on ilmoitettava komissiolle 15 kuukauden kuluttua käyttöoikeusdirektiivin hyväksymisestä tiedot kansallisista sääntelyviranomaisista (artikla 16). Sääntelyviranomaisen on lisäksi toimitettava komissiolle niiden yritysten nimet, jotka on määriteltävä huomattavan markkinavoiman yrityksiksi. Artikla 17 asettaa komissiolle velvollisuuden tarkastella käyttöoikeusdirektiivin toimivuutta säännöllisin väliajoin. Käyttöoikeusdirektiivi on saatettava osaksi kansallista lainsäädäntöä 15 kuukauden kuluessa sen voimaan tulosta.

2.2.3. *Direktiivi sähköisen viestinnän verkkoja ja palveluja koskevista valtuutuksista*

Tavoite

Valtuutusdirektiivin tavoitteena on luoda edellytykset sähköisen viestinnän verkkojen ja palveluiden sisämarkkinoille yhdenmukaistamalla ja yksinkertaistamalla valtuutussääntöjä ja -ehtoja. Valtuutusjärjestelmän tarkoituksena on huomioida viestintäteknologioiden lähentymiskehitys ja kohdella eri palvelumuotoja teknologiasta riippumattomalla tavalla. Yksinkertaisilla valtuutusmenettelyillä pyritään edistämään sähköisen viestinnän palvelujen sekä yleiseurooppalaisten viestintäverkkojen ja -palvelujen kehittymistä ja hyödyttämään täten sekä palvelun tarjoajia että kuluttajia.

Sisältö

Artiklan 1 mukaisesti valtuutusdirektiivin on tarkoitus helpottaa sähköisen viestinnän palveluiden ja verkkojen tarjontaa yhteisön alueella yhdenmukaistamalla ja yksinkertaistamalla valtuutussääntöjä. Valtuutusdirektiiviä sovelletaan sähköisten viestintäverkkojen ja -palvelujen tarjoamiseen myönnettäviin valtuuksiin. Artiklassa 2 määritellään yleisvaltuutus. Yleisvaltuutuksella tarkoitetaan jäsenvaltion vahvistamaa lainsäädäntöä, jolla turvataan oikeus sähköisten viestintäverkkojen ja -palvelujen tarjoamiseen ja jossa säädetään näihin verkkoihin ja palveluihin sovellettavista velvollisuuksista.

Artiklassa 3 säädetään jäsenmaiden velvollisuudesta taata vapaus tarjota sähköisiä viestintäverkkoja ja -palveluja valtuutusdirektiivissä säädettyjen edellytysten mukaisesti. Oikeus verkkojen ja palvelujen tarjontaan perustuu yleisvaltuutukseen. Yleisvaltuutuksen ohella yrityksille voidaan asettaa tiettyjä erityisvelvollisuuksia sekä radiotaajuuksien ja numeroiden käyttöön liittyviä ehtoja ja -oikeuksia. Sähköisten viestintäverkkojen tai -

palveluiden tarjoajilta voidaan ennen toiminnan aloittamista edellyttää vain viranomaiselle tehtävää ilmoitusta, jollei toiminta edellytä yksittäistä radiotaajuuksien tai numeroiden käyttöä koskevien oikeuksien myöntämistä.

Viranomaiselle tehtävällä ilmoituksella luonnollinen henkilö tai oikeushenkilö ilmoittaa aikomuksestaan aloittaa sähköisten viestintäverkkojen tai -palveluiden tarjonta. Ilmoituksessa voidaan edellyttää vain niiden vähimmäistietojen toimittamista, jotka kansalliset sääntelyviranomaiset tarvitsevat voidakseen pitää rekisteriä verkkojen ja palveluiden tarjoajista. Näihin tietoihin voidaan sisällyttää ainoastaan tarjoajan tunnistamiseksi tarvittavat tiedot, lyhyt kuvaus verkosta tai palvelusta sekä arvioitu toiminnan aloittamispäivä. Toiminnan aloittamiseen ei saa liittyä viranomaisen nimenomaista päätöstä.

Artiklan 4 mukaan valtuutuksen haltijalla on oikeus tarjota sähköisiä viestintäverkkoja ja -palveluja sekä oikeus hakea järjestelmien asennusoikeuksia. Jos valtuutuksen haltija tarjoaa verkkoja tai palveluja yleisölle, sillä on oikeus edellä mainittujen oikeuksien lisäksi neuvotella yhteenliittämisestä ja käyttöoikeuksista muiden yleisölle sähköisiä viestintäverkkoja ja -palveluita tarjoavien yritysten kanssa sekä oikeus tulla nimetyksi yleispalveludirektiivissä tarkoitettua yleispalvelua tarjoavaksi yritykseksi.

Yksittäisen luvan asettamista radiotaajuuksien käytön ehdoksi on mahdollisuuden mukaan vältettävä (artikla 5). Jos radiotaajuuksien ja numeroiden käyttö perustuu yksittäisiin käyttöoikeuksiin, tällainen oikeus on myönnettävä pyynnöstä kaikille yleisvaltuutuksen piiriin kuuluville yrityksille, jollei oikeuksien määrällinen rajoittaminen ole välttämätöntä radiotaajuuksien tehokkaan käytön varmistamiseksi.

Radiotaajuuksien käyttöoikeuksia koskevien jakamisenmenettelyiden on oltava avoimia, selkeitä ja syrjimättömiä. Käyttöoikeuksia myönnettäessä on ilmoitettava, voiko oikeudenhaltija siirtää oikeutensa omasta aloitteesta ja millä perustein. Päätökset käyttöoikeuksista on tavallisten numeroiden osalta tehtävä kolmessa viikossa ja poikkeuksellista taloudellista arvoa edustavien numeroiden sekä radiotaajuuksien osalta kuudessa viikossa. Radiotaajuuksia koskevaa kuuden viikon

määräaikaa voidaan pidentää kahdeksalla kuukaudella, jos radiotaajuuksien myöntämiseen käytetään kilpailuun perustuvia tai vertailevia valintamenettelyjä. Käyttöoikeuksia koskevat päätökset on julkaistava.

Valtuutusdirektiivin artiklassa 6 määritellään ne enimmäisehdot, jotka voidaan liittää yleisvaltuutukseen sekä radiotaajuuksien ja numeroiden käyttöä koskeviin oikeuksiin. Ehtojen on oltava verkon tai palvelun kannalta objektiivisesti perusteltavissa sekä syrjimättömiä, oikeasuhteisia ja avoimia. Jos yrityksille asetetaan käyttöoikeusdirektiivin tai yleispalveludirektiivin nojalla annettavia erityisvelvollisuuksia, nämä velvollisuudet on eroteltava yleisvaltuutukseen perustuvista oikeuksista ja velvollisuuksista.

Artiklassa 7 säädetään tekijöistä, jotka on otettava huomioon kun harkitaan radiotaajuuksia koskevien käyttöoikeuksien rajoittamista. Harkitessaan rajoituksia jäsenvaltion on pyrittävä huomioimaan käyttäjille koitua hyöty sekä helpotettava kilpailun kehittymistä. Kaikille asianomaisille osapuolille, myös käyttäjille ja kuluttajille, on annettava tilaisuus esittää näkemyksensä mahdollisista rajoituksista. Päätös rajoituksesta perustelluineen on julkaistava. Jakomenettelystä päättämisen jälkeen jäsenvaltion on julistettava radiotaajuuksien käyttöoikeudet haettavaksi.

Radiotaajuuksien käyttöoikeuksien rajoitusten tarpeellisuutta on tarkasteltava kohtuullisin väliajoin tai asianomaisten yritysten perustellusta pyynnöstä. Jos käyttöoikeuksia voidaan myöntää lisää, jäsenvaltion on julkaistava tätä koskeva tieto ja julistettava uudet käyttöoikeudet haettaviksi.

Radiotaajuuksien käyttöoikeudet tulee myöntää puolueettomin, avoimin, syrjimättömin ja oikeasuhteisin perustein. Valintaperusteissa on korostettava puitedirektiivin artiklassa 8 säädettyjen tavoitteiden saavuttamista. Kilpailuun perustuvia tai vertailevia valintamenettelyitä käytettäessä yleistä kuuden viikon määräaikaa käyttöoikeuksien myöntämiselle voidaan jatkaa enintään kahdeksalla kuukaudella, jotta voidaan varmistaa että myöntämisenmenettelyt ovat tasapuolisia, kohtuullisia, selkeitä ja avoimia kaikille asianomaisille osapuolille.

Artiklassa 8 säädellään radiotaajuuksien jakamista silloin, kun taajuuksien käyttö on

kansainvälisesti yhdenmukaistettu ja käyttöoikeuksia koskevista ehdoista ja menettelyistä on kansainvälisesti sovittu. Tällöin jäsenvaltioiden on myönnettävä käyttöoikeudet kansainvälisten sopimusten ja yhteisön sääntöjen mukaisesti eikä valintamenettelyyn saa lisätä muita sellaisia ehtoja, lisäperusteita tai menettelyjä, jotka saattaisivat rajoittaa, muuttaa tai viivästyttää tällaisten radiotaajuuksien yhteistä jakamista.

Artiklassa 9 edellytetään, että sääntelyviranomaisen myöntää sähköisiä viestintäverkkoja ja -palveluita tarjoavalle yritykselle yrityksen sitä pyytäessä vakiomuotoisen lausunnon, jossa vahvistetaan, että yritys on tehnyt toiminnastaan ilmoituksen yleisvaltuutuksen mukaisesti ja jossa eritellään missä olosuhteissa yrityksellä on oikeus hakea järjestelmien asennusoikeuksia ja neuvotella käyttöoikeuksista ja yhteenliittämisestä. Lausunto on myönnettävä viikon kuluessa pyynnöstä. Lausunnon tarkoitus on helpottaa edellä mainittujen oikeuksien käyttöä yrityksen asioissa hallinnon eri tasoilla tai muiden yritysten kanssa. Lausunto voidaan antaa yritykselle automaattisesti tämän tehtyä toiminnastaan artiklan 3 kohdan 2 mukaisen ilmoituksen.

Artiklassa 10 säädetään yleisvaltuutukseen ja käyttöoikeuksiin liittyvien ehtojen sekä erityisvelvollisuuksien noudattamisesta ja artiklassa 11 yrityksiltä vaadittavista tiedoista. Yrityksiltä voidaan vaatia tarvittavia tietoja, jotta yleisvaltuutuksen, käyttöoikeuksien ja erityisvelvollisuuksien noudattamista voidaan seurata.

Jos sääntelyviranomaisen toteaa, ettei yritys noudata ehtoja tai sille asetettuja erityisvelvollisuuksia, sen on ilmoitettava tästä yritykselle ja annettava tälle mahdollisuus esittää oma näkemyksensä tai korjata puutteet vähintään yhden kuukauden määräajassa. Määräaika voidaan asettaa lyhyemmäksi yrityksen suostumuksella tai sääntelyviranomaisen yksipuolisella päätöksellä siinä tapauksessa, jos on kyse toistuvasta rikkeestä. Jos yritys ei korjaa puutteita määräajan kuluessa, sääntelyviranomaisen on ryhdyttävä tarpeellisiin toimiin ehtojen ja velvollisuuksien noudattamisen varmistamiseksi. Artiklassa 10 sallitaan se, että jäsenvaltiot valtuuttavat asianomaiset viranomaiset määräämään tar-

vittaessa yrityksille taloudellisia seuraamuksia. Toimenpiteistä ja niiden perusteluista on ilmoitettava yritykselle viikon kuluessa.

Sääntelyviranomaisen voi estää yritystä jatkamasta toimintaansa tai peruuttaa käyttöä koskevat oikeudet toistaiseksi tai kokonaan, jos ehtoja ja erityisvelvollisuuksia on rikottu vakavasti ja toistuvasti, eivätkä edellä kuvattut viranomaistoimet ole johtaneet tulokseen. Jos ehtojen ja erityisvelvollisuuksien rikkomisesta aiheutuu välitöntä ja vakavaa vaaraa yleiselle järjestykselle, turvallisuudelle tai kansanterveydelle tai rikkomuksella on vakavia taloudellisia tai toiminnallisia ongelmia muille yrityksille tai käyttäjille, sääntelyviranomaisen voi ryhtyä kiireellisiin väliaikais-toimenpiteisiin.

Artiklassa 11 säädetään niistä syistä, joiden nojalla sääntelyviranomaisen voi vaatia yrityksiltä tietoja. Tietoja voidaan kerätä järjestelmällisesti tai tapauskohtaisesti valvottaessa maksuihin (hallinnolliset ja käyttöoikeuksiin liittyvät maksut ja mahdolliset yleispalvelumaksut) liittyvien velvollisuuksien sekä yritykselle mahdollisesti asetettujen alakohdistaisten erityisvelvollisuuksien noudattamista. Kaikkia yleisvaltuutukseen sekä radiotaajuuksien ja numeroiden käyttöoikeuksiin liittyviä ehtoja voidaan tapauskohtaisesti tarkistaa, jos yrityksestä on tehty valitus tai sääntelyviranomaisella on syytä olettaa, ettei jotain ehtoa noudateta. Käyttöoikeuksien myöntämismenettelyn yhteydessä voidaan asianomaisilta yrityksiltä myös pyytää tietoja. Edelleen tietojenkeruuperusteena mainitaan palvelujen ja hintojen laatua koskevat tutkimukset, selkeästi määritellyt tilastolliset tarkoitukset sekä puitedirektiivissä säädetyn markkina-analyysin suorittaminen. Käyttöoikeuksien myöntämismenettelyitä lukuun ottamatta tietojen toimittaminen ei saa olla yrityksille markkinoille pääsemisen ehto.

Artikloissa 12 ja 13 säädetään yrityksille asetettavista maksuista. Artiklan 12 mukaisesti yrityksiltä voidaan periä hallinnollisia maksuja vain yleisvaltuutusjärjestelmän ja yrityksille asetettujen erityisvelvollisuuksien hallinnoinnista aiheutuneiden kustannusten kattamiseksi. Maksut on määrättävä yksittäisille yrityksille puolueettomalla, avoimella ja oikeasuhteisella tavalla. Jos hallinnollisia maksuja peritään, sääntelyviranomaisen on

julkaistava vuosittain katsaus hallinnollisista kustannuksistaan sekä kerättyjen maksujen kokonaismäärästä. Maksuja on tarvittaessa tarkistettava huomioiden kustannusten ja koottujen maksujen erotus.

Artikla 13 antaa jäsenvaltioille mahdollisuuden myöntää viranomaisille oikeuden asettaa maksuja liittyen radiotaajuuksien ja numeroiden käyttöoikeuksiin sekä järjestelmien asennusoikeuksiin. Maksujen perusteen tulee olla voimavarojen mahdollisimman tehokkaan käytön varmistaminen.

Valtuutusdirektiivin nojalla yrityksille säädettyjen oikeuksien ja velvollisuuksien muuttamisesta säädetään artiklassa 14. Aikomuksesta muuttaa yleisvaltuutukseen, käyttöoikeuksiin tai asennusoikeuksiin liittyviä oikeuksia, ehtoja ja menettelyitä on ilmoitettava asianomaisille osapuolille. Niille on annettava vähintään neljä viikkoa aikaa ilmaista kantansa ehdotuksiin. Myönnettyjä asennusoikeuksia ei saa rajoittaa tai peruuttaa ennen oikeuksiin liittyvän määräajan päättymistä kuin ainoastaan perustelluissa tapauksissa. Artiklan 15 mukaan oikeuksia, ehtoja, menettelyitä, hallinnollisia ja muita maksuja sekä päätöksiä koskevat tiedot on julkaistava niin, että ne ovat kaikkien saatavilla.

Artiklat 16—20 sisältävät loppusäännökset. Komissio laati säännöllisin väliajoin Euroopan parlamentille ja neuvostolle valtuutusjärjestelmien toiminnasta ja rajat ylittävien palveluiden tarjonnasta raportin (artikla 16). Artiklan 17 mukaan nykyiset valtuutukset on saatettava uuden valtuutusdirektiivin mukaisiksi 15 kuukauden kuluessa valtuutusdirektiivin hyväksymisestä. Jos uudet säännökset vähentävät voimassa oleviin valtuutuksiin sisältyviä oikeuksia tai lisäävät velvollisuuksia, voidaan nykyisten valtuutuksien soveltamisaikaan pidentää edellä mainitusta määräajasta enintään 9 kuukaudella. Poikkeukset on ilmoitettava komissiolle ja perusteltava. Lisäksi jos uudet valtuutusehdot aiheuttavat yrityksille kohtuuttomia vaikeuksia, jäsenvaltiot voivat anoa komissiolta voimassa olevien valtuutusten tilapäistä pidentämistä.

Valtuutusdirektiivi on saatettava osaksi kansallista lainsäädäntöä 15 kuukauden kuluessa sen voimaan tulosta.

2.2.4. *Direktiivi yleispalvelusta ja käyttäjien oikeuksista sähköisten viestintäverkkojen ja -palvelujen alalla*

Tavoite

Yleispalvelua ja käyttäjien oikeuksia koskevalla yleispalveludirektiivillä pyritään varmistamaan sähköisen viestinnän yleispalvelun tarjonta kilpailullisessa ympäristössä. Yleispalveludirektiivin tavoitteena on taata hyvälaatuiset ja yleisesti saatavilla olevat sähköiset viestintäpalvelut ensisijaisesti kilpailun avulla. Sen varalta, ettei kilpailu riitä takaamaan tyydyttävästi loppukäyttäjien tarpeita, direktiivissä säädetään yleispalvelun tarjonnasta ja tarjonnasta aiheutuvien kustannusten kattamisesta. Yleispalvelun rahoitusta koskevilla säännöksillä pyritään minimoimaan kilpailun vääristyminen. Yleispalvelun lisäksi yleispalveludirektiivissä säädetään sähköisten viestintäpalvelujen käyttäjien ja kuluttajien oikeuksista ja vastaavasti yritysten velvollisuuksista.

Soveltamisala, tavoitteet ja määritelmät

Artiklassa 1 määritellään soveltamisala ja tavoitteet. Yleispalveludirektiivissä säädetään sähköisten viestintäverkkojen ja -palvelujen tarjonnasta loppukäyttäjille. Tavoitteena on varmistaa laadukkaat ja yleisesti saatavilla olevat sähköiset viestintäpalvelut kilpailun avulla ottaen kuitenkin myös huomioon tilanteet, joissa markkinat eivät tyydyttävästi täytä loppukäyttäjien tarpeita.

Yleispalveludirektiivillä vahvistetaan loppukäyttäjien oikeudet sekä yleisesti saatavilla olevia sähköisiä viestintäverkkoja ja -palveluja tarjoavien yritysten vastaavat velvollisuudet. Edelleen yleispalveludirektiivi määrittelee tietyn laatutason mukaiset vähimmäispalvelut, jotka kansalliset erityisolosuhteet huomioon ottaen on taattava kohtuuhintaan kaikille loppukäyttäjille kilpailua vääristämättä. Yleispalveludirektiivi sisältää myös säännöksiä tiettyjen pakollisten palveluiden, kuten kiinteiden yhteyksien, tarjonnasta.

Artikla 2 sisältää yleispalveludirektiivissä käytettävät määritelmät.

Yleispalveluvelvollisuudet sosiaaliset velvollisuudet mukaan lukien

Yleispalveludirektiivin II luvussa säädetään yleispalvelun vähimmäistasosta, tarjonnan järjestämisestä sekä rahoittamisesta. Lisäksi luku sisältää säännöksiä erityistoimenpiteistä vammaisille ja sosiaalisia erityistarpeita omaaville käyttäjille sekä säännöksiä yleispalvelun tarjoajiksi nimettyjen yritysten palvelujen laadusta.

Artiklan 3 mukaan jäsenvaltion on varmistettava, että luvussa mainitut palvelut ovat kansalliset erityisolosuhteet huomioon ottaen kaikkien loppukäyttäjien saatavilla tietyn laatusina maantieteellisestä sijainnista riippumatta. Jäsenvaltioiden tulee varmistaa tehokas ja asianmukainen tapa varmistaa yleispalvelun toteutuminen pyrkien samalla välttämään markkinoiden vääristymistä.

Yleispalveluun kuuluvista vähimmäispalveluista säädetään yleispalveludirektiivin artikloissa 4–6. Vähintään yhden yrityksen on pystyttävä tarjoamaan liittymä yleiseen puhelinverkkoon tietyssä sijaintipaikassa ja mahdollistamaan yleisesti saatavilla olevien puhelinpalvelujen käytön. Jäsenvaltio voi rajoittaa yleispalveluliittymän tarjonnan loppukäyttäjän pääasialliseen asuinpaikkaan. Liittymästä on voitava soittaa ja vastaanottaa lähi-, kauko- ja ulkomaanpuheluita sekä lähettää ja vastaanottaa telekopioita. Liittymän on lisäksi mahdollistettava tarkoituksenmukainen internet-yhteys, ottaen huomioon tekninen toteutettavuus ja tilaajien enemmistön käytössä oleva tekniikka.

Loppukäyttäjien saatavilla on oltava vähintään yksi kattava painetussa tai sähköisessä muodossa oleva tilaajaluettelo samoin kuin numerotiedotuspalvelu. Mainittuja palveluita tarjoavan yrityksen tai yritysten on sovellettava syrjimättömyyden periaatetta muiden yritysten sille toimittamien tietojen käsitellessä.

Kansallisen sääntelyviranomaisen on voitava asettaa yrityksille velvollisuus varmistaa yleisöpuhelimien tarjonta niin, että kohtuulliset tarpeet maantieteellisen kattavuuden, puhelinten lukumäärän, vammaisten erityisvaatimusten ja palvelujen laadun osalta tulevat katetuiksi. Sääntelyviranomaisen voi kuitenkin olla asettamatta yleisöpuhelimien tarjon-

taa koskevia velvollisuuksia, jos se eri osapuolia kuultuaan katsoo, että yleisöpuhelimia tai vastaavia palveluja on laajasti saatavilla. Yleisöpuhelimesta on voitava soittaa eurooppalaiseen hätänumeroon 112 ja muihin kansallisiin hätänumeroihin maksutta.

Artiklassa 7 säädetään erityistoimenpiteistä vammaisia käyttäjiä varten. Vammaisille käyttäjille on tarvittaessa erityistoimenpitein turvattava yleisten puhelinpalveluiden, mukaan lukien hätäpalvelujen, numerotiedotuspalvelujen ja luetteloiden käyttömahdollisuus kohtuuhintaan ja muiden loppukäyttäjien käyttömahdollisuuksia vastaavalla tavalla. Jäsenvaltiot voivat lisäksi toteuttaa toimenpiteitä, joiden tarkoituksena on turvata vammaisille käyttäjille samat mahdollisuudet kuin loppukäyttäjien enemmistöllä valita eri yritysten ja palveluntarjoajien välillä.

Yleispalvelun tarjoajan valinnasta säädetään artiklassa 8. Jäsenvaltiot voivat nimetä yhden tai useamman yrityksen yleispalvelun tarjoajaksi siten, että yleispalvelu on koko maan alueella saatavilla. Yleispalvelun osatekijät ja maantieteellinen tarjonta voidaan jakaa usean yrityksen kesken. Yritysten nimeämismenettelyiden on oltava tehokkaita, puolueettomia, avoimia ja syrjimättömiä siten, että mikä tahansa yritys voi hakea yleispalvelun tarjoajaksi.

Artiklassa 9 säädetään yleispalvelun kuuluvien palveluiden hintatason seuraamisesta. Edelleen artiklassa säädetään, että yleispalvelun tarjoajaksi nimetyltä yritykseltä voidaan vaatia kaupallisista hinnoista poikkeavia hintavaihtoehtoja pienituloisille ja sosiaalisia erityistarpeita omaaville käyttäjille. Vaihtoehtoisesti näille kuluttajille voidaan antaa suoraa tukea. Yleispalvelun tarjoajia voidaan vaatia myös soveltamaan yhtenäisiä hintoja jäsenvaltion koko alueella. Jos yleispalvelua tarjoava yritys soveltaa yhtenäistä hinnoittelua tai hintakattoja, hinnoittelua koskevien ehtojen on oltava selkeitä ja ne on julkaistava.

Yleispalvelun tarjoajiksi nimettyjen yritysten tarjotessa yleispalveluvelvoitteen ulkopuolisia palveluita tai toimintoja niiden on määriteltävä palveluita koskevat ehtonsa siten, ettei tilaajan tarvitse maksaa tarpeettomista tai pyydetyn palvelun kannalta aiheettomista toiminnoista tai palveluista. Tämän

ohella artiklassa 10 säädetään niistä toiminnoista ja palveluista (eritelty laskutus, lähtevien puhelujen esto maksutta, ennakkomaksujärjestelmät, liittymämaksujen osamaksumahdollisuus, menettelyt laskujen maksuja laiminlyötyessä), joita yleispalvelun tarjoajilta voidaan vaatia. Jos vaaditut toiminnot ovat laajalti saatavilla, viranomaisen ei tarvitse niistä erikseen säätää.

Yleispalvelun tarjoajiksi nimettyjen yritysten palvelujen laadusta säädetään artiklassa 11. Yleispalveluvelvoitteen alaisista palveluista on julkaistava yleispalveludirektiivissä määritellyt ja ajantasaiset tiedot sääntelyviranomaisen määrittelemässä muodossa. Sääntelyviranomaisen voi lisäksi määritellä muuttujia, joilla arvioidaan vammaisille käyttäjille tarjottujen palveluiden suoritus-
soa.

Sääntelyviranomaisen voi eri osapuolia kuultuaan asettaa yrityksille suoritus-
tavoitteita. Edelleen sääntelyviranomaisella on oltava valtuudet tehdä palvelujen suoritus-
tasoa koskevia tarkastuksia.

Artikloissa 12 ja 13 säädetään yleispalveluvelvollisuuksista aiheutuvien kustannusten laskennasta sekä rahoittamisesta. Jos yleispalvelun tarjoaminen muodostaa kohtuuttoman rasitteen palvelun tarjoajalle, sääntelyviranomaisen on laskettava palvelun tarjoamisen nettokustannukset. Nettokustannusten laskennan pohjana olevien tietojen on oltava joko sääntelyviranomaisen tai asianomaisista osapuolista riippumattoman elimen tarkastamat.

Jos yleispalvelun tarjonnasta koituu yritykselle kohtuutonta taakkaa, jäsenvaltion on kyseisen yrityksen pyynnöstä päätettävä yleispalvelun rahoitusjärjestelmästä. Rahoitus voidaan järjestää joko julkisista varoista tai toimialarahoituksella jakamalla yleispalvelun nettokustannukset sähköisen viestinnän verkkojen ja palvelujen tarjoajien kesken. Myös näiden rahoitusmuotojen yhdistelmä on mahdollinen.

Toimialarahoitukseen turvauttaessa jäsenvaltion on perustettava sääntelyviranomaisen tai edunsaajista riippumattoman elimen hallinnoima kustannusten jakojärjestelmä, josta voidaan rahoittaa yleispalveluvelvoitteen piiriin kuuluvien palvelujen nettokustannukset. Kustannusten ja-

kojärjestelmän on noudatettava avoimuuden, syrjimättömyyden ja oikeasuhteisuuden periaatetta ja sen on pyrittävä minimoimaan markkinoiden vääristyminen. Kustannusten jakamiseen mahdollisesti liittyvät maksut on eriytettävä ja yksilöitävä kunkin yrityksen osalta. Jäsenvaltiot voivat päättää liikevaihtorajasta, jota pienemmät yritykset jätetään jakojärjestelmän ulkopuolelle.

Artiklassa 14 säädetään yleispalvelurahaston avoimuudesta. Kustannusten jakojärjestelmää ja jakoperiaatteita koskevien tietojen on oltava yleisesti saatavilla. Edelleen rahaston toiminnasta on julkaistava vuosikertomus.

Komissio tarkastelee yleispalvelun laajuutta säännöllisin määräajoin ja antaa Euroopan parlamentille ja neuvostolle tarvittaessa ehdotuksia yleispalvelun laajuuden muuttamisesta (artikla 15). Ensimmäinen tarkastelu suoritetaan kahden vuoden kuluttua yleispalveludirektiivin soveltamispäivästä ja sen jälkeen kolmen vuoden välein.

Huomattavan markkinavoiman yritysten sääntely

Yleispalveludirektiivin luvussa III säädetään huomattavan markkinavoiman perusteella asettavista velvoitteista. Säännökset koskevat nykyisten velvollisuuksien uudelleentarkastelua, vähittäishintojen sääntelyä, kiinteiden yhteyksien minimitarjontaa sekä palveluntarjoajan valintaa ja ennaltavalintaa.

Artiklan 16 mukaisesti jäsenvaltioiden on pidettävä voimassa entisen yhteisöainsäädännön mukaisesti asetetut vähittäishintoja, palveluntarjoajan valintaa ja ennaltavalintaa sekä kiinteiden yhteyksien tarjontaa koskevat velvoitteet, kunnes vähittäismarkkinoita ja kyseisten velvollisuuksien tarpeellisuutta on arvioitu puitedirektiivissä säädetyn markkina-analyysin mukaisesti. Velvollisuuksien säilyttämisestä, muuttamisesta tai poistosta tehdään päätös puitedirektiivissä säädetyn kuulemismenettelyn mukaisesti.

Artiklassa 17 säädetään vähittäispalvelujen sääntelystä. Jos sääntelyviranomaisen suorittama markkina-analyysi osoittaa, ettei vähittäismarkkinoilla ole todellista kilpailua ja jos sääntelyviranomaisen katsoo, ettei puitedirektiivissä asetettuja sääntelytavoitteita saa-

vuteta käyttöoikeusdirektiivin nojalla asetetuilla velvollisuuksilla eikä yleispalveludirektiivissä säädetyillä palveluntarjoajan valintaa ja ennaltavalintaa koskevilla velvollisuuksilla, sääntelyviranomaisen on asetettava vähittäispalveluja koskevia asianmukaisia velvollisuuksia. Velvollisuuksia voidaan asettaa vain yrityksille, joilla on asiaankuuluvilla vähittäismarkkinoilla huomattava markkinavoima. Jos markkinoilla vallitsee todellinen kilpailu, ei velvollisuuksia saa asettaa, ellei kyse ole yleispalveluun kuuluvista palveluista.

Velvollisuuksien on perustuttava havaitun ongelman luonteeseen ja niiden on oltava oikeasuhteisia ja perusteltuja sääntelytavoitteisiin nähden. Velvollisuudet voivat sisältää muun muassa vaatimuksia siitä, etteivät yritykset saa periä kohtuuttomia hintoja, eivät estä markkinoille tuloa tai rajoita kilpailua asettamalla hintoja liian alhaisiksi, eivät suosi epäasianmukaisesti tiettyjä loppukäyttäjiiä tai niputa palveluita kohtuuttomasti yhteen. Edelleen sääntelyviranomaisen voi soveltaa hintakattoja, valvoa hinnoittelua tai asettaa vaatimuksia hinnoittelun kustannusvastaavuudesta.

Sääntelyviranomaisen on varmistettava, että vähittäishintäsääntelyn kohteena oleva yritys soveltaa asianmukaisia kustannuslaskentajärjestelmiä, joiden muodon ja sovellettavan kirjanpitotavan sääntelyviranomaisen voi itse määritellä. Riippumattoman elimen on tarkistettava kustannusjärjestelmän noudattaminen. Sääntelyviranomaisen on varmistettava, että vuosittain julkaistaan lausunto, jossa todetaan, onko laskentajärjestelmää noudatettu.

Sääntelyviranomaisen on toimitettava komissiolle tämän pyynnöstä tiedot vähittäishintojen valvonnasta ja yritysten käyttämistä kustannuslaskentajärjestelmistä.

Artiklassa 18 säädetään kiinteiden yhteyksien vähimmäisvalikoimasta. Jos markkina-analyysi osoittaa todellisen kilpailun puuttuvan kiinteiden yhteyksien tarjonnan osalta, sääntelyviranomaisen on asetettava huomattavan markkinavoiman yrityksille asiaankuuluvat, Euroopan yhteisön virallisessa lehdesä julkaistut, kiinteiden yhteyksien vähimmäisvalikoimaa koskevat velvoitteet. Kun markkina-analyysi osoittaa kilpailun toimi-

van, velvollisuudet on purettava.

Palveluntarjoajan valinnasta ja ennaltavalinnasta säädetään artiklassa 19. Liittymää ja verkon käyttömahdollisuutta tietystä sijaintipaikasta tarjoavien huomattavan markkinavoiman yritysten on mahdollistettava tilaajilleen mahdollisuus käyttää minkä hyvänsä yhteenliitetyn, yleisesti saatavilla olevien puhelinpalvelujen tarjoajien palveluja niin, että tilaaja voi valita palvelun tarjoajan sekä puhelukohtaisesti valintakoodin avulla että käyttämällä ennaltavalintaa. Ennaltavalinta on voitava ohittaa puhelukohtaisesti valintakoodin avulla.

Sääntelyviranomaisen on varmistettava, että kyseisten toimintojen tarjoamiseen kuuluvasta käyttöoikeudesta ja yhteenliittämisestä veloitetaan kustannussuuntautunut hinta ja että kuluttajille mahdollisesti aiheutuvat kustannukset eivät estä toimintojen käyttöä. Palveluntarjoajan valinnan ja ennaltavalinnan toteuttamista muissa verkoissa arvioidaan markkina-analyysimenettelyn mukaisesti.

Loppukäyttäjien edut ja oikeudet

Yleispalveludirektiivin luvussa IV säädetään loppukäyttäjien oikeuksista. Säännökset sisältävät muun muassa vaatimuksia sopimusten sisällöstä, hinnoista ja sopimusehdoista tiedottamisesta, palvelujen laadusta, verkkoturvallisuudesta, digitaalitelevisiolaitteiden yhteentoimivuudesta, neuvonta- ja hätäpalveluista, numeron siirrettävyydestä sekä televisio- ja radio-ohjelmien siirtovelvoitteista.

Artiklassa 20 säädetään niistä yksilöitävistä tiedoista, jotka kuluttajan ja puhelinpalvelun tarjoajan välisessä sopimuksessa on mainittava. Yksilöitäviin tietoihin sisältyvät palveluntarjoajan yhteystiedot, tarjottavat palvelut ja niiden laatu, perusliittymän toimitusaika, tarjottavat ylläpitopalvelut, menettelyt hintatietojen saamiseksi, sopimuksen kesto ja sen lopettamista koskevat ehdot, mahdolliset korvausmenettelyt sekä menettely riitatapa-uksissa. Jäsenvaltiot voivat ulottaa nämä vaatimukset koskemaan myös muiden loppukäyttäjien kuin kuluttajien kanssa tehtäviä sopimuksia. Tilajalla on oikeus sopimuksen irtisanomiseen seuraamuksitta, kun sopimusehtoihin aiotuista muutoksista on ilmoi-

köisiä viestintäverkkoja tarjoavien yritysten syrjimättömän kohtelun.

Yleiset säännökset ja loppusäännökset

Yleispalveludirektiivin viides luku koostuu loppusäännöksistä. Artikla 32 antaa jäsenvaltioille mahdollisuuden säätää sellaisista yleispalveluvollisuuksien ulkopuolisista palveluista, joiden tulisi olla jäsenvaltion alueella yleisesti saatavilla. Näitä palveluita ei voi kuitenkaan rahoittaa direktiivissä säännelystä nimettyjä yrityksiä koskevasta korvausjärjestelmästä.

Artiklan 33 mukaan kansallisten sääntelyviranomaisten on otettava eri osapuolien kuten loppukäyttäjien, kuluttajien, laitevalmistajien ja teleyritysten näkemykset huomioon päätettäessä markkinoihin merkittävästi vaikuttavista ja loppukäyttäjien oikeuksia koskevista toimenpiteistä. Eri intressiryhmät voivat sääntelyviranomaisen ohjauksella kehittää mekanismeja, esimerkiksi käytäntösääntöjä, joilla pyritään parantamaan palvelutarjonnan laatua.

Artiklan 34 mukaan jäsenvaltioiden on varmistettava tuomioistuinten ulkopuolisten riitojenratkaisumenettelyiden saatavuus yleispalveludirektiivin soveltamisalaan kuuluvissa kysymyksissä ja vähintään kuluttajia koskevien riitojen käsittelemiseksi. Artiklassa 35 veloitetaan komissio tekemään tarvittavia muutoksia yleispalveludirektiivin liitteisiin tekniikan kehittymisen ja markkinakysynnän sitä edellyttäessä.

Artiklassa 36 edellytetään, että jäsenvaltiot ilmoittavat komissiolle yleispalveluvollisuuksien alaisten yritysten nimet sekä niiden yritysten nimet, jotka on yleispalveludirektiivin säännösten mukaisesti nimetty huomattavan markkinavoiman yrityksiksi. Lisäksi näille yrityksille asetetuista velvollisuuksista ja niiden muutoksista on ilmoitettava komissiolle. Komissio tarkastelee säännöllisesti yleispalveludirektiivin toimivuutta ja antaa ensimmäisen kertomuksen Euroopan parlamentille ja neuvostolle viimeistään kolmen vuoden kuluttua yleispalveludirektiivin soveltamispäivästä.

Artiklassa 37 säädetään komissiota avustavasta viestintäkomiteasta. Artiklan 38 mukaisesti yleispalveludirektiivi on saatettava

osaksi kansallista lainsäädäntöä 15 kuukauden kuluttua sen voimaantulopäivästä.

2.2.5. *Päätös Euroopan yhteisön radiotaajuuspolitiikan sääntelyjärjestelmästä*

Tavoite

Radiotaajuuspolitiikkapäätöksen tavoitteena on luoda yhteisöön sellainen poliittinen ja oikeudellinen järjestelmä radiotaajuuspolitiikan yhteensovittamiseksi, joka mahdollistaa tarvittaessa radiotaajuuksien saatavuuden ja käytön yhdenmukaiset ehdot sähköisen viestinnän, liikenteen sekä tutkimuksen ja kehityksen aloilla.

Sisältö

Ensimmäisessä artiklassa päätöksen tavoitteeksi määritellään poliittisten ja oikeudellisten puitteiden luominen yhteisön radiotaajuuspolitiikan yhteensovittamiseksi. Päätöksellä yhdenmukaistetaan tarvittaessa radiotaajuuksien saatavuutta ja tehokasta käyttöä koskevat ehdot sisämarkkinoiden toiminnan turvaamiseksi.

Tavoitteen saavuttamiseksi päätöksellä luodaan menettelyt, joilla helpotetaan radiotaajuuksien käytön strategista suunnittelua ja yhdenmukaistamista, varmistetaan yhteisön radiotaajuuspolitiikan tehokas täytäntöönpano, varmistetaan radiotaajuuksia koskevan tiedon saatavuus sekä yhteisön etujen tehokas yhteensovittaminen keskusteltaessa ja päätettäessä radiotaajuuksien hallinnoinnista kansainvälisillä foorumeilla.

Päätöksellä perustetaan radiotaajuuskomitea, jonka tehtävänä on teknisellä tasolla taata yhdenmukaistetut ehdot radiotaajuuksien saatavuudelle ja tehokkaalle käytölle. Komitea avustaa myös komissiota toimimalla keskusteluforumina yhteisön radiotaajuuspolitiikan määrittelyn, valmistelun ja täytäntöönpanon edistämiseksi.

Päätös edellyttää jäsenvaltioiden varmistavan, että radiotaajuuksien käytöstä ja käyttöä koskevista oikeuksista, ehdoista, menettelyis-

tä ja maksuista julkaistaan ajantasaista tietoa. Samalla radiotaajuuspolitiikkapäätös luo myös puitteet taajuuksia koskevan tiedon yhdenmukaistamiselle yhteisössä.

Radiotaajuuspolitiikkapäätös velvoittaa komission seuraamaan radiotaajuuksiin liittyvää kehitystä yhteisön ulkopuolisissa maissa ja kansainvälisissä järjestöissä. Jäsenvaltioiden velvollisuutena on puolestaan ilmoittaa komissiolle niistä vaikeuksista, joita ne mahdollisesti havaitsevat yhteisön ulkopuolisten maiden ja kansainvälisten organisaatioiden aiheuttavan radiotaajuuspolitiikkapäätöksen täytäntöönpanolle.

Komissio antaa vuosittain Euroopan parlamentille ja neuvostolle kertomuksen radiotaajuuspolitiikkapäätöksen mukaisesti kehitetyistä toimista ja vahvistetuista toimenpiteistä sekä päätöksen nojalla suunnitelluista tulevista toimista radiotaajuuspolitiikan alalla.

2.2.6. Muu Euroopan yhteisön lainsäädäntö

Direktiiviehdotus henkilötietojen käsittelystä ja yksityisyydensuojasta sähköisen viestinnän alalla

Komission heinäkuussa 2000 julkaisemiin säädösehdotuksiin kuului myös ehdotus direktiiviksi henkilötietojen käsittelystä ja yksityisyydensuojasta sähköisen viestinnän alalla. Tämän direktiiviehdotuksen käsittely ei ole kuitenkaan edennyt yhteisön toimielimissä samaa tahtia muiden ehdotusten kanssa. Direktiivi hyväksyttäneen keväällä 2002 ja saatetaan sen jälkeen osaksi suomalaista lainsäädäntöä. Nykyinen televiestinnän tietosuojadirektiivi (97/66/EY) on voimassa, kunnes uusi sähköisen viestinnän tietosuojadirektiivi on hyväksytty.

Muut teledirektiivit

Uudet sähköisen viestinnän direktiivit korvaavat valtaosan aikaisemmista direktiiveistä. Edelleen voimaan jäävät direktiivi 1999/5/EY radio- ja telepäätelaitteista ja niiden vaatimustenmukaisuuden vasta-

vuoroisesta tunnustamisesta sekä taajuusalueita koskevat direktiivit ja päätökset, joita ovat direktiivi 87/372/EY taajuusalueista, jotka varataan yleiseurooppalaisen yleisen solukkojärjestelmäisen digitaalisen maanpäällisen matkaviestinliikenteen yhteen sovitettuun käyttöönottoon yhteisössä (*GSM-direktiivi*), direktiivi 90/544/EY taajuusalueista, jotka on tarkoitettu yleiseurooppalaisen maanpäällisen yleisen kauko-
hakujärjestelmän yhteen sovitettua käyttöönottoa varten yhteisössä (*ERMES-direktiivi*), direktiivi 91/287/EY taajuusalueista, joka on tarkoitettu digitaalisen eurooppalaisen langattoman televiestinnän (*DECT*) yhteen sovitettua käyttöönottoa varten yhteisössä, päätös 710/97/EY (*S-PCS-toimilupapäätös*) sekä päätös 128/1999/EY (*UMTS-päätös*).

Televisiotoimintaa koskeva direktiivi

Neuvoston direktiivi 89/552/EY (jäljempänä televisiodirektiivi) tuli Suomea sitovaksi säännöksi Euroopan talousalueesta tehdyn sopimuksen (jäljempänä *ETA-sopimus*) voimaantulon myötä vuoden 1994 alusta lukien. Televisiodirektiiviä on täsmennetty ja ajanmukaistettu vuonna 1997 annetulla Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivillä 97/36/EY.

Televisiodirektiivin tarkoituksena on edistää eurooppalaisten televisio-ohjelmien leviämistä ja yhtenäisen eurooppalaisen televisio-ohjelmopalvelujen markkina-alueen syntymistä. Tässä tarkoituksessa televisiodirektiivi harmonisoi muun muassa televisiolähetysten mainontaa ja ohjelmistoa koskevia säännöksiä.

Televisiodirektiivi on luonteeltaan niin sanottu vähimmäisdirektiivi. Jäsenmaat voivat asettaa lainkäyttövaltaansa kuuluville televisioyhtiöille tiukempia ohjelmatoimintaa ja mainontaa koskevia säännöksiä. Televisiodirektiivi rakentuu lähettäjämääräperiaatteelle. Sen mukaan ohjelmiston edelleen lähettämiseksi ja vastaanottamiseksi ei toisessa jäsenvaltiossa voida erikseen säädettyjä poikkeustapauksia lukuun ottamatta asettaa esteitä, jos lähetettävä ohjelmisto täyttää kyseessä olevan televisiotoimintaa harjoittavan yhtiön kotimaan ja televisiodirektiivin säännökset.

Televisiodirektiivin uudistus on vireillä ja komissio antanee ehdotuksen uudeksi direktiiviksi vuoden 2002 aikana.

Euroopan yhteisö ja julkisen palvelun televisio- ja radioyhtiöt

Julkisten yleisradioyhtiöiden rahoituksen ja toiminnan suhde EY:n kilpailua ja valtion-apuja koskeviin säännöksiin on pysynyt keskustelun kohteena huolimatta siitä, että asia yritettiin vuonna 1997 ratkaista Amsterdamin sopimukseen liitettyllä, yhteisön perustamissopimusta täydentävällä pöytäkirjalla. Sen mukaan ”perustamissopimuksen määräykset eivät rajoita jäsenmaiden toimivaltaa rahoittaa julkista yleisradiotoimintaa, siinä määrin kuin rahoitus myönnetään yleisradioyhtykselle kunkin jäsenvaltion antaman, määrittelemän ja järjestämän julkisen palvelun tehtävän täydentämiseksi, ja siinä määrin kuin rahoitus ei vaikuta yhteisön kauppa- ja kilpailuosuhteisiin sellaisessa laajuudessa, että se olisi yleisen edun vastaista, kun samalla otetaan huomioon tällaisen julkisen palvelun tehtävän toteuttaminen”. Pöytäkirjasta huolimatta komissio ei ole pystynyt ratkaisemaan useimpia julkisten televisioyhtiöiden rahoitukseen ja toimintaan liittyviä valituksia.

Komissiolle tehdyissä valituksissa on ensisijaisesti kysymys julkisten yleisradioyhtiöiden toiminnasta mainosmarkkinoilla. Valittajien mielestä markkinat vääristyvät, kun osittain julkisesti rahoitetut yhtiöt tulevat mukaan kilpailuun mainosrahasta. Toissijaisesti kysymys on ohjelmien ja tapahtumien lähetysoikeuksista maksetuista hinnoista. Joitakin valituksia on tehty myös julkisten yleisradioyhtiöiden perustamista uusista erikoiskanaavista, mutta komissio on pystynyt ratkaisemaan varsin nopeasti nämä muun muassa BBC News 24- ja Kinderkanal-nimisiä kanavia koskeneet valitukset.

Vanhimmat valitukset ovat olleet komission käsiteltävinä jo yli kymmenen vuotta. Komissio julkisti syksyllä 2001 tiedonannon, jonka se toivoo ohjaavan jäsenmaita niiden laatiessa julkisten yleisradioyhtiöiden rahoitusta ja toimintaa ohjaavia säännöksiä. Komissio jättää yleisradioyhtiöiden tehtävien

määrittelyn jäsenvaltioiden päätettäväksi. Komissio kuitenkin edellyttää, että tehtävät määritellään kansallisessa lainsäädännössä selkeästi ja että tehtävien täyttämistä valvoo kyseessä olevista yhtiöistä riippumaton toimielin. Komissio pitää kuitenkin myös yleisesti käytössä olevaa laaja-alaista määritelmää oikeutettuna. Komission omaksumasta, sisältöjen suhteen pidätyvästä linjasta seuraa se, ettei tiedonannossa oteta kantaa myöskään ohjelmista maksettuihin hintoihin.

Tiedonannossa komissio esittää suhteellisuustestiä yleisradioyhtiöiden rahoituksen mahdollisesti aiheuttamien markkinahäiriöiden analysoimiseksi. Suhteellisuustestissä komissio painottaa seuraavia kriteerejä. Toteutettu toimenpide ei saa olla kohtuuton, eikä tuki saa vaikuttaa kaupan kehitykseen tavalla, joka olisi ristiriidassa yhteisön etujen kanssa. Tuki ei saa ylittää julkisen palvelun veloitteen täyttämistä aiheutuneita ylimääräisiä nettokustannuksia. Julkisten yleisradioyhtiöiden perimä hintataso mainosmarkkinoilla ei myöskään saa alittaa markkinahintoja.

Komission tiedonannossa huomion kohteena ovat ensisijaisesti niin sanottuun sekarahoitusjärjestelmään liittyvät ongelmat. Tiedonannon valossa Suomen järjestelmä näyttää yhteisölainsäädännön kannalta varsin ongelmattomalta.

2.3. Kansainvälinen vertailu

Tässä alajaksossa esitetty lainsäädännön kansainvälinen vertailu perustuu pääosin liikenne- ja viestintäministeriön teettämään tutkimukseen, jonka nimi on Viestintäverkkojen sääntely: Kansainvälinen vertailu. Tutkimus on julkaistu liikenne- ja viestintäministeriön julkaisusarjassa B 34 /2001.

2.3.1. Ruotsi

Lainsäädäntö

Televiestintää koskeva perussäädös on televiestintälaki (*Telelagen*), jonka sovelta-

misalaan kuuluu televiestien välittäminen televerkossa ja verkkokapasiteetin varaaminen tähän tarkoitukseen. Televiestillä tarkoitetaan ääntä, tekstiä, kuvaa, dataa tai muuta tietoa, joka välitetään radioaalloilla, optisilla tai elektromagneettisilla signaaleilla teknisen laitteen välityksellä. Lähtökohtaisesti televiestintälaissa määritellyt teletoiminta ja telepalvelut kattavat myös internetin ja internet-palveluiden välittämisen laissa määritellyin poikkeuksin. Toinen televiestintää koskeva laki on radioviestintälaki (*Lag om Radiokommunikation*), joka koskee radioaaltoja hyväkseen käytävää televiestintää. Tässä laissa on määräykset radiolaitteiden ja radioaaltojen käytöstä. Kolmas televiestintää koskeva laki on laki radio- ja televiestintälaitteista (*Lag om radio- och teleterminalutrustning*). Tässä laissa on määräykset radio- ja televiestintälaitteista. Radio- ja televisiolaki (*Radio- och TV-Lagen*) kattaa kaiken radio- ja televisio-ohjelmien lähetystoiminnan, kun lähetykset on suunnattu yleisön vastaanotettaviksi teknisellä laitteella. Laki koskee myös kaapeli- ja satelliittivälitteistä lähetystoimintaa, jos lähetystoiminta saavuttaa yli 100 taloutta. Edellisen lisäksi digitaalista lähetystoimintaa koskee asetus digitaalisesta lähetystoiminnasta (*Förordning om marknadsända digital TV*), jossa annetaan määräykset digitaalisen lähetystoiminnan toimiluvista ja niiden hakemisesta.

Sääntelyviranomaiset

Televiestintää ja radiotoimintaa valvoo posti- ja telehallintoviranomainen (*Post- och Telestyrelsen*). Posti- ja telehallintoviranomaisen tehtäviin kuuluvat televiestinnän ja radiotoiminnan kehittäminen, terveen kilpailun varmistaminen sekä toimilupien myöntäminen ja valvonnan suorittaminen televiestinnän ja radiotoiminnan osalta. Mediapuolen valvonta- ja lupaviranomainen on radio- ja TV-laitos (*Radio- och TV-Verket*). Sen tehtäviin kuuluvat erityisesti yleisölle suunnattuun radio- ja televisio-lähetystoimintaan liittyvät lupa-asiat, rekisteröinnit ja maksut kuten myös mediasektorin kehityksen seuraaminen. Lisäksi Ruotsissa on valvontaelin (*Granskningsnämnden för ra-*

dio och TV), jonka tehtäviin kuuluvat tiettyjen radio- ja televisiolain säännösten noudattamisen ja tiettyihin lähetystoimintaa koskevien toimilupiin liittyvien lupaehtojen valvonta. Digitaalisen lähetystoiminnan osalta Ruotsissa on erillinen parlamentaarinen komitea (*Digital-TV-kommittén*), jonka tehtäviin kuuluvat lausuntojen antaminen maanpäällisestä digitaalisesta lähetystoiminnasta ja tämän alkuvaiheen toiminnan arviointi.

Toimiluvat

Teletoiminnan harjoittamiseen vaaditut luvat on jaettu kahteen ryhmään: ilmoituksiin ja toimilupiin. Teletoimintailmoituksen ovat velvollisia tekemään julkisessa verkossa a) puhelinpalveluita kiinteään liityntäpisteeseen, b) matkaviestinpalveluita, c) muita telepalveluita, jotka vaativat numerointisuunnitelman mukaista kapasiteettia sekä d) verkkokapasiteettia tarjoavat tahot. Toimilupaa on velvollinen hakemaan a-, b- ja d-kohdissa kuvattujen palveluiden tarjoaja, jos tämän toiminta on katsottava tarkasteltavalla alueella käyttäjien lukumäärän tai muiden vastaavien olosuhteiden perusteella huomattavaksi. Toimilupiin voidaan liittää ehtoja. Radio- ja televisiolaki perustuu pääasiallisesti lähetystoiminnan vapaudelle, mutta taajuuksien tehokkaan käytön varmistamiseksi maanpäällinen lähetystoiminta on säädetty luvanvaraiseksi silloin, kun se tapahtuu alle 3 GHz:n taajuuksilla. Muu lähetystoiminta, johon toimilupaa ei tarvita, tulee rekisteröidä ilmoituksella radio- ja televisiolaitokselle. Maanpäällinen digitaalinen lähetystoiminta on luvanvaraista. Toimiluvan myöntää Ruotsin hallitus radio- ja televisiolaitoksen esityksestä. Ennen luvan myöntämistä kuullaan Ruotsin parlamentin alaisuudessa toimivaa digi-TV- komiteaa. Toimiluvat jaetaan erillisen ilmoituksen perusteella, jossa julistetaan luvat haettaviksi. Ruotsissa on toteutettu kaksi lupakierrosta ja kolmatta ollaan parhaillaan toteuttamassa. Viimeisimmän kierroksen hakemukset on tullut siirtää hallituksen ratkaistavaksi elokuuhun 2001 mennessä. Uudet toimiluvat perustuvat hallituksen päätökseen taajuuksien käytöstä ja kahden uuden digitaalisen kanavan perustamisesta.

Yleispalvelu

Televiestintälaissa ei ole määräyksiä yleispalveluvelvoitteesta. Lain yhtenä keskeisenä tavoitteena on kuitenkin peruspuhelinpalveluiden takaaminen kaikille yhtäläisin ehdoin ja kohtuulliseen hintaan. Peruspuhelinpalvelut sisältävät muun muassa puheenvälitystoiminnan ja dataviestinnän hitailla modeemeilla. Yleispalveluvelvoite asetetaan Ruotsissa toimilupaehtoissa. Tällaisia ehtoja on liitetty Telia Ab:n toimilupaan ja muutamien pienempien palveluntarjoajien toimilupiin.

Huomattava markkinavoima

Viranomaiset voivat määrätä, että Ruotsin markkinoilla määräävässä markkina-asemassa olevan teletoimiluvan haltijan on eriytettävä teletoimintaan liittyvät toiminnot kirjainpidollisesti muista toiminnoistaan.

Numeronsiirrettävyys

Numeroiden siirrettävyys koskee kiinteitä liittymiä ja digitaalisia matkaviestinpalveluita. Näiden osalta käyttäjällä tulee olla mahdollisuus säilyttää oma numeronsa vaihtaessaan palveluntarjoajaa. Ruotsissa on toteutettu uudistus, jossa numeron siirrettävyys on ulotettu koskemaan myös tekstiviestinpalveluihin liittyviä numeroita. Ilmoitusvelvollisuuden alaisissa palveluissa tulee numeron siirrettävyys toteuttaa ainoastaan saman aluekoodin piirissä.

Yhteenliittäminen

Televiestintälaissa viitataan muutamissa kohdissa (yhteenliittäminen, tariffit ja eriyttäminen) joko määräävään markkina-asemaan tietyillä markkinoilla taikka huomattavaan markkinavoimaan. Toiminta on normaalisti katsottava huomattavaksi, kun palveluntarjoajan markkinaosuus on vähintään 10—15 prosenttia. Säännökset määräävästä markkina-asemasta sisältyvät kilpailulainsäädäntöön.

Kaikki ilmoitusvelvollisuuden alaisen teletoiminnan harjoittajat ovat velvollisia pyynnöstä mahdollistamaan verkkojen yhteenliittämisen.

Yhteenliittämisvelvollisuus koskee sekä kiinteitä että matkaviestinverkkoja. Yhteenliittämisvelvollisuuteen sisältyy a) linkin muodostaminen televiestintäverkkojen välille, b) televiestintäpalveluihin pääsyn mahdollistaminen kaikista liittytävistä ja c) mahdollisuus kaikille käyttäjille pääsyyn toisessa televerkossa tarjottaviin televiestintäpalveluihin. Huomattavan markkinavoiman omaavat yritykset ovat lisäksi velvollisia muun muassa julkaisemaan yhteenliittämistariffinsa, täyttämään kaikki yhteenliittämisestä koskevat kohtuulliset pyynnöt yhtäläisillä ehdoilla ja toimittamaan yhteenliittämissopimuksensa valvontaviranomaiselle.

Matkaviestintoimiluvan haltijalla on velvollisuus taata pääsyn verkkonsa verkkokapasiteettiin sekä taata toisen toimiluvan haltijan televiestintien siirtäminen ja vastaanottaminen verkossaan. Edellinen velvollisuus ei kuitenkaan koske tilanteita, joissa pyynnön esittäjä on toinen matkaviestintoimiluvan haltija.

Ehdollisen pääsyn järjestelmät

Digitaaliseen maanpäälliseen lähetystoimintaan tarvittavassa toimiluvassa on määräksi ehdollisen pääsyn järjestelmistä, kanavanipuista, sähköisistä ohjelmaoppaista sekä verkkokapasiteetista. Näiden osalta mallitoimiluvassa viitataan liitteenä olevaan sopimukseen digitaaliseen verkkoon kuuluvien ominaisuuksien käytöstä, ja johon uuden toimiluvan haltijan on ilmeisesti tarkoitus liittyä. Ehdollisen pääsyn järjestelmien tulee sopimuksen mukaan perustua avoimeen pääsyyn sekä yhteiseen pääsykorttiin koko digitaalisen verkon osalta. Kaikkien lähetettävien ohjelmien tulee olla salattuja. Radiotjänst i Kiruna Ab:lle on sopimuksessa uskottu yhteisten pääsykorttien käsittely ja vastaavasti Senda i Sverige Ab:lle on annettu yksinomainen oikeus ja velvollisuus huolehtia joko itse tai Teracom Ab:n kautta kaikista vahvistusten ja muiden ehdollisen pääsyn järjestelmiin liittyvien signaalien lähettämisestä ohjelmille ja palveluille digitaalisessa ver-

kossa. Senda i Sverige Ab huolehtii myös muun muassa koodiavaimista ja ohjelmayritysten lisensseistä ehdollisen pääsyn järjestelmiin. Sopimuksen mukaan osapuolten tavoitteena on yhtenäinen dekooderi, joka vastaa eurooppalaisia standardeja (DVB). Sopimuksessa on Teracom Ab:n tehtäväksi sovitettu kanavanippujen teknisestä käytöstä huolehtiminen. Tarkoituksena on kerätä toimiluvan saaneiden digitaalisia lähetyksiä lähettävien yritysten ohjelmat kanavanippuun. Tämä ei kuitenkaan rajoita ohjelmayrityksen mahdollisuutta käyttää omaa kanavanippua. Kaikille taajuuksille maanpäällisessä digitaalisessa verkossa tarjotaan yhteinen ohjelmaopas, johon sisältyvät kaikki tarjolla olevat ohjelmat ja palvelut. Tämän lisäksi ohjelmatuottajalla on oikeus tarjota omassa lähetyksympäristössään omaa ohjelmaopasta, milloin tämä on mahdollista. Kaikkia ohjelmayrityksiä tulee kohdella ohjelmaoppaassa yhtäläisesti ja ohjelmaoppaan tulee olla käyttäjien helposti saatavilla. Ohjelmatuottajien tulee käyttää lähetysoperaattorina digitaalisen lähetyksen omistajaa Teracomia. Kukin ohjelmantuottaja on velvollinen laatimaan yksilöllisen sopimuksen Teracomin kanssa oikeudesta käyttää verkkokapasiteettia digitaalisessa verkossa. Teracom on velvollinen luovuttamaan ohjelmayrityksen käyttöön tämän toimiluvan mukaisen verkkokapasiteetin.

Siirtovelvoitteet

Kaapelilähetyksen omistajalla tai muulla käyttöoikeuden haltijalla, jonka lähetystoiminta saavuttaa vähintään 10 taloutta, on velvollisuus lähettää ilman erillistä korvausta kaapeliverkossaan luvanvaraisia televisiolähetyksiä. Jälleenlähettämiselvoite koskee ainoastaan lähetyksiä, jotka ovat toimiluvan mukaan puolueettomia ja objektiivisia ja joiden vaatimuksena on ohjelmien monimuotoisuus. Velvollisuus koskee kuitenkin myös sellaisia lähetyksiä, jotka eivät ole luvanvaraisia mutta joilla alkuperäinen lähettäjä kattaa velvollisuuttaan lähetyksensä maantieteellisestä kattavuudesta. Jälleenlähettämiselvoite sisältää ainoastaan kolme samanaikaista julkisesti rahoitettua ohjelmaa sekä yhden muun toimiluvan haltijan ohjel-

man. Lisäksi paikallisilla kaapelilähetysohjelmilla on velvollisuus korvauksetta varata siirtokapasiteettia Radio- ja TV-laitoksen erikseen määrittelemien ohjelmientuottajien ohjelmille. Digitaalisen lähetystoiminnan osalta jälleenlähetysselvoite on olemassa ainoastaan silloin, kun velvollisuuden alainen yritys harjoittaa muutenkin digitaalista lähetystoimintaa. Jälleenlähetysselvollisuus ei koske digitaalista lähetystoimintaa niiltä osin kuin tämä tapahtuu televiestintäverkon välityksellä. Televiestintään liittyvät kuluttajansuojakysymykset kuuluvat kuluttajansuojalainsäädännön soveltamisalaan eikä erityisiä televiestintää koskevia säännöksiä ole.

Julkisen palvelun arviointi

Radio- ja televisiolain mukaan julkisen palvelun tehtävät määritellään tarkemmin yleisradiotoimintaa harjoittavien yhtiöiden toimiluvissa. Tällaisia yhtiöitä ovat Ruotsin televisio (*Sveriges Television, SVT*), Ruotsin radio (*Sveriges Radio, SR*) sekä Ruotsin opetusradio (*Sveriges Utbildningsradio, UR*). Lisäksi valtakunnallisen kaupallisen televisio-kanavan TV4:n lupaehtoihin sisältyy julkisen palvelun velvoitteita.

Julkisen palvelun tehtävien toteutumista arvioi ja valvoo maan hallituksen asettama arviointilautakunta, Granskningsnämnden. Lautakunnan yleisenä tehtävänä on valvoa kaiken radio- ja televisio- ja televiestintätoiminnan lain- ja toimilupaehtojen mukaisuutta Ruotsissa. Sitä julkisen palvelun arviointi on vain yksi sen toimialaan kuuluvista tehtävistä. Lautakunta koostuu seitsemästä neljäksi vuodeksi valitusta varsinaisesta jäsenestä sekä viidestä varajäsenestä. Luottamustoimiset jäsenet edustavat eri yhteiskunnallisten alojen sekä kulttuuri- ja media-alojen asiantuntemusta. Sen puheenjohtajan ja varapuheenjohtajan on oltava oikeusoppineita. Lautakunta kokoontui 14 kertaa vuonna 2000.

Julkisen palvelun tehtävien toteutumisen arviointi perustuu kahdenlaisiin lähteisiin: radio- ja televisioyhtiöiden sille toimittamiin toimintakertomuksiin sekä lautakunnan itse toteuttamiin ohjelmistoa koskeviin selvityksiin ja tutkimuksiin. Yhtiöiden (SVT, SR, UR sekä TV4) on vuosittaisissa toimintaker-

tomuksissaan selvitettävä, miten ne ovat toteuttaneet ohjelmistolleen asetettuja julkisen palvelun vaatimuksia. Arviointilautakunnan tehtävänä on esittää maan hallitukselle arviot siitä, antavatko nämä raportit valtiolle ja yleisölle riittävästi tietoa yhtiöiden toiminnasta. Siten lautakunnan tehtävänä on lähinnä arvioida annetun informaation laatua ja asianmukaisuutta, ei niinkään sitä, miten hyvin itse ohjelmistotoiminta noudattaa määräyksiä. Lautakunta jättää vuosittain arvioreportinsa kulttuuriministeriölle. Koska lautakunta on julkisen palvelun arvioinnin suhteen vain neuvoa-antava elin, sillä ei ole tähän liittyvää sanktiovaltaa.

Tulevat hankkeet

Ruotsissa on laadittu vuonna 1999 selvitys (*Konvergens och förändring - Samordning av lagstiftningen för medie- och telesektorer-na*), jossa on käsitelty konvergenssikehitystä ja sen vaikutusta media- ja telesektorin lainsäädäntöön sekä niiden yhdentymiseen. Niin ikään on aloitettu sähköisen viestinnän kehittämiseen ja sen vaatimiin lainsäädännöllisiin uudistuksiin liittyvä selvitys. Selvitys tulee laatia 1 päivään huhtikuuta 2002 mennessä. Sähköisellä viestinnällä tarkoitetaan tässä yhteydessä toimintaa, jota harjoitetaan uusilla toimialueilla, jotka muodostuvat konvergenssikehityksen ja muun muassa internetin pohjalta. Selvityksessä tulee suorittaa täydellinen arvio televiestintäalaista ja radioviestintäalaista ja näiden poliittisista tavoitteista sekä radio- ja televisiolain yleinen tarkastelu. Toisena selvityksen painopistealueena on tulevien sähköistä viestintää koskevien EY:n normien voimaansaattaminen Ruotsissa. Kolmantena asiaryhmänä on muiden sähköisen viestinnän alueeseen kuuluvien alemmanasteisten normien kartoittaminen ja selvittäminen. Neljäntenä osa-alueena on nykyisen viranomaisrakenteen sekä nykyisin eri viranomaisten välillä tapahtuvan yhteistyön selvittäminen. Tähän liittyen selvityksessä tulee ottaa kantaa vaadittaviin muutoksiin viranomaisrakenteessa. Selvityksen pohjalta on tarkoitus laatia lakiehdotukset muutoksista, jotka ovat tarpeen sähköisen viestinnän alueella. Erityisesti otetaan huomioon horisontaalisesti lä-

hentyneiden viestintäsektorien vaatimukset sekä sähköisen viestinnän infrastruktuurin ja palveluiden yhtenäisen sääntelyn tarve.

2.3.2. Norja

Lainsäädäntö

Televiestintää koskee Norjassa televiestintälaki (*Lov om telekommunikasjon*). Sitä täydentävät asetukset yleisistä televerkoista ja telepalveluista (*Forskrift om offentlig telenett og offentlig teletjeneste*) sekä asetukset yksityisistä televerkoista (*Forskrift om privat telenett*). Televiestintälain soveltamisalaan kuuluu kaikki televiestintätoiminta, joka pitää sisällään viestinnän radioaalloilla ja muun elektromagneettisilla signaaleilla viestimisen. Televiestintälaki on siis periaatteessa laadittu teknologianeutraaliksi siten, että se kattaa kaikki viestintäverkot, joita käytetään televiestintään. Myös radiotaajuuksien hallinnointi kuuluu tämän lain soveltamisalaan. Radio- ja televisiolähetystoiminta on nimenomaan suljettu televiestintälain soveltamisalan ulkopuolelle. Lähetystoiminta on pääsääntöisesti säännelty lailla lähetystoiminnasta (*Kringkastinglov*) ja sen perusteella annetulla asetuksella lähetystoiminnasta (*Kringkastingforskrift*). Lähetystoiminnalla tarkoitetaan puheen, musiikin, kuvien tai vastaavien lähettämistä suoraan yleisölle radioaalloilla tai johtoja pitkin. Televiestintä ja tietoliikennepalvelut on nimenomaan suljettu lain soveltamisalan ulkopuolelle. Yleisiä kaapelitelevisioverkkoja koskee myös oma asetuksensa (*Forskrift om kabel-TV-nett*). Siinä määrin kuin kaapeliverkkoa käytetään telepalvelujen siirtämiseen, niihin sovelletaan myös televiestintälakia, ja sen nojalla annettuja asetuksia.

Norjan hallitus on vuonna 1999 julkaissut mietinnön tele-, tietotekniikka- ja mediasektoreiden konvergenssikehityksestä (*Konvergens. Norges offentlige utredninger, NOU 1999:26*). Siinä todetaan, että kaikki viestintäverkkoja koskevat määräykset tulisi sisällyttää televiestintälakiin, jotta kaikkea jakelua säänneltäisiin horisontaalisesti samassa laissa. Tällä hetkellä lähetystoimintaa koskevaan

lakiin sisältyy määräyksiä lähetystoimintaan ja paikallislähetystoimintaan tarkoitettujen laitteistojen rakentamiseen ja käyttöön sekä jälleenlähettämiseen vaadittavista toimituksista. Nämä esitetään mietinnössä kumottavaksi. Myös muiden lähetystoimintaa koskevaan lakiin sisältyvien verkkoja koskevien määräysten tarkistaminen saattaa olla aiheellista. Mietinnön mukaan kiinteän ja matkaviestinverkon sääntelyn tulisi yhä enenevässä määrin perustua samankaltaiseen lähestymistapaan. Mietinnön mukaan ensinnäkin tulisi tarkentaa lähetystoimintaa koskevan lain lähetystoimintaa koskevaa määritelmää, ja siten myöskin lain soveltamisalaa. Mietinnössä ehdotetaan, että lähetystoiminta määriteltäisiin siten, että se edellyttäisi lähetysten samanaikaista vastaanottamista. Tällöin lähetystoimintaa koskevat määräykset kattaisivat lähinnä niin sanotun perinteisen lähetystoiminnan ja näiden ulkopuolelle jäisivät useimmat niin sanotut interaktiiviset palvelut. Pitkän aikavälin tavoitteeksi mietintö asettaa kaiken viestintälainsäädännön keräämistä yhteen ainoaan lakiin.

Sääntelyviranomaiset

Norjan posti- ja telehallintoviranomainen (*Post- og teletilsynet, PT*) toimii liikenneministeriön (*Samferdselsdepartement*) alaisuudessa. Media-alan valvonta- ja hallintoviranomainen on mediavirasto (*Statens medieforvaltning*), joka toimii kulttuuriministeriön (*Kulturdepartementet*) alaisuudessa. Sen tehtäviin kuuluvat muun muassa toimitusten ja kaminen paikallisradio- ja TV-toimintaan sekä satelliittilähetystoimintaan ja mainonnan ja sponsoroinnin valvominen. Mietinnön mukaan lyhyellä tähtämellä ei ole tarvetta muuten muuttaa posti- ja telehallintoviranomaisen ja mediaviraston toimivallanjakoa tai tehtäviä.

Toimitukset

Kaikilla huomattavaa markkinavoimaa omaavilla tahoilla, jotka rakentavat, hallinnoivat tai tarjoavat käyttöön yleisiä televerkkoja tarkoituksenaan tarjota yhteyskapasiteettia tai jotka tarjoavat yleisiä telepalveluita, tulee olla toimitus. Toimitukseen voidaan

sisällyttää ehtoja. Muut kuin huomattavaa markkinavoimaa omaavat yritykset eivät tarvitse toimitusta, mutta niiden tulee rekisteröityä televiranomaiselle ennen kuin ne voivat harjoittaa yleisiin televerkkoihin, yleisiin telepalveluihin tai siirtokapasiteetin tarjoamiseen liittyvää toimintaa. Muut kuin Norjan yleisradioyhtiö (NRK) tarvitsevat määräaikaisten toimitusten harjoittamiseen lähetystoimintaa tai paikallista lähetystoimintaa. Ministeriö myöntää toimitusta, joihin voidaan asettaa ehtoja. Myös lähetystoimintaan ja paikallislähetystoimintaan tarkoitettujen laitteistojen rakentaminen ja käyttö sekä jälleenlähettäminen vaatii määräaikaisten toimitusten, jonka myöntää mediavirasto. Jos samalla otetaan käyttöön radiotaajuuksia tai siinä tapauksessa, kun lähetysverkkoja käytetään myös telepalvelujen välittämiseen, tarvitaan toimitus myös posti- ja telehallintoviranomaiselta. Mietinnössä onkin ehdotettu, että kaikki verkkoja koskevat säännökset siirrettäisiin televiestintälakiin, jolloin verkkoja koskeva toimitushallinnointi keskittyisi posti- ja telelaitokselle. Mietinnön mukaan digitaalisten lähetysten alkaessa niukkuus taajuuksista vähenee, jolloin lähetystoiminnassa voitaisiin harkita toimitusvelvoitteen korvaamista rekisteröintivelvoitteella. Lähetystoimintaan tarkoitettujen kaapeliverkot eivät tarvitse toimitusta.

Yleispalvelu

Telelainsäädännössä ei ole yleispalveluvelvoitteita koskevia yksityiskohtaisia määräyksiä. Yhdeksi lain tavoitteeksi on kirjattu perustelepalveluiden tarjoaminen koko maan alueella yhtäläisin ehdoin, mikä vastaa suunnitellun EY:n lainsäädännössä vahvistettua yleispalvelun määritelmää. Tarkempia määräyksiä asetetaan toimituksissa. Tällä hetkellä yleispalveluvelvoitteita on asetettu valtion omistamalle Telenorille. Konvergenssimietinnön mukaan yleispalveluvelvoitteiden toteuttamiseksi tulisi voida olla käytössä verkkojen siirtokapasiteetti kokonaisuudessaan, joten yleispalveluvelvoitteita ei tulisi kytkeä tiettyyn verkkoinfrastruktuuriin. Lisäksi mietinnössä korostetaan, että yleispalveluvelvoitteelle tulisi antaa selkeä määritelmä.

Eriyttäminen

Teletoimintaa ei saa ristisubventoida muilla toiminnoilla, joissa yrityksellä tai yritysryhmään kuuluvalla muulla yrityksellä on yksin- tai erityisoikeuksia. Teletoiminta on eriytetävä yksin- tai erityisoikeustoiminnasta erillisen tulos- ja tase-laskelman laatimisella. Lisäksi huomattavaa markkinavoimaa omaaville yrityksille on asetettu velvollisuus eriyttää kirjanpidollisesti yleisten televerkkopalveluiden, yleisten telepalveluiden ja siirtokapasiteetin tarjoaminen muista liiketoiminnoista.

Numeronsiirrettävyys

Kiinteiden liittymien numeroiden siirrettävyys on toteutettu Norjassa vuodesta 1999 lähtien. Televerkkojen ja telepalvelujen puhelinnumeroita, numerosarjoja, nimiä ja osoitteita koskevan asetuksen (*Nummerforskriften*) mukaan kahdeksannumeroisten puhelinnumeroiden tulee olla siirrettäviä sillä edellytyksellä, että tämä on teknisesti mahdollista. Marraskuusta 2001 lähtien numeroiden siirrettävyys on tullut ottaa käyttöön myös matkaviestinpalveluiden osalta.

Huomattava markkinavoima

Yrityksellä katsotaan yleensä olevan huomattavaa markkinavoimaa silloin, kun sen markkinaosuus ylittää 25 prosenttia alueella, jolla se tarjoaa palveluita. Huomattavaa markkinavoimaa omaaviin yrityksiin kohdistuu toimilupaan sekä televerkkoon pääsyyn ja yhteenliittämisen ehtoihin liittyviä erityismääräyksiä. Periaatteessa huomattavaa markkinavoimaa koskevat määräykset koskevat kaikkia verkkoja, joissa televiestintäpalveluita tarjotaan.

Yhteenliittäminen

Yhteenliittämisen ja verkkoon pääsyn osalta Norja on implementoinut ETA-sopimuksen mukaisesti relevantit EY:n tele-direktiivit. Kaikki yleisiin televerkkoihin pääsyn tarjoajat ja yleisiä telepalveluja tarjoavat tahot ovat velvollisia neuvottelemaan

yhteenliittämisestä muiden palveluntarjoajien kanssa. Huomattavaa markkinavoimaa omaavien yritysten tulee suostua kaikkiin kohtuullisiin yhteenliittämistä koskeviin vaatimuksiin. Yhteenliittämismuutokset kohdistuvat myös matkaviestinverkkoihin ja palveluihin. Huomattavaa markkinavoimaa omaavilla yleisiä matkaviestinverkkopalveluita tai yleisiä matkaviestinpalveluita tarjoavilla tahoilla ei kuitenkaan ole velvollisuutta suostua kaikkiin kohtuullisiin pyyntöihin, jos pyynnön esittäjä tarjoaa matkaviestinpalveluita samalla maantieteellisellä alueella kuin kyseinen yritys. Konvergenssimietinnön mukaan kaikkien verkkoja koskevien määräysten siirtäminen televiestintä-alueeseen mahdollistaisi yhtäläisesti kaikkiin verkkoihin pääsyä ja yhteenliittämistä koskevien määräysten antamisen.

Ehdollisen pääsyn järjestelmät

Konvergenssimietinnön mukaan digitaalisiin dekodeereihin sisältyy sellaisia pullonkaula-asemaan liittyviä ongelmia, että jonkinlaisten säädöskehysten asettaminen markkinoille olisi tarpeellista. Teknologisten standardien tulisi kuitenkin antaa kehittyä markkinapelureiden omassa käytännössä. Mietinnössä todetaan, että tulevien säädösten tulisi noudattaa EY:n vastaavia säädöksiä. Mietinnön mukaan Norjan viranomaisten tulisi pyrkiä vaikuttamaan siihen, että ehdollisen pääsyn järjestelmiä sääntelevän EY:n televisio-standardidirektiivin soveltamisalaa laajennettaisiin nykyisestä muun muassa siten, että se kattaisi myöskin interaktiiviset palvelut. Elektronisten ohjelmaoppaiden erityissääntelyä ei katsota tällä hetkellä tarpeelliseksi. Mietinnön mukaan elektronisten ohjelmaoppaiden tarjoamista voitaisiin luultavasti pitää lähetystoimintana, jolloin tämä kuuluisi lähetystoimintaa koskevan lain piiriin ja edellyttäisi toimilupaa. Toimiluvassa voitaisiin siten asettaa myös ohjelmaoppaita koskevia määräyksiä. Mietinnössä kuitenkin ehdotetaan, että lähetystoimintaa koskevaan lakiin sisällytetään toimivaltuudet säädellä ohjelmaoppaiden sisältöä. Lisäksi ehdollisen pääsyn järjestelmiin sovelletaan normaalisti yleistä kilpailulainsäädäntöä.

Siirtovelvoitteet

Kaapeliverkon omistajilla ja kaapeli-verkko-operaattoreilla on velvollisuus jällelähettää NRK:n ja TV 2:n lähetykset sekä maanpäällisiä yleisiä paikallistelevisiolähetyksiä, joille on myönnetty asianmukainen toimilupa. Konvergenssimietinnössä todetaan, että digitaalisen lähetystekniikan lisätessä kaapeliverkon kapasiteettia ei lakiin perustuvalla jällelähetysvelvoitteella oikeastaan ole käytännön merkitystä, koska kaapelioperaattoreilla saattaa jopa olla vaikeuksia löytää kanavakapasiteetilleen hyötykäyttöä.

Julkisen palvelun arviointi

Norjassa on julkisen palvelun tehtävät määritelty yleisesti lähetystoiminnasta annetussa laissa ja asetuksessa sekä tarkemmin yleisradiotoimintaa harjoittavien yhtiöiden toimiluvissa. Määritelmät ovat kuitenkin yleisluontoisia ja keskustelua niiden täsmentämisestä on käyty jo pitkään. Julkisen palvelun velvoitteita on toimiluvissa asetettu ennen muuta Norjan yleisradioyhtiölle sekä yhdelle yksityiselle valtakunnalliselle radioyhtiölle ja yhdelle yksityiselle valtakunnalliselle televisioyhtiölle.

Julkisen palvelun tehtävien toteutumista arvioi Yleisradioneuvosto (*Allmenningsrådet*), joka on kulttuuri- ja kirkkoministeriön (*Kultur- og kirke departementet*) asettama asiantuntijoista koostuva neuvoo-antava elin. Yleisradioneuvosto sijaitsee hallinnollisesti Valtion mediaviraston (*Statens medieförvaltning*) alaisuudessa, jonka radio- ja televisio-osasto toimii neuvoston sihteeristönä. Kulttuuriministeriö asetti Yleisradioneuvoston ensimmäisen kerran keväällä 1996. Ministeriö nimeää siihen kulloinkin seitsemän asiantuntijajäsentä nelivuotiskaudeksi. Neuvoston tehtäväksi on annettu arvioida NKR:n, TV2:n sekä P4 Radio Hele Norgen ohjelmatoimintaa lainsäädännön ja toimilupaehtojen pohjalta. Tehtävänä ei ole yksittäisten ohjelmien arviointi, vaan ohjelmistoprofiilien tarkastelu julkisen palvelun tavoitteiden kannalta.

Yleisradioneuvoston toimintamuotona on vuosittaisen raportin laatiminen kulttuuriministeriölle. Raportti pohjautuu pääosin yleisradioyhtiöiden tuottamiin tilastotietoihin. Neuvoston jäsenenä on toiminut useita media-alan tutkijoita muun muassa yliopistoista. Koska neuvosto on puhtaasti neuvoo-antava elin, sillä ei ole itsenäistä sanktiovaltaa.

Tulevat hankkeet

Tietotekniikkasektoria tai internetiä koskevaa alakohtaista lainsäädäntöä ei Norjassa ole. Sekä televiestintälainsäädäntöä että lähetystoimintaa koskevaa lainsäädäntöä sen sijaan sovelletaan yksittäisiin internet-palveluihin. Esimerkiksi internet-lähetystoiminta täyttää lähetystoiminnan määritelmän, jolloin sovelletaan lähetystoimintaa koskevaa lakia. Vastaavasti erilaiset internet-pohjaiset viestintäpalvelut kuuluvat televiestinnän määritelmän ja siten myös televiestintälain soveltamisalan piiriin.

2.3.3. Tanska

Lainsäädäntö

Tanskan tietyistä olosuhteista televiestintämarkkinoilla annetun lain (*Lov om vissa forhold på telekommunikationsområdet*) soveltamisalaan kuuluvat televerkkoihin ja -keskuksiin liittyviin laitteistoihin vaadittavat toimilupakysymykset. Toinen televiestinnän peruslaki on laki kilpailu- ja kuluttajasuhteista telemarkkinoilla (*Lov om konkurrence- og forbrugerforhold på telemarkedet*). Tässä laissa on säännökset muun muassa yleispalveluvelvoitteesta, numeroinnista ja yhteensiirtämisestä. Ratkaisevassa asemassa tämän lain soveltamisen kannalta on ainoastaan televiestien välittämisen määritelmä, joka kattaa myös esimerkiksi useat internet-palvelut. Matkaviestintää koskee laki julkisesta matkaviestinnästä (*Lov om offentlig mobilkommunikation*), jossa on säännökset matkaviestintäverkkojen osalta muun muassa toimiluvista ja valvonnasta. Radiotaajuuksien osalta

on voimassa erillinen laki radioviestinnästä ja taajuuksien jaosta (*Lov om radiokommunikation og tildeling af radiofrekvenser*), jolla säännellään taajuuksien jakoa ja käyttöä. Radio- ja televisiolähetystoimintaa koskee laki radio- ja televisiotoinnasta (*Lov om radio- og fjernsynsvirksomhed*). Tässä on säännökset lähetystoiminnasta ja sen organisoinnista. Lähetystoiminnan osalta Tanskassa ei ole voimassa muita laintasoisia säännöksiä. Muut lähetystoimintaa koskevat säännökset ovat tiedonantoja (*Bekendtgørelse*). Näitä on annettu muun muassa satelliitti- ja paikallisesta lähetystoiminnasta.

Sääntelyviranomaiset

Tanskan telehallintoviranomaisen (*Telestyrelse*) pääasiallinen tehtävä on valvoa ja tehdä päätöksiä koskien teletoimintaa voimassa olevan lainsäädännön pohjalta. Nykyisen toimintasopimuksen mukaan valvonnan pääpainopistealueena on kilpailun varmistaminen televiestintämarkkinoille. Valvonta kohdistuu erityisesti yleispalveluvelvoitteeseen, numerointiin ja yhteenliittämiseen. Lisäksi televiestintäsektorilla toimii lukuisia valituselimiä, kuten televiestinnän kuluttajalautakunta (*Telebrugernævet*), valituslautakunta (*Teleklagenævet*) ja 900-palvelulautakunta (*Service-900-Nævet*). Lähetystoimintasektorin viranomainen on kulttuuriministeriön (*Kulturministeriet*) alaisuudessa toimiva radio- ja televisiolautakunta (*radio- og TV-nævet*), jonka tehtäviin kuuluu toimilupien myöntäminen kaapeli- ja satelliittivälitteiselle lähetystoiminnalle. Tämän lisäksi telehallintoviranomaiselle kuuluvat sääntelytehtävät, jotka liittyvät yhteisiin antennijärjestelmiin ja julkisiin verkkoihin, joita käytetään lähetystoimintaan. Lisäksi radio- ja televisiolähetystoiminnan alueella toimii paikallisia lautakuntia (*lokale nævn*), joiden tehtävät liittyvät paikallisten lähetysyriyten valvontaan. Paikallisten lautakuntien alaisuuteen on mahdollista perustaa paikallinen radio- ja televisiolautakunta (*lokale radio- og fjernsynsnævet*), jos tälle on tarvetta.

Toimiluvat

Matkaviestinpalveluiden tarjoaminen on luvanvaraista toimintaa. Lupiin voidaan sisällyttää ehtoja. Muilta osin Tanskassa ei ole vaatimuksia mistään erillisistä luvista, ilmoituksista tai rekisteröinneistä.

Yleispalvelu

Yleispalveluvelvoitteen alaisuuteen katsotaan kuuluvan muun muassa peruspuhelinpalvelut, ISDN-palvelut, tilaajayhteydet (pois lukien laajakaistayhteydet) ja tilaajaluettelot. Näiden osalta kaikille sitä pyytävälle tulee taata pääsy näihin palveluihin. Yleispalveluvelvoite on infrastruktuurineutraali eikä välittävän verkon muodolla ole merkitystä. Telehallintokeskus määrittelee kunkin edellä mainitun palvelun osalta ne yritykset, joilla katsotaan olevan yleispalveluvelvoite. Se antaa myös tarkempia määräyksiä siitä, miten yleispalveluvelvoite tulee täyttää. Sillä on myös velvollisuus määrittellä yleispalveluvelvoitteen alaisista palveluista perittävät maksimihinnat.

Huomattava markkinavoima

Huomattavan markkinavoiman yrityksillä on velvollisuus laatia erilliset kirjanpidot koskien kaikkia erillisiä liiketoiminta-alueita. Lisäksi tietyillä yritysryhmillä on velvollisuus laatia erilliset kirjanpidot koskien televiestintäverkkoja ja -palveluita. Näitä ovat muun muassa rautatieyhtiöt ja julkiset yhtiöt energiasektorilla. Lisäksi kaapelitelevisiotoiminnan harjoittamista koskee erillinen eriyttämisvelvollisuus.

Televiestintäverkkojen ja -palveluiden tarjoajat eivät saa harjoittaa kaapelitelevisiotoimintaa saman oikeudellisen yksikön alaisuudessa kuin edellä mainittua toimintaa. Tämä koskee ainoastaan tilanteita, joissa palvelun tarjoajalla on määräävä markkina-asema julkisissa televerkoissa tai puhelinpalveluissa taikka joissa kaapelitelevisiotoimintaa harjoitetaan erityis- tai yksinoikeuden perusteella tietyllä maantieteellisellä alueella.

Televiestintäverkkojen ja -palveluiden tarjoajilla on velvollisuus varmistaa, että käyttäjällä on mahdollisuus säilyttää numeronsa, kun tämä vaihtaa palveluntarjoajaa. Lisäksi kaikilla huomattavaa markkinavoimaa omaavilla yrityksillä on velvollisuus neuvotella yhtäläisillä ehtoilla numeron siirrettävyyden toteuttamisesta muiden palvelun tarjoajien kanssa. Lähtökohtaisesti yrityksellä on huomattava markkinavoima, kun tällä on 25 prosentin markkinaosuus relevanteilla markkinoilla. Ratkaisut huomattavan markkinavoiman olemassaolosta tehdään aina tapauskohtaisen arvioinnin perusteella. IT- ja tutkimusministeriöllä (*IT- og Forskningsministeriet*) on valtuudet antaa tarkempia määräyksiä siitä, mitä eri alamarkkinoita televiestintän osalta on olemassa.

Yhteenliittäminen

Kaikilla televiestintäverkkojen ja -palveluiden tarjoajilla on sekä velvollisuus että oikeus neuvotella toisen vastaavia palveluita tarjoavan tahon kanssa tiedonsiirrosta näiden tarjoajien palveluiden välillä. Huomattavaa markkinavoimaa omaava palveluntarjoaja on velvollinen täyttämään kaikki kohtuulliset pyynnöt yhteenliittämisestä. Vastaavasti matkaviestinpalveluiden tarjoajalla on vastaava velvollisuus yhteenliittämiseen kuin huomattavan markkinavoiman omaavilla yrityksillä.

Siirtovelvoitteet

Radio- ja televisio-ohjelmat, jotka DR tai TV2 on lähettänyt radiolaitteistojen välityksellä mukaan lukien lähetykset, jotka on tarkoitettu vastaanotettavaksi tietyllä alueella, on jaettava myös kaapelijärjestelmien välityksellä. DR:n ja TV2:n digitaaliset lähetykset on välitettävä kuitenkin ainoastaan silloin, kun kaapelijärjestelmässä on muutenkin digitaalista lähetystoimintaa. Digitaalisten lähetysten jälleenlähettäminen ei kuitenkaan ole sallittua, ellei näitä muuten lähetetä samanaikaisesti digitaalisella tekniikalla.

Julkisen palvelun arviointi

Tanskassa julkisen palvelun tehtävät on määritelty radio- ja televisiolaissa. Ne koskevat valtakunnallista lähetystoimintaa harjoitavia Danmarks Radio sekä TV2 -yhtiöitä sekä perusteilla olevia neljättä ja viidettä radiokanavaa.

Keväällä 2001 julkisen palvelun tehtävien toteutumista arvioimaan asetettiin julkisen palvelun neuvosto (*Public Service Rådet*). Nimityksen toteutti kulttuuriministeriö (*Kulturministeriet*), ja se asetettiin ministeriön alaisuudessa toimivan media-asioiden ja julkisen tuen sihteeristön yhteyteen (*Media- og Tilskudssekretariatet*). Julkisen palvelun neuvostoon kuuluu seitsemän jäsentä, joista viisi on kulttuuriministeriön nimeämää asiantuntijajäsentä ja kaksi on kuuntelija- ja katsojajärjestön nimeämiä. Neuvoston tehtäväksi on asetettu julkisen keskustelun herättäminen julkisen palvelun tavoitteista ja toteuttamisesta. Neuvosto on luonteeltaan neuvoantava elin, eikä sillä ole itsenäistä sanktiovaltaa.

Neuvosto julkaisee vuosittain arvion julkisen palvelun yhtiöiden toiminnasta. Arvio perustuu pääasiassa yhtiöiden toimittamiin raportteihin, joissa vaaditaan ohjelmisto- sekä yleisötilastojen mukaan tarkempaa tietoa muun muassa vammaispalveluista (kuten tekstitys, viittomakielen käyttö), katsoja- ja kuulijapalautteen käsittelystä ja vaikutuksesta sekä riippumattomien tuottajien ohjelmistoto-osuuksista. Neuvosto osallistuu keskusteluun julkisesta palvelusta paitsi julkaisemalla vuosittain arvioreporttinsa myös järjestämällä kuulemistilaisuuksia, antamalla kannanottoja ja toimimalla kulttuuriministeriön asiantuntijaelimenä.

Tulevat hankkeet

Tanskassa on tällä hetkellä valmisteluvaiheessa televiestintää koskevan lainsäädännön uudistaminen (*Lovrevision etape II*). Uudistuksessa on tarkoitus uudistaa sääntelyä tajuuksien, matkaviestinten ja radiomastojen käytön osalta. Lisäksi uudistuksessa on tarkoitus selvittää viranomaisrakennetta televiestintän osalta. Uudistus on tarkoitus to-

teuttaa vuonna 2002.

Lisäksi IT- ja tutkimusministeriö ja kulttuuriministeriö ovat laatineet yhdessä raportin eri medioiden konvergoitumisesta, (*Konvergenz i netværksamfundet, IT- og Forskningministeriet og Kulturministeriet, 7.6.2001.*). Raportissa ei sinänsä ole otettu kantaa konkreettisiin toimenpiteisiin, joita konvergoituminen mahdollisesti aiheuttaa, vaan ainoastaan käsitelty hyvin yleisluontoisesti aihetta, erityisesti lainsäädännön mukauttamista konvergoitumiseen osalta. Selvityksessä todetaan nykyisen lainsäädännön ja siihen jo tehtyjen muutosten vastaavan nykyistä konvergenssikehitystä, jota uudistuksen toinen osio täydentää. Raportissa todetaan teknologian konvergoitumisen seurauksena syntyvien uusien viestintämuotojen aiheuttavan paineita erityisesti taajuuksien jalolle ja niiden tehokkaalle käytölle. Lisäksi raportissa käsitellään mahdollista tarvetta muuttaa televiestintää koskevaa lainsäädäntöä edelleen teknologianeutraalimpaan suuntaan.

2.3.4. Yhdistynyt Kuningaskunta

Lainsäädäntö

Yhdistyneen Kuningaskunnan telealaa säännellään vuonna 1984 voimaan tulleella televiestintälainilla. Televiestintälain piiriin kuuluu poikkeuksetta kaikenlainen sähköinen tiedonsiirto ja kaikki viestintäverkot. Televisio- ja radiolähetystoimintaa sääntelee vuosina 1990 ja 1996 säädetty lähetystoimintalaki. Vuonna 2000 julkaistiin valkoinen kirja, jossa ehdotetaan muutoksia viranomaistoimintoihin ja sääntelyn sisältöön. Ehdotetut muutokset noudattelevat monilta osin komission ehdotusta uudeksi yhdistyvän viestintäsektorin yhtenäiseksi sääntelyjärjestelmäksi.

Sääntelyviranomaiset

Yhdistyneen Kuningaskunnan televalvontaviranomainen on Oftel ja kaupallinen televisio- ja radiotoiminta perustuu itsenäisen televisio- ja radiokomission (*Independent Television Commission*) myöntämille toimilu-

ville. Valkoisen kirjan merkittävin muutos-ehdotus olisi se, että alaa sääntelevät viranomaiset, muun muassa Oftel, itsenäinen televisio- ja radiokomissio ja radioviestintävirasto (*the Radiocommunications Agency*) yhdistettäisiin yhdeksi Ofcom –nimiseksi viestintäalan valvontavirastoksi. Ofcomin toimintakenttä kattaisi televiestinnän sekä televisio- ja radiotoiminnan. Ofcomin sääntelyn piiriin kuuluisivat taajuudet, toimitilat, päätelaitteet, viestintäverkot ja niissä tarjotut palvelut ja sisällöt. Ofcomin vastuulla olisi myös toimialan sääntelyn kehittäminen ja ylläpito. Ofcomilla tulisi ehdotuksen mukaan olemaan samat oikeudet kuin kilpailuviranomaisella soveltaa kilpailulainsäädäntöä viestintäalalla.

Toimitilat

Kaikenlaisen televiestinnän harjoittamiseen tarvitaan Yhdistyneessä Kuningaskunnassa joko hakijakohtainen tai ryhmäkohtainen toimitilupa. Toimitiluvan myöntää joko ministeri tai alasta vastaava ylijohtaja. Toimitiluvan saantiin liittyy säännönmukaisesti velvollisuus noudattaa yksityiskohtaisia määräyksiä ja ohjeita. Taajuuksien käyttämiseen tarvitaan lisäksi langattoman teletoimintalain (*Wireless Telegraphy Act 1949*, muutoksia 1967 ja 1998) mukainen toimitilupa. Taajuudet myöntää radioviestintävirasto. Televisio- ja radiolähetystoimintaa sääntelee vuosina 1990 ja 1996 säädetty lähetystoimintalaki. Kaupallinen televisio- ja radiotoiminta perustuu itsenäisen televisio- ja radiokomission myöntämille toimitiluille. Lähetystoiminnan harjoittaja voi tarvita myös edellä mainitun taajuustoimitiluvan. Jos kyseessä on kaapelitelevisiotoiminta, toiminnan harjoittaminen edellyttää myös teletoimitilupaa. Videotilauspalvelut (*video-on demand*) eivät tarvitse lähetystoimitilupaa. Valkoisen kirjan mukaan sääntelyä pyritään vähentämään siten, että siirrytään toimitilujärjestelmästä kohti mahdollisimman laajaa yleistä auktorisointijärjestelmää. Verkko- tai palvelutoiminta, joka ei sisällä ohjelmistotarjontaa, muuttuisi ehdotuksen mukaan ilmoituksenvaraiseksi. Kuitenkin taajuuksien käyttöä edellyttävä toiminta edellyttäisi jatkossakin toimitilupaa. Samoin ohjelmistojen tarjontaan tarvitaan edelleen toimitilat, ja toimitilupa vaatimus

koskee näiden tarjontaa kaikissa viestintä-verkoissa. Ofcomin tulisi ehdotuksen mukaan nykyistä voimakkaammin toimenpitein pitää huolta siitä, että taajuuksien hallinta on tehokkaasti järjestetty. Tavoitteena on se, että taajuuksille asetettaisiin hinta ja taajuuksien edelleen myynti tulisi mahdolliseksi.

Yleispalvelu

British Telecomille on toimiluvassa asetettu velvollisuus tarjota kaikille kiinnostuneille kohtuulliseen hintaan liittymä kiinteään verkkoon puhepalvelujen, niin sanottujen hitaampien datapalvelujen tai faksipalvelujen saamiseksi sekä velvollisuus pitää yllä riittävää määrää yleisöpuhelimia. Valkoisen kirjan mukaan on mahdollista, että listaa edullisesti tarjottavista palveluista täydennetään, jos uudet palvelut muuttuvat välttämättömiksi. Ofcomilla tulee olemaan toimivaltaa määrätä alan yrityksille kuluttajien edun vaatimia lisävelvoitteita. Ofcom pyrkisi edistämään myös sitä, että laajakaistapalvelut olisivat mahdollisimman monen ulottuvilla.

Huomattava markkinavoima

British Telecomin on erotettava toisistaan verkko- ja palveluliiketoiminnat sekä pidettävä näissä toiminnoissa erillistä kirjanpitoa. British Telecom ei saa myöskään hyödyntää omassa palveluntarjonnassaan kilpailijoiltaan tukku- tai verkkopalveluasiakassuhteen vuoksi saamiaan loppuasiakastietoja. BTCellnet ja Vodafone ovat myös velvollisia pitämään erillistä kirjanpitoa verkko- ja siirtokapasiteettiliiketoiminnastaan ja loppuasiakasliiketoiminnastaan. Näiden operaattoreiden täytyy myös loppuasiakaspalvelujen hinnoittelussa laskea kustannukseksi vähintään sama hinta, kuin minkä ne perivät verkon käytöstä kilpailevilta operaattoreilta. BTCellnetin ja Vodafonon on myös pidettävä erillistä kirjanpitoa lisäarvopalveluista ja niiden tarjoamiseen tarvittavasta palvelu-alustarakaisusta, tiedon varastoinnista ja muista lisäarvopalvelujen toteuttamiseen tarvittavista palveluista. BTCellnet ja Vodafone eivät saa yhdistää matkapuhelinten tai muiden kuluttajatuotteiden myyntiä verkko- ja

tukkupalveluliiketoimintaansa. Kyseiset matkaviestinpalveluntarjoajat eivät myöskään saa sitoa kuluttajien päätelaitteen ja siirtokapasiteetin tarjontaa toisiinsa.

Huomattavassa markkina-asemassa oleva verkkopalveluntarjoaja on velvollinen sopimaan telepalvelun tarjoajan kanssa pääsystä verkkoon ja liittymä on tarjottava muussa kohdassa kuin siinä, jota tarjotaan valtaosalle loppukäyttäjistä. Verkkoon pääsyn hinta, kuten muidenkin huomattavan markkinavoiman omaavan teleyrityksen tarjoamien palvelujen hintojen, on oltava kustannusvastaavia, läpinäkyviä ja syrjimättömiä. Otelilla on tarvittaessa oikeus ja velvollisuus ratkaista palveluntarjoajan ja verkkopalveluntarjoajan kiista verkkoon pääsyn kohtuullisista ehdoista. British Telecomin on tarjottava kilpaileville operaattoreille kaikkia palveluja. British Telecomin odotetaan tarjoavan näitä palveluja tukkuhinnalla, joka on matalampi kuin sen loppuasiakkailta perimä hinta. Matkaviestinoperaattoreista BTCellnetille ja Vodafoneille on toimiluvassa asetettu velvollisuus tarjota kohtuullisin ehdoin siirtokapasiteettia itsenäisille palveluoperaattoreille. Kahdella muulla matkaviestinpalveluntarjoajalla ei ole katsottu olevan sellaista markkina-asemaa, että tällaista velvollisuutta olisi pidetty perusteltuna. Yhteenliittämistä koskevien oikeuksien ja velvollisuuksien osalta Yhdistyneessä Kuningaskunnassa on vuoden 1997 lopusta lukien sovellettu EY:n yhteenliittämisdirektiiviä. Teletoilumilupaehtojen mukaan jokaisen teletoilumiluvansaajan täytyy soveltaa sellaista laskentajärjestelmää, jonka perusteella voidaan arvioida, onko yhteenliittämisestä peritty maksu kohtuullinen. Jos teletoiluvan saajan liikevaihto on yli 20 miljoonaa euroa, on sen toimilupaehtojen mukaan pidettävä yhteenliittämiseen liittyvistä toiminnoistaan erillistä kirjanpitoa, johon tulee saada tilintarkastajan hyväksyntä.

Yhteenliittäminen

Valkoisen kirjan mukaan huomattavan markkinavoiman omaavilta yrityksiltä tullaan edellyttämään muun ohella syrjimätöntä ja kustannusvastaavaa yhteenliittämistä, vertikaalisesti integroitujen toimintojen kirjanpidon eriyttämistä sekä ristosubventoinnista ja

omien palvelujen suosinnasta pidättäytymistä. Huomattavan markkinavoiman yritysten velvoitteet tulevat valkoisen kirjan mukaan vastaamaan komission direktiiviesitystä. Ehdotuksen mukaan erityisvelvoitteet koskevat kaikkia viestintäverkkoja ja -palveluja.

Ehdollisen pääsyn järjestelmät

Yhdistyneessä Kuningaskunnassa on jo useita vuosia säännelty digitaalisten palvelujen ehdollista pääsyä ja ohjelmaoppaita. Sekä pääsynvalvontapalvelujen että ohjelmaopaspalvelujen tarjontaan tarvitaan toimilupa, jossa markkinavoimaa omaavalle saajalle asetetaan kuluttajien aseman ja kilpailun turvaamiseen liittyviä lupaehtoja. Ofel sääntele perinteisten televerkkojen ja -palvelujen lisäksi myös näitä pääsykysymyksiä. Toimilupaehtojen noudattaminen ei koske ainoastaan televisioympäristöä, vaan kaikkia muitakin viestintäverkkoja. Valkoisen kirjan mukaan Ofcomin tehtävä suojata kuluttajia ja kilpailua tulee ulottumaan myös ohjelmaoppaiden ja vastaavien uusien pääsykysymysten sääntelyyn. Ehdotuksessa painotetaan erityisesti julkisen palvelun ohjelmistojen tarjoajien tasapuolista pääsyä ohjelmaoppaisiin ja vastaaviin uusiin järjestelmiin. Ohjelmaoppaiden ja vastaavien uusien porttipalvelujen sääntely koskee ehdotuksen mukaan kaikkia viestintäverkkoympäristöjä.

Siirtovelvoitteet

Valkoisen kirjan mukaan Ofcomin tulisi valvoa myös sitä, että julkisen palvelun televisiokanavat ja BBC:n radiokanavat ovat ilmaiseksi kaikkien saatavissa. Tähän liittyen ehdotuksessa esitetään, että pakkosiirtovelvoitteet kiristyisivät ja niitä laajennettaisiin koskemaan kaapelioperaattorien ohella myös satelliittitoimijoita. Samoin julkisen palvelun ohjelmistojen tarjoajilla on velvollisuus antaa palvelunsa myös satelliittioperaattorin jakeluun. Ehdotuksen mukaan jakelusta ja toisaalta sisällöstä ei saisi entiseen tapaan periä hintaa.

Julkisen palvelun arviointi

Yhdistyneessä Kuningaskunnassa sovelletaan julkisen palvelun käsitettä radio- ja televisiotoiminnassa laajemmin kuin Pohjoismaissa. Julkista ja yksityistä (kaupallista) radio- ja televisiotoimintaa on siksi selkeintä tarkastella erikseen. Lähiaikoina tilanne muuttuu lisäksi, kun hallituksen esityksessä uudeksi viestintälainsiksi (*Communication White Paper 2000*) ehdotettu uusi viestintävirasto Ofcom aloittaa toimintansa.

Julkista yleisradiotoimintaa harjoittavan British Broadcasting Corporationin (BBC) toiminnan arviointi perustuu toimiluvan ja sopimuksen määrittelemille yhtiön itsehallinnon ja itsesääntelyn periaatteille. Toimiluvan ja sopimuksen uusimisen välisillä kausilla yhtiön toimintaa valvoo ja johtaa pääministerin nimittämä 12-henkinen luottamustoiminen johtokunta (*Board of Governors*), joka kokoontuu kuukausittain. Myös julkisen palvelun velvoitteiden toteutumisen arviointi kuuluu johtokunnan vastuulle. Johtokunta asetetaan viisivuotiskaudeksi.

Johtokunnan velvollisuutena on julkaista vuosittain laaja parlamentille osoitettu raportti yhtiön toiminnasta (*BBC Annual Report*). Samoin sen on vuosittain julkaistava yleisölle suunnattu toimintaohjelma (*Statement of Promises to Audiences*). Johtokunnan suorittama julkisen palvelun toteutumisen arviointi ei perustu yksiselitteisiin kriteereihin. Apuna käytetään määrällisiä mittareita (esimerkiksi yleisöluvut, ohjelmistorakenne, vähemmistöjen huomiointi), mutta niiden tulkinta on epämuodollista. Itsehallinnon mukaisesti maan hallituksella ja viranomaisilla ei ole mahdollisuutta virallisesti puuttua BBC:n toimintaan muuten kuin määrävuosin tapahtuvan toimiluvan ja sopimuksen uusimisen yhteydessä sekä johtokunnan jäsenten nimityksissä. Arviointia voidaan käyttää hyväksi myös, kun hallitus päättää määrääjain television katselumaksun suuruudesta.

Kaupallisen televisiotoiminnan julkisen palvelun tehtävät määritellään yleisesti vuosien 1990 ja 1996 Radio- ja televisiolaissa. Velvoitteita on täsmennetty maan hallituksen myöntämissä toimiluvissa erikseen kullekin kanavalle. Kaikkiaan valtakunnallisia julkisen palvelun alaisuuteen luettavia mainosra-

hoitteisia televisiokanavia on kolme: ITV (C3), C4 sekä C5. Näistä C4 on laissa määritelty voittoa tuottamattomaksi.

Kaupallisen televisiotoiminnan lain ja lupaehtojen mukaisuutta valvomaan asettaa ministeriö 12-henkisen riippumattoman komitean, Independent Television Commission (ITC). Komitean tehtäväkenttä on laaja: se vastaa niin toimilupien myöntämisestä kuin teknisten standardien valvonnasta ja ohjelmatominnan arvioinnista. Osa tätä on julkisen palvelun velvoitteiden arviointi. Kaikkien mainosrahoitteisten kanavien on toimitettava vuosittain raporttinsa komitealle, joka laatii niiden ja omien selvitystensä pohjalta julkisen vuosiraportin, jonka se esittää ministeriölle. Komitea harjoittaa laajaa omaa tutkimus- ja selvitystoimintaa. Komitealla on myös pakotevaltaa, joka ulottuu varoituksesta ja velvoituksesta rikkomuksen julkiseen korjaamiseen aina uhkasakkoihin ja ääritapauksessa toimiluvan peruuttamiseen asti. Sen toteuttamaa arviointia käytetään kriteerinä myös määräaikaisten toimilupien myöntämisessä.

Kaupalliselle radiotoiminnalle laissa ja toimiluvissa asetettuja tehtäviä ei yleensä ole katsottu julkisen palvelun tehtäviksi. Sen sijaan niitä on kutsuttu julkisen edun (public interest) mukaisiksi velvoitteiksi. Ne käsittävät mm. luotettavuuden ja puolueettomuuden turvaamiseen sekä monipuoliseen ohjelmistorakenteeseen liittyviä määräyksiä. Yksityistä radiotoimintaa valvoo erillinen radiovirasto.

2.3.5. Alankomaat

Lainsäädäntö

Televiestintälaissa (*Telecommunicatiewet*) on televiestintää koskevat säännökset muun muassa televiestintäverkoista, numeron siirrettävyydestä, vaadittavista rekisteröinneistä, yhteenliittämisestä ja yleispalveluvelvoitteesta. Näiden lisäksi laissa on lähetystoimintaa koskevia säännöksiä muun muassa lähetyserkoista, julkisesta lähetystoiminnasta ja ehdollisen pääsyn järjestelmistä. Televiestin-

nän osalta on vielä voimassa lukuisia asetuksen taseisia säädöksiä, jotka koskevat numeron siirrettävyyttä, tilaajayhteyksiä ja puhelinpalveluita, pääsyä verkkoihin sekä yleispalveluvelvoitetta. Lisäksi taajuuksien käytöstä ja jaosta on annettu asetus, joka koskee sekä televiestintää että lähetystoimintaa. Lähetystoiminnan osalta verkkoja koskevat säännökset löytyvät televiestintälaista. Tätä vastoin itse lähetystoimintaa, sen organisointia, sisältöä ja toimilupia koskevat säännökset sisältyvät medialakiin (*Mediawet*). Tähän kuuluvat muun muassa kaupallista lähetystoimintaa sekä paikallista että alueellista lähetystoimintaa koskevat säädökset. Lisäksi laissa on määräykset koskien lehdistön toimintaa. Lähetystoiminnan osalta on annettu lakia täydentävä asetus, jossa on täydentäviä säännöksiä muun muassa toimilupien osalta.

Säätelyviranomaiset

Varsinaisena televiestinnän säätely- ja valvontaviranomaisena toimii OPTA (*Onafhankelijke Post en Telecommunicatie Autoriteit*). Sen pääasiallisena tehtävänä on televiestintämarkkinoilla vallitsevan kilpailun kehittäminen ja televiestintään liittyvän lainsäädännön toteutumisen ja noudattamisen valvominen. OPTAlla on toimivalta määrätä sakkoja osapuolille, jotka ovat rikkoneet televiestintälain säännöksiä. Mediasektorin varsinaisena valvonta- ja säätelyviranomaisena mediasektorilla toimii mediakomissio (*Commissariaat voor de Media*). Medialain säännöksien noudattamisen lisäksi mediakomission tehtäviin kuuluvat kaupalliseen lähetystoimintaan liittyvien toimilupien myöntäminen ja mahdollinen peruuttaminen sekä lähetyssajan varaaminen paikallisille ja alueellisille lähetyksille. Valvontatehtävien suorittamiseksi mediakomissiolla on toimivaltuudet suorittaa tarkastuksia lähetyshyhtiöissä sekä saada käytettäväkseen dokumentaatio, joka liittyy lähetystoimintaan. Näiden lisäksi mediakomissiolla on toimivaltuudet määrätä sakkoja. On kuitenkin huomattava, että lähetystoiminnan fyysinen jakelu verkoissa kuuluu OPTAn tehtäviin ja toimivaltaan. Erityisesti taajuuksien jakoa koskevat kysymykset kuuluvat liikenne-, viestintä- ja vesihallinto-

ministeriön (*Ministerie van Verkeer en Waterstaat*) toimivaltaan, jonka alainen virasto OPTA on.

Toimiluvat

Alankomaissa ei ole varsinaista velvollisuutta hakea toimilupaa televiestinnän harjoittamiseen tai lähetyksen perustamiselle ja siinä operoimille. Toiminnan aloittaminen täytyy kuitenkin rekisteröidä OPTAlle. Varsinainen liikenne-, viestintä- ja vesihallintoministeriön myöntämä toimilupa vaaditaan kuitenkin toimintaan, joka käyttää taajuuksia. Toimiluvan hakemisvelvollisuus koskee siten matkaviestimiä, radio- ja televisio- lähetystoimintaa sekä satelliittiviestintää.

Yleispalvelu

Tiettyjen vaatimustason täyttävien palveluiden tulee olla kaikkien saatavilla kohtuulliseen hintaan. Kohtuullinen hinta on määriteltävä liikenne-, viestintä- ja vesihallintoministeriön antamassa erillisessä määräyksessä. Yleispalveluvelvoitteen alaisuuteen kuuluvia palveluita ovat puhelinpalvelut, yleisöpuhelinpalvelut ja tilaajaluettelot. Jos yleispalveluvelvoitteen alaiset palvelut eivät ole saatavilla tai ne eivät ole saatavilla kohtuulliseen hintaan, voi liikenne-, viestintä- ja vesihallintoministeriö antaa määräyksen, jossa tietty palveluntarjoaja veloitetaan toimittamaan yleispalveluvelvoitteen alaiset palvelut. Määräys on mahdollista antaa enintään viideksi vuodeksi. Edellä kuvattu määrääminen tapahtuu julkisessa menettelyssä, johon erityisesti huomattavan markkinavoiman omaavien yritysten tulee osallistua.

Televiestintälainsäädännössä on useita säännöksiä, jotka liittyvät velvollisuuteen pitää erillistä kirjanpitoa. Näiden säännöksiä tarkoituksena on taata lakien hinnoittelusäännöksiä noudattaminen ja kilpailusäännöksiä noudattaminen. Eriyttämisestä koskevien säännöksiä valvonta kuuluu OPTAn tehtäviin.

Numeronsiirrettävyys

Televiestintäpalveluiden tarjoajien tulee taata numeroiden siirrettävyys ilmaisten numeroiden osalta, maksullisten numeroiden osalta, maantieteelliseen alueeseen sidottujen numeroiden osalta ja digitaaliseen matkaviestimiin liittyvien numeroiden osalta. Numeron siirrettävyys koskee myös etukäteen maksettuja (pre-paid) puhelukortteja. Numeron siirtämisestä operaattoreilla on kuitenkin mahdollisuus periä asiakkaalta siirtämismaksu.

Huomattava markkinavoima

Televiestintälaissa on määritelty huomattava markkinavoima, ja huomattavan markkinavoiman omaaviin yrityksiin kohdistetaan laissa erityisvelvoitteita. Yrityksellä on yleensä huomattava markkinavoima, kun sen markkinaosuus merkityksellisillä markkinoilla on vähintään 25 prosenttia. Huomattavan markkinavoiman omaavaksi yritykseksi voidaan kuitenkin nimetä sellainenkin yritys, jolla on alle 25 prosenttia markkinaosuus jollain toisilla (läheisillä) markkinoilla kuin asian kannalta merkityksellisillä markkinoilla. Vastaavasti nimeäminen voidaan harkinnanvaraisesti jättää tekemättä, vaikka markkinaosuus merkityksellisillä markkinoilla ylittäisi 25 prosenttia.

Yhteenliittäminen

Televiestintälakiin on implementoitu lähtökohtaisesti kaikki EU:n normit koskien yhteenliittämistä ja verkkoon pääsyä. Erityisen verkkoon pääsyn ovat velvollisia takaamaan kiinteän ja matkaviestinverkkojen toimittajat sekä tilaajayhteyksien toimittajat, joilla on OPTAn määrittelemä huomattava markkinavoima. Erityinen pääsy on toteutettava ainoastaan kohtuullisesta pyynnöstä. Erityinen liityntä on lähtökohtaisesti tarkoitettu edistyksekköiden palveluiden tarjoamiseen, kuten nopeisiin internet-yhteyksiin.

Ehdollisen pääsyn järjestelmät

Televiestintälakiin sisältyy säännökset pääsystä ehdollisen pääsyn järjestelmiin. Ehdollisen pääsyn järjestelmien haltijat ovat velvollisia rekisteröimään toimintansa OPTAlle. Lähetystoimintaan tarkoitettujen ehdollisen pääsyn järjestelmien tarjoajien on taattava kaikille lähetyspalveluita tarjoaville tahoille pääsy teknisiin laitteisiin, jotka puolestaan mahdollistavat tilaajille lähetyspalveluiden vastaanottamisen. Tällaiseen pääsyyn liittyvien ehtojen tulee olla reiluja, kohtuullisia ja syrjimättömiä. Ehdollisen pääsyn järjestelmien tarjoajien on toteutettava järjestelmänsä siten, että järjestelmien hallinta on mahdollista toteuttaa teknisesti mahdollisimman edullisesti ja siten, että järjestelmän lähetyspalvelujen tarjoajalla on täysi kontrolli palveluista, jotka lähetetään ehdollisen pääsyn järjestelmiä hyväksikäyttäen. Ehdollisen pääsyn järjestelmistä on mahdollista antaa lisäksi tarkempia ohjeita hallinnollisilla määräyksillä, joita ei kuitenkaan tähän mennessä ole annettu.

Siirtovelvoitteet

Lähetysverkko-operaattoreilla on velvollisuus lähettää kaikille lähetysverkkoon liittyneille vähintään 15 yleiseen tarkoitukseen tarkoitettua lähetysohjelmaa ja vähintään 25 vastaavaa radiolähetysohjelmaa. Lähetysverkko-operaattorilla on mahdollisuus periä siirtovelvoitteen toteuttamisesta maksu, joka voi olla eri suuruinen eri verkoissa. Maksujen suuruudesta säädetään erillisessä määräyksessä.

Tulevat hankkeet

Koulutus-, kulttuuri- ja tiedeministeriö (*Ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschappen*) yhdessä liikenne-, viestintä- ja vesihallintoministeriön kanssa on päättänyt jakaa maanpäällistä digitaalista lähetystoimintaa varten taajuuksia. Taajuuksien jako perustuu toimilupahakemuksiin, jotka tulee toimittaa koulutus-, kulttuuri- ja tiedeministeriöön. Toimilupia tullaan päätöksen mu-

kaan myöntämään kaksi, toinen julkiselle lähetysyhtiölle ja toinen kaupalliselle lähetysyhtiölle. Kummallakin toimiluvan haltijalla on myönnettyjen taajuuksien puitteissa oikeus perustaa maksimissaan neljä kanavanippua, joista kukin voi sisältää neljästä viiteen erillistä kanavaa. Kanavanippujen hallinnointi tulee toteuttaa siten, että tämä johtaa näiden resurssien mahdollisimman tehokkaan hyväksikäyttöön.

2.3.6. Saksa

Lainsäädäntö

Televiestintää koskeva perussäädös on televiestintälaki (*Telekommunikationsgesetz*), jonka soveltamisalaan kuuluu televiestintä. Televiestinnällä tarkoitetaan laissa teknistä prosessia, jolla lähetetään kaikenlaisia tietoja puheen, kuvan tai äänen muodossa teknisellä laitteella tai järjestelmällä, jolla on mahdollista lähettää, siirtää, välittää, vastaanottaa tai kontrolloida sähkömagneettisia tai optisia signaaleja. Televiestintälain soveltamisalaan kuuluu siten toimitettavan palvelun laadusta riippumatta tiedonsiirtoon vaadittava infrastruktuuri. Näiden lisäksi televiestinnän osalta on voimassa lukuisia muita lakeja, asetuksia ja hallinnollisia määräyksiä, jotka koskevat esimerkiksi verkkoon pääsyä, telepalveluita ja taajuuksien jakoa. Näiden lisäksi lähetys- ja televisio toiminnan järjestämistä koskee osavaltioiden välinen radiovaltiosopimus (*Rundfunkstaatsvertrag*). Sopimus koskee julkista lähetystoimintaa sekä yksityistä lähetystoimintaa, jonka osalta on voimassa myös osavaltiotasoisia lakeja. Esimerkiksi Baijerissa on voimassa medialaki (*Bayerische Mediengesetz*), joka koskee Baijerin alueella tapahtuvaa yksityistä yleisradio- ja mediapalvelutoimintaa. Digitaalisen lähetystoiminnan osalta on voimassa edellä mainittujen ohella laki televisiosignaalien siirrosta (*Fernsehsignalübertragung-Gesetz*), joka koskee pääasiallisesti pääsyä digitaaliseen tekniikkaan ja laitestandardeja. Digitaalisia ehdollisen pääsyn järjestelmiä ja laitestandardeja koskevat myös osavaltiotasoiset määräykset kussakin osavaltiossa erikseen.

Sääntelyviranomaiset

Televiestinnän sääntelyviranomaisena toimii posti- ja telesääntelyviranomainen (*Regelungs Behörde für Telekommunikation und Post, RegTP*). Posti- ja telesääntelyviranomaisen tehtäviin kuuluvat käyttäjien intressien valvonta televiestinnässä ja radiotoiminnassa, toimivan kilpailun varmistaminen, kattavien telepalveluiden saatavuuden varmistaminen, taajuuksien häiriöttömän ja tehokkaan käytön varmistaminen, julkisen intressin turvaaminen televiestinnässä sekä erinäiset toimilupakysymykset. Mediasektorin valvonta on hajautettu osavaltiotasoisille mediaviranomaisille (*Landmedienanstalten*), joiden tehtäviin kuuluvat yksityisen televisio- ja radiotoiminnan toimiluvat, paikallisen lähetystoiminnan sääntely sekä muun yksityisen lähetystoiminnan valvonta ja kontrollointi. Lisäksi mediasektorilla viranomaisena toimii mediaviranomaisten työkuunta (*Arbeitsgemeinschaft der Landmedienanstalten, ALM*), jonka tehtäviin kuuluvat erityisesti osavaltioiden yhteiseen intressiin kuuluvien mediasektoria koskevien asioiden hoito, joihin kuuluvat kysymykset verkkoon pääsystä, suuntaviivojen antaminen lähetysohjelmien sisällöstä ja lähetyksajan varaamisesta kolmansille. Yhteistyö mediaviranomaisten työkuunnan piirissä tapahtuu johtajakokouksessa (*Direktorkonferenz*, *DLM*). Viranomaisrakenteen hajautettu luonne perustuu perustuslain säännöksiä televiestintää ja mediasektoria koskevaan lainsäädäntötoimivallan kaksinjakoon.

Toimiluvat

Televiestintälain mukaan televiestintäpalveluiden toimittajan on tehtävä ilmoitus toimintansa aloittamisesta, lopettamisesta ja muutoksesta posti- ja telesääntelyviranomaiselle. Toimiluvan alaista on julkisen tiedonsiirtoverkon hallinnointi, kun tämä suuntautuu yhden maantieteellisen alueen ulkopuolelle. Televiestintälain mukaiset toimiluvat jakautuvat neljään eri luokkaan: a) matkaviestintä, b) satelliittiradiotoiminta, c) julkisesti tarjottavat muut televiestintäpalvelut ja d) puheenvälitystoiminta omassa televerkos-

sa. Toimiluvissa voidaan asettaa velvoitteita, jotka koskevat mm. kilpailun varmistamista.

Digitaalisen lähetystoiminnan valmistelu ja toteuttaminen Saksassa perustuu kahteen eri selvitykseen. Näiden mukaan lähetystoiminnan jo toteutettu (kaapeli- ja satelliittivälitteinen) ja toteutumassa oleva (maanpäällinen) digitalisointi tulee perustumaan pääasiallisesti jo voimassa oleviin säännöksiin. Näitä ovat televiestintälaki, laki informaatio- ja viestintäpalveluista (*Informations- und Kommunikationsdienstgesetz*), radiovaltiosopimus, mediapalveluvaltiosopimus (*Medien-Dienstestaatsvertrag*), laki televisiosignaalin siirrosta ja johtajakokouksen määräys. Digitaalisenkin lähetystoiminnan osalta verkkoinfrastruktuuri kuuluu televiestintälain soveltamisalaan. Siten kaapeli- ja satelliittivälitteisen lähetystoiminnan harjoittajat ovat velvollisia hakemaan televiestintälain mukaista toimilupaa posti- ja telesääntelyviranomaiselta. Maanpäällisen verkon digitalisointi muodostaa televiestintälaisa kuvatun taajuuksien uuden käytön ja näiden taajuuksien jako tulee perustumaan televiestintälaisa asetettuihin perusteisiin.

Yleispalvelu

Televiestintälain mukaan yleispalveluvelvoitteen alaiseksi toiminnaksi katsotaan puheenvälitystoiminta ja operointi kyseessä olevan lain mukaisessa tiedonsiirtoverkossa, jos tämä toiminta on muodostunut välttämättömäksi palveluksi. Näiden lisäksi yleispalveluvelvoitteen alaisuuteen voidaan määrätä palvelu, joka liittyy läheisesti edellä mainittuihin palveluihin ja joka on muodostunut välttämättömäksi palveluksi. Televiestintälain yleispalveluvelvoite on määritelty mahdollisimman väljästi, jotta sen piiriin voitaisiin sisällyttää uusia palveluita tarpeen ilmetessä. Liittotasavallan hallitus onkin valtuuksiensa puitteissa antanut asetuksen, jolla on määritelty seuraavia palveluita yleispalveluvelvoitteen alaisuuteen: puheenvälitystoiminta digitaalisessa verkossa ja tilaajayhteys, jonka kaistaleveys on 3,1 KHz, erityisesti silloin, kun nämä perustuvat ISDN-standardiin. Jos yleispalveluvelvoitetta ei täytetä markkinoilla tyydyttävällä tavalla voidaan kaikki

toimijat, joilla ovat vähintään 4 prosentin markkinaosuus, tai jotka on määrävissä markkina-asemassa, määrätä täyttämään tämän veloitteen. Näin ollen yleispalveluvelvoite ei koske automaattisesti uusia yrityksiä.

Televiestinnän kuluttajasuojakysymyksiä on säännelty erillisessä asetuksessa (*Telekommunikations-Kundenschutzverordnung*). Asetuksessa on määräykset koskien televiestintäpalveluiden tarjoajan velvollisuuksia ja oikeuksia. Pääasiallisesti asetus koskee ainoastaan puheenvälitystoimintaa.

siä yritysrakennetta, yleispalveluvelvoitetta, maksuja, verkkoon pääsyä ja yhteenliittämistä koskien. Televiestintälain mukaan posti- ja telesääntelyviranomaisella on toimivalta määrittellä teleyrityksien määrävä markkina-asema. Posti- ja telesääntelyviranomaisella on ainoastaan velvollisuus neuvotella kilpailuviranomaisen (*Bundeskartellamt*) kanssa ennen kuin tekee asiassa päätöksensä. Posti- ja telesääntelyviranomaisella on vastaava toimivalta televiestintään liittyvissä kartelli-asioissa.

Numeronsiirrettävyys

Televiestintäverkko-operaattorin on taattava, että käyttäjällä on mahdollisuus säilyttää numeronsa silloin, kun tämä vaihtaa palveluntarjoajaa. Tämä ei kuitenkaan koske tapauksia, joissa samanaikaisesti vaihtuu asuintai kotipaikka.

Huomattava markkinavoima

Eriyttämisvelvollisuus koskee määrävissä markkina-asemassa olevia yrityksiä, jolloin näiden tulee harjoittaa televiestintätoimintaa yhden tai useamman oikeudellisesti itsenäisen yrityksen välityksellä ja taata taloudellisten suhteiden läpinäkyvyys. Läpinäkyvyys tulee toteuttaa erillisillä kirjanpitojärjestelmissä.

Saksassa ei ole televiestintälainsäädännössä erillistä määrävän markkina-aseman määrittelyä, vaan laissa viitataan tämän osalta kilpailunrajoituslakiin (*Gesetz gegen Wettbewerbsbeschränkungen*). Tämän mukaan yritys on määrävissä markkina-asemassa, jos se tiettyjen tuotteiden kysynnän tai tarjonnan osalta toimii ilman kilpailijoita tai markkinoilla ei ole varteenotettavaa kilpailua taikka, jos sillä on huomattava markkinavoima verrattuna muihin markkinoilla toimiviin yrityksiin. Arvioinnissa otetaan huomioon markkinaosuuksien rinnalla muun muassa taloudellinen asema, kyseessä olevan yrityksen pääsy ylemmille tai alemmille markkinoille, markkinoille tulon esteet sekä tarjonnan ja kysynnän korvaavuus. Televiestintälaissa on määrävään markkina-asemaan liittyviä säännök-

Yhteenliittäminen

Televiestintämarkkinoilla määrävissä markkina-asemassa oleva yritys on velvollinen järjestämään muille samoilla markkinoilla toimiville yrityksille pääsyn verkkoonsa tai osaan siitä. Tämä voidaan toteuttaa joko yleisellä tai erityisellä liittymällä. Edellä mainitussa asemassa oleva yritys on erityisesti velvoitettu muiden palveluntarjoajien verkkojen yhteenliittämiseen omaan verkkoonsa. Verkkoihin pääsystä ja yhteenliittämisestä annetun asetuksen mukaan liityntä tulee toteuttaa eriytetysti siten, ettei liittymän saajalla ole velvollisuutta ottaa vastaan muita palveluita. Tämä koskee kaikkia verkkoelementtejä ja erityisesti tilaajayhteyksiä. Asetuksessa on säännökset myös liittymän tekniestä toteuttamisesta.

Ehdollisen pääsyn järjestelmät

Laki televisiosignaalien siirrosta koskee digitalisointiin liittyviä laitestandardeja ja ehdollisen pääsyn järjestelmiä. Lain mukaan digitaalisessa lähetystoiminnassa tulee käyttää siirtojärjestelmää, joka perustuu yleisiin eurooppalaisiin hyväksytyihin standardeihin. Ehdollisen pääsyn järjestelmien haltijoiden on taattava yleisradiolaitoksille yhtäläinen, sopiva ja syrjimätön pääsy näihin palveluihin.

Edellisten lisäksi johtajakokous on radiovaltiopöytäkirjan perustuen antanut määrävän, jossa on säännökset ehdollisen pääsyn järjestelmistä, pääsystä ohjelmaoppaisiin ja

pääsystä kanavanippuihin. Nämä määräykset ehdollisen pääsyn järjestelmistä ovat osittain päällekkäisiä edellä mainittujen lain televisiosignaalien siirrosta säännösten kanssa. Tällaisen järjestelmän haltijalla on velvollisuus taata kaikille muille palvelun tarjoajille yhtäläinen, kohtuuhintainen ja syrjimätön pääsy järjestelmiin, jotka mahdollistavat ohjelmien hallinnan tai katselun. Tämä velvollisuus koskee myös erilaisia asiakashallintajärjestelmiä. Jos tällaisen järjestelmän haltijalla on määräävä markkina-asema ohjelmaoppaiden markkinoilla, tulee ehdollinen pääsy tarjota siten, ettei käyttäjien mahdollisuuksia vastaanoteta lähetyksiä kaikenlaisilla dekodeereilla vähennetä.

Ohjelmaoppaiden haltijoilla on velvollisuus asettaa tällainen palvelu kaikkien käytettäväksi siten, ettei ohjelmia syrjitä niiden sisällön mukaan. Ohjelmaoppaat tulee teknisesti toteuttaa siten, että käyttäjillä on mahdollisuus yhdistää kaikkia ohjelmia ja siten, että ohjelmaoppaita on mahdollista käyttää kaikilla eurooppalaisten standardien mukaisilla dekodeereilla. Vastaavasti määräävässä markkina-asemassa olevalla kanavanipun haltijalla on velvollisuus taata pääsy kanavanippuunsa syrjimättömillä ehdoilla. Jos tällaisella yrityksellä on määräävä markkina-asema myös kaapelijärjestelmien tarjonnan markkinoilla, voi toimivaltainen mediaviranomainen määrätä kyseessä olevalle yritykselle lisävelvoitteita.

Siirtovelvoitteet

Digitaalisen kaapelilähetystoiminnan harjoittajille on asetettu erityinen siirtovelvoite. Tämän mukaan kaapelijärjestelmien tarjoajan on varmistettava, että kussakin osavaltiossa erikseen vahvistetuille yleisradiolähetyksille on saatavilla vaadittava siirtokapasiteetti kanavanipussa. Lisäksi niin paikallisille kuin julkisillekin analogisille lähetyksille tulee varata riittävä siirtokapasiteetti digitaalisessa verkossa. Analogista kaapelitoimintaa koskeva siirtovelvoite on nimenomaisesti jätetty erikseen kunkin mediaviranomaisen säänneltäväksi omalla toimialueellaan.

Muu viestintää koskeva lainsäädäntö

Internetin osalta sääntely Saksassa jakautuu kolmeen eri tasoon riippuen aina tarjottavan palvelun sisällöstä. Sisällön tarjoajia koskee lähtökohtaisesti telepalvelulaki (*Telekommunikationsgesetz*) ja media-palveluvaltiotosopimus. Näiden osalta soveltaminen noudattelee jakoa yksilölle (telepalvelulaki) suunnattuihin ja yleisölle suunnattuihin palveluihin (mediapalveluvaltiotosopimus).

Palveluntarjoajan, joka ei toimi omassa verkossa, sääntely pohjautuu vastaavalla tavalla telepalvelulakiin, mutta myös telepalvelutietosuojalakiin (*Teledienststedatenschutzgesetz*). Jälkimmäisessä on säännökset palveluntarjoajien toimintaan tietosuojasta. Kolmanneksi internetin vaatimat verkot kuuluvat televiestintälain soveltamisalaan.

2.3.7. Yhdysvallat

Lainsäädäntö

Yhdysvaltojen televiestintäsektorin kehitystä leimaa yksityisen AT&T/Bell Systemin historiallinen monopoliasema ja toisaalta valtiovallan tämän markkinavoiman rajoittamiseen tähtäävä lainsäädäntö. Yhdysvaltojen viestintälainsäädäntö koostuu ensisijassa osavaltioiden välistä ja kansainvälistä viestintää koskevasta vuoden 1934 laista (*The Communications Act of 1934*, muutettu vuonna 1996), osavaltioiden säädöksistä (*state regulatory laws*), sääntelyviranomaisen säädöksistä ja määräyksistä, osavaltioiden peruspalvelukomissioiden (*State Utility Commissions*) säädöksistä sekä kilpailulainsäädännöstä.

Sääntelyviranomaiset

Osavaltioiden välisen sekä kansainvälisen televiestinnän ja radio- ja televisiotoiminnan osalta toimivalta on keskitetty Federal Communications Commission –nimiselle viranomaiselle, jäljempänä FCC. Osavaltioilla on

toimivalta säännellä osavaltion sisäisiä viestintäpalveluita.

Toimiluvat

Kauko- ja ulkomaanpalveluja tarjoavien teleoperaattoreiden on hankittava FCC:ltä lupakirja ennen kuin ne voivat rakentaa uutta verkkoa ja välittää niissä palveluita. Osavaltioiden sisäiseen toimintaan ei tarvita FCC:n lupakirjaa. FCC voi asettaa lupakirjaan ehtoja, joita yleinen etu ja välttämättömyys saattavat edellyttää. Osavaltioiden sisäinen toimilupakäytäntö vaihtelee osavaltioittain. Esimerkiksi Kalifornian osavaltion perustuslaki katsoo puhelinpalveluntarjoajat julkisen palvelun yrityksiä, jotka ovat osavaltion peruspalvelukomission säädösten kohteena. Puhelinpalveluiden tarjoajan täytyy hakea toimilupa, joka on osavaltion hallituksen yritykselle tai yksityishenkilölle antama erityinen oikeus tarjota julkisia palveluja ilman, että osavaltio osallistuu tai puuttuu tähän toimintaan. Radio- ja televisio-toiminta vaatii aina radiotaajuuksien jakamista hallinnoivan FCC:n myöntämän toimiluvan. Toimilupaa myöntäessään komissio ottaa huomioon yleisen edun ja välttämättömyyden. Toimilupiin voidaan sisällyttää ehtoja eivätkä ne ole siirrettävissä. Ainoastaan kaapelitoimiluvasta tulee suorittaa maksu. Vuoden 1996 lakimuutoksella kehittyneille televisiopalveluille (mukaan lukien digitaalinen televisio) myönnettävät toimiluvat rajoitettiin lain sanamuodolla ainoastaan jo olemassa oleville lähetysoyhtiöille. FCC velvoittaa kaikki televisioyhtiöt vaihtamaan digitaalista lähetystekniikkaa vuoteen 2006 mennessä. Digitaalinen televisio-toiminta mahdollistaa erilaisten tilaajapalveluiden käyttöönoton. Tällaiset tilaajapalvelut luokitellaan kuitenkin toissijaisiksi palveluiksi, joiden tuottamasta liikevaihdosta kaupalliset lähetysoyhtiöt joutuvat suorittamaan FCC:lle viiden prosentin suuruisen maksun. FCC harkitsee myös sallivansa epäkaupallisten televisioyhtiöiden käyttää ylimääräistä digitaalista lähetysoyhtiöiden edellä mainittuihin toissijaisiin tilaajapalveluihin.

Yleispalvelu

Yleispalveluvelvoitteet kohdistuvat osavaltioiden välisiä televiestintäpalveluita tarjoaviin operaattoreihin. Ne eivät siis koske esimerkiksi puhtaasti osavaltioiden sisäisiä tai kansainvälisiä televiestintäpalveluita harjoittavia operaattoreita tai sisällöntuottajia. Yleispalveluihin kuuluu kehittyvä joukko televiestintäpalveluita, jotka FCC määrääjain vahvistaa. Liittovaltion ja osavaltioiden välinen yhteistyöelin (*Federal-State Joint Board*) tekee ehdotuksia yleispalveluiden määrittämisestä ja niiden rahoittamisesta. Viestintälaki perustaa järjestelmän, jossa tietyt kriteerit täyttävät palveluntarjoajat saavat liittovaltiolta tukea yleispalveluvelvoitteen täyttämiseksi.

Huomattava markkinavoima

AT&T/Bell-konsernista kilpailuviranomaisten johdosta divestoituja paikallisia niin sanottuja Bell Operating-yhtiöitä kielletään harjoittamasta sähköiseen julkaisutoimintaan liittyvää liiketoimintaa. Sähköisellä julkaisemisella tarkoitetaan periaatteessa sellaisen tiedon välittämistä, jonka puhelin-yhtiö on itse luonut tai jota se on itse muunnellut. Paikalliset televerkkopalveluntarjoajat eivät saa myöskään pääsääntöisesti hankkia omistukseensa yli 10 prosenttia kaapeliverkkoyhtiöstä, joka tarjoaa kaapeliteleviopalveluita operaattorin toimialueella. Sama sääntely pätee toisinpäin. FCC:n säädöksillä on lisäksi rajoitettu ristiinomistussuhteita radio- ja televisio- ja kaapeliverkkoyritysten välillä sekä radio- ja televisio- ja sanomalehtiyritysten välillä.

Vuoden 1934 lain markkinavoiman sääntelyä koskevat määräykset kohdistuvat ensisijassa paikallisiin Bell Operating-yhtiöihin. Niille on asetettu useita erityisvelvoitteita paikallisteleviestinnän kilpailulle avaamisen saavuttamiseksi. Lisäksi FCC luokittelee operaattorit joko määräävässä markkinasemassa oleviksi operaattoreiksi (*dominant carriers*) tai vähäisen markkinavoiman omaaviksi operaattoreiksi (*non-dominant carriers*). Vähäisen markkinavoiman operaattoreihin ei sovelleta osavaltioiden väli-

seen sekä kansainväliseen televiestintään kohdistuvaa lainsäädäntöä kokonaisuudessaan (esimerkiksi palveluiden hinnoittelua koskevat määräykset). FCC:llä on näet oikeus pidättäytyä soveltamasta mitä tahansa vuoden 1934 lakiin sisältyvää televiestintäoperaattoreita tai televiestintäpalveluita koskevaa määräystä, mikäli tämä on yleisen edun mukaista.

Yhteenliittäminen

Vuoden 1996 lakimuutos laajensi pääsyä välttämättömiin toiminteisiin ja yhteenliittämismelvoitetta huomattavasti. Ensinnäkin poistettiin kaikki lainsäädännölliset esteet paikallisteleviestinnän markkinoille pääsylvä. Kaikilla tahoilla on oikeus tarjota osavaltioiden välisiä tai sisäisiä televiestintäpalveluita. Kaikilla teleoperaattoreilla on yleinen yhteenliittämismelvoite, mutta niin sanotuille vakiintuneille paikallisoperaattoreille (ennen vuoden 1996 lakimuutosta olemassa olleet) on lisäksi asetettu melvoite muun muassa neuvotella yhteenliittämismestä ja pääsylvästä kohtuullisin ja syrjimättömin ehdoin.

Yhteenliittämismelvoitteet eivät koske niin sanottuja maaseutuoperaattoreita, joiden omistuksessa on vähemmän kuin 2 prosenttia liittovaltion tilaajayhteyksistä. Yhteenliittämismelvoite siis koskee niin perinteisiä televerkkopalveluiden tarjoajia kuin myös esimerkiksi kaapeli- tai esimerkiksi sähköverkkoja, jos niiden välityksellä tarjotaan laissa määriteltyjä televiestintäpalveluita.

Siirtovelvoitteet

Osavaltion viranomainen voi asettaa toimiluvassa kaapelioperaattoreille kattavia vaatimuksia koskien julkisen, opetuksellisen tai valtiollisen materiaalin siirtovelvoitteita. Laki määrittää porrastetun systeemin, miten operaattorin hallussa olevat kanavat tulee jakaa kaupallista, paikallista kaupallista ja epäkaupallista opetustelevisio toimintaa varten. Kaapelitelevisioyhtiöiden siirtovelvoitteet kohdistuvat paikallisten televisioasemien maanpäällisiin signaaleihin, jotka kattavat samat markkinat kaapeliyhtiön verkon kanssa. Hyvin pienille kaapeliyhtiöille ei aseteta

siirtovelvoitteita, kun taas suurimpien yhtiöiden kanavakapasiteetista jopa kolmasosa saattaa olla varattu paikallisyhtiöiden ohjelmistoa varten. Lähtökohtaisesti paikalliset televisioasemat eivät maksa kaapeliyhtiölle signaaliensa jakelusta, eivätkä kaapeliyhtiöt maksa televisioasemille pääsylvästä niiden ohjelmistoon. Viestinnän ja tietotekniikan konvergenssikehitykseen liittyy FCC:n niin sanottu Computer Inquiries -sääntely. Tämä perustuu siihen, että televiestintä- ja tietojenkäsittelypalveluita tulee säännellä eri tavalla, vaikka tietokoneet ja -tekniikka mahdollistavatkin molemmat. FCC on eritellyt toisistaan perinteiset televiestintäpalvelut ja kehittyneet palvelut. Perinteiset televiestintäpalvelut kuuluvat osavaltioiden välistä ja kansainvälistä viestintää koskevan sääntelyn piiriin, kun taas sen ulkopuolelle jäävät kaikki muut kuin perinteiset televiestintäpalvelut.

Tulevat hankkeet

Erityisesti internet-äänipuheluiden kehityminen on saanut FCC:n harkitsemaan myös internet-palvelujen sääntelyä. On esitetty argumentteja sille, että kilpailun tasapuolisuuden säilyttämiseksi internet-äänipuheluihin tulisi soveltaa samaa sääntelyä kuin perinteiseen televiestintään. Tällä hetkellä FCC harkitsee myös sitä, tulisiko kaapelioperaattoreille asettaa säädännöllinen melvoite vuokrata siirtokapasiteettia kilpaileville internet-palveluiden tarjoajille. Eräät alueelliset viranomaiset ovat jo asettaneet paikallisille kaapelioperaattoreille tällaisia yhteenliittämismelvoite- ja vuokrausmelvoitteita. Eräät tahot ovat esittäneet, että FCC:n tulisi kohdella kaapelin välityksellä tarjottavia internet-palveluita kaapelitelevisio palveluina mieluummin kuin televiestintä palveluina. Tämä kuitenkin aiheuttaisi sen, että samoihin internet-palveluihin kohdistuisivat eri määräykset riippuen siitä, tarjotaanko niitä kaapelin vai puhelin yhteyden välityksellä.

FCC on velvoitettu edistämään kehittyneiden televiestintäjärjestelmien levittämistä kaikkien amerikkalaisten saataville. Kehittyneellä televiestinnällä tarkoitetaan käytännössä nopeita tiedonsiirtojärjestelmiä. Tämän tavoitteen saavuttamiseen liittyy olennaisesti nopean digitaalisen tiedonsiirron mahdollis-

tavien tekniikoiden tutkiminen sekä niiden käyttöönoton edistäminen lainsäädännöllä. Tällä hetkellä FCC harkitsee ryhtyvänsä toimenpiteisiin muun muassa seuraavissa kysymyksissä: a) internet-palvelujen tarjoajien pääsy kaapelioperaattoreiden verkkoon, b) taajuushallinnon ja taajuuksien jakamisen muuttaminen joustavammaksi kehittyneiden palveluiden edistämiseksi, c) taajuuksien jälleenmyynnin mahdollistaminen, d) vapautusten myöntäminen matkaviestintään tarkoitettuja taajuuksia koskevista rajoituksista, jos nämä osoittautuvat estävän kolmannen sukupolven matkaviestinpalveluiden käyttöönottoa, e) suorien satelliittilähetysten tarjoajat voivat käyttää tällä hetkellä 50 prosenttia kapasiteetistaan täydentävien palveluiden (ancillary services) tarjoamiseen, joita ovat muun muassa nopeisiin digitaalisiin yhteyksiin perustuvat palvelut. FCC harkitsee kyseisen rajan löyhentämistä.

2.3.8. Japani

Lainsäädäntö

Japanissa on voimassa kaksi lakia, jotka koskevat sekä televiestintää että lähetystoimintaa. Kaapeliteleviestintälain (*Cable Telecommunications Law*) soveltamisalaan kuuluvat verkkojen perustaminen ja toiminta niissä. Toinen molempia toimintoja koskeva laki on radiolaki (*Radio Law*), jonka soveltamisalaan kuuluvat radioaaltoja käyttävien verkkojen perustaminen ja toiminta. Televiestinnän peruslaki Japanissa on televiestintälaki (*Telecommunications Business Law*), jonka soveltamisalaan kuuluu televiestintäliiketoiminta. Tällä tarkoitetaan koneiden, laitteiden, johtojen ja kaapeleiden tai muiden elektronisten laitteiden välityksellä liiketoimintatarkoituksessa kolmannelle taholle tarjottavaa koodien, äänen tai kuvan lähettämistä, välittämistä tai vastaanottamista johtojen, radioaaltojen tai muun elektromagneettisen signaalin välityksellä. Laissa on kuitenkin nimenomaisesti suljettu soveltamisalan ulkopuolelle muun muassa lähetystoiminnan verkkopalvelut, kaapelitelevioliiketoimintapalvelut ja toimiluvat lähetystoimintaan kaa-

peliverkossa. Lähetystoiminnan osalta peruslakeja on kaksi. Lähetystoimintalaki (*Broadcast Law*) kattaa itse lähetystoiminnan sääntelyn ja julkisen lähetystoiminnan organisoimisen. Toinen laki on kaapelitelevioliiketoimintalaki (*Cable Television Broadcast Law*), jonka soveltamisalaan kuuluu kaapelilähetysliiketoiminta ja osittain kaapeliverkkojen perustaminen ja toiminta.

Säätelyviranomaiset

Perinteisesti Japanissa viestintäsektoria koskevat valvonta- ja säätelytehtävät ovat kuuluneet posti- ja viestintäministeriölle (*Ministry of Posts and Telecommunications*). Julkishallinnon uudistuksen seurauksena posti- ja viestintäministeriö yhdistettiin julkishallinto- ja sisäasiainministeriön kanssa julkishallinto-, sisäasian-, posti- ja viestintäministeriöksi. (*Ministry of Public Management, Home Affairs, Posts and Telecommunications, MPHPT*). Ministeriön alaisuudessa toimii televiestintätoimisto (*Telecommunications Bureau*), jonka tehtäviin kuuluu erityisesti kilpailun kehittäminen informaation elektromagneettisen siirron osalta. Lisäksi toimiston tehtäviin kuuluvat televiestintäliiketoiminnan kehittäminen ja parantaminen, taajuuksien ja toimilupien jakaminen ja valvonta sekä viestinnän yleisten toimintaperiaatteiden vahvistaminen. Lisäksi televiestintäsektorilla on televiestintäneuvosto (*Telecommunications Council*), joka toimii neuvoo-antavana toimielimenä sekä antaa ehdotuksia ja suosituksia ministeriölle. Lähetystoiminnan valvonta kuuluu MPHPT:n alaisuudessa toimivalle informaatio- ja viestintätoimistolle (*Information and Communication Policy Bureau*), jonka tehtäviä ovat informaation sisällön ja elektromagneettisten sovellusten edistäminen. Toimiston toimivaltaan kuuluu erityisesti lähetystoimintaan liittyvät hallinnointi, lähetys- ja kaapelitoiminnan kehittäminen ja järjestäminen sekä yleisten toimintaperiaatteiden suunnittelu. Lisäksi radioaaltojen ja lähetystoiminnan yhtäläistä ja tehokasta hallintoa on varmistamassa radiosäätelyviranomainen (*Radio Regulatory Authority*). Tämä toimii nykyisin neuvoo-antavana ja valitusviranomaisena.

Toimiluvat

Japanissa televiestintätoiminta jaetaan kahteen eri luokkaan. Ensimmäiseen luokkaan (*Type I*) kuuluvaksi televiestintätoiminnaksi katsotaan televiestintäpalveluiden tarjoaminen perustamalla verkkolaitteistot (*Circuit Facilities*). Toiseen luokkaan (*Type II*) kuuluu kaikki muu televiestintäliiketoiminta. Ensimmäiseen luokkaan kuuluvien tulee hakea toimilupa MPHPT:ltä. Tähän toimilupaluokkaan kuuluvat palvelut jaetaan äänensiirtoon, datasiirtoon ja tilaajayhteyksiin. Ensimmäiseen luokkaan katsotaan kuuluvaksi lisäksi puhelinpalveluiden tarjoaminen kaapelitelevisionverkossa. Tähän toimintaan tulee myös hakea toimilupa. Toiseen luokkaan kuuluvat palvelut jaetaan edelleen kahteen luokkaan: yleiseen (*General Type II*) ja erityiseen (*Special Type II*). Erityiseen luokkaan kuuluvat televiestintäpalveluiden tuottaminen usealle ja ennalta määrittelemättömälle henkilölle, jotka käyttävät molemmista päistä julkiseen verkkoon yhteenliitettyä tilaajayhteyttä, ja ulkomaille suuntautuvien televerkkojen tarjoaminen. Muut kuuluvat yleiseen toiseen luokkaan. Erityiseen luokkaan kuuluvien palveluntarjoajien tulee suorittaa rekisteröinti MPHPT:lle kun taas yleiseen luokkaan kuuluvien osalta riittää ministeriölle tehtävä ilmoitus. Lisäksi televiestintäpalveluiden tarjoajan on haettava erillinen toimilupa, jos tämän toiminta käsittää operoinnin radioaalloilla.

Yleispalvelu

Japanissa ei ole voimassa varsinaista yleispalveluvelvoitetta eikä eriyttämistä koskevia säännöksiä. Yleispalveluiksi kuitenkin katsotaan peruspuhelinpalveluiden tarjoaminen, joka on määrätty NTT:n toimintaan kuuluvaksi. Tämä sisältää riittävien ja pysyvien puhelinpalveluiden ylläpitämisen koko Japanin alueella ehdoilla, jotka ovat tasapuolisia ja tarkoituksenmukaisia.

Numeronsiirrettävyys

Numeron siirrettävyyden osalta puhelinpalveluiden käyttäjillä tulee olla oikeus säilyttää numeronsa vaihtaessaan palveluntarjoajaa.

Huomattava markkinavoima

Japanin televiestintälainsäädäntö ei sisällä erillistä määritelmää määräävälle markkina-asetalle taikka huomattavalle markkinavoimalle eikä myöskään näihin kohdistettuja erityisiä velvollisuuksia.

Yhteenliittäminen

Ensimmäiseen luokkaan kuuluvien palveluntarjoajien on suoritettava yhteenliittäminen pyynnöstä, ellei kieltäytymiselle ole hyväksyttävää syytä. MPHPT:lle on kuitenkin toimivalta myöntää poikkeuslupa yhteenliittämismuutosten suhteen.

Digitaalisen lähetystoiminnan osalta Japanissa on aloitettu lähetykset sekä satelliittien että kaapelin välityksellä. Molempiin toimintoihin on haettava toimilupa tai tehtävä ilmoitus MPHPT:lle. Digitaalisen satelliittilähetystoiminnan osalta on lähetystoimintalokkia muutettu sisällyttämällä sen määritelmiin myös datalähetystoiminta, johon ei siten tarvita erillistä lupaa. Kaapelitoiminnan osalta digitalisoinnin edistämiseksi MPHPT on mahdollistanut päätelaitteiden (*Head-End Facilities*) yhteisen käytön. Lisäksi kaapelitelevisionyhtiöille on annettu mahdollisuus vuokrata televiestintäyhtiöiltä optisia kaapeleita tilaajayhteyksinä, jotta markkinoilla vallitsisi toimiva kilpailu. Maanpäällinen digitaalinen lähetystoiminta on tarkoitus aloittaa Japanissa vuonna 2003.

Siirtovelvoitteet

Lähtökohtaisesti kaapelitelevisionyhtiöillä ei ole oikeutta vastaanottaa tai jälleenlähettää muiden lähetysyritysten lähetysmaksuja ilman nimenomaista lupaa. Kaapelitelevisionyhtiöiltä ei

le on kuitenkin asetettu jälleenlähetysoikeus.

Kaapelitelevisioyhtymien on lähetettävä lähetykset samansisältöisenä ja samanaikaisesti uudestaan MPHPT:n erikseen määrittämillä alueilla, joilla esiintyy häiriöitä maanpäällisissä lähetyksissä. Internetin osalta Japanissa ei ole erillistä lainsäädäntöä. Internet-palveluiden katsotaan sisältyvän televiestintän määritelmän ja siten myös televiestintälain soveltamisalan piiriin. Vastaavasti internet-palveluiden tarjoajat jaetaan kahteen eri luokkaan, joiden mukaisesti niiden on joko haettava toiminnalleen toimilupaa tai tehdä rekisteröinti tai ilmoitus.

Tulevat hankkeet

Japanissa on tällä hetkellä käynnissä kolmivaiheisen viestintälainsäädännön uudistamisen toinen vaihe. Kolmannen vaiheen sisällöstä on julkaistu ainoastaan yleiset linjat ja tavoitteet. Kolmannessa vaiheessa on tarkoitus lisätä kilpailua paikallisilla ja kansainvälisillä markkinoilla. Toisena tavoitteena on leveäkaistaisemman internet-yhteyden luominen. Kolmantena tavoitteena on viestintämarkkinoiden ympäristön parantaminen, johon sisältyy tietosuojan ja tiedon hallinnan parantaminen sekä laittoman pääsyn estäminen. Uudistus on tarkoitus toteuttaa säännöskorjauksella, kehittämällä uusia radioaaltoja hyväksikäyttäviä teknologioita ja lisäämällä taajuuksien tehokasta käyttöä ja niiden valvontaa. Lisäksi Televiestintäneuvosto on laatinut selvityksen (*Info-Communications Vision for the 21st Century*), jossa käsitellään viestintälainsäädännön nykytilaa ja tulevaisuuden kehitystarpeita. Selvityksessä on painotettu viittä eri osaa, joihin tulevaisuuden muutospaineet erityisesti kohdistuvat. Näihin sisältyy muun muassa televiestintän ja lähetystoiminnan konvergoituminen. Selvityksen mukaan nykyiseen sääntelyjärjestelmään tehdään konvergoitumisen seurauksena muutoksia ainoastaan tarpeen ilmetessä, ja mahdollisesti poistamalla säännöksiä molemmilta aloilta.

Säännöksiä siirtämistä yhteen lakiin ei kuitenkaan ole selvityksessä mainittu. Lisäksi selvityksessä kiinnitetään huomiota käyttä-

jien saumattomaan ja turvalliseen pääsyyn palveluihin eri mediavälineillä.

2.3.9. Ranska

Julkisen palvelun arviointi

Ranskan viestintälainsäädännön kuvaus on sivuutettu tässä hallituksen esityksessä muilta osin kuin julkisen palvelun arvioinnin osalta. Ranskassa on radio- ja televisio toiminnan julkisen palvelun yleiset tehtävät määritelty joukkoviestintän vapautta koskevassa laissa vuodelta 1986. Julkisin varoin rahoitettuja televisiokanavia ovat Ranskassa France 2, France 3 sekä La Cinqüème. Julkisia radiokanavia on myös kolme kappaletta. Myös kaupalliset yhtiöt kuuluvat vuoden 1986 lain alaisuuteen, ja niiden sisällöllisistä velvoitteista määrätään tarkemmin niiden lupaehdoissa. Ranskassa on kolme kaupallista valtakunnallista televisiokanavaa.

Kaikkea radio- ja televisio toimintaa, niin julkista kuin kaupallistakin, valvoo Ranskassa riippumaton viranomais, audiovisuaalinen neuvosto (*Conseil supérieur l'audiovisuel CSA*). Neuvostoa johtaa yhdeksänjäseninen elin, jotka Ranskan presidentti nimittää kuuden vuoden määräajaksi. Kolme jäsentä, joihin sisältyy myös neuvoston puheenjohtaja, nimittää presidentti itse, kolme jäsenistä on senaatin ja kolme kansalliskokouksen puhemies nimeämää. Neuvostolla on valtuus nimetä puheenjohtaja ja neljä jäsentä kunkin julkisen radio- ja televisioaseman johtokuntaan.

Julkisen palvelun tehtävien toteutumista neuvosto valvoo muun muassa tarkkailemalla ja arvioimalla säännöllisesti ohjelma-toimintaa ja ohjelmien sisältöä. Vuosittain se seuraa noin 50 000 tuntia valtakunnallisia radio- ja televisio-ohjelmia. Sillä on käytettävissään myös hallinnollisia pakotteita toimiluvan haltijoita kohtaan, jos ne jättävät noudattamatta velvoitteitaan. Pakotteisiin kuuluvat toimiluvan pidättäminen määräajaksi, toimiluvan ehtojen tiukentaminen sekä viime kädessä toimiluvan peruuttaminen. Lain mukaan neuvosto julkaisee vuosittain maan presidentille, hallitukselle ja parlamentille osoi-

tetun laajan raportin toiminnastaan. Raportissa neuvosto voi myös esittää laki- ja säädös-muutoksia. Neuvosto toimii hallituksen ja kansalliskokouksen asiantuntijaelimenä radio- ja televisiotoimintaan liittyvissä kysymyksissä. Se harjoittaa myös aktiivista tutkimus- ja julkaisutoimintaa.

2.4. Nykytilan arviointi

2.4.1. *Direktiivin säännökset, jotka eivät edellytä muutoksia lainsäädäntöön*

Puitedirektiivi

Puitedirektiivin 3 artiklan 2 ja 3 kohdan mukaan jäsenvaltioiden on taattava kansallisten sääntelyviranomaisten riippumattomuus ja se, että sääntelyviranomaiset käyttävät toimivaltuuksiaan puolueettomasti ja avoimesti.

Liikenne- ja viestintäministeriö on valtion virasto ja osa valtioneuvostoa. Ministeriön toimintamenot katetaan valtion talousarvios-ta. Ministeriö toimii sekä teletoimintaa koskevan lainsäädännön valmistelijana ja teletoimialan ohjaajana että omistajaorganisaationa. Ministeriön hallinnonalalla toimivista yhtiöistä teletoimintaa harjoittaa Sonera Oyj, minkä lisäksi Suomen Erillis-verkot Oy osallistuu viranomaisradioverkon ylläpitoon. Myös valtion virastona toimiva Ratahallintokeskus rakennuttaa viestintä-verkkoa. Yleisradio Oy:n omistaja-ohjaustehtävät kuuluvat yhtiöstä annetun erityislain nojalla eduskunnalle.

Toimialan sääntely- ja omistaja-ohjaustehtävät on eriytetty liikenne- ja viestintäministeriössä eri osastoille ja osastot valmistelevat itsenäisesti toimialaansa kuuluvia asioita. Sääntelyn riippumattomuuden takaamiseksi ja direktiivin nimenomaisen vaatimuksen implementoimiseksi viestintämarkkinalakiin ehdotetaan kuitenkin otettavaksi asiasta nimenomainen säännös (viestintämarkkinalain 119 §:n 3 momentti).

Viestintävirasto on liikenne- ja viestintäministeriön hallinnonalalla toimiva valtion virasto, jonka tehtävistä säädetään viestintähallinnosta annetussa laissa (625/2001) ja

asetuksessa (697/2001). Viestintävirasto toimii teletoimialan valvontaviranomaisena ja normien antajana. Viestintävirasto on organisatorisesti riippumaton teleyrityksistä ja laitevalmistajista. Viestintävirasto on nettobudjetoitu virasto, joka kattaa menonsa teleyrityksiltä ja muilta käyttäjiltä perittävillä maksuilla. Maksujen perusteet ja määrän vahvistaa liikenne- ja viestintäministeriö.

Liikenne- ja viestintäministeriön ja Viestintäviraston hallintotoimintaa säätelee yleislakina hallintomenettelylaki (598/1982), joka sisältää säännökset muun muassa viranomaisen neuvontavelvollisuudesta, asian vireillepanosta, asianosaisten kuulemisesta, viranomaisen selvittämisvelvollisuudesta ja hallintopäätöksen sisällöstä ja perustelemisesta sekä tiedoksiannosta.

Puitedirektiivin 3 artiklan 2 ja 3 kohdan täytäntöönpano ei edellä mainituista syistä edellytä erillistä lainsäädäntöä viestintämarkkinalain 119 §:n 3 momentin säännöstä lukuun ottamatta.

Puitedirektiivin 4 artiklan 1 kohdan mukaan jäsenvaltioiden on varmistettava, että käyttäjä ja sähköisiä viestintäverkkoja tarjoava yritys voivat hakea muutosta kansallisen sääntelyviranomaisen päätökseen. Viestintävirasto on hallintoviranomainen, jonka tekemästä päätöksestä saa hallintolainkäyttölain 4 §:n mukaan valittaa hallintolainkäyttölaissa tarkoitetulla tavalla. Yleisiä hallintotuomioistuimia ovat alueelliset hallinto-oikeudet ja korkein hallinto-oikeus. Suomen perustuslain 98 §:n mukaan erityistuomioistuimista on säädettävä lailla ja satunnaisten tuomioistuinten asettaminen on kielletty. Tuomiovaltaa eivät voi Suomessa käyttää muut kuin tuomioistuimet.

Puitedirektiivin 4 artiklan 2 kohdan mukaan, jollei muutoksenhakuelin ole luonteeltaan tuomioistuin, sen on aina annettava päätökselleen kirjalliset perustelut. Hallintolainkäyttölain 53 §:n mukaan hallintotuomioistuimen päätös on perusteltava. Perusteluista on ilmentävä, mitkä seikat ja selvitykset ovat vaikuttaneet ratkaisuun ja millä oikeudellisella perusteella siihen on päädytty.

Puitedirektiivin 4 artiklan 2 kohdan täytäntöönpano ei edellytä uutta lainsäädäntöä, koska ehdotetussa viestintämarkkinalaissa muutoksenhakueliminä toimivat korkein hal-

linto-oikeus ja alueelliset hallinto-oikeudet, jotka ovat tuomioistuimia.

Puitedirektiivin 5 artiklan 3 kohdan mukaan, jos kansallinen sääntelyviranomainen katsoo, että tiedot ovat liikesalaisuuksia koskevien yhteisön ja kansallisten sääntöjen mukaisesti luottamuksellisia, komission ja kyseisten kansallisten sääntelyviranomaisten on turvattava tällainen luottamuksellisuus. Viranomaisille toimitettujen asiakirjojen julkisuudesta säädetään julkisuuslaissa. Julkisuusperiaatteen mukaan viranomaiselle toimitetut asiakirjat ovat julkisia. Viranomaisille on myös asetettu erityinen velvollisuus edistää toiminnassaan tiedon saantia ja julkisuuden toteutumista. Myös lainsäädäntö ja alemmanasteiset normit ovat julkisia. Lakiin sisältyy kuitenkin yksityiskohtainen luettelo salassa pidettävistä asiakirjoista. Salassa pidettäviä tietoja ovat julkisuuslain 24 §:n 20 kohdan mukaan muun muassa tiedot yritysten liike- tai ammattisalaisuuksista.

Puitedirektiivin 5 artiklan 3 ja 5 kohdan täytäntöönpano ei edellytä uutta lainsäädäntöä, vaan direktiivin edellyttämä periaate voidaan katsoa turvattavan julkisuuslain säännöksillä.

Puitedirektiivin 6 artiklassa säädetään sääntelyviranomaisten toimenpiteiden kuulemismenettelystä ja avoimuudesta. Hallinto-oikeudellisten periaatteiden ja hallintomenettelylain mukaan asianosaiselle on ennen asian ratkaisua varattava tilaisuus antaa selityksensä muiden tekemistä vaatimuksista ja asiassa olevista sellaisista selvityksistä, jotka voivat vaikuttaa asian ratkaisuun. Asianosaisten kuulemisvelvollisuudesta ehdotetaan tästä perussäännöksestä huolimatta otettavan viestintämarkkinalakiin eräitä erityistilanteita koskeva säännös.

Puitedirektiivin 8 artiklan 1 kohdan mukaan kansallisten sääntelyviranomaisten on toteutettava puitedirektiivissä ja erityisdirektiiveissä määritellyt sääntelytehtäviään hoitaessaan kaikki aiheelliset toimenpiteet, joilla pyritään 2, 3 ja 4 kohdassa säädettyihin tavoitteisiin. Toimenpiteiden on oltava oikeasuhteisia näihin tavoitteisiin nähden. Suomalaisen hallintotoiminnan peruseriaatteita ovat muun muassa yhdenvertaisuus ja tarkoitussidonnaisuus. Suomalaisessa hallintotoiminnassa noudatetaan puitedirektiivin 8

artiklassa mainittua suhteellisuusperiaatetta.

Puitedirektiivin 8 artiklan 2 kohdan mukaan kansallisten sääntelyviranomaisten on edistettävä kilpailua sähköisten viestintäverkkojen, sähköisten viestintäpalvelujen ja niiden liitännäistoimintojen ja -palveluiden tarjoamisessa. Ehdotetulla viestintämarkkinalailla pyritään luomaan sääntelyn kohteena olevalle toimialalle harmonisoitu eurooppalainen sääntelyjärjestelmä. Esityksen tavoitteena on luoda suotuisa säädösympäristö viestintämarkkinoille. Tavoitteena on myös edistää kilpailua viestintäverkoissa ja -palveluissa. Esitys on sopusoinnussa puitedirektiivin 8 artiklan kanssa.

Puitedirektiivin 8 artiklan 4 kohdan mukaan kansallisten sääntelyviranomaisten on edistettävä Euroopan unionin kansalaisten etuja. Kuluttajien korkeatasoisen suojan varmistamisesta säädetään kohdan b alakohdassa.

Sen lisäksi, mitä ehdotetussa viestintämarkkinalaissa säädetään ja mitä edellä on viranomaisten hallintotoiminnasta ja hallintotuomioistuimista todettu, kuluttaja voi saattaa asian kuluttajavalituslautakunnan käsiteltäväksi kuluttajavalituslautakunnasta annetun lain (42/1978) mukaisesti. Käsittely lautakunnassa on maksutonta. Kuluttajavalituslautakunnan tehtävänä on lain 1 §:n 1 kohdan mukaan antaa ratkaisusuosituksia elinkeinonharjoittajien ja kuluttajien välisiin erimielisyyksiin yksittäisiä kuluttajahyödykesopimuksia koskevissa tai muissa kuluttajahyödykkeen hankintaan liittyvissä asioissa, joita kuluttajat saattavat lautakunnan käsiteltäviksi. Asiaan, joka on pantu vireille kuluttajavalituslautakunnassa kirjallisesti, on annettava kirjallinen päätös. Kuluttajavalituslautakunnan päätös ei ole lain 6 §:n mukaan täytäntöönpanokelpoinen eikä sillä ole tuomion oikeusvaikutuksia. Lautakuntakäsittely ei estä asian viemistä yleisen alioikeuden käsiteltäväksi.

Käsittely kuluttajavalituslautakunnassa on avointa myös muille Euroopan yhteisöjen jäsenvaltioiden kansalaisille, jos kysymys on suomalaisen tai Suomeen sijoittautuneen yrityksen toiminnasta. Puitedirektiivin 8 artiklan 4 b kohdan täytäntöönpano ei siten edellytä uutta lainsäädäntöä, vaan direktiivin edellyttämä periaate voidaan katsoa turvatta-

van kuluttajavalituslautakunnasta annetun lain säännöksillä.

Puitedirektiivin 9 artiklan mukaan jäsenvaltioiden on varmistettava, että sähköisissä viestintäpalveluissa niiden alueella käytettäviä radiotaajuuksia hallinnoidaan tehokkaasti. Niiden on varmistettava, että kansalliset sääntelyviranomaiset noudattavat tällaisia radiotaajuuksia varatessaan ja tiettyyn käyttöön osoittaessaan puolueettomia, selkeitä, syrjimättömiä ja oikeasuhteisia perusteita. Radiotaajuuksien käytöstä säädetään radiolaissa. Radiolain tarkoituksena on muun muassa edistää radiotaajuuksien tehokasta, tarkoituksenmukaista ja riittävän häiriötöntä käyttöä sekä turvata radiotaajuuksien tasapuolinen saatavuus. Radiotaajuuksien suunnittelu ja osoittaminen eri käyttötarkoituksiin on radiolaissa annettu Viestintäviraston tehtäväksi. Puitedirektiivin 9 artiklan täytäntöönpano ei siten edellytä uutta lainsäädäntöä, vaan asiaa säännellään jo radiolailalla.

Puitedirektiivin 11 artiklan 2 kohdan mukaan, jos julkisilla tai paikallisviranomaisilla on omistusosuuksia tai päätäntävaltaa sähköisiä viestintäverkkoja tai -palveluita tarjoavissa yrityksissä, jäsenvaltioiden on varmistettava, että yleisvaltuutusta tai viestintäverkkojen asennusta koskeviin oikeuksiin liittyvät toiminnot erotetaan rakenteellisesti tehokkaasti omistajuuteen ja päätäntävaltaan liittyvistä toiminnoista. Suomessa liikenne- ja viestintäministeriön hallinnonalalla teo toimintaa harjoittaa Sonera Oyj ja Suomen Erillisverkot Oy. Toimialan sääntely- ja omistajaohjaustehtävät on eriytetty liikenne- ja viestintäministeriössä eri osastoille ja osastot valmistelevat itsenäisesti toimialaansa kuuluvia asioita.

Suomessa kunnilla ei ole joitakin harvoja poikkeuksia lukuun ottamatta enää merkittäviä omistusosuuksia paikallisissa teleyrityksissä. Eräät kunnat omistavat kunnan omaa tarvetta varten käytettäviä viestintäverkkoja yksin tai yhdessä toisen kunnan kanssa. Telet toimintaa ei Suomessa kuitenkaan säännellä kunnan tasolla, vaan lainsäädännössä, eivätkä kunnan viranomaiset siten pääse vaikuttamaan mahdollisesti omistamiensa sähköisten viestintäverkkojen toimintaedellytyksiin tai niihin liittyviin asennusoikeuksiin. Puitedirektiivin 11 artiklan 2 kohdan täytäntöönpa-

no ei edellä mainituista syistä edellytä erillistä lainsäädäntöä.

Puitedirektiivin 18 artiklan mukaan jäsenvaltioiden on edistettävä sitä, että interaktiivisten digitaalitelevisiopalvelujen tarjoajat käyttävät avointa sovellusrajapintaa palvelujen jakelussa yleisölle ja sitä, että digitaalitelevisiolaitteiden tarjoajat käyttävät avointa sovellusrajapintaa asiaankuuluvien standardien ja eritelmien vähimmäisvaatimusten mukaisesti.

Suomessa televisiotoiminnan harjoittajien päättämällä tavalla käyttöön otettava vastaanotinstandardi on MHP (*Multimedia Home Platform*), joka on itsessään avoin järjestelmä. Koska MHP on avoin, kuka tahansa voi tehdä sovelluksia ja ne toimivat missä tahansa MHP -standardin mukaisessa vastaanotimessa. Kaikilla halukkailla on pääsy järjestelmän ohjelmointirajapintaan. Puitedirektiivin 18 artikla on siten pantu Suomessa jo täytäntöön.

Puitedirektiivin 21 artiklan 1 kohdan mukaan eri jäsenvaltioista tulevien osapuolten välisissä rajat ylittävissä riidoissa, jotka kuuluvat vähintään kahden jäsenvaltion kansallisten sääntelyviranomaisten toimivaltaan on noudatettava artiklan 2, 3 ja 4 kohdassa säädettyä menettelyä. Artiklan 2 kohdan mukaan kuka tahansa osapuoli voi antaa riidan kansallisten sääntelyviranomaisten käsiteltäväksi. Kansallisten sääntelyviranomaisten on sovittava toimintansa yhteen. Artiklan 3 kohdan mukaan jäsenvaltiot voivat yhdessä päättää olla ratkaisematta riitaa, jos on olemassa muita keinoja kuten sovittelu. Tästä päätöksestä on ilmoitettava osapuolille mahdollisimman pian. Jos riitaa ei ole ratkaistu neljän kuukauden kuluessa, sääntelyviranomaisten on riidan osapuolen pyynnöstä sovittava toimintansa yhteen riidan ratkaisemiseksi. Artiklan 4 kohdan mukaan menettely ei estä osapuolia panemasta vireille oikeudenkäyntiä tuomioistuimessa.

Toisen jäsenvaltion teleyrityksellä on aina kanneoikeus suomalaisessa hallintoviranomaisessa tai hallintotuomioistuimessa, koska hallintomenettelylain tai hallintolainkäyttölain soveltamisalaa tai asian vireillepano-oikeutta ei ole rajattu ainoastaan suomalaisiin henkilöihin tai Suomessa sijaitseviin yrityksiin. Viestintävirastolla on vastaavalla

tavalla aina toimivalta Suomeen liittyvissä asioissa riippumatta käsiteltävänä olevan asian asianosaisen kotivaltiosta tai kansallisuudesta. Valitusoikeus Viestintäviraston päätökseen on hallintolainkäyttölain 6 §:n perusteella jokaisella, jota asia koskee tai jonka oikeuksiin päätös välittömästi vaikuttaa. Puitedirektiivin 21 artiklan 2 kohta ei siten edellytä Suomessa erillistä täytäntöönpanoa.

Ehdotuksen mukaan viestintämarkkinalain 126 §:n 1 momenttiin otettaisiin lisäksi yleinen säännös, jonka mukaan Viestintävirastolla on velvollisuus edistää teleyritysten yhteistyötä. Viestintäviraston tulisi säännöksen mukaan pyrkiä ratkaisemaan teleyritysten väliset erimielisyydet ensisijaisesti neuvottelemalla. Säännöksen soveltamisalaa ei ole rajoitettu, vaan sitä tulee soveltaa myös kansainvälisissä riidoissa. Säännöksellä pantaisiin täytäntöön puitedirektiivin 21 artiklan kohdat 3 ja 4.

Viestintävirasto toimii ilman nimenomaista säännöstäkin yhteistyössä muiden ETA-valtioiden sääntelyviranomaisten kanssa useissa virallisissa ja epävirallisissa yhteyksissä.

Valtuutusdirektiivi

Valtuutusdirektiivin 3 artiklan 1 kohdan mukaan jäsenvaltioiden on taattava vapaus tarjota sähköisiä viestintäverkkoja ja -palveluja tässä direktiivissä vahvistettujen edellytysten mukaisesti. Jos haitallisten häiriöiden mahdollisuus on hyvin pieni, jäsenvaltiot eivät valtuutusdirektiivin 5 artiklan mukaan saa edellyttää toimilupaa tällaisten radiotaajuuksien käytöltä.

Elinkeinovapaus kuuluu Suomen perustuslaissa turvattuihin perusoikeuksiin (Suomen perustuslaki 18 §). Tästä muun muassa seuraa, että elinkeinotoiminnan rajoittamisesta, kuten luvanvaraistamisesta, on säädettävä lailla, jonka on täytettävä perusoikeutta rajoittavalta lailta vaadittavat yleiset edellytykset. Rajoitusten tulee siten olla painavan yhteiskunnallisen tarpeen vaatimia, täsmällisiä ja tarkkarajaisia sekä suhteellisia tavoitteen nähden. Verkkopalvelun tarjontaa ehdotetaan esityksessä rajoitettavan vain siltä osin

kuin kyse on radiotaajuuksia edellyttävästä toiminnasta. Sääntely täyttää edellä mainitut perustuslain asettamat edellytykset muun muassa sääntelyn suhteellisuuden ja tarpeellisuuden suhteen. Muu teletoiminta olisi esityksen mukaan ilmoituksenvaraista. Ehdotettu sääntely on sopusoinnussa valtuutusdirektiivin 3 artiklan 1 kohdan ja 5 artiklan 1 kohdan kanssa.

Valtuutusdirektiivin 12 artiklassa säädetään hallinnollisista maksuista ja 13 artiklassa käyttöä koskevista oikeuksista ja järjestelmien asennusoikeuksia koskevista maksuista. Valtuutusdirektiivin 12 artiklan mukaan hallinnolliset maksut on määriteltävä siten, että ne kattavat kokonaisuudessaan ainoastaan teleyritysten hallinnoinnista, valvonnasta ja erityisvelvollisuuksien toteuttamisesta aiheutuvat hallinnolliset kustannukset. Artiklan 2 kohdan mukaan, jos sääntelyviranomaiset perivät maksuja, niiden on julkaistava vuosikatsaus hallinnollisista kustannuksistaan ja perittyjen hallinnollisten maksujen kokonaismäärästä. Maksuja on tarkistettava asianmukaisesti. Artiklan 13 mukaan viranomaiset saavat asettaa maksuja radiotaajuuksien ja numeroiden käyttöä koskevien oikeuksien myöntämisestä. Maksujen tulee olla objektiivisesti perusteltavissa, avoimia ja syrjimättömiä sekä oikeasuhteisia.

Viestintäviraston maksut perustuvat valtion maksuperustelakiin (150/1992) sekä Viestintäviraston maksuista annettuun liikenne- ja viestintäministeriön asetukseen (1245/2001). Valtion maksuperustelaisa säädetään valtion viranomaisen suoritteiden maksullisuudesta ja maksujen suuruuden yleisistä perusteista. Suoritteet ovat joko maksullisia tai maksutomia. Julkisoikeudellisista suoritteista perittävän maksun suuruuden tulee vastata suoritteen tuottamisesta valtiolle aiheutuvien kokonaiskustannusten määrää. Julkisoikeudellisena suoritteena pidetään suoritetta, jonka kysyntä perustuu lakiin tai asetukseen ja jonka tuottamiseen viranomaisella on tosiasiallinen yksinoikeus.

Viestintävirasto antaa toiminnastaan vuosittain toimintakertomuksen ministeriölle. Toimintakertomus on julkinen. Toimintakertomus sisältää toimialoitain kuvauksen toiminnan vaikuttavuudesta, taloudellisuudesta ja tuottavuudesta, selvityksen perityistä kus-

tannuksista ja niitä koskevan kustannusvas-
taavuuslaskelman.

Koska Viestintäviraston maksut ovat mak-
superustelaissa tarkoitettulla tavalla kustan-
nusvastaavia ja ne kohdennetaan oikeasuhteis-
esti ja syrjimättömästi palvelujen käyttäjille
ja kustannuksista lisäksi annetaan edellä ku-
vattu kertomus, ei valtuutusdirektiivin 12 ja
13 artiklan täytäntöönpano edellytä erillistä
lainsäädäntöä.

Yleispalveludirektiivi

Direktiivin 1 artiklassa säädetään sovelta-
misalasta ja tavoitteista. Direktiivin tavoit-
teena on varmistaa hyvälaatuisten ja yleisesti
saatavilla olevien sähköisten viestintäpalve-
lujen saatavuus kaikkialla yhteisössä todelli-
sen kilpailun ja valinnanvapauden avulla sek-
ä käsitellä tilanteita, joissa markkinat eivät
tydyttävästi täytä loppukäyttäjien tarpeita.
Direktiivin soveltamisala ja tavoitteet pan-
naan täytäntöön ehdotetun viestintämarkki-
nalain yksityiskohtaisissa säännöksissä sekä
lain 1 §:n säännöksellä.

Direktiivin 6 artiklan 1 kohdan mukaan jä-
senvaltioiden on varmistettava, että kansalli-
set sääntelyviranomaiset voivat asettaa yri-
yksille velvollisuuksia sen varmistamiseksi,
että maksullisia yleisöpuhelimia on tarjolla
siten, että täytetään loppukäyttäjien kohtuul-
liset tarpeet maantieteellisen kattavuuden,
puhelinien lukumäärän ja niiden vammaisten
käyttäjien saatavilla olon sekä palvelujen
laadun osalta. Direktiivin 6 artiklan 2 kohdan
mukaan jäsenvaltioiden on varmistettava, et-
tä sen kansallisella sääntelyviranomaisella on
mahdollisuus päättää olla asettamatta 1 koh-
dan mukaisia velvollisuuksia koko alueellaan
tai joissakin alueensa osissa, jos se asian-
omaisia osapuolia 33 artiklassa tarkoitettulla
tavalla kuultuaan katsoo, että kyseisiä laitteita
tai vastaavia palveluja on laajasti saatavil-
la.

Ehdotetun viestintämarkkinain tavoitteen-
na on muun muassa se, että viestintäpalvelui-
ta on kaikkien käyttäjien saatavilla kohtuulli-
sin ehdoin koko maassa. Lisäksi lain tavoit-
teena on huolehtia siitä, että Suomessa saata-
villa olevat mahdollisuudet televiestintään
ovat käyttäjien kohtuullisten tarpeiden mu-
kaisia, keskenään kilpailevia, teknisesti ke-

hittyneitä, laadultaan hyviä, toimintavarmoja
sekä hinnaltaan edullisia. Lain yksityiskohtai-
sissa säännöksissä jokaiselle teleyrityksel-
le on osaltaan asetettu velvollisuus huolehtia
palvelujen tuottamisesta käyttäjille. Tämä
koskee sekä kiinteätä puhelinverkkoa että
matkaviestinverkkoja.

Yleisöpuhelimien tarve on vähentynyt
huomattavasti Suomessa samalla kun matka-
viestimet ovat yleistyneet. Eri viranomaisten
ja järjestöjen kanssa käytyjen neuvottelujen
sekä liikenne- ja viestintäministeriön kevääl-
lä 2001 teettämän yleisöpuhelimia koskevan
tutkimuksen perusteella on todettu, että
Suomessa ei ole todellista tarvetta asettaa
yleisöpuhelimien tarjoamista koskevaa vel-
vollisuutta teleyrityksille. Yleis-
palveludirektiivin 6 artiklan täytäntöönpano
ei siten edellytä lainsäädäntöä.

Direktiivin 7 artiklassa säädetään erityis-
toimenpiteistä vammaisia käyttäjiä varten.
Jäsenvaltioiden on tarvittaessa huolehdittava
vammaisia loppukäyttäjiä koskevista erityis-
toimenpiteistä, joilla yleisesti saatavilla ole-
vat puhelinpalvelut, kuten hätäpuhelut, nu-
merotiedotuspalvelut ja -luettelot ovat vam-
maisten saatavilla kohtuuhintaan ja muiden
loppukäyttäjien käyttömahdollisuuksia vas-
taavalla tavalla. Jäsenvaltiot voivat artiklan 2
kohdan mukaan toteuttaa erityistoimenpiteitä
sen varmistamiseksi, että vammaisilla loppu-
käyttäjillä on sama mahdollisuus kuin käyttä-
jien enemmistöllä valita eri yritysten ja pal-
veluntarjoajien välillä.

Vammaisuuden perusteella järjestettävistä
palveluista ja tukitoimista on säädetty lailla
(380/1987, jäljempänä vammaispalvelulaki).
Lain tarkoituksena on edistää vammaisen
henkilön edellytyksiä elää ja toimia yhden-
vertaisena yhteiskunnan jäsenenä sekä eh-
käistä ja poistaa vammaisuuden aiheuttamia
haittoja ja esteitä. Vammaisuuden perusteella
järjestettävistä palveluista ja tukitoimista an-
netun asetuksen (759/1987) 17 §:n mukaan
vammaiselle voidaan korvata kustannuksia,
jotka vammaiselle aiheutuu muun muassa
päivittäisistä toiminnoista suoriutumisessa
tarvittavista välineistä, koneista ja laitteista.

Suomessa on markkinoilla eräitä vammai-
sille käyttäjille tarkoitettuja erityispalveluita.
Vammaisille on tarjolla erityinen tekstipuhe-
luiden välityspalvelu, joka palvelee muun

muassa vaikeasti huonokuuloisia, kuuroja, cp-vammaisia sekä afaatikkoja. Henkilöt, joilla on tekstipuhelinlaite, voivat soittaa puheluiden välityspalveluun, jossa välittäjä ottaa yhteyden soittajan pyytämään numeroon, puhuu soittajan kirjoittaman viestin puhelun kuulevalle osapuolelle ja välittää vastauksen soittajalle kirjoittamalla. Välityspalvelun hinta soittajalle on tällä hetkellä 0,25 euroa per palvelu. Soittajalta peritään lisäksi paikallisverkkomaksu. Palvelu on valtakunnallista ja ympärivuorokautista. Palvelun kautta vammaisilla käyttäjillä on pääsy muun muassa numerotiedotukseen, joka tosin on soittajalle edellä mainittua perushintaa kalliimpi.

Tällä hetkellä vain osassa hätäkeskuksia on tarjolla tekstipuhelimeen perustuva palvelu. Osa hätäpuheluista välitetään siten hätäkeskuksiin yleisen tekstipuheluiden välityspalvelun kautta. Osa hätäkeskuksista ottaa vastaan myös tekstiviestejä.

Tekstipuhelinpalvelun tarjoaja myös ylläpitää ja jakelee sopimukseen perustuen erityistä tekstipuhelinnumeroluetteloa.

Tekstipuheluiden välityspalvelu rahoitetaan pääosin Raha-automaattiyhdistyksen tuella. Tuki myönnetään vuosittain anomuksen perusteella Kiinteistö Oy Valkea talo – nimiselle yhteisölle, joka ostaa palvelun teleyritykseltä tarjouskilpailun perusteella.

Vastaavaa palvelua kuulovammaisille eli kuvapuheluiden välitystä ei toistaiseksi ole tarjolla.

Edellä mainittujen erityislainsäädäntöön sisältyvien säännösten sekä Raha-automaattiyhdistyksen varoilla tuettavien, markkinoilla tarjolla olevien lisäpalveluiden takia direktiivin 7 artiklaa ei tarvitse panna täytäntöön tähän esitykseen sisältyvillä erityissäännöksillä.

Direktiivin 9 artiklan 3 kohdassa todetaan, että jäsenvaltioiden tulisi varmistaa, että pienituloisille kuluttajille tai kuluttajille, joilla on sosiaalisia erityistarpeita, voidaan antaa erityistä tukea. Toimeentulolain (1412/1997) 7 §:n mukaan toimeentulotuen perusosalla katettaviin menoihin kuuluvat muun muassa puhelimen käytöstä aiheutuvat menot. Direktiivin 9 artiklan 3 kohdan täytäntöönpano ei siten edellytä muuta lainsäädäntöä.

Direktiivin 26 artiklan 2 – 4 kohdissa säädetään eurooppalaiseen hätänumeroon 112

liittyvistä eräistä erityispiirteistä. Hätäpuheluihin on vastattava ja puhelu on välitettävä asianmukaisesti. Jäsenvaltioiden on varmistettava, että puhelinverkkoja tarjoavat yritykset antavat hätänumeroon soitettujen puheluiden osalta paikannustietoja hätäviranomaisille. Kansalaisille on tiedotettava riittävällä tavalla hätänumerosta.

Pelastustoimilain 14 §:n mukaan pelastustoimi on suunniteltava ja järjestettävä siten, että siihen kuuluvat toimenpiteet voidaan suorittaa viivytyksettä ja tehokkaasti. Hätäkeskuksista säädetään lain 42 §:ssä ja hätäkeskusten tehtävistä 43 §:ssä. Tunnistamistietojen luovutuksesta pelastusviranomaiselle ja muille hätäilmoituksia vastaanottaville viranomaisille säädetään muun muassa teletoiminnan tietosuojalain 18 §:ssä sekä meripelastuslain (1145/2001) 16 §:ssä, jossa operaattorille asetetaan liittymän tunnistamistietojen ja liittymän sijaintitietojen luovutusvelvollisuus. Hätänumeroa koskevasta tiedotuksesta huolehtivat Suomessa pelastusviranomaiset.

Edellä mainituilla perusteilla direktiivin 26 artiklaa ei tarvitse panna täytäntöön tähän esitykseen sisältyvillä säännöksillä, vaan artiklassa mainitut tavoitteet on turvattu jo pelastustoimintaa koskevien erityislakien säännöksillä.

Direktiivin 34 artiklassa säädetään tuomioistuinten ulkopuolisista riitojen ratkaisumenettelyistä. Kuluttajalla on oikeus saada riita-asiansa kuluttajavalituslautakunnan käsiteltäväksi siten kuin edellä puitedirektiivin säännöksiä käsittelevässä osiossa on tarkemmin selostettu.

Käyttöoikeusdirektiivi

Direktiivin 3 artiklan 1 kohdan mukaan jäsenvaltioiden on varmistettava, että samassa jäsenvaltiossa tai eri jäsenvaltiossa oleville yrityksille ei aseteta rajoituksia, jotka estävät niitä neuvottelemasta keskenään käyttöoikeuksien tai yhteenliittämisen teknisiä tai kaupallisia järjestelyjä koskevista sopimuksista. Ehdotetun viestintämarkkinalain lähtökohta on se, että kilpailluilla markkinoilla toiminta perustuu teleyritysten välisiin kaupallisiin sopimuksiin. Esityksen mukaan lähtökohtana pidetään, että kilpailu huolehtii siitä, että

käyttäjille tarjottavien palvelujen hinnoittelu ja palvelun tarjonnan muut ehdot ovat käyttäjien kannalta kohtuullisia. Markkinoiden toimintaan puuttuminen sääntelyn keinoin tulee kysymykseen vain siinä tapauksessa, että markkina-analyysi osoittaa sen välttämättömäksi.

Jos lain mukaiset edellytykset täyttyvät, Viestintäviraston on esityksen mukaan määrättävä, että tietyillä teleyrityksillä on huomattava markkinavoima. Kilpailun esteiden poistamiseksi pykälässä tarkoitettujen erityisvelvollisuudet asetetaan vain näille yrityksille. Ehdotettu sääntely on siten sopusoinnussa direktiivin 3 artiklassa mainitun tavoitteen kanssa. Suomen lainsäädäntöön ei muutoinkaan sisälly teleyritysten neuvottelumahdollisuuksia tai kaupallisia sopimuksia rajoittavia säännöksiä.

Direktiivin 3 artiklan 2 kohdan mukaan jäsenvaltiot eivät saa pitää voimassa sellaisia oikeudellisia tai hallinnollisia toimenpiteitä, joiden seurauksena teleyritysten olisi tarjottava eri yrityksille samankaltaisia palveluita erilaisin ehdoin ja edellytyksin. Tällaisia säännöksiä ei suomalaisessa lainsäädännössä ole. Esityksessä ehdotetaan viestintämarkkinalakiin otettavan nimenomainen säännös siitä, että teleyrityksen erityisvelvollisuuksiin liittyvän hinnoittelun tulee kohdella samantilanteissa olevia teleyrityksiä tasapuolisesti ja että teleyrityksen tulee antaa kilpailevalle teleyritykselle palvelua vastaavin ehdoin kuin esimerkiksi omalle tytäryhtiölleen.

Jäsenvaltioissa ei 3 artiklan 2 kohdan mukaan myöskään saa olla sellaisia oikeudellisia tai hallinnollisia toimenpiteitä, joilla asetettaisiin teleyrityksille velvollisuuksia, jotka eivät liity varsinaisiin tarjottaviin yhteenliittämisen- ja käyttöoikeuspalveluihin. Direktiivin säännöksessä tarkoitettuja hallinnollisia tai oikeudellisia toimenpiteitä ei Suomessa ole voimassa, eikä sellaisia esitetä säädettäväksi myöskään käsiteltävänä olevassa hallituksen esityksessä.

Direktiivin 12 artiklan 1 kohdan d alakohdan mukaan jäsenvaltio voi vaatia teleyritystä tarjoamaan tiettyjä palveluja tukkumyynnissä kolmansille osapuolille jälleenmyyntiä varten. Direktiivin 12 artiklan 1 kohdan luettelo teleyritykselle asetettavista velvollisuuksista on esimerkkiluettelo niistä velvoitteista, jotka teleyritykselle voidaan asettaa. Se ei ole tyhjentävä luettelo niistä velvoitteista, jotka teleyritykselle on asetettava. Ehdotukseen ei sisälly jälleenmyyntivelvollisuutta koskevaa säännöstä, koska jälleenmyyntiin velvoittava sääntelyä ei ole aiemminkaan tarvittu suomalaisilla viestintämarkkinoilla.

Voimassa olevan viestintämarkkinalain 15 §:n 1 momentin 6 kohdassa todetaan, että jokaisella on oikeus tarjota teleyritykseltä hankkimiaan palveluita edelleen muille käyttäjille. Oikeus toisen tuottamien palveluiden jälleenmyyntiin seuraa Suomessa jo perustuslain elinkeinotoiminnan vapautta koskevista säännöksistä, eikä tällaisesta oikeudesta ole tarpeen säätää erityislainsäädännössä. Teleyrityksellä on oikeus toisen teleyrityksen tuotteiden ja palveluiden jälleenmyyntiin ilman nimenomaista säännöstäkin.

2.4.2. *Sisällöntuottajien asema*

Perinteisessä joukkoviestinnässä sisällöntuottajan ja niin sanotun loppuasiakkaan välillä ei useimmiten ole suoraa asiakassuhdetta. Tämä on luonnollista, koska välitetyt ohjelmistot ovat maksutta kenen tahansa vastaanotettavissa eikä varsinaista asiakassuhdetta ole.

Maksullisten sisältöpalveluiden osalta sisällöntuottajilla saattaisi olla intressi laskuttaa omia asiakkaitaan suoraan. Tämä edellyttäisi, että sisällöntuottajilla olisi oikeus saada teleyrityksiltä itseään koskevia laskutustietoja. Nykyinen lainsäädäntö sallii sen, että tästä sovitaan kaupallisesti, mutta ei velvoita teleyrityksiä siihen.

Sisällöntuottajan aseman arvioidaan paranevan teleyritysten ja sisällöntuottajien keskinäisillä kaupallisilla sopimuksilla sitä mukaa kun sisältöpalvelujen tarjonnan taloudellinen merkitys kasvaa. Kaupalliseen kehitykseen voi kuitenkin olla syytä puuttua hallinnollisesti siinä poikkeuksellisessa tilanteessa, että toimivaa kilpailua ei synny huomattavan markkinavoiman teleyrityksen markkinakäytymisen johdosta. Ilman sääntelymahdollisuutta teleyritys voi kilpailijoitaan syrjien ottaa oman palvelunsa sisällöntuotantonsa käyttöön edullisemmin ehdoin kuin tarjotes-

saan sitä muiden sisällöntuottajien tuotannon tekijäksi tai jopa kokonaan kieltäytyä sopimasta asiasta. Joissakin erityisissä tapauksissa voisi siten olla tarkoituksenmukaista määrätä laskutustietojen ja älykortin kapasiteetin luovuttaminen pakolliseksi huomattavan markkinavoiman teleyritykselle.

Eesityksen valmistelussa on ollut esillä säännösehdotus, jonka mukaan Viestintävirasto voisi asettaa teleyritykselle, jolla on huomattava markkinavoima, velvollisuuden luovuttaa asiakkaiden laskutuksessa tarvittavia tietoja sellaiselle yritykselle, joka tarjoaa palveluja huomattavan markkinavoiman yrityksen hallinnoiman puhelinliittymän tai muun vastaavan viestintäverkon liityntäpisteen välityksellä. Sisältöpalvelun vastaanottamista koskeva sopimussuhde muodostuisi silloin sisältöpalvelun tarjoajan ja sisältöpalvelun vastaanottajan välille ilman välittäjänä toimivaa teleyritystä. Ehdotuksella on tältä osin kuitenkin useita liittyviä teletoinnin tietosuojalakiin, jota joudutaan lähitulevaisuudessa muuttamaan vireillä olevan direktiivimuutoksen takia. Koska laskutustietojen luovuttamista koskevan sääntelyn ja teletoinnin tietosuojalain yhteensovittaminen on tarkoituksenmukaista tehdä teletoinnin tietosuojalain muutoksen yhteydessä, laskutustietojen luovutusvelvollisuutta koskevaa sääntelyä ei toteuteta tässä esityksessä.

2.4.3. *Viestintäviraston toiminnan tehostaminen*

Viestintävirasto toimii sähköisen viestinnän direktiiveissä tarkoitettuna kansallisena sääntelyviranomaisena. Komissio julkaisi marraskuussa 2001 Seitsemännen raportin televiestintää koskevien säännösten täytäntöönpanosta ja kiinnitti huomiota Suomen sääntelyn keveyteen. Komission mukaan sääntelyviranomaisen ei ole kuitenkaan kaikissa tilanteissa kyennyt reagoimaan riittävän tehokkaasti markkinoiden häiriöihin.

Viestintämarkkinalain ja sen nojalla annettujen alemmanasteisten säädösten valvonnalle ja toimeenpanolle asettaa omat haasteensa valvonnan piirissä olevien teleyritysten suuri määrä. Viestintävirastossa valvontaa ovat

vaikeuttaneet muun muassa osittain moniselitteiset säädökset sekä erityisesti taloudellisen valvonnan osalta vireillä olevien asioiden määrään nähden vähäiset resurssit. Teleyrityksillä ei ole aina ollut halua tai kykyä toimittaa Viestintävirastolle sen pyytämiä asian käsittelyn kannalta tarpeellisia tietoja. Myös kaksiportainen valitustie ja asioiden pitkät käsittelyajat hallinto-oikeuksissa ja korkeimmassa hallinto-oikeudessa ovat hidastaneet telemarkkinoilla ilmenneiden epäkohtien korjaamista.

2.4.4. *Julkinen palvelu*

Yleisradio Oy:n julkisen palvelun tehtävää säädetään Yleisradio Oy:stä annetun lain 7 §:ssä. Yhtiön on tarjottava täyden palvelun televisio- ja radio-ohjelmisto siihen liittyvine oheis- ja lisäpalveluineen. Julkiseen palveluun voi liittyä myös muita sisältöpalveluita. Julkisen palvelun sisältöä täsmennetään 7 §:n 2 momentissa.

Yleisradio Oy:lle ei ole toistaiseksi asetettu velvollisuutta tehdä selkoa siitä, miten sille asetettu julkisen palvelun tehtävä toteutetaan. Asiaa ei arvioi myöskään mikään ulkopuolinen taho. Useissa maissa tällaista arviointia tehdään. Julkisen palvelun toteutumista arvioivien elinten asema ja tehtävät tosin poikkeavat toisistaan riippuen eri maissa valituisista järjestelmistä ja historiasta. Suomessa julkista palvelua harjoittava Yleisradio Oy toimii erillislain nojalla. Yhtiötä ohjaa eduskunnan valitsema hallintoneuvosto. Myöskään eduskunta ei saa vuosittaista selvitystä siitä, miten yhtiö on toteuttanut sille laissa säädetyn tehtävän.

Julkista palvelua rahoitetaan valtion televisio- ja radiorahastosta saatavin varoin. Koska julkisen palvelun toteuttamisesta ei tehdä arviota, ei ole perusteita myöskään arvioida, onko julkisen palvelun rahoitus oikeassa suhteessa tehtäviin nähden. Komissio on julkistanut syksyllä 2001 julkisten yleisradioyhtiöiden toimintaan liittyvän tiedonannon, jonka se toivoo ohjaavan jäsenmaita niiden laatiesissa tällaisten yhtiöiden rahoitusta ja toimintaa ohjaavia säännöksiä. Tiedonannossa komissio edellyttää, että julkisen palvelun tehtävät

määritellään selkeästi ja että tehtävien täyttämistä valvoo yhtiöstä riippumaton toimielin.

2.4.5. *Laki televisio- ja radiotoiminnasta*

Televisio- ja radiotoiminnasta annetun lain 4 §:n perusteella lain soveltamisalan ulkopuolelle jätetään pienissä, enintään 250 liittymää käsittävissä jakeluverkoissa tapahtuva televisio- ja radiotoiminta. Soveltamisalaa ei kuulu myöskään vähäinen televisio- ja radiotoiminta muissa kuin pääasiassa televisio- ja radio-ohjelmistojen jakeluun käytettävissä verkoissa, kuten internet-verkossa. Pykälän 2 momentin mukaan vähäisestä toiminnasta voidaan säätää tarvittaessa tarkemmin valtioneuvoston päätöksellä, mutta täsmennyksiä ei ole annettu. Vähäisen toiminnan määritelmän avoimuus on ongelmallista, koska ohjelmistojen lähettäminen esimerkiksi internet-verkon kautta on lisääntymässä. Nykyistä tarkemman määritelmän avulla kyettäisiin paremmin erottamaan televisio- tai radiotoimintana pidettävä ja lain soveltamisen kannalta vähäinen toiminta toisistaan. Käytännössä on havaittu tarvetta sulkea myös pienitehoisilla lähettimillä väliaikaisesti harjoitettava toiminta lain ulkopuolelle.

Televisio- ja radiotoiminnan harjoittamiseen vapaasti etenevillä radioaalloilla tarvitaan erityinen toimilupa, jota kutsutaan ohjelmistoluvaksi. Toimilupajärjestelmän oikeutus televisio- ja radiotoiminnassa perustuu siihen, että radiotaajuudet, joilla toimintaa harjoitetaan, ovat niukka luonnonvara ja toimintaan halukkaita on enemmän kuin käytävissä olevia taajuuksia. Tekniikan kehittymisen myötä myös muut ohjelmistojen välitystiet ovat yleistymässä. Maanpäällisen televisio- ja radioverkon lisäksi kaapeliverkkojen piirissä on yli 40 prosenttia suomalaisista. Osa ottaa palvelunsa satelliittivastaanottimista, ja internet voi tarjota kuluttajien näkökulmasta katsottuna rajattoman määrän ohjelmistoja. Tällä perusteella lähitulevaisuudessa jouduttaneen koko toimilupajärjestelmän oikeutusta tarkastelemaan uudelleen. Tällä hetkellä ei kuitenkaan ole vielä mahdollisuutta luopua toimiluvan vaatimi-

sesta televisio- ja radiotoiminnassa.

Toimiluvan myöntää lain 9 §:n mukaisesti valtioneuvosto. Toimilupa on julistettava haettavaksi enintään kolmen kuukauden kestoisia toimilupia lukuun ottamatta. Lyhytkestoiset, alle kolmen kuukauden mittaiset toimiluvat myöntää liikenne- ja viestintäministeriö. Lyhytkestoisia toimilupia myönnetään melko runsaasti: vuonna 2001 niiden määrä oli 42. Näihin toimilupiin ei liity viestintäpoliittista harkintaa, minkä vuoksi niiden käsittelyä ministeriössä ei voida pitää tarkoituksenmukaisena. Lisäksi on nähty tarvetta myöntää toimilupia tavallista kevyemmin menettelyin lyhytkestoisen toiminnan ohella myös pienimuotoiseen toimintaan.

Toimiluvan siirtämistä koskeva 13 § on käytännössä osoittautunut liian rajoittavaksi. Toimiluvan siirtäminen voi joissakin tilanteissa olla välttämätöntä esimerkiksi toiminnan jatkumisen vuoksi. Sen vuoksi toimiluvan ei tulisi väistämättä lakata määräysvallan muuttuessa, vaan toimilupaviranomaisella tulisi olla mahdollisuus tapauskohtaiseen viestintäharkintaan. Samasta syystä myös toimiluvan raukeamista koskevaa sääntelyä on pidettävä liian ankarana.

Lain 20 §:n pohjana on televisiodirektiivin 3 a artikla. Vastaavat määräykset sisältyvät myös Euroopan neuvoston televisioyleissopimukseen ja sen muutospöytäkirjaan. Näissä on luotu ylikansallinen järjestelmä, jonka tarkoituksena on turvata yleisölle mahdollisuus seurata kansallisesti merkittäviä tapahtumia maksuttomien televisiokanavien välityksellä. Kukin EU:n jäsenvaltio, ETA-valtio sekä televisioyleissopimuksen hyväksynyt valtio voi laatia luettelon niistä tapahtumista, joita merkittävän osan yleisöstä on voitava seurata maksuttomalla televisiokanavalla. Tällaiseen luetteloon sisältyvän tapahtuman yksinoikeuksien käyttöä voidaan rajoittaa siten, että lähetyksen seuraaminen maksuttomilla kanavilla on kyseisessä maassa mahdollista. Suomessa kyseisen luettelon tarpeellisuutta harkitaan parhaillaan. Laki ei sisällä tarkkoja menettelysääntöjä siitä, miten velvollisuuden noudattaminen varmistetaan. Toistaiseksi järjestelmää on sovellettu vain joissakin tapauksissa. Juuri menettelysääntösten puute eri maissa on kuitenkin tässä yhteydessä huomattu ongelmalliseksi

etenkin siksi, että kyse on usein mutkikkaista ylikansallisista tapauksista.

2.4.6. *Laki valtion televisio- ja radiorahastosta*

Valtion televisio- ja radiorahastosta annettu laki sisältää muun muassa säännökset televisioilmoituksesta ja televisiomaksusta sekä menettelystä maksun perinnässä ja ilmoitusvelvollisuuden noudattamisen valvonnassa. Käytäntö on osoittanut menettelysäännöksissä joitakin puutteita tai ongelmia.

Viestintävirasto perii itse asiakkailtaan viivästyneet ja takautuvat televisiomaksut sekä tarkastusmaksut. Nykyisin lain 13 §:ssä määritelty 30 markan suuruinen viivästysmaksu ei riitä kattamaan perinnästä aiheutuvia kuluja. Viestintäviraston toimintaa hankaloittaa käytännössä myös se, että erilaiset televisiomaksuja koskevat päätökset on annettava tiedoksi todisteellisesti siten kuin tiedoksiantonosta hallintoasioissa annetussa laissa (232/1966) säädetään. Tämä aiheuttaa lisätyötä ja ylimääräisiä kuluja. Tiedoksiantomenettely on myös asianosaisen kannalta raskaampi, koska lähetys on noudettava itse. Myös tarkastusmaksun määräämiseen kaivataan täsmennystä.

Televisiomaksutarkastukset kohdistetaan niihin talouksiin, joissa ei ole voimassa televisioilmoitusta. Viestintävirastolla on oikeus saada televisiomaksujen perintää ja lain noudattamisen valvontaa varten tietoja muun muassa väestötietojärjestelmästä ja teleyrityksiltä. Tarkistamalla näitä oikeuksia voitaisiin kohdistaa valvontaa yhä täsmällisemmin ja parantaa palvelua.

Nykyisen lain mukainen takautuva televisiomaksu ja tarkastusmaksu ovat pysyneet samansuuruisina vuodesta 1999. Televisiomaksua taas on korotettu vuonna 2000. Televisiomaksun ja sen maksamatta jättämisestä aiheutuvien seuraamusten ero on jäänyt melko pieneksi, mikä saattaa heikentää seuraamusmaksujen ennaltaehkäisevää vaikutusta. Muutostarvetta aiheuttaa myös se, että eri maksut ovat vielä laissa markkamääräisinä.

2.4.7. *Säädöstaso*

Nykyinen sääntelyjärjestelmä ei enää kaikilta osin täytä perustuslain vaatimuksia. Perustuslain 80 §:n mukaan yksilön oikeuksien ja velvollisuuksien perusteista on säädettävä lailla. Ministeriö voi antaa asetuksia laissa säädetyin valtuuden nojalla. Myös muu viranomainen voidaan lailla valtuuttaa antamaan oikeussääntöjä määrätystä asioista, jos siihen on sääntelyn kohteeseen liittyviä erityisiä syitä eikä sääntelyn asiallinen merkitys edellytä, että asiasta säädetään lailla tai asetuksella. Tällaisen valtuutuksen tulee olla soveltamisalaltaan täsmällisesti rajattu.

Telemarkkina-asetuksessa ja ministeriön päätöksissä on säännöksiä, joiden pitäisi perustuslain mukaan olla lain tasolla. Ministeriötä ja Viestintävirastoa koskevat valtuutus- ja säännökset eivät ole riittävän täsmällisesti rajattuja eikä niistä aina yksiselitteisesti ilmene, mistä asioista säädöksiä saa antaa.

3. **Esityksen tavoitteet ja keskeiset ehdotukset**

3.1. **Tavoitteet ja keinot niiden saavuttamiseksi**

Esityksen tavoitteena on edistää tietoyhteiskuntakehitystä ja sananvapautta. Esityksellä pyritään lisäksi varmistamaan tietoyhteiskuntapalvelujen tasapuolinen tarjonta alueellisesti ja eri väestöryhmien kesken. Tietoyhteiskuntakehityksellä on yhteiskunnallisesti keskeinen merkitys muun muassa talouden uudistamisessa, yhteiskunnallisessa ja muussa verkottumisessa, sisältöteollisuuden vahvistamisessa ja julkisten palvelujen tehostamisessa. Hallitusohjelman mukaan Suomen on oltava teknologiapolitiikassaan eturivin kansakunta ja edelläkävijä ihmisystävällisen ja kestävästi tietoyhteiskunnan toteuttamisessa. Tällä tarkoitetaan esimerkiksi sähköisten palvelujen sekä kulttuuri- ja tietosisältöjen kehittämistä helppokäyttöisiksi ja turvallisiksi kaikkien ihmisten käyttöön yhtä lailla tietokoneen, digitaalisen television kuin

puhelimien ja matkaviestintenkin avulla.

Esityksellä pyritään luomaan viestintäteknologian kehitystä edistävä lainsäädännöllinen kehys. Konvergenssi eli viestintäverkkojen ja viestintäpalvelujen yhdentymiskehitys merkitsee sitä, että samoja tai samankaltaisia sisältöjä voidaan yhä enemmän jakaa ja käyttää rinnakkain eri jakeluteitä hyväksikäyttäen. Viestintämarkkinoille syntyy uudenlainen kilpailutilanne, jonka uskotaan toimivan kuluttajien eduksi, koska markkinoilla avautuu uusia mahdollisuuksia verkkoliiketoiminnalle ja innovaatioille. Esityksen tavoitteena on uudistaa lainsäädäntöä siten, että kaikkia viestintäverkkoja kohdellaan lain tasolla teknologianeutraalisti. Sähköisen viestinnän infrastruktuurin tukeminen vaikuttaa välillisesti myös sananvapautta lisäävästi, koska verkoissa välitettävällä aineistolla on edistykse- lissä kilpailutilanteessa useampia välityskanavia.

Esityksellä pyritään edistämään sisältötuotantoa. Sisältötuotannon edistämistä on pidettävä erittäin tärkeänä välineenä viestintämarkkinoiden kehityksessä, koska verkoissa välitettävä sisältö tulee lopulta ratkaisemaan tarjottujen viestintäpalveluiden menestyksen kuluttajien keskuudessa.

Esityksessä ehdotetaan, että Viestintävirasto voisi asettaa huomattavan markkinavoiman yritykselle velvollisuuden luovuttaa teleyrityksille ja muille yrityksille käyttöoikeuden matkapuhelinliittymän tai muun vastaavan viestintäverkon liityntäpisteen hallinnoinnissa käytettävän älykortin kapasiteettiin. Ehdotuksella olisi sisällöntuottajien asemaa merkittävästi edistäviä vaikutuksia.

Esityksen tarkoituksena on panna kansallisesti täytäntöön neljä sähköisen viestinnän direktiiviä eli puitedirektiivi, valtuutusdirektiivi, käyttöoikeusdirektiivi ja yleispalveludirektiivi sekä radiotaajuuksia koskeva päätös.

3.2. Keskeiset ehdotukset

3.2.1. Sähköisen viestinnän direktiivien pano täytäntöön

Viestintämarkkinalain soveltamisala

Puitedirektiivin 2 artiklan a kohdan määri-

telmän mukaan sähköisellä viestintäverkolla tarkoitetaan direktiiveissä siirtojärjestelmiä sekä soveltuvien osin kytkentä- ja reitityslaitteistoa ja muita välineitä, joilla voidaan siirtää signaaleja johtojen välityksellä radioteitse, optisesti tai muulla sähkömagneettisella tavalla. Direktiivien soveltamisalaan kuuluvat määritelmän mukaan satelliittiverkot, kiinteät verkot ja maanpäälliset matkaviestinverkot, internet, signaalinsiirtoon käytettävät sähkökaapelijärjestelmät, televisio- ja radiolähetysiin käytetyt verkot sekä kaapelitelevisioverkot riippumatta siitä, minkä tyyppistä informaatiota verkoissa siirretään.

Sähköisellä viestintäpalvelulla tarkoitetaan puitedirektiivin 2 artiklan c kohdan määritelmän mukaan tavallisesti korvausta vastaan suoritettuja palveluita, jotka muodostuvat kokonaan tai pääosin signaalien siirtämisestä sähköisissä viestintäverkoissa. Säännöksessä esimerkkeinä tällaisista palveluista mainitaan televiestintäpalvelut sekä siirtopalvelut televisio- ja radiotoiminnassa käytetyissä verkoissa.

Viestintälainsäädännön kokonaisuudistuksen ensimmäisessä vaiheessa telemarkkinalakia (396/1997) muutettiin siten, että lain soveltamisalaan otettiin perinteisten televerkkojen lisäksi digitaaliset maanpäälliset televisio- ja radioverkot sekä kaapelitelevisioverkot. Analogiset televisioverkot jätettiin uudistuksessa pääosin lain soveltamisalan ulkopuolelle eräitä verkon luovutukseen liittyviä säännöksiä lukuun ottamatta. Uudistuksessa lain soveltamisalan ulkopuolelle jäivät edelleen myös televisioiminta satelliittiverkoissa sekä internetpalvelun tarjonta siinä laajuudessa kuin se oli telemarkkinalaissa suljettu lain soveltamisalasta. Näiden poikkeuksien tarpeellisuutta todettiin arvioitavan uudelleen viestintälainsäädännön kokonaisuudistuksen toisessa vaiheessa direktiivien lopullisen sisällön varmistuttua.

Sähköisen viestinnän direktiivien lähtökoh- ta ilmenee edellä selostetuista määritelmistä. Tarkoituksena on, että direktiivin kansallisessa täytäntöönpanossa huolehditaan siitä, että säännökset koskevat myös analogisia maanpäällisiä televisio- ja radioverkoja, satelliittiverkoja ja internetpalvelun tarjontaa. Esityksessä viestintämarkkinalain soveltamisalaa ehdotetaan laajennettavan nykyi-

sestä edellä mainitulla tavalla. Lain soveltamisalan laajentaminen on välttämätöntä direktiivien säännösten täytäntöön panemiseksi.

Näistä kolmesta soveltamisalan laajennuksesta satelliittivälitteistä televisio toimintaa koskeva lain soveltamisalan laajennus olisi käytännössä vähämerkityksellinen. Televisio- ja radio-ohjelmien lähettäminen ja niiden tarjolla pito satelliitin välityksellä on muihin televisio- ja radio-ohjelmien jakeluteihin verrattuna vähäistä Suomessa. Ehdotetun viestintämarkkinalain velvoitteet kohdistuisivat pääasiassa verkkoyrityksiin, eivätkä suomalaiset yritykset toistaiseksi omista tai hallinnoi satelliitteja tai niihin liittyviä taajuuksia. Suomessa harjoitettu satelliittitelevisio toiminta perustuu tällä hetkellä ohjelmistojen välittämiseen muiden kuin suomalaisten yritysten omistamissa satelliiteissa ja muilla kuin suomalaisten yritysten hallinnoimilla taajuuksilla.

Viestintämarkkinalain 4 luvussa mainitut käyttöoikeuden luovutusvelvollisuudet eivät rajoitetun, säännökohtaisen soveltamisalan vuoksi soveltuisi satelliittiverkkoihin. Esimerkiksi lain 28 §:ssä tarkoitettu velvollisuus vuokrata joukkoviestintäverkkoa kohdistuu säännöksen sanamuodon mukaisesti vain maanpäällisiin televisio- ja radioverkkoihin, eikä sitä siten voitaisi soveltaa satelliittiverkkoihin. Lain 5 luvussa tarkoitettujen yhteenliittämismuutosten velvollisuudet eivät olisi teknisistä syistä käytännössä sovellettavissa satelliittiverkkoihin. Satelliittiverkkojen välityksellä palveluita tarjoavia yrityksiä voisivat lähinnä koskea viestintämarkkinalain teletoimintailmoitusta, valvontamaksua, tiedonantovelvoitteita ja varautumista koskevat säännökset. Ehdotuksen mukaan vähäinen teletoiminta voitaisiin vapauttaa ilmoitus- ja valvontamaksuvelvollisuudesta valtioneuvoston asetuksella. Satelliittitelevisio toiminta lienee katsottavissa lain 13 §:n 2 momentissa tarkoitettulla tavalla merkitykseltään vähäiseksi teletoiminnaksi, joka voitaisiin asetuksella vapauttaa näistä velvollisuuksista.

Huomattavan markkinavoiman yritykset ja markkinamäärittely

Puitedirektiivissä huomattavan markkina-

voiman käsitettä on lähennetty vastaamaan kilpailuoikeudellista määrävän markkina-aseman käsitettä. Huomattavan markkinavoiman yritys tulee määrittellä markkinamäärittelyn jälkeen markkina-analyysin perusteella. Markkinoiden määrittelemistä varten komissio antaa suosituksen, jossa määritellään merkitykselliset tuote- ja palvelumarkkinat. EY:n jäsenvaltioilla on mahdollisuus vaikuttaa komission markkinamäärittelyä koskeviin suosituksiin niiden valmisteluvaiheessa. Suomen tavoite on vaikuttaa komission markkinamäärittelyihin siten, että niissä huomioitaisiin myös suomalaisten viestintämarkkinoiden historiallisesta kehityksestä johtuvat erityispiirteet, kuten poikkeuksellisen pieniin alueisiin jakautuneet markkinat, joilla valtakunnallista, huomattavan markkinavoiman yritystä ei ole. Komissio julkaisee myös markkina-analyysiä ja huomattavan markkinavoiman arviointia koskevat suunta-aviivat.

Ehdotuksen mukaan Viestintävirasto tekisi direktiivin mukaisen markkinamäärittelyn, markkina-analyysin ja määräisi huomattavan markkinavoiman yritykset. Komission suosituksesta poikkeavan markkinamäärittelyn tekisi kuitenkin liikenne- ja viestintäministeriö. Huomattavan markkinavoiman edellytykset vastaisivat ehdotuksessa direktiivin vaatimuksia. Keskeinen kriteeri on yrityksen taloudellinen vaikutusvalta ja kyky toimia kilpailijoista ja käyttäjistä riippumatta. Viestintävirasto olisi päätöstä ja sen perusteena olevaa markkinamäärittelyä ja -analyysiä tehdessään velvollinen ottamaan huomioon komission suositukset ja suuntaviivat. Liikenne ja viestintäministeriön tai Viestintäviraston huomattavaa markkinavoimaa koskevasta päätöksestä voisi valittaa suoraan korkeimpaan hallinto-oikeuteen.

Viestintäviraston tai liikenne- ja viestintäministeriön tekemä markkinamäärittely ja markkina-analyysi alistettaisiin komission ja muiden ETA-valtioiden valvontaviranomaisten arvioitavaksi viestintämarkkinalain 21 §:ssä tarkoitettulla tavalla.

Kilpailutilanne määräisi teleyritykselle asetettavat velvollisuudet

Päätöksen teleyritykselle asetettavista käyt-

töoikeuden luovutusvelvollisuuksista ja muista erityisistä velvollisuuksista tulee puitdirektiivin mukaan perustua pääsääntöisesti markkina-analyysiin. Jos kilpailu toimii markkinoilla, teleyritykselle ei aseteta velvollisuuksia. Jos kilpailu markkinoilla ei toimi, sääntelyviranomaisen tulee määritellä huomattavan markkinavoiman yritykset ja asettaa niille asianmukaiset velvollisuudet. Asetettavien velvollisuuksien pitää olla riittävät kyseisen kilpailuongelman ratkaisemiseksi. Toisaalta teleyritykselle ei saa asettaa liikaa velvollisuuksia. Muille kuin huomattavan markkinavoiman yrityksille voidaan asettaa velvollisuuksia ainoastaan direktiivissä mainituissa erityisissä tilanteissa.

Ehdotuksen mukaan Viestintävirasto asettaisi kilpailutilanteen korjaamiseksi tarvittavat erityiset velvollisuudet yritykselle huomattavaa markkinavoimaa koskevassa päätöksessä. Ehdotus merkitsisi tältä osin olennaista muutosta nykyiseen sääntelyjärjestelmään, jossa ministeriö on määrännyt huomattavan markkinavoiman yritykset ja näitä koskevat velvollisuudet ovat perustuneet suoraan lain säännöksiin. Nykyinen järjestelmä ei mahdollista direktiivin edellyttämää markkinatilanne- ja yritys kohtaista sääntelyharkintaa.

Viestintäviraston olisi ehdotuksen mukaan päätöksellään asetettava huomattavan markkinavoiman yritykselle kilpailun edistämiseksi tarvittavat velvollisuudet. Asetetun velvollisuuden tulisi olla oikeassa suhteessa sillä tavoiteltavaan päämäärään. Asiaa sääntelevässä lain kohdassa on ohjaussäännös seikoista, jotka Viestintäviraston tulisi velvollisuutta asetettaessa erityisesti ottaa huomioon sekä luettelo Viestintäviraston käytettävissä olevasta keinovalikoimasta yritykselle asetettavissa olevista velvollisuuksista. Päätöksessä yritykselle ei asetettaisi velvollisuutta suhteessa johonkin tiettyyn toiseen yritykseen, vaan asetettava velvollisuus olisi yleinen ja velvoittaisi teleyritystä suhteessa kaikkiin teleyrityksiin.

Teleyrityksille asetettavien velvollisuuksien sisältö

Huomattavan markkinavoiman yrityksille on käyttöoikeusdirektiivin mukaan asetettava

tarpeen mukaan velvollisuuksia, jotka koskevat avoimuutta, syrjimättömyyttä, kirjanpidon eriyttämistä, yhteenliittämistä, verkkojen ja verkkotoimintojen käyttöoikeuksien luovuttamista sekä hintavalvontaa ja kustannuslaskentaa.

Ehdotuksessa huomattavan markkinavoiman yritykselle asetettavien velvollisuuksien sisällöstä säädettäisiin erillisissä lainkohdissa. Asetettavat velvollisuudet koskisivat ehdotuksen mukaan muun ohessa verkkokapasiteetin ja verkon osien luovutusta puhelin- ja joukkoviestintäverkossa, verkkojen yhteenliittämistä, tietojen antovelvollisuutta ja julkaisuvelvollisuutta sekä toimintojen eriyttämistä ja kustannuslaskentaa. Asetettavien velvollisuuksien sisältö vastaisi pääosin nykyjärjestelmässä suoraan lakiin perustuvia velvollisuuksia.

Muille kuin huomattavan markkinavoiman yrityksille voidaan käyttöoikeusdirektiivin mukaan asettaa tietyin, muihin kuin kilpailutilanteeseen liittyvin edellytyksin mastojen ja kaapelikanavien yhteyskäyttöön, verkkojen yhteenliittämiseen sekä digitaalisen televisioverkon siirtovelvoitteisiin liittyviä velvollisuuksia.

Ehdotuksessa näiden erityisvelvollisuuksien sisällöstä ja edellytyksistä säädettäisiin direktiivin mukaisesti. Myös nämä velvollisuudet asettaisi Viestintävirasto.

Digitaalisen televisioverkon suojauksenpurkujärjestelmien osalta järjestelmien tarjoajille asetetaan käyttöoikeusdirektiivissä tietyt ehtoja koskien järjestelmien siirronvalvontaa, ehdollisen käyttöoikeuden järjestelmien operaattoreiden velvollisuutta tarjota teknisiä palveluja, velvollisuutta kirjanpidon eriyttämiseen sekä tuotteiden ja järjestelmien teollisoikeuksien haltijoiden velvollisuutta myöntää lisenssejä kuluttajalaitteiden valmistajille. Tältä osin direktiivin edellyttämät velvollisuudet asetettaisiin ehdotuksen mukaan suoraan laissa ilman Viestintäviraston erillistä päätöstä.

Komission ja muiden jäsenvaltioiden valvontaviranomaisten kuuleminen

Komissiota ja muiden jäsenvaltioiden sääntelyviranomaisia on puitdirektiivin mukaan

kuultava toimenpiteistä, jotka koskevat kansallisia markkinamäärittelyjä ja markkina-analyysiä sekä päätöksistä, joissa yrityksille asetetaan käyttöoikeuden luovutusta koskevia ja muita erityisiä velvollisuuksia. Lausunnot on annettava yhden kuukauden kuluessa. Komissio voi estää sääntelyviranomaisen päätöksenteon, jos sääntelyviranomainen määrittelee markkinat komission antaman suosituksen vastaisesti tai, jos päätös koskee huomattavan markkinavoiman yritysten nimeämisiä. Näissä tapauksissa sääntelyviranomaisen on komission ilmoituksen perusteella tietyissä tilanteissa lykättävä päätöksentekoa kahdella kuukaudella. Tämän ajanjakson aikana komissio voi neuvoa-antavaa komiteamenettelyä noudattaen antaa päätöksen, jolla sääntelyviranomaista estetään toteuttamasta suunniteltua toimenpidettä.

Ehdotuksen mukaan Viestintävirastolle asetettaisiin direktiivin mukainen velvollisuus kuulla komissiota ja muiden maiden kansallisia sääntelyviranomaisia sekä lykätä päätöksen antamista tilanteissa, joissa komissiolla on oikeus estää päätöksen tekeminen. Päätös voitaisiin tehdä komissiota ja kansallisia sääntelyviranomaisia kuulematta, jos asialla ei ole merkittävää vaikutusta markkinoihin tai, jos se on kiireellisessä tapauksessa välttämätöntä kilpailun ja kuluttajien etujen turvaamiseksi. Ehdotus merkitsisi olennaista muutosta nykyiseen sääntelyjärjestelmään, jossa ministeriö on määrännyt huomattavan markkinavoiman yritykset ja näitä koskevat velvollisuudet ovat perustuneet suoraan lain säännöksiin. Sääntelytavan muutos välttämätön, koska nykyinen järjestelmä ei mahdollistaisi direktiivin edellyttämää yksittäistä päätöstä koskevaa kuulemismenettelyä.

Toimilupa ja ilmoitusvelvollisuus

Oikeuden verkkojen ja palvelujen tarjontaan tulee valtuutusdirektiivin mukaan perustua niin sanottuun yleisvaltuutukseen. Tämä tarkoittaa sitä, että teleyritykseltä voidaan ennen toiminnan aloittamista edellyttää vain viranomaiselle tehtävää ilmoitusta, jollei toiminta edellytä yksittäisiä radiotaajuuksien tai numeroiden käyttöä koskevien oikeuksien myöntämistä. Toiminnan aloittamiseen ei saa

liittyä viranomaisen nimenomaista päätöstä. Yleisvaltuutuksen ohella yrityksille voidaan asettaa tiettyjä erityisvelvollisuuksia sekä radiotaajuuksien ja numeroiden käyttöön liittyviä ehtoja ja oikeuksia. Direktiivissä määritellään ne enimmäisehdot, jotka voidaan liittää yleisvaltuutukseen sekä radiotaajuuksien ja numeroiden käyttöä koskeviin oikeuksiin. Ehtojen on oltava verkon tai palvelun kannalta objektiivisesti perusteltavissa sekä syrjimättömiä, oikeasuhteisia ja avoimia.

Ehdotuksen mukaan erillistä toimilupaa edellyttäisi ainoastaan radiotaajuuksia edellyttävän verkkopalvelun tarjonta yleisessä matkaviestinverkossa ja viranomaisverkossa sekä digitaalisessa maanpäällisessä televisio- ja radioverkossa, jota ehdotuksessa kutsutaan maanpäälliseksi joukkoviestintäverkoksi. Muilta teleyrityksiltä edellytettäisiin ainoastaan direktiivin säännösten mukainen teletoimintailmoitus. Ehdotus ei tältä osin muuttaisi nykytilaa.

Käyttäjän oikeus vähimmäispalveluihin

Yleispalveludirektiivin mukaan tiettyjen vähimmäispalveluiden tulee olla kansalliset erityisolosuhteet huomioon ottaen kaikkien loppukäyttäjien saatavilla maantieteellisestä sijaintipaikasta riippumatta.

Vähintään yhden yrityksen on pystyttävä tarjoamaan liittymä yleiseen puhelinverkkoon tietyssä sijaintipaikassa ja mahdollistamaan yleisesti saatavilla olevien puhelinpalvelujen käytön. Liittymän on mahdollistettava tarkoituksenmukainen internet-yhteys. Loppukäyttäjien saatavilla tulee olla vähintään yksi kattava painetussa tai sähköisessä muodossa oleva tilaajaluettelo ja numerotiedotuspalvelu. Yleisöpuhelimien kohtuullinen tarjonta on varmistettava. Sääntelyviranomainen voi kuitenkin olla asettamatta yleisöpuhelimien tarjontaa koskevia velvollisuuksia, jos yleisöpuhelimia tai vastaavia palveluja on laajasti saatavilla.

Ehdotuksen mukaan käyttäjän oikeus liittymään toteutettaisiin siten, että teleyritys, jolla on huomattava markkinavoima, olisi velvollinen sillä maantieteellisellä toimialueella, jolla sillä on huomattava markkinavoima, tarjoamaan käyttäjälle liittymän puhe-

linverkkoon. Jos tällaista yritystä ei ole, velvollisuus kohdistuisi toissijaisesti yritykseen, jonka liittymien määrällä mitattu markkinaosuus on alueella suurin. Kaikki puhelinverkossa toimivat teleyritykset olisivat osaltaan velvollisia huolehtimaan puhelinluettelopalvelun ja numerotiedotuspalvelun järjestämisestä. Ehdotus vastaisi tältä osin pääasiassa nykyistä lainsäädäntöä.

Yleisöpuhelimien suhteen esitetään, että Suomessa käytettäisiin hyväksi direktiiviin sisältyvää mahdollisuutta jättää asia sääntelemättä. Yleisöpuhelimien tarve Suomessa on käytännössä hyvin vähäinen. Ratkaisun perusteluita on selostettu tarkemmin yleisperustelujen kohdassa 2.4.1.

Yleispalveludirektiiviin sisältyy mahdollisuus nimetä yksi tai useampi yritys yleispalvelun tarjoajaksi ja järjestää kustannusten korvaamiseksi erityinen rahoitusjärjestelmä. Tällaista järjestelmää ei ehdoteta otettavan Suomessa käyttöön. Ehdotuksen mukaan yleispalvelun tarjonta perustuu suoraan lain säännökseen. Ensisijaisesti kilpailua edistämällä pyritään siihen, että palvelut ovat mahdollisimman edullisia ja laadultaan hyviä maan kaikissa osissa. Ehdotus vastaa käytännössä pitkälti nykyistä järjestelmää, joka on osoittautunut toimivaksi ratkaisuksi. Myös kansainväliset vertailut tukevat tätä havaintoa. Direktiivin mahdollistama nimettyjen yleispalveluyritysten järjestelmä olisi ongelmallinen erityisesti siihen liittyvän rahoitusjärjestelmän takia. Yleispalvelun ulkopuolinen rahoittaminen olisi omiaan aiheuttamaan häiriöitä markkinoiden toiminnalle. Lisäksi rahoitusjärjestelmän hallinnointi ja valvonta edellyttäisi raskasta byrokratiaa. Ehdotetun järjestelmän toimintaa on kuitenkin seurattava tarkasti ja vaihtoehdot on tarvittaessa otettava uudelleen harkintaan.

Käyttäjän muut oikeudet

Kaikkien yleisesti saatavilla olevien puhelinpalvelujen tilaajien, mukaan lukien matkapuhelintilaajien, on yleispalveludirektiivin mukaan voitava pyynnöstä säilyttää numeronsa vaihtaessaan palvelun tarjoajaa. Ehdotuksen mukaan teleyritys olisi velvollinen viipymättä huolehtimaan numeron siirrosta.

Numeron siirtänyt teleyritys ei ehdotuksen mukaan saisi periä siirrosta korvausta käyttäjältä. Teleyritys saisi ehdotuksen mukaan periä toiselta teleyritykseltä numeron siirtämisestä kustannuksia vastaavan kertakorvauksen, jos siirron tekninen toteuttaminen aiheuttaa kertaluonteisia kustannuksia. Kertakorvauskaan ei saisi olla niin suuri, että se käytännössä estäisi palvelun käytön. Viestintävirastolla olisi oikeus tarvittaessa määrätä kertakorvaukselle yleinen hintakatto. Siirretyn numeron liikennöinnistä aiheutuviasta puheluhohtaisista kustannuksista numeron alunperin siirtänyt teleyritys ja numeron vastaanottanut teleyritys vastaisivat ehdotuksen mukaan puoliksi. Teleyritykset olisivat osaltaan velvollisia huolehtimaan siitä, että käyttäjien saatavilla on yleinen, kattava ja maksuton tiedotuspalvelu siirretyistä numeroista.

Viestintäpalvelun tarjoajan ja kuluttajan välisessä sopimuksessa on yleispalveludirektiivin mukaan yksilöitävä tietyt vähimmäistiedot. Minimisopimusehtojen käyttämistä voidaan edellyttää myös muiden käyttäjien kuin kuluttajien kanssa tehtävissä sopimuksessa. Ehdotuksen mukaan laissa määritellyt sopimuksen minimiehdot tulisi sisällyttää kaikkiin viestintäpalvelun vastaanottamista koskeviin sopimuksiin. Säännöksen soveltamisalaan kuuluisivat puhelinpalvelujen lisäksi myös muut viestintäpalvelut kuten internet-palvelut. Teleyritys olisi velvollinen laatimaan puhelinverkon liittymäsopimusta varten vakiosopimusehdot ja käyttämään niitä tehdessään sopimuksia kuluttajan kanssa. Vakiosopimusehdot lähetettäisiin kuluttajasiemille, joka valvoisi sopimusten lainmukaisuutta kuluttajansuojan kannalta. Sopimusehtoja koskevan valvonnan lisäksi kuluttajan oikeudellista asemaa turvaisivat sopimusehtojen yksipuolista muuttamista, vakuuden vaatimista, sopimuksen irtisanomista ja eräitä muita seikkoja koskevat erityiset säännökset, jotka olisivat kuluttajien osalta pakottavia.

Jäsenvaltioiden on yleispalveludirektiivin mukaan varmistettava kuluttajille tarkoitettujen digitaalitelevioliitteiden yhteentoimivuus. Ehdotuksen mukaan Viestintävirastolla olisi oikeus televisiovastaanotinten yhteensopivuuden varmistamiseksi antaa määräyksiä niiden teknisistä ominaisuuksista.

Ohjelmiston siirtovelvoite joukkoviestintäverkossa

Televisio- ja radiolähetysten lähettämiseen käytettyjä viestintäverkkoja tarjoaville teleyrityksille voidaan yleispalveludirektiivin mukaan asettaa palveluita ja kanavia koskevia siirtovelvoitteita. Velvollisuuksia voidaan asettaa vain yleisen edun kannalta välttämättömien tavoitteiden saavuttamiseksi. Velvollisuuksia on tarkasteltava säännöllisin väliajoin. Jäsenvaltiot voivat määritellä siirtovelvollisuuksista maksettavan asianmukaisen korvauksen, jos ne samalla varmistavat sähköisiä viestintäverkkoja tarjoavien yritysten syrjimättömän kohtelun.

Televisio- ja radio-ohjelmistojen siirtovelvollisuutta (must carry -velvoite) koskeva säännös ehdotetaan siirrettäväksi viestintämarkkinalakiin. Nykyistä televisio- ja radio-toiminnasta annetun lain 42 §:ää vastaavaan säännökseen ehdotetaan lisäksi erinäisiä täsmennyksiä. Määritelmän soveltaminen on osoittautunut hankalaksi etenkin digitaalisen televisiotoiminnan alettua. Kanavien määrän kasvaessa ei ole ollut yksiselitteistä, mitkä kanavat kuuluvat siirtovelvoitteen piiriin.

Korvaukseton siirtovelvoite koskisi vain Yleisradio Oy:n lähetyksiä ja palveluita, koska yhtiö hoitaa sille laissa asetettua julkisen palvelun tehtävää. Velvoite rajattaisiin kuitenkin koskemaan Yleisradio Oy:n ohjelmistoja sen kapasiteetin rajoissa, joka on osoitettu yhtiön käyttöön radiolain mukaisesti. Lisäksi velvoitteen piiriin kuuluisivat näihin ohjelmistoihin liittyvät oheis- ja lisäpalvelut.

Siirtovelvoite ulottuisi myös sellaisiin kaupallisten toimijoiden televisio- ja radio-ohjelmistoihin, jotka lähetetään valtakunnallisen ohjelmistoluvan nojalla. Teleyritys voisi kuitenkin periä jakelusta enintään kustannusautuneen hinnan.

Vähittäismarkkinoiden sääntely

Jos sääntelyviranomaisen suorittama markkina-analyysi osoittaa, ettei vähittäismarkkinoilla ole todellista kilpailua, vähittäishintoja voidaan yleispalveludirektiivin mukaan tietyn edellytyksin säännellä. Hintasääntely koskee vain huomattavan markkinavoiman yrityksiä.

Ehdotuksen mukaan Viestintävirasto voisi tietyissä erityistapauksissa asettaa eräitä vähittäismarkkinoiden hinnoittelua koskevia velvoitteita. Viestintävirasto voisi säännöksen mukaan määrätä, että huomattavan markkinavoiman yritys ei saa periä kohtuuttomia hintoja, ei saa estää markkinoille pääsyä tai rajoittaa kilpailua perusteettoman alhaisella hinnoittelulla, ei saa suosia tiettyjä loppukäyttäjiä, eikä sitoa tiettyä tuotetta tai palvelua muihin tuotteisiin tai palveluihin.

3.2.2. Sisällöntuottajien asema

Sisällöntuottajien asemaa parantava ehdotus koskee viestintäverkon liityntäpisteen hallinnoinnissa käytettävää älykorttia. Ehdotuksen mukaan Viestintävirasto voisi asettaa huomattavan markkinavoiman yritykselle velvollisuuden luovuttaa teleyrityksille ja muille yrityksille käyttöoikeuden matkapuhelinliittymän tai muun vastaavan viestintäverkon liityntäpisteen hallinnoinnissa käytettävän älykortin kapasiteettiin. Älykortin vapaana olevalla kapasiteetilla voitaisiin tarjota erilaisia sisältöpalveluita kuten sähköisiä alikirjoituksia. Älykortin kapasiteetin käyttö sisältöpalveluihin olisi käytännössä puhelinliittymän tai viestintäverkon muun liityntäpisteen haltijan omassa harkinnassa. Mahdollisuuden arvioidaan kuitenkin lisäävän sisältöpalvelujen kysyntää ja vaikuttavan sitä kautta positiivisesti sisällöntuottajien asemaan markkinoilla.

3.2.3. Viestintäviraston toiminnan tehostaminen

Ehdotetuilla seuraamusmaksua koskevilla säännöksillä tehostettaisiin lain säännösten täytäntöön panoa. Voimassa olevassa viestintämarkkinalaissa ei ole seuraamusmaksua koskevaa säännöstä, mutta voimassa olevan viestintämarkkinalain 44 ja 46 §:ssä säädetään lain rikkomisen rikosoikeudellisista seuraamuksista ja menettämisseuraamuksesta. Vastaavia rangaistussäännöksiä ei ehdoteta otettavaksi käsiteltävänä olevaan esitykseen,

koska toiminnan kriminalisoinnin tulisi nykyisen lainvalmistelukäytännön mukaan olla viimeisin keino ja muiden seuraamusvaihtoehtojen, kuten hallinnollisten maksuseuraamusten, tulisi olla ensisijaisia. Rikosoikeudellista sanktiota sopivampi sanktio teletuiminnassa on taloudellinen seuraamus, jolla on myös tehokas ennaltaehkäisevä vaikutus. Seuraamusmaksu ehdotetaan otettavaksi myös televisio- ja radiotoiminnasta annettuun lakiin.

Valtion televisio- ja radorahastosta annettuun lakiin tehtäisiin useita televisiomaksua sekä sen keräämistä ja valvontaa koskevia muutoksia. Näillä tehostettaisiin Viestintäviraston toimintaa ja poistettaisiin käytännössä ilmenneitä epäkohtia.

3.2.4. Riita-asioiden käsittelyn nopeuttaminen

Viestintämarkkinoilla erityisesti hinnoiteltuun liittyvät riita-asiat on tarpeen ratkaista mahdollisimman nopeasti, koska asian ratkaisun viipyminen tarkoittaa useimmiten käytännössä sitä, että hinnoittelua koskevia säännöksiä rikkova teleyritys pystyy valtaamaan markkinat kilpailijoiltaan tai voi hinnoittelullaan estää kilpailijan markkinoille tulon. Korkeimman hallinto-oikeuden ratkaisun saaminen teletuimintaan, erityisesti hinnoiteltuun liittyvissä riita-asioissa on Suomessa viime vuosina käsiteltävinä olleissa tapauksissa kestänyt jopa viisi vuotta. Aika on kohtuuttoman pitkä ja menettely kestämaton markkinoiden kilpailutilanteen kannalta.

Ehdotuksessa riita-asian käsittelylle Viestintävirastossa esitetään neljän kuukauden enimmäisaikaa poikkeuksellisen laajoja riita-asioita lukuun ottamatta. Säännöksellä pantaisiin täytäntöön puitedirektiivin 20 artiklan 1 kohta. Muutoksenhakuprosessiin kuluva ajan lyhentämiseksi ehdotuksessa esitetään, että Viestintäviraston 18 –20 §:ssä tarkoitusta päätöksestä ja teleyritysten välisessä riita-asiaassa annetusta Viestintäviraston ratkaisusta saisi valittaa suoraan korkeimpaan hallinto-oikeuteen. Näillä kahdella muutoksella riita-asioiden käsittelyaikaa voitaisiin lyhentää merkittävästi nykyisestä. Ehdotuksen to-

teutuminen on välttämätöntä kilpailun ja käyttäjien etujen turvaamisen kannalta.

3.2.5. Viranomaisverkkoja koskeva sääntely

Esityksessä ehdotetaan, että myös suljetun käyttäjäryhmän käyttöön tarkoitetut viranomaisverkot tulisivat viestintämarkkinalain soveltamisalaan. Viranomaisverkolla tarkoitettaisiin esityksen mukaan yleisen järjestyksen ja turvallisuuden, pelastustehtävien tai väestönsuojelun tarpeiden vuoksi rakennettua viestintäverkkoa, jonka liittymiä voidaan tarjota viranomaisten lisäksi myös muulle, edellä mainittujen tehtävien hoitamisen kannalta välttämättömälle käyttäjäryhmälle.

Viranomaisverkko on viestintäverkko, jolla on erityinen käyttötarkoitus. Useimmiten viranomaisverkot toimivat varsin rajoitetulla maantieteellisellä alueella tai niitä ei ole liitetty yleiseen viestintäverkkoon. Suomessa tällä hetkellä käytössä olevia viranomaisverkkoja on esitelty tarkemmin edellä yleisperustelujen kohdassa 2.1.17. Tulevaisuudessa vastaavia viranomaisverkkoja voi olla useampiakin.

Esityksen mukaan verkkopalvelun tarjoaminen viranomaistarkoituksiin käytettävässä useamman kuin yhden kunnan alueella toimivassa matkaviestinverkossa edellyttäisi toimilupaa. Viranomaistarkoituksiin käytettävää suljettuaakin matkaviestinverkkoa kohdeltaisiin siten kuin mitä tahansa matkaviestinverkkoa. Nykyisin toimintaa viranomaisverkoissa ei säännellä lainsäädännössä. Verkkopalvelun tarjoaminen viranomaistarkoituksiin käytettävässä matkaviestinverkossa on tarpeen saada toimiluvanvaraiseksi, koska toiminta edellyttää samalla tavoin radiotaajuuksia kuin tavanomainenkin teletuiminta matkaviestinverkoissa.

Verkkopalvelua ennen lain voimaan tuloa toiminnassa olevassa viranomaisverkossa tarjoavan yrityksen tai muun yhteisön tulisi ehdotuksen mukaan hakea lain 4 §:n 2 momentin mukaista verkkolupaa kahden kuukauden kuluessa lain voimaantulosta. Verkkolupahakemuksessa olisi esitettävä selvitystä kyseisen viranomaisverkon käyttäjäryhmistä. Lii-

kenne- ja viestintäministeriö hyväksyisi nämä käyttäjäryhmät samalla kuin se myöntäisi hakijalle verkkoluvan, jos käyttäjäryhmät täyttävät lain 2 §:ssä asetetut kriteerit ja jos käyttäjäryhmien hyväksymiselle ei ole viestintämarkkinoiden kilpailutilanteeseen liittyviä viestintäpoliittisia esteitä. Liikenne- ja viestintäministeriön verkkolupaa koskeva päätös olisi tältä osin valituskelpoinen hallintopäätös.

Viranomaisverkossa toimivan teleyrityksen toimintaa ehdotetaan säänneltävän toimilupasäännöstä lukuun ottamatta muista teleyrityksistä poikkeavalla tavalla. Viranomaisverkkoon ei ehdotuksen mukaan sovellettaisi lain huomattavaa markkinavoimaa, käyttöoikeuksien luovuttamista, yhteenliittämistä, hinnoittelua tai numeron siirrettävyyttä koskevia säännöksiä. Sääntely ei olisi tarpeen, koska viranomaisverkossa ei harjoiteta kaupallista teletoimintaa kilpailuperustein. Numeron siirrettävyyttä ei voisi toteuttaa viranomaisverkossa, koska verkon käyttötarkoitus ja sen takia myös käyttäjäryhmät ovat rajoitettuja. Ehdotuksen mukaan liikenne- ja viestintäministeriö päättäisi viranomaisverkon käyttäjäryhmistä.

Teleyrityksen olisi ehdotuksen mukaan pyynnöstä liitettävä viranomaisverkko yleiseen viestintäverkkoon korvauksetta. Viranomaisverkon erityinen käyttötarkoitus huomioiden velvollisuudelle on olemassa hyväksyttävät perusteet, jotka voidaan välillisesti kiinnittää ihmisten hengen, terveyden ja omaisuuden suojeluun. Teleyrityksen kannalta velvollisuutta voidaan pitää varsin vähäisenä rajoituksena, eikä rajoitus siten ole ongelmallinen myöskään suhteellisuusperiaatteen kannalta.

3.2.6. Jäännösviestintä

Esityksessä ehdotetaan, että yhteenliittämispäätöksen 24 §:n säännöksiin perustuvasta jäännösviestinnän sääntelystä luovuttaisiin. Jäännösviestinnällä tarkoitetaan puhelinalueen käyttämistä ilman ennaltavalintaa tai valintakoodia. Ennalta valinta tarkoittaa järjestelyä, jossa esimerkiksi kaukopuhelut ohjataan automaattisesti tietyn, käyttäjän valit-

seman teleyrityksen verkkoon. Valintakoodi tarkoittaa taas järjestelyä, jossa käyttäjä valitsee puhelinnumeron eteen tulevalle tunnuksella haluamansa teleyrityksen palvelut käyttöönsä puhelukohtaisesti.

Nykyisin jäännösviestintä pitää ohjata satunnaisesti eri palveluntarjoajien verkkoihin näiden markkinaosuuksien mukaisessa suhteessa. Nykyisen kaltainen jäännösviestinnän erityinen sääntely ei ole jäännösviestinnän vähäinen määrä ja jakosuhteiden tarkistamisesta aiheutuvat sekä muut hallinnolliset kustannukset huomioon ottaen tarkoituksenmukaista. Jos sääntely poistuisi, liittymäsojituksen tehnyt teleyritys saisi ohjata jäännösviestinnän valitsemansa palveluntarjoajan verkkoon.

Ehdotuksen mukaan jäännösluokkennetta koskevasta sääntelystä luovuttaisiin lyhyen siirtymäajan jälkeen. Liikenne- ja viestintäministeriön yhteenliittämistä käsittelevän päätöksen 24 §:n jäännösluokkennetta koskevaa säännöstä ehdotetaan sovellettavan vuoden 2003 loppuun saakka.

3.2.7. Teleyrityksiin kohdistuva yleinen valvontamaksu

Ilmoituksenvaraista tai toimiluvanvaraista teletoimintaa harjoittava teleyritys olisi ehdotuksen mukaan velvollinen suorittamaan Viestintävirastolle viestintämarkkinoiden valvonnasta aiheutuvia kustannuksia vastaan maksun, jonka suuruus määräytyisi harjoitetun teletoiminnan liikevaihdon perusteella. Maksuvelvollisuus ei kuitenkaan koskisi ilmoitusvelvollisuudesta vapautettua, vähäistä teletoimintaa.

Viestintävirasto ei tällä hetkellä peri yleistä, kaikkiin teletoiminnan harjoittajiin kohdistuvaa valvontamaksua, vaan säännös olisi muutos nykytilaan. Viestintäviraston tehtävät ovat lisääntyneet viime vuosina merkittävästi ilman, että Viestintävirasto on voinut kerätä uusista tehtävistä aiheutuneita kuluja valvonnan kohteena olevilta yrityksiltä. Viestintävirasto on nettobudjetoitu virasto, joten sen on katettava toimintansa kulut perimillään maksuilla. Valvontamaksu on tarpeen Viestintäviraston uusien tehtävien rahoittamiseksi.

Valvontamaksu olisi sidoksissa teletoiminnan hallinnoinnista ja valvonnasta aiheutuviin Viestintäviraston kuluihin. Valvontamaksulla katettavia kustannuksia olisivat esimerkiksi Viestintäviraston henkilöstökulut sekä kansainvälisestä yhteistyöstä ja standardointityöstä ja määräysten ja hallinnollisten päätösten valmistelusta aiheutuvat kulut.

Valvontamaksun käyttöönoton yhteydessä on tarkoitus helpottaa teleyrityksiin kohdistuvaa muuta maksurasitusta esimerkiksi pienentämällä nykyisiä numeroinnista perittäviä maksuja.

Ehdotettu sääntely ei olisi ristiriidassa valtuutusdirektiivin hallinnollisia maksuja koskevien säännösten kanssa.

3.2.8. *Teleurakointia koskevat muutokset*

Viestintämarkkina-alueissa ehdotetaan säänneltävän ainoastaan kiinteistön tai rakennuksen sisäverkon ja yleisen viestintäverkon yhteenliittämiseen liittyvää teleurakointia. Kahden yleisen viestintäverkon yhteenliittämistä suorittavan henkilön toimintaa ei ehdoteta säänneltävän. Lähtökohta vastaa tältä osin nykytilaa.

Kiinteistön tai rakennuksen sisäverkkoon liittyviä asennustöitä tekeväle teleurakoitsijalle asetettavista kelpoisuusvaatimuksista säädetään tällä hetkellä Viestintäviraston määräyksessä (Viestintävirasto 23 D/2002 M). Sääntelytaso ei vastaa perustuslain vaatimuksia, koska sääntelyllä rajoitetaan elinkeinovapautta. Elinkeino toimintaa voidaan säännellä vain lain tasolla ja tavalla, joka täyttää perusoikeutta rajoittavalta sääntelyltä vaadittavat yleiset edellytykset. Rajoitusten tulisi muun muassa olla painavan yhteiskunnallisen tarpeen vaatimia, täsmällisiä ja tarkkarajaisia sekä suhteellisia tavoitteeseen nähden.

Ehdotuksen mukaan teleurakointia koskeva sääntely nostettaisiin perustuslain edellyttämällä tavalla lain tasolle. Ehdotuksen mukaan teleurakoinnista tulisi ilmoituksenvaraista elinkeino toimintaa, jonka harjoittamista ei rajoitettaisi erityisillä kelpoisuusvaatimuksilla. Kelpoisuusvaatimusten asettaminen erillisverkkojen yhteenliittämistä harjoit-

taville henkilöille ei ole tarpeen, koska yleisten viestintäverkkojen yhteenliittämistä suorittaville teleurakoitsijoillekaan ei ole asetettu tällaisia vaatimuksia.

Teleurakoitsijan olisi ennen toiminnan aloittamista tehtävä kirjallinen ilmoitus Viestintävirastolle. Teleurakoitsijailmoitus vastaisi teleyrityksen tekemää teletoimintailmoitusta ja sen tarkoitus olisi helpottaa Viestintäviraston valvontatehtäviä. Toiminnan aloittamisoikeus ei tulevaisuudessa riippuisi Viestintäviraston toimenpiteistä, vaan teleurakoitsija saisi aloittaa toimintansa heti ilmoitusvelvollisuutensa täytettyään ilman erillistä vahvistusta Viestintävirastolta.

Teleurakoitsija olisi jatkossakin velvollinen suorittamaan Viestintävirastolle kiinteän valvontamaksun. Maksuvelvollisuuden kohdistaminen myös teleurakoitsijoihin on markkinoilla toimivien yritysten tasapuolisen kohtelun kannalta välttämätöntä.

Esityksessä on toinenkin teleurakointiin vaikuttava muutosehdotus. Esityksen 69 §:n 3 momentin mukaan teleyritys ei saa edellyttää, että kiinteistön tai rakennuksen sisäverkon ja yleisen viestintäverkon yhteenliittämisen saa suorittaa vain teleyrityksen valitsema teleurakoitsija. Säännös lisäisi kiinteistöjen ja rakennusten sisäverkkojen asennuksiin ja ylläpitoon liittyvää kilpailua, koska teleurakoitsija olisi taloyhtiön vapaasti valittavissa ja kilpailutettavissa.

3.2.9. *Perustuslain edellyttämät muutokset viestintälainsäädäntöön*

Viestintämarkkinoilla toimivien yritysten ja muiden yhteisöjen oikeuksien ja velvollisuuksien perusteita koskeva sääntely ehdotetaan esityksessä nostettavan uuden perustuslain edellyttämällä tavalla liikenne- ja viestintäministeriön päätöksistä lain tasolle. Esimerkiksi lain soveltamisalaa, yhteenliittämistä, telepalvelujen toimitusehtoja ja kuluttajien suojaa, kaapelikanavien ja antennipaikkojen vuokraamista, kustannuslaskentaa sekä etuoikeustoimintaa ja hätätilakyltöntä koskevat säännökset ehdotetaan esityksessä nostettavan ministeriön päätöksen tasolta lain tasolle.

Alemmanasteisia säännöksiä ja teknisiä määräyksiä koskevat valtuutussäännökset määriteltäisiin uuden perustuslain edellyttämällä tavalla tarkkarajaisesti ja täsmällisesti.

3.2.10. *Julkisen palvelun arviointi*

Esityksessä ehdotetaan, että Yleisradio Oy:n toiminnasta annettaisiin vuosittain kaksi kertomusta. Eduskunnan valitseman hallintoneuvoston tulisi antaa yhtiön toiminnasta kertomus eduskunnalle, jolla näin olisi mahdollisuus keskustella säännöllisesti saamansa tiedon pohjalta. Yhtiön tulisi lisäksi antaa Viestintävirastolle kertomus julkisesta palvelusta. Viestintävirasto saisi näin sellaista tietoa, jota se tarvitsee televisio- ja radiotoiminnan valvontaan liittyvissä lainmukaisissa tehtävissään.

Yleisradio Oy toteuttaa sille laissa säädettyä julkisen palvelun tehtävää valtion televisio- ja radorahastosta saamansa rahoituksen turvin. Vuosittaisten kertomusten avulla voitaisiin tarkastella, miten tämä rahoitus on käytetty ja onko se oikeassa suhteessa julkisen palvelun laajuuteen nähden. EU:n komissio on yleistiedonannossa edellyttänyt, että julkisen palvelun tarjontaa valvoo yleisradioyhtiöstä riippumaton toimielin.

3.2.11. *Ohjelmistoluvan myöntäminen*

Lyhytaikaiset, enintään kolmen kuukauden ajaksi myönnettävät toimiluvat (ohjelmistoluvat) myöntäisi esityksen mukaan Viestintävirasto. Nykyisin tällaiset luvat myöntää liikenne- ja viestintäministeriö. Lyhytaikaisia ohjelmistoluvia hakevat usein esimerkiksi järjestöt juhlatilaisuuksia tai muuta vastaavaa pienimuotoista radiotoimintaa varten. Lupa-harkinnassa ei käytetä poliittisia perusteita eikä toimilupa vaadi valtioneuvoston yleisistunnon päätöstä. Siksi lyhytaikaiset radio-ohjelmistoluvat on tarkoituksenmukaista käsitellä liikenne- ja viestintäministeriön sijasta Viestintävirastossa. Viestintävirasto voisi myöntää lyhytaikaisia toimilupia sekä analogiseen että digitaaliseen radiotoimintaan.

Esityksessä helpotettaisiin digitaalisen maanpäällisen televisioverkon käyttämistä lyhytaikaiseen tai pienimuotoiseen toimintaan. Viestintävirasto myöntäisi esityksen mukaan toimilupia sellaiseen digitaaliseen televisiotoimintaan, joka kestäisi korkeintaan kolme kuukautta. Lisäksi samaa menettelyä sovellettaisiin toimintaan, jonka viikoittainen kesto on enintään neljä tuntia. Samoin digitaaliseen radiotoimintaan voitaisiin myöntää vastaavia lyhytaikaisen tai pienimuotoisen toiminnan toimilupia.

3.2.12. *Yksinoikeus merkittävän tapahtuman televisiointiin*

Laissa luotaisiin menettely sellaisten riita-tapausten käsittelyyn, joissa kansallisesti merkittävän tapahtuman välittäminen maksuttomalla televisiokanavalla uhkaa estyä yksinoikeuden käyttämisen vuoksi. Riita-asioissa käytettävä oikeudenkäyntimenettely ei sovellu tämänkaltaisten tapausten ratkaisuun, koska ne on käsiteltävä nopeasti. Voimassa olevien säännösten mukaan yksinoikeuden hankkinut televisiotoiminnan harjoittaja on velvollinen luovuttamaan oikeuden sitä pyytävälle silloin, jos ei itse toteuta lähetystä maksuttomalla kanavalla. Jos yksinoikeuden luovuttamisesta ei päästäisi sopimukseen, osapuolet voisivat viedä asian Viestintäviraston käsiteltäväksi. Televisiointioikeuden luovuttajalla olisi oikeus saada luovutuksesta täysi korvaus. Jos korvauksesta ei päästäisi sopimukseen, Viestintävirasto voisi määrittellä sen käyttäen perustana vastaavista oikeuksista markkinoilla maksettavia hintoja.

4. **Esityksen vaikutukset**

4.1. **Vaikutukset valtiontalouteen**

Esityksellä ei ole välittömiä vaikutuksia valtion talousarvioon.

Teleyrityksellä olisi esityksen mukaan tietyn edellytyksin oikeus saada korvaus varautumisesta aiheutuvista kustannuksista. Teleyrityksellä ei ole 94 §:n mukaan oikeutta

saada korvausta varautumisesta aiheutuneista tavanomaisista kustannuksista lukuun ottamatta etuoikeutettujen tilaajien tietojärjestelmän ylläpitämisestä aiheutuneita kustannuksia. Teleyritys olisi oikeutettu kustannusten korvaukseen, jos teleyrityksen varautumisvelvollisuuden täyttämistä aiheutuu teleyritykselle sen toiminnan luonteen ja laajuuden kannalta huomattavia kustannuksia. Kustannukset ehdotetaan korvattavan nykykäytännön mukaisesti huoltovarmuusrahastosta. Erityinen edellytys kustannusten korvattavuudelle on se, että kustannukset aiheutaneen tavaran tai palvelun tulee olla liikenne- ja viestintäministeriön pyynnöstä tilattu.

Vuonna 2001 teletoimintaan liittyviä varautumiskustannuksia korvattiin huoltovarmuusrahastosta noin 673 000 euroa. Vuonna 2002 teletoimintaan liittyviä varautumiskustannuksia varten huoltovarmuusrahastossa on varattu 667 706 euroa. Keskimäärin varautumiseen liittyvät vuosittaiset kustannukset ovat siis noin 700 000 euroa. Koska kustannukset ehdotetaan korvattavan valtion budjetin ulkopuolisesta rahastosta, ehdotetulla sääntelyllä ei ole vaikutusta valtion talousarvioon.

Teleyrityksellä on 98 §:n mukaan oikeus saada valtion varoista korvaus yksinomaan viranomaisen ilmoittamien tarpeiden vuoksi hankittujen järjestelmien, laitteistojen tai ohjelmistojen investoinneista, käytöstä ja ylläpidosta aiheutuneista välittömistä kustannuksista. Teleyrityksellä on oikeus saada valtion varoista korvaus myös viranomaisen määräämästä toimenpiteestä aiheutuneista välittömistä kustannuksista. Viranomaisten tarpeilla tarkoitetaan pykälässä muun muassa pelastus- ja turvallisuusviranomaisia koskevassa erityislainsäädännössä säädettyihin viranomaistehtäviin liittyviä tarpeita, jotka kohdistuvat teleyritysten hallussa olevaan tietoon tai teleyritysten mahdollisuuksiin avustaa viranomaisia näiden toiminnassa.

Ehdotetulla 98 §:llä ei lisätä viranomaisten telepalveluihin liittyviä kustannuksia nykyisestä, eikä muuteta kustannusten jakautumisperusteita tavalla, joka vaikuttaisi valtion talouteen. Ehdotettua sääntelyä vastaava käytäntö on voimassa jo nykyisin ja käytäntö on eräiden viranomaistehtävien osalta vahvistettu nimenomaisella lain säännökselläkin. Eh-

dotettua kustannusten jakoa vastaava periaate on voimassa olevassa lainsäädännössä ilmaistu pääpiirteissään vastaavalla tavalla esimerkiksi voimassa olevan viestintämarkkinalain 8 §:n 3 momentissa sekä teletoiminnan tietosuojalain 18 §:n 3 momentissa. Teletoiminnan tietosuojalakiin vuonna 2001 lisätyn kustannusten jakosäännöksen taloudellisia vaikutuksia on arvioitu tarkemmin meripelastuslain (1145/2001) säätämisen yhteydessä.

Ehdotuksella selkeytettäisiin erityisesti telekuunteluun ja televalvontaan liittyvien kustannusten korvaamiskäytäntöä, mutta sääntely ei tältäkin osin merkitsisi muutosta telekuuntelu- ja televalvontakustannusten korvausvelvollisuutta koskevaan pääperiaatteen. Ehdotus kuitenkin tarkentaisi korvausmenettelyyn liittyviä seikkoja.

Esityksen mukaan viestintämarkkinalakiin otettaisiin säännös (96 §), jonka mukaan telekuuntelua ja televalvontaa suorittavan viranomaisen olisi toimitettava Viestintävirastolle esitys viestintäverkon tai -palvelun varustamisella tavoiteltavista telekuuntelun ja televalvonnan toiminnallisista vaatimuksista. Viestintävirasto päättäisi säännöksen mukaan yksittäistapauksessa telekuuntelussa tai televalvonnassa käytettävälle apuvälineelle tai ominaisuudelle asetettavista teknisistä vaatimuksista kuultuaan teleyritystä ja 1 momentissa mainittua viranomaista. Toiminnallisilla vaatimuksilla tarkoitetaan pykälässä niitä viestintäverkon tai viestintäpalvelun ominaisuuksia, jotka mahdollistavat telekuuntelun ja televalvonnan viranomaisen toivomalla tavalla.

Menettelyn tarkoituksena on varmistaa, että teleyrityksen hankkimat telekuuntelun ja televalvonnan mahdollistavat tekniset apuvälineet, viestintäverkon ominaisuudet ynnä muut lisävarusteet ovat mahdollisimman yhteensopivia muiden vastaavien laitteiden tai ominaisuuksien kanssa, teknisesti luotettavia ja turvallisia sekä hinnaltaan edullisia. Teknisten laitteiden ja järjestelmien ominaisuuksien tulee olla sellaisia, että viranomaiselle järjestelmästä aiheutuva hyöty on mahdollisimman suuri ja telekuuntelusta ja televalvonnasta aiheutuvat kustannukset ovat mahdollisimman pienet. Ehdotetulla sääntelyllä pyritään pienentämään telekuuntelusta ja te-

levalvonnasta valtiolle aiheutuvia kustannuksia.

Poliisin ehdotuksesta antaman lausunnon mukaan telekuunteluun ja televalvontaan liittyvät kustannukset ovat nousussa uusien, kolmannen sukupolven matkaviestinverkkojen käyttöönotosta johtuen. Kolmannen sukupolven UMTS – matkaviestinverkkojen varustaminen telekuuntelun ja televalvonnan tarpeisiin tulee poliisin esittämän arvion mukaan lisäämään telekuuntelun ja televalvonnan kustannuksia merkittävästi. Jos UMTS – matkaviestinverkkojen varustaminen toteutettaisiin poliisin esittämällä tavalla, ja jos poliisin lausunnossaan esittämä arvio tämän varustamisen kustannuksista pitää paikkansa, telekuuntelusta ja televalvonnasta valtiolle aiheutuvat kulut saattaisivat olla tulevaisuudessa jopa 13–19 miljoonaa euroa. Kustannusten nousu olisi huomattavaa, koska vuonna 2001 valtion varoista maksetut telekuuntelun ja televalvonnan kustannukset olivat noin 2 miljoonaa euroa. Mahdollinen kustannusten nousu ei kuitenkaan aiheudu käsiteltävänä olevasta esityksestä, vaan tekniikan kehitymisestä ja yleisemmällä tasolla rikoksen torjuntaan sijoitettavaksi päätettävistä resursseista.

Valtion rahastotalouteen esityksellä olisi vain hyvin vähäisiä vaikutuksia, jotka johtuvat maksujen tarkistuksista valtion televisio- ja radiorahastosta annettuun lakiin. Televisiomaksua koskevien säännösten muutos vähentäisi jossakin määrin maksujen perimiskustannuksia.

Esityksestä seuraisi myös vaikeasti arvioitavia välillisiä vaikutuksia valtiontalouteen. Vaikutukset arvioidaan myönteisiksi. Ne johtuisivat erityisesti viestintäverkkojen käytön tehostumisesta ja viestintäpalveluita käyttävien yritysten kansainvälisen kilpailukyvyn paranemisesta.

4.2. Organisaatio- ja henkilöstövaikutukset

Esityksellä on vaikutuksia Viestintäviraston asemaan ja talouteen. Viestintävirastolle tulisi runsaasti uusia tehtäviä, kuten merki-

tyksellisten markkinoiden määrittely ja päätökset huomattavasta markkinavoimasta. Myös viraston kansainvälisen yhteistyön kustannukset lisääntyisivät, kun sääntelyviranomaisten yhteistyö käynnistyy.

Uudet tehtävät edellyttävät lisää henkilöstö- ja muita resursseja. Viestintäviraston oman arvion mukaan ehdotuksen sisältämät uudet tehtävät edellyttäisivät viraston toiminnan tehostamisen lisäksi kolmen uuden asiantuntijan palkkaamista vuonna 2004. Asiantuntijoiden palkkaamisesta aiheutuisivat arviolta noin 0,3 miljoonan euron henkilöstökulut vuodessa.

Viestintävirasto säilyisi ehdotuksen mukaan nettobudjetoituna virastona, joka kattaisi menonsa tuloillaan. Viestintäviraston tuloja lisäisi uusia menoja vastaavasti uusi valvontamaksu, jota yleistä teletuotintaa harjoittavat yritykset olisivat velvollisia maksamaan Viestintäviraston toiminnasta aiheutuvien kustannusten kattamiseksi. Valvontamaksulla olisi tarkoitus kattaa paitsi varsinaisen valvontatoiminnan kustannukset, myös kansainvälisestä yhteistyöstä, markkina-analyyseistä, määräysten ja päätösten valmistelusta sekä telealan standardointityöhön osallistumisesta aiheutuvat kustannukset. Vuonna 2003 tehtävien hoidosta Viestintävirastolle aiheutuvien kustannusten voidaan arvioida olevan noin 4 700 000 euroa. Edellä mainittu kolmen henkilön henkilöstölisäys ja normaalit inflaatiokorotukset huomioiden vuonna 2004 Viestintävirastolle voidaan arvioida aiheutuvan noin 5 200 000 euron kustannukset.

Uuden valvontamaksun periminen aloitettaisiin esityksen mukaan vuoden 2004 alusta lukien. Vuonna 2003 lain toimeenpanoon liittyvät hallinto- ja valvontatehtävät voidaan rahoittaa nykyisillä televerkon numerointimaksuilla ja taajuusmaksuilla. Valvontamaksun käyttöönoton jälkeen numerointimaksuja alennettaisiin merkittävästi.

Esityksen mukaan entistä suurempi osa asioista tulisi ratkaistavaksi Viestintäviraston päätöksellä, johon saa hakea muutosta valittamalla hallinto-oikeuteen tai korkeimpaan hallinto-oikeuteen. Tämä saattaa väliaikaisesti lisätä riita-asioiden lukumäärää hallintotuomioistuimissa. Tästä huolimatta esitystä valmisteltaessa on arvioitu, että tehtävä ei

edellyttäisi tuomioistuimiin lisää henkilökuntaa, koska riita-asioiden määrän lisääntyminen olisi todennäköisesti ainoastaan väliaikaista. Uuteen sääntelyjärjestelmään siirtymisestä aiheutuvien valitusten ja oikeusprosessien määrä vähenee uuden järjestelmän vakiintuessa, minkä arvioidaan tapahtuvan varsin pian.

4.3. Vaikutukset kansalaisiin

Esityksellä ei ole kansalaisiin kohdistuvia välittömiä taloudellisia vaikutuksia. Esityksen merkittävin vaikutus on se, että viestintäverkkojen laajempi ja monipuolisempi käyttö parantaa kansalaisten käytettävissä olevien palvelujen laatua ja edistää muun ohella laajakaistaisen viestintäverkkojen tarjontaa. Tarjonnan lisääntyminen ja tehokas kilpailu vaikuttavat myönteisesti myös palveluiden hinnoitteluun.

Kansalaisten asemaan positiivisesti vaikuttavat kuitenkin muun muassa käyttäjien oikeuksien entistä täsmällisempi määrittely lain tasolla, lain soveltamisalan laajentaminen internet-palveluntarjoajiin sekä uudet numeron siirrettävyyttä koskevat teleyritysten velvoitteet. Ajanmukaistettu ja yhteen säädökseen koottu sääntely luo helpomman ja selkeämmän toimintaympäristön niin yksityishenkilöille kuin yrityksille ja muille yhteisöille ja parantaa näin kaikkien osapuolten, myös viestintäpalvelujen käyttäjien asemaa viestintämarkkinoilla.

Yleisemmällä tasolla esitys edistää kansalaisten sananvapautta, koska se edistää tietoyhteiskuntapalvelujen tarjontaa eri verkkojen välityksellä sekä laajakaistapalvelujen leviämistä. Ehdotus lisää alueellista tasavertaisuutta, muun muassa siksi, että se edistää ympäri Suomea saatavilla olevien televisio- ja radioverkkojen monipuolista käyttöä.

Esitys parantaa toteutuessaan myös viestintäpalvelujen käyttäjinä toimivien kuluttajien suojaa.

4.4. Vaikutukset yritysten asemaan ja talouteen

Esitys parantaa pitkällä aikavälillä teleyritysten asemaa luomalla entistä parempia edellytyksiä viestintäteknologian kehitykselle. Tietoyhteiskuntakehitys lisää yritysten kilpailukykyä ja luo erityisesti viestintäalan yrityksille uusia markkinoita.

Uusi sääntelyjärjestelmä tekisi mahdolliseksi purkaa viestintämarkkinoiden sääntelyä nykyistä joustavammin markkinoiden kehityksen sallimalla tavalla. Se edistäisi terveen liiketoiminnan toimintaedellytyksiä ja samalla torjuisi tehokkaasti ja tarkkarajaisesti markkina-aseman väärinkäytön.

Välittömästi teleyritysten asemaa parantaisi se, että esityksen mukaan entistä useampi asia ratkaistaisiin Viestintäviraston päätöksellä, johon yrityksellä on oikeus hakea muutosta. Teleyritysten asemaa parantaisi myös se, että tietyistä Viestintäviraston päätöksistä voisi valittaa suoraan korkeimpaan hallinto-oikeuteen, mikä nopeuttaisi valitusten käsittelyä.

Osa esityksen ehdotuksista on sellaisia, että ne parantavat joidenkin teleyritysten asemaa, mutta samalla heikentävät toisten asemaa. Yksi tällainen esimerkki on numeron siirrettävyys, joka laajenee esityksen myötä koskemaan myös matkaviestinumeroita. Ehdotettu sääntely parantaa kuitenkin käyttäjien asemaa.

Siirtovelvoitteen muutos vaikuttaisi jossain määrin viestintäyritysten taloudelliseen asemaan. Kustannusten suuruutta ei kuitenkaan voida tässä vaiheessa arvioida, koska se riippuu kaupallisista neuvotteluista. Korvaukseton velvoite ulotettaisiin koskemaan Yleisradion julkisen palvelun ohjelmistojen oheis- ja lisäpalveluita. Niiden siirron ei voida kuitenkaan arvioida aiheuttavan merkittäviä lisäkustannuksia kaapelitelevisioyrityksille.

Siirtovelvoitteen muutos ei vaikuttaisi niiden televisio- tai radiotoiminnan harjoittajien asemaan, joilla on voimassa oleva valtakunnallinen toimilupa. Ehdotetun siirtymäsäännöksen mukaan muutettua velvoitetta sovellettaisiin niihin vasta syyskuun 1 päivästä 2010 alkaen. Sen sijaan muutos helpottaisi maksullisten televisiokanavien asemaa. Ne

tulisivat esityksen mukaan siirtovelvoitteen piiriin, ja lakia sovellettaisiin niihin heti sen tultua voimaan.

Esityksen yleisenä tavoitteena on parantaa alalle tulijoiden asemaa. Suurin osa teleyrityksille asetettavista velvoitteista koskisi esityksen mukaan vain huomattavan markkinavoiman yrityksiä. Joidenkin huomattavan markkinavoiman yritysten asemaa saattaa parantaa se, että Viestintävirasto määrää erikseen kullekin huomattavan markkinavoiman yritykselle ne velvollisuudet, jotka ovat välttämättömiä kilpailun edistämiseksi. Huomattavan markkinavoiman yritysten lukumäärää vähentävästi vaikuttaisi se, että esityksen mukaisen huomattavan markkinavoiman määritelmä edellyttää teleyritykseltä nykyistä vahvempaa asemaa. Toisaalta huomattavan markkinavoiman yritysten lukumäärää voisi lisätä se, että myös usean yrityksen yhdessä muodostama huomattava markkinavoima tulisi ottaa huomioon. Huomattavan markkinavoiman yritysten lukumäärää voisi kasvattaa myös se, että teleyrityksen, jolla on huomattava markkinavoima tietyllä markkinoilla, voitaisiin katsoa olevan samassa asemassa myös niihin läheisesti liittyvillä markkinoilla.

Alalle tulevien teleyritysten lisäksi esitys parantaisi myös sisällöntuottajien asemaa. Sisällöntuottajien asemaa parantava ehdotus koskee viestintäverkon liityntäpisteen hallinnoinnissa käytettävää älykorttia. Esityksen mukaan Viestintävirasto voisi asettaa huomattavan markkinavoiman yritykselle velvollisuuden luovuttaa teleyrityksille ja muille yrityksille käyttöoikeuden matkapuhelinliityntymän tai muun vastaavan viestintäverkon liityntäpisteen hallinnoinnissa käytettävän älykortin kapasiteettiin. Älykortin vapaana olevalla kapasiteetilla voitaisiin tarjota erilaisia sisältöpalveluita kuten sähköisiä allekirjoituksia. Älykortin kapasiteetin käyttö sisältöpalveluihin olisi käytännössä puhelinliityntymän tai viestintäverkon muun liityntäpisteen haltijan omassa harkinnassa. Mahdollisuuden arvioidaan kuitenkin edistävän kaupallisia sopimuksia älykortin käytöstä ja lisäävän sisältöpalvelujen kysyntää ja vaikuttavan sitä kautta positiivisesti sisällöntuottajien asemaan markkinoilla.

Teleyritysten ja muiden viestintämarkkinoilla toimivien yritysten talouteen vaikuttaisi

sivat niille asetettavat hakemus- ja valvontamaksut. Vaikutukset olisivat kuitenkin perinteisten teleyritysten kannalta myönteisiä.

Valvontamaksuvelvollisuuden piiriin tulisivat ehdotuksen mukaan kaikki teletointailmoituksen tehneet yritykset sekä teleyritykset, jotka harjoittavat toimiluvanvaraista teletointia. Tällä hetkellä valvonnan kustannukset katetaan lähinnä numerointi- ja taajuusmaksuilla, joita maksavat perinteiset kiinteässä puhelinverkossa ja matkaviestinverkossa toimivat teleyritykset. Ehdotuksen mukaan ilmoitus- ja maksuvelvollisiksi teleyrityksiksi luokiteltaisiin perinteisten teleyritysten lisäksi televisio- ja radiotoimintaa harjoittavat yritykset sekä uutena ryhmänä lain soveltamisalaan tulevat internet-palveluntarjoajat. Valvontatoimintaan liittyvä maksurasitus kohdistuisi siten ehdotuksen mukaan laajempaan maksajien piiriin kuin aiemmin. Nykyiseen verrattuna yksittäiseen teleyritykseen kohdistuva maksurasitus alenisuudessaan laajetessa. Ehdotuksen toteutuessa nykyisiä numerointimaksuja arvioidaan voitavan alentaa noin 40 prosenttia.

Vuonna 2000 perinteisen teletointialueen liikevaihto oli noin 3 000 miljoonaa euroa ja kaapelitelevisioyritysten noin 70 miljoonaa euroa. Teletointailmoitusta tai toimilupaa edellyttävän teletointialueen osuutta televisio- ja radiotoimintaa harjoittavien yritysten liikevaihdosta vuonna 2000 on vaikeata arvioida. Karkeasti arvioiden se voisi olla noin 330 miljoonaa euroa. Lain soveltamisalaan kuuluvien yritysten teletointialueen liittyvä yhteenlaskettu liikevaihto oli vuonna 2000 noin 3 400 miljoonaa euroa.

Edellä alajaksossa 4.2. on tarkemmin selostettu niitä kustannuksia, jotka Viestintävirastolle arvioidaan aiheutuvan ehdotuksen mukaisesta tehtävien lisäyksestä. Edellä selostettu viestintämarkkinoiden kokonaisliikevaihto huomioiden valvontamaksulla voidaan arvioida kerättävän noin 2 700 000 euroa. Loput kustannuksista, 2 500 000 euroa, voidaan kattaa numerointimaksuilla. Valvontamaksu voidaan ajatella jaettavan kiinteään perusosaan, joka voisi olla noin 1 000–5 000 euroa sekä teleyrityksen liikevaihdosta riippuvaan maksuosuuteen. Valvontamaksun perusosalla arvioidaan voitavan kerätä noin

250 000–1 250 000 euroa. Liikevaihdon perusteella määräytyvä maksuosuus voisi olla esimerkiksi 0,04–0,07 prosenttia teleyrityksen teletoiminnan liikevaihdosta.

Esityksessä ehdotetaan, että kauko- ja kansainvälisen puhelintoiminnan jäännösviestinnän sääntelystä luovuttaisiin. Asiaa on käsitelty tarkemmin yleisperustelujen kohdassa keskeiset ehdotukset (3.2.6.). Nykyisin jäännösviestintä pitää ohjata satunnaisesti eri palveluntarjoajien verkkoihin näiden markkinaosuuksien mukaisessa suhteessa. Kun sääntely poistuu, liittymäsopimuksen tehnyt teleyritys saa ohjata jäännösviestinnän valitsemansa palveluntarjoajan verkkoon. Televiestintätilaston 2001 mukaan kaukopuhelintoiminnan liikevaihto oli 69 miljoonaa euroa ja kansainvälisen puhelintoiminnan liikevaihto 167 miljoonaa euroa vuonna 2000. Jäännösviestinnän osuus kaukoliikenteestä on noin 13 prosenttia ja ulkomaanliikenteestä noin 7 prosenttia. Kaukoliikenteen jäännösviestinnästä suurten operaattorien, Soneran ja Kaukoverkko Ysin, saama osuus on yhteensä noin 90 prosenttia. Ulkomaanliikenteen jäännösviestinnästä suurten operaattorien, Soneran ja Finnet Internationalin, saama osuus on myös noin 90 prosenttia. Pienempien teleyritysten yhteinen euromääräinen osuus jäännösviestinnästä on siten kaukopuhelintoiminnan osalta noin 830 000 euroa ja kansainvälisen puhelintoiminnan osalta noin 1 170 000 euroa. Sääntelyn poistuminen heikentäisi jossain määrin sellaisten markkinaosuudeltaan pienten teleyritysten asemaa, jotka eivät toimi liittymäoperaattoreina.

4.5. Ympäristövaikutukset

Viestintälainsäädäntö vaikuttaa yhteiskunnallisesti tärkeisiin toimintoihin, joilla on välillisiä vaikutuksia myös ympäristöön. Kehittyvä viestintäteknologia tuo uusia mahdollisuuksia esimerkiksi ympäristöä koskevan tiedon välittämiseen sekä kansalaisten osallistumiseen omaa elinympäristöään koskevaan suunnitteluun ja päätöksentekoon. Viestintämarkkinoita ohjaavan lainsäädännön konkreettisia yhtymäkohtia ympäristön muotoutumiseen ovat viestintää palvelevien ra-

kennusten, rakennelmien ja laitteiden sijoittamiseen ja niiden maisema- ja muihin ympäristövaikutuksiin liittyvät kysymykset. Tietoliikennettä palvelevien mastojen määrän nopea kasvu viime vuosina on aiheuttanut huomattavia maisemallisia muutoksia monilla alueilla.

Ehdotuksessa sääntely laajenisi koskemaan kaikkia joukkoviestintäverkkoja, mukaan lukien analogiset televisio- ja radioverkot sekä satelliittivälitteiset joukkoviestintäverkot. Erilaisten viestintäverkkojen ja verkkoelementtien luovutusvelvollisuutta koskeva sääntely laajenisi ja tarkentuisi nykyisestä. Ehdotetun sääntelyn ympäristövaikutukset ovat myönteisiä. Verkkojen ja verkkoelementtien yhteiskäyttö vähentää osaltaan uusien verkkojen ja verkkorakenteiden rakentamistarvetta ja niistä aiheutuvia maisemallisia ja muita ympäristöhaittoja.

5. Asian valmistelu

5.1. Valmistelu ja lausunnot

Viestintälainsäädännön kokonaisuudistuksen valmistelu aloitettiin liikenne- ja viestintäministeriössä vuonna 2000. Kokonaisuudistuksen ensimmäistä vaihetta koskeva hallituksen esitys (HE 241/2001 vp) annettiin eduskunnalle joulukuussa 2001. Uudistuksen ensimmäisessä vaiheessa toteutettiin konvergenssikehityksen vaatimat kiireellisimmät ja välttämättömimmät muutokset voimassa olevaan lainsäädäntöön.

Kokonaisuudistuksen toista vaihetta koskevan hallituksen esityksen valmistelu aloitettiin tammikuussa 2002. Toisen vaiheen keskeisin tavoite on ollut sähköisen viestinnän direktiivien kansallinen täytäntöönpano. Hallituksen esitys on valmisteltu virkamies-työnä liikenne- ja viestintäministeriössä. Toukokuussa 2002 järjestettiin kaikille hallukaille laaja ja julkinen kuulemistilaisuus.

Esityksestä on pyydetty lausunnot 262 viranomaiselta, järjestöltä, yhteisöltä ja asian- tuntijalta. Lausunnon toimitti pyynnön saaneista 73 viranomaista, järjestöä ja yhtei-

söä. Lausunnoista on laadittu erillinen lausuntoyhteenveto.

5.2. Lausunnoissa esitetyt näkökohtia

Esitysluonnoksesta annetuissa lausunnoissa kiinnitettiin erityisesti huomiota Viestintäviraston toimivaltuuksiin sekä teleyrityksiltä perittäväksi ehdotettaviin uusiin maksuihin ja niiden aiheuttamaan kokonaistaloudelliseen rasitukseen. Jonkin verran muita käyttöoikeuden luovutusta koskevia säännöksiä enemmän kiinnittivät lausunnon antajien huomiota SIM –kortin tai muun älykortin käyttöoikeuden sekä laskutustietojen luovutusta koskevat säännökset. Kaikkien edellä mainittujen seikkojen osalta lausunnonantajien mielipiteet jakautuivat varsin tasaisesti, lausunnonantajien osan kannattaessa ja osan vastustaessa ehdotettua sääntelyä.

Numeron siirrettävyyttä koskevaa sääntelyehdotusta kritisoitiin useissa lausunnoissa. Ehdotettu säännös oli lausunnonantajien enemmistön mukaan epäselvästi muotoiltu. Monet lausunnonantajat pitivät säännöksen käytännössä asettamaa investointivelvoitetta kohtuuttomana. Siirretystä puhelusta aiheutuvien kustannusten jakautumista koskeva ehdotus ei saanut lausunnonantajien keskuudessa muutamaa poikkeusta lukuun ottamatta kannatusta. Säännöstä ja sen perusteluja on palautteen johdosta selvennetty. Kustannusten jakautumista koskevaa periaatetta on muutettu ehdotuksen jatkovalmistelussa lausunnonantajien enemmistön toivomaan suuntaan.

Annetuissa lausunnoissa kiinnitettiin huomiota siihen, että lausuntokierroksella olleessa luonnosversiossa eräiden ehdotettujen muutosten taloudellisia vaikutuksia oli arvioitu puutteellisesti. Esityksen jatkovalmistelussa esitystä on tarkennettu tältä osin.

Annetuissa lausunnoissa todettiin, että esitys ei riittävällä tavalla huomioi vammaisten käyttäjien asemaa. Jatkovalmistelussa esitykseen on lisätty vammaisia käyttäjiä ja heidän erityispalveluitaan koskevia selvityksiä.

Käyttöoikeuksien luovutusta koskevissa lausunnoissa kiinnitettiin huomiota eräisiin

pykälissä ja perusteluissa oleviin puutteisiin ja epäselviin kohtiin. Tilaajajohdon määritelmää on esityksessä laajennettu ja luovutusvelvollisuutta muutettu niin, että luovutusvelvollisuuden kohteena voi tulla kyseeseen myös tilaajajohdon osa. Älykortin luovutusvelvollisuutta on jossain määrin rajattu. Esitystä on muutoinkin tältä osin täydennetty, tarkennettu ja selvennetty.

Telekaapelien sijoittamista koskevissa lausunnoissa arvosteltiin sitä, että valtiolla ei lausunnon olleen esityksen mukaan ollut oikeutta korvaukseen yleiselle tiealueelle sijoitetun telekaapelin aiheuttamasta haitasta ja vahingosta. Lausunnoissa kiinnitettiin lisäksi huomiota menettelysäännöksissä olleisiin epäkohtiin ja eräisiin muihin epäkohtiin. Esitystä on valtion korvausoikeuden osalta muutettu lausunnoissa vaaditulla tavalla. Pääosa muistakin muutosehdotuksista on otettu huomioon.

Ohjelmistojen siirtovelvoitetta koskevan säännöksen luonnosta arvosteltiin useissa lausunnoissa eri syistä. Lausunnonantajat ottivat kantaa etenkin siihen, mitä ohjelmistoja ja palveluita velvoitteen piiriin tulisi sisällyttää. Useat lausunnonantajat katsoivat, että ehdotettu sääntely saattaa toimijat keskenään eri asemaan. Myös määritelmiä toivottiin tarkennettaviksi. Monissa lausunnoissa kiinnitettiin tältä osin huomiota myös tekijänoikeuslain ja viestintämarkkinalain suhteeseen. Säännösluonnokseen on tehty jatkovalmistelussa useita muutoksia.

Muutamat lausunnonantajat toivoivat, että ohjelmistolupia koskeva sääntely poistettaisiin tai että sitä kevennettäisiin. Esitettyjen näkökohtien johdosta esitystä on muutettu keventämällä lyhytaikaiseen tai pienimuotoiseen ohjelmatoimintaan vaadittavan toimiluvan myöntämismenettelyä.

Kuluttajaviranomaisten lausunnoissa kiinnitettiin huomiota siihen, että kuluttajan oikeudellinen asema jää esityksessä heikoksi. Kuluttajaviranomaisten muutosehdotukset on otettu pääosin huomioon ja esitykseen on tehty kuluttajan asemaa vahvistavia muutoksia.

Esitykseen on saadun lausuntopalautteen johdosta tehty useita pienempiä lisäyksiä, tarkistuksia ja korjauksia. Esitykseen on muun muassa lisätty muutamia uusia, lähinnä

viestintämarkkinalain säännöksiin kohdistuvia siirtymäsäännöksiä.

6. Muita esitykseen vaikuttavia seikkoja

6.1. Riippuvuus muista esityksistä

Hallituksen esitys eduskunnalle tekijänoikeuslain muuttamisesta

Opetusministeriössä on valmisteilla tekijänoikeuslain uudistus, joka on tarkoitus antaa eduskunnalle syksyllä 2002. Lainmuutoksella saatetaan voimaan tekijänoikeuden ja lähioikeuksien tiettyjen piirteiden yhdenmukaistamisesta tietoyhteiskunnassa annettu Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivi (2001/29/EY), joka on julkaistu Euroopan yhteisöjen virallisessa lehdessä 22 päivänä kesäkuuta 2001.

Hallituksen esitys tekijänoikeuslain muuttamisesta liittyy etenkin viestintämarkkinalain 134 §:ään, joka koskee velvollisuutta ohjelmistojen ja palveluiden siirtämiseen. Voimassa olevassa tekijänoikeuslain 25 i §:ssä viitataan televisio- ja radiotoiminnasta annetun lain 42 §:ään, jossa säädetään ohjelmistojen jakeluvelvoitteesta. Kyseinen viittaus ehdotetaan muutettavaksi tässä esityksessä.

Telekuuntelua koskeva yleissopimus

Esitys liittyy myös Euroopan unionin jäsenvaltioiden väliseen yleissopimukseen keskinäisestä oikeusavusta rikosasioissa (EYVL C 197, 12.7.2000, s. 1), jonka EU:n jäsenvaltiot ovat hyväksyneet 29 päivänä toukokuuta 2000. Yleissopimus edellyttää tiettyjä varustelutoimia, jotka ovat voimassa olevaa lainsäädäntöä laajempia. Esityksen 95 §:ssä on otettu huomioon nämä yleissopimuksen velvoitteet. Yleissopimuksen täytäntöönpanoa koskeva hallituksen esitys on valmisteilla oikeusministeriössä. Yleissopimuksen kansallista voimaansaattamista kos-

keva hallituksen esitys on tarkoitus antaa eduskunnalle syysistuntokaudella 2002.

6.2. Riippuvuus kansainvälisistä sopimuksista ja velvoitteista

Suomi hyväksyi Maailman kauppajärjestön perustamissopimuksen ja sen II artiklassa tarkoitetut liitesopimukset 29 päivänä joulukuuta 1994. Ratifioimisasiakirja talletettiin GATT 1947 -sopimuksen sopimuspuolten pääjohtajalle 30 päivänä joulukuuta 1994. Maailman kauppajärjestön perustamissopimuksen ja sen liitesopimusten eräiden määräysten hyväksymisestä 29 päivänä joulukuuta 1994 annettu laki (16/1995) tuli voimaan Maailman kauppajärjestön perustamissopimuksen ja sen liitesopimusten voimaansaattamisesta sekä eräiden määräysten hyväksymisestä annetun lain voimaantulosta 5 päivänä tammikuuta 1995 annetulla asetuksella (17/1995). Asetuksen 3 §:n mukaan perustamissopimus, laki ja asetus tulivat voimaan 10 päivänä tammikuuta 1995. Suomi on kansainvälisesti sitoutunut perustamissopimuksen ja sen liitteiden määräyksiin.

Perustamissopimuksen televiestintää koskevan liitteen keskeisimpänä tavoitteena voidaan pitää sen varmistamista, että sopimusvaltioiden palvelun tarjoajille on myönnettävä pääsy toisen sopimusvaltion yleisiin televerkkoihin ja telepalveluihin ja oikeus käyttää niitä.

6.3. Esityksen suhde Ahvenanmaan itsehallintoon

Esityksessä ehdotetaan säädettävän uusi viestintämarkkinalaki ja muutettavan televisio- ja radiotoiminnasta annettua lakia, valtion televisio- ja radiorahastosta annettua lakia, Yleisradio Oy:stä annettua lakia, radiolakia sekä eräitä muita lakeja.

Lain soveltaminen Ahvenanmaan maakunnassa määräytyy Ahvenanmaan itsehallintolain (1144/1991), jäljempänä itsehallintolaki, perusteella. Valtakunnan lakia sovelletaan myös maakunnassa, jos laissa säädetään asioista, jotka itsehallintolain mukaan kuuluvat

valtakunnan lainsäädäntövallan piiriin. Vastaavasti lakia ei sovelleta maakunnassa, jos lainsäädäntövalta lailla säänneltävissä asiaryhmissä kuuluu maakunnalle. Itsehallintolain 23 §:n pääsäännön mukaan itsehallintoviranomaiset huolehtivat myös maakunnan lainsäädäntövallan piiriin kuuluvien asioiden hallinnosta.

Itsehallintolain 18 §:n 20 kohdan mukaan maakunnalla on lainsäädäntövalta asioissa, jotka koskevat oikeutta yleisradio- ja kaapeli-lähetystoiminnan harjoittamiseen maakunnassa. Yleisradiolähetystoiminnalla tarkoitetaan itsehallintolaissa kaikkea televisio- ja radiotoimintaa. Ehdotettua lakia ei tältä osin sovellettaisi Ahvenanmaalla.

Itsehallintolain 27 §:n 40 kohdan mukaan valtakunnalla on lainsäädäntövalta asioissa, jotka koskevat teletoimintaa. Valtion viranomainen voi kuitenkin myöntää luvan yleisen teletoiminnan harjoittamiseen maakunnassa vain maakuntahallituksen suostumuksella. Toimilupa voidaan siten julistaa haettavaksi, mutta sitä ei saa myöntää kuulematta maakuntahallitusta. Teletoiminnan sääntelyä koskevin osin ehdotettua lakia sovellettaisiin siten myös Ahvenanmaalla.

Valtakunnan viranomaisten tulee itsehallintolain 30 §:n 6 kohdan mukaisesti huolehtia siitä, että maakunta saa käyttöönsä tarvittavat taajuudet radio- ja televisiolähetystä varten.

YKSITYISKOHTAISET PERUSTELUT

1. Lakiehdotusten perustelut

1.1. Viestintämarkkinalaki

1 luku. Yleiset säännökset

1 §. *Lain tavoitteet.* Lain tavoitteena on edistää palvelujen tarjontaa ja käyttöä viestintäverkoissa sekä varmistaa, että viestintäverkkoja ja viestintäpalveluita on kohtuullisin ehdoin kaikkien teleyritysten ja käyttäjien saatavilla koko maassa. Viestintämarkkinalailla pyritään luomaan teletoinnalle suotuisa säädösympäristö. Viestintäpalvelujen tarjonta riippuu siitä, onko viestintäpalveluyritysten saatavilla riittävästi viestintäverkkoja. Lailla pyritään turvaamaan erityisesti se, että joukkoviestintäverkkoja ja kohdeviestintäverkkoja voidaan konvergenssi-kehityksen edellyttämällä tavalla käyttää verkon alkuperäisestä käyttötarkoituksesta riippumatta mihin tahansa teletointaan.

Suomen poikkeuksellisista maantieteellisistä olosuhteista johtuen erityisesti palvelujen alueellinen saatavuus on tärkeä tavoite teletoinnassa. Tavoite saavutetaan parhaiten huolehtimalla siitä, että teleyrityksillä on suotuisat olosuhteet toimia markkinoilla ja että markkinoilla on riittävästi kilpailua. Suomessa tulisi olla saatavilla yhtäläisiä palveluita koko maassa.

Lailla pyritään pykälän mukaan lisäksi huolehtimaan siitä, että Suomessa saatavilla olevat mahdollisuudet televiestintään ovat käyttäjien kohtuullisten tarpeiden mukaisia, keskenään kilpailevia, teknisesti kehittyneitä, laadultaan hyviä, toimintavarmoja ja turvallisia sekä hinnaltaan edullisia.

Käyttäjien kohtuulliset tarpeet vaihtelevat viestintämarkkinoilla yhteiskuntakehityksen ja teknisen kehityksen mukana. Nykyisin suomalaisten käyttäjien kohtuullinen tarve edellyttää ainakin liittymää kiinteään puhe-

linverkkoon ja matkaviestinverkkoon sekä internet-liittymää, joka vastaa nopeudeltaan käyttäjien enemmistön käytössä olevaa liittymää. Palveluiden tulisi vastata käyttäjien tarpeita paitsi teknisesti, myös alueellisesti. Käyttäjien kohtuullisilla tarpeilla viitataan säännöksessä myös erilaisten käyttäjien erityisryhmien, kuten vammaisten tarpeisiin.

Palvelujen keskinäisen kilpailun tulisi olla käyttäjiä hyödyttävää. Suomalaisilla käyttäjillä tulisi olla mahdollisuuksia valita useammasta viestintäpalvelun tarjoajasta kilpailukyysisin. Kilpailuun kannustavan sääntelyn ja toimilupapolitiikan tulee kuitenkin olla oikeassa suhteessa sillä tavoiteltavaan päämäärään nähden. Kilpailulla tulee edistää myös kulttuurista ja kielellistä moniarvoisuutta.

Teknisesti kehittynyt palveluntarjonta turvaa Suomen elinkeinoelämän kilpailukyvyyn eurooppalaisilla markkinoilla ja käyttäjille edistyneiden palveluiden tarjonnan. Teleyrityksiä pyritään kannustamaan teknisiin innovaatioihin ja uusien palvelujen tuottamiseen. Sääntelyn ja toimilupapolitiikan tulee olla mahdollisimman teknologianeutraalia ja sillä ei saa estää uuden tekniikan kehittymistä ja leviämistä.

Viestintäpalvelujen tulisi olla myös laadultaan mahdollisimman hyviä. Palvelun laatua mittavia muuttujia ovat esimerkiksi yleispalveludirektiivin mukaan perusliittymän toimitusaika, vikojen määrä liittymälinjaa kohden, vian korjausaika, epäonnistuneiden puhelujen määrä, puhelunmuodostusaika, vastausaika operaattorin neuvontapalveluissa tai numerotiedotuksessa sekä laskutuksen oikeellisuutta koskevien valitusten määrä. Palvelujen tulisi olla sellaisia, että niillä voidaan turvata myös poikkeuksellisten käyttäjäryhmien kuten vammaisten tarpeet.

Palvelujen toimintavarmuuteen ja turvallisuuteen kuuluu se, että palvelut toimivat teknisesti moitteettomasti. Toimintavarmuutta ja turvallisuutta koskeva tavoite on osittain päällekkäinen palvelun korkeaa laatua koskevan tavoitteen kanssa. Turvallisuudella viitataan paitsi tekniseen turvallisuuteen, myös

palvelujen tietosuojaan ja tietoturvaan liittyviin tavoitteisiin. Palvelujen toimintavarmuuden ja turvallisuuden tulee olla taattu myös poikkeuksellisissa olosuhteissa.

Viestintäpalvelujen edullisuutta on arvioitava käyttäjien näkökulmasta. Tehokkain tapa huolehtia palvelujen edullisuudesta on varmistaa se, että markkinoilla on riittävää kilpailua. Hintojen sekä palvelun muiden käyttöehtojen tulee olla paitsi kohtuullisia, myös selkeitä.

Pykälässä mainitut tavoitteet ovat sopusoinnussa puitedirektiivin 8 artiklassa mainittujen sähköisen viestinnän direktiivien yleisten tavoitteiden ja sääntelyperiaatteiden kanssa.

Lain 1 §:llä on myös konkreettista merkitystä, koska sitä sovelletaan toimilupaa myönnettäessä. Jos toimilupaa ei voida radioaajuuksien niukkuuden vuoksi myöntää kaikille hakijoille, se on 9 §:n 3 momentin mukaan myönnettävä niille hakijoille, joiden toiminta parhaiten edistää lain 1 §:ssä säädettyjä tavoitteita. Toimilupaprosessiin liittyvä oikeusharkinta perustuu lain 1 §:ssä mainittuihin tavoitteisiin.

2 §. *Määritelmät.* Pykälässä on määritely keskeiset laissa käytetyt käsitteet.

Viestintäverkolla tarkoitetaan toisiinsa liitetystä johtimista sekä laitteista muodostuvaa järjestelmää, joka on tarkoitettu viestien siirtoon tai jakeluun johtimella, radioaalloilla, optisesti tai muulla sähkömagneettisella tavalla. Oleellista määritelmän kannalta on järjestelmän viestien siirtoon tai jakeluun liittyvä käyttötarkoitus sekä sähkömagneettinen tekninen toteutustapa. Määritelmä toimii pohjana erityisiä viestintäverkkoja koskeville määritelmille. Samalla se on yläkäsite, joka kattaa puhelinverkon, joukkoviestintäverkon ja muut viestintäverkot. Itsenäisenä käsitteenä sitä käytetään muun ohessa lain tavoitteita sääntelevässä 1 §:ssä.

Yleisellä viestintäverkolla tarkoitetaan viestintäverkkoa, jota tarjotaan käyttäjäpiirille, jota ei ole etukäteen rajattu. Käsitettä tarvitaan erityisesti viestintäverkkojen ominaisuuksia sääntelevässä 128 §:ssä.

Matkaviestinverkolla tarkoitetaan pääasiansa kohdeviestintään käytettävää viestintäverkkoa, jossa päätelaitteen yhteys viestintäverkkoon on toteutettu vapaasti etenevien ra-

dioaaltojen välityksellä eli arkikielen ilmaisu käyttäen matkapuhelinverkkoa. Kohdeviestinnällä tarkoitetaan puhelinviestintää ja muuta sellaista viestintää, jossa yhteys on yleensä kaksisuuntainen, erotuksena jäljempänä selostetusta joukkoviestintäverkosta. Toinen keskeinen tunnusmerkki on vapaasti eteneviä radioaaltoja hyväksikäyttävä tekninen toteuttamistapa päätelaitteen ja verkon välillä, erotuksena kiinteästä puhelinverkosta. Käsitettä käytetään toimiluvanvaraisuutta sääntelevässä 4 §:ssä, jossa sääntelyn peruste on juuri radioaaltojen niukkuus sekä esimerkiksi käyttöoikeuden luovutusta koskevissa säännöksissä silloin kun luovutusvelvollisuus koskee matkaviestinverkkoa (23, 35 ja 36 §).

Kiinteällä puhelinverkolla tarkoitetaan pääasiassa kohdeviestintään käytettävää viestintäverkkoa, jossa päätelaitteen yhteys viestintäverkkoon on toteutettu johtimella tai muulla kiinteällä yhteydellä eli arkikielen ilmaisu käyttäen lankapuhelinverkkoa. Kohdeviestinnällä tarkoitetaan puhelinviestintää ja muuta sellaista viestintää, jossa yhteys on kaksisuuntainen, erotuksena jäljempänä selostetusta joukkoviestintäverkosta. Toinen keskeinen tunnusmerkki on johtimella tai muulla kiinteällä yhteydellä toteutettu yhteys päätelaitteen ja verkon välillä, erotuksena matkaviestinverkosta. Käsitettä käytetään esimerkiksi käyttöoikeuden luovutusta koskevissa säännöksissä silloin kun luovutusvelvollisuus koskee kiinteää puhelinverkkoa.

Puhelinverkolla tarkoitetaan kiinteää puhelinverkkoa tai matkaviestinverkkoa. Kyseessä on yläkäsite, jonka avulla voidaan tarvittaessa viitata molempiin puhelinverkkotyyppeihin.

Joukkoviestintäverkolla tarkoitetaan viestintäverkkoa, jota pääasiassa käytetään televisio- ja radio-ohjelmistojen tai muun kaikille vastaanottajille samanlaisena välitettävän aineiston lähettämiseen tai tarjolla pitoon eli käytännössä esimerkiksi televisio- ja radioverkkoa. Keskeistä määritelmän kannalta on viestintäverkon yksisuuntaisen ja yhdestä lähetyspisteestä usealle vastaanottajalle suuntautuvan viestintään liittyvä käyttötarkoitus, erotuksena edellä käsitellystä puhelinviestinnästä ja muusta kaksisuuntaisesta kohdeviestinnästä. Verkko voi sinänsä olla teknisesti ominaisuuksiltaan kaksisuuntainen, ku-

ten osa kaapelitelevisioverkoista onkin. Oleellista on verkon pääasiallinen käyttötarkoitus. Määritelmä toimii pohjana maanpäällisen joukkoviestintäverkon ja kaapelitelevisioverkon määritelmille.

Maanpäällisellä joukkoviestintäverkolla tarkoitetaan joukkoviestintäverkkoa, joka on toteutettu vapaasti etenevien radioaaltojen välityksellä. Lähetykset vastaanotetaan maanpäällisessä joukkoviestintäverkossa antennin välityksellä erotuksena kaapelitelevisioverkosta, jossa käytetään kaapelia. Oleellista on siten lähettäjän ja vastaanottajan välisen yhteyden tekninen toteuttamistapa. Maanpäällisellä joukkoviestintäverkolla ei kuitenkaan tarkoiteta satelliittitekniikalla toteutettua verkkoa. Käsitettä käytetään toimiluvanvaraisuutta sääntelevässä 4 §:ssä, jossa sääntelyn peruste on juuri radioaaltojen niukkuus sekä esimerkiksi käyttöoikeuden luovutusta koskevista säännöksistä silloin kun luovutusvelvollisuus koskee maanpäällistä joukkoviestintäverkkoa (28 ja 29 §).

Kaapelitelevisioverkolla tarkoitetaan joukkoviestintäverkkoa, joka on toteutettu johtimella tai muulla kiinteällä yhteydellä. Lähetykset vastaanotetaan kaapelitelevisioverkossa kaapelin välityksellä erotuksena maanpäällisestä joukkoviestintäverkosta, jossa käytetään antennia. Oleellista on siten lähettäjän ja vastaanottajan välisen yhteyden tekninen toteuttamistapa. Käsitettä käytetään ohjelmakanavan käyttöoikeuden luovutusta sääntelevässä 27 §:ssä.

Viranomaisverkolla tarkoitetaan yleiseen järjestykseen ja turvallisuuteen, pelastustehtäviin tai väestönsuojeluun liittyvien tarpeiden vuoksi rakennettua viestintäverkkoa, jonka liittymiä voidaan tarjota viranomaisten lisäksi myös muulle, edellä mainittujen tehtävien hoitamisen kannalta välttämättömälle käyttäjäryhmälle. Määritelmässä tarkoitettuja viranomaisia ovat esimerkiksi poliisi ja erilaiset pelastusviranomaiset. Viranomaistehävien hoitamisen kannalta tärkeällä käyttäjäryhmällä tarkoitetaan määritelmässä esimerkiksi yhteiskunnan toiminnan kannalta keskeisiä henkilöitä tai yhtiöitä ja muita yhteisöjä, joille poikkeusoloissa kuuluu tiettyjä erityistehtäviä tai, jotka normaalioloissakin hoitavat yhteiskunnan toiminnan kannalta merkityksellisiä turvallisuustehtäviä.

Viranomaisverkko on siis viestintäverkko, jossa käyttäjien oikeutta liittymään on rajoitettu tietyllä laissa mainitulla perusteella. Lain määritelmä kattaa kaikki viestintäverkot verkon laadusta riippumatta. Toimilupaa edellytetään kuitenkin ainoastaan sellaiselta viranomaisverkolta, joka on matkaviestinverkko, koska ainoastaan matkaviestinverkko edellyttää radiotaajuuksia. Erityinen lisäedellytys toimiluvanvaraisuudelle on se, että viranomaisverkko toimii useamman kuin yhden kunnan alueella.

Viranomaisverkko voi olla puhdas erillisverkko, tai se voi olla liitetty yleiseen viestintäverkkoon, jolloin viranomaisverkosta voidaan esimerkiksi soittaa yleiseen puhelinverkkoon. Esimerkkinä viranomaisverkosta voidaan mainita Suomen viranomaisradioverkko (VIRVE -verkko), jonka tarkoituksena on tehostaa viranomaisten yhteistyötä normaali- ja poikkeusolosuhteissa ja jonka ensisijaisia käyttäjiä ovat valtion ja kuntien turvallisuusviranomaiset.

Viranomaisverkkoa koskevia säännöksiä on 4 §:ssä, 9 §:ssä ja 99 §:ssä.

Tilaaajayhteyden käsitettä on selostettu 24 §:ssä, kiinteää yhteyttä 25 §:ssä ja kaapelikanavaa 26 §:ssä.

Yhteenliittämällä tarkoitetaan eri viestintäverkkojen ja viestintäpalvelujen aineellista ja toiminnallista yhdistämistä sen varmistamiseksi, että käyttäjät pääsevät toisen teleyrityksen viestintäverkkoon ja viestintäpalveluihin. Jotta käyttäjä voisi soittaa esimerkiksi matkaviestinverkosta toisen teleyrityksen kiinteään verkkoon, verkkojen täytyy olla yhteydessä keskenään. Käsitettä käytetään yhteenliittämistä sääntelevässä 5 luvussa.

Kansainvälisellä telepalvelulla tarkoitetaan viestintäpalvelua, jossa välitetään televiestintää Suomessa ja ulkomailla sijaitsevien liittymien välillä. Televiestinnän tulee kuitenkin olla aidosti kansainvälistä. Kansainvälisenä telepalveluna ei pidetä sellaista telepalvelua, jossa näennäisesti ulkomaille otettu yhteys palaa sellaisenaan takaisin Suomeen. Käsitettä käytetään 41 §:ssä.

Kaukotelepalvelulla tarkoitetaan viestintäpalvelua, jossa välitetään televiestintää eri telealueilla sijaitsevien liittymien välillä. Telealuejakoa on selostettu 46 §:n yksityiskohteisissa perusteluissa. Käsitettä käytetään 41

§:ssä ja 42 §:ssä.

Paikallistelepalvelulla tarkoitetaan viestintäpalvelua, jossa välitetään televiestintää samalla telealueella sijaitsevien liittymien välillä. Käsitettä käytetään 41 §:ssä.

Verkkoyrityksellä tarkoitetaan yritystä, joka tarjoaa omistamaansa tai muulla perusteella hallussaan olevaa viestintäverkkoa käytettäväksi viestien siirtoon, jakeluun tai tarjolla pitoon. Verkkoyrityksen asiakkaana on joko palveluyritys tai toinen verkkoyritys. Yritys voi toimia myös kaksoisroolissa, jolloin se toimii itse sekä verkko- että palveluyrityksenä. Verkkoyrityksen toimintaan kuuluu tyypillisesti verkon hallinta, ylläpito ja kehittäminen. Verkkoyritys huolehtii verkkojen yhteenliittämisestä toisten verkkojen kanssa ja esimerkiksi matkaviestinverkkojen osalta solmii kansainväliset verkkovierailusopimukset. Maanpäällisessä joukkoviestintäverkossa verkkoyrityksen ominaisuudessa toimii verkkoluvan haltija tai tälle verkkopalveluja tarjoava joukkoviestintäverkon omistaja (esimerkiksi Digita Oy). Verkkoyrityksen käsitettä käytetään käyttöoikeuden luovutusta koskevilla säännöksillä silloin kun luovutusvelvollisuus koskee matkaviestinverkon verkkoyritystä (23, 35 ja 36 §). Käsite toimii lisäksi pohjana verkkopalvelun ja teleyrityksen käsitteille.

Verkkopalvelulla tarkoitetaan edellä kuvattua verkkoyrityksen palveluyritykselle tarjoamaa palvelua. Käsitettä käytetään toimiluvanvaraisuutta sääntelevässä 4 §:ssä, jossa toimiluvanvaraisuus on sekä matkaviestinverkkojen että maanpäällisten joukkoviestintäverkkojen osalta rajattu koskemaan juuri verkkopalvelun tarjoamista. Käsite toimii lisäksi pohjana teletoinnin käsitteelle.

Palveluyrityksellä tarkoitetaan vastaavasti yritystä, joka itse siirtää viestejä hallussaan olevassa tai verkkoyritykseltä käyttöönsä saamassa viestintäverkossa eli toisin sanoen tarjoaa palveluja käyttäjille. Esimerkiksi matkaviestinverkossa palveluyrityksen toimintaan kuuluu tyypillisesti liittymän antaminen käyttäjälle, asiakaspalvelu, jakelu, asiakashinnoittelu, markkinointi ja laskutus. Palveluyritys huolehtii myös liittymän avaamisesta ja sulkemisesta sekä muutoinkin hallitsee asiakassuhdetta loppukäyttäjään. Palveluyrityksellä tarkoitetaan määritelmän mu-

kaan lisäksi yritystä, joka jakelee tai pitää tarjolla viestejä joukkoviestintäverkossa. Joukkoviestintäverkossa palveluyrityksen ominaisuudessa toimii kanavanipussa toimiva ohjelmistoluvan haltija tai jokin muu verkossa lähetystoimintaa kuten esimerkiksi datan lähettämistä harjoittava taho. Palveluyrityksen käsitettä käytetään matkaviestinverkon käyttöoikeuden luovutusta sääntelevässä 23 §:ssä rajaamaan luovutuksen saajien piiriä. Käsite toimii lisäksi pohjana teleyrityksen käsitteelle.

Viestintäpalvelulla tarkoitetaan edellä kuvattua palveluyrityksen käyttäjälle tarjoamaa palvelua. Käsitettä käytetään useissa lain pykälissä. Käsite toimii lisäksi pohjana teletoinnin käsitteelle.

Teleyrityksellä tarkoitetaan verkkoyritystä tai palveluyritystä. Kyseessä on yläkäsite, jonka avulla voidaan viitata molempiin yritystyyppisiin ja jota käytetään useissa lain pykälissä.

Teletoinnalla tarkoitetaan verkko- palvelua tai viestintäpalvelua. Kyseessä on yläkäsite, jonka avulla voidaan viitata molempiin palvelutoimintatyyppisiin ja jota käytetään useissa lain pykälissä.

Yleisellä teletoinnalla tarkoitetaan verkkopalvelun tai viestintäpalvelun tarjoamista käyttäjäpiirille, jota ei ole etukäteen rajattu. Käsite on määritelty yleisen viestintäverkon määritelmää vastaavalla tavalla. Käsitettä käytetään ilmoitusvelvollisuutta sääntelevässä 13 §:ssä.

Käyttäjällä tarkoitetaan henkilöä, joka käyttää teleyrityksen tarjoamia palveluja muuhun kuin teletointaan. Käsitettä käytetään esimerkiksi käyttäjän oikeuksia sääntelevässä 7 luvussa.

Verkkovierailulla tarkoitetaan verkkoyrityksen toiselle verkkoyritykselle tarjoamaa matkaviestinverkon käyttöoikeutta sellaisella maantieteellisellä alueella, jolla molemmilla verkkoyrityksillä on toimilupa. Käsitettä käytetään kansallista verkkovierailua sääntelevässä 34 §:ssä. Oleellinen määritelmästä johtuva ero verrattuna 23 §:ssä säädettyyn matkaviestinverkon käyttöoikeuteen on se, että verkkovierailussa sekä käyttöoikeuden luovuttaja ja vastaanottaja ovat verkkoyrityksiä.

Kansainvälisellä verkkovierailulla tarkoite-

taan verkkoyrityksen verkkoyritykselle tarjoamaa matkaviestinverkon käyttöoikeutta sellaisella maantieteellisellä alueella, jolla ainoastaan verkkovierailua tarjoavalla verkkoyrityksellä on toimilupa. Käsitettä käytetään kansainvälistä verkkovierailua sääntelevässä 36 §:ssä. Oleellinen määritelmästä johutuva ero verrattuna 34 §:ssä säädettyyn kansalliseen verkkovierailuun on se, että kansainvälisessä verkkovierailussa käyttöoikeuden vastaanottajalla (ulkomainen yritys) ei ole kyseessä olevalla alueella toimilupaa.

Kuluttajalla tarkoitetaan luonnollista henkilöä, joka käyttää palveluja pääasiassa muuhun tarkoitukseen kuin elinkeinotoimintaa varten. Käsitettä käytetään esimerkiksi käyttäjän oikeuksia sääntelevässä 7 luvussa.

3 §. *Lain soveltamisala.* Lakia sovelletaan pykälän 1 momentin mukaan viestintämarkkinoihin, jollei jäljempänä toisin säädetä. Viestintämarkkinoilla tarkoitetaan verkkopalvelun ja viestintäpalvelun sekä näihin liittyvien palveluiden tarjontaa koskevia markkinoita.

Laissa on säännöksiä, jotka kohdistuvat muun muassa teleyrityksiin, teleurakoitsijoihin tai puhelinluettelopalvelun taikka numerotiedotuspalvelun tarjoajiin. Laissa asetetaan myös palvelun vastaanottajille eli käyttäjille velvollisuuksia. Laissa on säännös, joka koskee digitaalisessa televisio- ja radioverkossa käytettävän suojauksen purkujärjestelmän teollisoikeuksien haltijaa. Laissa on lisäksi säännöksiä teletoimintaa valvovien viranomaisten ja muiden teletoinnin harjoittamiseen liittyvien viranomaisten, esimerkiksi kuluttaja-asiamiehen, yleiseen järjestykseen, turvallisuuteen ja pelastustoimintaan liittyvien viranomaisten sekä kunnan rakennusvalvontaviranomaisen tehtävistä ja velvollisuuksista.

Laissa säänneltyjä teleyrityksiä ovat nykytilasta poiketen paitsi perinteiset teleyritykset, myös internet-palvelun tarjoajat. Laissa tarkoitettuja teleyrityksiä ovat myös televisio- ja radioverkkoja tarjoavat yritykset sekä niissä välitettäviä ohjelmistoja tuottavat televisio- ja radiotoiminnan harjoittajat. Televisioverkoista lain soveltamisalaan kuuluvat analogiset, digitaaliset ja kaapelitelevisioverkot. Myös satelliittivälitteinen televisio toiminta kuuluu lain soveltamisalaan

nykytilasta poiketen.

Nykytilanteesta poiketen lain soveltamisalaan kuuluvat myös erilaiset viranomaisverkot. Viranomaisverkolla tarkoitetaan 2 §:n määritelmän mukaan yleiseen järjestykseen ja turvallisuuteen, pelastustehtäviin tai väestönsuojeluun liittyvien tarpeiden vuoksi rakennettua viestintäverkkoa, jonka liittymiä voidaan tarjota viranomaisten lisäksi myös muulle, edellä mainittujen tehtävien hoitamisen kannalta välttämättömälle käyttäjäryhmälle. Lain määritelmä kattaa kaikki viestintäverkot verkon laadusta riippumatta. Toimilupaa edellytetään kuitenkin ainoastaan sellaiselta viranomaisverkolta, joka on matkaviestinverkko, koska ainoastaan matkaviestinverkko edellyttää radiotaajuuksia. Eri-tyinen lisäedellytys toimiluvanvaraisuudelle on se, että viranomaisverkko toimii useamman kuin yhden kunnan alueella. Verkko- tai palveluyrityksenä viranomaisverkossa toimivaan teleyritykseen sovelletaan tämän lain säännöksiä lain 9 ja 99 §:ssä mainittuja poikkeuksia lukuun ottamatta.

Laki ei pykälän 2 momentin mukaan koske viestintäverkossa välitettävän viestin sisältöä. Viestintämarkkinalaki ei siis koske sisältöpalvelun tarjontaa. Laissa ei ole säännöksiä viestinnän sallitusta tai kielletystä sisällöstä, vaan laki koskee yksinomaan viestinnän infrastruktuuria ja viestinnän kannalta välttämättömyyttä palvelutoimintaa. Viestintäverkossa välitetyn viestin sisältöä säännellään erityislaeissa, kuten televisio- ja radiotoiminnasta annetussa laissa, tietoyhteiskuntapalvelujen tarjontaa koskevassa laissa (458/2002) ja sananvapauslaissa. Viestintämarkkinalaissa on kuitenkin eräitä säännöksiä, jotka asettavat teleyrityksille velvollisuuksia, jotka hyödyttävät sisältöpalvelun tarjoajaa.

Laissa säännellään viestintäverkkojen toimintaa ja asetetaan teleyrityksille ja muille viestintämarkkinoilla vaikuttaville yrityksille erityisiä velvollisuuksia, joilla pyritään edistämään viestintäpalvelujen tarjontaa. Teleyritykselle asetetaan eräitä velvollisuuksia suoraan lain säännöksillä. Toiset teleyrityksen velvollisuudet taas perustuvat lain säännöksiin, mutta ne asetetaan Viestintäviraston päätöksellä markkinoiden kilpailutilanteen vaatimissa tapauksissa. Laissa mainitut velvollisuudet kohdistuvat pääsääntöisesti vain

sellaisiin teleyrityksiin, joilla on huomattava markkinavoima.

2 luku. Teletoinnin harjoittaminen

4 §. *Toimilupaa edellyttävä teletointi.* Pykälän 1 momentin mukaan radiotaajuuksia edellyttävä verkkopalvelun tarjoaminen digitaalisessa maanpäällisessä joukkoviestintäverkossa tai sellaisessa matkaviestinverkossa, jossa harjoitetaan yleistä teletointia, edellyttää toimilupaa. Säännös vastaa nykytilaa ja se on sopusoinnussa puitedirektiivin 9 artiklassa ja valtuutusdirektiivin 5 artiklassa jäsenvaltiolle asetettujen velvoitteiden kanssa. Radiotaajuuksien käyttöä ehdotetaan säänneltäväksi vain silloin, kun se on taajuuksien niukkuuden takia välttämätöntä.

Verkkopalvelulla tarkoitetaan hallituksen esityksessä viestintäverkon tarjoamista käytettäväksi viestien siirtoon, jakeluun tai tarjolla pitoon eli viestintäpalvelun tarjontaan. Käytännössä verkkoyritys joko käyttää itse omaa viestintäverkkoaan ja tarjoaa sen välityksellä viestintäpalvelua oman palveluyrityksensä asiakkaille tai tarjoaa viestintäverkkoaan ulkopuolisen palveluyrityksen käyttöön viestintäpalvelun tarjoamista varten. Lähtökohtaisesti verkkopalvelun tarjonta on ilmoituksenvaraista teletointia, mutta niissä tapauksissa, joissa verkkopalvelun tarjoaminen edellyttää radiotaajuuksia, tarvitaan toimilupaa. Radiotaajuuksia edellyttävät matkaviestinverkko-operaattorina ja digitaalisen maanpäällisen joukkoviestintäverkon kanavanipun haltijana toimiminen.

Yleisellä teletoinnalla tarkoitetaan hallituksen esityksessä teletointia, jossa palveluja tarjotaan etukäteen rajaamattomalle käyttäjäpiirille. Matkaviestinverkoissa Suomessa on tällä hetkellä myönnetty toimilupia NMT –verkkoon, GSM –verkkoon sekä kolmannen sukupolven UMTS – matkaviestinverkkoon. Toiminta NMT – matkaviestinverkoissa päättyy vuoden 2002 loppuun mennessä. Verkkopalvelun tarjonta olisi kaikissa näissä matkaviestinverkoissa viestintämarkkinalain mukaan edelleen toimiluvanvaraista.

Joukkoviestintäverkoissa toimilupaa edel-

lyttäisi ainoastaan verkkopalvelun tarjonta digitaalisen maanpäällisen joukkoviestintäverkon kanavanipussa. Maanpäällinen joukkoviestintäverkko on lain 2 §:ssä määritelty joukkoviestintäverkoksi, joka on toteutettu vapaasti etenevien radioaaltojen välityksellä. Maanpäällisen joukkoviestintäverkon vastakohta on kaapelitelevisioverkko, joka on toteutettu johtimella tai muulla kiinteällä yhteydellä. Digitaalinen maanpäällinen joukkoviestintäverkko on maanpäällinen joukkoviestintäverkko, jossa käytetään pääasiassa digitaalista siirto- ja jakelutekniikkaa ja jossa välitettävä aineisto on pääasiassa digitaalista. Analogisen lähetystekniikan väistyessä kaikista joukkoviestintäverkoista tulee vähitellen digitaalisia.

Digitaalisessa maanpäällisessä joukkoviestintäverkossa verkkolupa antaa teleyritykselle mahdollisuuden hallita taajuuksia, jotka sidotaan niin sanottuun kanavanippuun. Kanavanipun hallinnointi on verkkopalvelun tarjontaa televisio- ja radiotoiminnan harjoittajille ja muille joukkoviestintäverkossa välitettävän viestintäpalvelun tuottajille. Televisio- ja radio-ohjelmistojen lähettäminen ja jakelu digitaalisessa maanpäällisessä joukkoviestintäverkossa edellyttäisi edelleen televisio- ja radiotoiminnasta annetun lain 7 §:n mukaista ohjelmistolupaa. Sama teleyritys voisi, kuten matkaviestinverkossa, käytännössä toimia digitaalisessa maanpäällisessä joukkoviestintäverkossa sekä verkkoyrityksenä eli palveluyrityksenä eli esimerkiksi sekä kanavanipun hallinnoijana (verkkoyritys) että televisio- ja radiotoiminnan harjoittajana (palveluyritys).

Analogisessa maanpäällisessä joukkoviestintäverkossa edellytettävästä toimiluvasta säädettäisiin televisio- ja radiotoiminnasta annetussa laissa. Televisio- ja radiotoiminnasta annetun lain 7 §:ssä tarkoitettussa analogisia televisio- ja radioverkkoja koskevassa toimiluvassa ei erotella verkkopalvelun ja televisio- ja radio-ohjelmistojen tarjontaa toisistaan, kuten digitaaliseen maanpäälliseen joukkoviestintäverkkoon myönnettävässä toimiluvassa. Verkkopalvelun ja verkossa välitettävän viestintäpalvelun erotteleminen ei ole merkitystään menettävän, väistyvän teknisen toiminnan osalta tarpeellista. Teknisistä syistä analogisessa maanpäällisessä televisio-

ja radioverkossa ei olisi käytännössäkään taajuuksia jaettavana muun viestintäpalvelun kuin televisio- ja radio-ohjelmistojen välittämiseen.

Verkkopalvelun tarjonta kolmannessa joukkoviestintäverkossa eli kaapelitelevisioverkossa olisi edelleen vapaata elinkeinotoimintaa. Tämänkin toiminnan harjoittajan olisi ennen toiminnan aloittamista tehtävä viestintämarkkinalain 13 §:ssä tarkoitettu teletointailmoitus Viestintävirastolle.

Pykälän 2 momentin mukaan mitä 1 momentissa säädetään, koskee myös sellaista matkaviestinverkkoa, joka on viranomaisverkko, jos se toimii useamman kuin yhden kunnan alueella. Viranomaisverkolla tarkoitetaan lain 2 §:n määritelmän mukaan yleiseen järjestykseen ja turvallisuuteen, pelastustehtäviin tai väestönsuojeluun liittyvien tarpeiden vuoksi rakennettua viestintäverkkoa, jonka liittymiä voidaan tarjota viranomaisten lisäksi myös muulle, edellä mainittujen tehtävien hoitamisen kannalta välttämättömälle käyttäjäryhmälle. Viranomaisverkko on siis viestintäverkko, jolla on erityinen käyttötarkoitus. Viranomaisverkkoja on Suomessa satoja, mutta useimmat niistä toimivat ainoastaan yhden kunnan alueella. Tyypillisimminkin viranomaisverkko on yksittäisen viranomaisen tietyllä toimialueella käyttämä erillisverkko tai jopa vain virastotalon sisäinen viestintäverkko.

Viranomaistarkoituksiin käytettävällä matkaviestinverkolla saattaa olla radio- ja taajuuksien hallinnan ja viestintämarkkinoiden toiminnan kannalta merkitystä. Sen vuoksi pykälässä ehdotetaan, että toimiluvanvaraisuus koskisi myös sellaista viranomaistarkoituksiin käytettävää matkaviestinverkkoa, joka toimii useamman kuin yhden kunnan alueella vaikka viranomaisverkossa ei harjoitetaakaan yleistä teletointia.

Viranomaisverkko on säännöksessä tarkoitettulla tavalla yhdistetty yleiseen viestintäverkkoon silloin, kun televiestintä kulkee erillisverkosta yleiseen viestintäverkkoon ja toisinpäin eli kun toisessa verkossa olevasta liittymästä voidaan soittaa toisen verkon liittymään. Tällaisia viranomaisverkkoja on Suomessa tällä hetkellä esimerkiksi niin sanottu VIRVE –viranomaisradioverkko, joka on myös valtakunnallinen viranomaisverkko.

Verkko-operaattorina toimiminen VIRVE –verkossa edellyttäisi säännöksen perusteella toimilupaa.

5 §. *Toimiluvan julistaminen haettavaksi.* Pykälän 1 momentin mukaan toimilupa on julistettava haettavaksi, kun toimilupaa edellyttävään teletointiaan vapautuu teknisesti ja taajuuksien tehokkaan käytön kannalta tarkoituksenmukaisia taajuuksia. Säännös on sopusoinnussa puitedirektiivin 8 artiklan 2 kohdan d alakohdan ja 9 artiklan sekä valtuutusdirektiivin 5 ja 7 artiklan kanssa. Sillä pantaisiin täytäntöön valtuutusdirektiivin 7 artiklan 1 kohdan e alakohta.

Toimilupamenettelyn käynnistyminen edellyttäisi aina sitä, että lupa julistetaan haettavaksi. Menettelyn käynnistämiseen liittyvä harkintavalta olisi siis toimilupaviranomaisella. Pelkästään se seikka, että taajuuksia on vapaana, ei loisi kenellekään subjektiivista oikeutta vaatia taajuuksia käyttöönsä. Toimilupaviranomaisella olisi kuitenkin myös velvollisuus jatkuvasti seurata tilanteen kehittymistä ja mahdollisten uusien taajuuksien vapautumista.

Teknisesti ja taajuuksien tehokkaan käytön kannalta tarkoituksenmukaisilla taajuuksilla tarkoitetaan säännöksessä sellaisia taajuuskokonaisuuksia, joilla on käytännön merkitystä liiketoiminnan kannalta. Vapaana olevien taajuuksien pitäisi muodostaa toiminnallisesti järkevä kokonaisuus esimerkiksi maantieteellisesti, ennen kuin ne voitaisiin julistaa haettavaksi.

Pykälän 2 momentin mukaan toimiluvan julistaa haettavaksi valtioneuvosto radiolain 6 §:ssä mainitun taajuusalueiden käyttösuunnitelman mukaisesti. Taajuusalueiden käyttösuunnitelmassa eri taajuudet osoitetaan ja varataan erilaisiin käyttötarkoituksiin. Valtioneuvoston ohjesäännön 7 §:n 9 kohdan mukaan valtioneuvoston yleisistunto päättää yhteiskuntapoliittisesti tai taloudellisesti merkittävien lupien jakamisesta. Päätöksen yhteiskuntapoliittisesti tai taloudellisesti merkittävien verkkolupien haettavaksi julistamisesta tekisi pykälän ja valtioneuvoston ohjesäännön nojalla siis valtioneuvoston yleisistunto. Yhteiskuntapoliittisesti tai taloudellisesti merkittävänä voidaan pitää esimerkiksi valtakunnallisen digitaalisen maanpäällisen joukkoviestintäverkon tai UMTS –

matkaviestinverkon toimilupia erityisesti toiminnan käynnistymisvaiheessa. Merkitykseltään vähäisemmistä verkkoluvista ja niiden haettavaksi julistamisesta päättäisi liikenne- ja viestintäministeriö.

6 §. *Toimilupahakemuksen sisältö.* Toimilupahakemuksessa on pykälän mukaan annettava kaikki ne tiedot, jotka ovat tarpeen arviotaessa lain 9 §:ssä tarkoitettuja toimiluvan edellytyksiä. Tarkemmat säännökset hakemuksen sisällöstä annetaan pykälän mukaan liikenne- ja viestintäministeriön asetuksella.

Lain 9 §:n 1 momentin mukaan toimilupa on myönnettävä, jos hakijalla on riittävät taloudelliset voimavarat huolehtia verkkoyrityksen velvollisuuksista ja jos lupaviranomaisella ei ole perusteltua syytä epäillä hakijan rikkovan viestintämarkkinalain, radiolain, yksityisyyden suojasta televiestinnässä ja teletoinnin tietoturvasta annetun lain tai muun teletoinnista koskevan lain säännöksiä. Säännöksen 2 momentin mukaan toimilupa, joka koskee verkkopalvelun tarjontaa viranomaisverkossa on myönnettävä, jos hakijalla on 1 momentissa mainittujen edellytysten lisäksi toiminnan erityisluonteen huomioon ottaen tarvittava kyky ja ammattitaito. Jos toimilupaa ei voida radiotaajuuksien niukkuuden vuoksi myöntää kaikille hakijoille, se on 9 §:n 3 momentin mukaan myönnettävä niille hakijoille, joiden toiminta parhaiten edistää lain 1 §:ssä säädettyjä tavoitteita.

Lain tavoitteena on 1 §:n 1 momentin mukaan edistää viestintäpalvelujen tarjontaa ja käyttöä koko maassa. Lain 1 §:n 2 momentin mukaan lailla pyritään huolehtimaan siitä, että Suomessa saatavilla olevat mahdollisuudet televiestintään ovat käyttäjien kohtuullisten tarpeiden mukaisia, keskenään kilpailevia, teknisesti kehittyneitä, laadultaan hyviä, toimintavarmoja ja turvallisia sekä hinnaltaan edullisia.

Liikenne- ja viestintäministeriön asetuksessa voidaan edellä mainittujen säännösten perusteella edellyttää ainakin, että toimilupahakemuksessa mainitaan hakijan yhteystiedot, toimialue ja selvitys siitä, mihin viestintäverkkoon toimilupaa haetaan. Hakemukseen tulisi liittää myös kaupparekisterin ote tai vastaava selvitys hakijasta. Taloudellisten voimavarojen arvioimiseksi toimilupahakemuksessa tulisi ainakin esittää selvitystä ha-

kijayrityksen omistussuhteista, arvio toiminnan vaatimista investoinneista ja niiden rahoituksesta sekä arvio liiketoiminnan kehityksestä tietyn ajan kuluessa toiminnan aloittamisesta.

Ehdotettu sääntely on sopusoinnussa puitteidirektiivin 9 artiklan sekä valtuutusdirektiivin 5 ja 7 artiklan kanssa.

7 §. *Hakemusmaksu.* Toimiluvan hakija on ehdotetun pykälän mukaan velvollinen suorittamaan valtiolle hakemuksen yhteydessä hakemusmaksun, joka on 2 000 euroa.

Toimilupahakemuksista ei tällä hetkellä peritä maksua, joten säännös olisi muutos nykytilaan. Hakemusmaksulla pyritään torjumaan aiheettomat ja kiusantekomielessä jätetyt toimilupahakemukset, joita alalla esiintyy jonkin verran. Toiminnan luonteen huomioiden kysymys on kuitenkin huomattavan pienestä maksusta. Säännös on sopusoinnussa valtuutusdirektiivin 12 artiklan kanssa, koska kyse on hallinnollisesta maksusta, maksuvelvollisuus asetetaan avoimesti lainsäädännössä ja velvollisuus kohdistuu tasapuolisesti kaikkiin toimilupahakijoihin.

Pykälän 2 momentin mukaan hakemusmaksua ei kuitenkaan tarvitse suorittaa viranomaisverkkoa koskevasta toimilupahakemuksesta.

8 §. *Toimilupaviranomainen ja toimilupamenettely.* Toimiluvan myöntää pykälän 1 momentin mukaan valtioneuvosto määräajaksi, enintään 20 vuodeksi. Ehdotettu sääntely muuttaisi jossain määrin nykytilannetta toimilupaviranomaisen suhteen, koska luvat myöntää voimassa olevan lain mukaan liikenne- ja viestintäministeriö. Valtioneuvoston ohjesäännön 7 §:n 9 kohdan mukaan valtioneuvoston yleisistunto päättää yhteiskuntapoliittisesti tai taloudellisesti merkittävien lupien jakamisesta. Yhteiskuntapoliittisesti tai taloudellisesti merkittävänä lupina voidaan tällä hetkellä pitää esimerkiksi valtakunnallisen digitaalisen maanpäällisen joukkoviestintäverkon tai matkaviestinverkon toimilupia sekä mitä tahansa muuta uuteen teknologiaan perustuvaa toimintaa toiminnan käynnistymisvaiheessa. Merkitykseltään vähäisemmät toimiluvat myöntäisi liikenne- ja viestintäministeriö.

Ehdotus toimiluvan voimassaoloajan pituudesta vastaa nykytilannetta. Myös käytän-

nössä toimiluvat on myönnetty 20 vuodeksi, vaikka nykyinenkin sääntely sallisi lyhyemmät lupakaudet. Pitkää toimilupakautta on pidetty tarpeellisenä, jotta toimiluvan haltijat voivat suunnitella toimintaansa riittävällä aikavälillä ja jotta toimintaan investoidut varat saadaan takaisin. Ehdotettu sääntely on sopusoinnussa puitedirektiivin 9 artiklan, valtuutusdirektiivin 5 artiklan 2 kohdan sekä valtuutusdirektiivin liitteen kohdan B neljännen alakohdan kanssa.

Toimilupaa koskeva päätös on 2 momentin mukaan tehtävä kuuden viikon kuluessa hakujan päättymisestä. Valtioneuvosto voi erityisessä tapauksessa pidentää kuuden viikon määräaikaan enintään kahdeksalla kuukaudella, jos se on hakumenettelyn tasapuolisuuden, kohtuullisuuden, selkeyden tai avoimuuden varmistamiseksi, hakemusten täydentämiseksi taikka muusta erityisestä syystä tarpeen. Määräajan pidentämisestä on ilmoitettava julkisesti. Määräajan pidentäminen voisi tulla kysymykseen esimerkiksi tilanteessa, jossa hakijoille halutaan varata aikaa yhteistyökumppaneiden, rahoituksen, yhtiöjärjestelyjen tai muiden käytännön tarpeiden järjestelemiseen, jos tällaisen järjestelytarpeen huomioon ottaminen kohtelee hakijoita tasapuolisesti ja kohtuullisesti, eikä suosi yhtä hakijaa muiden kustannuksella. Määräajan pidennys voisi jossain tapauksissa olla tarpeen myös esimerkiksi ulkomaisten hakijoiden etujen turvaamiseksi ja hakuprosessin julkisuuden ja avoimuuden lisäämiseksi.

Viranomaisen on varattava hakijalle tilaisuus täydentää puutteellista hakemustaan hallintomenettelylain 9 §:n perusteella. Viranomaisen edellyttämien lisäselvitysten toimitaminen voi käytännössä vaatia pidemmän ajan kuin kuusi viikkoa, jolloin toimilupaviranomainen voisi pykälän perusteella pidentää päätöksentekoaikaa selvitysten toimittamiseen tarvittavalla ajalla.

Säännöksessä mainittu muu erityinen syy päätöksentekoaajan pidentämiselle voi johtua myös viranomaisen omasta tarpeesta. Viranomaisella voi olla tarvetta määräajan pidentämiselle esimerkiksi tilanteessa, jossa tasavahvoja hakijoita on useita ja hakijoiden vertaileminen edellyttää normaalia enemmän selvityksiä ja muuta valmistelua.

Päätöksentekoaajan pidentäminen kohdistuu

kaikissa tilanteissa kaikkiin hakijoihin tasapuolisesti. Pidentetyn määräajan aikana hakijat voivat tarpeen mukaan täydentää hakemuksiaan tai esimerkiksi hakijoiden välisen yhteistyön mahdollistuessa peruuttaa alkupe räisen hakemuksensa. Alkuperäisen hakemuksen muuttaminen ei ole mahdollista.

Käytännössä määräajan pidentämisestä ja päätöksen julkistamisesta huolehtisi liikenne- ja viestintäministeriö silloinkin kun luvat myönnetään valtioneuvoston yleisistunnossa. Pykälän 2 momentin säännöksellä pantaisiin täytäntöön valtuutusdirektiivin 5 artiklan 3 kohta ja 7 artiklan 4 kohta.

9 §. *Toimiluvan aineelliset edellytykset.* Lain 9 §:n 1 momentin mukaan toimilupa on myönnettävä, jos hakijalla on riittävät taloudelliset voimavarat huolehtia verkkoyrityksen velvollisuuksista ja jos lupaviranomaisella ei ole perusteltua syytä epäillä hakijan rikkovan viestintämarkkinalain, radiolain, yksityisyyden suojasta annetun lain tai muun teletoimintaa koskevan lain säännöksiä. Säännös vastaa pääosin voimassa olevan viestintämarkkinalain 7 §:n 3 momenttia, mutta toimilupasääntelyn oikeasuhtaisuuden ja täsmällisyyden varmistamiseksi toimilupaharkinnan edellytyksiä on täsmennetty perustuslakivaliokunnan viime aikaisen lausuntokäytännön (PeVL 23/2000 vp ja PeVL 28/2000 vp) edellyttämällä tavalla. Säännöksessä tarkoitettu muu teletoimintaa koskeva laki voisi olla esimerkiksi rikoslaki (39/1889), jossa on säännöksiä teletoimintaan liittyvistä rikoksista ja rikkomuksista. Koska kysymys on verkkoluvan myöntämiseen kohdistuvasta harkinnasta, toimilupaviranomaisen 1 momentin 2 kohtaan perustuva harkintavalta voi koskea ainoastaan verkkopalvelun tarjontaan rinnastuvaa toimintaa, ei esimerkiksi hakijan toimintaa televisio- ja radio-ohjelmistojen tai sisältöpalveluiden tuottajana. Toimilupaa ei siten voida 1 momentin 2 kohdan perusteella evätä harjoitet-tavan toiminnan sisältöön liittyvän epäilyksen perusteella.

Säännöksen 2 momentin mukaan toimilupa, joka koskee verkkopalvelun tarjontaa viranomaisverkossa on myönnettävä, jos hakijalla on 1 momentissa mainittujen edellytysten lisäksi toiminnan erityisluonteen huomioon ottaen tarvittava kyky ja ammattitaito.

Viranomaisverkko on lain 2 §:ssä määritelty yleiseen järjestykseen ja turvallisuuteen, pelastustehtäviin tai väestönsuojeluun liittyvien tarpeiden vuoksi rakennetuksi viestintäverkoksi, jonka liittymiä voidaan tarjota viranomaisten lisäksi myös muulle, edellä mainittujen tehtävien hoitamisen kannalta välttämättömille käyttäjäryhmille. Lain määritelmä kattaa kaikki viestintäverkot verkon laadusta riippumatta. Toimilupaa edellytetään kuitenkin ainoastaan sellaiselta viranomaisverkolta, joka on matkaviestinverkko, koska ainoastaan matkaviestinverkko edellyttää radiotaajuuksia. Erityinen lisäedellytys toimiluvanvaraisuudelle on se, että viranomaisverkko toimii useamman kuin yhden kunnan alueella. Viranomaisverkon käyttäjiä ovat esimerkiksi poliisi- ja tulliviranomaiset, pelastusviranomaiset sekä eräät sosiaali- ja terveysviranomaiset. Viranomaisverkon erityisen käyttötarkoituksen ja verkolta vaadittavan poikkeuksellisen toimintavarmuuden vuoksi verkkoyrityksen valinnassa on kiinnitettävä erityistä huomiota hakijana olevan yrityksen kykyyn ja ammattitaitoon.

Jos toimilupaa ei voida radiotaajuuksien niukkuuden vuoksi myöntää kaikille hakijoille, se on 9 §:n 3 momentin mukaan myönnettävä niille hakijoille, joiden toiminta parhaiten edistää lain 1 §:ssä säädettyjä tavoitteita. Säännös vastaa voimassa olevan viestintämarkkinalain 7 §:n 4 momentin säännöstä.

Kilpailutilanteessa toimiluvan saaja valitaan siis oikeusharkinnalla. Hakijana olevia yrityksiä vertaillaan toisiinsa 1 §:ssä mainittujen tavoitteiden valossa. Lain tavoitteena on 1 §:n 1 momentin mukaan edistää viestintäpalvelujen tarjontaa ja käyttöä koko maassa. Lain 1 §:n 2 momentin mukaan lailla pyritään huolehtimaan siitä, että Suomessa saatavilla olevat mahdollisuudet televiestintään ovat käyttäjien kohtuullisten tarpeiden mukaisia, keskenään kilpailevia, teknisesti kehittyneitä, laadultaan hyviä, toimintavarmoja ja turvallisia sekä hinnaltaan edullisia. Käsitteiden sisältöä on selostettu tarkemmin edellä 1 §:n yksityiskohtaisissa perusteluissa. Toimilupaharkinnassa etusija tulee antaa sille hakijalle, jonka palveluntarjonta ja muu toiminta parhaiten täyttää edellä mainitut tavoitteet tai suurimman osan niistä.

Toimilupapäätöksestä saa valittaa hallinto-

lainkäyttölaissa säädetyllä tavalla korkeimpaan hallinto-oikeuteen.

Ehdotettu sääntely ei ole ristiriidassa puite-direktiivin 8 artiklan tai valtuutusdirektiivin 5 ja 7 artiklan kanssa.

10 §. *Toimiluvan sisältö.* Toimiluvassa on pykälän 1 momentin mukaan määriteltävä teleyrityksen maantieteellinen toimialue. Ehdotettu sääntely vastaa voimassa olevan viestintämarkkinalain 7 §:n 6 momenttia ja se on sopusoinnussa valtuutusdirektiivin 6 artiklan ja direktiivin liitteen B.2 kohdan kanssa.

Suomessa toimilupia on myönnetty tietyille maantieteellisille toimialueille erityisesti niin sanotussa DCS –matkaviestinverkossa. Myös muissa matkaviestinverkkoa koskeissa toimiluvissa teleyritysten toimialueet on pääsääntöisesti jaettu maantieteellisesti Ahvenanmaan maakunnan ja muun Suomen alueeseen.

Voimassa olevissa digitaalisen maanpäällisen televisio- ja radiotoimiluvissa toimialueena on koko Suomi Ahvenanmaata lukuun ottamatta. Televisio- ja radiotoiminta kuuluu Ahvenanmaan itsehallintolain 18 §:n 20 kohdan mukaan Ahvenanmaan maakunnan lainsäädäntövaltaan, joten maakunta on myöntänyt omat televisio- ja radiotoimintaan liittyvät toimilupansa itsenäisesti ilman valtakunnan viranomaisten myötävaikutusta. Digitaalisen maanpäällisen televisio- ja radioverkon verkkolupia voidaan tulevaisuudessa myöntää tietyille maantieteellisesti rajatuille alueille myös muun valtakunnan alueella.

Toimilupaan voidaan pykälän 2 momentin mukaan liittää tämän lain 1 ja 128 §:n säännöksiä tai 129 §:ssä tarkoitettuja Viestintäviraston teknisiä määräyksiä täydentäviä ehtoja, jotka koskevat viestintäverkkojen teknisiä ominaisuuksia tai taajuuksien tehokasta käyttöä. Viestintäverkkojen teknisistä ominaisuuksista säädetään tarkemmin viestintämarkkinalain 128 §:ssä sekä Viestintäviraston 129 §:n nojalla antamissa teknisissä määräyksissä. Toimilupaehtoilta olisi tarkoitus ainoastaan tarvittaessa täydentää laissa ja määräyksissä asetettuja vaatimuksia esimerkiksi edellyttämällä tietyn standardin käyttämistä.

Lain 1 §:ään ja taajuuksien tehokkaaseen käyttöön liittyviä toimilupaehtoja ovat esimerkiksi ehdot, joissa edellytetään toiminnan

aloittamista tiettyyn päivämäärään mennessä tai ehdot, joissa verkoilta edellytetään tiettyä maantieteellistä peittoa. Taajuuksien tehokkaan käytön takaamiseksi lupaehdoissa voitaisiin esimerkiksi määrätä luvan haltija ilmoittamaan valvontaviranomaiselle toimilupaehtoien kannalta merkityksellisissä olosuhteissa tapahtuneista muutoksista tai toimittamaan säännöllisin väliajoin selvityksen taajuuksien käyttämisestä. Ehdotettu sääntely on sopusoinnussa valtuutusdirektiivin 6 artiklan ja liitteen B.2 ja B.3 kohdan kanssa.

Pykälän 3 momentin mukaan toimilupa, joka koskee verkkopalvelun tarjontaa maanpäällisessä joukkoviestintäverkossa voidaan myöntää sillä ehdolla, että toimiluvan haltija omalta osaltaan huolehtii siitä, että Yleisradio Oy sekä televisio- ja radiotoiminnasta annetun lain 7 §:n 1 momentissa tarkoitettujen ohjelmistoluvan haltija saavat kustannussuuntautuneeseen hintaan käytettäväkseen toiminnan harjoittamiseen tarvittavan kapasiteetin. Saadessaan verkkotoimiluvan teleyritys saa oikeuden taajuusalueen käyttöön ja hallintaan. Oikeus käyttää taajuutta ei ole kuitenkaan rajoitukseton, vaan sitä rasittaa lain nojalla velvollisuus luovuttaa kapasiteettia ohjelmistoluvan haltijoille. Säännöksen tarkoituksena on varmistaa se, että Yleisradio Oy ja ohjelmistoluvan haltijat kykenevät lähettämään ohjelmistonsa katsojille. Pykälässä mainittu kustannussuuntautuneen hinnan käsite on määritelty tarkemmin lain 84 §:ssä.

Toimilupaan voidaan pykälän 4 momentin mukaan liittää ehtoja, jotka koskevat ohjelmistoluvan haltijalle varattavan kapasiteetin määrää tai ohjelmistoluvan haltijoiden yhteistyötä kapasiteetin jakoon taikka sähköiseen ohjelmaoppaaseen liittyvissä kysymyksissä. Toimilupaehdoilla voitaisiin tarkemmin säännellä kapasiteetin jakamista ohjelmistoluvan haltijoiden kesken eri tilanteissa. Toimilupaehdot voisivat koskea muun muassa kanavanipun käytön etukäteissuunnittelua, kanavanipun sisäistä yhteistyötä sekä yhteistyötä toisten kanavanippujen kanssa.

Sähköisen ohjelmaoppaan, EPG:n osalta saatetaan tarvita toimilupaehtoja, joilla varmistetaan yhtenäisen kansallisen sähköisen ohjelmaoppaan syntyminen maanpäällisessä digitaalisessa televisio- ja radioverkossa. Käyttäjien etujen mukaista ei ole se, että te-

levisio- ja radiotoiminnan harjoittajilla on käytössään useita erilaisia ohjelmaoppaita. Jos verkkolupien haltijat eivät pääse asiasta vapaaehtoisesti sopimukseen keskenään, verkkoluvassa voidaan antaa erilaisia asiaan liittyviä yhteistyövelvoitteita, joiden tarkoituksena on varmistaa yhtenäisen ohjelmaoppaan syntyminen. Sääntely on asianmukaista toteuttaa juuri verkkoluvan lupaehdoissa, eikä ohjelmistoluvassa, koska sähköinen ohjelmaopas on viestintäverkkoon liittyvä elementti, ei televisio-ohjelmiston osa. Toimilupaehdoilla voitaisiin tarkemmin säännellä myös kapasiteetin jakamista ohjelmistoluvan haltijoiden kesken eri tilanteissa. Toimilupaehdot voisivat koskea muun muassa kanavanipun käytön etukäteissuunnittelua, kanavanipun sisäistä yhteistyötä sekä yhteistyötä toisten kanavanippujen kanssa.

Ehdotettu sääntely on sopusoinnussa valtuutusdirektiivin 6 artiklan ja liitteen B.1 kohdan kanssa.

Digitaaliseen maanpäälliseen joukkoviestintäverkkoon myönnettyyn verkkolupaun voidaan 3 momentin mukaan liittää lisäksi lähetystekniikkaa koskevia ehtoja. Lähetystekniikkaa koskevissa lupaehdoissa voitaisiin esimerkiksi edellyttää lähetystekniikan sitomista tiettyyn standardiin. Ehdotettu sääntely ei ole ristiriidassa valtuutusdirektiivin 6 artiklan tai liitteen B.1 kohdan kanssa.

11 §. *Toimiluvan muuttaminen.* Toimilupaa voidaan pykälän mukaan muuttaa toimiluvan toimitusaikana toimiluvanhaltijan suostumuksella ja muutoinkin, jos se on teknisestä kehityksestä tai luvanvaraisen toiminnan toimintaedellytyksissä tapahtuvasta olennaisesta muutoksesta johtuvasta erityisestä syystä välttämätöntä. Toimiluvan haltijalle sekä teleyrityksiä ja käyttäjiä edustaville tahoille on lain 118 §:n mukaan varattava tilaisuus kuukauden kuluessa esittää käsityksensä toimilupaehtoien muuttamisesta. Valtioneuvoston on 117 §:n mukaan julkaistava toimiluvan muuttamista koskeva päätös siten, että se on teleyritysten ja muiden käyttäjäryhmien saatavilla. Ehdotettu sääntely on sopusoinnussa puitedirektiivin 9 artiklan 3 kohdan ja valtuutusdirektiivin 14 artiklan kanssa. Sääntelyllä pantaisiin täytäntöön valtuutusdirektiivin 7 artiklan 1 kohdan e alakohta.

Mahdollisuus muuttaa toimilupaehtoja on televiestintäalalla tapahtuvan nopean teknisen kehityksen takia välttämätön. Toimilupaehtoja voitaisiin kuitenkin muuttaa ainoastaan tarkasti rajatuissa tapauksissa. Säännös asettaisi myös toimilupaviranomaiselle velvollisuuden seurata teknistä kehitystä ja sen vaikutuksia taajuuksien vapautumiseen.

Esimerkkinä teknisestä kehityksestä johtuvasta syystä voidaan mainita digitaalisen pakkaustekniikan kehittyminen maanpäällisessä joukkoviestintäverkossa. Nykyisellä digitaalisella tekniikalla yhdelle analogiselle taajuuskaistalle voidaan pakata enimmillään neljä tai viisi kanavaa. Tekniikan kehittyessä kanavien määrää voidaan lisätä. Tämän seurauksena kanavanippuun vapautuu kapasiteettia, jota alkuperäisissä toimilupaehtoissa ei ole otettu huomioon. Lisäkapasiteetti voidaan käyttää vaihtoehtoisesti joko siten, että kanavanippuun otetaan uusi ohjelmisto, tai siten, että kapasiteetti jaetaan kanavanipussa jo olevien toimijoiden kesken. Toimilupaehtoja muuttamalla kapasiteetin jaosta voidaan määrätä tarkoituksenmukaisella tavalla.

Esimerkkinä toimintaedellytyksissä tapahtuvasta olennaisesta muutoksesta voidaan mainita tilanne, jossa digitaalisessa maanpäällisessä joukkoviestintäverkossa yksi ohjelmistoluvan haltija lopettaa toimintansa, ja kanavanipusta vapautuu tämän seurauksena kapasiteettia. Vastaavanlainen tarve voimassa olevien toimilupaehtojen muuttamiseen saattaa syntyä, jos esimerkiksi ohjelmistoluvan haltija haluaa vaihtaa kanavanippua uusien toimilupien myöntämisen yhteydessä ja toiminta on lupaeidoilla sidottu tiettyyn kanavanippuun. Olennainen muutos toimintaedellytyksissä on myös tilanne, jossa taajuuksien käyttötarkoitusta on muutettava kansainvälisestä taajuusyhteistyöstä johtuvasta syystä.

Säännöksen sanamuodosta ilmenee, että toimilupaehtojen muuttaminen vastoin luvan haltijan suostumusta tulisi kysymykseen vain poikkeuksellisissa tilanteissa. Muutoksen perusteena olevan syyn on oltava erityinen ja edellytyksenä olevan muutoksen on oltava olennainen. Säännöksen soveltamista yksittäistapauksessa rajoittavat lisäksi hallinnon yleiset periaatteet kuten suhteellisuusperiaate ja tarkoitussidonnaisuuden periaate.

12 § *Toimiluvan peruuttaminen ja siirtäminen.* Valtioneuvosto voi pykälän 1 kohdan mukaan peruuttaa teleyrityksen toimiluvan osaksi tai kokonaan, jos teleyritys on toistuvasti ja vakavasti rikkonut viestintämarkkinalain, radiolain, yksityisyyden suojasta televiestinnässä ja teletoiminnan tietoturvasta annetun lain tai muun teletoimintaa koskevan lain säännöksiä taikka viestintämarkkinalain 10 §:ssä tarkoitettuja toimilupaehtoja. Kuten edellä 9 §:n perusteluissa on todettu, säännöksessä tarkoitettu muu teletoimintaa koskeva laki voisi olla esimerkiksi rikoslaki. Verkkoluvan peruuttamisperusteena voi tulla kysymykseen ainoastaan verkkoluvan nojalla harjoitettuun toimintaan kohdistuva rikkomus. Verkkolupaa ei siten voida peruuttaa esimerkiksi ohjelmistoluvan nojalla harjoitettavaan toimintaan liittyvän rikkomuksen perusteella.

Valtioneuvosto voi peruuttaa toimiluvan pykälän 2 kohdan mukaan myös, jos teleyrityksellä ei enää toiminnan laatu ja laajuus huomioon ottaen ole riittäviä taloudellisia voimavaroja huolehtia velvollisuuksistaan. Molemmissa tapauksissa peruuttamisen edellytyksenä on lisäksi se, ettei teleyritys kehoituksesta huolimatta kohtuullisessa, vähintään kuukauden määräajassa korjaa menettelyään tai saata taloudellisia voimavarojaan jälleen riittäviksi.

Säännöksellä pannaan täytäntöön valtuutusdirektiivin 10 artiklan 2 kohta. Säännös ei ole ristiriidassa valtuutusdirektiivin 10 artiklan 5 kohdan kanssa.

Säännös vastaa pääosin voimassa olevan viestintämarkkinalain 43 §:ää. Toimiluvan peruuttamisen edellytyksiä on kuitenkin josakin määrin kiristetty nykyisestä. Toimiluvan peruuttaminen on toimilupaviranomaisen äärimmäinen keino reagoida teleyrityksen laiminlyönteihin. Koska kysymys on elinkeinotoiminnan rajoittamisesta, toimiluvan peruuttamiselle tulee olla erityisen painava syy. Valtuutusdirektiivin 10 artiklan 2 kohdan edellyttämällä tavalla teleyrityksellä tulee olla kuukauden määräaika korjata tilanne. Kehotus siihen on annettava teleyritykselle tiedoksi ja teleyritystä on kuultava asiassa hallintomenettelylaissa säädetyllä tavalla.

Toimilupaa ei pykälän 2 momentin mukaan saa siirtää. Ehdotetulla sääntelyllä pannaan

täytäntöön puitedirektiivin 9 artiklan 3 ja 4 kohdat. Valtioneuvosto voi peruuttaa toimiluvan, jos tosiasiallinen määräysvalta toimiluvan haltijaan nähden muuttuu. Tosiasiallinen määräysvalta voi yrityksessä muuttua esimerkiksi yrityskauppojen, fuusioiden tai muiden liikkeenluovutustilanteiden yhteydessä. Määräysvallan muuttumisesta on pykälän mukaan ilmoitettava välittömästi toimilupaviranomaiselle. Valtioneuvoston on päättävä toimiluvan peruuttamisesta kahden kuukauden kuluessa ilmoituksesta.

Valtioneuvosto harkitsisi tapauksittain, onko toimiluvan peruuttamiseen tarvetta. Jos toimiluvan haltija suunnittelee määräysvaltaa muuttavan sopimuksen tekemistä, hän voi halutessaan viedä asiaa koskevan esisopimuksen valtioneuvoston käsiteltäväksi. Näin valtioneuvoston kanta toimiluvan peruuttamisen tarpeellisuuteen saataisiin selville jo ennen lopullisen sopimuksen tekemistä.

Määräysvalta toimiluvan haltijaan nähden muuttuu, jos yrityksen omistaja vaihtuu kokonaan. Selkeiden omistajanvaihdosten lisäksi useissa tilanteissa, esimerkiksi omistusosuuksien muuttuessa, on harkittava, onko määräysvallan muutos tapahtunut. Tällöin on tarkasteltava omistussuhteita ja muita määräysvaltaan vaikuttavia tekijöitä ja verrattava niitä toimilupaa haettaessa vallinneeseen tilanteeseen. Määräysvaltaan yhtiössä voivat vaikuttaa esimerkiksi osakassopimukset tai osakkeiden erilaiset äänimäärät.

Pykälän 3 momentin mukaan peruuttamisen edellytyksenä olevana toimiluvan siirtona ei pidetä toimiluvan siirtämistä konsernin sisäisesti emoyhtiön ja sen täysin omistaman tytäryhtiön välillä. Säännös on tarpeen säätelyn selkeyden vuoksi. Tällaisestakin siirrosta olisi välittömästi ilmoitettava toimilupaviranomaiselle.

13 §. *Ilmoituksenvarainen teletoiminta.* Yleisen teletoiminnan harjoittamisesta on pykälän 1 momentin mukaan tehtävä ennen toiminnan aloittamista kirjallinen ilmoitus Viestintävirastolle. Edellä 4 §:ssä tarkoitettua luvanvaraista teletoimintaa lukuun ottamatta teletoiminnan harjoittaminen on Suomessa ainoastaan ilmoituksenvaraista elinkeinotoimintaa.

Jokaisella yleistä teletoimintaa harjoittavalla yrityksellä olisi viestintämarkkina-ai-

mainitut teleyrityksen oikeudet ja velvollisuudet siitä riippumatta tekekö yritys teletoimintailmoituksen vai ei. Teletoimintailmoituksella ei ole itsenäistä oikeuksia tai velvollisuuksia luovaa merkitystä, vaan ilmoitus on tarkoitettu ainoastaan Viestintäviraston apuvälineeksi markkinoilla toimivien teleyritysten valvonnassa. Toiminnan aloittaminen ei edellytä Viestintäviraston ilmoitusta teletoimintailmoituksen vastaanottamisesta, rekisteröimisestä tai muusta hyväksymisestä. Ehdotettu sääntely on sopusoinnussa valtuutusdirektiivin 3 ja 4 artiklan kanssa.

Kirjallisella muodolla tarkoitetaan pykälässä myös sähköisesti tehtyä ilmoitusta. Sähköiseen viranomaisasiointiin sovelletaan lakia sähköisestä asioinnista hallinnossa (1318/1999) tai vastaavaa sähköistä viranomaisasiointia koskevaa tulevaa lainsäädäntöä. Viestintäviraston tulee pyrkiä siihen, että teletoimintailmoitus voitaisiin tulevaisuudessa tehdä esimerkiksi sähköisellä lomakkeella verkon välityksellä tai muulla vastaavalla helppokäyttöisellä sähköisellä tavalla.

Ilmoitusvelvollisuus ei koske yleistä teletoimintaa, jos se on väliaikaista, kohdistuu määrältään pieneen vastaanottajakuntaan tai on merkitykseltään muutoin vähäistä. Säännöksen tarkoituksena on välttää turhaa byrokratiaa ja vapauttaa ilmoitusvelvollisuuden piiristä kaikki sellainen toiminta, jolla ei ole markkinoiden kannalta merkitystä. Säännös vastaa ajatuksellisesti voimassa olevaa viestintämarkkinalain 5 §:n 4 momentin säännöstä sekä telemarkkinalain soveltamisalaa ja teletoiminnan ilmoitusvelvollisuutta koskevan liikenneministeriön päätöksen 4 §:ää. Ilmoitusvelvollisuudesta on tällä hetkellä liikenneministeriön päätöksen 4 §:n nojalla vapautettu muun muassa kiinteän radioyhteyden sekä VSAT- ja SNG -yhteyksien muodostaminen satelliitin välityksellä, yleinen teletoiminta pääasiassa erillisverkkona käytettävässä radioteleverkossa tai taksien tai muiden kuljetuspalvelujen välittämiseksi perustetussa radioteleverkossa sekä yleinen teletoiminta televerkossa, jossa on alle 500 liittymää.

Väliaikaista yleinen teletoiminta voi olla esimerkiksi silloin kun se on koeluontoista. Väliaikaista, yleisölle suunnattua teletoimintaa harjoittavat esimerkiksi korkeakoulut

opetustarkoituksessa. Toiminnan väliaikaisuutta on arvioitava viestintäverkosta riippuen, mutta tarvittaessa muutaman vuodenkin kestäviä kokeiluja voidaan pitää väliaikaisina. Esimerkkinä määrältään pieneen vastaanottajakuntaan kohdistuvasta yleisestä teletoinnasta voidaan mainita teletointa puhelinverkossa, jossa on alle 500 liittymää. Merkitykseltään muutoin vähäisenä teletointana voidaan pitää esimerkiksi yleistä teletointaa pääasiassa erillisverkkona käytettävässä viestintäverkossa tai yleistä teletointaa meriradioverkoissa.

Valtioneuvoston asetuksella voidaan pykälän 2 momentin mukaan antaa tarkempia säännöksiä siitä, mitä teletointaa on pidettävä merkitykseltään vähäisenä. Vähäisen teletoinnin määrittely on erittäin teknikkasidonnaista ja jatkuvasti muuttuvaa, joten toiminta on tarkoituksenmukaista määritellä alemmalla normitasolla kuin laissa.

14 §. *Teletointailmoitus.* Teletointailmoituksessa on pykälän 1 momentin mukaan annettava kaikki valvonnan kannalta tarpeelliset tiedot. Tarkemmat säännökset teletointailmoituksen sisällöstä annetaan liikenne- ja viestintäministeriön asetuksella. Liikenne- ja viestintäministeriön asetuksessa voidaan valtuutusdirektiivin 3 artiklan 3 kohdan säännöksen perusteella edellyttää, että teletointailmoituksessa annetaan teleyrityksen yhteystiedot, lyhyt kuvaus tarjottavasta palvelusta ja arvio toiminnan aloittamispäivästä. Teletointailmoituksesta tulee käydä ilmi myös teleyrityksen maantieteellinen toimialue.

Teletointailmoituksen tiedoissa tapahtuneista muutoksista ja toiminnan lopettamisesta on 2 momentin mukaan ilmoitettava Viestintävirastolle. Velvollisuus helpottaa valvontaviranomaisen työtä.

Viestintäviraston on pykälän 3 momentin mukaan teleyrityksen pyynnöstä annettava viikon kuluessa pyynnön esittämisestä vahvistus teletointailmoituksen vastaanottamisesta. Viestintäviraston vahvistusilmoituksessa on mainittava ne viestintämarkkinalaikiin perustuvat oikeudet ja velvollisuudet, jotka teleyrityksellä on Suomessa. Säännöksellä pannaan täytäntöön valtuutusdirektiivin 9 artikla.

Vahvistusilmoitus annetaan ainoastaan te-

leyrityksen pyynnöstä, joten se tulee käytännössä olemaan harvinainen. Vahvistusilmoitusta voitaneen kuvitella tarvittavan esimerkiksi tilanteessa, jossa ulkomainen teleyritys aloittaa teletoinnin Suomessa ja tarvitsee toiminnan rahoituksen järjestämiseksi kotimaassaan luotettavaa selvitystä suomalaisen lainsäädännön takaamista teleyrityksen oikeuksista. Viestintävirasto voi laatia vahvistusilmoituksesta vakiolomakkeen tai se voi hallinnon palveluperiaatetta noudattaen tarvittaessa antaa vahvistusilmoituksen teleyrityksen toivomassa muodossa. Tarvittaessa kirjallista selvitystä voitaneen ilman nimenomaista velvoitettakin antaa teleyrityksen pyynnöstä muustakin teleyritystä koskevasta lainsäädännöstä, kuten verolainsäädännöstä tai osakeyhtiölainsäädännöstä.

15 §. *Valvontamaksu.* Ilmoituksenvaraista tai toimiluvanvaraista teletointaa harjoittavat teleyritykset ovat velvollisia suorittamaan Viestintävirastolle viestintämarkkinoiden valvonnasta aiheutuvia kustannuksia vastaavan maksun. Maksuvelvollisuus ei koske ilmoitusvelvollisuudesta vapautettua, vähäisen yleisen teletoinnin harjoittajaa.

Valvontamaksun tulee olla sidoksissa teletoinnin hallinnoinnista ja valvonnasta aiheutuviin todellisiin kuluihin. Pykälässä tarkoitettuja kustannuksia ovat esimerkiksi Viestintäviraston henkilöstökulut. Valvonnasta aiheutuvina kuluina voidaan pitää myös esimerkiksi kansainvälisestä yhteistyöstä ja standardointityöstä sekä määräysten ja hallinnollisten päätösten valmistelusta aiheutuvia kuluja.

Valvontamaksu jakautuu pykälän mukaan perusosaan ja lisäosaan. Valvontamaksun perusosa on kaikille teleyrityksille yrityksen koosta riippumatta sama. Maksun lisäosa sen sijaan on pykälän mukaan sidoksissa teleyrityksen Suomessa harjoittaman teletoinnin liikevaihtoon. Tarkemmat säännökset maksun määräytymisestä annetaan pykälän mukaan liikenne- ja viestintäministeriön asetuksella. Asetuksella tultaneen säätämään, että perusosa on noin 2 500 euroa ja lisäosa noin 0,06 prosenttia teleyrityksen liikevaihdosta.

Säännös ei ole ristiriidassa valtuutusdirektiivin 12 artiklan kanssa, koska kyse on hallinnollisesta maksusta, maksuvelvollisuus

asetetaan avoimesti lainsäädännössä ja velvollisuus kohdistuu tasapuolisesti kaikkiin yleisen teletoiminnan harjoittajiin.

3 luku. Velvollisuuksien asettaminen teleyritykselle

16 §. *Markkinamäärittely.* Pykälän 1 momentin mukaan Viestintäviraston on säännöllisin väliajoin määriteltävä merkitykselliset viestintämarkkinat. Merkitykselliset markkinat määritellään puitedirektiivin edellyttämällä tavalla kilpailuoikeudellisten periaatteiden mukaisesti. Markkinamäärittelyn tarkoituksena on kartoittaa sellaiset hyödyke- ja palvelumarkkinat, joilla on erityisesti tarpeen analysoida kilpailutilannetta ja joilla todennäköisesti tarvitaan erityistoimenpiteitä kilpailun esteiden poistamiseksi.

Viestintäviraston tulee merkityksellisiä markkinoita määritellessään ottaa huomioon komission suositus merkityksellisistä tuote- ja palvelumarkkinoista sekä komission markkina-analyysiä ja huomattavan markkinavoiman arviointia koskevat ohjeet. Komission suosituksessa määritellään ne jäsenvaltioiden tuote- ja palvelumarkkinat, joille markkinoiden erityispiirteet huomioon ottaen on syytä kohdistaa erityistä sääntelyä. Komissio tarkistaa suositustaan ja päivittää siinä listattuja markkinoita eurooppalaisilla markkinoilla tapahtuneen kehityksen mukaisesti säännöllisin väliajoin. Viestintäviraston tulee arvioida suomalaisten markkinamäärittelyjen uudistamistarvetta komission tarkistusten mukaisessa aikataulussa ja tarvittaessa omastakin aloitteesta säännöllisin väliajoin. Voimassa olevat huomattavaa markkinavoimaa koskevat liikenne- ja viestintäministeriön päätökset on uusittu vähintään kahden vuoden välein ja tämä käytäntö tulee jatkumaan uudessakin järjestelmässä.

Viestintävirasto määrittelee komission listaamien merkityksellisten tuote- ja palvelumarkkinoiden maantieteellisen ulottuvuuden. Merkityksellinen maantieteellinen alue on sellainen, jolla kilpailuolosuhteet ovat samanlaiset tai riittävän yhtenäiset ja joka voidaan erottaa vierekkäisistä alueista kilpailuolosuhteiden huomattavan erilaisuuden pe-

rusteella. Viestintäviraston on pykälän 2 momentin mukaan merkityksellisiä markkinoita määritellessään toimittava yhteistyössä liikenne- ja viestintäministeriön kanssa. Jos ilmenee tarvetta poiketa Euroopan yhteisöjen komission markkinamäärittelyä koskevasta suosituksesta, suosituksesta poikkeavan markkinamäärittelyn tekee liikenne- ja viestintäministeriö. Viestintäviraston ja liikenne- ja viestintäministeriön läheinen yhteistyö markkinamäärittelytilanteissa on tarpeen, jotta liikenne- ja viestintäministeriö voi arvioida sitä, milloin komission suosituksesta poikkeaminen on Suomen viestintämarkkinoiden kannalta välttämätöntä. Liikenne- ja viestintäministeriö voi poiketa komission suosituksesta, jos se on kansallisten tai paikallisten erityisolosuhteiden takia perusteltua. Suomen kansalliset viestintämarkkinat poikkeavat eurooppalaisista viestintämarkkinoista erityisesti sen vuoksi, että Suomessa on pieni asukastiheys ja teleyritykset ovat liikevaihdoltaan mitattuna keskimääräisesti pieniä. Suomalaiset viestintämarkkinat ovat myös historiallisista syistä erittäin pirstoutuneet. Muista jäsenvaltioista poiketen Suomen markkinoilla ei ole selkeää, valtakunnallista huomattavan markkinavoiman yritystä. Näistä syistä Suomessa saattaa olla tarvetta poiketa komission markkinamäärittelyä koskevista suosituksista.

Komission suosituksesta poikkeavasta markkinamäärittelystä on 21 §:n 1 momentin mukaan kuultava komissiota ja muiden ETA-valtioiden sääntelyviranomaisia. Komissio voi estää suosituksensa vastaisen markkinamäärittelyn 21 §:n 3 momentissa tarkoitettulla veto-oikeudellaan. Komission suosituksesta poikkeavan markkinamäärittelyn tekeminen on tarpeen antaa liikenne- ja viestintäministeriön tehtäväksi, koska jäsenvaltion hallitusta edustavalla viranomaisella on käytännössä keskushallintotason viranomaisista paremmat mahdollisuudet neuvotella komission kanssa niissä poikkeustilanteissa, joissa komission suosituksesta poikkeaminen on tarpeen Suomen viestintämarkkinoiden erityispiirteiden vuoksi.

Viestintäviraston ja liikenne- ja viestintäministeriön tulee merkityksellisiä markkinoita määritellessään tarvittaessa toimia yhteistyössä paitsi komission ja ETA-valtioiden

sääntelyviranomaisten kanssa, myös kotimaisten kilpailuviranomaisten kanssa lain 120 §:ssä tarkoitetulla tavalla.

Ehdotetun pykälän 3 momentin mukaan markkinamäärittelyä koskevaan päätökseen ei saa erikseen hakea muutosta. Tästä seuraa, että markkinamäärittelyä koskevasta päätöksestä voi valittaa vasta 17 §:ssä tarkoitetun huomattavaa markkinavoimaa koskevan päätöksen yhteydessä. Myös 2 momentissa mainitusta liikenne- ja viestintäministeriön tekemästä markkinamäärittelyä valitetaan vasta kyseiseen markkinamäärittelyyn liittyvän huomattavaa markkinavoimaa koskevan Viestintäviraston päätöksen yhteydessä. Sääntelyn tarkoituksena on nopeuttaa prosessia. Asianosaisten oikeusturva ei tämän seurauksena heikkene, koska muutoksenhaku ainoastaan siirretään tapahtuvaksi tarkoituksemukaisemmassa asiayhteydessä.

Säännöksellä pannaan täytäntöön puitedirektiivin 15 artiklan 3 kohta ja 16 artikla. Säännös ei ole ristiriidassa puitedirektiivin liitteen 1 kanssa, eikä yleispalveludirektiivin 16 artiklan 3 kohdan tai käyttöoikeusdirektiivin 7 artiklan 3 kohdan kanssa.

17 §. *Markkina-analyysi ja päätös huomattavasta markkinavoimasta.* Ehdotetun pykälän 1 momentin mukaan Viestintäviraston on kilpailutilanteen selvittämiseksi tehtävä merkityksellisistä tukku- ja vähittäismarkkinoista säännöllisin väliajoin markkina-analyysi. Markkina-analyysi tehdään komission suositukseenaan listaamista markkinoista, komission päätöksellään määräämistä yleiseurooppalaisista markkinoista ja liikenne- ja viestintäministeriön komission suosituksesta poiketen mahdollisesti määrittelemistä markkinoista. Viestintäviraston on kilpailutilannetta arvioidessaan otettava huomioon komission markkina-analyysiä ja huomattavan markkinavoiman arviointia koskevat ohjeet.

Säännöllisin väliajoin tehtävät markkina-analyysit antavat Viestintävirastolle mahdollisuuden reagoida markkinoilla tapahtuviin muutoksiin. Teleyrityksiin kohdistuvat erityisvelvoitteet on 17 §:n 3 momentin, 18 §:n 3 momentin ja 20 §:n 3 momentin mukaan poistettava ilman aiheetonta viivytyksiä, jos markkina-analyysi osoittaa kilpailun toimivan markkinoilla.

Markkinoita analysoitaessa arvioidaan, mi-

ten kysynnän ja tarjonnan korvattavuus rajoittaa yrityksen kilpailukäyttäytymistä kyseisillä markkinoilla. Kysynnän korvattavuudella tarkoitetaan sitä, kuinka moni asiakas on valmis vaihtamaan tuotteen tai palvelun kilpailevaan tuotteeseen tai palveluun, kun yritys korottaa tuotteensa tai palvelunsa hintaa. Tarjonnan korvattavuudella tarkoitetaan sitä, voivatko toisten tuotteiden tai palveluiden valmistajat tarvittaessa siirtää tuotantonsa merkityksellisiin markkinoihin kuuluvia tuotteita tai palveluita nopeasti ja ilman merkittäviä lisäkustannuksia. Kysynnän ja tarjonnan korvattavuus on otettava huomioon paitsi markkinoiden tuote- ja palvelukohtaisen ulottuvuuden arvioinnissa, myös markkinoiden maantieteellistä ulottuvuutta arvioitaessa.

Markkina-analyysi ei ole itsenäinen hallintopäätös, eikä siitä siten saa valittaa itsenäisesti, vaan siitä valitetaan Viestintäviraston huomattavaa markkinavoimaa ja erityisvelvollisuuksien asettamista koskevan valituksen yhteydessä.

Viestintäviraston on pykälän 2 momentin mukaan päätöksellään määrättävä teleyritys huomattavan markkinavoiman yritykseksi, jos sillä markkina-analyysin perusteella havaitaan olevan tietyillä markkinoilla yksin tai yhdessä muiden kanssa sellaista taloudellista vaikutusvaltaa, jonka turvin se voi toimia huomattavassa määrin riippumattomana kilpailijoista, kuluttajista tai muista käyttäjistä.

Jos markkina-analyysin perusteella todetaan, että kilpailu ei toimi tarkasteltavana olevilla markkinoilla ja että se johtuu yhden tai useamman teleyrityksen markkina-käyttäytymisestä, määräävässä tai hallitsevassa asemassa olevat teleyritykset nimetään huomattavan markkinavoiman yrityksiksi. Viestintäviraston on päätöstä tehdessään otettava huomioon komission huomattavan markkinavoiman arviointia koskevat suositukset ja ohjeet. Keskeiset kriteerit teleyrityksen markkina-aseman arvioinnissa ovat säännöksen perusteella yrityksen taloudellinen vaikutusvalta ja riippumattomuus muista markkinoilla toimivista yrityksistä ja käyttäjistä. Yrityksen markkina-asemaa on arvioitava tapauskohtaisesti.

Yhteinen huomattava markkinavoima teleyrityksillä voi olla sellaisissa tapauksissa,

että yritykset toimivat markkinoilla, joiden rakenteen voidaan katsoa johtavan yritysten toiminnan käytännön yhteensovittamiseen, vaikka kyseisten teleyritysten välillä ei olisiakaan rakenteellisia tai muita yhteyksiä kuten omistusoikeutta tai muuta päättävaltaan vaikuttavaa yhteyttä. Yritysten yhteisestä määräävästä asemasta markkinoilla (joint dominance) on jonkin verran Euroopan yhteisön tuomioistuimen oikeuskäytäntöä. Tapaukset liittyvät pääosin yrityskauppavalvontaan. Tämän oikeuskäytännön perusteella yritysten yhteinen määräävä markkina-asema voi perustua esimerkiksi yritysten välisiin sopimuksiin tai yritysten välisiin muihin yhteyksiin ja vuorovaikutussuhteisiin, joiden tavoitteena on pyrkiä yhtenäiseen markkinakäyttäytymiseen. Oikeuskäytännön perusteella markkinoilla, joilla yrityksillä on yhteistä määräävää asemaa, on esimerkiksi yleensä puute kilpailusta, markkinat ovat lopettaneet kasvunsa ja kysyntä markkinoilla on pysähtynyt. Tällaisilla markkinoilla on usein myös puutetta teknisestä innovaatiosta. Markkinoille pääsyyllä on esteitä ja hintakilpailua ei juurikaan ole. Yhteisessä määräävässä asemassa olevat yritykset tarjoavat tyypillisesti samanlaisia tuotteita, niillä on samanlaiset markkinaosuudet ja samanlaiset kustannusrakenteet.

Huomattavan markkinavoiman yrityksellä voidaan pykälän 3 momentin mukaan katsoa olevan sama asema myös niihin läheisessä yhteydessä olevilla markkinoilla, jos teleyritys kykenee myös näillä markkinoilla vahvistamaan markkinavoimaansa. Markkinoiden voidaan säännöksessä tarkoitettulla tavalla katsoa olevan läheisessä yhteydessä toisiinsa, jos teleyritys voi hyödyntää tietyillä markkinoilla olevaa huomattavaa markkinavoimaansa ja toimia sen turvin asiakkaista riippumattomasti myös näihin markkinoihin läheisessä suhteessa olevilla markkinoilla tai päinvastoin.

Läheisiä ja tiiviitä yhteyksiä on usein vertikaalisesti integroituneiden markkinoiden välillä ja markkinoilla, joille kuuluvia tuotteita asiakkaat kysyvät yhdessä. Lähimarkkinoilla voidaan tarkoittaa myös sellaisia hyödykkeitä, joiden tuotannossa tai tarjonnassa käytetään samoja resursseja tai hyödykkeitä, jotka rajoitetusti korvaavat toisiaan. Teletoin-

nassa esimerkkejä toisiinsa läheisessä suhteessa olevista markkinoista ovat verkkopalvelun tarjontaa ja viestintäpalvelun tarjontaa koskevat markkinat. Lähimarkkinoiden sääntely voi olla merkityksellistä, jos teleyritys pystyy huomattavan markkinavoimansa avulla estämään kilpailijoiden toimintaa lähimarkkinoilla niin merkittävästi, että kilpailijoiden ohella myös kuluttajat ja muut käyttäjät kärsivät kilpailun puutteesta.

Viestintäviraston huomattavaa markkinavoimaa koskevasta päätösehdotuksesta sekä päätöksestä, jonka mukaan kilpailu toimii markkinoilla on 21 §:n 1 momentin mukaan kuultava komissiota ja muiden ETA-valtioiden sääntelyviranomaisia. Komissio voi estää käsityksensä perusteella Euroopan yhteisöjen oikeuden vastaisen päätöksen 21 §:n 3 momentissa tarkoitettulla veto-oikeudellaan. Viestintäviraston tulee huomattavaa markkinavoimaa koskevia päätöksiä valmistellessaan tarvittaessa toimia yhteistyössä paitsi komission ja ETA-valtioiden sääntelyviranomaisten kanssa, myös kotimaisten kilpailuviranomaisten kanssa lain 120 §:ssä tarkoitettulla tavalla.

Viestintäviraston päätökseen saa 127 §:n mukaan hakea muutosta valittamalla korkeimpaan hallinto-oikeuteen hallintolainkäyttölain mukaisella tavalla. Muutoksenhakuoikeus on hallintolainkäyttölain 6 §:n mukaan jokaisella, jonka oikeutta tai etua asia koskee. Myös muilla teleyrityksillä kuin päätöksen kohteena olevalla teleyrityksellä on siis muutoksenhakuoikeus Viestintäviraston velvollisuuden asettamista koskevasta päätöksestä, jos päätöksellä on vaikutusta muutoksen hakijan oikeuksiin tai etuihin. Muutoksenhaku voi kohdistua myös Viestintäviraston ratkaisuun olla asettamatta huomattavan markkinavoiman yritykselle tiettyä velvollisuutta. Tällaisessa tapauksessa Viestintäviraston on muutoksen hakijan pyynnöstä muutoksenhakukelpoisen päätöksen aikaansaamiseksi kirjallisesti perusteltava ratkaisunsa olla asettamatta jotain teleyritystä huomattavan markkinavoiman yritykseksi tietyillä markkinoilla, jollei tämä välillisesti ilmene jo huomattavaa markkinavoimaa koskevasta päätöksestä. Viestintävirasto voi päätöksessään määrätä, että päätöstä on noudatettava muutoksenhausta huolimatta, jollei

valitusviranomainen toisin määrää.

Viestintäviraston on pykälän 4 momentin mukaan muutettava huomattavaa markkina-voimaa koskevaa päätöstä, jos markkina-analyysin perusteella markkinoiden kilpailutilanteessa havaitaan tapahtuneen merkityksellisiä muutoksia. Päätöksessä voidaan päätää, että teleyritystä ei ole enää pidettävä huomattavan markkinavoiman yrityksenä tai muuttaa huomattavan markkinavoiman yritykselle asetettuja velvollisuuksia.

Säännöksellä pannaan täytäntöön puitedirektiivin 14 artikla ja puitedirektiivin liite II.

18 §. *Huomattavan markkinavoiman yritykselle asetettavat velvollisuudet.* Pykälällä pannaan jäljempänä 4, 5, 7, 8 ja 14 luvussa tarkoitettujen erityissäännösten ohella täytäntöön käyttöoikeusdirektiivin 8 ja 12 artiklan säännökset. Viestintäviraston on pykälän 1 momentin mukaan asetettava huomattavan markkinavoiman yritykselle kilpailun esteiden poistamiseksi ja kilpailun edistämiseksi tarvittavat 2 momentissa mainitut velvollisuudet. Velvollisuuden on liityttävä teleyrityksen palvelun tarjontaan nimenomaan niillä hyödyke- tai palvelumarkkinoilla, joilla yrityksellä on huomattava markkinavoima.

Puitedirektiivin 16 artiklan 2 kohdan mukaan kansallisen sääntelyviranomaisen on tehtävä päätös huomattavan markkinavoiman yritystä koskevan velvollisuuden asettamisesta, voimassa pitämisestä, muuttamisesta taikka poistamisesta sen mukaan, onko merkityksellisillä markkinoilla todellista kilpailua. Ehdotettu säännös on sopusoinnussa puitedirektiivin 16 artiklan 2 kohdan kanssa, koska velvollisuuden asettamisella pyritään säännöksen mukaan ensisijaisesti kilpailun esteiden poistamiseen ja kilpailun edistämiseen.

Kilpailluilla markkinoilla toiminta perustuu teleyritysten välisiin kaupallisiin sopimuksiin. Lähtökohtana pidetään, että kilpailu huolehtii siitä, että käyttäjille tarjottavien palvelujen hinnoittelu ja palvelun tarjonnan muut ehdot ovat käyttäjien kannalta kohtuullisia. Markkinoiden toimintaan puuttuminen sääntelyn keinoin tulee kysymykseen vain siinä tapauksessa, että markkina-analyysi osoittaa sen välttämättömäksi. Jos lain mukaiset edellytykset täyttyvät, Viestintäviraston on nimettävä tietyt teleyritykset huomattavan markkinavoiman yrityksiksi.

Kilpailun esteiden poistamiseksi ja kilpailun edistämiseksi tarpeelliset erityisvelvollisuudet asetetaan vain näille yrityksille.

Asetettavien velvollisuuksien tulee olla oikeassa suhteessa tavoiteltavaan päämäärään. Säännös liittyy erityisesti käyttöoikeusdirektiivin 8 artiklan 4 kohdan täytäntöönpanoon. Direktiivin säännöksen mukaan asetettavien velvollisuuksien on perustuttava havaitun ongelman luonteeseen ja niiden tulee olla oikeasuhteisia. Suhteellisuusperiaatteella tarkoitetaan tässä yhteydessä sitä, että asetettava velvollisuus ei saa olla teleyrityksen kannalta kohtuuton sillä tavoiteltavaan kilpailun edistämispäämäärään nähden. Viestintäviraston toimivaltaa velvollisuuksia asetettaessa rajoittavat viestintämarkkinalain säännösten lisäksi myös suomalaisen hallinnon yleiset periaatteet kuten suhteellisuusperiaate ja tarkoituksidonnaisuuden periaate. Viestintäviraston on valittava tarjolla olevasta keinovalikosta ainoastaan kilpailun esteiden poistamiseksi ja kilpailun edistämiseksi välttämättömät erityisvelvoitteet. Velvollisuuden tarkoituksenmukaisuus ja oikeasuhteisuus on myös perusteltava. Direktiivejä koskevien komission alustavien tulkintasuositusten perusteella näyttäisi siltä, että teleyritykselle, jolla on huomattava markkinavoima, on aina asetettava vähintään yksi käyttöoikeusdirektiivissä tarkoitettu velvoite. Lain 4 luvun säännökset mahdollistavat kuitenkin sen, että Viestintävirasto voi, jos markkinoiden kilpailutilanne ei muuta vaadi, asettaa huomattavan markkinavoiman yritykselle erittäin kevyenkin velvoitteen, kuten hinnastojen julkaisuvelvoitteen. Näin voidaan menetellä, jos markkinoilla ei ole teleyrityksen huomattavasta markkinavoimasta huolimatta havaittavissa merkittäviä kilpailuongelmia. Jos markkina-analyysin perusteella todetaan, että kilpailu kyseisillä markkinoilla toimii, teleyritykselle asetettavat velvollisuudet on poistettava.

Pykälän 1 momentissa on luettelo seikoista, jotka velvollisuutta asetettaessa tulee ottaa huomioon. Yksittäistä velvollisuutta asetettaessa ei voida huomioida jokaista luettelossa mainittua seikkaa, eikä luettelo ole tyhjentävä. Se on suuntaa antava luettelo niistä kriteereistä, joiden perusteella velvollisuuden asettamisen tarpeellisuutta ja suhteellisuutta

koskeva arviointi tulisi tehdä ja se rajoittaa osaltaan Viestintäviraston harkintavaltaa. Säännös liittyy erityisesti käyttöoikeusdirektiivin 12 artiklan 2 kohdan täytäntöönpanoon.

Velvollisuutta asetettaessa huomioitava seikka on momentin 1 kohdan mukaan käyttöoikeuden tekninen ja taloudellinen tarkoituksenmukaisuus markkinoiden kehitysaste ja käyttöoikeuden laatu huomioon ottaen. Asetettava velvollisuus ei saa tämän kriteerin mukaan olla teknisesti ja taloudellisesti epätarkoituksenmukainen sillä tavoiteltavaan päämäärään nähden. Se, mitä missäkin tilanteessa katsotaan teknisesti tarkoituksenmukaiseksi, riippuu kyseessä olevasta käyttöoikeudesta ja sen teknisistä ominaisuuksista.

Ehdotuksen 30 §:n mukaan teleyritys voidaan velvoittaa luovuttamaan älykortin kapasiteettia. Käyttöoikeuden kohteena voi olla GSM-matkaviestinverkossa käytettävä SIM-kortti tai mikä hyvänsä siihen rinnastuva älykortti. Säännös on pyritty tarkoituksellisesti muotoilemaan teknologianeutraalisti. Säännöksessä tarkoitettua käyttöoikeuden luovutuksen kohteena voi olla vasta tulevaisuudessa kehitettävään standardiin perustuva älykortti. Tällaisen käyttöoikeuden kohteen osalta Viestintäviraston tulee arvioida käyttöoikeuden tekninen tarkoituksenmukaisuus jo harkitessaan velvollisuuden asettamista. Jos kohteen tekniset ominaisuudet ovat sellaiset, että käyttöoikeuden luovutuksesta luovutusvelvolliselle teleyritykselle aiheutuvat haitat ovat suurempia kuin käyttöoikeudella mahdollisesti saavutettava kilpailua edistävä vaikutus, luovutusvelvollisuutta ei saa momentin 1 kohdan mukaan asettaa.

Ehdotuksen 24 §:ssä säädetään tilaajayhteyden vuokrausvelvollisuudesta. Kyseessä on voimassa olevan lainsäädännön mukainen, vakiintunut käyttöoikeuden luovutuksen kohde. Tällaisen kohteen osalta luovutusvelvollisuuden teknisen tarkoituksenmukaisuuden arvioiminen momentin 1 kohdan nojalla on yleensä tarpeetonta. Jos luovutusvelvollisuus osoittautuu velvollisuuden asettamisen jälkeen jossain yksittäistapauksessa teknisesti epätarkoituksenmukaiseksi, teleyritys voi kieltäytyä luovuttamasta tilaajayhteyden käyttöoikeutta 24 §:n 2 momentin nojalla.

Momentin 2 kohdan mukaan velvoitetta asetettaessa tulee harkita käyttöoikeuden to-

teuttamiskelpoisuutta käytettävissä oleva kapasiteetti huomioon ottaen. Jos velvoitteen asettaminen johtaisi käytettävissä olevan kapasiteetin suhteelliseen vähentymiseen huomattavalla tavalla ja tällä olisi merkittävää vaikutusta velvollisuuden kohteena olevan yrityksen toimintaan, velvoitteen asettamisesta olisi luovuttava. Tällainen tilanne olisi kuviteltavissa esimerkiksi matkaviestinverkossa, jos matkaviestinverkon tukiaseman kokonaiskanavamäärää kasvatettaisiin jakamalla kanavia useammalle operaattorille. Tällaisessa tilanteessa tukiaseman hyötysuhde laskisi ja tukiaseman kautta välittyvien puhelujen määrä vähenisi.

Kriteeri on osittain päällekkäinen momentin 1 kohdassa mainitun harkintaperusteen kanssa ja sitä tulisi soveltaa 1 kohdassa selostetulla tavalla. Ehdotetun 2 kohdan nojalla luovutusvelvollisuuden tarpeellisuutta harkitaisiin yleisellä tasolla luovutusvelvollisuuden kohteena olevan käyttöoikeuden ja käytettävissä olevan kapasiteetin näkökulmasta. Esityksen 38 §:ssä suojataan yksittäistapauksessa käytettävissä olevaan kapasiteettiin kohdistuvaa teleyrityksen omaa käyttöä ja kohtuullista tulevaa tarvetta tilanteessa, jossa luovutusvelvollisuus on jo asetettu.

Momentin 3 kohdan mukaan käyttöoikeutta koskevaa velvollisuutta asetettaessa tulee erityisesti ottaa huomioon tietosuojan ja tietoturvaan liittyvät vaatimukset. Kriteeri on osittain päällekkäinen momentin 1 kohdassa mainitun harkintaperusteen kanssa. Sitä sovelletaan samalla tavalla kuin 1 kohdassa on esimerkitapauksen avulla selostettu. Momentin 3 kohdan nojalla luovutusvelvollisuuden tarkoituksenmukaisuutta harkitaan yleisellä tasolla luovutusvelvollisuuden kohteen tietosuoja- ja tietoturvaominaisuuksien näkökulmasta.

Velvollisuutta asetettaessa tulisi 4 kohdan mukaan ottaa huomioon huomattavan markkinavoiman yrityksen tekemät investoinnit ja riskit. Velvollisuuksia asetettaessa on otettava huomioon se, että teleyrityksen toiminnan tulee olla taloudellisesti kannattavaa. Teleyrityksellä tulee olla mahdollisuus saada tehdystä investoinnista kohtuullinen tuotto investoinnilla otettu riski huomioon ottaen. Yritystä ei saa rasittaa velvoitteilla, jotka veittäisivät yrityksen mahdollisuudet taloudel-

lisesti kannattavaan liiketoimintaan pitkällä aikavälillä. Kriteeri liittyy olennaisesti vaatimukseen velvoitteen suhteellisuudesta ja tarkoituksenmukaisuudesta.

Momentin 5 kohdan mukaan velvollisuutta asetettaessa on pyrittävä turvaamaan kilpailu pitkällä aikavälillä. Markkinoiden tasapainon ja kilpailun kannalta on tärkeää, että markkinoilla on useampia kannattavaa liiketoimintaa harjoittavia teyryityksiä. Huomattavankaan markkinavoiman yritykselle asetettavat velvollisuudet eivät saa olla sellaisia, että ne estävät pitkällä aikavälillä yrityksen järkevän liiketoiminnan. Tämä kriteeri liittyy läheisesti momentissa korostettuun suhteellisuusperiaatteeseen ja kriteeri on osittain päällekkäinen 4 kohdassa mainitun harkintaperusteen kanssa.

Momentin 6 kohdan mukaan velvollisuutta asettaessa tulee ottaa huomioon asiaan liittyvät teollis- ja tekijänoikeudet. Tiettyjä käyttöoikeusvelvoitteita ja erityisesti niiden hinnoittelua rajoittavat yritysten oikeudet teollis- tai tekijänoikeuksista johtuviin korvauksiin.

Velvollisuuksia asetettaessa tulisi momentin 7 kohdan mukaan ottaa huomioon myös eurooppalaisten palvelujen tarjoaminen. Kriteeri liittyy tyypillisimmin kansainvälistä verkkovierailua koskevaan, 36 §:ssä tarkoitettuun velvollisuuteen. Sähköisen viestinnän direktiivien tavoitteena on luoda yhteiseurooppalaiset viestintämarkkinat ja tämä on huomioitava myös erityisvelvollisuuksia asettaessa eräänä sääntelyn tavoitteena.

Pykälän 2 momentissa on informatiivinen luettelo kaikista niistä velvollisuuksista, jotka voidaan viestintämarkkinalain mukaan asettaa huomattavan markkinavoiman yritykselle Viestintäviraston päätöksellä. Luettelon tarkoitus on antaa lukijalle kokonaiskäsitys kaikista niistä velvollisuuksista, jotka huomattavan markkinavoiman yritykselle voidaan tarvittaessa asettaa.

Viestintäviraston on pykälän 3 momentin mukaan muutettava 1 momentissa mainittua päätöstä, jos 1 momentissa tarkoitetuissa seikoissa tai markkinoiden kilpailutilanteessa tapahtuu merkityksellisiä muutoksia. Ehdotettu säännös on sopusoinnussa puitedirektiivin 16 artiklan 2 kohdan kanssa. Merkityksellisiä muutoksia voivat olla esimerkiksi muutokset telepalvelujen kysynnässä ja tar-

jonnassa, teyryitysten omistussuhteissa tapahtuvat merkittävät muutokset ja muutkin seikat, joilla on merkitystä viestintämarkkinoiden rakenteeseen.

Käyttöoikeuden myöntämistä koskeva velvollisuus asetetaan huomattavaa markkinavoimaa koskevassa päätöksessä tai Viestintäviraston valinnan mukaan huomattavaa markkinavoimaa koskevaan päätökseen liittyvässä erillisessä velvoitepäätöksessä. Päätösten erillisuus saattaisi joissain tapauksissa helpottaa valitusprosessia.

Velvollisuuden kohteena olevaa teyryitystä on kuultava 118 §:n ja hallintomenettelylain edellyttämällä tavalla ennen päätöksen tekemistä. Viestintäviraston on 21 §:n mukaan varattava komissiolle ja ETA-valtioiden sääntelyviranomaisille kuukauden ajaksi tilaisuus antaa lausuntonsa velvollisuuksien asettamista koskevasta päätöksestä, jos päätöksellä on vaikutusta ETA-valtioiden väliseen kauppaan. Komissiolla ei ole 21 §:ssä tarkoitettua veto-oikeutta erityisvelvollisuuksien asettamista käsittelevään Viestintäviraston päätökseen.

Viestintäviraston on yleisen hallintokäytännön mukaisesti perusteltava päätöksensä. Perusteluissa on osoitettava, että huomattavan markkinavoiman yritykselle asetettavat velvollisuudet ovat välttämättömiä kilpailun varmistamiseksi ja ettei tämän tuloksen saavuttamiseksi ole lievempiä keinoja.

Viestintäviraston päätökseen saa 127 §:n mukaan hakea muutosta valittamalla korkeimpaan hallinto-oikeuteen hallintolainkäyttölain mukaisella tavalla. Muutoksenhakuoikeus on hallintolainkäyttölain 6 §:n mukaan jokaisella, jonka oikeutta tai etua asia koskee. Myös muilla teyryityksillä kuin päätöksen kohteena olevalla teyryityksellä on siis muutoksenhakuoikeus Viestintäviraston velvollisuuden asettamista koskevaan päätökseen, jos päätöksellä on vaikutusta muutoksen hakijan oikeuksiin tai etuihin. Muutoksenhaku voi kohdistua myös Viestintäviraston ratkaisuun olla asettamatta huomattavan markkinavoiman yritykselle tiettyä velvollisuutta. Tällaisessa tapauksessa Viestintäviraston on muutoksen hakijan pyynnöstä muutoksenhakukelpoisen päätöksen aikaansaamiseksi kirjallisesti perusteltava ratkaisunsa olla asettamatta huomattavan mark-

kinavoiman yritykselle tiettyä, muutoksen hakijan toivomaa velvollisuutta, jollei ratkaisun perusteet välillisesti ilmene jo huomattavaa markkinavoimaa koskevasta päätöksestä.

19 §. *Muulle teleyritykselle asetettavat velvollisuudet.* Viestintävirasto voi pykälän 1 momentin mukaan päätöksellään asettaa muullekin teleyritykselle kuin huomattavan markkinavoiman yritykselle tämän lain mukaisia erityisiä velvollisuuksia. Sähköisen viestinnän direktiivien lähtökohta on se, että yhteenliittämistä ja muita käyttöoikeuksia koskevat erityisvelvollisuudet saadaan pääsääntöisesti kohdistaa ainoastaan huomattavan markkinavoiman yrityksiin. Direktiiveissä on kuitenkin eräitä poikkeuksia tästä pääsäännöstä.

Pykälän 2 momentissa on informatiivinen luettelo kaikista niistä velvollisuuksista, jotka tavalliselle teleyritykselle voidaan viestintämarkkinalain mukaan asettaa Viestintäviraston päätöksellä. Luettelon tarkoitus on helpottaa lukijaa hahmottamaan ne erityisvelvollisuudet, jotka teleyritykseen, jolla ei ole huomattavaa markkinavoimaa, voidaan tiettyissä poikkeuksellisissa olosuhteissa kohdistaa. Velvollisuuden asettamisen edellytykset ilmenevät siitä varsinaisesta säännöksestä, johon luettelossa viitataan. Edellytykset velvollisuuden asettamiselle ovat olennaisesti erilaisia kuin 18 §:ssä tarkoitettussa päätöksessä. Yhteinen tekijä niille on useimmiten se, että velvollisuuden asettaminen on käyttäjien edun kannalta välttämätöntä. Kriteerit liittyvät muun muassa ympäristön- ja luonnonsuojeluun, televisio- ja radio-ohjelmien saatavuuteen ja televiestinnän toimivuuden takaamiseen.

Viestintäviraston on pykälän 3 momentin mukaan muutettava 1 momentissa mainittua päätöstä, jos velvollisuuden asettamisen edellytyksenä olleissa olosuhteissa tapahtuu merkityksellisiä muutoksia. Muuttuneiden olosuhteiden täytyy siis liittyä niihin edellytyksiin, joiden perusteella velvollisuus on asetettu. Tällainen muutos voisi olla esimerkiksi teleyrityksen omistusohjassa tapahtunut muutos, jonka seurauksena teleyrityksen markkina-asema muuttuu siten, että se ei enää 24 §:n 5 momentissa tarkoitettulla tavalla hallitse käyttäjien yhteyksiä viestintäverkkoihin. Merkityksellinen muutos voisi olla

myös esimerkiksi maankäytön suunnittelussa ja kaavoituksessa tapahtunut muutos, jonka seurauksena uusien radiomastojen rakentamista ei enää rajoiteta. Muuttaessaan tiettyyn teleyritykseen kohdistuvaa velvoitetta Viestintäviraston on harkittava päätöksen muuttamisen seurauksien kohtuullisuutta myös teleyrityksen velvollisuutta vastaavien oikeuksien haltijoiden kannalta. Esimerkiksi radiomaston antennipaikan vuokraamista koskevaa velvoitetta ei ole olosuhteiden muuttumisesta huolimatta syytä muuttaa siten, että teleyritys voisi vapaasti irtisanoa maston antennipaikan vuokraa koskevat sopimuksensa, koska tällainen muutos saattaisi johtaa vuokralle olevan teleyrityksen kannalta kohtuuttomaan lopputulokseen. Päätöstä, jolla velvollisuus on asetettu, voidaan ajatella muutettavan sen sijaan siten, että teleyrityksellä ei enää tulevaisuudessa ole uusiin vuokralle haluaviin teleyrityksiin kohdistuvaa vuokrausvelvoitetta tai siten, että teleyritys saa tietystä ajankohdasta lukien hinnoitella radiomaston antennipaikasta perittävän korvauksen vapaasti.

Säännös on sopusoinnussa käyttöoikeusdirektiivin 8 artiklan 3 kohdan kanssa.

Velvollisuuden kohteena olevaa teleyritystä on kuultava 118 §:n ja hallintomenettelylain edellyttämällä tavalla ennen velvollisuuden asettamista. Viestintäviraston päätösehdotuksesta on 21 §:n 1 momentin mukaan kuultava komissiota ja muiden ETA-valtioiden sääntelyviranomaisia. Komissiolla ei ole 21 §:ssä tarkoitettua veto-oikeutta erityisvelvollisuuksien asettamista käsittelevään Viestintäviraston päätökseen.

Viestintäviraston päätökseen saa 127 §:n mukaan hakea muutosta valittamalla korkeimpaan hallinto-oikeuteen hallintolainkäyttölain mukaisella tavalla. Muutoksenhakuoikeus on hallintolainkäyttölain 6 §:n mukaan jokaisella, jonka oikeutta tai etua asia koskee, tarvittaessa myös kuluttajalla tai muulla käyttäjällä.

20 §. *Vähittäismarkkinoilla toimivalle teleyritykselle asetettavat velvollisuudet.* Pykälän 1 momentin mukaan Viestintävirasto voi vähittäismarkkinoista tehdyn markkina-analyysin perusteella todeta, että määritellyillä vähittäismarkkinoilla ei ole kilpailua ja etteivät tukkumarkkinoilla toimivalle huo-

mattavan markkinavoiman yritykselle asetetut 18 §:ssä tarkoitetut velvoitteet riittävästi edistä kilpailua vähittäismarkkinoilla, vaan lisävelvoitteiden asettaminen on tehokkaan kilpailun turvaamiseksi välttämätöntä, Viestintäviraston on päätöksellään asetettava vähittäismarkkinoilla toimivalle huomattavan markkinavoiman yritykselle tarpeen mukaan 2 momentissa tarkoitettuja lisävelvoitteita. Säännöksellä pannaan täytäntöön yleispuoludirektiivin 17 artikla.

Lain 18 ja 19 §:ssä tarkoitetut velvoitepäätökset kohdistuvat teleyritysten väliseen toimintaan ja niiden tavoitteena on säännellä teleyritysten välisten hyödykkeiden ja palveluiden tarjontaa. Kuluttajien ja muiden käyttäjien etujen turvaamiseksi 20 §:ssä säädetään poikkeustilanteesta, jossa teleyritykselle voidaan asettaa myös käyttäjille tarjottaviin hyödykkeisiin ja palveluihin kohdistuvia velvoitteita. Vähittäismarkkinoiden toimintaan puuttuminen on pykälän mukaan kuitenkin toissijaista ja poikkeuksellista. Vähittäismarkkinoilla tehdyn analyysin perusteella havaittuja ongelmia ei pykälän mukaan saa pyrkiä automaattisesti ratkaisemaan vähittäismarkkinoihin kohdistuvilla velvoitteilla, vaan Viestintäviraston on ensin pyrittävä ratkaisemaan vähittäismarkkinoiden kilpailuongelma asettamalla tukkumarkkinoille toimiville huomattavan markkinavoiman yrityksille 18 §:ssä tarkoitettuja erityisvelvoitteita. Pykälässä tarkoitetuilla tukkumarkkinoilla ja vähittäismarkkinoilla toimivat huomattavan markkinavoiman yritykset voivat olla eri teleyrityksiä.

Vähittäismarkkinoiden hinnoitteluun liittyvät ongelmat johtuvat yleensä siitä, että teleyritys ei saa palvelutoimintaansa tarvitsemaan tuotantotekijöitä toisilta teleyrityksiltä riittävän edullisesti tai muuten kohtuullisilla ehdoilla. Teleyritysten välisten hyödykkeiden ja palvelujen korkeat hinnat vyörytetään aina viime kädessä käyttäjien maksettavaksi. Teleyritysten väliseen hinnoitteluun ja kohtuutomiin ehtoihin puuttumalla voidaan useimmiten välillisesti alentaa myös käyttäjille tarjottavien palvelujen hintaa. Teleyritysten välisen kilpailun lisääminen vaikuttaa myönteisesti käyttäjille tarjottavien palvelujen hintoihin ja käyttöehtoihin. Jos joillakin vähittäismarkkinoilla näin ei poikkeuksellisesti

tapahtuisi, Viestintävirastolla olisi pykälän mukaan mahdollisuus käyttäjien etujen turvaamiseksi asettaa kyseisillä markkinoilla huomattavan markkinavoiman yrityksiksi nimetyille teleyrityksille lisävelvoitteita.

Pykälän 2 momentin mukaan Viestintävirasto voi 1 momentissa mainitun tavoitteen saavuttamiseksi määrätä, että vähittäismarkkinoilla toimiva huomattavan markkinavoiman yritys ei saa periä kohtuuttomia hintoja tai estää markkinoille pääsyä tai rajoittaa kilpailua perusteettoman alhaisella hinnoittelulla. Viestintävirasto voi myös määrätä, että yritys ei saa suosia tiettyjä palvelun vastaanottajia epäasiallisella tavalla taikka sitoa tiettyä tuotetta tai palvelua muihin tuotteisiin tai palveluihin. Pykälässä mainittu keinovalikoima on samansisältöinen kuin yleispuoludirektiivin 17 artiklan 2 kohdassa oleva esimerkkiluettelo lukuun ottamatta artiklassa mainittua sääntelyviranomaisen mahdollisuutta asettaa palvelulle hintakatto.

Asetetun lisävelvoitteen tulee 3 momentin mukaan olla suhteellisuusperiaatteen edellyttämällä tavalla oikeassa suhteessa sillä tavoiteltavaan päämäärään. Velvoitetta ei siten saa asettaa, jos tavoiteltavaan tulokseen voidaan päästä lievemällä keinolla.

Velvollisuuden kohteena olevaa teleyritystä on kuultava 118 §:n ja hallintomenettelylain edellyttämällä tavalla ennen velvollisuuden asettamista. Viestintäviraston on 21 §:n mukaan varattava komissiolle ja ETA-valtioiden sääntelyviranomaisille kuukauden ajaksi tilaisuus antaa lausuntonsa velvollisuuksien asettamista koskevasta päätöksestä, jos päätöksellä on vaikutusta ETA-valtioiden väliseen kauppaan. Komissiolla ei ole 21 §:ssä tarkoitettua veto-oikeutta erityisvelvollisuuksien asettamista käsittelevään Viestintäviraston päätökseen.

Viestintäviraston on yleisen hallintokäytännön mukaisesti perusteltava päätöksensä. Perusteluissa on osoitettava, että huomattavan markkinavoiman yritykselle asetettavat velvollisuudet ovat välttämättömiä kilpailun varmistamiseksi ja ettei tämän tuloksen saavuttamiseksi ole lievempiä keinoja.

Viestintäviraston päätökseen saa 127 §:n mukaan hakea muutosta valittamalla korkeimpaan hallinto-oikeuteen hallintolainkäyttölain mukaisella tavalla. Muutok-

senhakuun oikeutettujen asemaa on selostettu tarkemmin edellisen pykälän perusteluissa.

Viestintäviraston on pykälän 4 momentin mukaan muutettava 1 momentissa mainittua päätöstä, jos markkinoiden kilpailutilanteesta tapahtuu merkityksellisiä muutoksia. Muutuneiden olosuhteiden täytyy liittyä niihin pykälän 1 momentissa tarkoitettuihin edellytyksiin, joiden perusteella velvollisuus on asetettu.

21 §. *Komission ja sääntelyviranomaisten kuuleminen.* Viestintäviraston on pykälän 1 momentin mukaan varattava komissiolle ja ETA-valtioiden sääntelyviranomaisille tilaisuus antaa lausuntonsa kuukauden määräajassa ennen ETA-valtioiden väliseen kauppaan vaikuttavaa, komission suosituksesta poikkeavaa markkinamäärittelyä, markkina-analyysiä, huomattavaa markkinavoimaa koskevaa päätöstä tai teleyrityksille asetettavia velvollisuuksia koskevaa päätöstä. Direktiivissä asetetulla konsultaatiovelvollisuudella pyritään eurooppalaisten viestintämarkkinoiden toimintaa koskevan sääntelyn yhdenmukaistamiseen ja eurooppalaisten markkinoiden kilpailukyvyä lisäämiseen. Komission suosituksesta poikkeavan markkinamäärittelyn voi 16 §:n mukaan tehdä vain liikenne- ja viestintäministeriö. Viestintävirasto kuitenkin hoitaa liikenne- ja viestintäministeriön komission markkinamäärittelyä poikkeavaa markkinamäärittelyä koskevan markkinamäärittelyn tiedoksianton komissiolle ja muille jäsenvaltiolle. Tiedoksiantoa seuraavan konsultointiprosessin komission ja muiden jäsenvaltioiden kanssa suorittaa liikenne- ja viestintäministeriö, jolla jäsenvaltion hallitusta edustavana viranomaisena on keskushallintoviranomaista paremmat edellytykset neuvotella asiasta komission ja muiden jäsenvaltioiden kanssa.

Jäsenvaltioiden väliseen kauppaan vaikuttavan toimenpiteen käsitteellä viitataan niin sanottuun kauppakriteeriin, josta on runsaasti EY:n kilpailuoikeuden soveltamiseen liittyvää oikeuskäytäntöä. Toimenpiteellä on vaikutusta jäsenvaltioiden väliseen kauppaan, jos se esimerkiksi kohdistuu useamman jäsenvaltion markkinoilla toimivaan teleyritykseen. Kauppakriteeri voi kuitenkin täytyä myös sellaisessa tilanteessa, jossa toimenpide kohdistuu vain yhteen jäsenvaltioon.

Viestintävirastolla on pykälässä tarkoitettu kuulemisvelvollisuus myös siinä tapauksessa, että se ei markkina-analyysin perusteella ole nimeämässä tietyille markkinoille yhtäkään huomattavan markkinavoiman yritystä.

Viestintävirasto voi pyytää 1 momentissa tarkoitettua lausunnon toimenpiteistä tai päätöksistä myös samanaikaisesti, jos se on tarkoituksenmukaista. Eurooppalaista konsultaatiota koskeva järjestelmä on uusi, eivätkä kaikki siihen liittyvät toimintamallit ole vielä tiedossa. Sen vuoksi säännöksellä pyritään luomaan mahdollisimman joustava menettelytapa.

Jos komissio ilmoittaa, että komission suosituksesta poikkeava markkinamäärittely tai huomattavaa markkinavoimaa koskeva päätösehdotus ei ole komission käsityksen mukaan Euroopan yhteisöjen oikeuden mukainen, toimenpidettä ja päätöstä on lykättävä vielä kahdella kuukaudella. Markkinamäärittelyä tai huomattavaa markkinavoimaa koskevaa päätöstä ei saa tehdä komission edellä mainitussa kahden kuukauden määräajassa tekemän päätöksen vastaisesti.

Komissiolla on säännöksen mukaan mahdollisuus määräajassa hylätä Viestintäviraston ehdotus markkinoiden määrittelystä tai Viestintäviraston ehdotus huomattavaa markkinavoimaa koskevaksi päätökseksi. Komissio ei puitedirektiivin nimenomaisesta säännöksestä johtuen voi pidentää kahden kuukauden määräaika, vaan sen on esitettävä mahdollinen vastalauseensa tässä ajassa.

Säännöksellä pannaan täytäntöön puitedirektiivin 7 artiklan 2 - 5 kohdat.

22 §. *Menettely kiireellisissä tapauksissa.* Markkinamäärittely, markkina-analyysi ja Viestintäviraston päätös huomattavasta markkinavoimasta ja teleyrityksille asetettavista velvollisuuksista voidaan pykälän 1 momentin mukaan tehdä komissiota ja ETA-valtioiden sääntelyviranomaisia kuulematta, jos toimenpiteellä ei ole merkittävää vaikutusta markkinoihin tai jos toimenpide on kiireellinen ja välttämätön kilpailun ja kuluttajien etujen turvaamiseksi. Viestintäviraston on pykälän 2 momentin mukaan toimitettava 1 momentissa tarkoitettu markkinamäärittely, markkina-analyysi tai päätös viipymättä tiedoksi komissiolle. Säännöksellä pannaan täytäntöön puitedirektiivin 7 artiklan 6 kohta.

Vähäistä merkitystä markkinoihin voisi olla esimerkiksi Viestintäviraston päätöksellä, jolla huomattavan markkinavoiman yritys velvoitetaan ainoastaan julkaisemaan hinnastonsa ja muut palvelun tarjontaehdot.

4 luku. Käyttöoikeuden luovutusta koskevat teleyrityksen velvollisuudet

Ehdotetussa 4 luvussa on säännökset yritykselle Viestintäviraston mukaisella päätöksellä asetettavissa olevista käyttöoikeuden luovutusta koskevista erityisistä velvollisuuksista. Viestintävirasto asettaa käyttöoikeuden luovutusta koskevat velvollisuudet päätöksellään joko 18 §:n nojalla kilpailuperusteella tai 19 §:n nojalla muulla kuin kilpailuperusteella. Kilpailuperusteita ja päätöksentekomenettelyä on käsitelty tarkemmin 3 luvun perusteluissa. Päätöksessä yritykselle ei pääsääntöisesti aseteta velvollisuutta suhteessa johonkin tiettyyn toiseen yritykseen vaan asetettava velvollisuus on yleinen ja velvoittaa yritystä suhteessa kaikkiin yrityksiin. Poikkeuksena tästä pääsäännöstä ovat ainoastaan verkkovierailua sääntelevät 34 § (kansallinen verkkovierailu) ja 36 § (kansainvälinen verkkovierailu), joiden osalta velvollisuus asetetaan toisen teleyrityksen hakemuksesta ja joiden osalta asetettu verkkovierailuoikeus koskee nimettyä yritystä. Luvun säännöksissä on yksilöity Viestintäviraston käytettävissä olevan keinovalikoiman tarkempi sisältö. Silloin kun velvollisuus voidaan asettaa myös 19 §:n nojalla, käyttöoikeuden luovutusta koskevassa säännöksessä on lisäksi säännelty ne erityiset edellytykset joiden vallitessa käyttöoikeuden luovutusvelvollisuus voidaan asettaa.

Käyttöoikeuden luovutusvelvollisuuteen liittyy olennaisena osana käyttöoikeuden hinnoittelu, muut toimitusehdot ja ehtojen julkisuus. Nämä seikat on tarkoituksellisesti säännelty käyttöoikeuden luovutusta sääntelevistä pykälistä erillään. Systematiikan tarkoituksena on antaa Viestintävirastolle mahdollisuus asettaa velvollisuuksia mahdollisimman joustavasti esimerkiksi siten, että teleyritykselle voidaan asettaa ainoastaan hintojen julkaisemista koskeva velvollisuus ilman varsinaista käyttöoikeuden luovutusta

koskevaa velvollisuutta.

23 §. *Velvollisuus luovuttaa käyttöoikeus matkaviestinverkkoon.* Ehdotetun pykälän 1 momentin mukaan Viestintävirasto voi 18 §:n mukaisella päätöksellä asettaa verkkoyritykselle, jolla on huomattava markkinavoima, velvollisuuden luovuttaa palveluyrityksille käyttöoikeus verkkoyrityksen matkaviestinverkkoon. Ehdotetun säännöksen nojalla verkkoyritykselle asetettu velvollisuus antaa palveluyritykselle oikeuden tarjota matkaviestinpalveluita luovutusvelvollisen verkkoyrityksen verkossa.

Palveluyrityksellä on 2 momentin mukaan 1 momentissa tarkoitetuissa tapauksissa oikeus itse avata ja sulkea matkaviestinverkon liittymät sekä oikeus hallita itsenäisesti niihin liittyviä asiakassuhteita. Sääntely vastaa tältä osin nykyistä teleyritysten televerkkojen ja -palvelujen yhteenliittämisestä annetun liikenne- ja viestintäministeriön päätöksen 5 §:n 2 momenttia ja tekee mahdolliseksi niin sanotun palveluoperaattori-toiminnan. Palveluoperaattoritoiminnassa palveluyritys myy telepalveluja verkkoyrityksen matkaviestinverkkossa käyttäen verkkoyrityksen liittymäkorttia (esimerkiksi GSM-verkossa käytettävä SIM -kortti). Toisen yrityksen liittymäkortin käyttö rajoittaa käytännössä palveluyrityksen mahdollisuuksia omaan tuotekehitykseen ja palveluvalikoimaan. Palveluoperaattorin on tyydyttävä verkkoyrityksen käytössä oleviin palveluvaihtoehtoihin ja toteutustapoihin. Palveluoperaattoritoiminnassa palveluyritys ei myöskään pysty hyödyntämään mahdollisia omia paikallisia matkaviestinverkkojaan.

Niin sanotussa virtuaalioperaattoritoiminnassa palveluyritys käyttää palvelun tarjoamiseen omaan verkkojärjestelmäänsä kuuluvaa verkkoelementtiä, kotisijaintirekisteriä (*Home Location Register, HLR*), verkkoyrityksen kotisijaintirekisterin asemesta. Tällöin palveluyrityksen mahdollisuudet tarjota omia palvelujaan loppukäyttäjille ovat normaalia palveluoperaattoria monipuolisempia. Ehdotettu pykälä tekee mahdolliseksi myös virtuaalioperaattoritoiminnan ja selvittää tältä osin nykyistä lainsäädäntöä. Palveluyrityksellä olisi säännöksen perusteella oikeus määrätä haluamansa käyttöoikeuden laajuus ja liittää tarvitsemansa omat

verkkoelementit verkkoyrityksen verkkoon.

Verkkovierailun osalta 3 momentissa on viittaussäännös verkkovierailua sääntelevään 36 ja 37 §:ään. Pykälän 3 momentista ilmenee, että 23 §:n mukainen luovutusvelvollisuus ei koske kansallista verkkovierailua, jossa palveluyritys käyttää omaa liittymäkorttiaan ja toteuttaa palvelun ensisijaisesti omassa verkossaan ja hyödyntää vierailuverkkoa ainoastaan niillä alueilla, joita palveluyrityksen omat verkot eivät kata. Verkkovierailun ja palveluoperoinnin olennainen ero on siinä, että verkkovierailussa molemmat osapuolet toimivat verkkoyrityksen ominaisuudessa, kun taas palveluoperoinnissa ainoastaan luovuttava osapuoli on verkkoyritys.

Säännöksellä pannaan täytäntöön käyttöoikeusdirektiivin 8 artikla. Ehdotettu 23 § vastaa käyttöoikeusdirektiivin 12.1 artiklan esimerkkiluettelon a) ja e) kohtia.

24 §. *Velvollisuus vuokrata tilaajayhteyttä ja laitetilaa.* Ehdotetun pykälän 1 momentin mukaan Viestintävirasto voi 18 §:n mukaisella päätöksellä asettaa teleyritykselle, jolla on huomattava markkinavoima velvollisuuden vuokrata teleyrityksille kiinteän puhelinverkon tilaajayhteyden tai sen osan, tilaajayhteyden välityskykyä, tilaajayhteyden siirtokapasiteettia ja laitetilaa, jos se on tarpeen tilaajayhteyden käytössä tarpeellisten vähäisten laitteiden sijoittamista varten.

Tilaajayhteyden luovutusvelvollisuus vastaa sisällöltään pääosin nykyisen viestintämarkkinalain 15 § 1 momentin 2 kohdan säännöstä. Kiinteällä puhelinverkolla tarkoitetaan määritelmiä koskevan 2 §:n mukaan pääasiassa kohdeviestintään käytettävää viestintäverkkoa, jossa päätelaitteen yhteys viestintäverkkoon on toteutettu johtimella tai muulla kiinteällä yhteydellä. Tilaajayhteydellä tarkoitetaan kiinteän puhelinverkon osaa, joka on käyttäjän liittymän ja sellaisen laitteen välillä, jolla voidaan ohjata viestejä. Käytännössä määritelmä tarkoittaa esimerkiksi yhteyttä, jonka asiakkaan puoleinen pää on joko asiakkaan tiloissa tai asiakkaan sijaintikiinteistön talojakamossa ja toinen pää puhelinkeskuksen niin sanotussa ristikytkentälineessä. Yhteyden teknisellä toteuttamistavalla ei ole määritelmän kannalta merkitystä. Oleellisia ovat ainoastaan yhteyden päätepisteitä ja viestien ohjaamattomuutta koske-

vat tunnusmerkit. Jos tilaajayhteyttä hallitseva teleyritys on korvannut osan puhelinkeskuksen ja liittymän välisestä yhteydestä keskittimellä, käyttöoikeutta pyytävä teleyritys voi valita vuokraako se keskittimen ja liittymän välisen osan vai koko tilaajayhteyden puhelinkeskuksesta liittymään.

Tilaajayhteyden välityskykyä koskeva sääntely vastaa sisällöltään nykyisen viestintämarkkinalain 15 § 1 momentin 2 a kohdan säännöstä. Kiinteän puhelinverkon tilaajayhteyttä hallitseva teleyritys jolle on asetettu ehdotuksen mukainen välityskyvyn vuokrausta koskeva velvollisuus on siten nykyisin voimassaolevia säännöksiä vastaavalla tavalla velvollinen vuokraamaan kilpailijoilleen normaalin puhelinpalvelun käyttämän taajuusalueen jälkeen jäävää vapaata välityskykyä siten, että kilpailija voi varustaa yhteyden sen välityskykyä parantavilla teknisillä laitteilla. Kilpailijat voivat tarjota luovutusvelvollisen teleyrityksen puhelinpalveluiden käyttäjille samalla yhteydellä samanaikaisesti esimerkiksi oman laajakaistayhteytensä (esimerkiksi ADSL -yhteys). Oikeus vuokrata tilaajayhteyden välityskykyä olisi vain rinnakkaiskäyttöä varten eli silloin, kun teleyrityksellä on kyseisen tilaajayhteyden käyttöä koskeva voimassa oleva liittymäsopimus saman loppukäyttäjän kanssa.

Laitetilan vuokrausvelvollisuus vastaa sisällöltään nykyisen viestintämarkkinalain 15 § 1 momentin 2 b kohdan säännöstä. Vuokrausvelvollisuus on tältä osin tarkasti rajattu. Käyttötarkoituksena tulee kyseeseen ainoastaan tilaajayhteyden käytössä tarpeellisten vähäisten laitteiden sijoittaminen. Velvollisuus koskee muitakin kuin rinnakkaiskäyttötilanteita.

Tilaajayhteyden siirtokapasiteettia koskeva sääntely merkitsee muutosta nykyiseen lainsäädäntöön. Tilaajayhteyden siirtokapasiteetilla tarkoitetaan ehdotuksessa välityskyvystä poiketen pelkkää datasiirtopalvelua, joka tapahtuu vuokralle antajan asentamalla tilaajayhteyden välityskykyä parantavilla teknisillä laitteilla. Kilpailija voi tässä järjestelyssä tarjota oman internet-palvelunsa käyttäjälle rinnakkaisyhteydellä ilman omia laitteita. Korvaus vuokralle antajan käyttämistä laitteista sisältyy luonnollisesti siirtokapasiteetista perittävään hintaan.

Ehdotetun 2 momentin mukaan 1 momentin mukaista velvollisuutta ei kuitenkaan ole, jos vuokraaminen johtaa tietosuojan vaaran- tumiseen tai se on verkkoyrityksen kannalta teknisesti epätarkoituksenmukaista tai muu- toin kohtuutonta taikka ilman tilaajayhteyttä liittämäsopimuksen perusteella hallitsevan käyttäjän suostumusta. Tekniseen epätarkoi- tuksenmukaisuuteen ja kohtuuttomuuteen ve- toaminen voi tulla kysymykseen esimerkiksi tilanteessa, jossa luovutusvelvollinen teleyri- tys joutuisi toteuttamaan omaan viestintä- verkkoonsa huomattavia muutostöitä luovu- tusvelvollisuuden toteuttamiseksi. Säännös tulee sovellettavaksi vasta tilanteessa, jossa Viestintävirasto on jo asettanut teleyrityksel- le 1 momentin mukaisen yleisen velvollisuu- den ja velvollisuuden toteuttamisesta aiheu- tuisi yksittäistapauksessa säännöksessä mai- nittuja haitallisia vaikutuksia. Samalla tavalla säännös tulee sovellettavaksi myös käyttäjäl- tä edellytettävän suostumuksen osalta.

Ehdotetun 3 momentin mukaan Viestintä- virasto voi 1 momentissa tarkoitetussa pää- töksessä asettaa verkkoyritykselle myös mui- ta sellaisia velvollisuuksia, jotka ovat välttä- mättömiä 1 momentissa mainitun velvolli- suuden tekniseksi toteuttamiseksi. Viestintä- virasto määrää momentissa tarkoitetun muun velvollisuuden tapauskohtaisen harkinnan perusteella. Esimerkkinä lisävelvollisuudesta voidaan mainita velvollisuus sallia toisen te- leyrietyksen tuoda omat kaapelinsa laitetilaan.

Ehdotetun 4 momentin mukaan verkkoyri- tys, jolle on asetettu 37 §:n mukainen vel- vollisuus noudattaa kustannussuuntautunutta hinnoittelua, saa periä tilaajayhteyden rin- nakkaiskäytöstä maksun, joka on enintään puolet yrityksen vastaavasta tilaajayhteydestä perimästä maksusta, jollei verkkoyritys osoi- ta, että kustannukset ovat tätä korkeammat. Siirtokapasiteetin osalta maksuun saa sisältyä lisäksi korvaus laitteiden käytöstä. Korke- amman hinnan periminen ilman erityistä näyttöä ei ole perusteltua, koska välityskyvyn tai siirtokapasiteetin vuokrauksesta huolimatta teleyritys voi edelleen käyttää tilaajayhte- yttä myös omien palveluidensa tarjontaan käyttäjälle ja saada tältä liittämäsopimuksen mukaiset maksut. Säännös vastaa sisällöltään nykyisen viestintämarkkinalain vapaan väli- tskyvyn vuokraa sääntelevää 18 §:n 4 mo-

menttia.

Ehdotuksen 33 §:n nojalla teleyritys voi- daan velvoittaa julkaisemaan tilaajayhteyksiä koskevat toimitusehdot ja hinnasto.

Säännöksellä pannaan täytäntöön käyttöoi- keusdirektiivin 8 artikla. Ehdotetun 24 §:n 1—4 momentin säännökset vastaavat käyt- töoikeusdirektiivin 12.1 artiklan esimerkki- luettelon a) kohtaa.

Ehdotetun 5 momentin mukaan Viestintä- virasto voi 19 §:n mukaisella päätöksellä asettaa muulle kuin huomattavan markkina- voiman yritykselle 1 momentissa tarkoitetun velvollisuuden, jos teleyritys hallitsee käyttä- jien yhteyksiä viestintäverkkoon ja velvolli- suuden asettaminen on käyttäjien edun var- mistamiseksi välttämätöntä.

Ehdotus merkitsee tältä osin muutosta ny- kytilaan. Nykyisen viestintämarkkinalain mukaan tilaajayhteyksien tarjontaa koskeva sääntely koskee suoraan lain nojalla kaikkia teleyrityksiä.

Käyttöoikeusdirektiivin 8.3 artikla rajoittaa velvollisuuksien asettamista muille kuin huomattavan markkinavoiman yrityksille. Käyttöoikeusdirektiivin 5.1 artiklan a) koh- dan mukaan velvollisuuksia pitää kuitenkin asettaa yrityksille, joiden määräämisvallassa ovat yhteydet loppukäyttäjiiin, jos se on vält- tämätöntä päästä päähän -liitettävyyden var- mistamiseksi. Ehdotetulla 5 momentilla pan- naan täytäntöön 5.1 artiklan a) kohta.

Käytännössä säännös voi tulla sovelletta- vaksi esimerkiksi tilanteessa, jossa kilpailun toimivuudesta huolimatta ehdotetun 24 §:n mukaiset tavoitteet kuten internet- palveluntarjoajien mahdollisuudet päästä tar- joamaan palvelujaan käyttäjille eivät jostain syystä toteudu.

25 §. *Velvollisuus vuokrata kiinteä yhteys.* Ehdotetun pykälän 1 momentin mukaan Viestintävirasto voi 18 §:n mukaisella pää- töksellä asettaa teleyritykselle, jolla on huo- mattava markkinavoima, velvollisuuden vuokrata teleyrityksille ja käyttäjille kiinteä yhteys. Kiinteällä yhteydellä tarkoitetaan määritelmiä koskevan 2 §:n mukaan palve- lua, jossa ilman viestien ohjausta tarjotaan määriteltyä siirtokapasiteettia viestintäverkon liityntäpisteiden välillä. Yhteyden teknisellä toteuttamistavalla ei ole määritelmän kannal- ta merkitystä. Oleellisia ovat ainoastaan yh-

teyden päätepeiteitä ja viestien ohjaamattomuutta koskevat tunnusmerkit. Tilaajajohtoverkossa tarvitaan vaihteiden alaliittymäjohtokiksi ja eräisiin datasiirron sovelluksiin myös kahdesta tilaajayhteydestä yhdistämällä muodostettavia kiinteitä yhteyksiä. Määritelmä kattaa myös tällaisen kiinteän yhteyden. Ehdotettu pykälä vastaa vuokrausvelvollisuuden sisällön osalta nykyisen viestintämarkkinalain 15 §:n 1 momentin 2 kohdan säännöstä.

Ehdotetun 2 momentin mukaan Viestintävirasto voi päätöksessä määrätä kiinteän yhteyden siirtokapasiteetista. Viestintäviraston on otettava siirtokapasiteettia määrittäessään huomioon Euroopan yhteisöjen kiinteiden yhteyksien vähimmäisvalikoimaa koskevat säännökset. Euroopan yhteisöjen sääntely määrittelee standardien avulla vähimmäisvalikoiman kapasiteetiltaan ja muiltakin teknisiltä ominaisuuksiltaan. Sääntelyn tarkoituksena on varmistaa, että tiettyjä palveluja olisi yhtenäisesti saatavilla koko yhteisön alueella. Nykyisin asiasta säädetään eräistä Euroopan yhteisöjen lainsäädännössä tarkoitetuista kiinteiden yhteyksien tarjonnasta annetussa liikenne- ja viestintäministeriön päätöksessä (1301/1997).

Säännöksellä pannaan täytäntöön käyttöoikeusdirektiivin 8 artikla. Ehdotettu säännös vastaa kiinteiden yhteyksien vähimmäisvalikoimaa sääntelevää yleispalveludirektiivin 18 artiklaa sekä käyttöoikeusdirektiivin 12.1 artiklan esimerkkiluettelon a) kohtaa.

26 §. *Velvollisuus vuokrata antennipaikka ja kaapelikanava.* Ehdotetun pykälän 1 momentin mukaan Viestintävirasto voi 18 §:n mukaisella päätöksellä asettaa teleyritykselle, jolla on huomattava markkinavoima, velvollisuuden vuokrata teleyrityksille radiomaston antennipaikka tai kaapelikanavaa. Ehdotettu pykälä vastaa vuokrausvelvollisuuden sisällön osalta nykyisen viestintämarkkinalain 8 §:n 2 momentin 4 kohdan säännöstä. Laissa käytetyillä radiomaston ja antennipaikan käsitteillä tarkoitetaan samaa kuin yleiskielessäkin, joten niiden määrittely laissa on tarpeetonta.

Kaapelikanavalla tarkoitetaan määritelmiä koskevan 2 §:n mukaan yleisen viestintäverkon rakentamisessa käytettävää suojarakennelmaa, joka on tarkoitettu telekaapelien si-

joituspaikaksi. Kaapelikanavan teknisellä toteuttamistavalla ei ole määritelmän kannalta merkitystä. Oleellista on rakennelman käyttötarkoitus. Kaapelikanava voi olla esimerkiksi kaapelikaivoista ja niiden välisistä putkista muodostuvaa kokonaisuus, joka muodostaa asennusreitit kaapeleille. Kaapelit asennetaan putkiin ja niiden mahdolliset jatkokset kaapelikaivoihin. Kun kilpailija asentaa omia kaapeleitaan reitille, se voi vuokrata kaapelikanavan vapaata kapasiteettia, siis vapaan putken ja oikeuden asentaa myös jatkoksiaan kaapelikaivoihin. Vastaavia rakenteita voi olla muitakin kuten maahan kaivettuja yksittäisiä putkia tai toisaalta laajoja tunneleita, joihin kaapelit asennetaan hyllyille. Kilpailija vuokraa pääsääntöisesti vain vapaata kapasiteettia, ei koko kaapelikanavaa.

Säännöksellä pannaan täytäntöön käyttöoikeusdirektiivin 8 artikla. Ehdotettu 26 §:n 1 momentti vastaa käyttöoikeusdirektiivin 12.1 artiklan esimerkkiluettelon f) kohtaa.

Nykyisen viestintämarkkinalain mukaan kaapelikanavien vuokrausta koskeva sääntely koskee suoraan lain nojalla kaikkia teleyrityksiä. Käyttöoikeusdirektiivin 8.3 artikla rajoittaa velvollisuuksien asettamista muille kuin huomattavan markkinavoiman yrityksille tämän kuitenkään vaikuttamatta puitedirektiivin 12.1 artiklasta ilmenevään yhteiskäytön edistämistä koskevaan tavoitteeseen.

Ehdotetun 2 momentin mukaan Viestintävirasto voi 19 §:n mukaisella päätöksellä asettaa muulle kuin huomattavan markkinavoiman yritykselle 1 momentissa tarkoitettua velvollisuuden, jos rinnakkaisen radiomaston tai kaapelikanavan rakentaminen ei ole tarkoituksenmukaista ympäristösuojelusta, luonnonsuojelusta tai maankäytön suunnittelusta johtuvasta taikka muusta näihin verrattavasta syystä.

Säännös on sopusoinnussa puitedirektiivin 12 artiklan 1 kohdan kanssa.

27 §. *Velvollisuus luovuttaa kaapelitelevisioverkon kapasiteettia.* Ehdotetun pykälän mukaan Viestintävirasto voi 18 §:n mukaisella päätöksellä asettaa teleyritykselle, jolla on huomattava markkinavoima, velvollisuuden luovuttaa teleyrityksille kaapelitelevisioverkon kapasiteettia. Joukkoviestintäverkolla tarkoitetaan määritelmiä

koskevan 2 §:n mukaan viestintäverkkoa, jota pääasiassa käytetään televisio- ja radio-ohjelmistojen tai muun kaikille vastaanottajille samanlaisena välitettävän aineiston lähettämiseen tai tarjolla pitoon. Kaapelitelevisioverkolla taas tarkoitetaan joukkoviestintäverkkoa, joka on toteutettu johtimella tai muulla kiinteällä yhteydellä.

Kaapelitelevisioverkko on sen teknisen rakenteen vuoksi kokonaisuus, josta ei kiinteän puhelinverkon tai maanpäällisen joukkoviestintäverkon tavoin ole eroteltavissa itsenäisiä, vuokrattavissa olevia verkon osia. Kaapelitelevisioverkossa luovutusvelvollisuus voi sen sijaan kohdistua vapaana olevaan kapasiteettiin.

Kaapelitelevisioverkossa toimivalla teleyrityksellä on säännöksen mukaan velvollisuus ottaa omien palveluidensa ja 134 §:ssä tarkoitetun jakeluvuorituksen täyttämisen jälkeen välitettäväksi toisen teleyrityksen televisio-ohjelmisto tai esimerkiksi dataa. Sääntely vastaa käyttöoikeuden luovutusvelvollisuuden sisällön osalta nykyisen viestintämarkkinalain 9 d §:n 2 momentin säännöstä.

Säännöksellä pannaan täytäntöön käyttöoikeusdirektiivin 8 artikla. Ehdotettu säännös vastaa käyttöoikeusdirektiivin 12.1 artiklan esimerkkiluettelon a) kohtaa.

28 §. *Velvollisuus vuokrata maanpäällistä joukkoviestintäverkkoa.* Ehdotetun pykälän mukaan Viestintävirasto voi 18 §:n mukaisella päätöksellä asettaa teleyritykselle, jolla on huomattava markkinavoima, velvollisuuden vuokrata verkkoyrityksille maanpäällistä joukkoviestintäverkkoa. Joukkoviestintäverkolla tarkoitetaan määritelmiä koskevan 2 §:n mukaan viestintäverkkoa, jota pääasiassa käytetään televisio- ja radio-ohjelmistojen tai muun kaikille vastaanottajille samanlaisena välitettävän aineiston lähettämiseen tai tarjolla pitoon. Maanpäällisellä joukkoviestintäverkolla tarkoitetaan taas erotuksena kaapelitelevisioverkosta joukkoviestintäverkkoa, joka on toteutettu vapaasti etenevien radioaaltojen välityksellä.

Maanpäällinen digitaalinen joukkoviestintäverkko on verkko, joka koostuu kolmesta toiminnallisesta osasta. Kanavanipun koostamisessa toimiluvan haltijoiden televisiokanavat ja muu sisältö yhdistetään yhdeksi kanavanipuksi. Kanavanipuksi koos-

tettu lähete siirretään siirtoverkkoa pitkin alueellisille lähetyksasemille. Lopuksi televisiolähetykset ja muu informaatio lähetetään radiolähettimillä ilmateitse yleisön vastaanotettavaksi.

Vuokraamisvelvollisuuden kohteena on koko edellä kuvattu järjestelmä siihen kuuluvine laitteineen. Vuokraamisvelvollisuus voi kohdistua vuokralle ottajan valinnan mukaan joko koko verkkoon tai yksittäiseen verkon osaan.

Ehdotettu pykälä vastaa vuokrausvelvollisuuden sisällön osalta nykyisen viestintämarkkinalain 9 d §:n 2 momentin säännöstä muutoin, mutta ehdotetun säännöksen soveltamisala on voimassa olevaa säännöstä laajempi. Säännös koskisi lain soveltamisalan laajennuksesta johtuen myös analogista maanpäällistä joukkoviestintäverkkoa.

Säännöksellä pannaan täytäntöön käyttöoikeusdirektiivin 8 artikla. Ehdotettu säännös vastaa käyttöoikeusdirektiivin 12.1 artiklan esimerkkiluettelon a) kohtaa.

29 §. *Velvollisuus luovuttaa maanpäällisen joukkoviestintäverkon kapasiteettia.* Ehdotetun pykälän mukaan Viestintävirasto voi 18 §:n mukaisella päätöksellä asettaa teleyritykselle, jolla on huomattava markkinavoima ja jolla on tämän lain 4 §:n mukainen verkkolupa, velvollisuuden luovuttaa teleyrityksille käyttöoikeus maanpäällisen joukkoviestintäverkon kapasiteettiin.

Toimilupa, joka koskee verkkopalvelun tarjontaa maanpäällisessä joukkoviestintäverkossa voidaan lain 10 §:n mukaan myöntää sillä ehdolla, että toimiluvan haltija omalta osaltaan huolehtii siitä, että Yleisradio Oy sekä televisio- ja radiotoiminnasta annetun lain 7 §:n 1 momentissa tarkoitetun ohjelmistoluvan haltija saavat käytettäväkseen toiminnan harjoittamiseen tarvittavan kapasiteetin. Toimilupaan voidaan lisäksi liittää ehtoja luovutusvelvollisuuden tarkemmasta sisällöstä.

Ehdotetun 29 §:n tarkoituksena on huolehtia siitä, että palveluyritykset voivat käyttää verkkoluvan haltijan kanavanippuun kuuluva kapasiteettia, vaikka verkkoluvan haltija ei itse sitä käyttäisi. Taajuuskaistan kapasiteetin käytössä etusijalla ovat edellä mainitut valtioneuvoston myöntämän toimiluvan nojalla toimivat toiminnan harjoittajat. Tästä toimin-

nasta ylijäävällä kapasiteetilla voidaan välittää esimerkiksi dataa. Jos verkkoluvan haltijalla ei ole käyttöä ylijäävälle kapasiteetille, vaan kapasiteettia on vapaana, verkkoluvan haltija on säännöksen nojalla velvollinen luovuttamaan ylijäävän kapasiteetin toiselle teleyritykselle maksua vastaan.

Sääntely vastaa sisällöltään nykyisen viestintämarkkinalain 8 §:n 2 momentin 11 kohdan säännöstä.

Säännöksellä pannaan täytäntöön käyttöoikeusdirektiivin 8 artikla. Ehdotettu säännös vastaa käyttöoikeusdirektiivin 12.1 artiklan esimerkkiluettelon a) kohtaa.

30 §. *Velvollisuus luovuttaa käyttöoikeus älykortin kapasiteettiin.* Ehdotetun pykälän mukaan Viestintävirasto voi 18 §:n mukaisella päätöksellä asettaa teleyritykselle, jolla on huomattava markkinavoima, velvollisuuden luovuttaa teleyrityksille ja muille yrityksille käyttöoikeus matkapuhelinliittymän tai muun vastaavan viestintäverkon liityntäpisteen hallinnoinnissa käytettävän älykortin kapasiteettiin. Velvollisuutta ei voida kuitenkaan asettaa, jos teleyritys ei käytä älykortin kapasiteettia muuhun tarkoitukseen kuin liityntäpisteen hallinnointiin. Velvollisuuden asettaminen edellyttää siten sitä, että teleyritys on jo luovuttanut säännöksessä tarkoitettua käyttöoikeuden, jollekin ulkopuoliselle taholle esimerkiksi kaupallisella sopimuksella tai käyttää kapasiteettia itse muuhun tarkoitukseen kuin liittymän hallinnointiin.

Käyttöoikeuden hinnoittelua sääntelevän 37 §:n nojalla Viestintävirasto voi määrätä käyttöoikeuden luovutukselle kustannussuuntautuneen tai syrjimättömän hinnan taikka molemmat.

Säännöksessä tarkoitettu älykortti voi olla GSM –matkaviestinverkossa käytettävä liittymäkortti eli niin sanottu SIM -kortti (*Subscriber Identity Module*), kolmannen sukupolven matkaviestinverkossa käytettävä USIM -kortti (*Universal SIM*), digitaalisessa televisioverkossa liittymän tunnistamiseen käytettävä älykortti tai mikä tahansa muu älykortti, jota käytetään liittymän tai liittymään rinnastuvan liityntäpisteen hallinnoinnissa. Viestintäverkon tyypillä tai käytetyllä tekniikalla ei ole älykortin käsitteen kannalta merkitystä. Oleellista on ainoastaan älykortin liittymän hallinnointiin liittyvä käyttötarkoi-

tus.

Älykorttien kehityksessä on nähtävissä kaksi pääsuuntaa: suorituskyvyn kasvu ja avoin sovellusrajapinta. Suorituskapasiteetti mahdollistaa monimutkaisemmat sovellukset ja kortin uudet käyttökohteet, avoin sovellusrajapinta helpottaa korttien sovelluskehitystä ja tuo sen useamman sovelluskehittäjän ulottuville. Suorituskapasiteetin kasvaessa uusille toimikorteille voidaan tallettaa liittymäsoveluksen ohella muita toimintoja ja palveluita. Esimerkkeinä palveluista voidaan mainita sähköinen allekirjoitus ja sähköinen raha.

Ehdotetun säännöksen tarkoituksena on edistää älykorttien rinnakkaiskäyttöä. Rinnakkaiskäytöllä tarkoitetaan televiestinnässä käytettävien älykorttien yhteiskäyttöä siten, että myös muut kuin liittymän käyttäjälle tarjoava teleyritys voi käyttää korttia hyväkseen tarjoamissaan palveluissa. Älykortin rinnakkaiskäyttö voi tällöin perustua esimerkiksi älykortille tallennettavan henkilötunnisteen yhteiskäyttöön tai älykortin muisti- tai prosessorikapasiteetin hyväksikäyttöön.

Viestintäviraston tulee 18 §:n mukaan velvollisuutta asettaessa ottaa huomioon muun ohessa käyttöoikeuden tekninen ja taloudellinen tarkoituksenmukaisuus, toteuttamiskelpoisuus käytettävissä oleva kapasiteetti huomioon ottaen sekä tietosuojaan ja tietoturvaan liittyvät vaatimukset. Ehdotetun 30 §:n mukainen velvollisuus voidaan asettaa ainoastaan, jos se on edellä mainitut edellytykset huomioon ottaen tarkoituksenmukaisia.

Jos Viestintävirasto asettaa teleyritykselle 30 §:ssä tarkoitettua velvollisuuden rinnakkaiskäytön osapuolien on joka tapauksessa sovittava kortin käyttöön liittyvistä käytännön asioista. Näitä ovat esimerkiksi kortin hallinnan toteutus, korttipäivitykset sekä eri osapuolien vastuut ongelmatilanteissa. Eriytyisesti tietoturva edellyttää kortin sovellusten rajapintojen, oikeuksien ja rajoitteiden tarkkaa määrittelyä. Kortin hallinnoinnista voidaan sopia esimerkiksi niin, että kortin toiminnasta vastaa kortin myöntänyt taho eli luovutusvelvollinen teleyritys.

Jos teleyritys käyttää älykortin kapasiteettia vain liityntäpisteensä hallinnointiin, kapasiteettiin ei liity luovutusvelvollisuutta. Tässä tilanteessa teleyritys voi neuvotella kapasi-

teetin myynnistä puhtaasti kaupallisin ehdoin. Kun ensimmäinen sopimus ulkopuolisen tahon kanssa on syntynyt, Viestintävirasto voi päätöksellään asettaa teleyritykselle yleisen velvollisuuden luovuttaa vapaana olevaa kapasiteettia muillekin yrityksille. Viestintäviraston päätöksen vaikutus ennen luovutusvelvollisuuden synnyttävää päätöstä tehtyihin sopimuksiin määräytyy yleisten sopimusoikeudellisten periaatteiden mukaan. Pääsääntöisesti Viestintäviraston päätöksellä ei ole vaikutusta jo tehtyihin sopimuksiin. Ennen päätöstä tehdyillä sopimuksilla on sen sijaan välittömiä vaikutuksia arvioitaessa päätöksessä mahdollisesti asetettua syrjimättömän hinnoittelun vaatimusta päätöksen jälkeen käytävissä sopimusneuvotteluissa. Sopimuksen osapuolet voivat halutessaan varautua Viestintäviraston päätöksen aiheuttamaan olosuhteiden muutokseen muun ohessa sopimuksen kesto ja irtisanomista koskevin sopimusehdoin.

Ehdotettu pykälä on sopusoinnussa käyttöoikeusdirektiivin 12.1 artiklan esimerkkiluetelun f) kohdan kanssa. Koska käyttöoikeuden luovutuksensaajana voivat olla muutkin kuin teleyritykset, velvollisuuden asettaminen saattaa edellyttää käyttöoikeusdirektiivin 8 artiklan 3 kohdan mukaista lupaa komissiolta.

31 §. *Velvollisuus luovuttaa käyttöoikeus sähköiseen ohjelmaoppaaseen.* Ehdotetun pykälän 1 momentin mukaan Viestintävirasto voi 18 §:n mukaisella päätöksellä asettaa teleyritykselle, jolla on huomattava markkinavoima velvollisuuden luovuttaa teleyrityksille käyttöoikeus digitaalisen television sähköiseen ohjelmaoppaaseen.

Sähköinen ohjelmaopas (*Electronic Programme Guide, EPG*) on palvelu, jonka avulla katsojille tarjotaan tietoja ohjelmista. Palvelua tarjoaa maanpäällisen digitaalisen joukkoviestintäverkon verkkoyritys. Sähköinen ohjelmaopas näkyy televisioruudulla ja sitä ohjataan kaukosäätimellä. Sähköisen ohjelmaoppaan avulla katsoja voi televisiota katsellessaan selata kaikkien digitaalisten kanavien ohjelmatietoja ja halutessaan vaihtaa kanavaa. Se mahdollistaa myös erilaiset lisäpalvelut kuten edistyneet ohjelmanhakutoiminnot. Sähköisellä ohjelmaoppaalla tarkoitetaan säännöksessä sekä vastaanotti-

meen esiasennettua ohjelmaopasta (navigaattori) että ohjelmavirran mukana tulevaa ohjelmaopasta. Sähköisen ohjelmaoppaan enustetaan ajan myötä korvaavan nykyisin lehdissä julkaistavat ohjelmatiedot. Tämän vuoksi teleyritykselle on tärkeää saada ohjelmistotietonsa näkyville sähköiseen ohjelmaoppaaseen.

Sähköinen ohjelmaopas voi olla myös digitaalisessa radiojärjestelmässä.

Ehdotetun säännöksen tarkoituksena on tarvittaessa estää ohjelmaopasta hallinnoivaa huomattavan markkinavoiman yritystä tekemästä järjestelyjä, joilla toisilta teleyrityksiltä estetään pääsy sähköiseen ohjelmaoppaaseen.

Ehdotetun pykälän 2 momentin mukaan Viestintävirasto voi 19 §:n mukaisella päätöksellä asettaa muulle kuin huomattavan markkinavoiman yritykselle 1 momentissa tarkoitettua velvollisuuden, jos se on välttämätöntä sen varmistamiseksi, että tiedot 134 §:ssä tarkoitettua siirtovelvoitteen piiriin kuuluvista digitaalisista televisio- ja radiolähetyksistä saatetaan yleisön saataville sähköisessä ohjelmaoppaassa. Käytännössä tällainen tilanne saattaisi syntyä esimerkiksi kaapelitelevisioverkossa.

Kaapelitelevisioyritys ei ole 134 §:n nojalla velvollinen siirtämään maanpäällisten kanavien ohjelmaopasta verkossaan, jolloin yleisön tosiasialliset mahdollisuudet seurata siirtovelvoitteen alaisia ohjelmia kaapeliverkon välityksellä saattavat vaarantua.

Säännöksellä pannaan täytäntöön käyttöoikeusdirektiivin 5 artiklan 1 kohdan b alakohdan ja siinä viitatuun ensimmäisen liitteen toisen osan säännös, jonka mukaan operaattoreille tulee voida asettaa velvollisuus tarjota käyttöoikeus sähköiseen ohjelmaoppaaseen jos se on välttämätöntä sen varmistamiseksi, että jäsenvaltion määrittelemät digitaaliset radio- ja televisiolähetykset saatetaan loppukäyttäjän saataville.

32 §. *Velvollisuus luovuttaa käyttöoikeus televisio- tai radiojärjestelmän ohjelmointirajapintaan.* Ehdotetun pykälän 1 momentin mukaan Viestintävirasto voi 18 §:n mukaisella päätöksellä asettaa teleyritykselle, jolla on huomattava markkinavoima velvollisuuden luovuttaa teleyrityksille käyttöoikeus digitaalisen televisio- tai radiojärjestelmän ohjelmointirajapintaan.

Ohjelmointirajapinnalla tarkoitetaan säännöksessä sovellusohjelmointirajapintaa (*Application Programme Interface, API*) eli digitaalivastaanottimessa toimivien sovellusten liittymää käyttöjärjestelmään. Ehdotetun säännöksen tarkoituksena on tarvittaessa estää ohjelmointirajapintaa hallinnoivaa huomattavan markkinavoiman yritystä tekemästä järjestelyjä, joilla toisilta teleyrityksiltä estetään pääsy ohjelmointirajapintaan.

Sähköisen ohjelmaoppaan, kehittyneen tekstitelevisio (superteksti-tv) ja muiden digitaalisen televisiojärjestelmän lisäpalvelujen toiminta edellyttää, että sovellus, jonka avulla palvelu tuotetaan on yhteensopiva päätelaitteen käyttöjärjestelmän kanssa. Yhteensopivuus varmistetaan noudattamalla määrättyä standardia. Suomessa käyttöön otettava vastaanotinstandardi on MHP (*Multimedia Home Platform*), joka on itsessään avoin järjestelmä. Koska MHP on avoin, kuka tahansa voi tehdä sovelluksia ja ne toimivat missä tahansa MHP -standardin mukaisessa vastaanottimessa. Sovelluksen tekijän ei myöskään tarvitse hankkia usein kalliita, vain tiettyyn suljettuun järjestelmään sopivia ohjelmointityökaluja. Avoimuus tarkoittaa tässä siis sitä, että kaikilla halukkailla on pääsy järjestelmän ohjelmointirajapintaan. Edellä mainituista syistä säännöksen soveltaminen käytännössä näyttää epätodennäköiseltä Suomessa.

Ehdotetun pykälän 2 momentin mukaan Viestintävirasto voi 19 §:n mukaisella päätöksellä asettaa muulle kuin huomattavan markkinavoiman yritykselle 1 momentissa tarkoitettua velvollisuuden, jos se on välttämätöntä sen varmistamiseksi, että 134 §:ssä tarkoitettua siirtovelvoitteen piiriin kuuluvat televisio- ja radiolähetykset voidaan liittää käytössä olevaan ohjelmointirajapintaan.

Säännöksellä pannaan täytäntöön käyttöoikeusdirektiivin 5 artiklan 1 kohdan b alakohdan ja siinä viitatuun ensimmäiseen liitteen toisen osan säännös, jonka mukaan operaattoreille tulee voida asettaa velvollisuus tarjota käyttöoikeus sovellusrajapintoihin, jos se on välttämätöntä sen varmistamiseksi, että jäsenvaltion määrittelemät digitaaliset radio- ja televisiolähetykset saatetaan loppukäyttäjän saataville.

33 §. *Velvollisuus julkaista toimitusehdot*

ja hinnasto. Ehdotetun pykälän 1 momentin mukaan Viestintävirasto voi 18 tai 19 §:n mukaisella päätöksellä asettaa teleyritykselle velvollisuuden julkaista vuokrausvelvollisuuden, käyttöoikeuden tai yhteenliittämisen kannalta merkitykselliset tiedot kuten palvelun toimitusehdot, hinnasto sekä tehdyt sopimukset siltä osin kun ne eivät sisällä liikesalaisuuksia tai luottamuksellisia tietoja.

Säännöksen tarkoituksena on edistää yhteenliittämistä ja käyttöoikeuden luovutusta koskevia sopimusneuvotteluja sekä helpottaa luovutusehtojen kohtuullisuuden ja syrjimättömyyden valvontaa. Asetettavan julkaisuvelvollisuuden piiriin kuuluvia tietoja ei ole säännöksessä määritelty yksityiskohtaisesti. Julkaisuvelvollisuus voidaan kuitenkin asettaa ainoastaan sellaisten tietojen osalta, jotka ovat käyttöoikeuden tai yhteenliittämisen kannalta merkityksellisiä. Tiedot voivat siten koskea toimitusehtojen ja hintojen lisäksi esimerkiksi verkon tai sen osan teknisiä ominaisuuksia. Viestintävirasto määrittelee päätöksessään tapauskohtaisesti julkaistavat tiedot ja niiltä edellytettävän yksityiskohtaisuuden tason. Lisäksi Viestintävirasto määrittelee päätöksessään tapauskohtaisesti tarkoituksenmukaisen julkaisutavan. Teleyritys voidaan esimerkiksi velvoittaa julkaisemaan tiedot internetissä.

Jos teleyritykselle on asetettu 24 §:n mukainen tilaajayhteyden, välityskyvyn tai kapasiteetin vuokrausvelvollisuus, Viestintäviraston on käyttöoikeusdirektiivin 9 artiklan 4 kohdan mukaisesti asetettava teleyritykselle vähintään direktiivin liitteessä II esitetyt osat sisältävän viitetarjouksen julkaisemisvelvollisuus.

Asetettavan julkaisuvelvollisuuden kohteena voivat myös olla sopimukset siltä osin kun ne eivät sisällä liikesalaisuuksia tai luottamuksellisia tietoja. Säännös korvaa osaltaan nykyisen, yleisperusteluissa (2.1.17) tarkemmin selostetun, yhteenliittämissopimusten toimittamista ja julkaisemisesta koskevan sääntelyn. Julkaisuvelvollisuuden kohteena voi säännöksen mukaan olla muukin kuin yhteenliittämissopimus.

Ehdotetun pykälän 2 momentin mukaan Viestintävirasto voi asettaa huomattavan markkinavoiman teleyritykselle 1 momentissa mainitun velvollisuuden myös ilman, että

teleyritykselle asetetaan vuokrausvelvollisuutta tai käyttöoikeuden luovutusvelvollisuutta. Säännöksen tarkoituksena on lisätä sääntelyn joustavuutta siten, että Viestintäviraston käytössä olisi myös suhteellisen lieviä huomattavan markkinavoiman yritykselle asetettavissa olevia velvollisuuksia. Joissain tapauksissa teleyritykselle asettava pelkkä avoimuusvelvollisuus saattaa olla riittävä keino kilpailuongelman korjaamiseksi.

Ehdotetulla pykälällä pannaan täytäntöön käyttöoikeusdirektiivin 9 artikla ja siinä viitattu liite II.

34 §. *Velvollisuus järjestää kansallinen verkkovierailu.* Pykälässä säädetään kansallisesta verkkovierailusta. Velvollisuus koskee ainoastaan verkkovierailua kolmannen sukupolven matkaviestinverkosta GSM-matkaviestinverkkoon. Sääntely poikkeaa muista tämän luvun käyttöoikeuden luovutusta koskevista pykälistä siinä, että verkkovierailun osalta Viestintävirasto tekee asiaa koskevan päätöksen verkkovierailuoikeutta pyytävän teleyrityksen hakemuksesta eikä viran puolesta sekä siinä, että asetettu velvollisuus antaa verkkovierailuoikeuden ainoastaan nimetylle hakijalle, ei kaikille teleyrityksille. Sääntely vastaa sisällöltään nykyisen viestintämarkkinalain sääntelyä.

Määritelmiä koskevan 2 §:n mukaan verkkovierailulla tarkoitetaan verkkoyrityksen toiselle verkkoyritykselle tarjoamaa matkaviestinverkon käyttöoikeutta. Oleellista käsitteen kannalta on se, että molemmilla osapuolilla on oma verkkonsa ja vieraileva teleyritys tarjoaa palvelun toisen teleyrityksen verkossa oman liittymäkorttinsa välityksellä. Pykälässä tarkoitetaan GSM-matkaviestinverkolla sekä GSM 900 että GSM 1800 –standardien mukaisia matkaviestinverkkoja. Kolmannen sukupolven matkaviestinverkolla tarkoitetaan kaikkia Kansainvälisen televiestintäliiton hyväksymän IMT 2000 –standardin mukaisia televerkkoja. IMT 2000 –standardi kattaa eurooppalaisen UMTS –standardin ja vastaavan amerikkalaisen CDMA-2000 –standardin. Suomessa toimilupia on myönnetty vain UMTS –standardin mukaisiin verkkoihin.

Ehdotetun pykälän 1 momentin mukaan verkkoyritys, jolla on huomattava markkinavoima ja toimilupa GSM-matkaviestinverkossa, on velvollinen neuvot-

telemaan verkkovierailusta verkkoyrityksen kanssa, jolla on toimilupa kolmannen sukupolven matkaviestinverkossa. Säännöksen tarkoituksena on korostaa vapaaehtoisen sopimuksen ensisijaisuutta ja edistää asian ratkaisemista kaupallisin neuvotteluin. Neuvotteluvelvollisuudelle ei kuitenkaan ole asetettu mitään kiinteää aikarajaa, vaan teleyritys voi saattaa verkkovierailua koskevan asian Viestintäviraston ratkaistavaksi heti kun on selvää, että neuvottelut eivät johda sopimukseen.

Ehdotetun pykälän 2 momentin mukaan Viestintävirasto voi toisen teleyrityksen hakemuksesta 18 §:n mukaisella päätöksellä asettaa huomattavan markkinavoiman yritykselle velvollisuuden järjestää verkkovierailu tietyillä maantieteellisillä alueilla, jos verkkovierailuoikeutta pyytävällä teleyrityksellä ei ole alueella omaa GSM-matkaviestinverkkoa tai sopimukseen perustuvaa oikeutta verkkovierailuun toisessa GSM-matkaviestinverkossa ja verkkovierailuoikeutta pyytävän teleyrityksen kolmannen sukupolven matkaviestinverkon kattamalla alueella asuu vakituisesti vähintään 20 prosenttia teleyrityksen koko toimilupa-alueen väestöstä. Maantieteellisillä alueilla tarkoitetaan alueiden kehittämisestä annetun lain (1135/1993) 7 §:n mukaisia seutukuntia. Ehdotetun pykälän 3 momentin mukaan edellä 2 momentissa tarkoitettu oikeus verkkovierailuun voidaan myöntää teleyritykselle ainoastaan kerran.

Teleyritys ei voi siten ehdotetun pykälän mukaan saada verkkovierailuoikeutta tilanteessa, jossa sen oman verkon välityskyky ei riitä sen käyttäjien viestintätarpeita varten. Se estetään kieltämällä pakollinen verkkovierailu alueella, jossa verkkovierailua pyytävällä teleyrityksellä on oma digitaalinen matkaviestinverkko. Verkon kattavuuden tarkastaa Viestintävirasto tarvittaessa tukiasemakohtaisesti. Verkkovierailua pyytävän teleyrityksen täytyy siis rakentaa omaan verkkoonsa välityskykyä riittävästi omien asiakkaidensa viestintätarpeita varten. Myös silloin, kun teleyrityksellä jo on sopimukseen perustuva oikeus verkkovierailuun kolmannen sukupolven matkaviestinverkostaan GSM-verkkoon jollakin alueella, verkkovierailua jonkin kolmannen televerkko yrityksen GSM-

verkkoon ei voi määrätä pakolliseksi. Sen sijaan palveluoperaattorisopimus tai teleyritysten välillä tehty sopimus verkkovierailusta vain GSM-verkkojen välillä eivät estäisi pyytämästä pakollista verkkovierailua.

Pakollisen verkkovierailun edellytyksenä olisi lisäksi se, että verkkovierailua pyytävä televerkkoyritys on aloittanut oman matkaviestinverkkonsa rakentamisen. Vaatimus verkon 20 prosentin kattavuudesta toimialueen väestöstä merkitsee uudelle matkaviestinyritykselle merkittäviä investointeja, minä vuoksi sitä voidaan pitää riittävänä osoituksena sitoutumisesta oman verkon rakentamiseen ja kaupallisen toiminnan aloittamiseen. Tätä korkeampi kattavuusvaatimus saattaisi johtaa siihen, että kolmannen sukupolven matkaviestinverkon palveluja ilman omaa maanlaajuista GSM-verkkoa tarjoavan televerkkoyrityksen mahdollisuudet kilpailla markkinoilla tehokkaasti heikkenisivät, sillä sen palveluntarjoanta saattaisi viivästyä ja sen käyttäjille tarjolla oleva palveluvalikoima olla suppeampi. Viestintävirasto arvioi tarvittaessa verkon kattavuuden. Verkkovierailua vaativa televerkkoyritys voi pyytää pakollista verkkovierailua vain yhden televerkkoyrityksen GSM-verkkoon. Ehto on tarpeen terveen verkkokilpailun ylläpitämiseksi. Jos verkkovierailua vaativa teleyritys saisi palvelulleen yhtä useamman GSM-verkon kattavuuden, se olisi GSM-verkon omistajiakin paremmassa asemassa. Verkkovierailua pyytävän teleyrityksen olisi hakemuksessaan ilmoitettava se televerkkoyritys, jonka verkkoon pakollista verkkovierailua vaaditaan. Pakollinen verkkovierailu on lähtökohtaisesti tarkoitettu tilapäiseksi järjestelyksi tukemaan uutta televerkkoyritystä verkon rakentamisen alkuaikana. Sen vuoksi pakollista verkkovierailua kerran pyydettyään televerkkoyritys ei voisi määräajan kuluttua umpeen pyytää uutta päätöstä.

Ehdotetun pykälän 4 momentin mukaan teleyrityksen, jolle Viestintävirasto on asettanut 2 momentissa tarkoitettun velvollisuuden, on noudatettava 35 §:n säännöksiä, jos verkkovierailun ehdoista ei muutoin päästä sopimukseen. Osapuolilla on siten myöhemmin oikeus sopia verkkovierailun ehdoista lain säännöksistä poiketen.

35 §. *Kansallisen verkkovierailun ehdot.*

Ehdotetun pykälän 1 momentin mukaan verkkovierailu kestää enintään kahdeksan vuotta. Verkkovierailu päättyy kullakin maantieteellisellä alueella viimeistään kaksi vuotta sen jälkeen, kun huomattavan markkinavoiman yrityksen oma kolmannen sukupolven matkaviestinverkko kattaa vähintään 80 prosenttia alueesta.

Ehdotettu 8 vuoden määräaika aika arvioidaan riittäväksi valtakunnallisen verkon rakentamiseen. Toisaalta on arvioitavissa, että kahdeksaa vuotta lyhyempi määräaika asettaisi verkkovierailua pyytävän teleyrityksen olennaisesti huonompaan asemaan kuin sellaisen teleyrityksen, jolla on toimilupa sekä GSM-verkon että kolmannen sukupolven matkaviestinverkon tarjontaan. Riittävän pitkällä määräajalla pyritään turvaamaan se, että kaikki teleyritykset, joilla on lupa tarjota kolmannen sukupolven matkaviestinverkon palveluita, voisivat tukeutua GSM-verkkoon uuden verkon rakentamisen alkuaikana, eikä verkkovierailuun turvautuva teleyritys joutuisi rakentamaan omaa verkkoaan nopeammin kuin muut. Osapuolten keskinäinen sopimisvapaus mahdollista verkkovierailun päättymisen kesken säännöksessä asetettun määräajan. Verkkovierailua pyytänyt teleyritys voi myös luopua oikeudestaan pakolliseen verkkovierailuun kesken kahdeksan vuoden määräajan. GSM-verkon omistava kolmannen sukupolven matkaviestinverkon tarjoaja voi vaikuttaa verkkovierailun päättymiseen rakentamalla oman kolmannen sukupolven matkaviestinverkkonsa mahdollisimman nopeasti. Kun verkkoyrityksen oma kolmannen sukupolven matkaviestinverkko kattaa tietystä maantieteellisestä alueesta vähintään 80 prosenttia, teleyrityksen velvollisuus pakolliseen verkkovierailuun päättyisi säännöksen mukaisesti kahden vuoden määräajan jälkeen. Kahta vuotta lyhyempi määräaika olisi kohtuuton verkkovierailua pyytävän teleyrityksen kannalta, sillä tässä ajassa teleyrityksen tulisi joko rakentaa alueelle omakin verkkonsa tai päästä sopimukseen verkkovierailusta kaupalliselta pohjalta. Säännös edistää kilpailevien verkkojen nopeata rakentamista maan kattaviksi. Verkon kattavuutta on tarkoituksenmukaista tarkastella maantieteellisesti eikä väestön suhteen, sillä kolmannen sukupolven matkaviestin-

verkkoka rakennetaan todennäköisesti etenkin aluksi suurimpiin taajamiin sekä tealueille.

Ehdotetun 2 momentin mukaan Viestintäviraston tulee päätöksessään määritellä se radiotekninen taso, jolla täytetään 1 momentissa tarkoitettu edellytys. Radioteknisellä tasolla tarkoitetaan esimerkiksi kentän voimakkuutta ja kuuluvuutta. Verkon kattavuusalueita voidaan tarkastella pitämällä lähtökohtana kuuluvuutta ulkotiloissa Kansainvälisen televiestintäliiton hyväksymän kolmannen sukupolven matkaviestimiä koskevan IMT 2000 –standardin mukaisen käsipuhelimen enimmäisteholla.

Verkkovierailun päättyminen vahvistetaan tarvittaessa Viestintäviraston päätöksellä. Säännös on tarpeellinen tilanteessa, jossa vallitsee epätietoisuus verkkovierailun päätymisen edellytyksistä.

Viestintävirasto voi pidentää 1 momentissa tarkoitettuja määräaikoja sellaisten seutukuntien osalta, joiden asukastiheys on enintään viisi asukasta neliökilometrillä. Säännös on tarpeen sellaisia harvaan asutettuja alueita varten, jonne ei ole taloudellisesti kannattavaa rakentaa kilpailevia matkaviestinverkkoja. Säännöksellä ei voida kuitenkaan velvoittaa verkkoyritystä ylläpitämään GSM-verkkoa yksinomaan verkkovierailua varten millään alueella kauemmin, kuin se on tarpeen kyseisen verkkoyrityksen omaa käyttöä varten.

Käyttöoikeuden hinnoittelua sääntelevän 37 §:n nojalla Viestintävirasto voi määrätä verkkovierailulle kustannussuuntautuneen tai syrjimättömän hinnan taikka molemmat. Ehdotetun 3 momentin mukaan verkkovierailua pyytävän teleyrityksen on tämän lisäksi korvattava huomattavan markkinavoiman yritykselle GSM-matkaviestinverkon välityskyvyn lisäämisestä aiheutuneet kustannukset, jos välityskykyä on verkkovierailun vuoksi pysyvästi lisättävä yli 10 prosenttia.

GSM-verkon omistajalla ei ole velvollisuutta lisäinvestointeihin pakollisen verkkovierailun vuoksi, mutta välityskyvyn lisäys saattaa olla tarkoituksenmukaista verkon käyttäjien määrän kasvaessa, jotta tiettyä palvelutasoa voidaan ylläpitää. Koska välityskyvyn lisäämisen syytä voi käytännössä olla vaikea osoittaa, korvausvelvollisuus edellyttää, että verkkovierailun GSM-

verkkoon tuoma televiestintä on pysyvästi vähintään 10 prosenttia televiestinnän kokonaismäärästä verkkovierailua tarjoavan yrityksen GSM-verkossa. Tilapäinen, esimerkiksi kesätapahtuman aiheuttama välityskyvyn lisätarve ei oikeuta tämän kohdan mukaiseen korvaukseen. Tilapäisten ruuhka-aiheutuneiden verkkovierailua tarjoava teleyritys voi kuitenkin asettaa omat käyttäjänsä etusijalle, jos verkon välityskyky ei riitä kaikille käyttäjille. Välityskyvyn lisäystarvetta tarkastellaan seutukunnittain. Jos GSM-verkon kapasiteettia samalla lisättäisiin enemmän kuin verkkovierailusta aiheutuva liikenne edellyttää, verkkovierailua pyytävä teleyritys olisi velvollinen korvaamaan vain oman verkkovierailuliikenteensä mukaisen osuuden lisärakentamisesta.

Ehdotetun 4 momentin mukaan verkkovierailuoikeus koskee kaikkia huomattavan markkinavoiman yrityksen GSM-matkaviestinverkossa tarjottavia viestintäpalveluita, jollei se ole teknisesti mahdotonta.

Säännöksellä pannaan täytäntöön käyttöoikeusdirektiivin 8 artikla. Ehdotettu säännös vastaa käyttöoikeusdirektiivin 12.1 artiklan esimerkkiluettelon b) ja g) kohtia.

36 §. *Velvollisuus järjestää kansainvälinen verkkovierailu.* Pykälässä säädetään kansainvälisestä verkkovierailusta matkaviestinverkossa. Määritelmiä koskevan 2 §:n mukaan kansainvälisellä verkkovierailulla tarkoitetaan verkkoyrityksen verkkoyritykselle tarjoamaa matkaviestinverkon käyttöoikeutta sellaisella maantieteellisellä alueella, jolla ainoastaan verkkovierailua tarjoavalla verkkoyrityksellä on toimilupa. Oleellista käsitteen kannalta on se, että molemmilla osapuolilla on oma verkkonsa ja vieraileva teleyritys tarjoaa palvelun toisen teleyrityksen verkossa oman liittymäkorttinsa välityksellä. Sääntely merkitsee tältä osin muutosta nykyiseen viestintämarkkinalakiin. Nykyisin kansainvälinen verkkovierailu perustuu puhtaasti kaupallisiin sopimuksiin.

Ehdotetun pykälän 1 momentin mukaan verkkoyritys, jolla on huomattava markkinavoima ja toimilupa matkaviestinverkossa, on velvollinen neuvottelemaan kansainvälisestä verkkovierailusta toisen ETA-valtion alueelle sijoittautuneen verkkoyrityksen kanssa. Säännöksen tarkoituksena korostaa vapaaeh-

toisen sopimuksen ensisijaisuutta ja edistää asian ratkaisemista kaupallisin neuvotteluin. Neuvotteluvollisuudelle ei kuitenkaan ole asetettu kiinteää aikarajaa, vaan teleyritys voi saattaa verkkovierailua koskevan asian Viestintäviraston ratkaistavaksi heti kun on selvää, että neuvottelut eivät johda sopimukseen.

Ehdotetun pykälän 2 momentin mukaan Viestintävirasto voi toisen ETA-valtion alueelle sijoittautuneen teleyrityksen hakemuksesta 18 §:n mukaisella päätöksellä asettaa huomattavan markkinavoiman yritykselle velvollisuuden järjestää kansainvälinen verkkovierailu.

Jos Viestintävirasto asettaa teleyritykselle pykälässä tarkoitetun velvollisuuden järjestää verkkovierailu, osapuolien on sovittava verkkovierailun tarkemmasta sisällöstä kuten esimerkiksi verkkovierailun kestosta. Käyttöoikeuden hinnoittelua sääntelevän 37 §:n nojalla Viestintävirasto voi määrätä verkkovierailulle kustannusvastaavan tai syrjimättömän hinnan taikka molemmat.

Säännöksellä pannaan täytäntöön käyttöoikeusdirektiivin 8 artikla. Ehdotettu säännös vastaa käyttöoikeusdirektiivin 12.1 artiklan esimerkkiluettelon b) ja g) kohtia.

37 §. *Käyttöoikeuden luovutuksen ja yhteenliittämisen hinnoittelu.* Ehdotetun pykälän 1 momentin mukaan Viestintävirasto voi 18 §:n tai 19 §:n mukaisella päätöksellä asettaa teleyritykselle velvollisuuden hinnoitella käyttöoikeuden luovutuksesta, verkkovierailusta tai yhteenliittämisestä perittävä korvaus siten, että korvaus on 84 §:ssä tarkoitetulla tavalla joko kustannussuuntautunut tai syrjimättömän taikka kustannussuuntautunut ja syrjimättömän. Kustannussuuntautuneella hinnalla tarkoitetaan 84 §:n 1 momentin mukaan hintaa, joka on aiheutuneet kustannukset ja toiminnan tehokkuus huomioon ottaen kohtuullinen. Kohtuullisuutta arvioitaessa on otettava huomioon kohtuullinen pääomalle laskettava tuotto, johon vaikuttavat teleyrityksen tekemät investoinnit ja niihin liittyvät riskit. Syrjimättömillä ehdoilla tarkoitetaan saman pykälän 2 momentin mukaan ehtoja, jotka kohtelevat samanlaisessa tilanteessa olevia teleyrityksiä samalla tavalla. Jos teleyritys käyttää tiettyä palvelua itse tai tarjoaa sitä tytäryhtiölleen tai muulle sellaiselle taholle,

sen on tarjottava vastaavaa palvelua vastaavin ehdoin myös kilpailevalle teleyritykselle. Kustannussuuntautunutta hintaa ja syrjimättömiä ehtoja on käsitelty tarkemmin 84 §:n yksityiskohtaisissa perusteluissa. Viestintävirasto harkitsee tapauskohtaisesti minkäläisen hinnoitteluvollisuuden se asettaa käyttöoikeuden luovutusta koskevan velvollisuuden yhteydessä. Vaihtoehtoja on neljä: kustannussuuntautunut hinnoittelu, syrjimättömän hinnoittelu, molemmat edelliset ehdot täyttävä hinnoittelu tai ei hintasääntelyä lainkaan.

Ehdotetun pykälän 2 momentin mukaan Viestintävirasto voi asettaa huomattavan markkinavoiman teleyritykselle 1 momentissa tarkoitetun hinnoitteluvollisuuden myös ilman, että teleyritykselle asetetaan yhteenliittämistä tai käyttöoikeuden luovutusta koskevaa velvollisuutta. Teleyritys, jolle on asetettu 2 momentin mukainen hinnoitteluvollisuus, on silloin velvollinen noudattamaan määrättyä hinnoittelua, jos se vapaaehtoisesti luovuttaa käyttöoikeuksia tai yhteenliittää verkkonsa.

38 §. *Asetettua velvollisuutta koskevat rajoitukset.* Ehdotetun pykälän mukaan 23 – 30 ja 36 §:n nojalla asetetusta velvollisuudesta huolimatta velvollisuutta ei ole, jos käyttöoikeuden kohde on teleyrityksen omassa käytössä tai se on tarpeen teleyrityksen omaa kohtuullista tulevaa tarvetta varten. Pykälässä viitataan sellaisiin käyttöoikeuden luovutusta säänteleviin pykäliin, joiden osalta oman käytön suojaaminen on tarpeellista.

Ehdotetun säännöksen tarkoituksena on suojata omistajan omia kohtuullisia tarpeita. Säännös on välttämätön erityisesti perustuslain omaisuuden suojan takia. Perustuslakivaliokunta on aikaisemmassa lausuntokäytännössään pitänyt keskeisenä sitä, että omistajan oma nykyinen ja kohtuullinen tuleva tarve rajoittaa asetettavia velvollisuuksia. Myös EY:n tuomioistuimen vakiintuneen oikeuskäytännön mukaan omaisuuden suoja on suojattu perusoikeutena EY:n oikeuden yleisissä oikeusperiaatteissa.

Luonnollisesti velvollisuutta ei ole myöskään siinä tilanteessa, että teleyrityksellä ei ole luovutuksen kohteena olevaa verkkoa tai muuta omaisuutta. Teleyrityksellä ei ole velvollisuutta investoida tehdäkseen käyttöoikeuden luovutuksen mahdolliseksi.

Ehdotettu pykälä ei koske 34 §:ssä säädettyä kansallista verkkovierailua. Säännös vastaa tältä osin nykyistä viestintämarkkinalakia.

Ehdotettu säännös tulee sovellettavaksi vasta tilanteessa, jossa Viestintävirasto on jo asettanut teleyritykselle jonkin säännöksessä viitattuun lainkohtaan perustuvan yleisen velvollisuuden. Teleyritys, joka 38 §:ään vedoten kieltäytyy luovuttamasta käyttöoikeutta, on velvollinen viipymättä esittämään perustelut kieltäytymiselle sekä tarvittaessa näyttämään toteen oman kohtuullisen käyttötarpeensa. Käyttötarpeen tulee olla konkreettinen, pelkkä varautuminen mahdolliseen tulevaan kysyntään ei riitä kieltäytymisperusteeksi. Käyttötarpeen tulee olla myös aito. Verkkoyritys ei voi siten tehokkaasti suojautua luovutusvelvollisuudelta esimerkiksi vuokraamalla verkkoaan omalle palveluyritykselle odottamaan tulevaa käyttöä. Säännöksessä ei ole tulevaa käyttöä koskevaa kiinteää aikarajaa, koska kohtuullisuuden arviointi edellyttää tältä osin aina kokonaisuarkintaa. Ehdotetun säännöksen tarkoituksena ei ole kuitenkaan muuttaa nykyistä käytäntöä. Viimekädessä oman nykyisen ja tulevan käyttötarpeen kohtuullisuuden arvioi Viestintävirasto.

5 luku. Yhteenliittämistä koskevat teleyrityksen velvollisuudet

39 §. *Teleyrityksen yhteenliittämistä koskevat velvollisuudet.* Pykälässä säädetään viestintäverkkojen yhteenliittämisestä. Määritelmiä koskevan 2 §:n mukaan yhteenliittämällä tarkoitetaan eri viestintäverkkojen ja viestintäpalvelujen aineellista ja toiminnallista yhdistämistä sen varmistamiseksi, että käyttäjät pääsevät toisen teleyrityksen viestintäverkkoon ja viestintäpalveluihin. Aineellisella yhdistämisellä tarkoitetaan johtojen ja laitteiden fyysisellä tasolla tapahtuvaa yhdistämistä, toiminnallisella yhdistämisellä järjestelmien saattamista muutoin sellaiseen tilaan, että televiestintä yhteenliitettyjen viestintäverkkojen välillä on mahdollista. Viestintäverkkojen yhteenliittäminen on edellytys sille, että esimerkiksi matkaviestinverkosta

voi soittaa kiinteään puhelinverkkoon.

Ehdotetun pykälän 1 momentin mukaan teleyritys on velvollinen neuvottelemaan yhteenliittämisestä toisen teleyrityksen kanssa. Säännös koskee kaikkia teleyrityksiä. Ehdotettu säännös vastaa käyttöoikeusdirektiivin 12.1 artiklan esimerkkiluettelon b) kohtaa ja voimassa olevan viestintämarkkinalain 10 §:n 3 kohtaa.

Ehdotetun pykälän 2 momentin mukaan Viestintävirasto voi 18 §:n mukaisella päätöksellä asettaa huomattavan markkinavoiman yritykselle velvollisuuden liittää viestintäverkko tai viestintäpalvelu yhteen toisen teleyrityksen viestintäverkon tai viestintäpalvelun kanssa. Yhteenliittämisessä noudatettava hinnoittelu määräytyy 37 §:n nojalla asetettavan muodollisesti erillisen velvollisuuden nojalla. Yritykselle voidaan siinä asettaa kaikkia yhteenliittämisestä ja yhdysliikenteestä perittäviä korvauksia koskeva velvollisuus kustannussuuntautuneeseen hinnoitteluun.

Yhteenliittämisehtojen, -hintojen ja -sopimusten julkaisuvelvollisuus voidaan asettaa 33 §:n nojalla. Yhteenliittämistä koskevia erityisiä säännöksiä on lisäksi jäljempänä 40 – 45 §:ssä. Ehdotettu sääntely vastaa sisällöltään pääosin nykyisen viestintämarkkinalain 10 §:ssä ja teleyritysten televerkkojen ja -palvelujen yhteenliittämisestä annetussa liikenne- ja viestintäministeriön päätöksessä olevaa sääntelyä.

Ehdotetulla 2 momentilla pannaan täytäntöön käyttöoikeusdirektiivin 8 artikla. Ehdotettu säännös vastaa käyttöoikeusdirektiivin 12.1 artiklan esimerkkiluettelon i) kohtaa.

Ehdotetun pykälän 3 momentin mukaan Viestintävirasto voi 19 §:n mukaisella päätöksellä asettaa muulle kuin huomattavan markkinavoiman yritykselle 2 momentissa tarkoitettua velvollisuuden, jos teleyritys hallitsee käyttäjien yhteyksiä viestintäverkkoon ja velvollisuuden asettaminen on viestintäverkkojen yhteenliitettävyyden varmistamiseksi välttämätöntä.

Käyttöoikeusdirektiivin 8.3 artikla rajoittaa velvollisuuksien asettamista muille kuin huomattavan markkinavoiman yrityksille. Käyttöoikeusdirektiivin 5.1 artiklan a) kohdan mukaan velvollisuuksia, kuten esimerkiksi yhteenliittämisvelvollisuus, pitää kui-

tenkin asettaa yrityksille, joiden määräämisvallassa ovat yhteydet loppukäyttäjiin, jos se on välttämätöntä päästä päähän -liitettävyyden varmistamiseksi. Ehdotetulla 3 momentilla pannaan täytäntöön mainittu käyttöoikeusdirektiivin säännös.

Sääntelyn tarkoituksena on turvata käyttäjien palveluiden toimivuus. Käytännössä säännös voi tulla sovellettavaksi esimerkiksi tilanteessa, jossa kilpailun toimivuudesta huolimatta ehdotetun 39 §:n mukaiset tavoitteet kuten käyttäjien mahdollisuudet soittaa puhelimella yhdestä viestintäverkosta toiseen viestintäverkkoon eivät toteudu.

Ehdotetun pykälän 4 momentin mukaan teleyrityksen, jolle Viestintävirasto on asettanut yhteenliittämismvelvollisuuden, on noudatettava 40 – 42 ja 45 §:n säännöksiä, jos yhteenliittämismvelvollisuuden sisällöstä ei muutoin päästä sopimukseen. Osapuolilla on siten oikeus sopia yhteenliittämisen ehdoista lain säännöksistä poiketen lain 42 ja 44 §:ää lukuun ottamatta.

40 §. *Yhteenliittämisen toteuttaminen.* Ehdotetun pykälän 1 momentin mukaan yhteenliittäminen on tehtävä yhteenliittämistä pyytävän teleyrityksen osoittamassa kohdassa, jollei se ole teknisesti epätarkoituksenmukaista tai kohtuutonta yhteenliittämismvelvollisen teleyrityksen kannalta. Säännös vastaa sisällöltään nykyisen viestintämarkkinalain 10 §:n 1 momentin säännöstä.

Viestintäverkkojen yhteenliittäminen voidaan toteuttaa useissa vaihtoehtoisissa verkko kohdissa. Tietty yhteenliittämiskaipaikka saattaa olla esimerkiksi maantieteellisen sijaintinsa takia yhteenliittämistä pyytävän teleyrityksen kannalta edullisempi kuin toinen. Vastaavasti sama yhteenliittämiskohta saattaa olla yhteenliittämismvelvollisen teleyrityksen kannalta epäedullinen. Ehdotetun säännöksen tarkoituksena on antaa perusteet yhteenliittämiskaikkaa koskevan eturistiriidan ratkaisemiselle. Säännöksen perusteella yhteenliittämistä pyytävä teleyritys saa valita haluamansa yhteenliittämiskohdan.

Yhteenliittämismvelvollinen teleyritys voi kieltäytyä yhteenliittämisestä tässä kohdassa ainoastaan, jos siihen on laissa mainittu hyväksyttävä peruste.

Hyväksyttäviä perusteita on kaksi ja ne ovat osin päällekkäisiä. Tekniseen epätarkoi-

tuksenmukaisuuteen vetoaminen voi tulla kysymykseen esimerkiksi tilanteessa, jossa luovutusvelvollinen teleyritys joutuisi toteuttamaan omaan viestintäverkkoonsa huomattavia muutostöitä yhteenliittämisen toteuttamiseksi. Luovutusvelvollisen teleyrityksen kannalta kohtuutonta saattaisi olla yhteenliittäminen sellaisessa paikassa, jossa viestintäverkon kapasiteetti ei yhteenliittämisen seurauksena enää riittäisi luovutusvelvollisen teleyrityksen omiin tarpeisiin ilman lisäinvestointeja ja yhteenliittäminen aiheuttaisi näin haittaa luovutusvelvollisen teleyrityksen omalle televiestinnälle.

Ehdotetun pykälän 2 momentin mukaan yhteenliittäminen on tehtävä niin nopeasti kuin se on teknisesti mahdollista. Säännös vastaa sisällöltään nykyisen viestintämarkkinalain 10 §:n 2 momentin säännöstä. Yhteenliittäminen edellyttää aktiivisia toimenpiteitä yhteenliittämismvelvolliselta teleyritykseltä, eikä tällä säännöksen mukaan ole oikeutta aiheuttomasti viivyttellä toimenpiteitä toteuttaessaan.

Ehdotetun pykälän 3 momentin mukaan yhteenliittämismvelvolliselta teleyritykseltä perittävä korvaus yhteenliittämistä pyytävän teleyrityksen viestintäverkon käytöstä ei saa olla kohtuuton. Säännös vastaa sisällöltään nykyisen viestintämarkkinalain 10 §:n 3 momentin periaatetta, jonka mukaan huomattavan markkinavoiman yrityksen on hyväksyttävä kaikki kohtuulliset yhteenliittämistä koskevat vaatimukset. Vaikka yhteenliittämistä pyytävällä teleyrityksellä on oikeus vapaasti hinnoitella viestintäverkkonsa käyttö, hinta ei saa olla kuitenkaan kohtuuttoman korkea. Korvausta on pidettävä kohtuuttomana, jos se poikkeaa selvästi yleisestä hinntatasosta.

Ehdotettu sääntely on sopusoinnussa käyttöoikeusdirektiivin 12 artiklan 1 kohdan kanssa, jossa todetaan, että kansalliset sääntelyviranomaiset voivat liittää teleyritykselle asetettaviin velvollisuuksiin vilpittömyyttä, kohtuullisuutta ja määräraajoja koskevia ehtoja.

Pykälässä asetetut velvoitteet kohdistuvat vain sellaiseen teleyritykseen, jolle Viestintävirasto on asettanut yhteenliittämismvelvoitteen.

41 §. *Kansainvälisten telepalvelujen yh-*

teenliittäminen. Pykälässä säädetään televiestinnän ohjauksesta kansainvälisten telepalvelujen osalta. Ehdotetun pykälän 1 momentin mukaan televiestintä ulkomaille on ohjattava kansainväliseen telepalveluun kansainvälistä telepalvelua tarjoavan teleyrityksen valitseman kaukotelepalvelun kautta. Saman pykälän 2 momentin mukaan jokaisesta yleisestä kansainvälisestä telepalvelusta tulee olla pääsy kaikkiin paikallistelepalveluihin.

Määritelmiä koskevan 2 §:n mukaan kansainvälisellä telepalvelulla tarkoitetaan viestintäpalvelua, jossa välitetään televiestintää Suomessa ja ulkomailta sijaitsevien liittymien välillä. Kaukotelepalvelulla tarkoitetaan viestintäpalvelua, jossa välitetään televiestintää eri telealueilla sijaitsevien liittymien välillä. Paikallistelepalvelulla tarkoitetaan viestintäpalvelua, jossa välitetään televiestintää samalla telealueella sijaitsevien liittymien välillä.

Lain 39 §:n 4 momentin mukaan osapuolilla on oikeus sopia televiestinnän ohjauksesta tämän pykälän säännöksistä poiketen.

Lähtökohtana on se, että osapuolet sopivat asiasta keskenään. Jos sopimukseen ei päästä televiestinnän ohjaus määräytyy ehdotetun pykälän mukaisesti.

Ehdotettu pykälä vastaa nykyisen yhteenliittämispäätöksen 12 §:n säännöstä. Säännös kohdistuu kuitenkin ainoastaan sellaiseen teleyritykseen, jolle Viestintävirasto on asettanut yhteenliittämismuutoksen.

42 §. *Matkaviestinpalvelujen yhteenliittäminen.* Pykälässä säädetään televiestinnän ohjauksesta matkaviestinverkkojen osalta. Ehdotetun pykälän mukaan televiestintä matkaviestinverkon ja muiden viestintäverkkojen välillä on ohjattava matkaviestinpalvelua tarjoavan teleyrityksen valitseman kaukotelepalvelun kautta.

Lain 39 §:n 4 momentin mukaan osapuolilla on oikeus sopia televiestinnän ohjauksesta tämän pykälän säännöksistä poiketen.

Televiestintä matkaviestinverkon ja muiden viestintäverkkojen välillä voidaan ohjata kaukotelepalvelun kautta tai verkkojen välillä suorilla yhteyksillä. Lähtökohtana on se, että osapuolet sopivat asiasta keskenään. Jos sopimukseen ei päästä, televiestinnän ohjaus määräytyy ehdotetun pykälän mukaisesti. Jos molemmat viestintäverkot ovat matkavies-

tinverkkoja, valintaoikeus on säännöksen mukaan sillä teleyrityksellä, jonka verkosta televiestintä lähtee.

Ehdotettu pykälä vastaa nykyisen yhteenliittämispäätöksen 13 §:n säännöstä. Säännös kohdistuu kuitenkin ainoastaan sellaiseen teleyritykseen, jolle Viestintävirasto on asettanut yhteenliittämismuutoksen.

43 §. *Puhelinverkon käytöstä perittävä korvaus.* Ehdotetussa pykälässä säädetään yhteenliittämiskorvauksista eli teleyritysten perimistä korvauksista oman viestintäverkkonsa käytöstä silloin, kun televiestintä kulkee useammassa eri viestintäverkossa. Ehdotetun pykälän 1 momentin mukaan teleyrityksen on hinnoiteltava erikseen korvaus puhelinverkon käytöstä yhteyden muodostamiseen silloin, kun yhteys muodostetaan teleyrityksen puhelinverkosta toisen teleyrityksen puhelinverkkoon (nouseva liikenne). Ehdotetun pykälän 3 momentin mukaan teleyrityksen on hinnoiteltava erikseen korvaus puhelinverkon käytöstä yhteyden muodostamiseen silloin, kun yhteys muodostetaan toisen teleyrityksen puhelinverkosta teleyrityksen puhelinverkkoon (laskeva liikenne). Nousevalla liikenteellä tarkoitetaan siten esimerkiksi liikennettä tilaajan (soittajan) puhelimesta tilaajan kanssa liittymäsopimuksen tehneen teleyrityksen verkon ja muiden verkkojen yhteenliittämispisteeseen. Laskevalla liikenteellä tarkoitetaan vastaavasti liikennettä yhteenliittämispisteestä puhelun vastaanottajan verkkoon.

Ehdotetun pykälän 2 ja 4 momentissa on säännökset, joiden mukaan nousevaa ja laskevaa liikennettä ei määrättyjen yhteyksien osalta tarvitse hinnoitella erikseen.

Pykälän 2 momentin mukaan nousevaa liikennettä ei tarvitsisi hinnoitella erikseen silloin, kun yhteys muodostetaan matkaviestinverkosta kiinteään puhelinverkkoon tai matkaviestinverkosta toiseen matkaviestinverkkoon. Nousevaa liikennettä ei myöskään tarvitsisi hinnoitella erikseen kiinteästä puhelinverkosta saman telealueen kiinteään puhelinverkkoon paitsi, jos yhteys on valittu tunnuksetta tai ensisijaisvalinnalla. Pykälän 4 momentin mukaan laskevaa liikennettä ei tarvitsisi hinnoitella erikseen silloin, kun yhteys muodostetaan kiinteästä puhelinverkosta matkaviestinverkkoon. Hinnoitteluvollii-

suus koskisi siten nousevan liikenteen osalta matkaviestinverkosta valtakunnallisiin palvelunumeroihin tai ilmaisnumeroihin lähtevää liikennettä. Matkaviestinverkkoon laskevan liikenteen osalta hinnoitteluvollisuus koskisi toisesta matkaviestinverkosta ja ulkomailta tulevaa liikennettä.

Ehdotettu pykälä vastaa nykyisen yhteenliittämispäätöksen 15 a §:n säännöstä.

Nykyisen yhteenliittämispäätöksen mukainen sääntely on tehnyt mahdolliseksi hinnoittelukäytännön, jossa kiinteästä verkosta matkaviestinverkkoon soitettaessa puhelun hinnoittelee eli loppuasiakashinnan määrittelee matkaviestinyritys. Kyseessä on siis käyttäjältä perittävä loppuasiakashinta, ei laskevista liikenteestä perittävä teleyritysten välinen yhteenliittämismaksu.

Yhteenliittämismaksuja ovat vain kiinteisiin verkkoihin laskevaa liikennettä sekä toisista matkaviestinverkoista ja ulkomailta matkaviestinverkkoihin laskevaa liikennettä koskevat maksut. Kiinteästä verkosta matkaviestinverkkoihin suuntautuvan liikenteen matkaviestinosuus on jätetty matkaviestinoperaattoreiden hinnoiteltavaksi, koska matkaviestinoperaattoreita on useita ja niiden välille muodostuvan kilpailun vuoksi hinnat ovat alempia kuin jos kiinteän verkon operaattori maksaisi yhteenliittämismaksun matkaviestinoperaattorille ja tämän jälkeen perisi puhelun kokonaishinnan loppukäyttäjältä. Sääntelyä ei esityksessä esitetä tältä osin muutettavaksi, koska se on käytännössä osoittautunut toimivaksi ratkaisuksi.

Ehdotettu 43 § tulee sovellettavaksi tilanteessa, jossa Viestintävirasto on katsonut, että yrityksellä on tietyillä relevanteilla markkinoilla huomattava markkinavoima ja kilpailutilanteen korjaamiseksi asettanut teleyritykselle 37 §:n mukaisen velvollisuuden noudattaa yhteenliittämismaksuissa kustannussuuntautunutta ja syrjimätöntä hinnoittelua. Asetetun hinnoitteluvollisuuden kohdentuminen eri liikennetyyppien osalta määräytyy silloin ehdotetun pykälän perusteella.

44 §. *Määräalennusten kieltö.* Ehdotetun pykälän mukaan puhelinverkkojen yhteenliittämisestä perittävä korvaus ei saa riippua välitetyn televiestinnän määrästä. Velvoite kohdistuu ainoastaan sellaiseen teleyritykseen, jolle Viestintävirasto on asettanut yh-

teenliittämismaksuvelvoitteen. Osapuolet eivät voi keskinäisellä sopimuksella poiketa tämän pykälän säännöksestä.

Asettamalla määräalennuksen edellytyksenä oleva televiestinnän määrä tarkoituksellisesti sopivalle tasolle, määräalennuksilla voidaan keinotekoisesti kiertää syrjimättömän hinnoittelun vaatimusta. Syrjimättömän hinnoittelun vaatimus ei itsessään 84 §:n yksityiskohtaisissa perusteluissa selostetulla tavalla välttämättä merkitse määräalennusten kieltöä. Yhteenliittämisen osalta ehdotetun pykälän mukainen kieltö on kuitenkin edellä kerrottujen keinottelumahdollisuuksien ehkäisemiseksi välttämätön. Ehdotettu pykälä vastaa nykyisen yhteenliittämispäätöksen 16 §:n 3 momentin säännöstä.

Säännös on sopusoinnussa käyttöoikeusdirektiivin 10 artiklan kanssa.

45 §. *Telemaksujen perintä.* Ehdotetussa pykälässä on säännökset telemaksujen perinnästä tilanteessa, jossa käyttäjältä perittävä maksu koostuu kahden tai useamman eri viestintäverkon käytöstä. Käytännön esimerkkinä voidaan mainita tilanne, jossa asiakas soittaa kiinteän puhelinverkon puhelimesta matkaviestinverkon puhelimeen. Käyttäjällä on liittymäsopimus kiinteän puhelinverkon teleyrityksen kanssa, joka veloittaa oman verkkonsa käytön puhelinlaskun yhteydessä. Matkaviestinverkon operaattorin, jolla ei ole sopimusta käyttäjän kanssa, on sen sijaan joko pyydettävä liittymäsopimuksen tehnyttä teleyritystä perimään matkaviestinverkon käytöstä aiheutuva maksu tai laskutettava käyttäjää itse, jolloin se tarvitsee laskutustietoja toiselta teleyritykseltä.

Ehdotetun pykälän 1 momentin mukaan liittymäsopimuksen tehnyt teleyritys on viestintäpalvelua tarjoavan toisen teleyrityksen pyynnöstä velvollinen kustannussuuntautuneeseen ja syrjimättömään hintaan perimään toisen teleyrityksen maksut tai antamaan toiselle teleyritykselle laskujen perinnän kanalta välttämättömät tiedot. Teleyritys voi siten aina vaatia liittymäsopimuksen tehnyttä teleyritystä perimään maksut puolestaan. Liittymäsopimuksen tehnyt teleyritys ei voi tästä kieltäytyä. Sillä on kuitenkin oikeus periä palvelusta korvaus. Kustannussuuntautunutta ja syrjimätöntä hintaa on selostettu tarkemmin 84 §:n yksityiskohtaisissa

perusteluissa.

Teleyrityksellä on myös oikeus periä maksut itse. Silloin liittymäsopimuksen tehneelle teleyritykselle on varattava kohtuullinen siirtymäaika, ennen kuin viestintäpalvelua tarjoava teleyritys voi aloittaa maksujen perimisen. Ehdotetun pykälän 2 momentin mukaan tieto maksuvelvollisen liittymän tilaajanumerosta on siirrettävä teleyhteyden aikana. Jos tilaajanumeron siirtäminen ei ole teknisesti mahdollista, liittymäsopimuksen tehnyt teleyritys on velvollinen toimittamaan laskutuksessa tarvittavat tiedot toiselle teleyritykselle tai, jos tämä ei ole mahdollista, perimään maksut korvauksetta.

Ehdotettu pykälä vastaa nykyisen yhteenliittämispäätöksen 17 §:n säännöstä.

6 luku. Numerointi

46 §. *Telealueet.* Viestintävirasto päättää pykälän 1 momentin mukaan Suomen jakautumisesta telealueisiin. Telealueella tarkoitetaan tiettyä maantieteellistä aluetta, jonka sisällä tapahtuvassa televiestinnässä ei pääsääntöisesti käytetä suuntanumeroa. Soitettaessa samalla telealueella sijaitsevasta numerosta toiseen puhelusta laskutetaan pääsääntöisesti paikallispuhelun hinta.

Nykyiset telealueet vastaavat numerointialueita Uudenmaan telealuetta lukuun ottamatta. Uudenmaan telealue jakautuu kahteen numerointialueeseen, 09- ja 019-alueisiin. Tätä jakoa ei ole tarvetta muuttaa lain voimaan tullessa. Viestintävirasto voi 47 §:n 3 momentin 2 kohdan perusteella jatkossakin määrittellä telealueet ja numerointialueet toisistaan poikkeavasti, mutta tätä mahdollisuutta tulisi numeroinnin selkeys huomioon ottaen käyttää vain poikkeuksellisesti.

Telealueiden jakoa koskeva Viestintäviraston päätös olisi hallintopäätös, josta voi valittaa hallintolainkäyttölaissa mainituin edellytyksin hallinto-oikeuteen. Säännös merkitsisi muutosta nykytilanteeseen, koska telealuejako määrätään nykyisin liikenneministeriön yhteenliittämistä koskevassa päätöksessä. Telealuejakoa koskeva päätäntävalta siirtyisi säännöksen mukaan liikenne- ja viestintäministeriöltä Viestintävirastolle. Muuttamalla

telealuejakoa koskeva päätöksenteko oikeusnormista valituskelpoiseksi hallintopäätökseksi lisättäisiin käyttäjien mahdollisuuksia vaikuttaa numerointiin.

Viestintävirasto voi 127 §:n 1 momentin mukaan päätöksessään määrätä, että telealueiden jakoa koskevaa päätöstä on noudatettava muutoksenhausta huolimatta, jollei valitusviranomainen toisin määrää. Saman pykälän 2 momentin mukaan Viestintävirastolla on oikeus tarvittaessa valittaa hallinto-oikeuden päätöksestä korkeimpaan hallinto-oikeuteen.

Lain 118 §:n 1 momentin mukaan teleyrityksiä ja käyttäjiä edustaville tahoille on varattava tilaisuus esittää näkemyksensä ennen telealuejakoa koskevan päätöksen tekemistä. Käyttäjien edustajina olisi kuultava ainakin kuluttaja-asiamiestä, kuntia edustavaa tahoa sekä alueella harjoitettua elinkeinotoimintaa edustavaa tahoa. Viestintäviraston on 117 §:n 1 momentin mukaan julkaistava telealuejakoa koskeva päätös siten, että se on teleyritysten ja käyttäjäryhmien saatavilla.

Telealuejaon on pykälän 2 momentin mukaan oltava tarkoituksenmukainen. Telealuejaon tulisi olla mahdollisimman pysyvä. Muutokset telealuejaossa tulevat kalliiksi teleyrityksille ja käyttäjille ja ne aiheuttavat aina muutoksia myös numerointiin. Jos telealuejakoa on tarpeen muuttaa, muutokset on tehtävä mahdollisimman kustannustehokkaasti ja siten, että uusi jako olisi mahdollisimman pysyvä.

Telealueita muodostettaessa on 2 momentin mukaan erityisesti otettava huomioon tietyllä alueella harjoitetun televiestinnän määrä ja sen suuntautuminen, viestintäverkkojen tekninen rakenne sekä numeroiden mahdollisimman tehokas käyttö. Pykälän luettelo ei ole tyhjenteävä, vaan se on luettelo niistä vähimmäiskriteereistä, jotka Viestintäviraston tulee telealueita muodostettaessa ottaa huomioon.

Telealueiden jaossa ei välttämättä tarvitse noudattaa kunta- tai läänijakoa, vaan jako voidaan tehdä millä tahansa tarkoituksenmukaisella perusteella. Jos televiestintä on vilkasta tietyllä talousalueella esimerkiksi alueen elinkeinotoimintaan liittyvistä syistä, telealuetta muodostettaessa voidaan ottaa huomioon televiestinnän määrä ja sen suun-

tautuminen. Tällä kriteerillä arvioituna telealue tulisi muodostaa siten, että käyttäjät pystyvät soittamaan paikallispuheluilla sillä maantieteellisellä alueella, jolla televiestintä on vilkkainta. Viestintävirasto voi telealuejako valmisteltaessa tarvittaessa velvoittaa tietyn alueen teleyritykset esittämään selvitystä alueella harjoitetun televiestinnän määrästä.

Viestintäverkkojen teknisen rakenteen huomioiminen telealueita muodostettaessa liittyy myös tarpeeseen säilyttää televiestintä mahdollisimman edullisena käyttäjille. Telealue tulisi muodostaa verkon fyysisestä ja loogista rakennetta tukien, jotta teleyrityksille ja sitä kautta käyttäjille ei tarpeettomasti aiheutuisi kustannuksia siitä, että viestintäverkon tekniset elementit sijaitsevat eri telealueilla.

Lain voimaan tullessa oleva telealuejako pysyy voimassa, kunnes sitä on tarpeen muuttaa. Voimassa olevaa telealuejakoa ei siis tarvitse muuttaa yksinomaan uuden lain voimaantulon vuoksi.

Pykälän säännöksellä pannaan yhdessä 47 ja 48 §:n kanssa täytäntöön puitedirektiivin 10 artiklan 1, 2 ja 3 kohta.

47 §. *Viestintäviraston numerointia koskeva määräys.* Teletoiminnan numeroita ja tunnuksia jaettaessa on pykälän 1 momentin mukaan pyrittävä numeroinnin selkeyteen ja tehokkuuteen sekä otettava huomioon numerointia ja tunnuksia koskevat kansainväliset veloitteet. Numerot voidaan käyttötarkoituksen perusteella luokitella ainakin maantieteellisiin numeroihin, joita ovat tiettyyn telealueeseen sidotut numerot ja muihin kuin maantieteellisiin numeroihin, joita ovat esimerkiksi erilaiset valtakunnalliset palvelunumerot, erityismaksulliset numerot ja matkaviestinverkkojen numerot. Tunnuksilla tarkoitetaan säännöksessä esimerkiksi viestintäverkkojen sisäisiä tunnuksia, kuten merkinantopistekodeja.

Numerointia ja tunnuksia koskevilla kansainvälisillä veloitteilla viitataan puitedirektiivin 10 artiklan 4 kohdassa mainittuihin yhteiseurooppalaisten palvelujen edistämiseksi tarpeellisiin jäsenvaltioiden toimenpiteisiin Euroopan yhteisöjen toimielimissä sekä 10 artiklan 5 kohdassa mainittuihin jäsenvaltioiden yhteisiin kannanottoihin kansainvälisissä organisaatioissa.

Viestintävirasto voi 2 momentin mukaan

antaa numerointia koskevat tarkemmat määräykset. Viestintäviraston määräyksillä määrätään pykälän mukaan siitä, millaisia numeroita ja tunnuksia teletoiminnassa saa käyttää ja mihin tarkoitukseen niitä on käytettävä.

Numerot luokitellaan käyttötarkoituksen perusteella erilaisiin ryhmiin, jotka vaikuttavat muun muassa estopalvelujen rakentamiseen. Esimerkiksi palvelunumerot jaetaan aikuisviihteeseen, hyötöpalveluihin ynnä muihin käyttötarkoituksiluokkiin.

Numerointia koskevia Viestintäviraston määräyksiä voi olla useita, jos säännösten ryhmittely eri määräyksiin on tarkoituksenmukaista esimerkiksi viestintäverkkojen teknisistä eroavuuksista tai määräysten erilaisista kohderyhmistä johtuen. Nykyisin voimassa olevat määräykset koskevat yleisen televerkon numerointia (THK 32 E/2001 M), laajakaistaverkkojen numerointia (THK 42/1997 M), merkinantopisteiden numerointia (Viestintävirasto 28 C/2002 M) ja numeron siirrettävyyttä (THK 46/1999 M).

Numerointia koskevat määräykset ovat julkisia, koska ne on Suomen säädös-koelmasta annetun lain (188/2000) 5 §:n sekä ministeriöiden ja muiden viranomaisten määräyskokoelmista annetun lain (189/2000) 4 §:n mukaan julkaistava joko säädös-koelmassa tai viranomaisen omassa määräys-koelmassa. Viestintävirasto on perinteisesti julkaissut tekniset määräyksensä myös viraston verkkosivuilla.

Suomalaisen säädösvalmisteluperinteen mukaisesti myös lakia alemmanasteista määräystä valmisteltaessa kuullaan määräyksen kohderyhmää. Viestintäviraston tulee numerointia koskevaa määräystä valmisteltaessa varata teleyrityksiä ja käyttäjiä edustaville tahoille tilaisuus lausua käsityksensä määräysluonnoksesta. Kuuleminen on perinteisesti tapahtunut joko kirjallisen lausuntopyyntöön välityksellä tai erillisessä kuulemistilaisuudessa. Määräykset valmistellaan yleensä työryhmässä, jossa ovat jäseninä määräyksen kohderyhmien edustajat.

Säännöksellä pannaan yhdessä 46 ja 48 §:n kanssa täytäntöön puitedirektiivin 10 artikla. Viestintäviraston numerointia koskeva määräys vastaa käsitteellisesti direktiivin artikkelissa mainittua numerointisuunnitelmaa.

Pykälän 3 momentin mukaan internetin

verkkotunnuksista säädetään erikseen. Verkkotunnuksia koskee erillinen laki verkkotunnuksista (verkkotunnuslaki, /2002).

48 §. *Numerointipäätös.* Viestintävirasto päättää pykälän 1 momentin mukaan teleyrityksen ja muiden henkilöiden käyttöön annettavista numeroista ja tunnuksista. Henkilöllä tarkoitetaan pykälässä sekä oikeushenkilöä että luonnollista henkilöä.

Numerot ja tunnukset on jaettava siten, että teleyrityksiä ja muita henkilöitä kohdellaan toiminnan laatu ja laajuus huomioon ottaen mahdollisimman tasapuolisesti. Useimmiten numeroiden jakaminen tapahtuu neuvottelemalla teleyritysten ja muiden vastaanottajien kanssa. Tarvittaessa numerot ja tunnukset voidaan jakaa esimerkiksi arpomalla.

Pykälän 1 momentin säännöksellä pannaan yhdessä 46 ja 47 §:n kanssa täytäntöön puitedirektiivin 10 artiklan 1, 2 ja 3 kohta. Säännös ei ole ristiriidassa valtuutusdirektiivin 5 artiklan 2 kohdan kanssa. Sääntely vastaa sisällöllisesti liikenneministeriön yhteenliittämistä koskevan päätöksen 4 §:n 1 ja 3 momenttia.

Viestintäviraston on 2 momentin mukaan tehtävä päätös numeron tai tunnuksen jakamisesta (numerointipäätös) kolmen viikon kuluessa hakemuksen vastaanottamisesta. Jos numerolla tai tunnuksella on poikkeuksellista taloudellista arvoa, numerointipäätös voidaan kuitenkin tehdä kuuden viikon kuluessa hakemuksen vastaanottamisesta. Pykälän 2 momentin säännöksellä pannaan täytäntöön valtuutusdirektiivin 5 artiklan 3 ja 4 kohta. Voimassa olevassa lainsäädännössä ei ole vastaavaa säännöstä.

Määräaika lähtee kulumaan siitä, kun hakemus on vastaanotettu sellaisessa muodossa, että se on yksilöitävissä. Hallintomenettelylain 4 §:n mukaan viranomaisella on neuvontavelvollisuus ja 9 §:n mukaan velvollisuus varata asianosaiselle mahdollisuus viranomaiselle toimitetussa asiakirjassa olevan puutteen korjaamiseen.

Poikkeuksellista taloudellista arvoa voi esimerkiksi olla numerolla, joka on rakenteeltaan sellainen, että se on helposti muistettavissa. Poikkeuksellista taloudellista arvoa liittyy myös sellaisiin numeroihin, joiden käyttöönotto edellyttää numeron käyttötaroituksen tai muun syyn vuoksi investointe-

ja. Tällaisia numeroita ovat esimerkiksi teleyrityksen ilmaisevat tunnukset, joiden tulisi olla mahdollisimman pysyviä.

Poikkeuksellista taloudellista arvoa edustavista numeroista voi olla kiinnostunut tavanomaista suurempi hakijajoukko ja valintamenettelyssä saatetaan joutua vertailemaan useampia hakemuksia ja valintaperusteita toisiinsa. Tämän vuoksi päätöksen teolle varattua aikaa voidaan tarvittaessa pidentää kolmella viikolla. Myös poikkeuksellista taloudellista arvoa edustava numero voidaan arpoa halukkaiden kesken. Jos arvonnasta on tiedotettu etukäteen niin kattavasti, että kaikki halukkaat pystyvät osallistumaan arvontaan, päätöksen teolle varattua aikaa ei ole tarpeen pidentää.

Numeron tai tunnuksen käyttöoikeuden haltija voidaan pykälän 4 momentin mukaan numerointipäätöksessä velvoittaa ottamaan numero käyttöön kohtuullisessa ajassa. Säännöksen pyrkimyksenä on tarvittaessa estää se, että numeroita varattaisiin, mutta ne jäisivät käyttämättä. Teleyritykset varaavat numeroita yleensä tarkoituksenaan ottaa ne käyttöön vasta siinä vaiheessa kun numero annetaan uudelle liittymäasiakkaalle. Säännöksen tarkoituksena ei ole puuttua tähän normaaliin käytäntöön, vaan estää ilmiselvät väärinkäytöstilanteet, joissa varattuja numeroita ei oteta käyttöön edes kohtuullisen ajan kuluessa. Velvollisuus ottaa numero käyttöön sekä 5 momentissa tarkoitettujen käyttöoikeuden kestoja koskevat ehdot takaavat yhdessä numeroiden mahdollisimman tehokkaan käytön. Numerointipäätös voidaan 5 momentin mukaan tehdä toistaiseksi tai tarjottavan palvelun kannalta tarkoituksenmukaiseksi määräajaksi. Numerointipäätöksen voimassaoloaika vastaa numeron käyttöoikeuden kestoajaa. Viestintävirasto voi numerointipäätöksessä määrätä, että numeroa on käytettävä tietyn palvelun tarjoamiseen sekä asettaa numeron käytölle muita numeroinnin selkeyden ja tehokkuuden tai käyttäjien etujen varmistamiseksi tarpeellisia ehtoja. Säännös on sopusoinnussa valtuutusdirektiivin 6 artiklan 1 kohdan ja liitteen C kohdassa mainittujen ehtojen kanssa.

Numerointipäätös on valituskelpoinen hallintopäätös. Valitusoikeus päätöksestä määräytyy hallintolainkäyttölain 6 §:n perusteella

eli päätöksestä saa valittaa se, johon päätös on kohdistettu tai jonka oikeuteen, velvollisuuteen tai etuun päätös välittömästi vaikuttaa. Viestintävirastolla on tarvittaessa viestintämarkkinalain 127 §:n 2 momentin perusteella valitusoikeus hallinto-oikeuden päätöksestä korkeimpaan hallinto-oikeuteen.

49 §. *Numerointimaksu.* Teleyritys ja muu numeron tai tunnuksen vastaanottava henkilö on pykälän mukaan velvollinen suorittamaan Viestintävirastolle numeron käytöstä numeroinnin hallinnosta ja valvonnasta aiheutuviin kustannusten kattamiseksi kiinteän maksun, jonka suuruus määräytyy sen mukaan, kuinka suuren osuuden käytettävissä olevasta numeroavaruudesta käyttöön otettu numero kuluttaa. Tarkemmat säännökset maksun suuruudesta annetaan liikenne- ja viestintäministeriön asetuksella. Säännös poikkeaa nykytilasta siten, että numerointimaksu sidotaan ehdotuksessa yksinomaan numeroinnin hallinnosta ja valvonnasta aiheutuviin kustannuksiin. Nykyisin numerointimaksuilla katetaan myös muun teletoiminnan valvontaa. Ehdotuksen seurauksena numerointimaksut laskevat. Muun teletoiminnan kulut ehdotetaan katettavaksi yleisellä valvontamaksulla. Henkilöllä tarkoitetaan pykälässä sekä oikeushenkilöä että luonnollista henkilöä.

Voimassa olevan liikenne- ja viestintäministeriön Viestintäviraston maksuja koskevan asetuksen mukaan numerointimaksua peritään teleyrityksiltä vuosittain ja maksun suuruus riippuu numeron käyttötarkoituksesta. Maksu on kiinteä.

Voimassa olevan asetuksen mukaan yleisen kiinteän puhelinverkon numerot maksavat 0,34 euroa ja yleisen matkaviestinverkon numerot 0,20 euroa liittymää kohden. Operaattoritunnukset maksavat kaukoliikenteessä 1 800 – 45 000 euroa operaattoritunnuksen pituudesta riippuen. Kallein operaattoritunnus on kolmenumeroinen. Palvelunumeroiden hinnoittelu vaihtelee 200 eurosta 43 000 euroon. Palvelunumeroiden hinnoitteluun vaikuttaa se, onko numero valtakunnallinen vai onko sen käyttö rajattu tietylle telealueelle. Myös palvelunumeron pituus vaikuttaa hinnoitteluun siten, että numeron pituus alentaa käyttömaksua, koska pidempi numero kuluttaa aina vähemmän käytettävissä olevaa

numeroavaruutta kuin lyhyt numero.

Tulevaisuudessa vuosimaksun rinnalla voidaan tarvittaessa ottaa käyttöön myös kertakorvaus.

Ehdotettu säännös ei ole ristiriidassa valtuutusdirektiivin 12 artiklan kanssa, koska kyse on hallinnollisesta maksusta, maksuvelvollisuus asetetaan avoimesti lainsäädännössä ja velvollisuus kohdistuu tasapuolisesti kaikkiin viestintäverkon numeroita ja tunnuksia käyttäviin.

50 §. *Numeron tai tunnuksen käyttöoikeuden peruuttaminen.* Viestintävirasto voi pykälän 1 momentin 1 ja 2 kohdan mukaan peruuttaa numeron tai tunnuksen käyttöoikeuden päätöksellä, jos numeron tai tunnuksen käyttöoikeuden haltija ei suorita numerointipäätökseen liittyvää maksua tai, jos numeroa tai tunnusta käytetään numerointipäätöksen vastaisesti. Numeron tai tunnuksen käyttöoikeus voidaan momentin 3 kohdan perusteella peruuttaa myös, jos numeroa tai tunnusta ei ole otettu käyttöön kohtuullisessa ajassa numerointipäätöksestä tai sen käyttö on lopetettu. Ennen peruuttamista koskevaa päätöstä numeron tai tunnuksen käyttöoikeuden haltijaa on kehotettava oikaisemaan menettelynsä kuukauden määräajassa.

Numeron tai tunnuksen käyttöoikeus voidaan 2 momentin mukaan lisäksi peruuttaa, jos peruuttamiseen on muu vastaava numeroinnin selkeyteen ja tehokkuuteen tai käyttäjien etuun liittyvä erittäin painava syy ja numeron tai tunnuksen käyttöoikeuden haltijalle on annettu mahdollisuus esittää näkemyksensä asiassa kuukauden määräajassa. Numeron tai tunnuksen käyttöoikeuden haltijalla tarkoitetaan säännöksessä teleyritystä tai muuta vastaanottajaa, jolle numeron tai tunnuksen käyttöoikeus on alunperin myönnetty. Teleyritykset luovuttavat saamiensa numeroiden käyttöoikeuden liittymäsopimuksen teon yhteydessä liittymäsopimuksen haltijalle. Säännöksessä käyttöoikeuden haltijalla ei kuitenkaan tarkoiteta numeron käyttöoikeutta liittymäsopimuksen perusteella hallinnoivaa asiakasta, vaan sitä tahoa, jolle Viestintävirasto on myöntänyt numeron tai tunnuksen käyttöoikeuden.

Säännöksellä pyritään takaamaan numeroiden mahdollisimman tehokas käyttö sekä valvotaan numerointipäätökseen perustuvien

oikeuksien käyttöä. Säännöksellä pannaan täytäntöön valtuutusdirektiivin 10 artiklan 2 ja 5 kohta.

Numerointipäätöksen peruuttamista koskeva Viestintäviraston päätös on valituskelpoinen hallintopäätös. Valitusoikeus päätöksestä määräytyy hallintolainkäyttölain 6 §:n perusteella eli päätöksestä saa valittaa se, johon päätös on kohdistettu tai jonka oikeuteen, velvollisuuteen tai etuun päätös välittömästi vaikuttaa. Viestintävirastolla on tarvittaessa viestintämarkkinalain 127 §:n 2 momentin perusteella valitusoikeus hallinto-oikeuden päätöksestä korkeimpaan hallinto-oikeuteen.

51 §. *Puhelinnumeron siirrettävyyteen liittyvät velvoitteet.* Puhelinverkossa toimiva teleyritys on pykälän 1 momentin mukaan velvollinen viivymättä huolehtimaan siitä, että sen kanssa liittymäsopimuksen tehnyt käyttäjä voi halutessaan säilyttää puhelinnumeron vaihtaessaan kiinteää liittymää tealueen sisällä tai matkaviestinliittymää tarjoavaa teleyritystä. Puhelinverkolla tarkoitetaan lain 2 §:n määritelmän mukaan kiinteää puhelinverkkoa ja matkaviestinverkkoa.

Puhelinnumeron siirrettävyydestä säädetään tällä hetkellä liikenneministeriön yhteenliittämistä koskevan päätöksen 4 §:n 5 momentissa sekä Viestintäviraston teknisessä määräyksessä (THK 46/1999 M). Ehdotettu sääntely laajentaisi numeron siirrettävyyden koskemaan myös matkaviestinverkon numeroita. Muutos on direktiivistä johtuva. Säännöksellä pannaan täytäntöön yleispalveludirektiivin 30 artiklan 1 kohta.

Numeron siirto tulisi tehdä viivytyksettä. Keskimäärin numeron siirtoon kuluu tällä hetkellä viisi arkipäivää. Siirrettyyn numeroon tulee voida liittää kaikki samat palvelut, jotka numeron vastaanottavassa verkossa on tarjolla muillekin liittymäasiakkaille.

Teleyritys ei 2 momentin mukaan saa periä käyttäjältä korvausta puhelinnumeron siirtämisestä toiselle teleyritykselle. Teleyritys saa periä toiselta teleyritykseltä 1 momentissa tarkoitettua puhelinnumeron siirrosta kustannuksia vastaavan kertakorvauksen, jos puhelinnumeron siirron tekninen toteuttaminen aiheuttaa kertaluonteisia kustannuksia. Kertakorvaus ei kuitenkaan saa olla niin suuri, että se estää palvelun käytön. Viestintävirasto voi yksittäistapauksessa päättää kerta-

korvauksen enimmäismäärästä. Säännöksellä pannaan täytäntöön yleispalveludirektiivin 30 artiklan 2 kohta.

Direktiivin 30 artiklan 2 kohdassa jäsenvaltioille asetetaan velvollisuus varmistaa, että numeron siirrettävyyteen liittyvän yhteenliittämisen hinnoittelu on kustannuslähtöistä. Säännöksessä edellytetään puuttumista teleyritysten väliseen hinnoitteluun, koska teleyritysten väliset kustannukset siirtyvät yleensä käyttäjähintoihin. Direktiivin mukaan tilaajille numeron siirrettävyydestä aiheutuvat kustannukset eivät saa ehkäistä palvelun käyttämistä. Jäsenvaltiot saavat direktiivin säännöksen perusteella valita sen tavan, miten tähän tavoitteeseen päästään.

Suomessa asia ehdotetaan ratkaistavan siten, että liittymäoperaattori ei saisi periä asiakkaalta korvausta, jos asiakas haluaa siirtyä toisen teleyrityksen asiakkaaksi ja siirtää numeronsa uudelle operaattorille. Vastaanottava operaattori sen sijaan saisi säännöksen mukaan periä uudelta asiakkaaltaan maksun numeron siirtämisestä, mutta on pidettävä erittäin todennäköisenä, ettei se sitä kilpailutilanteessa tule tekemään. Käyttäjälle ei siten käytännössä aiheutuisi kustannuksia numeron siirrettävyydestä.

Teleyritykselle saattaa aiheutua numeron siirron teknisestä toteuttamisesta kertaluonteisia kustannuksia. Tällaisia kustannuksia ovat esimerkiksi asennukseen ja muuhun siirron tekniseen toteuttamiseen liittyvät työvoimakulut. Liittymäoperaattorille varataan oikeus näiden kustannusten perimiseen asiakkaan vastaanottavalta uudelta operaattorilta. Kertakorvaus ei saa nousta kohtuuttomaksi, koska kaikki kustannukset vyörytetään käytännössä viime kädessä vastaanottavan operaattorin asiakkaiden maksettavaksi. Jos teleyritysten numeron siirrosta perimät kertakorvaukset nousevat kohtuuttomiksi, Viestintävirastolla on säännöksen mukaan mahdollisuus puuttua tilanteeseen. Viestintävirasto voi tällaisessa tilanteessa asettaa teleyrityksiä kuuluttamaan kertakorvaukselle tarpeelliseksi katsomansa hintakaton. Ehdotettu sääntely ei ole ristiriidassa yleispalveludirektiivin 30 artiklan 3 kohdan tai valtuutusdirektiivin liitteen C.3 kohdan kanssa.

Nykyisin kiinteän puhelinverkon numeron siirrettävyydestä peritään kuluttaja-

asiakkailta 150 – 205 euron siirtomaksua. Hinnoittelu on käytännössä estänyt numeron siirrettävyyden yleistymisen, koska kuluttaja-asiakkaat ovat pitäneet hinnoittelua kohtuuttomana. Siirrettävyyden yleistymiseen ovat kohtuuttoman hinnoittelun ohella vaikuttaneet toki muutkin seikat kuten rinnakkaisen liittymätarjonnan puuttuminen.

Teleyrityksellä ei pykälän 3 momentin mukaan ole 1 momentissa tarkoitettua puhelinnumeron siirtovelvoitetta käyttäjän vaihtaessa liittymän kiinteästä puhelinverkon liittymästä matkaviestinverkon liittymään tai matkaviestinverkon liittymästä kiinteän puhelinverkon liittymään. Ehdotettu säännös vastaa direktiivin säännöstä. Numeron siirrettävyyttä ei ole mielekästä toteuttaa vaihdettaessa liittymätyyppiä näiden kahden puhelinverkon välillä, koska puhelinliikenteen ohjaukseen vaikuttava numerointihierarkia on erilainen kiinteässä puhelinverkossa kuin matkaviestinverkossa. Kiinteässä verkossa numerointi on alueellinen, kun se matkaviestinverkossa on valtakunnallinen.

Pykälän 4 momentin mukaan siirretyn numeron alun perin luovuttanut teleyritys ja numeron vastaanottanut teleyritys vastaavat puoliksi numeron siirrosta mahdollisesti aiheutuvista puhelukohtaisista kustannuksista. Teleyritykset saisivat säännöksen mukaan toteuttaa numeron siirrettävyyden teknisesti parhaaksi katsomallaan tavalla Viestintäviraston teknisten määräysten puitteissa. Jos numeron siirrettävyyden teknisestä toteuttamistavasta aiheutuisi puhelukohtaisia liikennöintikustannuksia, nämä kustannukset jaettaisiin puoliksi siirretyn numeron luovuttaneen ja siirretyn numeron vastaanottaneen teleyrityksen kesken.

Numeron alkuperäisellä luovuttajalla tarkoitetaan sitä teleyritystä, jolta asiakas ensimmäisen kerran on siirtynyt numeronsa kanssa toisen palveluyrityksen asiakkaaksi. Alkuperäisellä teleyrityksellä tarkoitetaan säännöksessä siis numeron käyttöoikeuden ensimmäistä haltijaa, teleyritystä joka ensimmäisenä on tarjonnut numeroa liittymäasiakkaan käyttöön.

Pykälän 4 momentissa tarkoitettuja kustannuksia aiheutuisi lähinnä sellaisissa tilanteissa, joissa puhelinverkko, josta puhelu lähtee, ei ole varustettu yhtenäisellä, siirrettyjä nu-

meroita koskevalla tietokannalla eli niin sanotulla Master –tietokannalla. Jos puhelu soitetaan puhelinverkosta, jota ei ole varustettu Master –tietokannalla, puhelu ohjautuu siirretyn numeron vastaanottaneen teleyrityksen puhelinverkkoon siirretyn numeron luovuttaneen teleyrityksen verkon kautta. Tästä ylimääräisestä reitityksestä aiheutuvat kustannukset ehdotetaan pykälässä jaettavan numeron vastaanottaneen ja numeron luovuttaneen teleyrityksen kesken.

Pykälän 4 momentissa tarkoitettua korvauksia on käsitteellisesti erotettava 2 momentissa tarkoitetuista korvauksista. Momentissa 4 tarkoitettua korvauksia ovat siirrettyyn numeroon soitetuista puheluista aiheutuvia kustannuksia. Pykälän 2 momentissa tarkoitettua korvauksia taas ovat kustannuksia, jotka teleyrityksille aiheutuvat asiakkuuden siirtymisestä ja liittymän sulkemisesta. Pykälän 2 momentissa tarkoitettua korvauksia ovat luonteeltaan kertaluonteisia, 4 momentissa tarkoitettua korvauksia taas jatkuvia.

Pykälän 4 momentissa valittu kustannusten jakautumista koskeva ratkaisu jättää puhelinverkon varustamiseen liittyvät aikataulukysymykset teleyritysten kaupallisesti ratkaistaviksi. Siirtyminen Master –tietokantaan tehtäisiin siinä vaiheessa kun se on taloudellisesti järkevää. Teknisen kehityksen edetessä puhelinverkoista tulee joka tapauksessa ennen pitkää niin sanottuja älyverkkoja eli puhelinverkkoja, jotka on varustettu Master –tietokannalla. Oletettavaa on, että teleyritykset tulevat kaupallisiin sopimuksiin perustuen, muistakin kuin numeron siirrettävyyteen liittyvistä syistä, siirtymään älyverkkotekniikkaan muutaman vuoden kuluessa. Pykälän 4 momentin säännöksen merkitys tulee siten ajan myötä vähenevän olennaisesti.

Viestintävirasto antaa 52 §:n 2 momentin 2 kohdan säännöksen nojalla tarkemmat määräykset siirrettävyyden teknisestä toteuttamistavasta. Viestintäviraston teknisillä määräyksillä ei kuitenkaan voida velvoittaa teleyrityksiä toteuttamaan numeron siirrettävyyttä tavalla, joka edellyttäisi teleyritykseltä kohtuuttomia taloudellisia investointeja.

Puhelinverkossa toimiva teleyritys on 5 momentin mukaan velvollinen osaltaan huolehtimaan siitä, että käyttäjien saatavilla on yleinen, kattava ja maksuton tiedotuspalvelu

siirretyistä puhelinnumeroista. Tiedotus on välttämätön, jotta käyttäjät säilyttävät mahdollisuutensa seurata puheluittensa kustannuksia. Tiedotus voidaan käytännössä toteuttaa esimerkiksi perustamalla teleyritysten yhteinen maksuton palvelunumero, josta soittaja saa tiedon siirretyn numeron nykyisestä liittymäoperaattorista. Jokaisen siirretyn puhelun yhteydessä usealla kielellä annettava automaattinen tiedote siitä, että numero on siirretty, ei numeron siirrettävyyden yleistyessä varmastikaan olisi soittajien enemmistön mielestä kannatettava vaihtoehto tiedotuspalvelun toteuttamistavaksi.

52 §. *Puhelinnumeron siirrettävyyttä koskevat tekniset säännökset.* Viestintävirasto voi pykälän 1 momentin mukaan antaa puhelinnumeron siirrettävyyttä koskevia teknisiä määräyksiä. Viestintäviraston määräykset voivat 2 momentin mukaan koskea puhelinnumeroita, jotka teknisistä syistä vapautetaan siirtovelvoitteesta, siirrettävyyden teknistä toteuttamistapaa, siirrettyyn numeroon liittyvän puhelun ohjausta, siirrettyjä puhelinnumeroita koskevan tiedotuspalvelun järjestämistä tai muita näihin verrattavia numeron siirrettävyyden teknisiä edellytyksiä. Määräyksenantovaltuus vastaa sisällöllisesti Viestintäviraston voimassa olevaa määräystä puhelinnumeron siirrettävyydestä (THK 46/1999 M).

53 §. *Televiestintä Euroopan talousalueella.* Puhelinverkossa toimiva teleyritys on pykälän 1 momentin mukaan velvollinen osaltaan huolehtimaan siitä, että Euroopan talousalueeseen kuuluvista valtioista voidaan soittaa Suomessa käytössä oleviin muihinkin kuin maantieteellisiin numeroihin, jos se on teknisesti ja taloudellisesti mahdollista. Säännöksellä pannaan täytäntöön yleispalveludirektiivin 28 artikla.

Puhelinverkolla tarkoitetaan lain 2 §:n mukaan kiinteää puhelinverkkoa ja matkaviestinverkkoa. Muita kuin maantieteellisiä numeroita ovat kaikki sellaiset numerot, joita ei ole sidottu tiettyyn maantieteelliseen alueeseen. Tällaisia numeroita ovat esimerkiksi matkaviestinverkon numerot, 0700- ja 0600-alkuiset erityismaksulliset palvelunumerot, 0800-alkuiset ilmaiset palvelunumerot sekä 010- ja 020-alkuiset yritysnumerot.

Euroopan talousalueen valtioiden välisen

televiestinnän turvaamiseksi yleispalveludirektiivissä edellytetään, että jäsenvaltiot huolehtivat myös muiden kuin maantieteellisten numeroiden saavutettavuudesta. Muut kuin maantieteelliset numerot voivat olla ilmaispalvelunumeroita tai erityismaksullisia palvelunumeroita, joihin soittamista on voitu jo jäsenvaltion sisällä rajoittaa taloudellisista syistä tai kuluttajansuojaan tai alaikäisten suojaan liittyvistä syistä. Numeroiden erityiseen käyttötarkoitukseen saattaa liittyä myös teknisiä rajoituksia. Edellä mainituista syistä ei-maantieteellisten numeroiden saavutettavuutta voidaan direktiivin säännöksen mukaan tarvittaessa rajoittaa teknisin ja taloudellisin perustein.

Velvollisuus kohdistuu kaikkiin puhelinverkossa toimiviin teleyrityksiin tasapuolisesti teleyrityksen markkina-asetusta riippumatta. Teleyrityksen on rakennettava puhelinverkkonsa ja ei-maantieteellisiin numeroihin liittyvät viestintäpalvelunsa siten, ettei niillä rajoiteta Euroopan talousalueen käyttäjien mahdollisuuksia televiestintään.

Teleyrityksellä ei ole pykälän 2 momentin mukaan edellä mainittua velvollisuutta, jos puhelun vastaanottaja on kaupallisista syistä rajoittanut tietyiltä maantieteellisiltä alueilta tulevia puheluita. Joissakin jäsenvaltiossa eräät erityismaksullisten palvelunumeroiden avulla palveluitaan tarjoavat yritykset tai toiminnan harjoittajat ovat lähinnä maksujen perintään liittyvistä vaikeuksista johtuen rajoittaneet tietyiltä maantieteellisiltä alueilta tulevia puheluita. Myös ilmaisnumeroihin soittamista valtion rajojen ulkopuolelta on usein haluttu rajoittaa, koska palvelun tarjoaja ei halua maksaa soittajan ulkomaanpuhelumaksua. Nämä kaupalliset rajoitukset ovat erityismaksulliseen numeroon tai ilmaisnumeroon soitetun puhelun vastaanottajasta riippuvaisia, eikä esimerkiksi toisen jäsenvaltion alueella toimivalla teleyrityksellä ole mahdollisuuksia vaikuttaa niihin.

Viestintävirasto voi 3 momentin mukaan antaa tarkempia määräyksiä 1 momentissa mainitun velvollisuuden täyttämiseksi välttämättömistä teknisistä toimenpiteistä. Deletointisäännös on tarpeellinen, jotta Viestintävirasto voi tarvittaessa antaa asiasta selvennäviä, teknisiä normeja.

54 §. *Yleinen ulkomaantunnus.* Puhelin-

verkossa toimiva teleyritys on pykälän 1 momentin mukaan velvollinen osaltaan huolehtimaan siitä, että käyttäjät voivat soittaa ulkomaille käyttäen yleistä ulkomaantunnusta 00. Säännöksellä pannaan täytäntöön yleispalveludirektiivin 27 artiklan 1 kohta. Säännös vastaa sisällöltään voimassa olevan liikenneministeriön yhteenliittämistä koskevan päätöksen 22 §:ää.

Puhelinverkolla tarkoitetaan lain 2 §:n mukaan kiinteää puhelinverkkoa ja matkaviestinverkkoa. Velvollisuus kohdistuu kaikkiin puhelinverkossa toimiviin teleyrityksiin tasapuolisesti teleyrityksen markkina-asetamasta riippumatta. Teleyrityksen on rakennettava puhelinverkkonsa ja ulkomaanpuheluihin liittyvät viestintäpalvelunsa siten, ettei niillä rajoiteta käyttäjien mahdollisuutta käyttää yleisenä ulkomaantunnuksena 00-tunnusta.

Viestintävirasto voi 2 momentin mukaan antaa tarkempia määräyksiä 1 momentissa mainitun velvollisuuden täyttämiseksi välttämättömistä teknisistä toimenpiteistä. Deletointisäännös on tarpeellinen, jotta Viestintävirasto voi tarvittaessa antaa asiasta selventäviä, teknisiä normeja.

55 §. *Yleinen hätänumero.* Puhelinverkossa toimiva teleyritys on 1 momentin mukaan velvollinen osaltaan huolehtimaan siitä, että käyttäjät saavat yhteyden maksutta yleiseen hätänumeroon 112. Puhelinverkolla tarkoitetaan lain 2 §:n mukaan kiinteää puhelinverkkoa ja matkaviestinverkkoa. Yleisöpuhelimet ovat osa kiinteää puhelinverkkoa.

Säännöksellä pannaan täytäntöön yleispalveludirektiivin 6 artiklan 3 kohta ja 26 artiklan 1 kohta. Säännös vastaa pääosin voimassa olevan liikenneministeriön yhteenliittämistä koskevan päätöksen 4 §:n 3 momenttia sekä eräistä Euroopan yhteisöjen lainsäädännössä tarkoitetuista telemaksuista annetun liikenneministeriön päätöksen 4 §:n 3 momenttia.

Velvollisuus kohdistuu kaikkiin puhelinverkossa toimiviin teleyrityksiin tasapuolisesti teleyrityksen markkina-asetamasta riippumatta. Teleyrityksen on rakennettava puhelinverkkonsa ja viestintäpalvelunsa siten, ettei niillä rajoiteta käyttäjien mahdollisuutta saada maksuton yhteys yleiseen hätänumeroon. Yhteyden saamisella pykälässä tarkoitetaan soittamista tai esimerkiksi tekstiviestin

lähettämistä hätänumeroon, jos se on teknisesti mahdollista, taikka muuta tulevaisuudessa mahdollisesti tarjolla olevaa teknistä tapaa ottaa yhteys hätänumeroon.

GSM –matkaviestinverkon teknisistä ominaisuuksista johtuu, että soittaminen GSM –verkossa voi tapahtua myös ilman matkaviestinliittymän hallinnassa käytettävää älykorttia eli SIM –korttia. GSM –matkapuhelimesta voi siis käytännössä soittaa hätänumeroon myös ilman SIM –korttia.

Yleispalveludirektiivin 26 artiklan 1 kohdan mukaan jäsenvaltioilla voi olla myös muita kansallisia hätänumeroita. Suomessa muita yleisiä hätänumeroita on esimerkiksi poliisilla ja meripelastusviranomaisilla, joista jälkimmäisen viranomaisen numerolla ei kuitenkaan ole virallista hätänumerostatusta. Palvelun maksuttomuutta edellytetään yleispalveludirektiivin mukaan kuitenkin ainoastaan yleiseltä hätänumerolta 112.

Pykälän 2 momentin mukaan Viestintävirasto voi antaa tarkempia määräyksiä 1 momentissa mainitun velvollisuuden täyttämiseksi välttämättömistä teknisistä toimenpiteistä. Deletointisäännös on tarpeellinen, jotta Viestintävirasto voi tarvittaessa antaa asiasta selventäviä, teknisiä normeja.

56 §. *Yleinen numerotiedotuspalvelu.* Puhelinverkossa toimiva teleyritys on pykälän 1 momentin mukaan velvollinen osaltaan huolehtimaan siitä, että käyttäjien saatavilla on yleinen, kattava ja kohtuuhintainen numerotiedotuspalvelu. Säännöksellä pannaan täytäntöön yleispalveludirektiivin 5 artiklan 1 kohdan b alakohta sekä direktiivin 25 artikla.

Numerotiedotuksesta ei ole voimassa olevassa lainsäädännössä säännöksiä, vaan toiminta perustuu tällä hetkellä teleyritysten vapaaehtoiseen sopimukseen ja yhteistyöhön. Säännöksellä ei pyritä muuttamaan nykytilannetta, vaan huolehditaan siitä, että kaikilla käyttäjillä on oikeus jatkossakin saada tietonsa yleiseen numerotiedotukseen ja vastaanottaa numerotiedotuspalvelua kohtuuhintaan. Säännös on myös direktiivin täytäntöönpanon vuoksi välttämätön.

Direktiivin mukaan palvelulta edellytetään ensisijaisesti käyttäjien näkökulmasta arvioitavaa kohtuuhintaisuutta. Toistaiseksi kilpailu on Suomessa huolehtinut siitä, että numerotiedotus on pysynyt kohtuuhintaisena pal-

veluna.

Puhelinverkolla tarkoitetaan lain 2 §:n mukaan kiinteää puhelinverkkoa ja matkaviestinverkkoa. Velvollisuus kohdistuu kaikkiin puhelinverkossa toimiviin teleyrityksiin tasapuolisesti teleyrityksen markkina-asetmasta riippumatta. Teleyrityksen on omalta osaltaan aktiivisesti vaikutettava siihen, että käyttäjien tarpeita vastaava yleinen numerotiedotuspalvelu syntyy markkinoille ja että sitä ylläpidetään mahdollisimman kattavasti. Palvelun kattavuudella tarkoitetaan sitä, että kaikista liittymän haltijoista tulisi löytyä numerotiedotuksesta sekä kiinteän että matkaviestinverkon numerotiedot.

Numerotiedotuksen tietokantaan tulee sisältyä myös niin sanottu hätätietokanta, joka sisältää salaiset numerot ja niiden asennusosoitteet erilaisten hätätilanteiden varalta. Tietokannasta luovutetaan tietoja ainoastaan viranomaisille erityislainsäädännössä tarkemmin määritellyissä hätätilanteissa. Hätätietokannan perustamis- ja ylläpitokustannusten korvaaminen tapahtuu lain 97 ja 98 §:ssä mainittujen periaatteiden mukaisesti.

Numerotiedotuspalvelua tarjoava yritys ei 2 momentin mukaan saa numerotietoja käsitellessään suosia yhtä teleyritystä toisen teleyrityksen kustannuksella tai toimia muutoin syrjivällä tavalla. Säännöksellä pannaan täytäntöön yleispalveludirektiivin 25 artiklan 2 kohta, jonka mukaan yritysten on täytettävä kaikki tietojen saataville asettamista koskevat pyynnöt sovittussa muodossa ja oikeudenmukaisin, puolueettomin, kustannuslähtöisin ja syrjimättömin ehdoin. Numerotiedotuspalvelua tarjoava yritys toimisi syrjivästi, jos se kohtelisi käyttäjiä eri tavoin esimerkiksi siitä riippuen, minkä teleyrityksen liittymäasiakas käyttäjä on. Toiminnan syrjimättömyyteen liittyy myös vaatimus siitä, että numerotiedotuspalvelua tarjoava yritys ottaa tiedot vastaan kaikilta käyttäjiltä samassa muodossa ja samoin ehdoin.

Pykälän 3 momentin mukaan Viestintävirasto voi antaa tarkempia määräyksiä 1 momentissa mainitun velvollisuuden täyttämiseksi välttämättömistä teknisistä toimenpiteistä. Delegointisäännös on tarpeellinen, jotta Viestintävirasto voi tarvittaessa antaa asiasta selventäviä, teknisiä normeja.

57 §. *Puhelinluettelopalvelun tarjoaminen.*

Teleyrityksen on pykälän 1 momentin mukaan huolehdittava siitä, että sen kanssa kiinteän puhelinverkon tai matkaviestinverkon liittymän käytöstä sopimuksen tehneen käyttäjän nimeä, osoitetta, ja puhelinnumeroa koskevat yhteystiedot kerätään ja julkaistaan yleisesti saatavilla olevassa kattavassa ja kohtuuhintaisessa puhelinluettelossa, joka päivitetään vähintään kerran vuodessa. Puhelinluettelo voi olla painetussa tai sähköisessä muodossa. Niin kauan kuin internet-yhteys ei ole kaikkien suomalaisten saatavilla ja vapaasti käytettävissä, puhelinluettelopalvelua on tarjottava perinteisessä painetussa muodossa sähköisen puhelinluettelopalvelun ohella.

Säännöksellä pannaan täytäntöön yleispalveludirektiivin 5 artiklan 1 kohdan a alakohdan, 5 artiklan 2 ja 3 kohdat sekä 25 artikla. Säännös ei ole ristiriidassa valtuutusdirektiivin 6 artiklan tai liitteen C. 4 kohdan kanssa. Säännös vastaa pääosin sisällöltään voimassa olevan viestintämarkkinalain 8 §:n 2 momentin 8 kohtaa.

Velvollisuus kohdistuu kaikkiin puhelinverkossa toimiviin teleyrityksiin tasapuolisesti teleyrityksen markkina-asetmasta riippumatta. Teleyrityksen on omalta osaltaan aktiivisesti vaikutettava siihen, että käyttäjien tarpeita vastaava kattava sähköinen tai kirjallinen puhelinluettelo julkaistaan ja että sitä päivitetään tarpeen mukaan, vähintään vuoden välein. Puhelinluettelon kattavuudella tarkoitetaan sitä, että kaikista liittymän haltijoista tulisi puhelinluettelosta löytyä sekä kiinteän että matkaviestinverkon numerotiedot ja muut pykälässä mainitut yhteystiedot, jollei liittymän haltija ole kieltänyt jonkin tiedon julkaisemista. Säännöksessä mainitulla puhelinluettelon kattavuudella ei tarkoiteta sitä, että yksittäisen puhelinluettelon tulisi sisältää tiedot kaikista valtakunnan puhelinnumeroista, vaan puhelinluettelon tulee olla tietyltä maantieteelliseltä alueelta kattava osi. Puhelinluettelot on yleensä jaoteltu osiin telealueittain. Valtakunnallista puhelinluettelopalvelua ei ole mahdollista toteuttaa ainakaan painetussa muodossa. Sähköisessä muodossa olevat puhelinluettelot voivat olla valtakunnallisia, mutta nekään eivät tietosuojasyistä ole tällä hetkellä avoimia kaikille käyttäjille, vaan palvelun käyttöoikeus

perustuu sopimukseen puhelinluettelopalvelun tarjoajan ja asiakkaan välillä.

Käyttäjällä tarkoitetaan säännöksessä kaikkia liittämäsopimuksen haltijoita eli kuluttajia, ammatin- ja elinkeinonharjoittajia sekä yrityksiä ja yhteisöjä. Velvollisuus huolehtia yhteystietojen keräämisestä ja julkaisemisesta ei koske etukäteen maksettavia anonyymi-liittymiä (prepaid -liittymiä) tarjoavia teleyrityksiä.

Yhteystiedot on direktiivin edellyttämällä tavalla sidottu ainoastaan kiinteän puhelinverkon tai matkaviestinverkon liittämäsopimuksen haltijoita koskeviin tietoihin. Yhteystietoihin eivät esimerkiksi kuulu Internet-palvelun tarjoajien asiakkaiden yhteystiedot tai sähköpostiosoitteet. Säännöksessä on tyhjentävästi lueteltu ne vähimmäistiedot, jotka puhelinluettelossa on käyttäjän halutessa julkaistava. Puhelinluettelossa voidaan kuitenkin julkaista muitakin tietoja kuin pykälässä mainitut tiedot, jos puhelinluettelopalvelua tarjoava yritys ja käyttäjä pääsevät asiasta sopimukseen.

Palvelun kohtuuhintaisuutta on arvioitava käyttäjien näkökulmasta. Tällä hetkellä puhelinluettelo tarjotaan kiinteässä puhelinverkossa toimivan teleyrityksen liittämäsopimuskavalle ilmaiseksi. Muilta käyttäjiltä peritään puhelinluettelosta kohtuullisena pidettävä maksu.

Puhelinluettelopalvelua tarjoava yritys ei 2 momentin mukaan saa yhteystietoja käsitellessään suosia yhtä teleyritystä toisen teleyrityksen kustannuksella tai toimia muutoin syrjivällä tavalla. Säännöksellä pannaan täytäntöön yleispalveludirektiivin 25 artiklan 2 kohta, jonka mukaan yritysten on täytettävä kaikki tietojen saataville asettamista koskevat pyynnöt sovitussa muodossa ja oikeudenmukaisin, puolueettomin, kustannuslähtöisin ja syrjimättömin ehdoin. Puhelinluettelopalvelua tarjoava yritys toimisi syrjivästi, jos se kohtelisi käyttäjiä eri tavoin esimerkiksi siitä riippuen, minkä teleyrityksen liittämäsopimukseen käyttäjä on. Toiminnan syrjimättömyyteen liittyy myös vaatimus siitä, että puhelinluettelopalvelua tarjoava yritys ottaa tiedot vastaan kaikilta käyttäjiltä samassa muodossa ja samoin ehdoin.

Käyttäjän oikeudesta kieltää yhteystietojensa julkaiseminen puhelinluettelossa sekä

tietojen käsittelemisestä säädetään 3 momentin mukaan erikseen. Asiasta säädetään teletoiminnan tietosuojalain 19 ja 20 §:ssä. Henkilötietojen käsittelyyn sovelletaan lisäksi henkilötietojen käsittelystä annettua lakia (523/1999, jäljempänä henkilötietolaki).

58 §. *Yhteystietojen luovuttaminen.* Teleyrityksen ja sen kanssa 57 §:ssä tarkoitettujen yhteystietojen ylläpidosta sopimuksen tehneen yrityksen on pykälän 1 momentin mukaan pyynnöstä luovutettava edellä 57 §:ssä tarkoitetut yhteystiedot toiselle yritykselle puhelinluettelon laatimista tai numerotiedotuspalvelun tarjoamista varten käyttökelpoisessa muodossa. Yhteystiedot on luovutettava kustannussuuntautuneeseen hintaan ja syrjimättömin ehdoin. Säännöksellä pannaan täytäntöön yleispalveludirektiivin 5 artiklan 3 kohta sekä direktiivin 25 artiklan 1 ja 2 kohta. Säännös ei ole ristiriidassa valtutusdirektiivin 6 artiklan liitteen C.4 kohdan kanssa. Säännös vastaa sisällöltään voimassa olevan viestintämarkkinalain 8 §:n 2 momentin 9 kohtaa.

Yhteystietojen luovuttamista koskevalla velvollisuudella pyritään turvaamaan puhelinluettelopalvelujen ja numerotiedotuspalvelujen tarjonta. Luovutusvelvollisuus kohdistuu kaikkiin puhelinverkossa toimiviin teleyrityksiin tasapuolisesti teleyrityksen markkina-asemasta riippumatta. Teleyrityksen luovutusvelvollisuuden laajuutta arvioitaessa huomioon tulisi ottaa kaikkien samaan konserniin kuuluvien teleyritysten hallussa olevat 57 §:ssä tarkoitetut yhteystiedot.

Luovutusvelvollisuus kohdistuisi pykälän mukaan teleyritysten ohella sellaisiin puhelinluettelopalvelua tarjoaviin yrityksiin, jotka ovat tehneet teleyrityksen kanssa sopimuksen luettelopalvelujen ylläpidosta. Säännöksen soveltamisalaa on tarpeen laajentaa nykyisestä, koska useimmat teleyritykset ovat yhtiöittäneet puhelinluettelopalvelun tarjonnan erilliseen yhtiöön, jota ei voida luokitella teleyritykseksi. Luovutusvelvollisuuden kohdistuminen ainoastaan teleyrityksiin on aiheuttanut ongelmia. Pykälässä tarkoitettu yritys on tällä hetkellä esimerkiksi Suomen Numeropalvelu Oy, joka ylläpitää teleyritysten kanssa tekemänsä sopimuksen perusteella valtakunnallista tietokantaa kaikista Suomessa

käytössä olevista puhelinnumeroista. Pykälässä tarkoitettu yritys voi olla myös mikä tahansa muu luettelopalveluja tarjoava yritys, jolle teleyritys on siirtänyt liittymäasiakkaitaan koskevan tietokannan ylläpidon. Yritys voi olla myös teleyrityksen tytäryhtiö.

Luovutuksen saaja voi olla paitsi yritys, myös muu yhteisö, kuten yhdistys, joka julkaisee puhelinluetteloa tai ylläpitää numerotiedotusta. Luovutussäännöksen tarkoituksena on edistää puhelinluettelopalveluiden ja numerotiedotuspalveluiden tarjontaa, joten luovutusvelvollisuutta vastaavan oikeuden haltijana voi olla mikä tahansa tällaista palvelua tarjoava yhteisö sen harjoittaman muun toiminnan luonteesta riippumatta.

Yhteystiedot, joita luovutusvelvollisuus koskee on tyhjentävästi lueteltu 57 §:ssä. Muiden liittymäsopimuksen haltijaa koskevien tietojen luovutuksen teleyritys tai puhelinluettelopalvelua tarjoava yritys saa hinnoitella vapaasti.

Yhteystiedot on luovutettava käyttökelpoisessa muodossa. Käyttökelpoisella muodolla ei tässä yhteydessä tarkoiteta sitä, että tietojen haltijan tulisi muokata tietoja luovutussensaajan toivomaan muotoon. Käyttökelpoisella muodolla tarkoitetaan lähinnä sitä, että tietojen tulee olla tiedostomuodossa, joka on muokattavissa ja tallennettavissa uudelleen. Tiedot tulisivat useimmiten luovutettavaksi siinä muodossa kuin ne ovat teleyritykselle tai yhteystietojen ylläpidosta vastaavalle yritykselle saapuneet eli käsittelemättömänä raakatietona.

Kustannussuuntautuneella hinnalla tarkoitetaan lain 84 §:n 1 momentin mukaan hintaa, joka on aiheutuneet kustannukset ja toiminnan tehokkuus huomioon ottaen kohtuullinen. Kohtuullisuutta arvioitaessa on otettava huomioon myös kohtuullinen pääomalle laskettava tuotto, johon vaikuttavat teleyrityksen tekemät investoinnit ja niihin liittyvät riskit. Yhteystietojen luovutuksen hinnoittelussa tulisi varsin harvoin huomioon otettavaksi pääomakustannuksia ja huomioon otettavatkin kustannukset olisivat käytännössä varsin vähäisiä. Syrjimättömillä ehdoilla tarkoitetaan saman pykälän 2 momentin mukaan ehtoja, jotka kohtelevat samanlaisessa tilanteessa olevia teleyrityksiä samalla tavalla. Jos teleyritys käyttää tiettyä palvelua itse

tai tarjoaa sitä tytäryhtiölleen tai muulle sellaiselle taholle, sen on tarjottava vastaavaa palvelua vastaavin ehdoin myös kilpailevalle teleyritykselle. Hinnoittelun kustannussuuntautuneisuuden ja syrjimättömyyden ratkaisee riitatapauksessa Viestintävirasto. Teleyrityksellä ja tässä tapauksessa myös teleyrityksen kanssa yhteystietojen ylläpidosta sopimuksen tehneellä muulla yrityksellä on 86 §:n mukaan todistustaakka hinnoittelun lainmukaisuudesta. Hinnoittelua arvioitaessa kustannuksina tulisi ottaa huomioon tietojen luovutuksesta aiheutuneiden kulujen lisäksi ne kulut, jotka teleyritykselle tai puhelinluettelopalvelua tarjoavalle yritykselle on aiheutunut yhteystietojen hankkimisesta. Puhelinluettelopalvelua tarjoavan yrityksen yhteystiedoista mahdollisesti maksamat korvaukset tulee ottaa huomioon yhteystietojen luovutuksesta perittävän hinnan kustannussuuntautuneisuutta arvioitaessa. Teleyritykselle, joka on saanut yhteystiedot ilmaiseksi liittymäsopimusta tehtäessä, ei pääsääntöisesti ole voinut aiheutua kustannuksia tietojen hankkimisesta.

Teleyritys ja sen kanssa yhteystietojen ylläpidosta sopimuksen tehnyt yritys on pykälän 2 momentin mukaan velvollinen julkaisemaan yhteystietojen luovutuksesta perittävää hintaa koskevat tiedot. Yhteystietojen luovutusta pyytävän on vaikea arvioida hinnoittelun tasoa ja syrjimättömyyttä, jos luovutushinnastot eivät ole julkisia. Hinnoittelutietojen julkisuus edistää hinnoittelun yleistä valvontaa.

Käyttäjän oikeudesta kieltää yhteystietojensa luovuttaminen säädetään 3 momentin mukaan erikseen. Asiaa sääntelee teletoiminnan tietosuojalain 19 ja 20 §:ä. Henkilötietojen käsittelyyn sovelletaan lisäksi henkilötietolakia.

7 luku. Käyttäjän oikeudet

59 §. *Käyttäjän oikeus kiinteän puhelinverkon liittymään.* Ehdotetun pykälän 1 momentin mukaan teleyritys, jolla on huomattava markkinavoima kiinteässä puhelinverkossa, tietyllä toimialueella on velvollinen toimialueellaan tarjoamaan kohtuullisella hinnalla

liittymän kiinteään puhelinverkkoon käyttäjän vakinaisessa asuin- tai sijaintipaikassa.

Pykälän 2 momentin mukaan, jos 1 momentissa tarkoitettua teleyritystä ei ole, siinä tarkoitettu velvollisuus on teleyrityksellä, jonka liittymien määrällä mitattu markkinaosuus on kyseisellä alueella suurin. Momentissa viitataan 1 momentissa tarkoitettuun toimialueeseen, joka käytännössä tarkoittaa sellaista kiinteän verkon toimialuetta, jossa jollain teleyrityksellä oli 31 päivänä joulukuuta 1993 silloin voimassa oleviin säännöksiin perustuva rajoitukseton oikeus paikalliseen teletoiminnan harjoittamiseen. Säännös on välttämätön sen tilanteen varalta, että jollain toimialueella ei poikkeuksellisesti olisi huomattavan markkinavoiman yritystä. Säännöksen soveltaminen ei kuitenkaan ainakaan lähitulevaisuudessa ole todennäköistä.

Sääntely vastaa pääosin voimassa olevan viestintämarkkinalain 15 §:n 1 kohdan säännöstä.

Pykälän 3 momentin mukaan tarjottavan puhelinliittymän tulee olla sellainen, että siitä voidaan soittaa ja vastaanottaa lähipuheluita, kaukopuheluita, ulkomaanpuheluita ja muita tavanomaisia puheluita sekä lähettää ja vastaanottaa telekopioita. Puhelinliittymän on lisäksi mahdollistettava tarkoituksenmukainen internet-yhteys.

Vaatus rajoittuu normaaliin puhelinliittymään, eikä se siten koske esimerkiksi digitaalista monipalveluverkkoa (*ISDN, Integrated Services Digital Network*) tai *ADSL* – tekniikalla (*Asymmetric Digital Subscriber Loop*) toteutettua laajakaistaliittymää. Liittymän pitää pystyä siirtämään puhetta ja dataa sellaisella nopeudella, että tarkoituksenmukainen internet-yhteyden käyttö on mahdollista. Tarkoituksenmukaisella tarkoitetaan tässä sitä, että tavanomainen internetin käyttö kuten sähköpostin käyttö ja reaaliaikainen internet-sivujen selaaminen on mahdollista. Se, mitä on pidettävä tavanomaisena internetin käyttönä muuttuu tekniikan ja käyttötottumusten kehittyessä. Internet-yhteydeltä vaadittavasta minimisiirtonopeudesta ei ole tämän vuoksi järkevää säätää laissa. Yleispalveludirektiivin 4 artiklan sanamuodon mukaan keskeisenä vertailuperusteena on pidettävä käyttäjien enemmistön käytössä olevaa

tekniikkaa. Yleisin tällä hetkellä yksityishenkilöiden käytössä oleva internet-yhteys on kiinteässä puhelinverkossa käytettävä modeemi, joka kykenee enintään 56 kbit/s siirtonopeuteen. Tavanomainen internetin käyttö on kuitenkin mahdollista tätä hitaammillakin yhteyksillä esimerkiksi matkaviestinverkoissa.

Vaikka velvollisuus kohdistuu teleyritykseen, jolla on huomattava markkinavoima kiinteässä puhelinverkossa, tämä ei tarkoita sitä, että vaadittavaa liittymää ei voisi toteuttaa myös ilman johtoa, esimerkiksi radiotekniikkaa hyväksikäyttäen. Radiotekniikka saattaa olla huomattavasti edullisempi tapa rakentaa liittymä esimerkiksi syrjäseudulla. Ehdotettu säännös ei siten rajoita käytettävää tekniikkaa.

Käyttäjän oikeus liittymään rajoittuu ainoastaan henkilön tai yrityksen vakinaiseen asuin- tai sijaintipaikkaan. Teleyritys ei siten ehdotetun pykälän nojalla ole velvollinen tarjoamaan liittymää esimerkiksi käyttäjän loma-asunnolle.

Kohtuullisella hinnalla tarkoitetaan hintaa, joka on keskimääräisen käyttäjän näkökulmasta kohtuullinen. Tämä ei kuitenkaan tarkoita sitä, että hinnan tulisi liittymän maantieteellisestä sijainnista ja sen rakentamisesta ja ylläpitämisestä aiheutuvista kustannuksista riippumatta olla aina sama. Yleispalveludirektiivin 4 artiklan mukaan yrityksen tulee täyttää kaikki kohtuulliset liittymää koskevat pyynnöt. Hinta ei siten voi olla myöskään teleyrityksen kannalta kohtuuton. Säännös ei siten velvoittaisi teleyritystä tarjoamaan palveluitaan kustannuksia alempaan hintaan. Viestintävirasto valvoo hinnan kohtuullisuutta ja voi puuttua kohtuuttomaan hinnoitteluun 126 §:ssä säädettyjen toimivaltuuksiensa mukaisesti.

Ehdotetun pykälän 4 momentin mukaan teleyrityksen on toimitettava puhelinliittymä kohtuullisessa ajassa tilauksesta. Ehdotettu momentti vastaa nykyisen telepalveluiden toimitusehtojen yleisistä perusteista annetun liikenne- ja viestintäministeriön päätöksen 5 §:ää.

Ehdotetulla pykälällä pannaan täytäntöön yleispalveludirektiivin 4 artikla.

60 §. *Oikeus kieltäytyä tekemästä puhelinverkon liittymäsopimusta.* Ehdotetun pykälän

mukaan teleyrityksellä on ehdoton oikeus kieltäytyä tekemästä puhelinverkon liittymäsopimusta käyttäjän kanssa ainoastaan kahdella perusteella.

Ensimmäinen perusteen mukaan teleyrityksellä on kieltäytymisoikeus, jos käyttäjä on asetettu syytteeseen tai viimeisen vuoden aikana tuomittu jonkin teleyrityksen liittymää hyväksi käyttäen tehdystä tietoliikenteen häiritsemisestä. Teleyrityksellä on vastaavassa tilanteessa 73 §:n 3 momentin 3 kohdan mukaan oikeus sulkea liittymä syytteen perusteella ja 75 §:n 1 momentin 2 kohdan mukaan oikeus purkaa liittymäsopimus tuomion perusteella.

Syytteessä olon osalta kieltäytymisoikeus ei ole sidottu määräaikaan, vaan se jatkuu niin kauan kuin käyttäjä on syytteeseen asetettuna alioikeudessa. Kieltäytymisoikeus tällä perusteella päättyy siten joko siihen, että syyttäjä luopuu syytteestä, syyte hylätään tuomioistuimessa tai syytetty tuomitaan. Jos syytetty tuomitaan, kieltäytymisoikeus jatkuu tällä uudella perusteella. Vuoden määräaika lasketaan alioikeuden tuomiosta. Tuomion lainvoimaisuudella ei ole määräajan laskemisen kannalta merkitystä. Jos tuomio kumotaan ylemmässä oikeusasteessa, kieltäytymisoikeus päättyy samalla. Tietoliikenteen häiritsemistä koskeva perussäännös on rikoslain 38 luvun 5 §:ssä. Törkeästä tekemuodosta on säännös 6 §:ssä ja lievistä 7 §:ssä. Kieltäytymisoikeus voi perustua kaikkiin tekemuotoihin.

Toisen perusteen mukaan teleyrityksellä on kieltäytymisoikeus, jos käyttäjällä on jonkin teleyrityksen 59 §:ssä tarkoitetun liittymän käytöstä aiheutuneita maksamattomia, eräänntyneitä ja riidattomia velkoja. Kieltäytymisoikeus ei siten voi perustua muihin maksamattomiin velkoihin kuin kiinteän puhelinverkon puhelinlaskuihin, eikä niihinkään siltä osin kun ne ovat riitaisia. Käytännössä säännös tulee todennäköisesti yleisimmin sovellettavaksi tilanteessa, jossa käyttäjän aikaisempi liittymäsopimus on 75 §:n 1 momentin 2 kohdan nojalla purettu maksamattomien laskujen perusteella ja käyttäjä haluaa saada uuden liittymäsopimuksen joko saman tai toisen teleyrityksen kanssa. Kieltäytymisoikeus päättyy vasta, kun käyttäjä maksaa velat tai vaihtoehtoisesti, kun velat lopullisesti

vanhenevat. Velkajärjestelyvelallisen osalta on kuitenkin huomattava, että maksuohjelman vahvistaminen merkitsee järjestelyn piiriin kuuluville veloille vahvistettua maksuaitakataulua, joka tulee aikaisempien velkasuhteen ehtojen tilalle. Tämän vuoksi kieltäytymisoikeus ei koske velkajärjestelyssä järjestettyjä velkoja.

Ehdotettu pykälä vastaa pääosin nykyisen telepalveluiden toimitusehtojen yleisistä perusteista annetun liikenne- ja viestintäministeriön päätöksen 4 §:n 3 momenttia.

Ehdotettu sääntely ei ole ristiriidassa käyttäjän oikeutta puhelinliittymään sääntelevän yleispalveludirektiivin 4 artiklan kanssa. Tätä johtopäätöstä tukee myös direktiivin resitaalin kohta 16, josta välillisesti ilmenee, että maksujen laiminlyönti tai toistuva viivästyminen ovat hyväksyttäviä perusteita verkkoyhteyden välittömälle katkaisemiselle.

61 §. *Kuluttajalta vaadittava ennakkomaksu, vakuus ja saldorajoitus.* Ehdotetun pykälän 1 momentin mukaan teleyrityksellä on oikeus vaatia kuluttajalta kohtuullinen ennakkomaksu tai vakuus puhelinverkon liittymäsopimuksen maksuista vain, jos siihen on ennakoitavissa olevasta maksukyvyttömyydestä tai muusta siihen verrattavasta seikasta johtuva erityinen syy.

Säännöstä sovelletaan ainoastaan kuluttajiin. Se ei siten rajoita teleyrityksen oikeutta vaatia vakuutta muilta käyttäjiltä. Säännöksen tarkoituksena on suojata kuluttajaa teleyrityksen perusteettomilta vakuus- ja ennakkomaksuvaatimuksilta. Teleyritys ja kuluttaja voivat siten sopia vakuudesta ja ennakkomaksusta haluamallaan tavalla, jos kuluttaja esimerkiksi katsoo järjestelyn oman etunsa mukaiseksi ja tämän vuoksi suostuu sopimukseen. Säännöksen olennainen sisältö on siinä, että teleyritys ei saa liittymäsopimuksen edellytyksenä vaatia vakuutta tai ennakkomaksua ilman ehdotetussa pykälässä säädettyjä edellytyksiä.

Säännöksen soveltaminen edellyttää muun ohessa kuluttajan tulevan todennäköisen maksukyvyn arviointia. Teleyrityksen on kuitenkin voitava perustaa arvionsa kaavamaisiin ja objektiivisiin seikkoihin. Kuluttajan maksukyvyttömyyttä ennakoiti tyypillisesti luottohäiriömerkintä. Myös konkurssi tai tieto epäonnistuneesta ulosmittausyrityksestä

voi olla säännöksessä tarkoitettu maksukyvyttömyyttä ennakoiva erityinen syy.

Vakuuden vaatimista pelkästään velkajärjestelyn perusteella voidaan sen sijaan pitää kuluttajan kannalta kohtuuttomana, sillä vakuuden vaatiminen saattaa käytännössä kokonaan estää liittymän avaamisen, koska velkajärjestelyvelallinen on velvollinen käyttämään velkojen maksuun kaikki ne tulot, joita hän ei tarvitse välttämättömiin elinkustannuksiinsa ja elatusvelvollisuudesta aiheutuviin menoihin. Maksuohjelman vahvistamisen jälkeen vakuuden asettaminen saattaa vaarantaa maksuohjelman toteutumisen, mitä ei voida pitää kohtuullisena. Toisaalta velkajärjestelyn aloittaminen ei rajoita velkojan oikeuksia, jos velka on syntynyt järjestelyn aloittamisen jälkeen.

Säännöksessä tarkoitettun muun erityisen syyn osalta kyseeseen voi tulla esimerkiksi ennakoitavissa oleva kuluttajan maksuhaluttomuus tai muu sellainen syy, jonka perusteella teleyrityksellä on perusteltu syy epäillä sopimuksen mukaisten maksujen jäävän maksamatta.

Ehdotetun pykälän 2 momentin mukaan teleyrityksellä on 1 momentissa tarkoitettun erityisen syyn vuoksi oikeus asettaa ennakkomaksun tai vakuuden lisäksi liittymäsopimuksen edellytykseksi kohtuullinen saldorajoitus. Yhdistämällä kohtuullisen saldorajoituksen ja saldorajoituksen mukaan mitoitettun vakuuden, teleyritys pystyy varsin tehokkaasti suojaamaan asemansa velkojana.

Ehdotettu pykälä vastaa pääosin nykyisen telepalveluiden toimitusehtojen yleisistä perusteista annetun liikenne- ja viestintäministeriön päätöksen 6 §:n 1 momentin 4 kohtaa.

Yleispalveludirektiivin liitteen 1 osan A kohdassa c on ennakkomaksua koskeva säännös. Säännös koskee tosin vain yleispalveluun nimettyjä yrityksiä. Ehdotettu pykälä on sopusoinnussa direktiivissä olevan sääntelyn kanssa.

62 §. *Käyttäjän oikeus valita puhelinpalvelun tarjoaja.* Ehdotetun pykälän 1 momentin mukaan kiinteässä puhelinverkossa toimiva teleyritys, jonka Viestintävirasto on 17 §:n mukaisella tavalla määrännyt huomattavan markkinavoiman yritykseksi, on velvollinen tarjoamaan käyttäjälle mahdollisuuden käyttää telealueella saatavilla olevan puhelinpal-

velun tarjoajan palveluita sekä puhelukohtaisesti valintakoodin avulla että käyttämällä sellaista ennalta valintaa, joka voidaan tarvittaessa ohittaa valintakoodilla.

Säännöksessä tarkoitettu puhelinpalvelun tarjoaja voi olla esimerkiksi kauko- tai ulkomaanpuheluita tarjoava teleyritys. Ennalta valinta tarkoittaa järjestelyä, jossa esimerkiksi kaukopuhelut ohjataan automaattisesti tietyn, käyttäjän valitseman, teleyrityksen verkkoon. Ennalta valinta edellyttää käyttäjän ja palveluntarjoajan välistä sopimusta. Valintakoodi tarkoittaa taas järjestelyä, jossa käyttäjä valitsee puhelinnumeron eteen tulevalle tunnuksella haluamansa teleyrityksen palvelut käyttöönsä puhelukohtaisesti.

Teleyrityksellä on oikeus periä käyttäjältä ennalta valinnasta kertakorvaus. Käytännössä korvauksen liittymää hallinnoivalle teleyritykselle maksaa käyttäjän puolesta tai lukuun yleensä ennalta valintasopimuksen käyttäjän kanssa tehnyt kilpaileva teleyritys, joka sitten kattaa omat kulunsa esimerkiksi käyttäjältä perittävissä puhelumaksuissa. Korvauksen enimmäismäärä perustuu kahteen rinnakkaiseen sääntöön, joita molempia on noudatettava. Korvaus voi ensinnäkin olla enintään kustannuksia vastaava. Kustannuksia vastaavan hinnan olennainen ero 84 §:ssä tarkoitettuun kustannussuuntautuneeseen hintaan on se, että kustannusvastaava hinta ei sisällä tuottoa pääomalle. Toiseksi korvaus ei saa olla niin suuri, että se estää palvelun käytön. Kumpaakaan korvauskattosääntöä ei saa ylittää. Teleyrityksellä ei siten ole oikeutta edes kustannusvastaavaan korvaukseen, jos kustannukset ovat niin suuret, että palvelun käyttö tosiasiallisesti estyisi. Sääntely vastaa tältä osin yleispalveludirektiivin 19 artiklan 3 kohtaa. Jos osapuolet eivät pääse asiassa sopimukseen, Viestintävirasto voi yksittäistapauksessa päättää kertakorvauksen enimmäismäärästä.

Ehdotetun pykälän 2 momentin mukaan teleyritys saa tarjota kuluttajalle vain sellaista estopalvelua, joka on tasapuolinen kilpaileviin teleyrityksiin nähden, jos kuluttaja haluaa estää puhelinpalvelun vastaanottamisen. Säännöksen tarkoituksena on estää estopalvelua näennäisesti hyväksikäyttäen tapahtuva kilpailevan teleyrityksen syrjintä. Säännös vastaa tältä osin nykyisen teleyritysten tele-

verkkojen ja -palvelujen yhteenliittämisestä annetun liikenne- ja viestintäministeriön päätöksen (jäljempänä yhteenliittämispäätös) 23 §:ää.

Ehdotetun pykälän 3 momentin mukaan Viestintävirasto voi 18 §:n mukaisella päätöksellä asettaa matkaviestinverkossa toimivalle huomattavan markkinavoiman yritykselle 1 momentissa tarkoitetun velvollisuuden ulkomaanpuheluiden osalta. Säännös vastaa tältä osin yleispalveludirektiivin 19 artiklan 2 kohtaa. Velvollisuuden asettaminen edellyttää siten markkina-analyysiä ja lisäksi päätöksestä on kuultava komissiota ja muiden ETA-valtioiden sääntelyviranomaisia 21 §:n mukaisesti. Teleyrityksen kuulemisvelvollisuudesta säädetään 118 §:ssä.

Ehdotetun pykälän 4 momentin mukaan Viestintävirasto voi antaa tarkempia määräyksiä 1 momentissa mainitun velvollisuuden täyttämiseksi välttämättömistä teknisistä toimenpiteistä.

Ehdotettu pykälä vastaa pääosin nykyisen yhteenliittämispäätöksen 10 ja 21 – 23 §:ää. Ehdotuksessa luovutaan yhteenliittämispäätöksen 24 §:n säännöksiin perustuvasta jäännösviestinnän sääntelystä. Jäännösviestinnällä tarkoitetaan puhelinpalvelun käyttämistä ilman ennaltavalintaa tai valintakoodia. Nykyisin jäännösviestintä pitää ohjata satunnaisesti eri palveluntarjoajien verkoihin näiden markkinaosuuksien mukaisessa suhteessa. Nykyisen kaltainen jäännösviestinnän erityinen sääntely ei ole jäännösviestinnän määrä ja jakosuhteiden tarkistamisesta aiheutuvat sekä muut hallinnolliset kustannukset huomioon ottaen tarkoituksenmukaista. Kun sääntely poistuu, liittymäsovimuksen tehnyt teyryitys saa ohjata jäännösviestinnän valitseman palveluntarjoajan verkkoon.

Ehdotetulla pykälällä pannaan täytäntöön yleispalveludirektiivin 19 artikla.

63 §. *Käyttäjän oikeus liittymän rinnakkaiskäyttöön.* Ehdotetun pykälän 1 momentin mukaan käyttäjällä on oikeus kytkeä päätte laite samanaikaisesti useampaan liittymään. Pykälän 2 momentin mukaan Viestintävirasto voi antaa tarkempia määräyksiä 1 momentissa tarkoitetun oikeuden edellyttämistä teknisistä toimenpiteistä. Ehdotettu pykälä vastaa nykyisen teleyritysten televerkkojen ja -

palvelujen yhteenliittämisestä annetun liikenne- ja viestintäministeriön päätöksen 20 §:ää.

Pykälässä tarkoitettuna käyttäjänä tulee kyseeseen lähinnä yritys. Päätelaitteella tarkoitetaan tässä yhteydessä käytännössä yksittäisen puhelimen asemesta yrityksen puhelinvaihdetta tai puhelinjärjestelmää.

Sääntely mahdollistaa järjestelyn, jossa yritys voi tehdä rinnakkaisen liittymäsovimuksen useamman teleyrityksen kanssa. Oleellista järjestelyssä on se, että asiakas voi näin meneteltäessä käytännössä vaihtaa teleyritystä ja samalla säilyttää liittymäsovimuskumppaniltaan saamansa puhelinnumerot. Järjestely edellyttää sitä, että kilpaileva teleyritys liittyy asiakkaan puhelinvaihteen tai –järjestelmän omaan verkkoonsa. Lähtevät puhelut voidaan ohjata asiakkaan haluamassa määrin suoraan kilpailevien teleyritysten verkkoihin. Saapuvat puhelut ohjautuvat normaalisti kutsunumeron valinnalla osoitetun verkon kautta mutta asiakkaalla on oikeus myös sopia teleyrityksen kanssa, joka on toimittanut jonkin kyseisistä liittymistä, että päätelaitteeseen tuleva televiestintä ohjataan kutsunumerosta riippumatta kyseisen teleyrityksen kautta. Teleyritykset voivat periä korvauksia ainoastaan niistä puheluisista, jotka ohjautuvat niiden oman verkon kautta.

Sääntelyn olennainen sisältö on siinä, että liittymäsovimuksen tehneellä teleyrityksellä ei ole oikeutta estää edellä kuvattua järjestelyä. Asiakkaan oikeudella rinnakkaiskäyttöön ja siihen sisältyvällä mahdollisuudella säilyttää puhelinnumero on olennainen kilpailua edistävä vaikutus. Käytännössä järjestely ei ole sen perustamisesta aiheutuvien kustannusten takia taloudellisesti mielekäs, ellei yrityksen käytössä olevien liittymien määrä ole riittävän suuri.

64 §. *Käyttäjän oikeus äänitaajuusvalintaan ja soittajan tunnistamiseen.* Ehdotetun pykälän mukaan puhelinverkossa toimiva teleyritys on velvollinen tarjoamaan käyttäjälle äänitaajuusvalintaa ja palvelua, jonka avulla puhelun vastaanottaja näkee soittajan numeron ennen puheluun vastaamista. Sääntely vastaa pääosin nykyisen eräistä Euroopan yhteisöjen lainsäädännössä tarkoitetuista telepalveluista annetun liikenne- ja viestintäministeriön päätöksen 3 §:ää. Nykytilanne

muuttuu siten, että velvollisuus laajenee myös matkaviestinverkkoihin. Äänitaajuusvalinta tarkoittaa paitsi itse numerovalintaa myös mahdollisuutta käyttää äänitaajuusvalintaa muihin käyttötarkoituksiin. Esimerkiksi puhelinverkon välityksellä tarjottavissa pankkipalveluissa käyttäjä asioi pankin kanssa puhelimen numeronäppäimillä juuri äänitaajuusvalintaa hyväksikäyttäen. Ehdotetulla pykälällä pannaan täytäntöön yleispalveludirektiivin 29 artikla.

65 §. *Teleyrityksen velvollisuus välittää puheluita eurooppalaisella numeroalueella.* Ehdotetun pykälän 1 momentin mukaan puhelinverkossa toimiva teleyritys on velvollinen korvausta vastaan välittämään kaikki yleisessä standardissa määritellyille eurooppalaiselle numeroalueelle soitetut puhelut. Pykälän 2 momentin mukaan Viestintävirasto voi antaa tarkempia määräyksiä 1 momentissa mainitun velvollisuuden täyttämiseksi välttämättömistä teknisistä toimenpiteistä. Ehdotetulla pykälällä pannaan täytäntöön yleispalveludirektiivin 27 artiklan 2 kohta. Kansainvälinen teleliitto on osoittanut aluetunnuksen 3883 niin sanotulle eurooppalaiselle numeroalueelle (*European Telephone Numbering Space*). Säännöksen tarkoituksena on varmistaa puhelujen välittäminen kyseiseen numeroalueeseen. Pykälässä tarkoitettu numeroalue on merkitykseltään vähäinen palvelunumerosuunta.

66 §. *Julkiset vakiosopimusehdot ja hinnasto.* Ehdotetun pykälän 1 momentin mukaan teleyritys on velvollinen laatimaan puhelinverkon liittämäsopimusta varten vakiosopimusehdot ja käyttämään niitä tehdessään sopimuksia kuluttajien kanssa. Vakiosopimusehtojen käyttöpakko koskee siten vain kuluttajien kanssa tehtäviä sopimuksia. Vakiosopimusehtojen tulee vastata sisällöltään lain säännöksiä. Ehdot voivat poiketa lain säännöksistä kuitenkin kuluttajan eduksi ja niissä voi olla lakia täydentäviä määräyksiä osapuolten oikeuksista ja velvollisuuksista.

Ehdotetun pykälän 2 momentin mukaan teleyritys on velvollinen julkaisemaan vakiosopimusehdot ja palveluita koskevat hinnastot siten, että ne ovat helposti käyttäjien saatavilla ilman korvausta. Tämä tarkoittaa sitä, että operaattorin tulisi palvelutoiminnassaan ottaa mahdollisuuksien mukaan huomioon

myös käyttäjien tarpeet saada palvelua molemmilla kansalliskielillä. Palveluita koskevasta hinnastosta tulee yksityiskohtaisesti ilmetä kaikki tarjottavat palvelut ja kuvaus palvelujen sisällöstä. Liittämäsopimuksen osalta hinnastosta tulee käydä ilmi ne palvelut, jotka sisältyvät perusmaksuun ja kaikki erityyppiset käyttö- ja ylläpitomaksut. Säännöksen tarkoituksena on edistää käyttäjien mahdollisuuksia vertailla teleyrityksien tarjoamia palveluja ja hintoja sekä tehdä niitä koskevia järkeviä valintoja.

Ehdotetun pykälän 3 momentin mukaan teleyrityksen on lähetettävä vakiosopimusehdot ja hinnastot tiedoksi kuluttajiasiamiehelle ja Viestintävirastolle. Lain 83 §:n 2 momentin mukaan kuluttajiasiamies valvoo vakioehtosopimusten lainmukaisuutta kuluttajansuojan kannalta. Muiden käyttäjien kanssa mahdollisesti käytettävien vakiosopimusehtojen valvonta kuuluu Viestintävirastolle.

Ehdotetulla pykälällä pannaan täytäntöön yleispalveludirektiivin 21 artikla ja liite 2.

67 §. *Viestintäpalvelun vastaanottamista koskeva sopimus.* Ehdotetun pykälän 1 momentin mukaan puhelinverkon liittämäsopimus ja muu viestintäpalvelun vastaanottamista koskeva sopimus on tehtävä kirjallisesti. Säännöksen soveltamisala on laaja. Se koskee kuluttajien lisäksi muiden käyttäjien kanssa tehtäviä sopimuksia ja puhelinliittämäsopimusten lisäksi myös muita viestintäpalvelusopimuksia, kuten internet-palvelua koskevaa sopimusta. Sopimus voidaan tehdä myös sähköisesti edellyttäen, että sähköisen sopimuksen sisältöä ei voi yksipuolisesti muuttaa ja, että sopimus säilyy osapuolten saatavilla. Säännös vastaa uudemmassa lainsäädännössä käytettyä kirjalliselle sopimukselle vaihtoehtoisen sähköisen sopimuksen määrittelyä. Vaatimuksen täyttää esimerkiksi sähköpostitse tehty sopimus, joka on allekirjoitettu sähköisesti siten, että sisällön muuttumattomuus on varmistettavissa. Vaatimusta ei sitä vastoin täyty esimerkiksi se, että sopimusehdot ovat saatavilla internet-sivustoilla, sillä tällaiset ehdot ovat sivustoja ylläpitävän osapuolen muutettavissa.

Ehdotetun pykälän 2 momentin mukaan sopimuksessa on yksilöitävä teleyrityksen nimi ja yhteystiedot. Säännös vastaa yleis-

palveludirektiivin 20.2 artiklan a kohtaa.

Ehdotetun pykälän 3 momentissa on luettelo asioista, joista sopimuksessa on vähintään sovittava.

Luettelon kohdat 1 – 6 vastaavat yleispalveludirektiivin 20 artiklan 2 kohtaa. Muilta osin vaatimukset vastaavat pääosin nykyisen telepalveluiden toimitusehtojen yleisistä perusteista annetun liikenne- ja viestintäministeriön päätöksen 6 §:ää. Pykälässä ei säädetä sopimuksen sisällöstä. Sääntelyn tarkoituksena on tältä osin ainoastaan huolehtia siitä, että sopimusosapuolten tärkeimmät oikeudet ja velvollisuudet kirjataan sopimuksen osaksi. Teleyrityksen velvollisuudesta laatia ja käyttää vakiosopimusehtoja säädetään edellä 66 §:ssä.

Ehdotetun pykälän 4 momentin mukaan sopimuksessa on lisäksi mainittava kuluttajan oikeudesta saattaa sopimusta koskeva riita kuluttajavalituslautakunnan ratkaistavaksi. Säännös vastaa yleispalveludirektiivin 20.2 artiklan g kohtaa.

Ehdotetun pykälän 5 momentin mukaan 7 luvun säännöksistä ei saa sopimuksin poiketa kuluttajan vahingoksi. Tarkoituksena on turvata kuluttajansuojan vähimmäistaso viestintäpalvelun vastaanottamista koskevissa sopimuksissa. Teleyrityksen ja kuluttajan välisessä sopimuksessa voitaisiin sopia muutoin sopimusvapauden puitteissa, mutta ei kuitenkaan tätä vähimmäistasoa heikentävästi. Kuluttajansuojan vähimmäistasosta kuluttajan vahingoksi poikkeava sopimusehto olisi mitätön. Muissa kuin kuluttajan ja teleyrityksen välisissä asiakassuhteissa 7 luvun säännösten soveltaminen olisi pääosin sopimuksenvaraista. Luvun 71 – 75 ja 78 – 80 §:ää sovelletaan muun käyttäjän kuin kuluttajan osalta vain, jos muuta ei ole sovittu. Muilta osin 7 luvun säännökset ovat kaikkien käyttäjien osalta pakottavia.

68 §. *Käyttäjän oikeus valita sisältöpalvelun tarjoaja.* Ehdotetun pykälän mukaan puhelinverkon liittämäsopimuksen ja muun viestintäpalvelun vastaanottamista koskevan sopimuksen ehdoissa ei voida rajoittaa käyttäjän oikeutta valita sisältöpalvelun tarjoaja. Tiettyjen sisällöntarjoajien suosiminen saattaa olla teleyrityksen edun mukaista. Säännöksen tarkoituksena on estää teleyrityksiä rajoittamasta käyttäjien valinnan-

mahdollisuuksia esimerkiksi internet-palvelua koskevan sopimuksen ehdoissa siten, että käyttäjällä olisi oikeus päästä ainoastaan määrättyihin internet-portaaleihin tai määrättyille internet-sivuille. Pykälän säännös liittyy esimerkiksi digitaalisen televisio- tai radioverkon sähköisen ohjelmaoppaan tarjoamiseen yleisölle. Säännös tarkoittaisi sähköisen ohjelmaoppaan osalta sitä, että palvelutarjoaja ei saa rajoittaa sähköisen ohjelmaoppaan EPG:n käyttäjän mahdollisuuksia päästä ohjelmaoppaan kansalliselta aloitussivulta haluamilleen palvelusivustoille.

69 §. *Oikeus liittää päätelaite tai viestintäverkko yleiseen viestintäverkkoon.* Ehdotetun pykälän 1 momentin mukaan teleyritys ei saa estää käyttäjää liittämästä yleiseen viestintäverkkoon radiolain vaatimusten mukaista radio- ja telepätelaitetta tai tämän lain vaatimuksen mukaista suojauksen purkulaitetta tai televisiovastaanotinta. Käyttäjien edun mukaista on se, että nämä voivat vapaasti valikoida käyttämänsä laitteet. Säännöksen tarkoituksena on estää teleyrityksiä keinotekoisesti suosimasta tiettyjä laitteita ja tiettyjä palvelun tarjoajia. Samasta syystä pykälän 2 momentin mukaan teleyritys ei saa estää käyttäjää liittämästä yleiseen viestintäverkkoon sellaista kiinteistön tai rakennuksen sisäistä viestintäverkkoa, joka täyttää tämän lain vaatimukset. Ehdotetun pykälän 1 ja 2 momentti vastaavat nykyisen telepalveluiden toimitusehtojen yleisistä perusteista annetun liikenne- ja viestintäministeriön päätöksen 7 §:n 1 kohtaa.

Säännöksellä pannaan yhdessä 136 §:n kanssa täytäntöön käyttöoikeusdirektiivin 6 artiklan ja liitteen I osan I alakohdat a ja b.

Ehdotetun pykälän 3 momentin mukaan teleyritys ei saa edellyttää, että kiinteistön tai rakennuksen sisäisen viestintäverkon ja yleisen viestintäverkon yhteenliittämisen saa suorittaa ainoastaan teleyrityksen valitsema henkilö. Henkilöllä tarkoitetaan tässä teleurakoitsijaa, joka voi olla joko oikeushenkilö tai luonnollinen henkilö. Kiinteistön tai rakennuksen omistajalla on säännöksen perusteella oikeus valita haluamansa teleurakoitsija, eikä teleyrityksellä ole oikeutta sopimusehdoissa rajoittaa tätä oikeutta. Säännöksen tarkoituksena on edistää teleurakoinnin kilpailua.

Ehdotetun pykälän 4 momentin mukaan käyttäjä ei saa liittää yleiseen viestintäverkkoon muita kuin toimintakuntoisia ja radiolain vaatimusten mukaista radio- ja telepäätelaitetta.

70 §. *Kytkeykaupan kielto.* Ehdotetun pykälän mukaan matkaviestinverkon päätelaitteen tai siihen liittyvän hyödykkeen hinta ei saa riippua siitä, hankkiiko käyttäjä myyjältä myös matkaviestinverkon liittymän. Matkaviestinverkon päätelaitteella tarkoitetaan esimerkiksi matkapuhelinta ja siihen liittyvällä hyödykkeellä esimerkiksi matkapuhelimen lisälaitetta kuten niin sanottua hands-free varustusta. Liittymän hankkimisella myyjältä tarkoitetaan esimerkiksi sitä, että päätelaitteen myyjä toimii samalla teleyrityksen liittymien jälleenmyyjänä. Liittymällä tarkoitetaan pykälässä myös ennalta maksettavia, anonyymejä pre-paid liittymiä. Nykyisen viestintämarkkinalain sisällöltään muutoin ehdotettua pykälää vastaavan 24 §:n mukaan kytkeykaupan kielto koskee kaikkia telepäätelaitteita. Ehdotettu pykälä ei sen sijaan koske esimerkiksi internetliittymän ja tietokoneen kytkeykauppaa.

Lain soveltamisala rajoittuu luonnollisestikin ainoastaan Suomessa toimiviin palveluntarjoajiin. Pykälän säännös on siten sopusoinnussa myyninedistämistä sisämarkkinoilla koskevan Euroopan parlamentin ja neuvoston asetusluonnoksen 3 artiklan 2 kohdan kanssa.

71 §. *Sopimuksen muuttaminen.* Pykälässä luetellaan edellytykset sille, että teleyritys saa yksipuolisesti muuttaa 59 §:ssä tarkoitettua liittymää koskevan sopimuksen mukaisia maksuja ja muita sopimuksen ehtoja. Pykälän 1 momentin 1 kohdan mukaan pääsääntönä on, että muuttaminen on mahdollista vain sopimusehdoissa yksilöidyillä perusteilla niin, ettei sopimuksen sisältö kokonaisuutena olennaisesti muutu. Muutoksen olennaisuutta arvioidaan vertaamalla sitä muutoshetkellä voimassa olevaan sopimukseen. Maksuja ja sopimusehtoja voidaan muuttaa yksipuolisesti myös 1 momentin 2 ja 3 kohdassa säädettyin perustein. Momentin 2 kohdan mukaan muuttaminen on sallittua lainsäädännön muutoksen tai siihen perustuvan viranomaispäätöksen perusteella. Tällä viitataan sellaisiin muutoksiin tai päätöksiin, joita ei ole voitu

ottaa huomioon sopimusta tehtäessä. Momentin 3 kohdan mukaan sopimusta voidaan muuttaa, jos siihen on erityistä syytä olosuhteiden olennaisen muuttumisen vuoksi. Tällainen yleissäännös on katsottu tarpeelliseksi, koska sopimukset ovat yleensä pitkään voimassa, minkä vuoksi ajoittain saattaa ilmetä perusteltua tarvetta muuttaa sopimuksen ehtoja.

Pykälän 2 momentin mukaan teleyritykselle on lisäksi oikeus tehdä vähäisiä sopimusehtomuutoksia. Tällaiset muutokset eivät saa vaikuttaa sopimuksen keskeiseen sisältöön.

Ehdotetun pykälän 3 momentin mukaan käyttäjällä on oikeus irtisanoa puhelinverkon liittymäsopimus ja muu viestintäpalvelun vastaanottamista koskeva sopimus heti päättyväksi, jos teleyritys ilmoittaa muuttavansa sopimusehtoja. Pykälän 4 momentin mukaan palvelun tarjoajan on ilmoitettava käyttäjälle sopimusehtojen muutoksesta ja niiden sisällöstä viimeistään kuukautta ennen kuin muutetut ehdot tulevat voimaan. Sääntelyn tarkoituksena on suojata käyttäjää palvelun tarjoajan muuttaessa yksipuolisesti sopimusehtoja. Irtisanomisoikeus on ehdoton, eikä siitä saa aiheutua käyttäjälle seuraamuksia. Ehdotetulla sääntelyllä pannaan täytäntöön yleispalveludirektiivin 20 artiklan 4 kohta.

Ehdotetun pykälän 4 momentin mukaan jos teleyritys lopettaa toimintansa, sen on ilmoitettava asiasta Viestintävirastolle viimeistään viikkoa ennen toiminnan lopettamista. Ilmoitusvelvollisuus voi tulla ajankohtaiseksi esimerkiksi, jos teleyritys asetetaan konkurssiin tai selvitystilaan tai se muusta syystä lopettaa koko toimintansa. Ilmoitusvelvollisuus ei koske yksittäisen palvelun loppumista, vaan tilanteita, joissa teleyritys lopettaa koko palvelutarjontansa.

Säännöksen tarkoituksena varata Viestintävirastolle kohtuullinen aika ryhtyä toiminnan lopettamisen mahdollisesti edellyttämiin toimenpiteisiin käyttäjien etujen turvaamiseksi.

72 §. *Liittymän käytön rajoittaminen teleyrityksestä johtuvasta syystä.* Ehdotetun pykälän 1 momentin mukaan teleyritys voi tilapäisesti ilman käyttäjän suostumusta sulkea puhelinverkon liittymän tai rajoittaa sen käyttöä, jos toimenpide on välttämätön ver-

kon rakennus- tai kunnossapitotyön vuoksi. Ainoastaan käyttäjän suostumuksella liittymän voi sulkea muutoin kuin tilapäisesti ja muilla kuin laissa mainituilla perusteilla. Keskeytys on tehtävä käyttäjälle mahdollisimman vähän haittaa aiheuttavalla tavalla ja siitä on mahdollisuuksien mukaan tiedotettava hyvissä ajoin etukäteen. Vähäisen haitan vaatimus tarkoittaa esimerkiksi sitä, että teleyrityksen tulee pyrkiä pitämään käyttökato mahdollisimman lyhyenä. Se ei kuitenkaan tarkoita sitä, että teleyritys olisi velvollinen suorittamaan rakennus- ja ylläpitotöitä normaalien työaikojen ulkopuolella, jolloin käyttäjät keskimäärin tarvitsevat puhelinta harvemmin tai neuvottelemaan yksittäisten käyttäjien kanssa sopivasta sulkemisajankohdasta. Jos keskeytyksestä ei voida tiedottaa etukäteen, siitä on joka tapauksessa aina ilmoitettava jälkikäteen.

Ehdotetun pykälän 2 momentin pääsäännön mukaan, jos liittymä on suljettu puhelinverkon rakennus- tai kunnossapitotyön taikka viestintäverkossa olevan vian vuoksi kalenterikuukaudessa yli 48 tunnin ajan, teleyrityksen on hyvittävä käyttäjälle tämän pyynnöstä liittymän perusmaksu yhden kuukauden ajalta. Jos perusmaksusta ei ole sovittu, suoritetaan tätä vastaava kohtuullinen hyvitys. Säännös tulee tyypillisesti sovellettavaksi tilanteessa, jossa hyvitykseen oikeutettujen käyttäjien määrä saattaa olla varsin suuri. Silloin on turhien hyvityksen määrää koskevien riitojen välttämiseksi tärkeää ja käyttäjän edun mukaista, että hyvityksen määrä perustuu mahdollisimman yksiselitteisiin kriteereihin. Tämän vuoksi hyvitys on sidottu perusmaksuun. Jos perusmaksusta ei ole kuitenkaan sovittu lainkaan, tämä etu menetetään, mutta käyttäjällä tulee silti olla mahdollisuus kohtuulliseen hyvitykseen. Eräänä kriteerinä hyvityksen kohtuullisuutta arvioitaessa voidaan pitää vastaavan tyyppisissä sopimuksissa yleensä käytetyn perusmaksun suuruutta. Vaadittu 48 tunnin ajanjakso voi koostua useista osista, mutta niiden tulee ajoittua saman kalenterikuukauden sisään. Teleyritys ei ole velvollinen suorittamaan hyvitystä oma-aloitteisesti, vaan hyvityksen maksaminen edellyttää käyttäjän pyyntöä. Käyttäjä saa tiedon keskeytyksistä teleyrityksen ennako- tai jälki-ilmoituksesta.

Pykälän 3 momentissa on luettelo poikkeuksista, jolloin 2 momentin pääsääntöä ei kuitenkaan sovelleta. Ehdotetun momentin 1 kohdan mukaan hyvitysvelvollisuutta ei ole, jos vika on aiheutunut luonnonilmiöstä tai muusta ylivoimaisesta syystä, ja jos teleyritys lisäksi osoittaa, ettei se ole kohtuullisin toimenpitein kyennyt korjaamaan vikaa 48 tunnin kuluessa. Ylivoimaisella syyllä tarkoitetaan ulkoista tapahtumaa, johon teleyritys ei ole kohtuudella voinut varautua ja estää ennakolta sen vaikutuksia. Tällainen voi olla esimerkiksi poikkeuksellisen raju ukkosmyrsky. Tavanomaista syysmyrskyä ei sen sijaan välttämättä voida pitää ylivoimaisena syynä, jos teleyritys olisi säännösten mukaisella varautumisella voinut estää vahingon syntymisen tai rajoittaa sen kestoja. Teleyritys, joka vetoaa ylivoimaiseen esteeseen, on tarvittaessa velvollinen näyttämään sen toteen.

Ehdotetun momentin 2 ja 3 kohdan mukaan hyvitysvelvollisuutta ei ole, jos vika on aiheutunut käyttäjän tai muun liittymää käyttäneen henkilön tuottamuksesta taikka päätelaitteen tai sisäjohtoverkon puutteellisesta toimintakunnosta johtuvasta syystä. Hyvitysvelvollisuutta ei näissä tapauksissa tule asettaa teleyritykselle, koska teleyrityksellä ei ole mahdollisuuksia vaikuttaa mainittuihin seikoihin.

Ehdotettu pykälä vastaa nykyisen telepalveluiden toimitusehtojen yleisistä perusteista annetun liikenne- ja viestintäministeriön päätöksen 8 ja 9 §:ää.

73 §. *Liittymän sulkeminen ja käytön rajoittaminen käyttäjästä johtuvasta syystä.* Teleyrityksen oikeus sulkea liittymä ja purkaa liittymäsopimus on ehdotetussa laissa (73 - 75 §) porrastettu siten, että käyttäjän laiminlyönnistä seuraa ensivaiheessa liittymän sulkeminen. Sopimus voidaan purkaa vasta siinä vaiheessa kun laiminlyönti on jatkunut kauan. Liittymän sulkemisen ja sopimuksen purkamisen välinen olennainen ero on siinä, että liittymän sulkemisen voi perua, mutta sopimuksen purkamista ei. Jos sopimus on purettu, käyttäjä voi saada uuden liittymän samalta tai toiselta teleyritykseltä vain, jos teleyritys ei voi vedota 60 §:ssä säädettyihin kieläytymisperusteisiin.

Ehdotetun pykälän 1 momentin pääsäännön

mukaan teleyrityksellä on oikeus rajoittaa puhelinverkon liittymän käyttöä tai sulkea se, jos käyttäjä ei ole maksanut erääntynyttä maksua. Pykälän 2 momentissa on luettelo poikkeuksista, jolloin pääsääntöä ei kuitenkaan sovelleta.

Momentin 1 kohdan mukaan sulkemisoikeutta ei ole, jos erääntynyt maksu on alle 50 euroa. Teleyritys ei siten voi sulkea liittymää, eikä myöskään purkaa liittymäsopimusta, jos euromääräinen vaatimus ei ylity. Liittymän sulkeminen on käyttäjän kannalta varsin ankara seuraamus. Tämän vuoksi sulkemisoikeus on rajoitettu vähäistä suurempiin maksamattomiin laskuihin. Teleyrityksen käyttöön jäävät kuitenkin normaalit velan perintäkeinot, kuten oikeudenkäynti ja ulosotto. Jos erääntyneitä maksuja on useita, sulkemisoikeus syntyy, jos niiden yhteismäärä on 50 euroa tai enemmän.

Momentin 2 kohdan mukaan sulkemisoikeutta ei ole, jos erääntynyt maksu aiheutuu muun palvelun kuin viestintäpalvelun käytöstä. Tällainen maksu voi olla esimerkiksi maksullisen viihdenumeron sisältöpalvelusta perittävä korvaus. Tällä perusteella teleyritys ei siten koskaan voi sulkea liittymää, eikä myöskään purkaa liittymäsopimusta, täysin riippumatta maksamattoman maksun suuruudesta. Teleyrityksellä on kuitenkin 78 §:n nojalla oikeus estää muun palvelun kuin viestintäpalvelun käyttäminen, jos käyttäjä ei maksa muusta palvelusta aiheutunutta erääntynyttä laskua kahden viikon kuluttua maksukehotuksen lähettämistä.

Momentin 3 kohdan mukaan sulkemisoikeutta ei ole, jos erääntynyt maksu maksetaan kahden viikon kuluessa maksukehotuksen lähettämistä. Teleyrityksellä ei säännöksen mukaan ole oikeutta heti sulkea liittymää, vaan käyttäjälle on ensin lähetettävä maksukehotus. Maksukehotuksen lähettämistä lasketaan kahden viikon määräaika, jonka kuluessa käyttäjä voi vielä maksaa maksamattoman laskun. Jos käyttäjä maksaa maksun kahden viikon jälkeen, teleyrityksen on avattava liittymä uudelleen, mutta teleyritys voi periä tästä 74 §:n nojalla kohtuullisen korvauksen.

Momentin 4 kohdan mukaan sulkemisoikeutta ei ole, jos kuluttaja osoittaa maksun laiminlyönnin johtuvan sairaudesta, työttö-

mydestä tai muusta siihen verrattavasta kulluttajasta riippumattomasta syystä, ja erääntynyt maksu maksetaan kuukauden kuluessa maksukehotuksen lähettämistä. Säännöksessä mainittu sosiaalinen suorituseste aiheuttaa normaalin kahden viikon määräajan pidentymisen kuukauden pituiseksi. Näyttövelvollisuus suoritusesteestä on käyttäjällä.

Momentin 5 kohdan mukaan sulkemisoikeutta ei ole, jos käyttäjä tekee muistutuksen laskusta ennen eräpäivää ja maksaa riidattoman osan laskusta määräajassa. Käyttäjän tekemä muistutus lykkää sulkemisoikeuden riidan ratkaisuun. Muistutuksen lykkäävä vaikutus edellyttää kuitenkin, että käyttäjä on esittänyt riitautuksen perusteeksi jotain sellaisia perusteita, joiden nojalla teleyrityksen maksuvaatimus voisi olla perusteeton. Jos muistutus on ilmeisen perusteeton, lykkäävää vaikutusta ei synny. Esimerkkinä perusteetomasta muistutuksesta voidaan mainita tilanne, jossa käyttäjä riitauttaa laskun sillä perusteella, että hänellä ei ole rahaa maksaa sitä.

Ehdotetun pykälän 3 momentissa on luettelo muista kuin erääntyneeseen laskuun liittyvistä sulkemisperusteista. Momentin 1 kohdan mukaan teleyrityksellä on sulkemisoikeus, jos käyttäjä on asetettu konkurssiin tai viranomaisen on todennut hänet muutoin maksukyvyttömäksi, eikä käyttäjä aseta kohtuullista vakuutta. Pykälän 4 momentin mukaan teleyritys voi asettaa liittymän käytölle myös kohtuullisen saldorajoituksen. Pelkkä konkurssi ei siten yksin riitä sulkemisperusteeksi, koska vakuuden ja saldorajoituksen avulla teleyritys voi riittävästi suojata asemansa velkojana. Vakuuden voi asettaa myös konkurssipesä.

Momentin 2 kohdan mukaan teleyrityksellä on sulkemisoikeus, jos käyttäjä ei kehotuksesta huolimatta noudata muita sopimusehtoja. Esimerkkeinä kohdassa tarkoitetuista muista sopimusehdoista voidaan mainita esimerkiksi sovitun saldorajoituksen ylittäminen tai säännösten vastaisen telepäätelaitteen käyttäminen.

Momentin 3 kohdan mukaan teleyrityksellä on sulkemisoikeus, jos käyttäjä on asetettu syytteeseen liittymää hyväksi käyttäen tehdystä tietoliikenteen häiritsemisestä. Jos syyte myöhemmin hylätään, teleyrityksen on

avattava liittymä uudelleen. Jos syyte johtaa tuomioon, teleyrityksellä on oikeus purkaa liittymäsopimus 75 §:n nojalla.

Ehdotettu pykälä vastaa pääosin nykyisen telepalveluiden toimitusehtojen yleisistä perusteista annetun liikenne- ja viestintäministeriön päätöksen 10 §:ää.

Yleispalveludirektiivin liitteen 1 osan A kohdassa e on laskujen laiminlyöntiä koskeva säännös. Säännös koskee tosin vain yleispalveluun nimettyjä yrityksiä. Ehdotettu pykälä on sopusoinnussa direktiivissä olevan sääntelyn kanssa.

74 §. *Suljetun liittymän avaaminen.* Ehdotetun pykälän 1 momentin mukaan teleyrityksen on käyttäjän pyynnöstä avattava 73 §:n nojalla suljettu puhelinverkon liittymä tai poistettava käyttörajoitus heti kun käytön rajoittamiselle tai liittymän sulkemiselle ei enää ole perustetta. Käyttäjä voi vaatia uudelleen avaamista niin kauan kun teleyritys ei 75 §:n nojalla ole purkanut sopimusta. Käytännössä käyttäjällä on kuukausi aikaa korjata sopimuksen vastainen menettelynsä, koska tämän jälkeen teleyritykselle syntyy purkuoikeus. Poikkeuksena on tilanne, jossa liittymä on 73 §:n 3 momentin 3 kohdan nojalla rikossyyteperusteella, jolloin purkuoikeus syntyy vasta, jos syyte johtaa tuomioon. Ehdotetun pykälän 2 momentin mukaan teleyrityksellä on oikeus periä kohtuullinen maksu liittymän avaamisesta tai käyttörajoituksen poistamisesta. Ehdotettu pykälä vastaa nykyisen telepalveluiden toimitusehtojen yleisistä perusteista annetun liikenne- ja viestintäministeriön päätöksen 13 §:ää.

75 §. *Liittymäsopimuksen purkaminen ja irtisanominen.* Ehdotetun pykälän 1 momentin mukaan teleyrityksellä on oikeus purkaa puhelinverkon liittymäsopimus, jos liittymä on ollut 73 §:n nojalla suljettuna vähintään kuukauden ja sulkemisen edellytykset ovat edelleen voimassa tai, jos käyttäjä on tuomittu liittymää hyväksi käyttäen tehdystä tietoliikenteen häiritsemisestä. Purkuperusteet on sääntelyssä kytketty liittymän sulkemisperusteisiin. Sopimusta ei voi rikostuomioperustetta lukuun ottamatta purkaa ilman, että liittymä on ollut ensin suljettuna. Momentin 1 kohdan mukainen kuukauden määräaika ei myöskään vastaavasti koske rikossyyteperustetta, koska tältä osin vastaavana purkuperus-

teena on tuomio, ei sen sijaan syytteessä olon jatkuminen kuukauden ajan.

Ehdotetun pykälän 2 momentin mukaan teleyrityksen on purettava puhelinverkon liittymäsopimus kirjallisesti. Teleyrityksen on varoitettava käyttäjää ennakolta liittymäsopimuksen purkamisesta. Varoitus voi olla vapaamuotoinen, myös suullinen, puhelimitse esitetty ennakkovaroitus on riittävä.

Ehdotetun pykälän 3 momentin mukaan käyttäjä voi irtisanoa liittymäsopimuksen myös suullisesti. Käyttäjällä on oikeus irtisanoa toistaiseksi voimassa oleva liittymäsopimuksensa päättämään kahden viikon kuluttua irtisanomisesta. Sopimusehdoissa ei siten pätevästi voida sopia tätä pidempää irtisanomisaikaa. Teleyrityksen on lähetettävä käyttäjälle irtisanomisesta kirjallinen vahvistus.

Ehdotettu pykälä vastaa nykyisen telepalveluiden toimitusehtojen yleisistä perusteista annetun liikenne- ja viestintäministeriön päätöksen 15 ja 16 §:ää.

Yleispalveludirektiivin liitteen 1 osan A kohdassa e on laskujen laiminlyöntiä koskeva säännös. Säännös koskee tosin vain yleispalveluun nimettyjä yrityksiä. Ehdotettu pykälä on sopusoinnussa direktiivissä olevan sääntelyn kanssa.

76 §. *Teleyrityksen velvollisuus sulkea liittymä.* Ehdotetun pykälän mukaan teleyrityksen on viipymättä suljettava liittymä tai estettävä puhelimen käyttö, jos liittymän käyttäjä, poliisi, vakuutusyhtiö tai toinen teleyritys ilmoittaa, että matkapuhelin tai matkapuhelimen hallinnoinnissa käytettävä älykortti on kadonnut, ja pyytää liittymän sulkemista tai puhelimen käytön estämistä. Ehdotettu pykälä vastaa pääosin nykyisen telepalveluiden toimitusehtojen yleisistä perusteista annetun liikenne- ja viestintäministeriön päätöksen 12 §:n 2 momenttia. Sääntelyä on kuitenkin muutettu siten, että ehdotetun säännöksen mukaan teleyrityksellä on velvollisuus toimia edellä mainituissa olosuhteissa. Nykyisen sääntelyn mukaan teleyrityksellä on ainoastaan oikeus sulkea liittymä mainituissa olosuhteissa. Muutos on käyttäjän suojelemiseksi tarpeellinen.

77 §. *Teleyrityksen velvollisuus rajoittaa liittymän käyttöä.* Ehdotetun pykälän mukaan teleyrityksen, jonka puhelinverkon liittymää toinen teleyritys käyttää viestintäpalvelua tar-

jotessaan tai, joka perii maksuja toisen teleyrityksen lukuun, on pyynnöstä estettävä toisen teleyrityksen viestintäpalvelun käyttäminen, jos siihen on 73 §:n mukaiset edellytykset ja estoa pyytänyt teleyritys ei voi itse estää viestintäpalvelunsa käyttämistä. Teleyrityksellä on säännöksen mukaan siten velvollisuus toimia sellaisen teleyrityksen puolesta, joka ei voi itse sulkea liittymää. Sulkemisen edellytykset ovat samat kuin sellaisella teleyrityksellä, joka rajoittaa liittymän käyttöä omien saataviensa perusteella. Ehdotettu pykälä vastaa nykyisen telepalveluiden toimitusehtojen yleisistä perusteista annetun liikenne- ja viestintäministeriön päätöksen 10 §:n 4 momenttia.

78 §. *Teleyrityksen oikeus rajoittaa liittymän käyttöä muun palvelun vastaanottamiseen.* Ehdotetun pykälän mukaan teleyrityksellä on oikeus estää muun palvelun kuin viestintäpalvelun käyttäminen, jos käyttäjä ei maksa muusta palvelusta aiheutunutta erään tynyttä laskua kahden viikon kuluttua maksuohotuksen lähettamisestä. Teleyrityksellä ei ole 73 §:n 1 momentin 2 kohdan mukaan oikeutta sulkea liittymää edellä mainitulla perusteella eikä siten myöskään 75 §:n mukaan oikeutta purkaa sopimusta. Teleyritys voi ehdotetun pykälän nojalla kuitenkin katkaista käyttäjän mahdollisuudet lisävelkaantumiseen. Ehdotettu pykälä vastaa nykyisen telepalveluiden toimitusehtojen yleisistä perusteista annetun liikenne- ja viestintäministeriön päätöksen 11 §:ää.

Yleispalveludirektiivin liitteen 1 osan A kohdassa e on laskujen laiminlyöntiä koskeva säännös. Säännös koskee tosin vain yleispalveluun nimettyjä yrityksiä. Ehdotettu pykälä on sopusoinnussa direktiivissä olevan sääntelyn kanssa.

79 §. *Käyttäjän oikeus rajoittaa liittymän käyttöä.* Ehdotetun pykälän 1 momentin mukaan teleyrityksen on käyttäjän pyynnöstä estettävä korvauksetta liittymän käyttö muuhun kuin viestintäpalveluun ja liittymän lähtevä liikenne tiettyyn liikennetyyppiin, jos esto on teknisesti helposti toteutettavissa. Jos esto on teknisesti vaikeasti toteutettavissa, mikä on digitaalitekniikalla toteutettujen puhelinverkkojen osalta epätodennäköistä, teleyrityksellä on oikeus periä estosta maksu tai vaihtoehtoisesti kieltäytyä eston asentamisesta koko-

naan, jos eston toteuttaminen on huomattavan vaikeaa. Jos esto myöhemmin käyttäjän pyynnöstä poistetaan, teleyritys saa periä toimenpiteestä maksun. Sääntelyn tarkoituksena on edistää käyttäjän mahdollisuuksia oma-aloitteisesti rajoittaa puhelimen käyttöä ja siitä aiheutuvaa velkaantumista.

Eston kohdentaminen tiettyihin palvelutyyppeihin, kuten niin sanottuihin aikuisviihdepalveluihin, tai tiettyihin liikennetyyppeihin, kuten kansainvälisiin puheluihin, edellyttää palvelujen ja liikennetyyppien luokittelua. Määriteltä palvelutyyppeihin (esimerkiksi aikuisviihde) pitää lisäksi kytkeä tiettyihin numerosarjoihin (esimerkiksi 0700-1 - alkuiset numerot), jotta esto voidaan teknisesti toteuttaa. Ehdotetun pykälän 2 momentin mukaan Viestintävirasto voi antaa määräyksiä estoluokista sekä niiden teknisestä toteuttamisesta. Ehdotetun valtuutuksen nojalla Viestintävirasto voi antaa estoluokituksesta nykyisessä teleliikenteen estoluokista annetussa määräyksessä (Viestintävirasto 35 G/2002 M) olevaa sääntelyä vastaavan määräyksen. Ehdotetun valtuutussäännöksen nojalla annettavassa määräyksessä ei kuitenkaan nykyisestä poiketen voida enää säätää puheluiden enimmäiskestosta eikä pakollisesta hintatiedotteesta.

Ehdotettu pykälä vastaa pääosin nykyisen telepalveluiden toimitusehtojen yleisistä perusteista annetun liikenne- ja viestintäministeriön päätöksen 14 §:ää.

Yleispalveludirektiivin liitteen 1 osan A kohdassa b on lähtevän liikenteen estoa koskeva säännös. Säännös koskee tosin vain yleispalveluun nimettyjä yrityksiä. Ehdotettu pykälä on sopusoinnussa direktiivissä olevan sääntelyn kanssa.

80 §. *Telelaskun erittely.* Ehdotetun pykälän 1 momentin mukaan teleyrityksen on maksutta ja, jos lasku on yli 50 euroa, ilman pyyntöä eriteltävä puhelinverkon liittymän käytöstä aiheutuva lasku. Laskun erittely aiheuttaa teleyritykselle kustannuksia. Tämän vuoksi oma-aloitteinen erittelyvelvollisuus on rajoitettu vähäistä suurempiin laskuihin. Laskussa on momentin mukaan eriteltävä ainakin paikallispuhelut ja paikallisverkko maksut, kaukopuhelun maksut, kansainväliset puhelun maksut, matkaviestinpuhelun maksut, perusmaksut, tekstiviesteistä ja muista sellai-

sista viesteistä aiheutuvat maksut sekä datansiirtomaksut. Sääntelyn tarkoituksena on edistää käyttäjän mahdollisuuksia valvoa puhelimen käyttöä ja siitä aiheutuvia kuluja.

Maksullisia palvelunumeroita koskeva tieto on käyttäjän valvontaintressin kannalta poikkeuksellisen tärkeä. Tämän vuoksi 2 momentin mukaan teleyrityksen on laskun suuruudesta riippumatta eriteltävä laskussa muista palveluista kuin viestintäpalveluista aiheutuneet maksut. Ilmaisnumeroita koskeva tieto on vastaavasti tarpeeton. Tämä vuoksi 3 momentin mukaan eritellyssä laskussa ei saa näkyä ilmaisnumeroihin otettuja puheluita. Ehdotetun 4 momentin mukaan käyttäjällä on lisäksi halutessaan oikeus pyynnöstä saada erittelemätön lasku.

Ehdotettu pykälä vastaa pääosin nykyisen viestintämarkkinalain 15 §:n 1 momentin 5 kohtaa ja telepalveluiden toimitusehtojen yleisistä perusteista annetun liikenne- ja viestintäministeriön päätöksen 17 §:ää.

Yleispalveludirektiivin liitteen 1 osan A kohdassa a on laskun erittelyä koskevia säännöksiä. Säännökset koskevat tosin vain yleispalveluun nimettyjä yrityksiä. Ehdotettu pykälä on sopusoinnussa mainitun direktiivissä olevan sääntelyn kanssa.

81 §. *Numeroinnin muutoksista tiedottaminen.* Ehdotetun pykälän mukaan teleyritysten tulee tehokkaasti ja hyvissä ajoin tiedottaa käyttäjille puhelinverkkoa koskevista numerointimuutoksista. Käyttäjille on ilmoitettava puhelinnumeron muutoksesta viimeistään kuusi kuukautta ennen muutoksen voimaantuloa. Numeroinnin muutoksia koskevalla tiedotuksella pyritään palvelemaan käyttäjiä. Ehdotettu pykälä vastaa nykyisen telepalveluiden toimitusehtojen yleisistä perusteista annetun liikenne- ja viestintäministeriön päätöksen 18 §:ää.

82 §. *Palvelun laatua koskeva julkaisuvelvollisuus.* Ehdotetun pykälän 1 momentin mukaan Viestintävirasto voi päätöksellään asettaa teleyritykselle velvollisuuden julkaista vertailukelpoisia ja ajantasaisia tietoja teleyrityksen tarjoamien palveluiden laadusta. Velvollisuuden asettaminen on Viestintäviraston vapaassa harkinnassa. Velvollisuus voidaan asettaa, jos sen katsotaan olevan käyttäjien edun mukaista. Teleyritys voi julkaista tiedot vapaaehtoisesti, jolloin Viestintä-

viraston ei tarvitse tehdä asiassa päätöstä.

Viestintäviraston pykälän nojalla antamaan päätökseen saa tarvittaessa hakea muutosta valittamalla hallinto-oikeuteen siten kuin hallintolainkäyttölaissa säädetään.

Ehdotetun pykälän 2 momentin mukaan päätöksessä on annettava tarkemmat määräykset julkaistavista tiedoista ja julkaisutavasta. Tiedot voidaan esimerkiksi velvoittaa julkaistamaan internet-sivuilla. Julkaistavat tiedot voivat 2 momentin mukaan koskea muun ohessa liittymän toimitusaikaa, vikojen määrää liittymää kohden ja vikojen korjausaikaa. Muita julkaistavia tietoja voivat olla esimerkiksi puhelunmuodostusaika, vastausaika numerotiedotuspalvelussa sekä laskutuksen oikeellisuutta koskevat valitukset. Käytännössä edellä mainitut palvelujen laatua mittaavat kriteerit on määritelty standardeissa.

Ehdotettu sääntely vastaa sisällöllisesti voimassa olevan Euroopan yhteisöjen lainsäädännössä tarkoitettua teleyritysten palvelutasosta annetun liikenne- ja viestintäministeriön päätöksen säännöksiä. Velvollisuus voi direktiivien edellyttämällä tavalla kohdistua voimassa olevasta laista poiketen myös muihin kuin huomattavan markkinavoiman yrityksiin.

Ehdotetulla pykälällä pannaan täytäntöön yleispalveludirektiivin 22 artikla ja liite 3.

83 §. *Kuluttajansuojalain soveltaminen.* Ehdotetun pykälän 1 momentissa on selvyiden vuoksi kuluttajan ja teleyrityksen välisen oikeussuhteen osalta viittaussäännös kuluttajansuojalakiin. Kuluttajansuojalain säännökset täydentävät erityislainsäädännössä olevaa sääntelyä soveltuvin osin.

Pykälän 2 momentin mukaan kuluttaja-asiamies valvoo vakioehtosopimusten lainmukaisuutta kuluttajansuojan kannalta. Lain 66 §:n 3 momentin mukaan teleyrityksen on lähetettävä vakiosopimusehdot ja hinnastot tiedoksi kuluttaja-asiamiehelle.

8 luku. Hinnoittelu ja hinnoittelun valvonta

84 §. *Kustannussuuntautunut ja syrjimätön hinta.* Hinnoittelun kustannussuuntautuneisuutta ja syrjimättömyyttä koskevat vaatimukset kohdistuvat teleyritysten

välisen suoritteiden hinnoitteluun. Kustannussuuntautuneella hinnalla tarkoitetaan pykälän 1 momentin mukaan hintaa, joka on aiheutuneet kustannukset ja toiminnan tehokkuus huomioon ottaen kohtuullinen. Kohtuullisuutta arvioitaessa on otettava huomioon myös kohtuullinen pääomalle laskettava tuotto, johon vaikuttavat teleyrityksen tekemät investoinnit ja niihin liittyvät riskit. Säännös vastaa sisällöllisesti voimassa olevan viestintämarkkinalain 18 §:n 3 ja 4 momentin säännöksiä.

Termillä kustannussuuntautunut hinta viitataan hintaan, joka on pääsääntöisesti suurempi kuin kustannuksia vastaava hinta olisi, koska hinnan kohtuullisuutta arvioitaessa otetaan huomioon kustannusten lisäksi kohtuullinen tuotto. Huomioon otettavia kustannuksia ovat myös toimintaan tehdyt investoinnit ja toimintaan liittyvä liiketoimintariski.

Kustannussuuntautuneessa hinnoittelussa hinnoittelun rakenne vastaa kustannusten rakennetta, jolloin esimerkiksi kertakorvauksella katetaan kertaluonteisia kustannuksia. Kustannusten tulee liittyä suoritteen tuottamiseen. Olennaiset muutokset kustannuksissa vaikuttavat hinnoitteluun.

Toiminnan tehokkuutta arvioidaan vertaamalla suoritteen tuottamisesta aiheutuvia kustannuksia samanlaisen suoritteen tuottamisesta aiheutuneisiin kustannuksiin muissa vastaavissa olosuhteissa toimivissa teleyrityksissä. Hinnoittelun yhteyttä toiminnan tehokkuuteen on tarpeen tutkia vain silloin, jos toiminnan tehokkuutta on erityistä syytä epäillä.

Syrjimättömillä ehdoilla tarkoitetaan 2 momentin mukaan ehtoja, jotka kohtelevat samanlaisessa tilanteessa olevia teleyrityksiä samalla tavalla. Jos teleyritys käyttää tiettyä palvelua itse tai tarjoaa sitä tytäryhtiölleen tai muulle sellaiselle taholle, sen on tarjottava vastaavaa palvelua vastaavin ehdoin myös kilpailevalle teleyritykselle. Kilpailevaa teleyritystä ei tule asettaa palvelun tarjontaa koskevilla ehdoilla erilaiseen asemaan esimerkiksi palvelun toimitusajan tai palvelun tason suhteen. Säännös vastaa sisällöllisesti voimassa olevan viestintämarkkinalain 18 §:n 3 momenttia. Kohtuulliset määrälennukset ovat edelleen sallittuja säännöksestä huo-

limatta, jollei niitä ole tietyissä tapauksissa nimenomaisesti kielletty, kuten lain 44 §:ssä.

Hinnoittelun kustannussuuntautuneisuutta ja syrjimättömyyttä arvioitaessa tiettyä tuoteryhmää tai palveluryhmää voidaan tietyissä tapauksissa tarkastella kokonaisuutena. Kokonaistarkastelu ei kuitenkaan saa johtaa risisubventioon tuoteryhmän tai palveluryhmän tuotteiden välillä.

Pykälän säännöksellä pannaan täytäntöön käyttöoikeusdirektiivin 13 artiklan 1 kohta.

85 §. *Ennakkomaksu ja vakuus.* Teleyritys voi vaatia toiselta teleyritykseltä kohtuullisen ennakkomaksun tai vakuuden käyttöoikeuden luovutuksesta tai yhteenliittämisestä suoritettavasta korvauksesta. Säännös vastaa sisällöllisesti nykyisen viestintämarkkinalain 18 §:n 2 momenttia.

Viestintäverkkojen yhteenliittäminen voi edellyttää huomattavia investointeja. Teleyritys, jonka viestintäverkkoon tai viestintäpalveluun yhteenliittämisvaatimus kohdistuu, voisi joutua kohtuuttomaan tilanteeseen, jos yhteenliittämistä vaativa teleyritys osoittautuisi maksukyvyttömäksi. Ei ole kohtuullista, että yhteenliittämisvelvollinen teleyritys joutuisi esimerkiksi tekemään viestintäverkkoonsa investointeja pystymättä turvaamaan saataviaan jollain tavalla. Vaadittavan ennakkomaksun tai vakuuden tulisi kuitenkin olla kohtuullinen eli oikeassa suhteessa yhteenliittämisen takia tehtyihin investointeihin.

86 §. *Hinnoittelua koskeva selvittämisvelvollisuus ja kustannuslaskenta.* Jos teleyritykselle tai 58 §:ssä tarkoitetulle yritykselle on tässä laissa tai Viestintäviraston päätöksessä asetettu velvollisuus kustannussuuntautuneeseen tai syrjimättömään hinnoitteluun, teleyrityksellä ja 58 §:ssä tarkoitetulla yrityksellä on Viestintäviraston käsitellessä hinnoittelua koskevaa asiaa pykälän 1 momentin mukaan velvollisuus osoittaa, että sen tuotteesta tai palvelusta perimä hinta on kustannussuuntautunut ja syrjimätön.

Säännös on muutos nykytilanteeseen, koska voimassa olevassa laissa ei ole todistustaakkaa koskevia säännöksiä. Hinnoittelua koskeviin selvityksiin liittyy usein liikesalaisuuksia. Hinnoittelun selvittäminen edellyttää perehtyneisyyttä teleyrityksen sisäiseen kustannuslaskentaan. Todistustaakan siirtä-

minen teyryykselle nopeuttaa osaltaan hinnoittelua koskevien riita-asioiden käsittelyä Viestintävirastossa, koska tutkinnan kohteena olevalla teyryyksellä on asianosaisista parhaat mahdollisuudet esittää hinnoittelua koskevaa näyttöä. Todistustaakkasäännös on myös direktiivin säännöksen implementoimiseksi välttämätön.

Viestintävirasto voi tarvittaessa antaa tarkempia ohjeita siitä, mitä selvitystä teyryyksen tulisi esittää ja missä muodossa.

Pykälän 2 momentin mukaan Viestintävirasto ei ole arvioidessaan hinnoittelun kustannussuuntautuneisuutta sidottu teyryyksen kustannuslaskennassa käyttämiin periaatteisiin. Viestintävirasto voi arvioida teyryyksen hinnoittelun kustannussuuntautuneisuutta vapaasti, teyryyksen kustannuslaskentajärjestelmästä riippumattomalla tavalla. Teyryyksen kustannuslaskentaperiaatteet ja laskelmat eivät riitatilanteessa rajoita Viestintäviraston toimivaltaa määritellä huomioon otettavat kustannukset. Jos teyryitys on laatinut kustannuslaskentaperiaatteensa Viestintäviraston antamien yleisohjeiden mukaisesti, hinnoittelun kustannussuuntautuneisuutta koskeva arviointi tulisi kuitenkin lähtökohtaisesti perustaa teyryyksen kustannuslaskentajärjestelmään.

Säännöksellä pannaan täytäntöön käyttöoikeusdirektiivin 13 artiklan 3 kohta.

87 §. *Kustannuslaskentajärjestelmä.* Pykälän 1 momentin mukaan Viestintävirasto voi 18 §:n mukaisella päätöksellä asettaa huomattavan markkinavoiman yritykselle velvollisuuden käyttää kustannuslaskentajärjestelmää, jos se on tarpeen tukkumarkkinoita tai vähittäismarkkinoita koskevan hinnoittelun valvomiseksi. Teyryitys saa 2 momentin mukaan itse valita käyttämänsä kustannuslaskentajärjestelmän. Teyryyksen on laadittava kustannuslaskentajärjestelmästä Viestintävirastolle kuvaus, josta käyvät ilmi vähintään kustannusten pääluokat ja ne säännöt, joiden mukaan kustannukset kohdennetaan.

Säännöksellä pannaan täytäntöön käyttöoikeusdirektiivin 13 artiklan 1 ja 4 kohta sekä yleispalveludirektiivin 17 artiklan 4 kohta. Säännös liittyy myös yleispalveludirektiivin 7 liitteen 2 kohdan kansalliseen täytäntöönpanoon. Sääntely vastaa pääosin eräistä Eu-

roopan yhteisöjen lainsäädännössä tarkoitettua telemaksuista annetun liikenneministeriön päätöksen 5 §:n voimassa olevia säännöksiä.

Kustannuslaskennalla seurataan teyryyksen kustannusten muodostumista ja niiden vaikutusta toiminnan kannattavuuteen. Kustannuslaskentajärjestelmällä tarkoitetaan teyryyksen kustannuslaskentaa käyttämien tietojärjestelmien ja toimintamallien muodostamaa kokonaisuutta. Teyryyksen kustannuslaskentajärjestelmän tulisi olla riittävän tarkka yrityksen hinnoittelun kustannussuuntautuneisuutta ja syrjimättömyyttä koskevan valvonnan kannalta. Teyryyksen hinnoittelulla ja kustannuslaskennalla tulisi olla selkeä yhteys toisiinsa.

Kustannukset voidaan jakaa pääluokkiin monella eri tavalla, esimerkiksi jakamalla kustannukset välittömiin kustannuksiin, yhteisiin kustannuksiin ja yleiskustannuksiin. Välittömät kustannukset aiheutuvat palveluiden perustamisesta ja ylläpidosta sekä palveluiden markkinoinnista ja laskutuksesta. Yhteiset kustannukset aiheutuvat useampien suoritteiden tuottamisesta. Toimintojen yhteiset kustannukset kohdennetaan tiettyjen periaatteiden mukaisesti. Aiheuttamisperiaatteen mukaan yhteiset kustannukset tulisi jakaa kustannukset aiheuttaneiden toimintojen kesken. Yleiskustannuksilla tarkoitetaan kustannuksia, joita ei voida suoraan liittää yhteenkään palveluun tai tuotteeseen.

Teyryitysten käyttämät kustannuslaskentajärjestelmät vaihtelevat teyryyksestä riippuen. Tarkoituksenmukaisinta on se, että teyryitys saa järjestää kustannuslaskentansa valitsemallaan tavalla. Viestintävirasto antaa tarvittaessa kustannuslaskentajärjestelmiä koskevaa neuvontaa ja yleisiä ohjeita kustannuslaskennasta.

Teyryyksen kustannuslaskentaa koskeva kuvaus on tarpeen Viestintäviraston valvontavollisuuden täyttämiseksi. Eri teyryitysten antamien kuvausten tulisi olla vertailukelpoisia. Viestintävirasto voi tarvittaessa antaa ohjeita kustannuslaskentaa koskevan kuvauksen muodosta.

Viestintävirastoon saapunut kustannuslaskentaa koskeva kuvaus on julkisuuslain 7 §:ssä mainituin perustein julkinen asiakirja. Jokaisella on julkisuuslain 9 §:n mukaan oi-

keus saada tieto julkisesta asiakirjasta. Viestintävirasto voi tarvittaessa julkaista teleyritysten kustannuslaskentajärjestelmiä koskevat kuvaukset julkisuuslain säännöksiä noudattaen.

88 §. *Kustannuslaskentajärjestelmää koskeva valvontavelvollisuus.* Tilintarkastuslaissa (936/1994) tarkoitetun hyväksytyt ja riippumattoman tilintarkastajan on pykälän 1 momentin mukaan tarkastettava teleyrityksen kustannuslaskentajärjestelmä teleyrityksen tilintarkastuksen yhteydessä. Pykälässä tarkoitettu tilintarkastaja voi olla teleyrityksen oma tilintarkastaja, jos hän täyttää tilintarkastuslaissa mainitut edellytykset. Tarkastuksesta aiheutuvat kulut jäisivät teleyrityksen maksettaviksi. Eri teleyrityksissä suoritettujen tarkastusten tulisi olla vertailukelpoisia. Viestintävirasto voi tarvittaessa antaa tarkastuksia koskevaa neuvontaa ja yleisiä ohjeita tarkastuksen suorittamistavasta.

Tilintarkastajan on 1 momentin mukaan laadittava tarkastuksesta kertomus, joka on toimitettava Viestintävirastolle. Kertomus on välttämätön, jotta Viestintävirasto voi täyttää kustannuslaskentajärjestelmiä koskevan valvontavelvollisuutensa.

Viestintäviraston on 2 momentin mukaan julkaistava vuosittain kertomus siitä, miten 87 §:ssä tarkoitettuja kustannuslaskentajärjestelmiä noudatetaan kyseisissä teleyrityksissä. Käytännössä Viestintäviraston kertomus on tiivistelmä tilintarkastajilta saatuista kertomuksista. Tilintarkastajilta saatujen kertomusten tulee olla vertailukelpoisia, jotta Viestintävirasto voi täyttää oman velvollisuutensa. Viestintävirasto voi tarvittaessa antaa tarkempia ohjeita tilintarkastajien kertomuksen laatimistavasta ja sen sisällöstä.

Säännöksellä pannaan täytäntöön käyttöoikeusdirektiivin 13 artiklan 4 kohta ja yleispalveludirektiivin 17 artiklan 4 kohta.

89 §. *Eriyttämisvelvollisuus.* Pykälän 1 momentin mukaan Viestintävirasto voi 18 §:n mukaisella päätöksellä asettaa huomattavan markkinavoiman yritykselle velvollisuuden eriyttää kirjanpidossa käyttöoikeuden vuokraamiseen tai yhteenliittämiseen liittyvät toiminnot teleyrityksen muusta palvelun tarjonnasta, jos se on tarpeen käyttöoikeuden vuokraamisen tai yhteenliittämisen hinnoitte-

lun valvomiseksi. Säännöksellä pannaan täytäntöön käyttöoikeusdirektiivin 11 artiklan 1 kohta.

Eriyttäminen lisää toiminnan läpinäkyvyyttä ja estää ristisubventiota teleyrityksen eri toimintojen välillä. Eriyttämislaskelmilla voidaan ensimmäisen asteen keinona tulkita eriytetyn toiminnan kannattavuutta ja pääomarakennetta. Laskelmia ei kuitenkaan voida sellaisenaan käyttää hinnoittelun kohtuullisuuden tarkasteluun.

Eriyttämismenettelyn tulisi olla sellainen, että eriyttämislaskelmista on hyötyä myös teleyritykselle. Eriyttämislaskelmien tietoja voitaisiin parhaassa tapauksessa käyttää hyväksi liiketoiminnan ohjaamisessa.

Voimassa olevan viestintämarkkinalain 20 §:n mukaan eriyttämisvelvollisuus kohdistuu televerkkopalvelun (verkkopalvelun) ja telepalvelun (viestintäpalvelun) eriyttämiseen toisistaan ja teleyrityksen muusta liiketoiminnasta. Ehdotettu sääntely merkitsisi siten muutosta nykytilanteeseen, koska säännöksessä tarkoitettu eriyttämisvelvollisuus kohdistuisi käytännössä vain verkkoyritykseen. Muutos johtuu käyttöoikeusdirektiivin 11 artiklan säännöksestä, joka sitoo eriyttämisvelvollisuuden nimenomaan käyttöoikeuden myöntämiseen tai yhteenliittämiseen liittyviin toimintoihin.

Viestintäviraston on 2 momentin mukaan yksilöitävä päätöksessään eriyttämismenettelyllä selvitettävät tiedot ja edellytetyn eriyttämismenettelyn pääpiirteet. Eriyttämisvelvollisuuden tulee olla teleyrityksen kokoon ja toiminnan laatuun nähden kohtuullinen. Nykyisin eriyttämisvelvollisuus kohdistuu teleyrityksiin, joiden liikevaihto on yli 20 miljoonaa euroa. Voimassa olevaa liikevaihtorajaa voidaan pitää edelleen tarkoituksenmukaisena.

Eriyttämisvelvoitteen tulisi kohdistua teleyrityksiin, joilla on merkittävää liiketoimintaa ja vaikutusta markkinoihin.

Eriyttämismenettelyn kohtuullisuudella tarkoitetaan sitä, että edellytetty eriyttämismenettely ei saa aiheuttaa kohtuuttomia kustannuksia tai sitoa kohtuuttomalla tavalla henkilötyövoimaa teleyrityksessä. Kohtuuttomia kustannuksia voisi aiheuttaa esimerkiksi tuotekohtaista eriyttämistä edellyttävä menettely. Tuotekohtainen eriyttäminen ei

ole mielekästä viestintäpalvelun tarjonnassa, jossa tarjottavat palvelut ovat usein asiakas-kohtaisesti räätälöityjä. Tuotekohtainen eriyttäminen voisi siten tulla kyseeseen ainoastaan hyvin poikkeuksellisessa tilanteessa, jossa velvollisuuden asettaminen katsottaisiin sääntelyn tavoitteiden saavuttamiseksi välttämättömäksi. Eriyttämisen tulisi perustua todellisiin, kirjanpitoon kirjattuihin kustannuksiin. Eriyttämisvelvollisen teleyrityksen ei olisi kuitenkaan tarpeen laatia eriyttäväs-
tä toiminnasta erillistä kirjanpitoa.

Viestintäviraston päätöksessä ei lähtökoh-
taisesti voida määrätä yhtä yksittäistä tapaa toteuttaa eriyttämislaskenta, vaan päätöksessä voidaan enintään määritellä ne tiedot, joiden tulee olla saatavilla sekä eriyttämismenettelyn pääpiirteet. Eriyttämismenettelyä koskevat Viestintäviraston vaatimukset eivät saa ulottua siihen tekniikkaan, jolla eriyttäminen tehdään. Eriyttämisvelvollisuuden laajuutta yksittäistapauksessa rajoittavat lisäksi hallinnon yleiset periaatteet kuten suhteellisuusperiaate ja tarkoitussidonnaisuuden periaate. Viestintävirasto antaa tarvittaessa eriyttämistä koskevaa neuvontaa ja yleisiä ohjeita eriyttämismenettelystä.

Pykälän 3 momentin mukaan eriyttämis-
laskelmat on toimitettava Viestintävirastolle. Viestintävirastoon saapunut eriyttämis-
laskelma on julkisuuslain 7 §:ssä mainituin perustein julkinen asiakirja. Jokaisella on julkisuuslain 9 §:n mukaan oikeus saada tieto julkisesta asiakirjasta. Eriyttämislaskelmien julkisuus lisää toiminnan läpinäkyvyyttä ja siihen kohdistuvaa yleistä valvontaa. Asiakirjan julkisuutta rajoittavista salassapitoperusteista säädetään julkisuuslain 24 §:ssä.

Teleyrityksen tilintarkastajien on 4 mo-
mentin mukaan tarkastettava eriyttämis-
laskelmat ja annettava niistä erillinen lausunto teleyritykselle. Tilintarkastajien tulisi tarkas-
taa, että teleyritys on vahvistanut tietyt periaatteet, joiden mukaan eriyttäminen tapahtuu ja että eriytetyt tilinpäätökset on laadittu näiden periaatteiden mukaisesti ja johdettu oi-
kein kirjanpidosta ja tilinpäätöksestä.

Ehdotettu sääntely eroaa voimassa olevasta sääntelystä. Voimassa olevien säännösten mukaan eriyttämislaskelmien tulee olla tilin-
tarkastajien tarkastettavissa, mutta tilin-
tarkastajilla ei ole nimenomaista velvollisuutta

tarkastaa laskelmia tai antaa niistä erillistä lausuntoa. Tilintarkastajan eriyttämistä koskeva lausunto olisi tilintarkastuskertomuksesta erillinen, vapaamuotoinen lausunto ja se annettaisiin teleyritykselle tilintarkastuksen yhteydessä. Teleyrityksellä on lain 112 §:n perusteella velvollisuus luovuttaa tilin-
tarkastajien lausunto Viestintävirastolle.

9 luku. Viranomaisen avustamiseen liittyvät teleyrityksen velvollisuudet

90 §. *Teleyrityksen velvollisuus varautua poikkeusoloihin ja häiriötilanteisiin.* Teleyri-
tyksen on valmiussuunnittelulla ja poikkeus-
oloihin varautumisella huolehdittava siitä, et-
tä sen toiminta jatkuu mahdollisimman häiriö-
öttömästi myös valmiuslaissa tarkoitetuissa poikkeusoloissa sekä normaaliolojen häiriötilanteissa. Säännös vastaa sisällöllisesti voimassa olevan viestintämarkkinalain 8 §:n 2 momentin 3 kohtaa.

Esimerkkeinä kohde- ja joukkoviestintään poikkeusoloissa kohdistuvista uhista voidaan mainita kiristynyt kansainvälinen tilanne, vieraiden valtioiden välinen sodan uhka ja sota sekä Suomeen vaikuttava muu erityinen tapahtuma. Luonnollisesti uhkatilanteen muodostaa Suomen alueellisen koskemattomuuden vakava loukkaus ja Suomeen kohdistuva sodanuhka tai aseellinen hyökkäys, sota sekä sodan jälkitila. Erilaiset vakavammat suuronnettomuudet tai vakava taloudellinen kriisi voivat myös johtaa valmiuslain 4 luvussa säädettyjen toimivaltuuksien käyttöönottoon.

Normaaliolojen häiriötilanteita ovat esi-
merkiksi laiterikot ja muut vakavat häiriöt toiminnan harjoittajan omissa laitteissa, järjestelmissä tai palveluissa, kunnallisteknisten järjestelmien häiriöt, erilaiset luonnonkatastrofit, kuten äärimmäiset sääolosuhteet, paikalliset tai valtakunnalliset suuronnettomuudet, ilkkivalta, rikollisuus tai terrorismitilanteet ja erilaiset tietojärjestelmiin kohdistuvat uhkatilanteet.

Varautumisella pyritään jo normaalioloissa varmistamaan se, että teleyrityksen toiminta voi jatkua myös häiriötilanteissa ja poikkeus-
oloihin. Kriisitilanteissa esimerkiksi jouk-

koviestintäyrittysten on välitettävä viestintäverkossaan erilaisia hätätiedotuksia ja muita viranomaistiedotuksia.

Varautumisvelvollisuus tarkoittaa sitä, että teleyrityksen on tunnistettava etukäteen kriisitilanteiden ja poikkeusolojen toiminnalleen aiheuttamat uhat ja niiden vaikutukset sekä palvelutarpeensa kyseisissä tilanteissa. Varautuminen tarkoittaa normaaliolosuhteissa valmiussuunnittelua ja tiettyjä etukäteisvalmisteluja kriisitilanteiden varalle, kuten henkilöstön kouluttamista, valmiustoimikuntien tai muiden valmiusryhmien perustamista, laitteiden ja järjestelmien teknistä suojaamista tai erilaisten teknisten varajärjestelmien rakentamista. Varautumisvelvoitteen täyttäminen voi edellyttää jopa poikkeusolojen tuotantotilojen tai johtokeskusten rakentamista.

Teleyritykset voidaan varautumisvelvollisuuden osalta jakaa eri luokkiin teleyrityksen koon ja toiminnan merkityksen perusteella. Teleyritysten varautumista johtaa ja koordinoi liikenne- ja viestintäministeriö. Tarkempia säännöksiä varautumisvelvollisuuden sisällöstä annetaan 93 §:n mukaan valtioneuvoston asetuksella, Viestintäviraston teknisillä määräyksillä sekä liikenne- ja viestintäministeriön ohjeilla. Varautumisesta aiheutuvien kustannusten korvaamisesta säädetään 94 §:ssä.

Telepalveluyritys Yleisradio Oy:n varautumisvelvollisuudesta säädetään ehdotetun pykälän lisäksi Yleisradio Oy:stä annetun lain 7 §:n 2 momentin 5 kohdassa sekä asetuksessa Yleisradio Oy:n velvollisuudesta välittää viranomaistiedotuksia (871/1994). Muiden televisio- ja radiotoimintaa harjoittavien telepalveluyritysten varautumisvelvollisuudesta säädetään tarkemmin televisio- ja radiotoiminnasta annetun lain 11 §:n 2 momentin 5 kohdan mukaan toimilupamääräyksissä.

Ehdotettu sääntely on sopusoinnussa valtuutusdirektiivin 6 artiklan 1 kohdan ja direktiivin liitteen A osassa mainitun 12 kohdan kanssa. Säännöksellä pannaan yhdessä 93 §:n kanssa täytäntöön yleispalveludirektiivin 23 artikla.

91 §. *Etuoikeustoiminto ja etuoikeutettu liittymä.* Etuoikeustoiminnolla tarkoitetaan pykälän 1 momentin mukaan puhelinkeskuk-

sen ja siihen liitetyn vaihteen sekä sarjapuhelinjärjestelmän ominaisuutta, jolla tietyn kiinteän puhelinverkon liittymän televiestinnälle voidaan antaa etuoikeus muista liittymistä tai numeroista lähetettyyn televiestintään nähden. Etuoikeustoimintoa saa 1 momentin mukaan käyttää vain valmiuslaissa tarkoitetuissa poikkeusoloissa ja normaaliolojen häiriötilanteissa. Säännös vastaa sisällöllisesti voimassa olevan etuoikeustoiminnetta koskevan liikenneministeriön päätöksen (470/1997) 2 §:n 2 kohtaa ja 3 §:ää.

Etuoikeustoiminto on puhelinverkossa toimivan teleyrityksen erityinen varautumisvelvoite. Kriisitilanteessa on tarpeen varmistaa teleliikenne tiettyjen liittymien välillä. Etuoikeutettuja liittymiä voivat olla esimerkiksi pelastusviranomaisten, poliisiviranomaisten, puolustusvoimien tai muiden valtakunnan puolustuksesta ja turvallisuudesta taikka kriisitilanteiden tiedottamisesta tai johtamisesta vastaavien viranomaisten tietyt liittymät, jos liittymän haltijalla on kriisitilanteeseen liittyviä merkittäviä tehtäviä.

Kiinteän puhelinverkon puhelinkeskukset on 2 momentin mukaan varustettava etuoikeustoiminnolla. Varusteluvelvollisuus kohdistuu puhelinkeskukseen omistajaan tai haltijaan. Varustamisesta maksettavista korvauksista säädetään 94 §:ssä.

Teleyritys ei saa pykälän 3 momentin mukaan tarjota etuoikeustoimintoa yleisölle. Kriisitilanteita varten varattujen erityisten toimintojen toimintavarmuutta ja turvallisuutta ei saa vaarantaa käyttämällä niitä normaalioloissa. Pykälän 3 momentin säännöksen tarkoituksena on estää etuoikeustoiminnon kaupallinen käyttö ja varmistaa se, että etuoikeustoiminto toimii häiriöttömästi poikkeustilanteissa.

Pykälän 4 momentin mukaan liikenne- ja viestintäministeriö vahvistaa ne käyttäjäryhmät, joille annetaan 1 momentissa tarkoitettu etuoikeus. Käytännössä lääninhallitus ylläpitää liikenne- ja viestintäministeriön vahvistamien käyttäjäryhmien mukaista luetteloa läänin alueen etuoikeutetuista käyttäjistä. Listasta ilmenevät yksittäiset etuoikeutetut käyttäjät.

Ehdotettu sääntely on sopusoinnussa valtuutusdirektiivin 6 artiklan 1 kohdan ja direktiivin liitteen A osassa mainitun 12 kohdan

kanssa.

92 §. *Hätätilakytkenä.* Hätätilakytkenällä tarkoitetaan pykälän 1 momentin mukaan järjestelmää, jossa kiinteässä puhelinverkossa muiden kuin etuoikeutettujen liittymien lähtevä televiestintä voidaan väliaikaisesti estää etuoikeutetun liikenteen turvaamiseksi.

Hätätilakytkenä on puhelinverkossa toimivan teleyrityksen erityinen varautumisvelvoite. Samalla tavoin kuin etuoikeustoiminnolla, hätätilakytkenällä pyritään kriisitilanteessa varmistamaan teleliikenne tiettyjen liittymien välillä. Etuoikeutettuja liittymiä voivat olla esimerkiksi puolustusvoimien, pelastusviranomaisten, poliisiviranomaisten tai muiden valtakunnan puolustuksesta ja turvallisuudesta taikka kriisitilanteiden tiedottamisesta tai johtamisesta vastaavien viranomaisten tietyt liittymät.

Pykälän 2 momentin mukaan hätätilakytkenän käyttämisestä valmiuslain tarkoittamissa poikkeusoloissa säädetään mukaan valtioneuvoston asetuksella. Normaaliolojen häiriötilanteissa hätätilakytkenän käyttämisestä päättäisi Viestintävirasto.

Hätätilakytkenää säännellään voimassa olevan etuoikeustoiminnetta koskevan liikenneministeriön päätöksen 2 §:n 6 kohdassa ja 5 §:ssä. Ehdotettu sääntely eroaa jossain määrin voimassa olevasta sääntelystä, koska hätätilakytkenän käyttämisestä päättäminen ehdotetaan normaaliolojen häiriötilanteissa siirrettävän liikenne- ja viestintäministeriöltä ja teleyrityksiltä Viestintäviraston tehtäväksi. Viestintävirasto antaisi häiriötilanteessa hallinnollisen määräyksen käyttää hätätilakytkenää ja se päättäisi myös hätätilakytkenän poistamisesta tilanteen normalisoiduttua. Teleyritys ei enää saisi päättää itsenäisesti hätätilakytkenän käyttämisestä.

Hätätilakytkenää ei ole ilmeisesti koskaan käytetty Suomessa ja sen viestintäverkolle ja televiestinnälle aiheuttamista teknisistä seuraamuksista ei siten ole tarkkaa tietoa. Tästä syystä on tarkoituksenmukaista, että hätätilakytkenän käyttämisestä päättää viestintäverkkojen teknistä laatua ja toimintaa valvoa viranomaisena hallitusti ja keskitetysti.

Puhelinkeskukset on pykälän 3 momentin mukaan varustettava hätätilakytkenällä. Varusteluvelvollisuus kohdistuu puhelinkeskusten omistajaan tai haltijaan. Varustamisesta

maksettavista korvauksista säädetään 94 §:ssä.

Ehdotettu sääntely on sopusoinnussa valtioneuvoston direktiivin 6 artiklan 1 kohdan ja direktiivin liitteen A osassa mainitun 12 kohdan kanssa.

93 §. *Tarkemmat säännökset varautumisesta.* Tarkempia säännöksiä teleyrityksen 90 §:ssä tarkoitetusta varautumisvelvollisuudesta voidaan pykälän 1 momentin mukaan antaa valtioneuvoston asetuksella. Säännökset voivat 1 momentin mukaan koskea yhteiskunnan johtamisen tai turvallisuuden taikka elinkeinoelämän toimintakyvyn varmistamiseksi tarpeellista viestintäverkkojen järjestelyä. Tällä hetkellä voimassa on esimerkiksi asetus sähköisen viestinnän varautumisesta (1297/1997), edellä mainittu asetus Yleisradio Oy:n velvollisuudesta välittää viranomaistiedotuksia sekä valtioneuvoston päätös huoltovarmuuden tavoitteista (1440/1995).

Liikenne- ja viestintäministeriö voi pykälän 2 momentin mukaan antaa teleyrityksen varautumisvelvollisuutta koskevia ohjeita sekä ohjeita yleisestä valmiussuunnittelusta. Voimassa olevan viestintämarkkinalain 8 §:n 4 momentin 1 kohdan mukaan ministeriö antaa asiasta tarkempia määräyksiä. Teknisten määräysten antovalta ehdotetaan siirrettäväksi Viestintävirastolle.

Viestintävirasto voi pykälän 3 momentin mukaan antaa teleyrityksen varautumisvelvollisuutta koskevia tarkempia määräyksiä. Määräykset voivat 93 §:n 3 momentin 1 ja 2 kohdan mukaan koskea etuoikeustoiminnon ja hätätilakytkenän teknisiä ominaisuuksia, etuoikeustoiminnon ja hätätilakytkenän liittämistä puhelinkeskukseen. Momentin 3-5 kohdan mukaan määräykset voivat koskea teleyrityksen toiminnan ja palvelujen turvaamiseen poikkeusoloissa liittyviä asiakirjoja, teknisiä toimenpiteitä tietoturvaloukkausten vahingollisten vaikutusten minimoimiseksi tai taajuuksien käyttöä. Momentin 6 kohdan mukaan Viestintävirasto voi lisäksi antaa muita edellä mainittuihin määräyksiin verrattavia teknisiä määräyksiä.

Lait, asetukset ja muut viranomaismääräykset ovat aina julkisia. Varautumis-toiminnassa on toiminnan luonteen takia tarpeen antaa yritysten valmiussuunnitteluun

kohdistuvaa ohjausta salassa pidettävillä viranomaisohjeilla ja muilla asiakirjoilla. Viranomaisten valmiussuunnitelmat ja muut vastaavat valmiustoimintaan ja varautumiseen liittyvät asiakirjat ja ohjeet ovat lähtökohtaisesti julkisuuslaissa tarkoitettuja salassa pidettäviä asiakirjoja.

Ehdotettu sääntely on sopusoinnussa valtuutusdirektiivin 6 artiklan 1 kohdan ja direktiivin liitteen A osassa mainitun 12 kohdan kanssa. Säännöksellä pannaan yhdessä 90 §:n kanssa täytäntöön yleispalveludirektiivin 23 artikla.

94 §. *Varautumisesta aiheutuneet kustannukset.* Teleyrityksellä on pykälän 1 momentin mukaan oikeus saada varautumisesta aiheutuneista kustannuksista korvausta huoltovarmuuden turvaamisesta annetussa laissa (1390/1992) tarkoitettusta huoltovarmuusrastosta ainoastaan, jos kustannukset ovat teleyrityksen toiminnan luonteen ja laajuuden huomioon ottaen huomattavia tai, jos kustannukset aiheutuvat etuoikeutettujen tilaajien tietojärjestelmän ylläpitämisestä ja kustannukset aiheutuvat liikenne- ja viestintäministeriön pyynnöstä tilatuista teknisistä hyödykkeistä. Hyödykkeellä tarkoitetaan pykälässä tavaraa tai palvelua. Säännös vastaa sisällöllisesti voimassa olevan viestintämarkkinalain 8 §:n 3 momentin säännöstä sekä etuoikeustoiminteesta annetun liikenneministeriön päätöksen 6 §:ää.

Varautumisvelvollisuuden täyttämisestä aiheutuvat tehtävät saattavat edellyttää toimenpiteitä, jotka selvästi poikkeavat yrityksen tavanomaisena pidettävästä toiminnasta ja joista aiheutuu olennaisia lisäkustannuksia. Tällaisista kustannuksista tulisi aina ennen toimenpiteen suorittamista sopia asianomaisen viranomaisen kanssa.

Kustannusten korvaamisesta päättää 2 momentin mukaan liikenne- ja viestintäministeriö. Korvaushakemukset osoitetaan liikenne- ja viestintäministeriölle, joka harkitsee, onko teleyrityksellä oikeutta korvauksiin. Varautumisesta aiheutuneiden kustannusten kohtuullisuutta arvioitaessa kustannukset on suhteutettava muun muassa teleyrityksen toiminnan luonteeseen, sen kilpailutilanteeseen markkinoilla ja teleyrityksen liikevaihtoon. Harkinnassa on otettava huomioon myös teleyrityksen mahdollisuus hyö-

dyntää varautumisvelvollisuuden täyttämiseksi välttämättömiä investointeja kaupallisesti. Teleyritys voi hallintolainkäyttölaissa säädetyllä tavalla valittaa liikenne- ja viestintäministeriön korvauksista tekemästä päätöksestä korkeimmalle hallinto-oikeudelle.

Ehdotettu sääntely ei ole ristiriidassa valtuutusdirektiivin 6 artiklan 1 kohdan ja direktiivin liitteen A osassa mainitun 12 kohdan kanssa. Sääntely on sopusoinnussa puitedirektiivin resitaalista 7 ilmenevän periaatteen kanssa. Resitaalissa 7 todetaan, että sähköisen viestinnän direktiiveillä ei rajoiteta jäsenvaltion mahdollisuutta toteuttaa sellaisia toimenpiteitä, jotka ovat tarpeen valtion keskeisten turvallisuussetujen suojelemiseksi, yleisen järjestyksen ja turvallisuuden takaamiseksi tai rikosten tutkinnan, paljastamisen ja syytteenpanon mahdollistamiseksi. Kansalliset sääntelyviranomaiset voivat resitaalin mukaan asettaa sähköisen viestintäpalvelun tarjoajille näihin turvallisuussetuihin liittyviä erityisiä, mutta oikeasuhtaisia velvollisuuksia.

Yhteiskunta, joka luovuttaa yritykselle tai yhteisölle oikeuden toimintaan, jonka toimintavarmuudesta riippuu osaltaan yhteiskunnan ja kansalaisten turvallisuus ja toimeentulo, voi edellyttää, että yritys tai yhteisö varmistaa tehtävänsä kaikissa olosuhteissa. Teleyrityksen varautumisvelvollisuus ja siihen liittyvä velvollisuus kantaa varautumisesta aiheutuvat kohtuulliset ja tavanomaiset kustannukset, on oikeasuhtainen velvollisuus, joka on sopusoinnussa sillä tavoiteltavien päämäärien kanssa.

95 §. *Teleyrityksen velvollisuus varustaa järjestelmänsä telekuuntelua ja televalvontaa varten.* Teleyrityksen on varustettava viestintäverkkonsa ja viestintäpalvelunsa sellaisilla teknisillä apuvälineillä ja ominaisuuksilla, että pakkokeinolaissa, poliisilaissa (493/1995) ja Brysselissä 29 päivänä toukokuuta 2000 keskinäisestä oikeusavusta rikosasioissa Euroopan unionin jäsenvaltioiden välillä tehdystä yleissopimuksessa tarkoitettu telekuuntelu ja televalvonta on mahdollista suorittaa.

Telekuuntelun ja televalvonnan käsitteet määritellään erityislainsäädännössä. Telekuuntelulla tarkoitetaan pakkokeinolain mukaan yleisen tai muun telemarkkinalain soveltamisalaan kuuluvan televerkon kautta te-

leliittymään, sähköpostiosoitteeseen tai muihin sellaiseen teleosoitteeseen taikka telepäätelaitteeseen tulevan taikka siitä lähtevän viestin kuuntelua tai tallentamista salaa viestin sisällön selvittämiseksi. Televalvonta on pakkokeinolaissa määritelty salassa pidettävien tunnistamistietojen hankkimiseksi televiesteistä, jotka on lähetetty televerkkoon kytketystä teleliittymästä, teleosoitteesta tai telepäätelaitteesta taikka vastaanotettu teleliittymään, teleosoitteeseen tai telepäätelaitteeseen. Televalvonnalla tarkoitetaan pakkokeinolaista mukaan myös matkaviestimen sijaintitiedon hankkimista ja tällaisen teleliittymän tai telepäätelaitteen tilapäistä sulkeamista. Telekuuntelun ja televalvonnan aineellisista edellytyksistä säädetään asianomaisissa säännöksissä.

Säännös vastaa sisällöllisesti voimassa olevan viestintämarkkinalain 8 §:n 2 momentin 3 a kohtaa muutoin, mutta säännökseen on lisätty viittaukset poliisilakiin ja EU:n jäsenvaltioiden väliseen kansainvälistä rikosoikeusapua koskevaan yleissopimukseen (EYVL C 197, 12.7.2000, s. 1), jonka kansallista voimaansaattamista koskeva hallituksen esitys on tarkoitus antaa eduskunnalle syysistuntokaudella 2002. Säännös ei juurikaan laajenna teleyrityksen varusteluvelvollisuutta nykyisestä.

EU:n jäsenvaltioiden välinen kansainvälistä rikosoikeusapua koskeva yleissopimus sisältää määräykset oikeusavun antamisesta telekuuntelun suorittamisessa. Yleissopimuksen määräyksiä voidaan soveltaa myös televalvontaan. Yleissopimuksen voimaansaattaminen Suomessa edellyttää sitä koskevan viittauksen ottamista ehdotettuun 95 §:ään, sillä yleissopimus velvoittaa tiettyihin varustelutoimiin, joissa ei voida katsoa olevan kyse pakkokeinolaista mukaisesta telekuuntelusta. Nämä toimet koskevat satelliittipuhelinten kuuntelua, joihin yleissopimuksen määräyksiä myöskin sovelletaan.

Yleissopimuksen 19 artikla asettaa veloitteen, jonka mukaan Suomessa sijaitseva satelliittipuhelinten kuuntelun mahdollistava maa-asema tulee varustaa siten, että toisessa jäsenvaltiossa tapahtuva telekuuntelu voidaan suorittaa ilman Suomen antamaa teknistä apua. Suomessa sijaitsevan maa-aseman varustaminen mahdollistaisi siis toisessa Eu-

roopan unionin (jäljempänä EU) jäsenvaltiossa tapahtuvan telekuuntelun kyseisen jäsenvaltion kansallisen lain mukaisesti. Lisäksi yleissopimuksen nojalla Suomi saattaisi joutua antamaan satelliittipuhelinten telekuuntelua varten toiselle jäsenvaltiolle puhtaasti teknistä apua. Tällainen apu ei edellyttäisi pakkokeinolaista edellytysten täyttymistä, vaan kyse olisi toisen EU:n jäsenvaltion lainsäädännön mukaisen kuuntelun mahdollistamisesta, joka saattaisi edellyttää varustamistoimia.

Viestintäverkkojen ja -palvelujen varustamisesta maksettavista korvauksista säädetään 98 §:n 2 momentissa.

Ehdotettu sääntely on sopusoinnussa valtuutusdirektiivin 6 artiklan 1 kohdan ja direktiivin liitteen A osassa mainitun 11 kohdan kanssa.

96 §. *Telekuuntelun ja televalvonnan tekniset vaatimukset.* Telekuuntelua tai televalvontaa suorittavan viranomaisen on pykälän 1 momentin mukaan toimitettava Viestintävirastolle esitys niistä toiminnallisista vaatimuksista, jotka viestintäverkon ja viestintäpalvelun tulee täyttää. Viestintävirasto päättää 2 momentin mukaan yksittäistapauksessa telekuuntelussa tai televalvonnassa käytettävälle apuvälineelle tai ominaisuudelle asetettavista teknisistä vaatimuksista kuultuaan teleyritystä ja 1 momentissa mainittua viranomaista.

Toiminnallisilla vaatimuksilla tarkoitetaan pykälässä niitä viestintäverkon tai viestintäpalvelun ominaisuuksia, jotka mahdollistavat telekuuntelun ja televalvonnan viranomaisen toimomalla tavalla. Telekuuntelua ja televalvontaa suorittaa Suomessa poliisi.

Menettelyn tarkoituksena on varmistaa, että teleyrityksen hankkimat telekuuntelun ja televalvonnan mahdollistavat tekniset apuvälineet, viestintäverkon ominaisuudet ynnä muut lisävarusteet ovat mahdollisimman yhteensopivia muiden vastaavien laitteiden tai ominaisuuksien kanssa, teknisesti luotettavia ja turvallisia sekä hinnaltaan edullisia. Teknisten laitteiden ja järjestelmien ominaisuuksien tulee olla sellaisia, että viranomaiselle järjestelmästä aiheutuva hyöty on mahdollisimman suuri ja telekuuntelusta ja televalvonnasta aiheutuvat kustannukset ovat mahdollisimman pienet.

Tarkoituksena on luoda järjestelmä, jossa telekuunteluun ja televalvontaan liittyvistä teknisistä seikoista ja viestintäverkkojen ja viestintäpalvelujen varusteluvelvollisuudesta neuvotellaan ja sovitaan Viestintäviraston perustamassa pysyvässä työryhmässä. Viestintävirasto päättää pykälän 2 momentin mukaan yksittäistapauksessa telekuuntelussa tai televalvonnassa käytettävälle apuvälineelle asetettavista teknisistä vaatimuksista kuuluttamaan teleyritystä ja 1 momentissa mainittua viranomaista.

Viestintäviraston asiassa antamasta päätöksestä saa valittaa hallintolainkäyttölaissa säädettyä edellytyksin hallinto-oikeuteen. Viestintävirasto voi päätöksessään määrätä, että päätöstä on noudatettava muutoksenhausta huolimatta.

Teleyrityksen on 3 momentin mukaan pyrittävä siihen, että tekniset apuvälineet ja ominaisuudet asennetaan viestintäverkkoon tai viestintäpalveluun ennen viestintäverkon tai viestintäpalvelun käyttöönottoa. Viranomaisten vaatimusten toteuttaminen ei kuitenkaan saa hidastaa tai estää uusien viestintäverkkojen ja tekniikkojen kehittämistä tai käyttöönottoa.

Ehdotettu sääntely on sopusoinnussa valtuutusdirektiivin 6 artiklan 1 kohdan ja direktiivin liitteen A osassa mainitun 11 kohdan kanssa.

Liikenne- ja viestintäministeriö asetti 12 päivänä huhtikuuta 2001 työryhmän, jonka tehtävänä oli selvittää viranomaisten tarpeisiin liittyvien telelaitteiden ja -palveluiden korvauskäytäntöä sekä sen kehittämistarpeita. Työryhmän jäsenenä oli edustajia liikenne- ja viestintäministeriöstä, sisäasiainministeriöstä, Viestintävirastosta sekä suurimmista teleyrityksistä. Työryhmä luovutti yksimielisen mietintönsä 31 päivänä joulukuuta 2001. Ehdotettu säännös vastaa sisällöltään työryhmän ehdotusta.

97 §. *Viranomaistoimintaan liittyvien tietojen luovutusvelvollisuuden maksuttomuus.* Teleyrityksen on luovutettava viranomaiselle maksutta hallussaan olevat viranomaiselle laissa yleisen järjestyksen ja turvallisuuden sekä pelastustoiminnan ylläpitämiseksi säädetyn tehtävän suorittamisessa tarpeelliset tiedot siten kuin siitä erikseen säädetään.

Pykälässä tarkoitettujen viranomaisten työ

tähtää yksilön hengen tai terveyden taikka väestön turvallisuuden varmistamiseen, yhteiskuntajärjestyksen ylläpitoon tai Suomea velvoittavien kansainvälisten sopimusten noudattamiseen. Pykälässä tarkoitettuja viranomaisia ovat esimerkiksi poliisi, tulli, rajavartiolaitos sekä palo- ja pelastusviranomaiset.

Viranomaisilla on useiden voimassa olevien säännösten nojalla oikeus saada teleyritysten keräämiä tietoja. Esimerkkinä tällaisesta säädöksestä ja tietojen luovutusta koskevasta velvollisuudesta voidaan mainita teletoiminnan tietosuojalain 18 §:ssä mainittu tunnistetietojen luovutusvelvollisuus. Toinen esimerkki tällaisesta säännöksestä on meripelastuslain (1145/2001) 16 §:ssä mainittu tunnistamistietojen ja liittymän sijaintitietojen luovutusvelvollisuus. Kolmantena esimerkkinä voidaan mainita poliisilain 36 §:ssä tarkoitettu salaisen teleliittymän yhteystietojen luovutusvelvollisuus. Myös hätäkeskuslaissa (157/2000) on tietojen luovutusta koskeva 8 §, jonka mukaan hätäkeskukselle laissa säädettyjen tehtävien turvaamiseksi teleyritykseltä voidaan saada maksutta hätäilmoitusta koskevan liittymän tunnistamistiedot ja matkaviestimen sijaintitiedot sekä tiedot liittymän tilaajasta, käyttäjästä ja asennusosoitteesta.

Tietojen luovutusvelvollisuus rajataan pykälässä ainoastaan sellaisiin tietoihin, jotka teleyrityksellä on jo hallussaan. Teleyrityksen ei siten tarvitse luoda viranomaistarpeita varten erillisiä tiedonkeruujärjestelmiä, eikä ylläpitää sellaisia tiedostoja tai järjestelmiä, joita se ei tarvitse omaa toimintaansa varten. Luovutusvelvollisuuden kohteena olevat tiedot ja luovutukselle asetettavat muut ehdot yksilöidään asianomaisissa erityislaeissa.

Tiedot olisi luovutettava maksutta. Maksuttomuutta voidaan perustella sillä, että tiedot ovat jo teleyrityksen hallussa ja se käyttää niitä yleensä liiketoiminnassaan hyväkseen. Maksuttomuutta puoltaa myös se, että moraalisesti ei olisi hyväksyttävää, jos teleyritys hyötyisi taloudellisesti hätätilanteesta. Tietojen keräämisestä ja käsittelystä aiheutuvista todellisista ja välittömistä kustannuksista maksettavista korvauksista säädetään 98 §:ssä.

Voimassa olevassa lainsäädännössä mak-

suttomuutta koskeva säännös on teletoiminnan tietosuojalain 18 §:n 3 momentissa. Säännöksen oikea paikka on kuitenkin viestintämarkkinoiden toimintaa käsittelevä yleislaki ja sen vuoksi teletoiminnan tietosuojalain edellä mainittu säännös ehdotetaan kumottavan ja maksuttomuutta koskeva säännös siirrettävän viestintämarkkinalakiin.

Sääntely on sopusoinnussa valtuutusdirektiivin 6 artiklan 1 kohdan ja direktiivin liitteen A osassa mainitun 12 kohdan kanssa. Säännös vastaa sisällöltään myös edellä mainitun liikenne- ja viestintäministeriön viranomaisten telepalveluiden korvauskäytäntöä tutkineen työryhmän ehdotusta.

Yleispalveludirektiivin 26 artiklan 3 kohta edellyttää, että teleyritysten tulee, jos se on teknisesti mahdollista, antaa hätäviranomaisille mahdollisuus paikantaa kaikki henkilöt, jotka soittavat hätänumeroon 112. Säännös on pantu Suomessa täytäntöön hätäkeskuslain, pelastustoimilain (561/1999) ja meripelastuslain edellä mainituilla säännöksillä.

98 §. *Viranomaisten avustamisesta aiheutuneet kustannukset.* Viranomaisen toteuttaa pykälän 1 momentin mukaan kustannuksellaan järjestelmän, jolla se voi vastaanottaa ja käsitellä 97 §:ssä tarkoitettuja tietoja. Viranomaisen vastaa myös järjestelmän viestintäverkkoon liittämistä aiheutuneista kustannuksista. Järjestelmällä tarkoitetaan pykälässä esimerkiksi teknistä yhteyttä teleyrityksen ja viranomaisen tietokantojen välillä.

Teleyrityksellä on 2 momentin mukaan oikeus saada valtion varoista korvaus yksinomaan viranomaisen ilmoittamien tarpeiden vuoksi hankittujen järjestelmien, laitteistojen tai ohjelmistojen investoinneista, käytöstä ja ylläpidosta aiheutuneista välittömistä kustannuksista. Teleyrityksellä on oikeus saada valtion varoista korvaus myös viranomaisen määräämästä toimenpiteestä aiheutuneista välittömistä kustannuksista.

Viranomaisten tarpeilla tarkoitetaan pykälässä muun muassa pelastus- ja turvallisuusviranomaisia koskevassa erityislainsäädännössä säädettyihin viranomais-tehtäviin liittyviä tarpeita, jotka kohdistuvat teleyritysten hallussa olevaan tietoon tai teleyritysten mahdollisuuksiin avustaa viranomaisia näiden toiminnassa.

Säännös on perustuslain omaisuuden suo-

jaa koskevan 15 §:n takia välttämätön. Huomioon otettavilla välittömällä kustannuksilla tarkoitetaan säännöksessä esimerkiksi tietojen keräämiseen tarpeellisen ohjelmiston suunnittelusta aiheutuvia kustannuksia. Järjestelmien käyttöön ja ylläpitoon liittyvät välittömät kustannukset voivat olla esimerkiksi työvoimakustannuksia. Välittömiä kustannuksia ovat lisäksi esimerkiksi teknisten laitteistojen ynnä muiden apuvälineiden hankintakustannukset.

Teleyritysten tulee pyrkiä tekemään investoinnit mahdollisimman edullisesti ja viranomaisen esittämien toivomusten mukaisesti. Teknisten hankintojen koordinointi tapahtuu 96 §:ssä tarkoitettussa Viestintäviraston työryhmässä.

Kustannusten korvaamisesta päättää 2 momentin mukaan Viestintävirasto. Viestintävirasto siis tekee ratkaisun siitä, mitkä kustannukset ovat välittömiä ja tulevat korvattaviksi. Viestintävirasto myös määrittelee korvauksen suuruuden. Viestintäviraston asiassa antamasta päätöksestä saa valittaa hallintolainkäyttölaisissa säädetyin edellytyksin hallinto-oikeuteen. Viestintävirasto voi päätöksessään määrätä, että päätöstä on noudatettava muutoksenhausta huolimatta.

Teleyritys ei saa pykälän 3 momentin mukaan käyttää viranomaisen kustantamia järjestelmiä, laitteistoja tai ohjelmistoja kaupalliseen toimintaansa. Säännöksen tarkoituksena on varmistaa, etteivät teleyritykset saa taloudellista hyötyä viranomaistehtävien hoitamiseksi välttämättömistä investoinneista.

Viranomaisten avustamisesta aiheutuneiden kustannusten korvaamisperiaatteet voidaan siis tiivistää seuraavalla tavalla. Palvelut, jotka tuotetaan teleyrityksen oman toiminnan tueksi tai kaupallisesti tarjottaviksi itsenäisiksi tuotteiksi, eivät oikeuta korvaukseen valtion varoista. Viranomaiskäyttö muodostaa näissä tapauksissa niin pienen osuuden palvelun kohderyhmästä, että se ei rasita teleyritystä taloudellisesti merkittäväällä tavalla. Viranomaisen avustamiseen liittyvät palvelut, joiden tuottaminen edellyttää investointeja ja työtä, oikeuttavat sen sijaan korvaukseen. Kolmannen ryhmän viranomaisen avustamiseen liittyvistä palveluista muodostavat palvelut, jotka on erityislainsäädännössä nimenomaisesti säädetty viranomaisille

maksuttomiksi.

Kustannukset korvataan säännöksen mukaan valtion varoista. Säännöksessä ei oteta kantaa siihen, minkä ministeriön tai hallinnonalan budjettiin kustannukset kohdentuvat. Asia ratkaistaan muussa yhteydessä.

Ehdotettu sääntely on sopusoinnussa valtuutusdirektiivin 6 artiklan 1 kohdan ja direktiivin liitteen A osassa mainitun 11 kohdan kanssa.

Käsiteltävänä oleva säännös vastaa sisällöltään edellä mainitun liikenne- ja viestintäministeriön viranomaisten telepalveluiden korvauskäytäntöä tutkineen työryhmän ehdotusta.

99 §. *Viranomaisverkkoa koskevat erityiset säännökset.* Viranomaisverkkoon ei pykälän 1 momentin mukaan sovelleta viestintämarkkinalain 3—5, 7 ja 8 luvun eikä 51 §:n säännöksiä.

Viranomaisverkolla tarkoitetaan lain 2 §:n mukaan yleiseen järjestykseen ja turvallisuuteen, pelastustehtäviin tai väestönsuojeluun liittyvien tarpeiden vuoksi rakennettua viestintäverkkoa, jonka liittymiä voidaan tarjota viranomaisten lisäksi myös muulle, edellä mainittujen tehtävien hoitamisen kannalta välttämättömälle käyttäjäryhmälle.

Tällä hetkellä säännöksessä tarkoitettu viranomaisverkko on esimerkiksi niin sanottu VIRVE -verkko, joka on tällä hetkellä ainoa radiotaajuuksia edellyttävä valtakunnallinen viranomaisverkko. Suunnitteilla on myös toinen valtakunnallinen verkko, rautatieliikenteen ohjaukseen käytettävä GSMR -verkko.

Lain 3 luvussa on säännöksiä, joiden perusteella tietyt edellytykset täyttävä teleyritys voidaan määrätä huomattavan markkinavoiman yritykseksi. Lain 4 luvussa on säännöksiä, joilla huomattavan markkinavoiman yritys ja eräissä erityistapauksissa muukin teleyritys voidaan Viestintäviraston päätöksellä velvoittaa luovuttamaan toisille teleyrityksille laissa mainittuja käyttöoikeuksia omaan viestintäverkkoonsa tai viestintäpalveluihinsa. Lain 5 luvussa säädetään huomattavan markkinavoiman yrityksen ja eräissä erityistapauksissa muidenkin teleyritysten yhteenliittämistä koskevista velvollisuuksista. Lain 7 luvussa säädetään käyttäjän oikeuksista ja 8 luvussa teleyrityksen palve-

luiden hinnoittelua, kustannuslaskentaa ja eriyttämistä koskevista velvollisuuksista. Lain 51 §:ä koskee puhelinnumeron siirrettävyyttä.

Kaikki edellä mainitut velvoitteet liittyvät yleiseen teletoimintaan, mutta niitä ei ole tarpeen soveltaa käyttötarkoitukseltaan rajattuun viranomaisverkkoon. Viranomaisverkko ei ole viestintämarkkinoilla vallitsevan kilpailutilanteen kannalta merkityksellinen viestintäverkko, jos sen käyttötarkoitus ja käyttäjäryhmät ovat rajattuja ja ne liittyvät yleiseen järjestykseen ja turvallisuuteen ja pelastustoimintaan tai väestönsuojeluun. Edellä mainittujen velvollisuuksien ulottaminen viranomaisverkkoon ja sitä ylläpitävään teleyritykseen saattaisi jopa vaarantaa viranomaisverkon erityisen käyttötarkoituksen toteutumisen.

Viranomaisverkkoa ylläpitävään verkko-yritykseen ja viranomaisverkon välityksellä viestintäpalvelua tarjoavaan palvelu-yritykseen sovelletaan edellä lueteltuja poikkeuksia lukuun ottamatta viestintämarkkinalain muita säännöksiä. Siten esimerkiksi verkkopalvelun tarjonta viranomaisverkossa edellyttää lain 4 §:ssä mainittua verkkolupaa. Lupaharkinnassa sovelletaan lain 9 §:n 1 ja 3 momentissa mainittujen toimiluvan aineellisten edellytysten lisäksi lain 9 §:n 2 momentissa mainittuja viranomaisverkkoa koskevia erityisedellytyksiä. Laissa ja Viestintäviraston teknisissä määräyksissä mainittuja viestintäverkon ja viestintäpalvelun teknisiä ominaisuuksia ja turvallisuutta koskevia säännöksiä sovelletaan viranomaisverkkoon samalla tavoin kuin tavalliseen viestintäverkkoonkin.

Liikenne- ja viestintäministeriö päättää pykälän 2 momentin mukaan niistä käyttäjäryhmistä, joilla on oikeus käyttää viranomaisverkkoa. Käyttäjäryhmät ovat esimerkiksi poliisin, tullin tai pelastusviranomaisen edustajia tai muita näihin verrattavia viranomaisryhmiä. Viranomaisten lisäksi viranomaisverkon käyttäjiksi tulee voida hyväksyä henkilöitä, jotka eivät ole viranomaisasemassa, mutta jotka ovat säännöksessä mainittujen erityistavoitteiden saavuttamiseksi välttämättömiä ja keskeisiä. Tällaisia käyttäjiä voivat olla esimerkiksi yhteiskunnan johtamisen kannalta keskeiset henkilöt

tai erilaisten yhtiöiden tai muiden yhteisöjen edustajat, joille poikkeusoloissa kuuluu tiettyjä erityistehtäviä tai, jotka normaalioloissa-kin hoitavat yhteiskunnan toiminnan kannalta merkityksellisiä turvallisuustehtäviä. Edellä mainittuja muista kuin viranomaisista muodostuvia käyttäjäryhmiä hyväksyttäessä tulee kuitenkin kiinnittää erityistä huomiota siihen, etteivät nämä käyttäjäryhmät muodostu niin laajoiksi, että ne voisivat vaikuttaa yleisten viestintäverkkojen toimintaedellytyksiin ja siten aiheuttaa kilpailuhäiriöitä viestintämarkkinoilla. Liikenne- ja viestintäministeriön käyttäjäryhmiä koskevasta päätöksestä voi valittaa hallintolainkäyttölaissa mainituilla perusteilla.

Teleyrityksen on 3 momentin mukaan pyynnöstä liitettävä viranomaisverkko yleiseen viestintäverkkoon korvauksetta. Viranomaisverkossa toimivalla teleyrityksellä ei ole oikeutta saada korvausta televiestinnästä yleisestä viestintäverkosta viranomaisverkkoon. Yleisessä viestintäverkossa toimivalla teleyrityksellä on oikeus saada teleyrityksen hinnaston mukainen korvaus televiestinnästä viranomaisverkosta yleiseen viestintäverkkoon. Momentin säännökset liittyvät yhdysliikenteeseen viranomaisverkon ja yleisen viestintäverkon välillä. Yhteenliittämismaksut muodostavat merkittävän osan teleyrityksen tuloista. Viranomaisverkon erityisen käyttötarkoituksen ja luonteen vuoksi ei ole tarkoituksenmukaista, että viranomaisverkossa toimiva teleyritys saisi korvauksia viranomaisverkkoon tulevasta yhdysliikenteestä. Yleisessä viestintäverkossa toimivan teleyrityksen oikeus yhdysliikennekorvauksiin on kuitenkin varmistettava. Korvaus on pykälässä sidottu yleisessä viestintäverkossa toimivan teleyrityksen normaalin yhdysliikennehinnaston mukaiseen tasoon.

Ehdotettu sääntely ei ole ristiriidassa puitte-
direktiivin resitaalista 7 ilmenevän periaatteen kanssa, jonka mukaan sähköisen viestinnän direktiiveillä ei rajoiteta kunkin jäsenvaltion mahdollisuutta toteuttaa tarvittavia toimenpiteitä keskeisten turvallisuussetujensa suojelun varmistamiseksi, yleisen järjestyksen ja turvallisuuden takaamiseksi ja rikosten tutkinnan, paljastamisen ja niistä syytteenpanon mahdollistamiseksi. Kansalliset

sääntelyviranomaiset voivat resitaalin mukaan asettaa sähköisen viestintäpalvelun tarjoajille näihin turvallisuussetuihin liittyviä erityisiä, mutta oikeasuhtaisia velvollisuuksia. Tällainen velvollisuus on esimerkiksi teleyrityksen velvollisuus korvauksetta yhteenliittää viestintäverkkonsa viranomaisverkon kanssa.

10 luku. Telekaapelin sijoittaminen

100 §. *Oikeus sijoittaa telekaapeli.* Ehdotetun pykälän 1 momentin mukaan teleyrityksen oikeudesta sijoittaa yhdyskuntaa tai kiinteistöä palveleva telekaapeli toisen omistamalle tai hallitsemaalle alueelle säädetään maankäyttö- ja rakennuslaissa (132/1999). Yhdyskuntateknisten laitteiden sijoittamista sääntelevän maankäyttö- ja rakennuslain 161 §:n 1 momentin mukaan kiinteistön omistaja ja haltija on velvollinen sallimaan yhdyskuntaa tai kiinteistöä palvelevan johdon sijoittamisen omistamalleen tai hallitsemaalleen alueelle, jollei sijoittamista muutoin voida järjestää tyydyttävästi ja kohtuullisin kustannuksin. Sama koskee johtoihin liittyviä vähäisiä laitteita, rakennelmia ja laitoksia. Johtoa tai muuta laitetta ei kyseisen lain kohdan mukaan saa rakentaa niin, että vaikeutetaan alueen kaavoitusta tai kaavan toteuttamista. Jollei sijoittamisesta ole sovittu kiinteistön omistajan ja haltijan kanssa, sijoittamisesta päättää kunnan rakennusvalvontaviranomainen. Sijoittamisesta päätettäessä on kiinnitettävä huomiota siihen, ettei kiinteistölle aiheuteta tarpeetonta haittaa. Saman pykälän 2 momentin mukaan kiinteistön omistajalla ja haltijalla on oikeus saada korvaus johdon tai muun laitteen sijoittamisesta aiheutuvasta haitasta ja vahingosta. Jollei korvauksesta sovita, asia ratkaistaan lunastuslain mukaisessa järjestyksessä. Maankäyttö- ja rakennuslain 161 §:ää sovelletaan sen 4 momentin mukaan myös yleisen alueen omistajaan ja haltijaan.

Ehdotetun pykälän 2 momentin mukaan teleyrityksen oikeus sijoittaa telekaapeli sekä siihen liittyvä laite, vähäinen rakennelma ja pylväs toisen omistamalle tai hallitsemaalle alueelle voi perustua myös maankäyttö- ja rakennuslaissa tarkoitettun kunnan rakennusvalvontaviranomaisen päätökseen siten kuin

tässä laissa säädetään. Maankäyttö- ja rakennuslain 21 §:n mukaan rakennusvalvonnan viranomaistehtävistä huolehtii kunnan määräämä lautakunta tai muu monijäseninen toimielin, jona ei kuitenkaan voi toimia kunnanhallitus.

Viestintämarkkinalain mukainen erityissäännös on tarpeen sellaisia tilanteita varten joissa telekaapelin ei voida katsoa välittömästi palvelevan kyseessä olevaa kiinteistöä tai yhdyskuntaa. Tällaisia kaapeleita voivat olla esimerkiksi valtakunnalliset tai seudulliset kaapelit. Sijoittamisoikeuden voi saada ainoastaan teyryitys. Telekaapelin sijoittamisoikeutta ei siten olisi esimerkiksi sillä, joka harjoittaa teletointia ainoastaan omaa tarvetta varten. Ehdotettu sääntely vastaa nykyisen viestintämarkkinalain 8 luvussa ja telemarkkina-asetuksen 4 – 7 §:ssä olevaa sääntelyä. Nykyisiä säännöksiä on sovellettu käytännössä harvoin. Telekaapelien sijoittaminen perustuu pääsääntöisesti sopimukseen. Säännöksiä tarvitaan kuitenkin edelleen sen tilanteen varalle, että sopimukseen ei päästä.

Ehdotettu sääntely on sopusoinnussa puidirektiivin 11 ja 12 artiklojen kanssa.

101 §. *Yleiset tavoitteet telekaapelin sijoittamisessa.* Ehdotetun pykälän 1 momentin mukaan telekaapeli on mahdollisuuksien mukaan sijoitettava yleisistä teistä annetussa laissa (243/1954) tarkoitettulle teialueelle tai kiinteistönmuodostamislaisissa (554/1995) tarkoitettulle yleiselle alueelle. Säännöksen tarkoituksena on ohjata telekaapelien sijoittamista tarkoituksenmukaisiin paikkoihin, joissa niistä on mahdollisimman vähän haittaa.

Ehdotetun pykälän 2 momentin mukaan telekaapelin sijoittamisessa on otettava huomioon voimassa oleva kaavoitus ja muu maankäytön suunnittelu sekä maisemalliset ja ympäristönäkökohdat. Ottamalla huomioon maankäytön suunnittelu varmistetaan telekaapelin sijoittaminen mahdollisimman pysyvään ja tarkoituksenmukaiseen paikkaan. Tämä edellyttää käytännössä yhteistyötä kunnan kaavoitusviranomaisen ja muiden maankäytön suunnittelutehtäviä hoitavien viranomaisten kanssa. Telekaapelien sijoittamisessa itsenäisesti huomioon otettavilla maisemallisilla ja ympäristönäkökohdilla tarkoitetaan esimerkiksi ympäristön kauneutta, kulttuuriarvoja, luonnon monimuotoisuut-

ta, muiden luonnonarvojen säilyttämistä, ympäristönsuojelua, ympäristöhaittojen ehkäisemistä sekä luonnonvarojen säästeliästä käyttöä.

Ehdotetun pykälän 3 momentin mukaan telekaapelin sijoittamisesta ja kunnossapidosta ei saa aiheutua sellaista haittaa tai vahinkoa, joka on kohtuullisin kustannuksin vältettävissä. Telekaapeli on siten sijoitettava vähemmän haittaa tuottavalla tavalla vaikka tästä aiheutuisi teyryykselle jonkin verran lisää kustannuksia.

Ehdotettu pykälä vastaa nykyisen viestintämarkkinalain 28 ja 29 §:ssä olevaa sääntelyä. Sääntely on sopusoinnussa puidirektiivin 11 ja 12 artiklojen kanssa.

102 §. *Telekaapelisuunnitelma.* Ehdotetun pykälän 1 momentin mukaan, jos osapuolet eivät pääse sopimukseen telekaapelin sijoittamisesta toisen omistamalle tai hallitsemaalle alueelle, teyrytyksen on laadittava telekaapelin sijoittamisesta suunnitelma (telekaapelisuunnitelma). Pykälän 2 momentissa on yksityiskohtaiset säännökset niistä asiakirjoista, jotka telekaapelisuunnitelmaan on vähintään sisällyttävä. Ehdotettu pykälä vastaa sisällöltään viestintämarkkinalain 28 §:ää ja telemarkkina-asetuksen 4 §:ää. Nykyisissä säädöksissä telekaapelisuunnitelmasta käytetään nimitystä reittisuunnitelma.

Käytännössä suunnitelmia joudutaan luonnollisesti tekemään jo sopimusneuvotteluja varten. Jos sopimusneuvottelut eivät johda tulokseen, lain säännösten mukaisen telekaapelisuunnitelman laatiminen on ensimmäinen vaihe menettelyssä, jolla telekaapelien sijoittamista koskeva asia saatetaan kunnan rakennusvalvontaviranomaisen päätettäväksi.

103 §. *Telekaapelisuunnitelman julkaiseminen.* Ehdotetun pykälän 1 momentin mukaan teyrytyksen on asetettava telekaapelisuunnitelma julkisesti nähtäville. Telekaapelisuunnitelman julkaisemistapaa ei ole laissa tarkemmin säännelty. Telekaapelisuunnitelma pitää julkaista siten, että se on mahdollisimman helposti siitä kiinnostuneiden saatavilla. Tarkoituksenmukainen menettelytapa olisi esimerkiksi suunnitelman julkaiseminen internetissä ja tämän lisäksi kunnan ilmoitus-taululla. Tämä helpottaisi tiedonsaantia kuitenkin vaikeuttamatta sitä niiden osalta, joilla ei ole mahdollisuutta tai halua interne-

tin hyväksikäyttöön.

Teleyrityksen on lisäksi julkaistava telekaapelisuunnitelmaa koskeva ilmoitus paikakunnalla yleisesti leviävässä sanomalehdessä. Säännöksen tarkoituksena on edistää telekaapelisuunnitelmaa koskevan tiedottamisen tehokkuutta. Ilmoituksessa on mainittava kiinteistöt, joita suunnitelma koskee. Ilmoituksessa tulee lisäksi olla maininta kiinteistön omistajan ja henkilön, jonka etua tai oikeutta suunnitelma koskee, oikeudesta tehdä 105 §:n mukainen muistutus telekaapelisuunnitelmasta tiettyyn päivään mennessä. Jos suunnitelma on julkaistu internetissä, ilmoituksessa on mainittava internetosoite, josta suunnitelma on haettavissa.

Ehdotetun pykälän 2 momentin mukaan telekaapelisuunnitelma on lähetettävä tavallisella kirjeellä tiedoksi kaikille kiinteistönomistajille ja muille henkilöille, joiden etua tai oikeutta suunnitelma koskee. Momentissa tarkoitettu muu henkilö voi olla esimerkiksi kiinteistön haltija.

Ehdotettu pykälä vastaa nykyisen viestintämarkkinalain 30 §:n 1 ja 2 momenttia.

Säännöksellä pannaan yhdessä 104 ja 105 §:n kanssa täytäntöön puitedirektiivin 12 artiklan 2 kohta.

104 §. *Lausunto telekaapelisuunnitelmasta.* Ehdotetun pykälän mukaan teleyrityksen on hankittava telekaapelisuunnitelmasta lausunto kunnalta ja alueelliselta ympäristökeskukset sekä tarpeen mukaan muilta toimivaltaisilta viranomaisilta. Ehdotettu pykälä vastaa pääosin nykyisen viestintämarkkinalain 30 §:n 3 momenttia.

Säännöksellä pannaan yhdessä 103 ja 105 §:n kanssa täytäntöön puitedirektiivin 12 artiklan 2 kohta.

105 §. *Muistutus.* Ehdotetun pykälän mukaan kiinteistön omistajalla ja muulla, jonka etua tai oikeutta telekaapelisuunnitelma koskee, on oikeus tehdä teleyritykselle muistutus 30 päivän kuluessa siitä kun telekaapelisuunnitelma on julkaistu 103 §:ssä tarkoitettulla tavalla. Määräaika lasketaan julkaisupäivästä. Sillä, koska muistutuksen tekoon oikeutettu saa tosiasiallisesti tiedon telekaapelisuunnitelmasta ei ole merkitystä määräaika laskettaessa. Jos muistutus tehdään, teleyrityksen tulee pyrkiä sopimaan asia muistutuksen tekijän kanssa. Ehdotettu pykälä vastaa

pääosin nykyisen viestintämarkkinalain 31 §:ää.

Säännöksellä pannaan yhdessä 103 ja 104 §:n kanssa täytäntöön puitedirektiivin 12 artiklan 2 kohta.

106 §. *Rakennusvalvontaviranomaisen päätös.* Ehdotetun pykälän 1 momentin mukaan, telekaapeli sekä siihen liittyvä laite, vähäinen rakennelma ja pylvä voidaan sijoittaa toisen omistamalle tai hallitsemalle alueelle, jos sijoittamisesta sovitaan. Jos sijoittamisesta ei päästä sopimukseen eikä sijoittamista voida muutoin voida järjestää tyydyttävästi ja kohtuullisin kustannuksin, kunnan rakennusvalvontaviranomainen voi teleyrityksen hakemuksesta päätöksellään antaa teleyritykselle tällaisen oikeuden, jos telekaapelisuunnitelma täyttää 101 §:n mukaiset tavoitteet. Rakennusvalvontaviranomainen tutkii telekaapelien sijoittamisen edellytykset ainoastaan siinä laajuudessa kuin suunnitelmasta tehty muistutus ja siitä annetut lausunnot antavat aiheita. Sijoittamisoikeutta ei voi siten evätä sellaisella perusteella, johon muistutuksen tekijä tai lausunnon antaja ei ole vedonnut. Tämä on johdonmukainen seuraus siitä, että teleyritys ja muistutuksen tekijä voivat keskenään sopia asiasta, jolloin rakennusvalvontaviranomaisen päätöstä ei tarvita lainkaan. Jos muistutuksia tai lausuntoja ei ole lainkaan tehty, rakennusvalvontaviranomainen tutkii ainoastaan sen, että teleyritys on noudattanut tiedoksiantoja ja julkaisemista koskevia menettelysääntöjä. Ehdotettu säännös vastaa pääosin nykyisen viestintämarkkinalain 31 §:n 2 momenttia.

Ehdotetun pykälän 2 momentin mukaan kunnan rakennusvalvontaviranomainen voi määrätä, että päätöstä on noudatettava ennen kuin se on saanut lainvoiman. Säännös on tarpeen sen estämiseksi, ettei telekaapelin sijoittamista tietyn kiinteistön alueella koskeva riita aiheuta kohtuutonta viivästymistä ja lisäkustannuksia koko kaapelireitille. Harkitessaan täytäntöönpanoluvan antamista rakennusvalvontaviranomaisen on arvioitava mahdollisen valituksen menestymismahdollisuuksien lisäksi mahdollisuuksia muuttaa kaapelin sijaintia jälkikäteen tilanteessa, jossa valitus vastoin arviointia kuitenkin menestyisi. Jos päätöksestä valitetaan, valitusviran-

omainen voi kieltää päätöksen täytäntöönpanon, kunnes valitus on ratkaistu. Teleyrityksen on silloin keskeytettävä mahdollisesti aloittamansa toimenpiteet. Ehdotettu säännös vastaa nykyisen viestintämarkkinalain 31 §:n 3 ja 4 momenttia.

Ehdotetun pykälän 3 momentin mukaan rakennusvalvontaviranomaisen 1 momentin mukaiseen päätökseen haetaan muutosta valittamalla hallinto-oikeuteen siten kuin maankäyttö- ja rakennuslain 190 §:ssä säädetään. Maankäyttö- ja rakennuslain 190 §:ssä on säännös toimivaltaisesta hallinto-oikeudesta, päätöksen tehneen viranomaisen valitusoikeudesta sekä muun menettelyn osalta yleinen viittaus hallintolainkäyttölakiin.

Säännöksellä pannaan täytäntöön puitedirektiivin 12 artiklan 1 kohta.

107 §. *Oikeus tehdä rakennustöitä toisen alueella.* Ehdotetun pykälän 1 momentin mukaan teleyritys, jolla on 106 §:n 1 momentissa tarkoitettuun päätökseen perustuva oikeus, saa ilman omistajan tai haltijan lupaa kaataa telekaapelisuunnitelman mukaiselta alueelta puita ja muita kasveja, kiinnittää rakennuksiin ja rakennelmiin tarpeellisia laitteita sekä tehdä muita rakennustöitä alueella, jos se on telekaapelisuunnitelman toteuttamiseksi välttämätöntä. Teleyrityksen palveluksessa olevalla on tässä tarkoituksessa oikeus liikkua yksityisellä alueella ja asettaa maastoon tarpeellisia merkkejä. Oikeus koskee myös telekaapelin huolto ja ylläpitotoimenpiteitä. Saman pykälän 3 momentin mukaan teleyrityksen on kunnostettava alue työn suorittamisen jälkeen. Puun kaadon sekä pylväiden ja muiden rakennelmien luvanvaraisuudesta on luonnollisesti lisäksi voimassa mitä niistä erikseen säädetään. Sääntelyn tarkoituksena on rajata teleyrityksen oikeudet yhtäältä siten, että telekaapelit pystytään sijoittamaan nopeasti ja tehokkaasti sekä toisaalta siten, että toimenpiteestä ei aiheudu tarpeetonta haittaa kiinteistön omistajalle tai haltijalle. Ehdotettu säännös vastaa nykyisen viestintämarkkinalain 32 §:ää.

Pykälän 2 momentin mukaan teleyrityksen on muissa kuin kiireellisissä tapauksissa varattava alueen omistajalle ja haltijalle tilaisuus suorittaa 1 momentissa mainitut toimenpiteet itse. Ehdotettu säännös vastaa nykyisen telemarkkina-asetuksen 6 §:ää.

108 §. *Korvaukset haitasta ja vahingosta.* Ehdotetun pykälän 1 momentin mukaan kiinteistön omistajalla ja haltijalla kunnalla yleisen alueen omistajana ja haltijana sekä valtiolla yleisen tiealueen omistajana ja haltijana on oikeus saada täysi korvaus haitasta ja vahingosta, joka on aiheutunut 108 §:ssä tarkoitettusta toimenpiteestä. Kiinteistön omistajan oikeus korvaukseen rajoittuu ainoastaan toimenpiteen aiheuttamaan tosiasialliseen haittaan ja vahinkoon. Säännös ei oikeuta kiinteistön omistajaa perimään telekaapelin sijoittamisesta vuokraa tai muuta sen kaltaista korvausta käyttöoikeudesta.

Ehdotetun pykälän 2 momentin mukaan korvausvaatimus on tehtävä teleyritykselle vuoden kuluessa haitan tai vahingon syntymisestä. Säännöksen tarkoituksena on edistää asioiden nopeaa selvittämistä. Jollei korvauksesta sovita, asia ratkaistaan kiinteän omaisuuden ja erityisten oikeuksien lunastuksesta annetun lain mukaisessa järjestyksessä. Säännös on tältä osin yhdenmukainen maankäyttö- ja rakennuslain 161 §:n 3 momentissa säädetyn menettelyn kanssa.

Ehdotettu pykälä vastaa pääosin nykyisen viestintämarkkinalain 33 §:ää. Oikeus korvaukseen on laajennettu koskemaan nykyisestä sääntelystä poiketen myös valtiota yleisen tiealueen haltijana. Sääntely on sopusoinnussa puitedirektiivin 12 artiklan 1 kohdan kanssa.

109 §. *Lunastuslain perusteella maksettavat korvaukset.* Ehdotetussa pykälässä on selvytyden vuoksi viittaus kiinteän omaisuuden ja erityisten oikeuksien lunastuksesta annetun lain mukaiseen menettelyyn sellaisen tilanteen varalle jossa telekaapelien sijoittamisessa ja kunnossapitämisessä tarvitaan laajempia oikeuksia toisen omaisuuteen kuin 108 §:ssä on säädetty. Mainittua menettelyä tarvitaan käytännössä todennäköisesti erittäin harvoin. Ehdotettu pykälä vastaa nykyisen viestintämarkkinalain 34 §:ää.

Ehdotettu sääntely on sopusoinnussa puitedirektiivin 12 artiklan 1 kohdan kanssa.

110 §. *Telekaapelin sijoittamiseen kohdistuva valvonta.* Ehdotetun pykälän 1 momentin mukaan kunnan on alueellaan valvottava sitä, että telekaapelien sijoittamisessa noudatetaan 102 §:ssä mainittuja tavoitteita. Ny-

kyisessä lainsäädännössä ei ole telekaapelien sijoittamisen valvontaa koskevia erityisiä säännöksiä. Maankäyttö- ja rakennuslain 20 §:n mukaan kunnan tehtävänä on muun muassa valvoa rakentamista kunnan alueella. Tämän vuoksi ehdotettu tehtävä sopii hyvin kunnalle. Käytännössä tehtävän hoitaminen voisi kuulua esimerkiksi kunnan rakennus-tarkastajalle.

Pykälän 2 momentin mukaan kunnan on tarvittaessa koordinoitava teleyritysten telekaapelien sijoittamista siten, että 101 §:ssä mainitut tavoitteet saavutetaan myös silloin, kun kunnan alueella tehdään useamman kuin yhden teleyrityksen telekaapelien rakentamis- ja kunnossapitotöitä. Säännöksen tarkoituksena on luoda säädöspohja eri teleyritysten rakentamistöiden yhteensovittamiselle ja edistää kunnan ja teleyritysten välistä yhteistyötä sekä vähentää telekaapelien sijoittamisesta aiheutuvia haittoja. Nykyisessä viestintämarkkina- ja telekaapelilain ei ole asiaa koskevia säännöksiä.

111 §. *Telekaapeleita vaarantava työ.* Ehdotetun pykälän 1 momentin mukaan ennen maanrakennustyöhön, metsätyöhön, vesirakennustyöhön taikka muuhun telekaapeleita mahdollisesti vaarantavaan työhön ryhtymistä, työn suorittajan on vaurioiden välttämiseksi selvitettävä, sijaitseeko työalueella telekaapeleita. Pykälän tarkoituksena on ehkäistä telekaapelivaurioita. Telekaapelivaurio saattaa korjauskustannusten lisäksi aiheuttaa televiestinnän katkeamisen seurauksena huomattavia taloudellisia menetyksiä teleyritykselle. Pykälässä säännellyllä selontotevelvollisuudella on keskeinen merkitys arvioitaessa vahingonaiheuttajan korvausvelvollisuutta. Vahingonaiheuttaja, joka on laiminlyönyt selontotevelvollisuuden ei voi tehokkaasti vedota siihen, että hän ei tiennyt alueella sijaitsevasta telekaapelista.

Ehdotetun pykälän 2 momentin mukaan teleyrityksen on annettava maksutta tietoja telekaapeleiden sijainnista. Pykälän 3 momentin mukaan teleyrityksen on annettava työn suorittajalle vaaran välttämiseksi tarpeelliset tiedot ja ohjeet. Maahan sijoitettujen johtojen, kaapeleiden ja niihin liittyvien laitteiden ja rakenteiden sijainti voidaan esittää esimerkiksi erityisellä johtokartalla. Lisäksi teleyrityksen on annettava niiden kokoon, materiaa-

liin ja korkeusasemaan liittyviä tietoja. Tarvittaessa kaapelien sijainti on näytettävä paikan päällä. Sääntelyn olennainen sisältö on siinä, että palvelun on oltava maksutonta.

Ehdotettu pykälä vastaa nykyisen viestintämarkkinalain 52 §:ää ja telemarkkina-asetuksen 7 §:ää.

Tehokkaasti toimiva sijaintitietopalvelu on teleyrityksen oman edun mukaista. Käytännössä kaapelien sijaintitietopalvelu onkin järjestetty niin, että tiedot tietyllä alueella sijaitsevista kaapeleista ja johdoista, myös muista kuin telekaapeleista, ovat saatavissa kaupungin järjestämästä sijaintitietopalvelusta.

11 luku. Tietojen luovuttaminen ja julkistaminen sekä kuulemisvelvollisuus

112 §. *Tietojen luovuttaminen viranomaiselle.* Teleyrityksellä on pykälän 1 momentin mukaan liikenne- ja viestintäministeriön tai Viestintäviraston pyynnöstä velvollisuus kerätä ja liike- ja ammattisalaisuuksien estämättä luovuttaa liikenne- ja viestintäministeriölle sekä Viestintävirastolle teletoitinnan ohjauksen ja valvonnan kannalta tarpeellisia tietoja. Tiedot on luovutettava viipymättä, viranomaisen pyytämässä muodossa ja maksutta. Pykälä vastaa sisällöllisesti voimassa olevan viestintämarkkinalain 40 §:ää.

Pykälässä mainituilla ohjauksen ja valvonnan kannalta tarpeellisilla tiedoilla tarkoitetaan kaikkia sellaisia tietoja, joilla on merkitystä laissa asetettujen ohjaus- ja valvontatehtävien kannalta. Tiedot voivat esimerkiksi koskea teleyrityksen taloudellista tilannetta, yrityksen asemaa markkinoilla, yrityksen hinnoittelua, yrityksen kirjanpitoa tai muuta markkinoiden ohjauksen tai valvonnan kannalta merkityksellistä seikkaa. Tiedolla tarkoitetaan pykälässä myös asiakirjaa, joka sisältää ohjauksen tai valvonnan kannalta tarpeellisia tietoja.

Tarvittaessa teleyrityksen on paitsi luovutettava myös kerättävä tiedot viranomaisen pyynnöstä. Tietojen keräämistä edellytetään esimerkiksi teletoitintaa koskevia kansallisia tai eurooppalaisia tilastoja varten sekä direktiivien implementoinnin valvomiseksi laadittavia komission vuosittaisia raportteja

varten. Suomalaisia teleyrityksiä koskevat implementointiraportin tiedot kokoavat nykyisin liikenne- ja viestintäministeriö sekä Viestintävirasto teleyrityksiltä saatujen tietojen perusteella.

Pykälän 2 momentin mukaan tietojen keräämis- ja luovutusvelvollisuus koskee myös muita yrityksiä, joilla on hallussaan teletoinnin ja viestintämarkkinalaissa mainittujen viranomaistehtävien kannalta välttämättömiä ja merkityksellisiä tietoja. Tällaisia yrityksiä voisivat olla esimerkiksi luettelopalvelua tai numerotiedotuspalvelua tarjoavat yritykset tai teleurakoitsijat. Muiden kuin teleyritysten velvollisuuden realisoiduminen edellyttää sitä, että tiedot ovat merkityksellisiä ja markkinoiden ohjauksen ja valvonnan kannalta välttämättömiä, eivät ainoastaan tarpeellisia tietoja.

Liikenne- ja viestintäministeriön ja Viestintäviraston on pykälän 3 momentin mukaan yrityksen pyynnöstä ilmoitettava tietojen käyttötarkoitus sekä perusteltava tietojen luovutusta koskeva pyyntö. Hallintoviranomaisen toimintaa säätelevät lisäksi hallintomenettelylaki sekä hallinnon yleiset periaatteet kuten suhteellisuusperiaate ja tarkoitussidonnaisuuden periaate.

Säännöksellä pannaan täytäntöön puitedirektiivin 5 artiklan 1 kohta, valtuutusdirektiivin 10 artiklan 1 kohta ja 11 artiklan 2 kohta. Säännös ei ole ristiriidassa valtuutusdirektiivin 11 artiklan 1 kohdan kanssa

113 §. *Salassa pidettävän asiakirjan luovuttaminen* Kilpailuvirastolle. Sen lisäksi mitä viranomaisten toiminnan julkisuudesta annetussa laissa säädetään, liikenne- ja viestintäministeriöllä ja Viestintävirastolla on oikeus luovuttaa tässä laissa säädettyjen tehtävien hoitamisen yhteydessä saamansa tai laatimansa salassa pidettävä asiakirja Kilpailuvirastolle, jos se on Kilpailuviraston tehtävien hoitamiseksi välttämätöntä. Säännöksellä pannaan täytäntöön puitedirektiivin 3 artiklan 5 kohta.

Direktiivin asianmukainen implementointi edellyttää vastaavaa säännöstä myös lakiin kilpailunrajoituksista (480/1992, kilpailunrajoituslaki). Vastaava säännös ehdotetaan hallituksen esityksessä lisättävän kilpailunrajoituslain 3 lukuun uudeksi 10 a §:ksi.

Julkisuuslaissa tarkoitettu asiakirja on mää-

ritelty lain 5 §:ssä. Teletoinnassa useimpien sovellettavaksi tuleva salassapitosäännös on julkisuuslain 24 §:n 20 kohta, jossa salassa pidettäväksi asiakirjoiksi luokitellaan asiakirjat, jotka sisältävät tietoja yksityisestä liike- ja ammatillisalaisuudesta tai muusta vastaavasta yksityisen elinkeinotoimintaa koskevasta seikasta. Salassa pidettävyyden lisäedellytys on pykälän mukaan se, että tiedon antaminen asiakirjasta aiheuttaisi elinkeinonharjoittajalle taloudellista vahinkoa ja kysymys ei ole kuluttajien terveyden tai ympäristön terveellisyyden suojaamiseksi tai toiminnasta haittaa kärsivien oikeuksien valvomiseksi merkityksellisistä tiedoista tai elinkeinonharjoittajan velvollisuuksia ja niiden hoitamista koskevista tiedoista. Julkisuuslain 26–32 §:ssä on säännöksiä salassapidosta poikkeamisesta ja sen lakkaamisesta.

Julkisuuslain 29 § käsittelee salassa pidettävien tietojen antamista toiselle viranomaiselle. Pykälän 1 momentin 1 kohdan mukaan viranomaisen voi antaa toiselle viranomaiselle tiedon salassa pidettävästä asiakirjasta, jos tiedon antamisesta tai oikeudesta tiedon saamiseen on laissa erikseen nimenomaan säädetty. Viestintämarkkinalain 113 § on tarkoitettu tällaiseksi säännökseksi. Luovutus-oikeus realisoituu vasta silloin, jos kyse on tiedosta tai asiakirjasta, joka on Kilpailuviraston tehtävien hoitamisen kannalta välttämätöntä, ei ainoastaan tarpeellinen. Luovutuksesta tulisi ilmoittaa teleyritykselle.

114 §. *Ulkomaiselta viranomaiselta saadun asiakirjan käyttö.* Liikenne- ja viestintäministeriö tai Viestintävirasto saa käyttää ulkomaiselta viranomaiselta saatua salassa pidettävää asiakirjaa vain siihen tarkoitukseen, jota varten se on annettu. Säännöksellä pannaan täytäntöön puitedirektiivin 5 artiklan 3 kohta.

Asiakirjojen julkisuutta koskevaa lainsäädäntöä ei ole harmonisoitu Euroopan yhteisön lainsäädännössä. Useimmissa EY-jäsenvaltioissa asiakirjojen salassa pitoa koskevat säännökset ovat tiukempia kuin Suomessa, jossa asiakirjojen julkisuus on pääsääntö. Pykälän tarkoituksena on turvata suomalaisten viranomaisten mahdollisuudet saada salassapitosäännösten estämättä toisen EY-valtion televalvontaviranomaiselta tai kilpailuviranomaiselta aineistoa suomalaisen

teleyrityksen toiminnasta toisen valtion alueella tai toisen valtion teleyrityksen toiminnasta kotimaassaan, jos teleyrityksellä tai sen toiminnalla on jokin yhteys suomalaisiin viestintämarkkinoihin. Esimerkiksi teleyrityksen huomattavan markkinavoiman arvioiminen saattaa jossain tilanteissa edellyttää teleyrityksen toisessa valtiossa sijaitsevan varallisuuden tai toiseen valtioon liittyvän markkinaosuuden selvittämistä.

Tarvittaessa suomalaisten viranomaisten on käsiteltävä salassa pidettävää aineistoa luottamuksellisesti myös Suomessa, vaikkei sama aineisto Suomen lainsäädännön perusteella arvioituna olisikaan salassa pidettävää. Säännöksen tarkoituksena on madaltaa toisen valtion viranomaisen kynnystä luovuttaa salassa pidettävä asiakirja Suomeen, jossa se julkisuuslain perusteella saattaisi muuttua julkiseksi asiakirjaksi suomalaiselle viranomaiselle saavuttuaan. Pykälän soveltamisalaa ei ole sidottu ainoastaan ETA-valtioihin, vaan velvollisuus koskee kaikista valtioista saatuja asiakirjoja.

Pykälän lisäksi sovellettavaksi voi tulla myös julkisuuslain 24 §:n 1 momentin 2 kohta, jonka mukaan salassa pidettäviä viranomaisen asiakirjoja ovat asiakirjat, jotka koskevat Suomen valtion, Suomen kansalaisen tai Suomessa toimivan yhteisön suhteita toisen valtion viranomaisiin, henkilöihin tai yhteisöihin, jos tiedon antaminen niistä aiheuttaisi vahinkoa tai haittaa Suomen kansainvälisille suhteille tai edellytyksille toimia kansainvälisessä yhteistyössä. Toisen valtion säännösten perusteella salassa pidettäväksi luokitellun asiakirjan käsittely Suomessa julkisena asiakirjana saattaisi heikentää merkittävästi Suomen edellytyksiä toimia telealan kansainvälisessä yhteistyössä.

115 §. *Tietojen luovuttaminen komissiolle ja toisille ETA-valtioille.* Liikenne- ja viestintäministeriöllä ja Viestintävirastolla on pykälän 1 momentin mukaan velvollisuus luovuttaa komission ja toisen ETA-valtion viranomaisen pyynnöstä viestintämarkkinoiden valvonnan kannalta tarpeelliset tiedot.

Sen lisäksi mitä julkisuuslaissa säädetään, liikenne- ja viestintäministeriöllä ja Viestintävirastolla on pykälän 2 momentin mukaan oikeus luovuttaa salassa pidettävä asiakirja sekä ilmaista salassa pidettävä tieto komissi-

olle ja toisen ETA-valtion valvontaviranomaiselle, jos se on viestintämarkkinoiden valvonnan kannalta välttämätöntä.

Säännöksellä pannaan täytäntöön puitedirektiivin 5 artiklan 2 kohta, yleispalveludirektiivin 17 artiklan 3 kohta sekä radiotaajuuspäätöksen 7 artikla. Direktiivien säännöksillä pyritään luomaan yhteiseurooppalaiset telemarkkinat, joilla myös teleyrityksiä koskevat tiedot liikkuvat vapaasti. Komission asema eurooppalaisten telemarkkinoiden valvojana on korostunut. Yhtenäisten markkinoiden ja toimivien valvontamekanismien luominen edellyttää mahdollisimman laajaa tietojen vaihtoa eri valtioiden telealan ja televisio- ja radioalan valvontaviranomaisten sekä komission välillä.

Julkisuuslain 30 §:n mukaan salassa pidettävän tiedon antaminen ulkomaan viranomaiselle ja kansainväliselle toimielimelle on mahdollista vain pykälässä mainituissa erityistapauksissa, jollei asiasta säädetä erikseen. Viestintämarkkinalain 115 §:n 2 momentti on tarkoitettu tällaiseksi säännökseksi.

116 §. *Tietojen luottamuksellisuus teleyritysten välillä.* Teleyritys saa pykälän 1 momentin mukaan käyttää viestintämarkkinalain 4 luvun käyttöoikeuden luovutuksen tai 5 luvun yhteenliittämisen yhteydessä saatuja toista teleyritystä koskevia tietoja vain siihen tarkoitukseen, jota varten ne on teleyritykselle annettu. Tietoja saavat 1 momentin mukaan teleyrityksessä käsitellä ainoastaan ne, jotka tarvitsevat tietoja välttämättä työssään. Tietoja on muutoinkin käsiteltävä siten, ettei toisen teleyrityksen liikesalaisuuksia vaaranneta. Teleyritys, joka aiheuttaa pykälän 1 momentin vastaisella menettelyllä vahinkoa toiselle teleyritykselle, on pykälän 2 momentin mukaan velvollinen korvaamaan menettelystään aiheutuvan vahingon.

Säännöksellä pannaan täytäntöön käyttöoikeusdirektiivin 4 artiklan 3 kohta. Säännös vastaa sisällöllisesti voimassa olevan viestintämarkkinalain 47 ja 50 §:ää.

Viestintäverkon tai viestintäverkon kapasiteetin luovutus taikka yhteenliittäminen edellyttävät käytännössä yksityiskohtaisten teknisten ja muiden tietojen vaihtoa teleyritysten välillä. Tiedot saattavat liittyä teleyrityksen tietoturvaan, tietosuojaan tai liikesalaisuuksiin ja niiden joutuminen väärin käsiin saat-

taisi vaarantaa teleyrityksen aseman. Käyttöoikeuden luovutuksen tai yhteenliittämisen yhteydessä saatujen tietojen käyttötarkoitus on tästä syystä sidottu. Tietoja ei saa luovuttaa teleyrityksen sisällä muille osastoille tai teleyrityksen tytäryhtiölle taikka muulle teleyritykseen läheisessä suhteessa olevalle taholle, jolle voisi olla kilpailuetua tai muuta hyötyä tiedoista.

Vahingonkorvaussäännös on välttämätön, koska kyse on esine- tai henkilövahingosta riippumattomasta taloudellisesta vahingosta, joka on eräitä poikkeustapauksia lukuun ottamatta suljettu pois vahingonkorvauslain (412/1974) soveltamisalasta (vahingonkorvauslain 5 luvun 1 §).

117 §. *Viestintäviraston ja valtioneuvoston julkaisemisvelvollisuus.* Viestintäviraston on pykälän 1 momentin mukaan julkaistava tämän lain 3-5 ja 8 luvuissa mainitut päätökset, telealuejakoa koskeva päätös, numerointipäätös ja teleyritysten välistä riita-asiaa koskeva ratkaisu siten, että ne ovat teleyritysten ja käyttäjäryhmien saatavilla.

Säännöksessä tarkoitettuja käyttäjäryhmiä ovat esimerkiksi muut yritykset kuin teleyritykset, laitevalmistajat, kuluttajat, elinkeinon- ja ammatinharjoittajat sekä muut viestintäpalvelujen vastaanottajat. Päätökset voidaan julkaista esimerkiksi Viestintäviraston verkkosivuilla.

Suomessa ylläpidetään lainsäädäntöä, oikeuskäytäntöä, viranomaisnormeja, valtiosopimuksia ja hallituksen esityksiä sisältävää tietokantaa kaikkien saatavilla maksutta osoitteessa <http://www.finlex.fi>. Finlex – tietokannassa on saatavilla korkeimman oikeuden ja korkeimman hallinto-oikeuden ratkaisujen lisäksi helmikuusta 2002 lukien myös hovioikeuksien ja hallinto-oikeuksien ratkaisuja. Tietokannan informaatio on saatavilla suomen ja ruotsin kielellä. Osa tietokannasta on maaliskuusta 2002 lukien saatavilla myös englanniksi. Teleyritysten välisiä riita-asioita koskevien ylempien oikeusasteiden ratkaisujen julkaisemista Finlex – tietokannassa voitaneen pitää riittävänä direktiivin säännöksen täytäntöönpanon kannalta. Viestintävirasto antaa tarvittaessa yksittäisten ratkaisujen hakutietoja koskevaa neuvontaa.

Valtioneuvoston on pykälän 2 momentin

mukaan julkaistava toimiluvan hakuilmoitus ja toimilupapäätös 1 momentissa tarkoitettulla tavalla. Valtioneuvostolla tarkoitetaan säännöksessä käytännössä liikenne- ja viestintäministeriötä. Julkaisuvelvoitteella pyritään siihen, että radiotaajuuksien käyttöä rajoittava lupamenettely olisi mahdollisimman julkinen. Toimiluvan hakuilmoitukset ja toimilupapäätökset on nykyisinkin julkaistu liikesalaisuuksia sisältäviä osioita lukuun ottamatta liikenne- ja viestintäministeriön verkkosivuilla.

Säännöksellä pannaan täytäntöön puitedirektiivin 9 artiklan 4 kohta, 10 artiklan 3 kohta ja 20 artikla, käyttöoikeusdirektiivin 15 artiklan 1 kohta sekä valtuutusdirektiivin 7 artiklan 1 kohdan c alakohta, 7 artiklan 2 kohta ja 15 artiklan 1 kohta.

Osa direktiiveissä asetetuista julkaisuvelvoitteista kohdistuu velvoitteisiin, jotka Suomessa pannaan täytäntöön oikeussäännöksillä. Kaikki lainsäädännön alaan kuuluvat säännökset, myös alemmanasteisten viranomaisten antamat määräykset ovat julkisia, koska ne on Suomen säädöskokoelmasta annetun lain 5 §:n sekä ministeriöiden ja muiden viranomaisten määräyskokoelmista annetun lain 4 §:n mukaan julkaistava joko säädöskokoelmassa tai viranomaisen omassa määräyskokoelmassa. Liikenne- ja viestintäministeriö sekä Viestintävirasto ovat julkaiseet omat säännöksensä ja määräyksensä myös verkkosivuillaan. Oikeussäännökset ovat verkossa saatavilla myös edellä mainitusta Finlex – tietokannasta.

118 §. *Kuulemisvelvollisuus.* Teleyrityksiä ja käyttäjiä edustaville tahoille on pykälän 1 momentin mukaan varattava tilaisuus esittää käsityksensä toimiluvan hakuilmoituksesta, telealueita koskevasta päätöksestä ja viestintämarkkinoihin huomattavalla tavalla vaikuttavasta numerointipäätöksestä ennen hakuilmoituksen julkaisemista ja päätöksen antamista. Pykälän 2 momentin mukaan toimiluvanvalvottajalle sekä teleyrityksiä ja käyttäjiä edustaville tahoille on varattava tilaisuus kuukauden kuluessa esittää käsityksensä toimilupaehtojen muuttamisesta tai toimiluvan peruuttamisesta.

Jos Viestintäviraston 3–5 ja 8 luvun mukaisella päätöksellä on huomattava vaikutus viestintämarkkinoihin, sen on pykälän 3

momentin mukaan varattava teleyrityksiä ja käyttäjiä edustaville tahoille tilaisuus esittää käsityksensä päätösehdotuksesta. Pykälän 4 momentin mukaan viranomaisen kuulemisvelvollisuudesta säädetään muilta osin hallintomenettelylaissa.

Pykälällä pannaan täytäntöön puitedirektiivin 6 artikla, valtuutusdirektiivin 5 artiklan 4 kohta ja 7 artiklan 1 kohdan b alakohta sekä yleispalveludirektiivin 33 artikla.

Kuulemisvelvollisuus täyttyy pelkästään sillä, että kuultaville varataan tilaisuus esittää näkemyksensä asiasta. Kuuleminen voi tapahtua kirjallisen tai suullisen lausunnon muodossa tai millä tahansa muulla vapaa- muotoisella tavalla, jos se on tarkoituksenmukaista ja asiayhteyteen soveltuvaa. Kuultavia on luonnollisesti kuultava ennen asian ratkaisemista.

Hallintomenettelylain 13 §:ssä säädetään asian vireilläolosta ilmoittamisesta ja 15 §:ssä asianosaisen kuulemisesta. Näitä ja hallintomenettelylain muita säännöksiä on noudatettava viestintämarkkinalain 118 §:n säännöksen ohella.

Teleyrityksiä on kuultava sekä asianosaisen ominaisuudessa että toisen teleyrityksen tarjoaman palvelun vastaanottajan ominaisuudessa. Esimerkiksi itsenäinen palveluyritys käyttää toisen teleyrityksen eli verkkoyrityksen tarjoamia verkkopalveluja oman liiketoimintansa raaka-aineena. Käyttäjillä pykälässä tarkoitetaan kaikkia sellaisia palvelun vastaanottajia, jotka eivät myy vastaanotamaansa palvelua eteenpäin, vaan käyttävät sen hyväkseen sellaisenaan. Eräs käyttäjäryhmä on kuluttajat. Kuluttajia edustavia tahoja ovat Suomessa kuluttaja-asiamies ja kuluttajajärjestöt. Eräs erityisryhmä kuluttajia ovat vammaiset, joita edustavia tahoja ovat erilaiset vammaisjärjestöt. Muita käyttäjäryhmiä edustavat esimerkiksi elinkeinoelämän edustajat sekä palkansaaja- ja ammattijärjestöt. Joillain ratkaisuihin saattaa olla vaikutusta laitevalmistajiin, joiden edustajia on myös kuultava.

Kuulemisen tulokset on pantava julkisesti saataville puitedirektiivin 6 artiklan edellyttämällä tavalla. Kuulemismenettelyn kuvaus ja kuulemisen tulokset voidaan julkaista esimerkiksi lausuntoyhteenvedossa viranomaisen verkkosivuilla. Liikenne- ja viestintämi-

nisteriö sekä Viestintävirasto toimivat Suomessa tiedotuspisteenä, josta kuulemismenettelyihin ja kuulemisten tuloksiin liittyviä asioita voidaan tiedustella.

12 luku. Valvonta, seuraamukset ja riitojen ratkaisu

119 §. *Yleinen ohjaus, kehittäminen ja valvonta.* Teletoiminnan yleinen ohjaus ja kehittäminen kuuluu pykälän 1 momentin mukaan liikenne- ja viestintäministeriölle. Säännös vastaa voimassa olevan viestintämarkkinalain 35 §:n 1 momenttia. Pääasiallinen väline toiminnan yleisessä ohjaamisessa ja kehittämisessä on ministeriötasolla lainsäädännön valmistelu. Myös toimilupapäätöksillä on merkittävä asema teletoiminnan yleisessä ohjauksessa.

Viestintäviraston tehtävänä on 2 momentin mukaan valvoa viestintämarkkinalain sekä sen nojalla annettujen säännösten noudattamista. Säännös vastaa voimassa olevan viestintämarkkinalain 35 §:n 2 momenttia. Viestintävirastolla on valvontatehtävänsä hoitamiseksi 112 §:ssä tarkoitettu oikeus saada tietoja teleyrityksiltä ja muilta viestintämarkkinoihin merkittävällä tavalla vaikuttavilta yrityksiltä sekä 124 §:ssä tarkoitettu oikeus tehdä tarkastuksia teleyrityksissä. Tässä luvussa säädetään lisäksi niistä pakkokeinoista ja sanktioista, joita Viestintävirastolla on käytettävänä säännösten täytäntöönpanon tehostamiseksi.

Valtioneuvoston on 3 momentin mukaan varmistettava, että teleyritysten sääntelytoimintaan ja valtioneuvoston omistajuuteen tai päätäntävaltaan liittyvä toiminta erotetaan toisistaan rakenteellisesti tehokkaalla tavalla. Jos Suomen valtio on omistajana jossakin suomalaisessa teleyrityksessä tai käyttää muulla perusteella päätäntävaltaa teleyrityksessä, teleyrityksen omistajuuteen ja päätäntävällän käyttöön liittyvä toiminta on sääntelytoiminnan neutraalisuuden varmistamiseksi erotettava tehokkaasti joko saman ministeriön sisällä eri osastolle tai eri ministeriöön kuin teleyritysten sääntelytoiminta taikka ministeriöstä erilliseen asiantuntijayksikköön. Vastaavaa säännöstä ei ole voimassa

olevassa laissa, vaan säännös on tältä osin uusi.

Valtioneuvoston, liikenne- ja viestintäministeriön ja Viestintäviraston on otettava toiminnassaan huomioon puitedirektiivin 8 artiklassa mainitut yleiset tavoitteet ja sääntelyperiaatteet. Näitä tavoitteita ovat muun muassa tekniikkaneutraalisuus, kulttuurinen ja kielellinen monimuotoisuus, kilpailun edistäminen, käyttäjien etujen turvaaminen, radiotaajuuksien ja numerovarojen tehokas käyttö ja hallinta, yleiseurooppalaisten palvelujen kehittäminen, yhteistyö muiden jäsenvaltioiden ja komission kanssa, henkilötietojen ja yksityisyyden suoja, palvelujen hinnoittelun ja käyttöehtojen selkeys sekä yleisen viestintäverkkojen eheys ja turvallisuus.

Viranomaisten tehtäviä ja niiden keskinäistä tehtäväjakoja koskevat viestintämarkkinalain säännökset tullaan julkaisemaan puitedirektiivin 3 artiklan 4 kohdan edellyttämällä tavalla. Säädösten julkaisemistapaa on tarkemmin selostettu edellä 117 §:n perusteluissa.

Säännöksellä pannaan yhdessä 120 §:n kanssa täytäntöön puitedirektiivin 3 artiklan 1 - 4 kohdat sekä 7 artiklan 1 kohta.

Pykälän 4 momentissa on säännökset liikenne- ja viestintäministeriön apuna toimivasta viestintähallinnon neuvottelukunnasta. Neuvottelukunnan tehtävänä on seurata viestintähallinnon toimintaa, tehdä viestintähallinnon kehittämistä koskevia aloitteita ja antaa lausuntoja. Ministeriö voi pyytää neuvottelukunnalta lausuntoa Viestintäviraston talous- ja toimintasuunnitelmasta, tulostavoitteista, valvontamaksuasioista sekä muista viestintähallintoon liittyvistä asioista. Neuvottelukunnassa olisi edustettuina eri toimialoja edustavia yrityksiä ja yhteisöjä kuten kiinteän ja matkaviestinverkon teleyritykset, televisio- ja radioverkon teleyritykset, laitevalmistajat ja -kauppiat sekä kuluttajien ja muiden käyttäjien edustajat.

Neuvottelukunnasta on ehdotuksen mukaan muilta osin voimassa, mitä komiteoista on säädetty. Säännös viittaa valtioneuvoston komiteoista antamaan päätökseen (218/1988), jossa on tarkempia säännöksiä esimerkiksi neuvottelukunnan päätöksenteosta. Neuvottelukunnan toiminta rahoitetaan liikenne- ja viestintäministeriön käyttö-

varoista.

120 §. *Yhteistyö kilpailuviranomaisten ja kuluttajaviranomaisten kanssa.* Liikenne- ja viestintäministeriön sekä Viestintäviraston on tämän lain mukaisia tehtäviä hoitaessaan toimittava tarvittaessa yhteistyössä kilpailuviranomaisten ja kuluttajaviranomaisten kanssa. Säännös vastaa sisällöllisesti voimassa olevan viestintämarkkinalain 36 §:n 3 ja 4 momenttia muutoin, mutta säännökseen on direktiivin edellyttämällä tavalla lisätty velvoite yhteistyöhön kuluttajaviranomaisten kanssa.

Yhteistyöllä tarkoitetaan pykälässä tietojen vaihtoa ja neuvotteluja viranomaisten välillä sekä pyrkimystä viranomaisten kannanottojen koordinointiin. Viranomaisten välinen yhteistyö voisi useamman viranomaisen käsiteltävänä olevassa riitatapauksessa tarkoittaa esimerkiksi yhteistä neuvottelua teleyrityksen ja asiaa käsittelevien viranomaisten välillä. Samanaikaiset neuvottelut useamman viranomaisen kanssa saattaisivat helpottaa teleyrityksen asemaa hallinnon palveluperiaatteen edellyttämällä tavalla. Salassa pidettävän tiedon tai asiakirjan luovutuksesta liikenne- ja viestintäministeriön, Viestintäviraston ja Kilpailuviraston välillä on nimenomainen säännös 113 §:ssä sekä kilpailun rajoituslaissa.

Yhteistyö tarkoittaa myös sitä, että samaa tekoa tai laiminlyöntiä koskevat toisen viranomaisen asettamat seuraamukset tulisi mahdollisuuksien mukaan ottaa huomioon teon tai laiminlyönnin seuraamuksia harkittaessa. Seuraamusmaksua koskevassa 122 §:ssä on tästä nimenomainen säännös päällekkäisten seuraamusten välttämiseksi.

Pykälässä mainitun yhteistoimintavelvoitteen lisäksi liikenne- ja viestintäministeriötä sekä Viestintävirastoa koskee luonnollisesti myös hallintomenettelylain 8 §, jonka mukaan viranomaisen on heti siirrettävä sille ilmeisestä erehdyksestä tai tietämättömyydestä toimitettu asiakirja tai asia toimivaltaiseksi katsomalleen viranomaiselle. Siirrosta on lisäksi ilmoitettava sille, joka on toimittanut asiakirjan viranomaiselle.

Säännöksellä pannaan yhdessä 119 §:n kanssa täytäntöön puitedirektiivin 3 artiklan 4 kohta. Kaikki oikeussäännökset julkaistaan Suomessa edellä 117 §:n perusteluissa tar-

kemmin selostetulla tavalla. Myös viranomaisten tehtäviä ja niiden keskinäistä tehtävänjakoa koskevat viestintämarkkinalain säännökset tullaan julkaisemaan puitedirektiivin 3 artiklan 4 kohdan edellyttämällä tavalla.

121 §. *Uhkasakko ja väliaikainen määräys.* Pykälän 1 momentin mukaan, jos joku rikkoo viestintämarkkinalakia tai sen nojalla annettuja säännöksiä ja määräyksiä tai laiminlyö niiden noudattamisen, eikä kehotuksesta huolimatta kohtuullisessa, vähintään kuukauden määräajassa oikaise menettelyään, Viestintävirasto voi velvoittaa hänet korjaamaan virheensä tai laiminlyöntinsä. Velvoitteen tehosteeksi voidaan asettaa uhkasakko tai uhka siitä, että toiminta keskeytetään taikka että tekemättä jätetty toimenpide teetetään rikkojan kustannuksella. Säännös vastaa voimassa olevan viestintämarkkinalain 42 §:n 1 momenttia.

Uhkasakkoon sekä teettämisen- ja keskeyttämishakaan sovelletaan 3 momentin mukaan uhkasakkolain (1113/1990) säännöksiä.

Uhkasakko liittyy aina tiettyyn päävelvoitteen, jonka noudattamisen tehoste se on. Uhkasakko voidaan uhkasakkolain 7 §:n mukaan kohdistaa vain sellaiseen asianosaiseen, jolla on oikeudellinen ja tosiasiallinen mahdollisuus noudattaa päävelvoitetta. Jos päävelvoite koskee joko yhteisöä tai säätiötä, uhkasakko kohdistetaan joko yhteisöön tai säätiöön taikka sen päätösvaltaa käyttävän toimielimen jäseniin tai toimitusjohtajaan tai vastaavassa asemassa olevaan henkilöön. Uhkasakkolain 8 §:n mukaan uhkasakon suuruutta harkittaessa on otettava huomioon päävelvoitteen laatu ja laajuus, velvoitetun maksukyky ja muut asiaan vaikuttavat seikat. Uhkasakon asettanut viranomais voi tuomita uhkasakon maksettavaksi uhkasakkolain 10 ja 11 §:ssä mainitulla tavalla.

Uhkasakko voitaisiin käytännössä asettaa teleyritykselle esimerkiksi minkä tahansa 4 luvussa mainitun velvollisuuden täytäntöönpanon tehostamiseksi, jos teleyritys jättää noudattamatta sille asetetun velvollisuuden. Uhkasakko voisi kohdistua teleyrityksen lisäksi muuhun viestintämarkkinoilla toimivaan yritykseen tai jopa käyttäjään, joka laiminlyö esimerkiksi lain 131 §:ssä asetetun velvoitteen.

Teettämishaka asetetaan uhkasakkolain 14 §:n mukaan määräämällä päävelvoite noudatettavaksi uhalla, että tekemättä jätetty työ teetetään laiminlyöjän kustannuksella. Keskeyttämishaka asetetaan määräämällä päävelvoite noudatettavaksi uhalla, että työnteko tai muu toiminta keskeytetään taikka laitteen tai esineen käyttö estetään. Teettämishaka voisi kohdistua esimerkiksi yhteenliittämistä koskevan velvollisuuden rikkomiseen tai kustannuslaskentaa tai eriyttämistä koskevan velvollisuuden laiminlyömiseen. Toiminnan keskeyttäminen voisi käytännössä tulla kysymykseen ainoastaan poikkeuksellisissa olosuhteissa. Tällainen syy voisi olla esimerkiksi teknisesti vaarallisen viestintäverkon kunnostamisen laiminlyöminen, josta aiheutuisi selkeä vaara viestintäverkon käyttäjille.

Teettämisen- ja keskeyttämishaka voivat teleyrityksen lisäksi käytännössä kohdistua myös muuhun viestintämarkkinoilla toimivaan yritykseen, kuten teleurakoitsijaan tai luettelopalvelun taikka numerotiedotuspalvelun tarjoajaan.

Uhkasakkolain 15 §:n mukaan asianosaiselle on ennen uhkasakon asettamista ja tuomitsemista taikka teettämisen- tai keskeyttämishakan asettamista ja määräämistä täytäntöön pantavaksi koskevan asian ratkaisemista varattava tilaisuus selityksen antamiseen siten kuin hallintomenettelylain 15 §:ssä säädetään. Uhkasakkolain ja hallintomenettelylain asianosaisen kuulemista koskevia säännöksiä täydentää vielä erityinen, valtuutusdirektiivin säännöksen täytäntöön panemiseksi välttämätön pykälän 1 momentin määräaika-säännös, jonka mukaan teleyritykselle on varattava kuukauden määräaika korjata toimintansa puutteet.

Teleyrityksellä on oikeus hakea muutosta Viestintäviraston uhkasakkoa tai teettämisen- tai keskeyttämishakaa koskevaan päätökseen hallinto-oikeudelta puitedirektiivin 4 artiklan ja valtuutusdirektiivin 10 artiklan 7 kohdan edellyttämällä tavalla.

Pykälän 3 momentin mukaan Viestintävirasto voi, jos virhe tai laiminlyönti aiheuttaa vakavaa haittaa markkinoille tai viestintäverkkojen toiminnalle, päättää tarvittavista väliaikaisista toimista odottamatta 1 momentissa tarkoitettua määräajan päättymistä. Tällaiseen päätökseen saa hakea muutosta erik-

seen samalla tavoin kuin Viestintäviraston 1 momentissa tarkoitettuun päätökseen. Vakavalla haitalla tarkoitetaan pykälässä tilannetta, jossa velvollisuuksien rikkomisesta aiheutuu välitöntä ja vakavaa vaaraa yleiselle järjestykselle, turvallisuudelle tai kansanterveydelle. Vakavasta haitasta on kysymys myös silloin, jos tilanne aiheuttaa vakavia taloudellisia tai toiminnallisia ongelmia muille viestintäverkkojen tai –palvelujen tarjoajille tai käyttäjille. Väliaikainen päätös voi kohdistua näiden oikeushyvien suojelemiseksi välttämättömiin toimenpiteisiin. Väliaikainen päätös voi koskea esimerkiksi häiriöitä aiheuttavan viestintäverkon tai –palvelun väliaikaista sulkemista häiriötä koskevien tarkempien tutkimusten ajaksi. Kiireellisissä tapauksissa Viestintäviraston ei siis tarvitse odottaa 1 momentissa mainitun kuukauden määräajan kulumista, vaan se voi puuttua toimintaan heti väliaikaisella päätöksellä.

Myös väliaikaiseen päätökseen sovelletaan 3 momentin mukaan uhkasakkolakia soveltuvin osin. Myös Viestintäviraston väliaikaiseen päätökseen voidaan hakea muutosta hallinto-oikeudelta. Väliaikaista päätöstä on kuitenkin noudatettava valituksen käsittelyn aikana, jollei valitusviranomaisen nimenomaisesti toisin päätä.

Säännöksellä pannaan täytäntöön valtuutussuhteiden 10 artiklan 2 kohta. Ehdotettu säännös ei ole ristiriidassa valtuutussuhteiden 10 artiklan 3 tai 6 kohdan kanssa.

122 §. *Seuraamusmaksu.* Pykälän 1 momentin mukaan teleyritykselle, joka toimii tämän lain 18 - 20 §:n nojalla asetetun velvollisuuden vastaisesti, eikä kehotuksesta huolimatta kohtuullisessa, vähintään kolmen kuukauden määräajassa oikaise menettelyään, voidaan määrätä seuraamusmaksu. Seuraamusmaksua ei saa määrätä, jos menettelyllä ei ole huomattavaa vaikutusta markkinoihin tai, jos seuraamusmaksun määrääminen on kilpailun turvaamisen kannalta muutoin ilmeisen perusteetonta.

Seuraamusmaksun määrääminen edellyttää sitä, että teleyritykselle ensin huomautetaan taloudellisen rangaistusseuraamuksen todennäköisyydestä ja että teleyritykselle varataan aikaa oikaista menettelynsä. Kehotuksen tarkoituksena on varoittaa teleyritystä siitä, että sen toiminta lähestyy sellaista tahallisuutta ja

piittaamattomuutta lain säännöksistä, että toiminnasta saattaa seurata jopa taloudellisia sanktioita. Kehotuksessa tulisi eritellä miten teleyritys on rikkonut velvollisuuttaan ja millä tavoin sen tulisi korjata menettelyään. Teleyritykselle menettelyn korjaamiseen annettava määräaika voi joissain tapauksissa olla kolmea kuukautta pidempikin, jos tätä on pidettävä toiminnan luonteesta johtuvasta syystä tarpeellisena ja markkinoiden kannalta kohtuullisena.

Markkinoilla viitataan pykälässä niihin markkinoihin, joiden toiminnan turvaamiseksi rikottu tai laiminlyöty velvollisuus on asetettu. Huomattavaa vaikutusta markkinoihin voisi olla esimerkiksi sillä, että huomattavan markkinavoiman yritys kieltäytyy noudattamasta jotakin sille 4 luvun säännösten perusteella asetettua selkeää velvoitetta taikka syrjiviä tai kohtuuttomia ehtoja käyttäen estää kilpailijoiden pääsyn markkinoille. Arvioinnissa tulisi ottaa huomioon myös se, onko toiminta ollut pitkäkestoista ja ovatko toiminnan haittavaikutukset kohdistuneet suureen joukkoon kilpailijoita tai käyttäjiä. Ras-kauttavaa on myös se, jos huomattavan markkinavoiman yritys on saanut toiminnasta itselleen merkittävää taloudellista hyötyä.

Menettelyllä ei todennäköisesti ole huomattavaa vaikutusta markkinoihin, jos markkinahäiriö on vain tilapäinen ja sen vaikutukset korjaantuvat teleyrityksen muuttaessa menettelyään. Seuraamusmaksun määrääminen on ilmeisen perusteetonta esimerkiksi silloin, jos toiminnan vaikutus markkinoihin on ollut vähäinen, menettely on johtunut teleyrityksen ilmeisestä erehdyksestä tai väärästä lain tulkinnasta ja markkinatilanne palautuu ennalleen teleyrityksen korjatessa menettelynsä. Seuraamusmaksun määrääminen olisi ilmeisen perusteetonta myös sellaisessa tilanteessa, että toiminnan sääntely on niukasti toimintaa ohjaavaa tai tulkinnanvaraista ja teleyrityksen virheellinen menettely on siten ollut ymmärrettävää.

Seuraamusmaksun käyttökynnys tulisi asettaa varsin korkealle. Tämä periaate ilmenee pykälän 1 momentista, jossa seuraamusmaksu sidotaan ainoastaan sellaiseen toimintaan, jolla on huomattavaa vaikutusta markkinoihin. Viestintäviraston on annettava teleyrityksille neuvontaa ja ohjeita epäselvissä

tilanteissa. Viestintäviraston on pyrittävä ratkaisemaan ongelmatilanteet ensisijaisesti neuvottelemalla ja vaikuttamalla teleyrityksen toimintaan markkinoiden kannalta parhaalla mahdollisella tavalla jo velvollisuuksia asetettaessa. Velvollisuuksia asetettaessa on kiinnitettävä erityistä huomiota päätösten selkeyteen ja täsmällisyyteen ja vältettävä tulkinnanvaraisuutta. Jos se on toiminnan luonteeseen soveltuva, Viestintävirasto voi vähäisissä rikkomustilanteissa asettaa teleyritykselle 121 §:ssä tarkoitetun uhkasakon tai teettämistä tai keskeyttämisen ja pyrkiä sillä korjaamaan tilannetta.

Seuraamusmaksu voidaan asettaa ainoastaan teleyritykselle ja ainoastaan niiden velvoitteiden rikkomisesta, jotka teleyritykselle on asetettu Viestintäviraston päätöksellä. Tällaisia velvoitteita ovat erilaiset käyttöoikeuden luovuttamiseen liittyvät velvoitteet, yhteenliittämiselvoite tai käyttöoikeuden luovutukseen tai yhteenliittämiselvoitteen suostumiseen liittyvä hinnoitteluelvoite. Hinnoitteluelvoite on esimerkki velvoitteesta, jonka rikkominen saattaa jossain tilanteissa olla tulkinnanvaraista, koska Viestintävirastolla ei ole lain mukaan mahdollisuutta määrittää kustannussuuntautunutta ja syrjimätöntä hintaa euroissa tai edes asettaa kustannussuuntautuneelle hinnalle laskennallisia määräytymisperusteita. Hinnoitteluelvoitteen rikkomiseen liittyvän seuraamusmaksun asettaminen tulisikin rajoittaa tulkinnallisesti selkeisiin tapauksiin. Tällainen olisi esimerkiksi tilanne, jossa teleyrityksen hinnoittelu on lainvoimaisella päätöksellä todettu lainvastaiseksi, mutta teleyritys jatkaa päätöksen vastaista hinnoitteluaan päätöksestä huolimatta. Jos hinnoittelun peruserätykset vaikuttavat oikeuskäytännön myötä, hinnoitteluelvoitetta ei voida enää pitää tulkinnanvaraisena.

Seuraamusmaksu voidaan pykälän 2 momentin mukaan jättää määräämättä, jos teleyritykselle on määrätty tai määrätään vastaavasta teosta tai laiminlyönnistä kilpailunrajoituslaissa tarkoitettu kilpailunrikkomismaksu.

Kilpailulainsäädännön rikkomisesta aiheutunut kilpailunrikkomismaksu olisi näistä kahdesta seuraamusmaksusta ensisijainen, koska ainoastaan viestintämarkkinalakiin eh-

dotetaan säännöstä, jonka mukaan viestintämarkkinalaissa tarkoitettu seuraamusmaksu voidaan jättää määräämättä silloin, jos sama teko on tutkittavana sekä kilpailu- että erityislainsäädännön rikkomuksena. Viestintävirasto voi seuraamusmaksun määräämistä esittäessään ottaa käytännössä huomioon vain jo määrätty kilpailunrikkomismaksut. Lopullinen harkintavalta asiassa on markkinaoikeudella, jonka ratkaistavana molemmat seuraamusmaksut ovat.

Pykälän 3 momentin mukaan maksua määrättäessä on otettava huomioon menettelyn laatu ja laajuus sekä sen kestoaika. Säätely on tarkoitettu ohjeeksi markkinaoikeudelle seuraamuksen suuruutta harkittaessa. Pykälän 3 momentin mukaan seuraamusmaksua määrättäessä on lisäksi otettava huomioon teleyritykselle vastaavasta teosta tai laiminlyönnistä määrätty kilpailunrajoituslain mukainen kilpailunrikkomismaksu. Kilpailunrajoituslakiin ehdotetaan lisättävän vastaavainen säännös, jonka mukaan kilpailunrajoituslaissa tarkoitettua seuraamusmaksua määrättäessä on otettava huomioon teleyritykselle vastaavasta teosta tai laiminlyönnistä määrätty viestintämarkkinalain mukainen seuraamusmaksu. Näillä säännöksillä sekä pykälän 2 momentin säännöksellä varmistetaan se, etteivät samasta teosta tai laiminlyönnistä teleyritykselle kilpailulainsäädännön ja erityislainsäädännön perusteella koituvat seuraamukset muodostu kokonaisuutena arvioiden kohtuuttomiksi.

Maksun suuruus on 4 momentin mukaan vähintään 1 000 euroa ja enintään miljoona euroa. Jos teolla tai laiminlyönnillä on erittäin huomattavia vaikutuksia markkinoihin, mainittu määrä saadaan ylittää. Maksu saa kuitenkin enintään olla viisi prosenttia teleyrityksen edellisen vuoden sähköisen viestinnän verkkojen ja palveluiden tarjoamisesta koostuvasta liikevaihdosta. Viestintämarkkinalain perusteella määrätyn seuraamusmaksun yläraja on siten pienempi kuin kilpailunrajoituslaissa tarkoitettu seuraamusmaksun. Erittäin huomattavia vaikutuksia markkinoihin toimenpiteellä on silloin, jos se vääristää kilpailua markkinoilla merkittävästi ja pysyvällä tavalla sekä vaikeuttaa olennaisella ja peruuttamattomalla tavalla teleyrityksen kilpailijoiden asemaa markkinoilla.

Pykälän 5 momentin mukaan seuraamusmaksun määrää Viestintäviraston esityksestä markkinaoikeus. Asian käsittelyyn markkinaoikeudessa sovelletaan niitä markkinaoikeuslain (1527/2001) säännöksiä, jotka koskevat kilpailunrajoituslain mukaisten asioiden käsittelyä. Asian käsittelyyn ja selvittämiseen sovelletaan muutoin hallintolainkäytönlakia. Teleyrityksellä on oikeus hakea muutosta markkinaoikeuden seuraamusmaksua koskevaan päätökseen korkeimmalta hallinto-oikeudelta puitedirektiivin 4 artiklan ja valtuutusdirektiivin 10 artiklan 7 kohdan edellyttämällä tavalla. Seuraamusmaksu määrätään 5 momentin mukaan maksettavaksi valtiolle.

Seuraamusmaksu pannaan pykälän 6 momentin mukaan täytäntöön ilman tuomiota tai päätöstä noudattaen, mitä verojen ja maksujen perimisestä ulosottoin annetussa laissa säädetään. Maksun täytäntöönpanosta huolehtii pykälän 6 momentin mukaan Oikeusrekisterikeskus. Seuraamusmaksun täytäntöönpanosta voidaan momentin säännöksen mukaan antaa tarkempia säännöksiä valtioneuvoston asetuksella. Valtioneuvoston asetuksessa voidaan 6 momentin mukaan säätää seuraamusmaksua koskevan valituksen vaikutuksista täytäntöönpanoon, seuraamusmaksun määräämisestä korkeimmassa hallinto-oikeudessa, seuraamusmaksun palauttamisesta ja muista vastaavista, maksun täytäntöönpanon kannalta merkityksellisistä seikoista.

Säännös on sopusoinnussa valtuutusdirektiivin 10 artiklan 2–4 kohtien kanssa.

123 §. *Toiminnan kieltäminen.* Pykälän 1 momentin mukaan jos teleyritys 121 tai 122 §:ssä tarkoitetuista seuraamuksista huolimatta vakavasti ja olennaisella tavalla rikkoo tai jättää noudattamatta tämän lain säännöksiä tai sen nojalla annettuja määräyksiä, eikä kehotuksesta huolimatta kohtuullisessa, vähintään kuukauden määräajassa oikaise menettelyään, Viestintävirasto voi kieltää teleyritykseltä teletoiminnan harjoittamisen. Toiminnan kieltäminen voisi pykälän 2 momentin mukaan kohdistua joko teleyrityksen toimintaan kokonaisuutena tai vaihtoehtoisesti johonkin toiminnan osa-alueeseen. Pykälän 3 momentissa viitataan toimiluvan peruuttamista koskevaan 12 §:ään.

Säännökset vastaavat sisällöllisesti voimassa olevan viestintämarkkinalain 43 §:ää. Toiminnan kieltäminen merkitsisi erittäin voimakasta puuttumista elinkeinon harjoittamisen vapauteen, joten se voisi käytännössä tulla toimenpiteenä kysymykseen ainoastaan erittäin poikkeuksellisissa olosuhteissa ja tilanteissa, jossa mikään muu seuraamus tai toimenpide ei korjaa tilannetta.

Säännöksellä pannaan täytäntöön valtuutusdirektiivin 10 artiklan 2 kohta. Ehdotettu sääntely ei ole ristiriidassa valtuutusdirektiivin 10 artiklan 5 kohdan kanssa.

124 §. *Viestintäviraston tarkastusoikeus.* Viestintävirastolla on pykälän 1 momentin mukaan oikeus tehdä teleyrityksessä tekninen tarkastus viestintämarkkina-laissa ja sen nojalla annetuissa säännöksissä ja määräyksissä asetettujen velvoitteiden valvomiseksi. Teknisen tarkastuksen kohteena voi olla myös tässä laissa tarkoitettu viranomaisverkko tai erillisverkko.

Viestintävirasto tekee teleyrityksissä niin sanottuja teknisiä yleistarkastuksia, joissa muun muassa valvotaan, että teleyritykset ovat täyttäneet Viestintäviraston teknisissä määräyksissä asetetut velvoitteet. Teknisissä yleistarkastuksissa valvotaan myös epäsuorasti markkinoiden kilpailutilannetta tarkastamalla, että teleyritykset eivät hanki itselleen kilpailuetua esimerkiksi laiminlyömällä teknisiä velvoitteitaan. Teknisissä tarkastuksissa valvotaan lisäksi sitä, että teleyritykset täyttävät varautumisvelvollisuutensa. Tarkastuksia tehdään vuosittain noin kymmenessä teleyrityksessä. Yleistarkastusten lisäksi yksittäisten valitusasioiden selvittäminen edellyttää toisinaan teknistä tarkastusta teleyrityksessä. Voimassa olevassa laissa ei ole säännöksiä tarkastuksista, vaan tarkastukset perustuvat käytäntöön. Säännöksen tarkoituksena on varmistaa tarkastusten jatkuminen vakiinnuttamalla niiden asema lainsäädännössä.

Viestintävirastolla on 2 momentin mukaan oikeus tehdä teleyrityksessä taloudellinen tarkastus, jos teleyritys ei ole täyttänyt 112 §:ssä mainittua velvollisuuttaan tai 112 §:n nojalla toimitetut tiedot ovat puutteellisia ja on erityistä syytä epäillä, että teleyritys rikkoo tämän lain tai sen nojalla annettuja säännöksiä tai määräyksiä olennaisella tavalla.

Taloudellinen tarkastus voi liittyä esimerkiksi teleyrityksen kirjanpidon, kustannuslaskentajärjestelmän, eriyttämismenettelyn tai muun hinnoitteluun liittyvän tekijän selvittämiseen riitatilanteessa. Lain 112 §:ssä tarkoitettu teleyrityksen velvollisuus kerätä ja luovuttaa viranomaisille teletoiminnan ohjauksen ja valvonnan kannalta tarpeellisia tietoja on tällaisessakin riitatapauksessa ensisijainen tapa tuottaa Viestintävirastolle sen tarvitsemia selvityksiä. Jos selvityksiä ei kuitenkaan toimiteta Viestintävirastolle tai ne vaikuttavat oleellisella tavalla puutteellisilta taikka harhaanjohtavilta ja Viestintävirastolla on erityinen syy epäillä teleyrityksen toiminnan lainmukaisuutta, Viestintävirastolla tulee olla oikeus toimittaa teleyrityksessä tarkastus. Erityinen syy epäillä, että teleyritys rikkoo viestintämarkkinalain säännöksiä on muun muassa silloin, kun teleyrityksen hinnoittelua koskeva erimielisyys on tutkittavana Viestintävirastossa. Teleyrityksen suostumuksella Viestintävirasto voi tehdä teleyrityksessä taloudellisen tarkastuksen muutoinkin kuin pykälässä mainituissa tilanteissa.

Viestintävirastolla on 3 momentin mukaan 1 ja 2 momentissa mainitun tarkastuksen yhteydessä oikeus päästä teleyrityksen laittiloihin ja muihin tiloihin sekä saada tutkittavakseen valvontatehtävän kannalta tarpeelliset asiakirjat. Säännös koskee sekä 1 että 2 momentissa tarkoitettuja tarkastuksia. Viestintävirastolla on luonnollisesti oikeus saada paikan päällä kopioita teleyrityksen asiakirjoja ja saada teleyrityksen henkilökunnalta muutakin tarvitsemaansa apua tarkastuksen suorittamisessa.

Pykälän 1 ja 2 momentissa mainittua tarkastusta ei 4 momentin mukaan saa suorittaa kotirauhan piiriin kuuluvissa tiloissa. Säännös on perustuslain kotirauhaa koskevan säännöksen edellyttämä täsmennys tarkastusoikeuteen. Kotirauhan käsitteellä tarkoitetaan säännöksessä nimenomaan käsitteen valtio-oikeudellista määritelmää. Säännöksen soveltamisalan ulkopuolella ovat esimerkiksi rikoslain 24 luvun 3 §:n julkisrauhan rikkomista koskevassa säännöksessä tarkoitettut tilat, joihin tarkastusoikeus nimenomaisesti kohdistuu. Tarkastus voidaan suorittaa kotirauhankin piiriin kuuluvissa tiloissa, jos asi-

anosainen antaa siihen suostumuksensa.

Säännös on sopusoinnussa valtuutusdirektiivin 10 artiklan kanssa.

125 §. *Virka-apu.* Viestintävirastolla on oikeus saada virka-apua poliisilta, tulliviranomaisilta ja rajavartiolaitokselta tämän lain mukaisia tehtäviä hoitaessaan. Säännös vastaa voimassa olevan viestintämarkkinalain 49 §:ää. Säännös on sopusoinnussa puitedirektiivin 3 artiklan ja valtuutusdirektiivin 10 artiklan kanssa.

Poliisin virka-apua voitaisiin ajatella tarvittavan esimerkiksi tilanteessa, jossa teleyritykselle 121 §:n mukaisesti asetettu teettämishuoka tai toiminnan keskeyttämishuoka määrätään pantavaksi täytäntöön. Virka-apuun voitaisiin kuvitella turvaututtavan myös sellaisessa tilanteessa, että teleyritys estää Viestintäviraston 124 §:n mukaisen tarkastuksen toimeenpanon. Tulliviranomaisten ja rajavartiolaitoksen virka-avun tarve saattaisi liittyä esimerkiksi teletoimintaan liittyvien suoritteiden maasta vientiin tai maahan tuontiin.

126 §. *Erimielisyyksien ratkaiseminen Viestintävirastossa.* Pykälän 1 momentin mukaan jos teleyritys tai henkilö, jonka oikeutta tai etua asia koskee, katsoo, että joku toimii tämän lain ja sen nojalla annettujen säännösten vastaisesti, se voi saattaa asian Viestintäviraston tutkittavaksi. Viestintävirasto voi myös omasta aloitteestaan ottaa asian tutkittavakseen. Säännös vastaa sisällöllisesti voimassa olevan viestintämarkkinalain 36 §:ää. Vireillepano-oikeus ei välttämättä edellytä sitä, että asian vireille panija on aktiivisena osapuolena tutkinnan kohteeksi päätyvässä toiminnassa. Teleyrityksen menettely voi vaikuttaa toisen teleyrityksen asemaan markkinoilla, joten toisella teleyrityksellä tulee olla oikeus saada menettelyn laillisuutta koskeva tutkinta vireille Viestintävirastossa. Valvontaviranomaisella tulee luonnollisestikin olla oikeus ottaa asia tutkittavakseen myös omasta aloitteestaan. Myös viestintäpalvelun vastaanottajalla eli käyttäjällä, esimerkiksi kuluttajalla, on oikeus saattaa asia vireille Viestintävirastossa, jos asia koskee käyttäjän etua tai oikeutta. Säännöksellä pannaan täytäntöön käyttöoikeusdirektiivin 5 artiklan 4 kohta.

Viestintäviraston on pykälän 2 momentin

mukaan ratkaistava 1 momentissa tarkoitettu asia viimeistään neljän kuukauden kuluttua asian vireille tulosta. Määräaika ei koske poikkeuksellisen laajoja asioita. Momentin säännöksellä pannaan täytäntöön puitedirektiivin 20 artiklan 1 kohta. Viestintämarkkinoilla erityisesti hinnoitteluun liittyvät erimielisyydet on tarpeen ratkaista mahdollisimman nopeasti, koska asian ratkaisun viipyminen tarkoittaa käytännössä sitä, että säännöksiä rikkova teleyritys pystyy valtaamaan markkinat kilpailijoiltaan tai estämään kilpailijan markkinoille tulon.

Poikkeuksellisen laajalla asialla tarkoitetaan pykälässä erimielisyyttä, jonka ratkaiseminen edellyttää monimutkaisia ja aikaa vieviä selvityksiä, laajojen asianosaispiirien kuulemista tai esimerkiksi laajan asiantuntijatutkimuksen teettämistä. Viestintäviraston tulisi pyrkiä ratkaisemaan asiat pääsääntöisesti neljässä kuukaudessa. Poikkeussäännökseen tulisi turvautua ainoastaan erityisen poikkeuksellisissa olosuhteissa. Asioiden käsitteilyä Viestintävirastossa nopeuttaa tosiasiallisesti jo 86 §:n säännös, jonka mukaan teleyrityksellä on hinnoittelua koskevaa asiaa käsiteltäessä velvollisuus osoittaa, että sen tuotteesta tai palvelusta perimä hinta on kustannussuuntautunut ja syrjimätön.

Jos Viestintävirasto jättäisi noudattamatta säännöksessä mainitun määräajan, noudattamatta jättämisellä olisi ensisijaisesti yhteisön oikeudesta seuraavia seuraamuksia, jotka kohdistuisivat Suomen valtioon. Eräs tällaisista mahdollisista seuraamuksista voisi olla valtiolle muodostuva vahingonkorvausvelvollisuus. Määräaikaa koskevan velvoitteen laiminlyöminen saattaisi kansallisen lainsäädännön perusteella muodostaa perusteen hallintokantelulle, mutta asian ratkaisuun määräaikaa koskevan säännöksen rikkomisella ei olisi vaikutusta.

Pykälän 2 momentissa todetaan lisäksi, että osapuolille päätöksen yhteydessä asetettavien velvoitteiden tulee olla tämän lain säännösten mukaisia. Säännöksellä pannaan täytäntöön puitedirektiivin 21 artiklan 3 kohta. Teleyritysten välisen erimielisyyden käsittelyssä Viestintävirastossa ja hallintotuomioistuimissa on pyrittävä erityisesti ottamaan huomioon puitedirektiivin 8 artiklassa mainitut yleiset tavoitteet ja sääntelyperiaatteet. Näitä tavoit-

teita ovat muun muassa tekniikkaneutraalisuus, kulttuurinen ja kielellinen monimuotoisuus, kilpailun edistäminen, käyttäjien etujen turvaaminen, radiotaajuuksien ja numerovarojen tehokas käyttö ja hallinta, yleiseurooppalaisten palvelujen kehittäminen, yhteistyö muiden jäsenvaltioiden ja komission kanssa, henkilötietojen ja yksityisyyden suoja, palvelujen hinnoittelun ja käyttöehtojen selkeys sekä yleisten viestintäverkkojen eheys ja turvallisuus.

Asian käsittelyyn Viestintävirastossa sovelletaan hallintomenettelylakia ja hallintotuomioistuimissa hallintolainkäyttölakia. Viestintäviraston asiassa antama päätös on julkinen, päätöksen liikesalaisuuksia sisältäviä tai muulla perusteella salaiseksi julistettuja osia lukuun ottamatta.

Viestintävirasto ei hallintoviranomaisena luonnollisestikaan voi ratkaista teleyritysten väliseen yksityisoikeudelliseen sopimukseen liittyvää riita-asiaa, joka kuuluu yleisen tuomioistuimen ratkaistavaksi siviilioikeudellisena riita-asiana. Viestintäviraston toimivalta rajoittuu viestintämarkkinalain ja sen nojalla annettujen säännösten rikkomiseen liittyviin hallinto-oikeudellisiin riitoihin. Seikka ei kuitenkaan estä Viestintävirastoa toimimasta epävirallisena sovittelijana teleyritysten välisissä yksityisoikeudellisissa kiistoissa jäljempänä pykälän 3 momentissa mainitulla tavalla.

Viestintäviraston on pykälän 3 momentin mukaan edistettävä teleyritysten yhteistyötä sekä pyrittävä ratkaisemaan teleyritysten väliset erimielisyydet ensisijaisesti sovittamalla. Säännös vastaa sisällöllisesti voimassa olevan viestintämarkkinalain 36 §:n 2 momenttia.

Viestintävirasto voi osapuolten niin halutessa toimia epävirallisena sovittelijana myös teleyritysten välisessä sopimusriidassa. Pääsääntöisesti Viestintäviraston sovittelijan rooli kohdistuu kuitenkin viestintämarkkinalain ja sen nojalla annettujen säännösten ja määräysten noudattamista koskeviin kiistoihin. Viranomaisen sovittelijan tehtäviä koskevia säännöksiä on viime vuosina lisätty Suomen lainsäädäntöön esimerkiksi riitaasioiden oikeudenkäyntiä koskevassa uudistuksessa. Myös eräissä rikosasioissa pyritään viranomaisen johdolla sovintoon asianosais-

ten kesken. Viestintäviraston sovittelijan roolin korostaminen ei siten ole ristiriidassa viime aikaisen kehityksen kanssa. Hallintoviranomaisen sovittelijan rooli on sopusoinnussa myös hallinnon palveluperiaatteen kanssa. Viestintäviraston sovittelijan roolia rajoittaa kuitenkin käytännössä se seikka, että Viestintävirasto ei voi sovittelussa edustamallaan kannanotoilla rajoittaa omaa toimivaltaansa sen käsiteltäväksi mahdollisesti tulevassa virallisessa asiassa.

Pykälän 3 momentissa tarkoitettu sovittelumenettelyssä osapuolia autetaan löytämään molempia osapuolia tyydyttävä lopputulos ilman viranomaisen väliintuloa ja valituskelpoista päätöstä. Mahdollisuudella käsitellä asioita sovittelumenettelyssä voidaan saavuttaa useita etuja. Menettely vähentäisi Viestintäviraston ratkaistavaksi tulevien asioiden määrää. Vaikka sovittelumenettely ei johtaisikaan tulokseen, se helpottaisi asian käsittelyä hallinto-oikeudellisena riitana antamalla osapuolille ja Viestintävirastolle enemmän aikaa perehtyä asiaan. Tuloksettomastikin päättyneessä sovittelumenettelyssä voidaan karsia selvästi perusteettomat väitteet ja päästä yksimielisyyteen asiaan liittyvistä riidattomista seikoista.

Pykälän 4 momentin mukaan jos sovittelu ei johda tulokseen neljässä kuukaudessa, Viestintäviraston on riidan osapuolen vaatimuksesta tehtävä päätös asiassa neljän kuukauden kuluessa sovittelun päättymisestä. Säännöksellä pannaan täytäntöön puitedirektiivin 20 artiklan 2 kohta. Neljän kuukauden määräaika vaatimuksella pyritään varmistamaan se, että mahdollinen epävirallinen sovitteluvaihe ei kohtuuttomasti pitkitä asian käsittelyä, vaan sovittelumenettelyssä ratkaisematon asia siirtyy jommankumman osapuolen vaatimuksesta käsiteltäväksi normaalin hallintoriitana, joka on ratkaistava pykälän 2 momentissa mainitussa määräajassa. Pykälän 2 momentissa mainittuja poikkeuksellisen laajoja asioita lukuun ottamatta asian käsittely sovittelumenettelyssä ja normaalina hallintoriitana Viestintävirastossa voi siten kestää yhteensä enintään kahdeksan kuukautta

127 §. *Muutoksenhaku.* Pykälän 1 momentin mukaan liikenne- ja viestintäministeriön ja Viestintäviraston tämän lain nojalla anta-

maan päätökseen saa hakea muutosta valittamalla hallinto-oikeuteen siten kuin hallintolainkäyttölaissa säädetään. Liikenne- ja viestintäministeriö ja Viestintävirasto voi päätöksessään määrätä, että päätöstä on noudatettava muutoksenhausta huolimatta, jollei valitusviranomainen toisin määrää. Säännös vastaa voimassa olevan viestintämarkkinalain 48 §:n 1 momenttia. Kun valitus on tehty, valitusviranomainen voi hallintolainkäyttölain 32 §:n mukaan kieltää päätöksen täytäntöönpanon tai määrätä sen keskeytettäväksi tai antaa muun täytäntöönpanoa koskevan määräyksen.

Pykälän 2 momentin mukaan Viestintävirastolla on oikeus hakea valittamalla muutosta 1 momentissa tarkoitettuun hallinto-oikeuden päätökseen, jolla hallinto-oikeus on kumonnut Viestintäviraston päätöksen tai muuttanut sitä. Säännös liittyy hallintolainkäyttölain 6 §:ään, jonka mukaan viranomaisella on valitusoikeus, jos laissa niin säädetään tai jos valitusoikeus on viranomaisen valvottavana olevan julkisen edun vuoksi tarpeen. Viestintävirastolle on nimenomaisella lain säännöksellä haluttu antaa oikeus valitukseen kaikissa tilanteissa julkisen edun valvontakriteeristä riippumatta.

Pykälän 3 momentin mukaan liikenne- ja viestintäministeriön ja Viestintäviraston 16 – 20 §:n nojalla tekemään päätökseen, ja 126 §:n 5 momentin nojalla tekemään päätökseen sekä markkinaoikeuden, liikenne- ja viestintäministeriön ja valtioneuvoston antamaan päätökseen saa hakea muutosta valittamalla korkeimpaan hallinto-oikeuteen hallintolainkäyttölain mukaisesti. Viestintävirasto voi päätöksessään määrätä, että päätöstä on noudatettava muutoksenhausta huolimatta, jollei valitusviranomainen toisin määrää. Säännöksellä pyritään nopeuttamaan riita-asioiden käsittelyä edellä yleisperustelujen kohdassa 3.2.4. tarkemmin selostetuista syistä.

Teleyritysten välisellä riita-asialla säännöksessä tarkoitetaan esimerkiksi Viestintäviraston päätökseen perustuvan käyttöoikeuden luovutusvelvollisuuden tai yhteenliittämismuutoksen käytännön soveltamista koskevaa riitaa. Tällainen riita voi liittyä esimerkiksi käyttöoikeuden teknisiin yksityiskohtiin tai käyttöoikeuden hinnoitteluun. Teleyritysten välisellä riita-asialla ei pykälässä

tarkoiteta teleyritysten väliseen kaupalliseen sopimukseen perustuvia yksityisoikeudellisia riitoja. Kaupallisen sopimuksen tulkintaa ja täytäntöön panoa koskevat erimielisyydet ratkaistaan yleisessä tuomioistuimessa.

Säännöksellä pannaan täytäntöön puitedi-
rektiivin 4 artiklan 1 kohta.

13 luku. Viestintäverkkoa ja viestintä- palvelua koskevat yleiset sään- nökset

128 §. *Viestintäverkon ja viestintäpalvelun laatuvaatimukset.* Pykälässä säädetään yleiseen viestintäverkkoon liitettävien viestintäverkkojen ja -palvelujen perusvaatimustasosta. Yleisellä viestintäverkolla tarkoitetaan määritelmiä koskevan 2 §:n mukaan viestintäverkkoa, jota tarjotaan käyttäjäpiirille, jota ei ole etukäteen rajattu. Erillisverkoista on säännökset 130 §:ssä.

Yhteiskunnan perustoiminnot ovat riippuvaisia yleisten viestintäverkkojen toiminnasta. Viestintäverkot muodostavat toiminnallisen kokonaisuuden, jossa paikallinen toimintahäiriö voi vaikuttaa ratkaisevasti koko verkon toimintaan. Viestintäverkot eivät voi toimia yhdessä ilman verkkojen ominaisuuksia koskevaa standardointia ja sääntelyä. Tämän vuoksi viestintäverkkojen laadullisia ominaisuuksia koskevia ratkaisuja ei voida jättää yksinomaan teleyritysten oman harkinnan varaan, vaan niiden sääntely on sekä viestintäverkkojen yhteiskunnallinen merkitys sekä niiden toimintakyvyn varmistaminen huomioon ottaen välttämätöntä. Viestintäverkkojen edellyttämä sääntely on asian tekninen luonne huomioon ottaen varsin yksityiskohtaista ja se edellyttää erityistä asian-
tuntemusta. Tämän vuoksi sääntely on tarkoituksenmukaista toteuttaa siten, että viestintäverkkojen yleisistä laatuvaatimuksista säädetään laissa ja yksityiskohtaisempi ja teknisempi sääntely toteutetaan laissa olevan tarkarajaisen valtuutuksen perusteella Viestintäviraston määräyksillä. Ehdotetun 128 §:n tarkoituksena on yhdessä 129 §:n kanssa luoda säädöspohja pääosin nykytilaa vastaavalle sääntelylle. Nykyinen säädöspohja on osin puutteellinen ja epätasällinen eikä lain

säännöksistä kaikissa tapauksissa riittävän selvästi ilmene viestintäverkoilta edellytettävissä olevat ominaisuudet eikä Viestintäviraston norminantovallan rajat.

Ehdotetun pykälän mukaan yleiseen viestintäverkkoon liitettävät viestintäverkot ja viestintäpalvelut on suunniteltava, rakennettava ja ylläpidettävä siten, että ne täyttävät 12-kohtaisessa luettelossa mainitut vaatimukset. Viestintävirastolla on 129 §:n nojalla oikeus antaa viestintäverkoilta ja -palveluilta edellytetyjä ominaisuuksia koskevia tarkempia määräyksiä.

Ehdotetun 1 kohdan mukaan viestintäverkoissa välitettävän televiestinnän tulee olla tekniseltä laadultaan hyvää. Sääntelyn tarkoituksena on lain yleisiin tavoitteisiin liittyen varmistaa viestintäverkoissa välitettävän televiestinnän teknisen laadun minimivaatimukset.

Ehdotetun 2 kohdan mukaan viestintäverkkojen tulee kestää normaalit odotettavissa olevat ilmastolliset, mekaaniset, sähkömagneettiset ja muut ulkoiset häiriöt. Oleellista kestävyysvaatimuksen kannalta on ulkoisen tapahtuman säännönmukaisuus ja ennalta arvattavuus. Tavanomainen myrsky tai tulva voidaan mainita esimerkkinä ulkoisesta häiriöstä, joka ei saisi vaikuttaa viestintäverkon toimintaan.

Ehdotetun 3 kohdan mukaan verkkojen ja palvelujen tulee toimia mahdollisimman luotettavasti myös normaaliolojen häiriötilanteissa. Vaatimustaso ei ole normaaliolojen häiriötilanteissa yhtä korkea kuin 2 kohdassa mainittujen normaalien ja odotettavissa olevien häiriöiden osalta. Teleyritykseltä edellytettävän varautumisvelvollisuuden taso on määrättävä ottaen huomioon yhtäältä siitä aiheutuvat kustannukset ja toisaalta odotettavissa olevien häiriöiden määrä ja todennäköisyys. Mahdollisuudet normaaliolojen häiriötilanteita koskeviin etuoikeus- ja muihin erityisjärjestelyihin riippuvat viestintäverkkojen rakenteesta ja teknisistä ominaisuuksista. Sääntelyn tarkoituksena on varmistaa, että järjestelyt ovat mahdollisia ja että ne toimivat tarvittaessa mahdollisimman hyvin.

Ehdotetun 4 kohdan mukaan käyttäjien tai muiden henkilöiden tietosuoja, tietoturva tai muut oikeudet eivät saa vaarantua. Tietosuojalla tarkoitetaan henkilön yksityisyy-

den suojaamista oikeudettomalta tai henkilöä vahingoittavalta käytöltä. Yksityisyyden suojaan televiestinnässä kuuluu tietosuojan ohella henkilön oikeus luottamukselliseen viestintään. Luottamuksellisen viestinnän suoja kattaa viestin sisällön lisäksi viestintään liittyvät tunnistamistiedot. Tietoturvalta taas tarkoitetaan viestintäverkossa välitettävän muunkin kuin yksityisyyden suojaan liittyvän tiedon luottamuksellisuuden, eheyden ja käytettävyyden suojaamista. Tietosuojan ja tietoturvan taso riippuu osaltaan viestintäverkkojen teknisistä ominaisuuksista.

Ehdotetun 5 kohdan mukaan käyttäjien tai muiden henkilöiden terveydelle tai omaisuudelle ei saa aiheutua viestintäverkoista vaaraa. Sääntelyn tarkoituksena on suojata käyttäjiä ja sivullisia esimerkiksi viestintäverkkojen aiheuttamalta sähkömagneettiselta säteilyltä.

Ehdotetun 6 kohdan mukaan viestintäverkoista ei saa aiheutua kohtuuttomia sähkömagneettisia tai muita häiriöitä. Sääntelyn tarkoituksena on suojata kaikkia häiriöille alttiita laitteita kuten muita telepäätelaitteita ja radiolaitteita sekä myös esimerkiksi sähkölaitteita. Sääntelyä viestintäverkkojen osalta edellyttää myös telepäätelaitteiden, radiolaitteiden ja televerkkojen sähkömagneettista yhteensopivuutta sekä sähkömagneettista yhteensopivuutta koskevan jäsenvaltioiden lainsäädännön lähentämistä koskeva neuvoston direktiivi (*EMC –direktiivi*, 89/336/ETY).

Ehdotetun 7 kohdan mukaan sekä viestintäverkkojen että –palvelujen tulee olla liitettävissä yhteen ja olla yhteentoimivia. Sääntelyn tarkoituksena on huolehtia viestintäverkkojen teknisten ominaisuuksien yhdenmukaisuudesta viestintäverkkojen yhteentoimivuuden varmistamiseksi.

Ehdotetun 8 kohdan mukaan verkkoihin tulee voida tarvittaessa liittää radiolain vaatimukset täyttäviä päätelaitteita. Sääntelyn tarkoituksena on huolehtia viestintäverkkojen teknisten ominaisuuksien yhdenmukaisuudesta päätelaitteiden kanssa.

Ehdotetun 9 kohdan mukaan verkkojen tulee olla tarvittaessa yhteentoimivia tämän lain vaatimukset täyttävän televisiovastaanottimen kanssa. Sääntelyn tarkoituksena on huolehtia viestintäverkkojen teknis-

ten ominaisuuksien yhdenmukaisuudesta televisiovastaanottimien kanssa.

Ehdotetun 10 kohdan mukaan viestintäverkkojen ja –palveluiden veloitukseen tulee olla luotettava ja tarkka. Veloitukseen sisältyy puhelun ajallisen keston ja muiden yhteyttä koskevien tietojen rekisteröinti sekä veloitettavan korvauksen määrittäminen kyseisten tietojen perusteella. Veloituksen tarkkuus ja luotettavuus riippuu viestintäverkossa käytettävän järjestelmän teknisistä ominaisuuksista.

Ehdotetun 11 kohdan mukaan hätäpalveluiden pitää toimia myös verkon häiriötilanteissa mahdollisimman luotettavasti. Mahdollisuudet hätäpalveluita, kuten esimerkiksi yleiseen hätänumeroon soitetuja puheluita, koskeviin etuoikeus- ja muihin erityisjärjestelyihin riippuvat viestintäverkkojen rakenteesta ja teknisistä ominaisuuksista. Sääntelyn tarkoituksena on varmistaa, että järjestelyt ovat mahdollisia ja että ne toimivat mahdollisimman hyvin.

Ehdotetun 12 kohdan mukaan teleyrityksen tulee verkkojen teknisten ominaisuuksien estämättä kyetä muutoinkin täyttämään sille kuuluvat tai tämän lain nojalla asetetut velvollisuudet.

Ehdotettu sääntely liittyy lain 1 §:ssä säädettyjen yleisten tavoitteiden ohella puitedirektiivin yleisiä tavoitteita sääntelevään 8 artiklan 4 kohtaan. Mainitun direktiivin kohdan mukaan kansallisten sääntelyviranomaisten on edistettävä Euroopan unionin kansalaisten etuja muun muassa vaikuttamalla osaltaan korkeatasoisen henkilötietojen ja yksityisyyden suojan varmistamiseen (alakohta c) ja varmistamalla yleisten viestinnän verkkojen eheys ja turvallisuus (alakohta f).

Yleispalveludirektiivin 23 artiklan mukaan jäsenvaltioiden on toteutettava kaikki tarvittavat toimenpiteet kiinteiden yleisten puhelinverkkojen turvallisuuden takaamiseksi ja sen varmistamiseksi, että kiinteät yleiset puhelinverkot ja kiinteät yleiset puhelinpalvelut ovat käytettävissä laajamittaisissa verkon toiminnan keskeytyksissä tai ylivoimaisen esteen sattuessa. Jäsenvaltioiden on lisäksi varmistettava, että kiinteitä yleisiä puhelinpalveluja tarjoavat yritykset toteuttavat kaikki aiheelliset toimenpiteet taatakseen hätäpalvelujen keskeytymättömän käyttöoikeu-

den.

Ehdotettu sääntely liittyy myös teleyrityksille asetettavissa olevia sallittuja rajoituksia sääntelevään valtuutusdirektiivin 6 artiklan 1 kohtaan ja mainitun direktiivin liitteen kohdassa A olevaan luetteloon. Luettelossa mainitaan sallittuina rajoitusperusteina muun ohessa yhteentoimivuuden ja yhteenliitettävyyden varmistaminen (alakohta 3), henkilötietojen ja yksityisyyden suoja (alakohta 7), hätäpalvelujen ja hätätilanteissa tapahtuvan viestinnän turvaaminen (alakohta 12), yleisön suojaaminen sähkömagneettiselta säteilyltä (alakohta 13), verkkojen eheyden ja häiriöttömyyden turvaaminen (alakohta 15) sekä standardien noudattaminen (alakohta 18).

Sääntely on sopusoinnussa puitedirektiivin 8.4 artiklan ja yleispalveludirektiivin 24 artiklan kanssa sekä valtuutusdirektiivin 6.1 artiklan ja sen liitteen A kohdassa olevan sääntelyn kanssa.

129 §. *Viestintäverkkoa ja viestintäpalvelua koskevat määräykset.* Ehdotetun pykälän mukaan Viestintävirasto voi antaa 128 §:ssä tarkoitettuja viestintäverkkojen ja viestintäpalvelujen laatuvaatimuksia ja yhteensopivuutta koskevia määräyksiä. Pykälässä on seikkaperäinen esimerkkiluettelo määräyksellä tarkemmin säänneltävistä asioista. Viestintävirasto voi nykyisen käytännön mukaisesti antaa lisäksi myös ohjeita ja suosituksia, jotka eivät ole kuitenkaan oikeudellisesti sitovia.

Ehdotetun 1 kohdan mukaan määräykset voivat koskea viestintäverkon sähköistä ja fyysistä suojaamista. Määräyksissä voidaan asettaa suojauksessa käytettäviä laitteita ja rakenteita sekä niiden toimintaa ja kestävyyttä koskevia vähimmäisvaatimuksia. Ehdotetun valtuutuksen nojalla Viestintävirasto voi antaa esimerkiksi televerkkojen sähköisestä suojaamisesta annetussa määräyksessä (THK 43/1998 M) ja teleyritysten tilojen ja televerkkojen fyysisestä suojaamisesta annetussa määräyksessä (THK 48/1999 M) nykyisin olevaa sääntelyä vastaavan määräyksen. Laittilojen suojaamisesta säädetään 6 kohdassa ja viestintäverkkojen turvallisuudesta ja häiriöttömyydestä 10 kohdassa.

Ehdotetun 2 kohdan mukaan määräykset voivat koskea viestintäverkon rakennetta. Määräyksissä voidaan asettaa viestintäver-

kolle ja sen osille rakenteellisia ja toiminnallisia vähimmäisvaatimuksia. Ehdotetun valtuutuksen nojalla Viestintävirasto voi antaa esimerkiksi nykyistä televerkkojen rakenteesta annetussa määräyksessä (Viestintävirasto 27 C/2002 M) ja puhelinsisäjohtoverkoista annetussa määräyksessä (Viestintävirasto 25 C/2002 M) nykyisin olevaa sääntelyä vastaavan määräyksen.

Ehdotetun 3 kohdan mukaan määräykset voivat koskea viestintäverkon ja viestintäpalvelun suorituskykyä. Määräyksissä voidaan asettaa viestinnän virheettömyyttä, kuuluvuutta, yhteydenotto- ja purkuaikaa koskevia vähimmäisvaatimuksia. Ehdotetun valtuutuksen nojalla Viestintävirasto voi antaa esimerkiksi televerkkojen suorituskyvystä annetussa määräyksessä (Viestintävirasto 29 B/2002 M) nykyisin olevaa sääntelyä vastaavan määräyksen.

Ehdotetun 4 kohdan mukaan määräykset voivat koskea yhteenliittämistä, yhteentoimivuutta ja merkinantoa. Määräyksissä yhteentoimivuuden edellyttämät tekniset ominaisuudet yksilöidään viittaamalla asianomaisiin standardeihin. Ehdotetun valtuutuksen nojalla Viestintävirasto voi antaa esimerkiksi televerkkojen yhteenliitettävyydestä, yhteentoimivuudesta ja merkinannosta annetussa määräyksessä (Viestintävirasto 28 C/2002 M) nykyisin olevaa sääntelyä vastaavan määräyksen.

Ehdotetun 5 kohdan mukaan määräykset voivat koskea viestintäverkon liityntäpisteen teknisiä ominaisuuksia. Määräyksissä tekniset ominaisuudet yksilöidään viittaamalla asianomaisiin standardeihin. Ehdotetun valtuutuksen nojalla Viestintävirasto voi antaa esimerkiksi yleisen puhelin/isdn -verkon käyttäjäliittymistä ja niiden kautta tarjottavista palveluista annetussa määräyksessä (Viestintävirasto 40 A/2002 M) nykyisin olevaa sääntelyä vastaavan määräyksen.

Ehdotetun 6 kohdan mukaan määräykset voivat koskea viestintäverkkoon kuuluvan laittilan fyysistä suojaamista. Määräyksissä voidaan asettaa suojauksessa käytettäviä rakenteita ja niiden kestävyyttä sekä valvontajärjestelmiä ja niiden toimintaa koskevia vähimmäisvaatimuksia. Ehdotetun valtuutuksen nojalla Viestintävirasto voi antaa esimerkiksi teleyritysten tilojen ja televerkkojen fyysis-

tä suojaamisesta annetussa määräyksessä nykyisin olevaa sääntelyä vastaavan määräyksen.

Ehdotetun 7 kohdan mukaan määräykset voivat koskea kaapelitelevisioverkon, antennijärjestelmän ja yhteisantennijärjestelmän teknisiä ominaisuuksia. Määräyksissä voidaan asettaa järjestelmien siirron laatua, häiriönpäästöjä, häiriönsietoa, sähköistä suojausta sekä muita teknisiä ominaisuuksia koskevia vähimmäisvaatimuksia. Ehdotetun valtuutuksen nojalla Viestintävirasto voi antaa esimerkiksi kaapelitelevisio- ja yhteisantennijärjestelmien rakentamisesta ja ylläpidosta annetussa määräyksessä (Viestintävirasto 21 C/2002 M) nykyisin olevaa sääntelyä vastaavan määräyksen.

Ehdotetun 8 kohdan mukaan määräykset voivat koskea digitaalisen viestintäverkon synkronointia. Synkronointi tarkoittaa verkon ajallista tahdistamista ja sen toteuttamistavalla on vaikutuksia viestintäyhteyksien laatuun. Määräyksissä edellytetty synkronointimenetelmä yksilöidään viittaamalla asianomaisiin standardeihin. Ehdotetun valtuutuksen nojalla Viestintävirasto voi antaa esimerkiksi digitaalisten televerkkojen synkronoinnista annetussa määräyksessä (Viestintävirasto 26 B/2002 M) nykyisin olevaa sääntelyä vastaavan määräyksen.

Ehdotetun 9 kohdan mukaan määräykset voivat koskea tilaajayhteyden teknisiä ominaisuuksia. Määräyksissä tekniset ominaisuudet yksilöidään viittaamalla asianomaisiin standardeihin. Ehdotetun valtuutuksen nojalla Viestintävirasto voi antaa esimerkiksi metallijohtimisten tilaajayhteyksien teknisistä ominaisuuksista annetussa määräyksessä (Viestintävirasto 38 A/2002 M) nykyisin olevaa sääntelyä vastaavan määräyksen.

Ehdotetun 10 kohdan mukaan määräykset voivat koskea viestintäverkon turvallisuutta ja häiriöttömyyttä. Määräyksissä voidaan asettaa viestintäverkon häiriönpäästöjä, sähköistä suojausta sekä muita teknisiä ominaisuuksia koskevia vähimmäisvaatimuksia sekä myös tietoturvaan liittyviä vaatimuksia. Ehdotetun valtuutuksen nojalla Viestintävirasto voi antaa esimerkiksi teleyritysten tietoturvasta (THK 47/1999 M) ja televerkkojen sähkömagneettisesta yhteensopivuudesta (THK 24 B/1997 M) annetuissa määräyksis-

sä nykyisin olevaa sääntelyä vastaavat määräykset.

Ehdotetun 11 kohdan mukaan määräykset voivat koskea laajakuvatelevisiopalveluja ja laajakuvatelevisio-ohjelmia vastaanottavan televisioverkon teknisiä ominaisuuksia. Määräyksissä tekniset ominaisuudet yksilöidään viittaamalla asianomaisiin standardeihin. Ehdotetun valtuutuksen nojalla Viestintävirasto voi antaa televisiosignaalien lähetystä koskevista standardeista annetussa määräyksessä (THK 36/1997 M) nykyisin olevaa sääntelyä vastaavan määräyksen. Määräyksellä pannaan samalla täytäntöön käyttöoikeusdirektiivin 4.2 artikla, jonka mukaan digitaalitelevisiopalvelujen jakelua varten perustettujen yleisten sähköisten viestintäverkkojen on sovelluttava laajakuvatelevisiopalvelujen ja ohjelmien levitykseen.

Ehdotetun 12 kohdan mukaan määräykset voivat koskea sähköisen ohjelmaoppaan aloitussivun sisältöä ja rakennetta. Ehdotetun valtuutuksen nojalla Viestintävirasto voi antaa määräyksen muun muassa siitä, minkä kanavien tietojen on ilmentävä sähköisen ohjelmaoppaan (EPG) aloitussivulta. Määräys voi olla tarpeen sen varmistamiseksi, että yhtenäinen kansallinen aloitussivu siirretään myös kaapelitelevisioverkossa. Lain 10 §:n 4 momentin nojalla toimilupaan voidaan liittää sähköistä ohjelmaopasta koskevia ehtoja.

Ehdotetun 13 kohdan mukaan määräykset voivat koskea menettelyä vika- ja häiriötilanteissa. Määräyksessä voidaan säätää muun ohessa teleyrityksen ilmoitus- ja raportointivelvollisuudesta vika- ja häiriötilanteissa. Ehdotetun valtuutuksen nojalla Viestintävirasto voi antaa esimerkiksi televerkkojen teknisestä dokumentoinnista sekä vika- ja häiriötilanteiden raportoinnista annetussa määräyksessä (THK 41/1997 M) nykyisin olevaa sääntelyä vastaavan määräyksen.

Ehdotetun 14 kohdan mukaan määräykset voivat koskea veloituksen teknistä toteutusta. Määräyksissä voidaan asettaa järjestelmille virheettömyyteen ja luotettavuuteen liittyviä vähimmäisvaatimuksia. Ehdotetun valtuutuksen nojalla Viestintävirasto voi antaa esimerkiksi veloituksesta yleisissä televerkoissa annetussa määräyksessä (THK 31 B/2000 M) nykyisin olevaa sääntelyä vastaavan määräyksen.

Ehdotetun 15 kohdan mukaan määräykset voivat koskea käyttäjille tarjottavia palveluita. Määräyksissä voidaan asettaa tarjottavia viestintäpalveluja koskevia vähimmäisvaatimuksia. Ehdotetun valtuutuksen nojalla Viestintävirasto voi antaa esimerkiksi yleisen puhelin/isdn-verkon käyttäjäliittymistä ja niiden kautta tarjottavista palveluista annetussa määräyksessä nykyisin olevaa sääntelyä vastaavan määräyksen.

Ehdotetun 16 kohdan mukaan määräykset voivat koskea suorituskyvyn ylläpitoa ja seuranta sekä verkonhallintaa. Määräyksissä voidaan asettaa yhteyden virheettömyyttä, käytettävyyttä, yhteyden muodostus- ja purkuviivettä sekä niiden valvontaa koskevia vähimmäisvaatimuksia. Ehdotetun valtuutuksen nojalla Viestintävirasto voi antaa esimerkiksi televerkkojen suorituskyvystä ja yleisten verkkojen verkon hallinnasta (Viestintävirasto 50 A/2002 M) annetuissa määräyksissä nykyisin olevaa sääntelyä vastaavan määräyksen.

Ehdotetun 17 kohdan mukaan määräykset voivat koskea teknistä dokumentointia. Määräyksissä voidaan asettaa viestintäverkkoja koskevien tietojen vähimmäisvaatimuksia. Ehdotetun valtuutuksen nojalla Viestintävirasto voi antaa esimerkiksi televerkkojen teknisestä dokumentoinnista sekä vika- ja häiriötilanteiden raportoinnista annetussa määräyksessä nykyisin olevaa sääntelyä vastaavan määräyksen.

Ehdotetun 18 kohdan mukaan määräykset voivat koskea tehon syöttöä, tärkeysluokitte-
lua, varmistamista ja varatiejärjestelyjä. Määräyksissä voidaan asettaa viestintäverkkojen sähköenergian syötölle ja varmistamiselle vähimmäisvaatimuksia. Ehdotetun valtuutuksen nojalla Viestintävirasto voi antaa esimerkiksi televerkkojen rakenteesta (Viestintävirasto 27 C/2002 M) ja televerkkojen tehonsyötöstä (Viestintävirasto 30 C/2002 M) annetuissa määräyksissä nykyisin olevaa sääntelyä vastaavan määräyksen.

Ehdotetun 19 kohdan mukaan määräykset voivat koskea hätäliikenteen ohjausta ja varmistamista. Määräyksissä voidaan säätää yleiseen hätänumeroon soitettuja puheluita koskevista erityisjärjestelyistä. Ehdotetun valtuutuksen nojalla Viestintävirasto voi antaa esimerkiksi televerkkojen rakenteesta an-

netussa määräyksessä nykyisin olevaa sääntelyä vastaavan määräyksen.

Ehdotetun 20 kohdan mukaan määräykset voivat koskea noudatettavia standardeja. Ehdotetun valtuutuksen nojalla Viestintävirasto voi antaa nykyisin eri määräyksissä olevia standardiluetteloita vastaavat määräykset. Viestintäviraston tulee määräyksiä antaessaan ottaa huomioon muun ohessa puitedi-
rektiivin 7 artiklan standardointia koskevat säännökset.

Ehdotetun 21 kohdan mukaan määräykset voivat koskea muita viestintäverkolle tai viestintäpalvelulle asetettavia teknisiä vaatimuksia. Säännöksestä ilmenee, että kyseessä on esimerkkiluettelo. Luettelo perustuu nyt tiedossa olevaan sääntelytarpeeseen. Jotta lakia ei tarvitsisi uuden nyt ennakoimattoman sääntelytarpeen takia muuttaa, valtuutus-säännös on jätetty tarkoituksellisesti avoimeksi. Ehdotettua valtuutusta rajoittaa kuitenkin se, että sääntely voi koskea ainoastaan teknisiä vaatimuksia ja tämän lisäksi sääntelyn kohteen tulee olla edellä 1—20 kohdissa mainittuihin kohteisiin rinnasteinen.

130 §. *Erillisverkkoa koskevat säännökset.* Ehdotetun pykälän 1 momentin mukaan Viestintävirasto voi antaa määräyksiä myös sellaisten viestintäverkkojen teknisistä ominaisuuksista, joita ei ole liitetty yhteen yleisen viestintäverkon kanssa (erillisverkko), jos se on viestinnän häiriöttömyyden varmistamiseksi välttämätöntä. Pykälän 2 momentissa viitataan häiriön poistamista koskevan menettelyn osalta 131 §:ään. Erillisverkot ovat yritysten, viranomaisten ja muiden käyttäjien omiin tarpeisiinsa hankkimia suljettuja viestintäverkkoja. Erillisverkkoja koskeva sääntelyn tarve rajoittuu ainoastaan sen aiheuttamiin mahdollisiin ulkoisiin häiriöihin.

131 §. *Velvollisuus korjata häiriö.* Ehdotetun pykälän mukaan, jos viestintäverkko tai laite aiheuttaa vaaraa tai häiriötä viestintäverkolle, laitteelle, viestintäverkon käyttäjälle tai muulle henkilölle, teleyrityksen tai muun viestintäverkon tai laitteen haltijan on välittömästi ryhdyttävä toimenpiteisiin tilanteen korjaamiseksi ja tarvittaessa irrotettava viestintäverkko tai laite yleisestä viestintäverkosta. Viestintävirasto voi tarvittaessa määrätä korjaustoimenpiteistä sekä verkon tai laitteen irrottamisesta.

Pykälän mukainen velvollisuus koskee kaikkia niitä tapauksia, joissa viestintäverkko tai päätelaite on häiriön aiheuttajana siitä riippumatta, mihin laitteeseen häiriö kohdistuu. Sillä, onko häiriötä aiheuttava laite laissa säädettyjen vaatimusten mukainen ei ole myöskään merkitystä.

Sääntely vastaa nykyisen viestintämarkkinalain 38 §:ää. Sääntely on sopusoinnussa valtuutusdirektiivin 6.1 artiklan ja sen liitteen kohdan A alakohdan 15 kanssa.

132 §. *Telesivovastaanottimia ja suojauksen purkujärjestelmiä koskevat tekniset määräykset.* Ehdotetun pykälän mukaan Viestintävirastolla on oikeus yhteensopivuuden varmistamiseksi antaa määräyksiä sekä telesivovastaanotinten että suojauksenpurkujärjestelmien teknisistä ominaisuuksista. Määräyksissä tekniset ominaisuudet yksilöidään viittaamalla asianomaisiin standardeihin. Ehdotetun valtuutuksen nojalla Viestintävirasto voi antaa telesivovastaanotinten lähetyksiä koskevista standardeista annetussa määräyksessä (THK 36/1997 M) nykyisin olevaa sääntelyä vastaavan määräyksen.

Määräyksellä pannaan täytäntöön yhdessä 136 §:n kanssa käyttöoikeusdirektiivin 6 artiklassa ja sen liitteen 1 osan 1 kohdassa b säädetty suojauksenpurkujärjestelmää käyttävän teleyrityksen velvollisuudet sekä digitaalitelesivovälitteiden yhteensopivuutta sääntävä yleispuveludirektiivin 24 artikla.

133 §. *Päätelaitteita koskevat säännökset.* Pykälän 1 momentissa on viestintäverkossa käytettävien radio- ja telepätelaitteiden osalta selvyuden vuoksi viittaus radiolain säännöksiin.

Pykälän 2 momentissa on säännös teleyrityksen velvollisuudesta julkaista viestintäverkon rajapintaerittelyt hyväksytyjen telepätelaitteiden liittämiseksi. Säännöksellä saatetaan voimaan radio ja telepätelaitteita koskevan parlamentin ja neuvoston direktiivin (1999/5/EY) 4 artiklan 2 kohta, joka kohdistuu verkkoihin. Päätelaitteiden vaatimustenmukaisuuden kannalta sääntely on 1 momentissa viitatussa radiolaisa. Teleyritysten velvollisuus julkaista tiedot tekee laitevalmistajille mahdolliseksi kilpailla laitemarkkinoilla. Tekniset tiedot tarkoittavat rajapinnoissa sovellettavia standardeja ja niiden lisäksi muita teknisiä ominaisuuksia, jot-

ka vaikuttavat palveluiden toimivuuteen päätelaitteella.

14 luku. Erinäiset säännökset

134 §. *Velvollisuus ohjelmistojen ja palvelujen siirtoon.* Voimassa oleva televisio- ja radiotoiminnasta annetun lain 42 § koskee velvollisuutta eräiden televisio- ja radiolähetysten jakeluun. Koska kaikki viestintäverkkoja koskeva sääntely sisällytetään esityksessä viestintämarkkinalakiin, kyseisessä laissa säädettäisiin myös jakeluvelvoitteesta. Myös sääntelyn sisältöä tarkistettaisiin muun muassa uusien sähköisen viestinnän direktiivien vuoksi. Voimassa olevan lain mukainen termi jakeluvelvoite korvattaisiin termillä siirtovelvoite, jota käytetään myös yleispuveludirektiivissä. Velvoitteen sisältöön termin muutos ei vaikuta.

Velvollisuus ohjelmistojen ja palvelujen siirtoon on voimassa olevassa säännöksessä aina korvaukseton. Televisio- ja radiotoiminnasta annetun lain 42 §:n mukaan televerkkopalvelua muussa kuin maanpäällisessä televisio- ja radioverkossa tarjoava teleyritys on velvollinen jakamaan kyseisessä verkossa ilman korvausta Yleisradio Oy:n lähetykset. Korvauksetta on jaettava myös verkon sijaintikunnassa tavanomaisilla vastaanotinlaitteilla vastaanotettavissa olevat, valtioneuvoston myöntämän toimiluvan nojalla toimivien televisio- ja radiotoiminnan harjoittajien koko maassa vastaanotettaviksi tarkoitetut lähetykset. Ehdotuksessa säilytetään velvollisuus määriteltyjen ohjelmistojen siirtoon, mutta muiden kuin Yleisradio Oy:n lähetysten siirrosta voitaisiin periä enintään kustannussuuntautunut korvaus.

Yleispuveludirektiivin 31 artiklassa säädetään jäsenvaltioiden oikeudesta asettaa tiettyjen radio- ja telesivovälitetyskanavien sekä radio- ja telesivovälitetyskanavien välittämistä koskevia kohtuullisia siirtovelvollisuuksia sähköisiä viestintäverkkoja tarjoaville yritysille. Tällaisia velvollisuuksia voidaan asettaa ainoastaan, jos se on välttämätöntä selkeästi määriteltyjen yleisen edun mukaisten tavoitteiden saavuttamiseksi, ja niiden on oltava oikeasuhteisia ja avoimia.

Ehdotetulla siirtovelvollisuudella toteutetaan yleisen edun mukaisia tavoitteita. Tavoitteena on saattaa laajasti yleisön saataville ensinnäkin julkisen palvelun televisio- ja radio-ohjelmisto oheis- ja lisäpalveluineen sellaisena kuin se on määritelty Yleisradio Oy:n tehtäväksi. Tavoitteena on myös saattaa laajasti yleisön saataville mahdollisimman monipuolinen televisio- ja radio-ohjelmisto. Sääntelyllä pyritään turvaamaan monipuolinen televisio- ja radiotoiminnan kokonaisuus, jossa julkisen palvelun ohjelmistot ja kaupallinen tarjonta täydentävät toisiaan.

Yleisradio Oy toteuttaa sille laissa säädettyä julkisen palvelun tehtävää. Oikeus ottaa vastaan julkisen palvelun ohjelmistoja on katsottu sananvapauden turvaamisen vähimmäisedellytykseksi. Siksi velvollisuus siirtää julkisen palvelun ohjelmistoja korvauksetta on katsottava direktiivissä tarkoitettulla tavalla yleisen edun mukaiseksi. Velvollisuutta kaupallisten valtakunnallisten kanavien siirtoon taas pidetään sananvapauden kannalta tärkeänä, jotta vastaanottajan saatavilla on mahdollisimman monipuolinen ohjelmisto. Siten velvollisuuden ulottaminen myös niihin on direktiivissä tarkoitettulla tavalla yleisen edun mukaista. Direktiivin mukaan velvollisuuden toteuttamisesta voidaan määrittää myös asianmukainen korvaus.

Siirtovelvoite liittyy kiinteästi perustuslain 12 §:ssä säädetyn sananvapauden turvaamiseen, koska sananvapauden kuuluu myös oikeus viestien vastaanottamiseen. Toisaalta veloitteen asettaminen on yhteydessä myös perustuslain 15 §:ssä säädettyyn omaisuusuojaan.

Velvoite ohjelmistojen siirtoon on edelleen tarpeen sananvapauden suojaamiseksi. Ensinnäkin julkisen palvelun sisältöjen saatavuutta on pidetty vakiintuneesti sananvapauden toteutumisen yhtenä vähimmäisedellytyksenä. Myös mahdollisimman monipuolisen vastaanottomahdollisuuden on katsottu tukevan optimaalisesti sananvapautta. Monipuolisuuden myötä vastaanottajan on myös mahdollista saada täysimääräisenä digitaalisen tekniikan tuottama hyöty. Digitaalinen tekniikka lisää joukkoviestintäverkon kapasiteettia, mikä ei kuitenkaan yksin takaa sitä, että julkisen palvelun ja toimiluvanhaltijoiden ohjelmistot välitetään yleisön saataviin.

Velvoitteen säilyttäminen täysin korvauksettoman ei kuitenkaan ole enää perusteltua muun muassa siitä syystä, että lähetettävien ohjelmistojen määrä on kasvanut. Myös direktiivi lähtee siitä, että korvauksettoman siirtovelvoitteen asettamiseen tulee olla perusteltu syy. Siirtovelvoite edistää sananvapautta, mutta sitä on arvioitava myös toisen perusoikeuden, omaisuuden suojan kannalta. Perusoikeuksien rajoituksia ei ole yleensä tulkintakäytännössä hyväksytty korvauksettomina. Julkisen palvelun sisältöjen saavutettavuuden on katsottava olevan sananvapauden kannalta niin keskeistä, että ne tulee siirtää korvauksetta. Muiden ohjelmistojen välittämisestä perittävät korvaukset ovat sopimuksenvaraisia. Jos korvaus peritään, se voi esityksen mukaan olla enintään kustannus-suuntautunut. Siirtovelvoite koskee verkko-palvelua tarjoavaa yritystä riippumatta siitä, onko mahdollisesta korvauksesta vielä sovittu.

Omaisuudensuojan rajoituksen tulee perustuslain vakiintuneen tulkinnan mukaan olla hyväksyttävässä suhteessa sillä tavoiteltavaan päämäärään nähden. Toisaalta veloitteen tulee täyttää kohtuullisuuden vaatimukset. Suhteellisuus- ja kohtuullisuusvaatimusten täyttäminen varmistetaan esityksessä jäljempänä ilmenevin tavoin. Siirtovelvoite ei muun muassa esityksen mukaan ole kokonaan korvaukseton. Myös teleyrityksen oma kohtuullinen tarve otetaan huomioon. Yritys voi niin ikään edelleen käyttää verkkoaan haluamallaan tavalla ja saada siitä kohtuullisen hyödyn.

Siirtovelvoitteen piiriin kuuluvat ohjelmistot on esityksessä rajattu mainittujen yleisen edun mukaisten tavoitteiden saavuttamiseksi. Yleisradio Oy:lle on asetettu Yleisradio Oy:stä annetun lain 7 §:n mukainen julkisen palvelun velvoite. Pykälän mukaan yhtiön on tuotava täyden palvelun televisio- ja radio-ohjelmisto siihen liittyvine oheis- ja lisäpalveluineen kaikkien saataville yhtäläisin ehdoin. Siirtovelvoitteella turvataan se, että yhtiön ohjelmistot ja niihin liittyvät palvelut ovat katsojan saatavilla koko maassa silloinkin, kun tämä vastaanottaa televisio-ohjelmansa kaapelitelevisioverkon välityksellä. Yleisen edun ja julkisen palvelun velvoitteen vuoksi siirtovelvoite on tarpeen pi-

tää edelleen maksuttomana. Näin määritelty velvollisuus on direktiivissä tarkoitettulla tavalla välttämätön yleisen edun mukaisten tavoitteiden saavuttamiseksi. Velvoite on rajattu mahdollisimman tarkasti, mikä tekee siitä myös oikeasuhtaisen ja avoimen direktiivin edellyttämin tavoin.

Myös valtakunnallisen toimiluvan saaja velvoitetaan jakamaan lähetyksensä siten, että ne voidaan vastaanottaa koko maassa. Tämän velvoitteen tueksi on tarpeen varmistaa myös näiden ohjelmistojen siirto kaapelitelevisioverkoissa. On myös sananvapauden monipuolisuuden ja moniarvoisuuden kannalta tärkeää, että katsojalla on mahdollisuus vastaanottaa useiden eri toimijoiden ohjelmistojen. Toimiluvan nojalla toimivien kanavien kaupallisuus liittyy ensi sijassa niiden rahoitusperustaan eikä vielä merkitse kaiken sisällön kaupallisuutta. Kun nämä televisio-ohjelmistot ovat kaupallisia, ei ole kuitenkaan perusteltua, että niiden siirtovelvoite olisi korvaukseton suoraan lain nojalla.

Siirtovelvoite on edelleen välttämätön sen varmistamiseksi, että valtakunnalliset ohjelmistot saadaan välitettyä yleisölle. Etenkin suurimmissa taajamissa on sellaisia alueita, joilla televisio-ohjelmistot voidaan käytännössä vastaanottaa vain kaapeliteitse, minkä vuoksi huomattava osa väestöstä kuuluu vastaanoton piiriin. Kaikkiaan noin 40 prosentilla kotitalouksista on kaapelitelevisioliittymä. Käytännössä kaapelitelevisioverkko on näissä talouksissa televisiosignaalin jakelun välttämätön osa.

Tulevaisuudessa erilaiset mahdollisuudet lähetyksen vastaanottoon lisääntyvät esimerkiksi laajakaistaliittymien yleistessä. Nykyisin nämä mahdollisuudet eivät kuitenkaan vielä ole niin kehittyneitä, että niitä voitaisiin yleisesti käyttää esimerkiksi liikkuvan kuvan vastaanottoon. Siirtovelvoitteen perusteita on tarpeen tarkastella uudelleen eri vastaanottomahdollisuuksien kehittyessä. Tällöin voidaan ottaa huomioon muun muassa laajakaistaliittymien yleistäminen. Uudelleen tarkastelun avulla velvollisuus pystytään pitämään oikeassa suhteessa tavoitteeseen nähden.

Siirtovelvoite koskee sekä analogisia että digitaalisia ohjelmistojen. Verkkopalvelun tarjoajalle ei kuitenkaan luoda velvollisuutta

muuttaa verkkoaan digitaaliseksi. Siirtovelvoite tulee käytännössä sovellettavaksi digitaalisiin ohjelmistoihin sitä mukaa kuin verkkoa digitalisoidaan.

Siirtovelvoite ei koske digitaalisen verkon paluukanavaa. Paluukanava voidaan toteuttaa esimerkiksi puhelinmodeemin, kaapelimodeemin tai matkapuhelinliittymän avulla. On kuluttajan edun mukaista säilyttää valinnanvapaus eri mahdollisuuksien kesken. Paluukanava mahdollistaa esimerkiksi vuorovaikutteisten palvelujen käyttämisen.

Siirtovelvoite ei koske ohjelmien siirtoa satelliitin välityksellä. Direktiivin mukaan siirtovelvollisuus voidaan asettaa vain, jos merkittävä määrä kyseisten verkkojen loppukäyttäjiä käyttää niitä pääasiallisena keinonaan vastaanottaa radio- ja televisiolähetyksiä. Suomessa satelliittia ei käytetä pääasiallisena keinona ohjelmistojen vastaanottamiseen. Esimerkiksi Yleisradio Oy:n kanavia ei ole saatavissa satelliittijakelun kautta. Asunto-osakeyhtiöt liittyvät lähes poikkeuksetta kaapelitelevisioverkkoon, jolloin yksittäinen asukas on sidoksissa tähän jakelumuotoon. Satelliittijakelun katsoja voi hankkia vain suoraan itselleen. Suomessa on kuitenkin suosittu jakelua kaapelitelevisioverkon kautta esimerkiksi rakennusmääräyksiin. Siksi esimerkiksi kerrostalon asukas ei välttämättä voi hankkia omaa antennia.

Pykälän 1 momentin 1 kohdan mukaan verkkopalvelua kaapelitelevisioverkossa tarjoavan teyrytyksen on siirrettävä verkossa korvauksetta Yleisradio Oy:stä annetun lain (1380/1993) 7 §:n 1 momentissa tarkoitettua, verkon sijaintikunnassa vapaasti vastaanotettavissa olevat julkisen palvelun televisio- ja radio-ohjelmistot sen kapasiteetin rajoissa, joka on osoitettu Yleisradio Oy:n käyttöön radiolain (1015/2001) mukaisesti.

Televisio- ja radiotoiminnasta annetun lain mukaan Yleisradio Oy saa harjoittaa analogista julkisen palvelun televisio- ja radiotoimintaa ilman toimilupaa niillä taajuuksilla, jotka on osoitettu sen käyttöön radiolain 6 §:ssä tarkoitettussa taajuusalueiden käyttösuunnitelmassa. Yhtiö saa harjoittaa myös digitaalista julkisen palvelun televisio- ja radiotoimintaa ilman toimilupaa. Valtioneuvoston velvollisuutena on huolehtia siitä, että yhtiö saa käyttöönsä tässä toiminnassa tarvit-

semansa määrän maanpäällisen televisio- ja radioverkon kapasiteettia ja että yhtiö voi käyttää sitä tarkoituksenmukaisesti.

Viestintämarkkina- ja taas säädetään verkkoluvan haltijan velvollisuudesta luovuttaa kapasiteettia yhtiön käyttöön. Viestintämarkkina- ja lain 10 §:n mukaan verkkolupa maanpäälliseen joukkoviestintäverkkoon voidaan myöntää sillä ehdolla, että toimiluvan haltija omalta osaltaan huolehtii siitä, että Yleisradio Oy ja valtioneuvoston myöntämän ohjelmistoluvan haltija saavat kustannussuuntautuneeseen hintaan käytettäväkseen toiminnan harjoittamiseen tarvittavan kapasiteetin.

Ohjelmistoon kuuluvaksi katsotaan myös siirtovelvoitteen alaisten kanavien rinnakkaiskanavat. Rinnakkaiskanavalla tarkoitetaan kanavaa, jota voidaan väliaikaisesti käyttää saman ohjelmiston osien lähettämiseen rinnakkain tilapäisesti. Rinnakkaiskanavan avulla voidaan tarjota katsojalle mahdollisuus esimerkiksi seurata jalkapallo-ottelua eri kamerakulmista. Rinnakkaiskanavat ovat ohjelmistojen välittämässä teknisesti tarpeellisia mutta eivät itsenäisiä ohjelmistoja. Rinnakkaiskanavien käyttöä rajoittaa Yleisradion ohjelmistojen osalta yhtiön käyttöön osoitetun kanavanipun kapasiteetti.

Velvoite koskee vain Yleisradio Oy:n vapaasti vastaanotettavissa olevia ohjelmistoja. Tällä tarkoitetaan ohjelmistoja, joiden vastaanottaminen ei ole maksullista. Vapaasti vastaanotettavia eivät siten ole esimerkiksi maksullisen suojauksenpurkujärjestelmän käyttöä vaativat ohjelmistot.

Siirrettävien ohjelmistojen tulee 1 kohdan mukaan olla vapaasti vastaanotettavissa verkon sijaintikunnassa. Vastaava rajausta sisältyy myös nykyiseen jakeluvelvoitetta koskevaan televisio- ja radiotoiminnasta annetun lain 42 §:ään. Säännöksellä kohdistetaan ohjelmistojen siirtovelvoite koskemaan vain niiden alkuperäistä lähetyshaluetta. Ohjelmistoja ei voida pelkän velvoitteen nojalla lähettää alkuperäisen lähetyshalueen ulkopuolelle, koska televisio- tai radiotoiminnan harjoittaja maksaa lähetysoikeuskorvausta tekijöille vain sovitulta alueelta.

Momentin 2 kohdan mukaan kaapelitelevisioverkossa on lisäksi siirrettävä korvausta 1 kohdan mukaisesti ohjelmistoihin

liittyvät, vapaasti vastaanotettavissa olevat oheis- ja lisäpalvelut. Julkisen palvelun saatavuuden varmistamiseksi on tarpeen ulottaa korvaukseton siirtovelvoite ohjelmistoihin liittyviin oheis- ja lisäpalveluihin, koska ne on laissa määritelty julkisen palvelun sisältöön kuuluviksi.

Verkkopalvelua kaapelitelevisioverkossa tarjoava teleyritys velvoitetaan siirtämään julkisen palvelun ohjelmistojen lisäksi niihin liittyvät oheis- ja lisäpalvelut. Yleisradio Oy:stä annetun lain 7 §:n 1 momentin mukaan yhtiön tehtävänä on tuoda täyden palvelun televisio- ja radio-ohjelmisto siihen liittyvine oheis- ja lisäpalveluineen jokaisen saataville yhtäläisin ehdoin. Televisio- ja radiotoiminnan digitalisoiminen mahdollistaa erilaiset ohjelmiin liittyvät uudentyyppiset palvelut. Jos ne liittyvät Yleisradio Oy:n julkisen palvelun ohjelmistoihin, ne kuuluvat julkisen palvelun piiriin. Oheispalvelulla tarkoitetaan kyseisessä laissa esimerkiksi palvelua, jonka avulla vammaiset voivat seurata ohjelmaa. Lisäpalveluja taas ovat esimerkiksi supertekstitelevisio tai palvelu, jonka avulla jaetaan esimerkiksi tiettyyn ohjelmaan liittyviä lisätietoja.

Pykälän 2 momentin 1 kohdassa säädetään verkkopalvelua kaapelitelevisioverkossa tarjoavan teleyrityksen velvollisuudesta siirtää enintään kustannussuuntautuneella hinnalla kaikki sellaiset verkon sijaintikunnassa vapaasti vastaanotettavissa olevat ohjelmistot, jotka lähetetään valtioneuvoston myöntämän valtakunnallisen ohjelmistoluvan nojalla. Velvoite koskee siis esimerkiksi valtakunnallisten kaupallisten kanavien siirtoa. Jos Yleisradio Oy lähettäisi toimiluvan nojalla muita kuin julkisen palvelun televisio- tai radio-ohjelmistoja, myös niiden siirto tulisi järjestää 2 momentin 1 kohdan nojalla. Samoin tulisi järjestää sellaisten ohjelmistojen siirto, joita Yleisradio Oy tarjoaisi maksullisesti.

Momentin 2 kohta koskee muita kuin vapaasti vastaanotettavissa olevia ohjelmistoja, jotka lähetetään valtioneuvoston myöntämän valtakunnallisen toimiluvan nojalla. Tällä tarkoitetaan valtakunnallisia maksullisia televisiokanavia.

Voimassa olevan televisio- ja radiotoiminnasta annetun lain 42 §:n mukaan siirtovelvollisuuden piiriin kuuluvat vain verkon si-

jaintikunnassa tavanomaisilla vastaanotinlaitteilla vastaanotettavissa olevat lähetykset. Säännöstä on tulkittu siten, että tavanomaisia vastaanotinlaitteita ovat myös digitaaliset vastaanotinlaitteet. Kuitenkaan tavanomaiseen vastaanotinlaitteeseen ei ole katsottu kuuluvan sellaista maksu- tai älykorttia tai muuta purkulaitetta, joka mahdollistaa suojaus- ja purkua edellyttävien maksullisten televisio-ohjelmistojen katselun. Mainituilla perusteilla maksutelevisiopalvelujen ei ole katsottu kuuluvan jakeluvälvoitteen piiriin.

Ehdotettu säännös ei sisällä mainintaa tavanomaisista vastaanotinlaitteista, koska digitaaliseen tekniikkaan siirryttäessä käsite on omiaan aiheuttamaan monitulkintaisuutta. Sen sijaan säännös ulotetaan selkeästi myös maksutelevisiopalveluihin. Tämän mahdollistaa se, ettei siirtovelvoite enää ole korvaukseton. Velvollisuus näiden siirtämiseen katsotaan tarpeelliseksi ohjelmistojen monipuolisuuden lisäämiseksi. Näin voidaan myös varmistaa, että toimiluvan ehto valtakunnallisuudesta pystytään täyttämään.

Ehdotetun pykälän 2 momentin 2 kohdassa säädetty velvoite maksullisten ohjelmistojen siirtämiseen on uusi. Tässä tarkoitettua siirtovelvoitetta ei ole säädetty korvauksettomaksi, vaan siirrosta voidaan sopia maksettavaksi enintään kustannussuuntautunut korvaus. Velvoite maksullisten ohjelmistojen siirtämiseen on kohtuullinen korvausmahdollisuuden vuoksi. Kohtuullisuuteen vaikuttaa myös se, ettei kaapelitelevisioyrittäjien omaisuuden käyttöä rajoittava velvoite toteutettaessa, vaan velvoite liittyy kiinteästi yrityksen harjoittamaan toimintaan.

Pykälän 2 momentin 3 kohdan mukaan velvollisuuden piiriin kuuluvat myös tiettyä ohjelmistoon sisältyvää ohjelmaa varten toimitettu aineisto, ohjelmistoihin liittyvät mainokset sekä muut ohjelmistoihin kuuluvat vastaavat palvelut. Tällaisia voivat olla esimerkiksi tekstitykset, erilaiset vammaispalvelut ja teleostolähetykset. Ohjelmistoon kuuluvina on pidettävä sellaisia palveluita, jotka sisältävät tiettyä ohjelmaa varten toimitettua aineistoa. Pelkkä linkki muuta tarkoitusta varten tehtyyn aineistoon ei vielä tee aineistosta ohjelmiston osaa. Kyseiset palvelut sisältävät sellaista toimituksellista aineistoa, jota ei yleensä tarjota itsenäisesti, ohjel-

mista erillään. Palvelut voivat olla sekä maksuttomia että maksullisia. Esimerkkinä ohjelmistoon kuuluvista palveluista voidaan mainita erillisen valikon kautta esiin saatavat lisätiedot, kuten eri lajien pistetilanne yleisurheilukilpailun yhteydessä. Myös edellä käsitellyt rinnakkaiskanavat luetaan ohjelmistoon kuuluviksi, koska niiden avulla välitetään saman ohjelmiston eri osia. Sen sijaan esimerkiksi supertekstitelevisiota ei voida pitää ohjelmiston osana, vaan ohjelmista erillisenä palveluna, joten se ei kuulu siirtovelvoitteen alaan.

Sähköinen ohjelmaopas (EPG) on puolestaan palvelu, jota verkkoluvan haltija tarjoaa. Myös Euroopan unionin komissio on alustavissa kannanotoissaan katsonut, ettei sähköistä ohjelmaopasta voida velvoittaa siirrettäväksi must carry -velvoitteen nojalla. Televisio- ja radiotoiminnan harjoittajan pääsy ohjelmaoppaaseen varmistetaan lain 31 §:ssä säädetyn käyttöoikeuden luovutusvelvollisuuden avulla.

Säännöksen nojalla kaapelitelevisioyrittäjien tulee siirtää kaikki valtakunnalliset kanavat, olivatpa ne analogisia tai digitaalisia. Pykälällä ei kuitenkaan luoda kaapelitelevisioyrittäjille velvollisuutta muuttaa verkkoaan digitaalseksi, kuten jo aiempina todettiin. Myös 2 momentissa tarkoitettujen ohjelmistojen rinnakkaiskanavat tulee siirtää enintään kustannussuuntautuneella hinnalla. Ohjelmistoluvan haltijan kapasiteetin käyttöä voidaan rajoittaa toimiluvassa. Jos toimilupa sisältää kapasiteetin rajoituksen, sitä ei voi ylittää väliaikaisesti rinnakkaiskanavan avulla.

Säännöksessä ei oteta kantaa siihen, peritäänkö ohjelmistojen siirrosta korvausta puolin tai toisin. Jos korvaus peritään, se voi olla enintään kustannussuuntautunut. Hinta on sopimuksenvarainen ja se voi vaihdella ohjelmistoittain. Kaapelitelevisioyrittäjä ja ohjelmatoiminnan harjoittaja sopivat korvauksesta ja muista siirrosta käytettävistä ehdoista. Säännöksessä ainoastaan asetetaan korvauksen ylärajaksi sen kustannussuuntautuneisuus. Kustannussuuntautuneella hinnalla tarkoitetaan 84 §:n 1 momentin mukaan hintaa, joka on aiheutuneet kustannukset ja toiminnan tehokkuus huomioon ottaen kohtuullinen. Kohtuullisuutta arvioitaessa on

otettava huomioon kohtuullinen pääomalle laskettava tuotto, johon vaikuttavat teleyrityksen tekemät investoinnit ja niihin liittyvät riskit. Kustannussuuntautuneessa korvauksessa otetaan huomioon erilaiset kustannuksia lisäävät tai vähentävät tekijät. Kohtuullisen korvauksen määrää arvioitaessa on otettava huomioon se hyöty, jonka kaapelitelevisioyrittäjä saa suositun ohjelmiston jakelusta.

Tämä pykälä koskee vain siirtovelvoitteen toteuttamisesta aiheutuvia kustannuksia. Pykälän alaan eivät kuulu muut sopimussuhteet, joita televisio- tai radiotoiminnan harjoittajan ja kaapelitelevisioyrittäjän välillä voi olla esimerkiksi markkinoinnista maksettavasta korvauksesta.

Viestintävirasto voi tämän lain 126 §:n nojalla tarvittaessa ratkaista, voidaanko sovitua korvausta pitää laissa tarkoitettulla tavalla kustannussuuntautuneena.

Ehdotetun 3 momentin mukaan teleyrityksen ei tarvitse siirtovelvollisuuden täyttämiseksi tehdä verkon välityskykyä lisääviä, olennaisia taloudellisia investointeja vaativia parannuksia. Yrityksen ei siten tarvitse ryhtyä olennaisia investointeja vaativiin parannuksiin vain kyetäkseen täyttämään siirtovelvollisuuden. Kaapelitelevisioyrittäjä ei esimerkiksi velvoiteta muuntamaan verkkoaan digitaalseksi. Velvollisuutta digitaalisten lähetysten siirtoon voidaan soveltaa vasta, kun yrityksen kaapelitelevisioverkko on digitalisoitu. Säännöksen tarkoituksena on turvata suhteellisuus- ja kohtuullisuusperiaatteiden toteutumista.

Ehdotetun 4 momentin mukaan teleyrityksellä ei tästä pykälästä huolimatta kuitenkaan ole siirtovelvollisuutta, jos kaapelitelevisioverkon välityskyky on teleyrityksen käytössä sen omassa televisio- tai radiotoiminnassa tai jos se on tarpeen tähän tarkoitukseen yrityksen omaa kohtuullista tulevaa tarvetta varten. Velvoitteesta syntyvä omaisuuden suojaan rajoitus rajautuu näin kaapelitelevisioyhtiön omaan televisio- ja radiotoimintaan. Tällaisella rajauksella pyritään edistämään lain tarkoitusta ja yrityksen omaa sananvapautta. Säännöksellä on erityisesti tarkoitus turvata omaisuuden suoja. Perustuslakivaliokunta on lausuntokäytännössään edellyttänyt, että omistajan oma nykyinen ja kohtuullinen tuleva tarve rajoittaa omistajalle asetettavia

velvollisuuksia. Säädettyllä rajoituksella turvataan siten myös aiemmin mainittua kohtuullisuusvaatimusta.

Velvollisuuden rajoituksella varmistetaan, että verkon omistaja voi käyttää verkkoaan omaan televisio- ja radiotoimintaansa. Säännöksessä televisio- ja radiotoiminnalla tarkoitetaan televisio- ja radiotoiminnasta annetun lain mukaista toimintaa. Televisio- ja radiotoiminnan määritelmät sisältyvät mainitun lain 2 §:ään. Siten rajoitus tulee sovellettavaksi, jos kaapelitelevisioyrittäjällä on omaa ohjelmatoimintaa, jonka harjoittamiseen se tarvitsee verkkoaan.

Myös ehdotetussa 38 §:ssä säädetään oman tarpeen aiheuttamista velvollisuuden rajoituksista. Mainitun pykälän perusteluiden mukaan teleyrityksen käyttötarpeen tulee olla konkreettinen eikä pelkkä varautuminen tulevaan tarpeeseen riitä. Käyttötarpeen tulee myös olla aito. Jos yritys kieltäytyy siirtämästä pykälän mukaisia ohjelmistoja, sen on näytettävä tarpeensa toteen. Viestintävirasto voi 126 §:n nojalla ratkaista, onko kieltäytymiselle perustetta.

Ehdotetun 5 momentin mukaan 1 momentissa ja 2 momentin 1 kohdassa tarkoitettujen ohjelmistot niihin liittyvine palveluineen on tarjottava käyttäjälle maksutta. Käytännössä maksutta olisi siis tarjottava muut kuin maksutelevisiokanavat. Säännöksellä on tarkoitus estää verkkopalvelua tarjoavaa kaapeliyrittäjä vaatimasta käyttäjältä maksua kyseisten ohjelmistojen tai niihin liittyvien palveluiden jakelusta. Siten se ei voisi esimerkiksi tarjota maksutonta siirtovelvoitteen alaista kanavaa maksullisena.

Lisäksi säännöksessä todetaan teleyrityksen voivan vaatia käyttäjältä kohtuullisen maksun verkon ylläpidosta. Säännös ei siten estäisi kaapelitelevisioyhtiötä perimästä kaapelitelevisioyhtiöstä tavanomaisia, teknisluonteisia maksuja.

Ehdotetussa 6 momentissa asetetaan velvollisuus siirtää velvoitteen piiriin kuuluvat ohjelmistot muuttamattomina ja samanaikaisesti alkuperäisen lähetyksen kanssa. Säännöksellä varmistettaisiin, että kaapelitelevisioyrittäjä siirtäisi televisio- tai radiotoiminnan harjoittajan lähettämän ohjelmiston sellaiseen. Kaapelitelevisioyrittäjä ei esimerkiksi voisi muuttaa digitaalista lähetystä analogi-

seksi tai välittää lähetystä viivästetysti, vaan katsojien tulisi voida nähdä se samanaikaisesti jakelutiestä riippumatta.

Siirtovelvoitteen vaikutuksia tullaan seuraamaan direktiivin vaatimalla tavalla. Velvoitteen tarpeellisuutta ja laajuutta voidaan seurannan perusteella tarkastella säännöllisesti, ja tarpeen vaatiessa velvoitetta voidaan tarkistaa.

Siirtovelvoitteen voimaantulosta säädetään erikseen 140 §:ssä. Muutos vaatii pitkän siirtymäajan, koska koko televisiotoiminnan ala kehittyy nopeasti. Nykyisten toimilupien nojalla tarjottavien ohjelmistojen siirtoon velvoite ei vaikuta. Poikkeuksen tästä muodostavat maksutelevisiokanavat, jotka siirtyisivät velvoitteen piiriin heti lain voimaan tullessa.

Pykälä on sopusoinnussa yleispalveludirektiivin 31 artiklan kanssa.

135 §. *Suojauksen purkujärjestelmän teollisoikeuksien haltijan velvollisuus.* Käyttöoikeusdirektiivin 6 artiklassa ja siihen liittyvässä liitteessä 1 säädetään ehdollisen käyttöoikeuden järjestelmiin sovellettavista ehdoista tarjottaessa niiden avulla digitaalisia televisio- ja radiolähetyskäsityksiä. Ehdollisen käyttöoikeuden järjestelmällä tarkoitetaan direktiivissä järjestelmää, jossa käytetään suojauksen purkua. Järjestelmän avulla voidaan tarjota tilaustelevisiopalveluja, joissa käyttäjä voi ottaa vastaan ohjelmalveluita tarjoavan yrityksen maksullisia palveluita. Palvelut lähetetään suojattuina ja ne ovat vain sellaisten käyttäjien käytettävissä, jotka käyttävät suojauksen purkujärjestelmää. Direktiivissä olevat ehdot koskevat järjestelmien siirronvalvontaa, ehdollisen käyttöoikeuden järjestelmien operaattoreiden velvollisuutta tarjota oikeudenmukaisin, kohtuullisin ja syrjimättömin ehdoin teknisiä palveluja, velvollisuutta kirjanpidon eriyttämiseen sekä tuotteiden ja järjestelmien teollisoikeuksien haltijoiden velvollisuutta myöntää lisenssejä kuluttajalaitteiden valmistajille oikeudenmukaisin, kohtuullisin ja syrjimättömin ehdoin. Ehdotetulla 135 §:llä pannaan yhdessä jäljempänä selostetun 136 §:n kanssa täytäntöön mainitut direktiivin säännökset. Tässä käsitelty 135 § sääntelee teollisoikeuksien haltijan velvollisuuksia.

Käyttöoikeusdirektiivin 6 artiklan liitteen I osan I kohdan c mukaan ehdollisen käyttöoi-

keuden (suojauksen purkujärjestelmät) tuotteiden ja järjestelmien teollisoikeuksien haltijoiden on lisenssejä kuluttajalaitteiden valmistajille myöntäessään varmistettava, että tämä tapahtuu oikeudenmukaisin, kohtuullisin ja syrjimättömin ehdoin. Tekniset ja kaupalliset tekijät huomioon ottaen oikeudenhaltijat eivät saa asettaa lisenssien myöntämiselle ehtoja, joilla kielletään, estetään tai hankaloitetaan sisällyttämistä samaan tuotteeseen yhteistä rajapintaa, joka mahdollistaa yhteyden useisiin muihin liityntäjärjestelmiin tai toiselle liityntäjärjestelmälle yksilöllisiä ominaisuuksia edellyttäen, että lisenssinsaaja noudattaa asiaan liittyviä ja kohtuullisia ehtoja ja varmistaa omalta osaltaan ehdollisen käyttöoikeuden järjestelmien operaattoreiden välisten toimintojen turvallisuuden.

Ehdotetun pykälän 1 momentin mukaan digitaalisessa televisio- ja radioverkossa käytettävän suojauksen purkujärjestelmän teollisoikeuksien haltijan on myöntäessään näitä oikeuksia suojauksen purkujärjestelmiä valmistavalle yritykselle käytettävä oikeudenmukaisia, kohtuullisia ja syrjimättömiä ehtoja. Pykälän 2 momentin mukaan teollisoikeuksien haltija ei saa asettaa käyttöoikeuden myöntämiselle ehtoja, joilla estettäisiin suojauksen purkujärjestelmän käyttäminen muiden laitteiden tai järjestelmien kanssa taikka vaikeutettaisiin sitä, elleivät ehdot ole laitteen turvallisuuden tai muun teknisen syyn takia välttämättömiä. Sääntelyn tarkoituksena on edistää kyseisten laitteiden yhteentoimivuutta ja lisätä käyttäjien valinnanmahdollisuuksia. Ehdotetulla pykälällä pannaan täytäntöön käyttöoikeusdirektiivin 6 artiklan liitteen I osan I kohta c.

136 §. *Suojauksen purkujärjestelmää käyttävälle teleyritykselle asetettavat velvollisuudet.* Käyttöoikeusdirektiivin 6 artiklan liitteen I osan I kohdan b) mukaan kaikkien ehdollisen käyttöoikeuden järjestelmien operaattoreiden (suojauksen purkujärjestelmää käyttävä teleyritys), jotka tarjoavat digitaali-televisio- ja -radiopalvelujen käyttöoikeuspalveluja ja joiden käyttöoikeuspalveluja käyttävät lähetystoiminnan harjoittajat ovat toiminnassaan riippuvaisia minkä tahansa mahdollisen katselija- tai kuuntelijaryhmän saavuttamisesta, on siirtotavasta riippumatta tarjottava kaikille lähetystoiminnan harjoitta-

jille oikeudenmukaisin, kohtuullisin ja syrjimättömin ehdoin ja yhteisön kilpailuoikeutta noudattaen teknisiä palveluja, joiden avulla katselijat tai kuuntelijat voivat vastaanottaa lähetystoiminnan harjoittajien digitaalisesti lähettämiä palveluja palveluoperaattoreiden hallinnoimien suojauksenpurkulaitteiden (dekoodereiden) avulla. Saman direktiivin kohdan mukaan operaattoreiden on lisäksi pidettävä erillistä kirjanpitoa toiminnastaan ehdollisen käyttöoikeuden tarjoajina.

Ehdotetun pykälän 1 momentin mukaan suojauksen purkujärjestelmää käyttävä teleyritys on velvollinen huolehtimaan siitä, että suojauksen purkujärjestelmä ei estä toisen yrityksen televisio- ja radio-ohjelmistojen ja niihin liittyvien oheis- ja lisäpalvelujen jakelua digitaalisessa televisio- ja radioverkossa. Sääntelyn tarkoituksena on varmistaa se, että suojauksenpurkujärjestelmää hallinnoiva teleyritys ei voi verkon teknisiä ominaisuuksia ja yhteensopimattomuutta hyväksikäyttäen estää lähetystoiminnan harjoittajalta verkon käyttöä. Suojauksen purkujärjestelmää käyttävä teleyritys on lisäksi tarvittaessa velvollinen toimimaan asiassa aktiivisesti ja antamaan toiselle yritykselle edellä mainitun jakelun edellyttämiä teknisiä palveluita. Jos palveluiden tarjoaminen aiheuttaa kustannuksia palveluita pyytävä osapuoli on velvollinen maksamaan korvauksen.

Pykälän 2 momentin mukaan 1 momentissa mainittuja velvollisuuksia ei kuitenkaan ole, jos velvollisuuden täyttäminen olisi teknisesti epätarkoituksenmukaista tai muutoin kohtuutonta teleyrityksen kannalta. Tekniseen epätarkoituksenmukaisuuteen tai kohtuuttomuuteen vetoaminen voi tulla kysymykseen esimerkiksi tilanteessa, jossa suojauksenpurkujärjestelmää hallitseva teleyritys joutuisi toteuttamaan omaan verkkoonsa huomattavia muutostöitä yhteensopivuuden toteuttamiseksi tai, jossa velvollisuuden täyttäminen aiheuttaisi huomattavaa haittaa teleyrityksen omalle toiminnalle.

Pykälän 3 momentin mukaan suojauksen purkujärjestelmiä tarjoavan teleyrityksen on eriytettävä 1 momentissa tarkoitettu toiminta teleyrityksen muusta toiminnasta. Eriyttämisvelvollisuutta ja sen tavoitteita on käsitelty 89 §:n yksityiskohtaisissa perusteluissa.

Ehdotetuilla 1, 2 ja 3 momentilla pannaan

täytäntöön käyttöoikeusdirektiivin 6 artiklan liitteen I osan I kohta b).

Käyttöoikeusdirektiivin 6 artiklan liitteen I osan I kohdan a) mukaan ehdollisen käyttöoikeuden järjestelmissä on oltava tarvittavat tekniset valmiudet kustannustehokkaaseen siirronvalvontaan, jonka avulla verkkooperaattorit pystyvät täydellisesti valvomaan paikallisella tai alueellisella tasolla tällaisia ehdollisen käyttöoikeuden järjestelmiä käytäviä palveluja.

Ehdotetun pykälän 4 momentin mukaan 1 momentissa tarkoitettu teleyritys on velvollinen huolehtimaan siitä, että viestintäverkon siirronvalvonta on mahdollista. Ehdotetulla säännöksellä pannaan täytäntöön käyttöoikeusdirektiivin 6 artiklan liitteen I osan I kohta a).

Ehdotettu pykälä vastaa pääosin nykyisen viestintämarkkinalain tilaustelevisiopalvelun tarjontaa koskevassa 27 §:ssä olevaa sääntelyä.

137 §. *Teleurakointi.* Pykälän 1 momentin mukaan teleurakoitsijalla tarkoitetaan luonnollista henkilöä tai oikeushenkilöä, joka elinkeinon harjoittamisen tarkoituksessa rakentaa tai asentaa yleiseen viestintäverkkoon liitettäväksi tarkoitettua kiinteistön tai rakennuksen sisäisen viestintäverkon taikka ylläpitää sitä. Määritelmä vastaa voimassa olevan viestintämarkkinalain 12 §:ssä tarkoitettua teleurakoitsijan määritelmää muutoin, mutta määritelmä on nyt tarkemmin sidottu nimenomaan elinkeinotoiminnan harjoittamiseen. Teleurakoitsijan määritelmän ja sitä kautta myös ilmoittautumisvelvollisuuden ja valvontamaksuvelvollisuuden ulkopuolelle jäävät siten satunnaista teleurakointia harjoittavat henkilöt tai henkilöt, jotka harjoittavat teleurakointia ainoastaan omaa tarvetta varten. Kiinteistön tai rakennuksen sisäverkko voi esimerkiksi tulla liitettäväksi osaksi yleistä puhelinverkkoa tai kaapelitelevisioverkkoa.

Pykälän 2 momentin mukaan teleurakoitsijan on ennen toiminnan aloittamista tehtävä kirjallinen ilmoitus Viestintävirastolle. Ilmoituksessa on 2 momentin mukaan annettava teleurakoitsijan yhteystiedot ja arvio toiminnan aloittamispäivästä ja tiedot siitä, mitä teleurakointia harjoitetaan. Säännöksen perusteella teleurakointi olisi ilmoituksenvaraista elinkeinotoimintaa, jonka harjoittamista ei

rajoitettaisi erityisillä kelpoisuusvaatimuksilla. Teleurakointia harjoittavan yrityksen olisi luonnollisesti huolehdittava siitä, että sen palveluksessa olevilla henkilöillä on tehtävien edellyttämä ammattitaito ja kokemus.

Teleurakoitsija saisi aloittaa toimintansa heti ilmoitusvelvollisuutensa täytettyään ilman erillistä vahvistusta Viestintävirastolta. Teleurakointia koskevan ilmoituksen tarkoituksena on vain helpottaa Viestintäviraston valvontatehtäviä.

Pykälän 3 momentin mukaan ilmoituksen tiedoissa tapahtuneista muutoksista ja toiminnan lopettamisesta on ilmoitettava Viestintävirastolle. Säännös on Viestintäviraston valvontatehtävien kannalta tarpeen.

Pykälän 4 momentin mukaan teleurakoitsija on velvollinen suorittamaan Viestintävirastolle teleurakoinnin valvonnasta aiheutuvia kustannuksia vastaavan kiinteän maksun. Tarkemmat säännökset maksun määräytymisen perusteista annetaan liikenne- ja viestintäministeriön asetuksella. Nykyisin teleurakoitsijoilta peritään joko 240 tai 400 euron suuruista valvontamaksua teleurakointitoiminnan luonteesta riippuen. Valvontamaksu pysyy uuden lain voimaantulon jälkeenkin samansuuruisena.

Säännös ei ole ristiriidassa puitedirektiivin 11 artiklan 1 tai 3 kohdan taikka valtuutusdirektiivin 4.1 artiklan b alakohdan kanssa.

138 §. *Vahingonkorvausvelvollisuus*. Pykälän 1 momentin mukaan teleyritys, joka tahallaan tai huolimattomuudesta tämän lain 18, 19 tai 20 §:n nojalla asetettujen velvollisuuksien vastaisesti, on velvollinen korvaamaan toiselle teleyritykselle aiheuttamansa vahingon. Ehdotettu säännös on tarpeen siitä syystä, että taloudellinen vahinko jää vahingonkorvauslain mukaan pääsääntöisesti korvaamatta ilman nimenomaista lain säännöstä. Teleyritykselle toisen teleyrityksen lainvastaisesta toiminnasta aiheutuvat taloudelliset vahingot ovat viestintämarkkinoilla pääsääntöisesti niin suuria, että vahingonkorvausvastuu on perusteltu.

Pykälässä tarkoitettu vahingonkorvaus käsittää 1 momentin mukaan korvauksen kuluista, hinnanerosta voitosta sekä muusta välittömästä taloudellisesta vahingosta, jota teleyrityksen toiminnasta on aiheutunut. Pykälässä on tyhjentävästi lueteltu ne vahinko-

ryhmät, joista teleyritys olisi korvausvelvollinen.

Pykälän 2 momentin mukaan korvausta voidaan sovitella, jos täysi korvausvelvollisuus harkitaan kohtuuttoman raskaaksi rikkomuksen laatu, vahingon laajuus, osapuolten olosuhteet ja muut seikat huomioon ottaen. Mahdollisuus sovitteluun on tarpeellinen ja yleisen vahingonkorvausoikeuden edellyttämä. Sovittelussa huomioon otettavia seikkoja voivat olla esimerkiksi teleyritysten koko ja niiden liiketoiminnan laajuus, vahingon aiheuttaneen teon tahallisuuden aste ja muut asiaan vaikuttaneet erityiset olosuhteet.

Pykälän 3 momentin mukaan oikeus korvaukseen vanhenee, jollei korvauskannetta ole pantu vireille kolmen vuoden kuluessa siitä, kun teleyritys sai tiedon tai sen olisi pitänyt saada tieto vahingon ilmenemisestä

Pykälän 4 momentin mukaan tuomioistuimien voi käsitellessään 1 momentissa tarkoitettua korvauskannetta pyytää Viestintäviraston lausuntoa asiassa. Koska vahingonkorvaus perustuisi Viestintäviraston asettaman velvollisuuden rikkomiseen, Viestintäviraston kuuleminen asiassa saattaa olla tarpeen.

Ehdotettu säännös vastaa pääosin kilpailun rajoituksista annetun lain (480/1992) 18 a §:ssä olevaa sääntelyä. Ehdotetun säännöksen mukaan korvausvelvollisuus rajoittuu kuitenkin ainoastaan välittömiin vahinkoihin.

15 luku. Voimaantulo- ja siirtymäsäännökset

139 §. *Voimaantulo*. Pykälän 1 momentissa on tavanomainen säännös lain voimaantuloajasta. Lain ehdotetaan tulevaksi voimaan mahdollisimman pian sen jälkeen, kun laki on hyväksytty ja vahvistettu, kuitenkin viimeistään 25 päivänä heinäkuuta 2003, jolloin sähköistä viestintää koskevien direktiivien kansallinen täytäntöönpano-aika päättyy.

Pykälän 2 momentin mukaan lailla kumotaan 30 päivänä huhtikuuta 1997 annettu viestintämarkkinalaki siihen myöhemmin tehtyine muutoksineen. Kumottavaan viestintämarkkinalakiin perustuvat teleyritysten oikeudet ja velvollisuudet pysyvät kuitenkin edelleen voimassa, kunnes Viestintävirasto on ensimmäistä kertaa tehnyt tämän lain 16 §:n mukaisen markkina-analyysin ja sen seu-

rauksena asettanut teleyrityksille tämän lain mukaiset oikeudet ja velvollisuudet. Tarvittaessa teleyrityksen kumottavaan viestintämarkkinalakiin perustuvien velvollisuuksien päättyminen vahvistetaan Viestintäviraston erillisellä päätöksellä.

Pykälän 2 momentin säännöksellä pannaan täytäntöön puitedirektiivin 27 artikla, käyttöoikeusdirektiivin 7 artikla, valtuutusdirektiivin 17 artikla ja yleispalveludirektiivin 16 artikla. Direktiivien siirtymäsäännöksissä edellytetään, että jäsenvaltiot pitävät voimassa olevaan lainsäädäntöön perustuvat teleyritysten oikeudet ja velvollisuudet voimassa siihen asti, kunnes uuden lain mukainen järjestelmä on käynnistynyt tehokkaasti ja ensimmäiset uuden sääntelyjärjestelmän mukaiset markkinamäärittelyt ja markkina-analyysit sekä huomattavaa markkinavoimaa koskevat päätökset on tehty. Siirtymäsäännöksellä varmistetaan se, että viestintämarkkinoilla ei pääse kahden perusteiltaan erilaisen järjestelmän välisenä siirtymäaikana syntymään tilannetta, jossa teletointaan ei kohdistuisi minkäänlaisia velvoitteita. Koska voi olla teleyrityksiä, joita ei enää uuden sääntelyjärjestelmän mukaan nimetä huomattavan markkinavoiman yrityksiä ja koska voi olla jossain määrin epäselvää, missä vaiheessa ensimmäinen kierros markkinamäärittelyjä ja markkina-analyysijä on päättynyt, teleyrityksellä olisi säännöksen mukaan oikeus tarvittaessa saada Viestintävirastolta erillinen päätös, jolla kumottavaan viestintämarkkinalakiin perustuvien velvollisuuksien vahvistetaan päättyneen.

Pykälän 3 momentissa on tavanomainen säännös mahdollisuudesta ryhtyä lain täytäntöönpanon edellyttämiin toimiin ennen lain voimaan tuloa.

140 §. *Eräiden aikaisempien säännösten soveltaminen.* Ehdotuksessa luovutaan kauko- ja kansainvälisen puhelintoiminnan jäännösviestinnän sääntelystä. Asiaa on käsitelty tarkemmin yleisperustelujen alajaksossa keskeiset ehdotukset (3.2.6.). Nykyisin jäännösviestintä pitää ohjata satunnaisesti eri palveluntarjoajien verkkoihin näiden markkinaosuuksien mukaisessa suhteessa. Kun sääntely poistuu, liittymäsopimuksen tehnyt teleyritys saa ohjata jäännösviestinnän valitsemansa palveluntarjoajan verkkoon.

Pykälän 1 momentin mukaan jäännösviestintää sääntelevää teleyritysten televerkkojen ja -palvelujen yhteenliittämisestä annetun liikenne- ja viestintäministeriön päätöksen (1393/1997) 24 §:ää sovelletaan kuitenkin 31 joulukuuta 2003 saakka. Siirtymäaika on tarpeen, jotta teleyritykset kykenevät joustavasti sopeuttamaan toimintansa uuteen järjestelmään.

Pykälän 2 momentin mukaan lain voimaan tullessa vireillä olevan hallintoasian käsitteilyyn sovelletaan tämän lain voimaan tullessa voimassa olleita säännöksiä.

Pykälän 3 momentin mukaan lain voimaan tullessa voimassa ollut telealuejako pysyy voimassa kunnes sitä muutetaan tämän lain 46 §:n mukaisesti.

Pykälän 4 momentin mukaan lain 134 §:n estämättä verkkopalvelua kaapelitelevisioverkossa tarjoavan teleyrityksen on 31 päivään elokuuta 2010 saakka siirrettävä ilman korvausta:

1) mainitun pykälän 2 momentin 1 kohdassa tarkoitettut ohjelmistot, joita tarjotaan tämän lain voimaan tullessa voimassa olevan valtakunnallisen ohjelmistoluvan nojalla; sekä

2) tiettyä ohjelmistoon sisältyvää ohjelmaa varten toimitetun aineiston, ohjelmistoihin liittyvät mainokset sekä muut ohjelmistoihin kuuluvat vastaavat palvelut.

Käytännössä kaapelitelevisioyritysten tulee jaella nykyiset valtakunnalliset kaupalliset maksuttomat televisiokanavat korvauksetta voimassa olevien digitaalisten televisio-toimilupien voimassaolon ajan. Siirtymäsäännös koskee sekä analogisia että digitaalisia maksuttomia valtakunnallisia kanavia, koska niitä on tarkoituksenmukaista tarkastella kokonaisuutena.

Nykyisin myös kaupalliset vapaasti vastaanotettavat kanavat on välitettävä maksutta. Jakeluvälitteeseen sovellettava siirtymäsäännös on tarpeen toisaalta katsojien ja toisaalta toimiluvan haltijoiden oikeuksien turvaamiseksi.

Yleispalveludirektiivin mukaan siirtovelvoitetta on tarkasteltava säännöllisesti. Uuden tarkastelun voidaan arvioida olevan tarpeen vuoden 2008 tienoilla, jolloin tilannetta voidaan arvioida kokonaisuutena uudelleen. Velvoitteen arviointi ei ole tarkoituk-

senmukaista keskellä digitaalista murrosta. Siirtovelvoitteen muutos vaikuttaa keskeisesti toimijoiden toimintaedellytyksiin ja toiminnan perusteisiin. On kohtuullista säilyttää tällaiset toimiluvan haltijan kannalta keskeiset olosuhteet sellaisina kuin ne ovat toimilupa myönnettäessä olleet.

Pitkällä siirtymäajan järjestelyllä otetaan huomioon myös katsojan oikeus, jonka turvaamisesta siirtovelvoitteessa on perimmältään kyse. Sääntelyn muutoksella ei ole tarkoitus puuttua katsojan mahdollisuuksiin nähdä nykyiset kanavat, ja sekä vallitseva analoginen siirtojärjestelmä että myös nykyiset vastaanotinlaitteet ovat käytössä vielä useita vuosia. Niin ikään muun muassa sopimukset kaapelitelevisioverkkoon liittymisestä on tehty uskoen, että siirtovelvoitteella varmistetaan tiettyjen lähetysten näkyminen. Kaapelilähetyksien luominen ja omista antennista luopuminen verkkoon liittyttäessä on perustunut sille edellytykselle, että kaapelitelevisioverkkojen välityksellä saatetaan kattavasti vastaanottajan saataville valtakunnalliset televisiokanavat.

Yleisradio Oy:n ohjelmistoihin ehdotettua 134 §:n 1 momentin mukaista jakeluvelvoitetta ryhdytään soveltamaan heti lain tullessa voimaan.

Yleisradio Oy:n julkisen palvelun velvoitetta on laajennettu koskemaan oheis- ja lisäpalveluita viestintämarkkinoita koskevan lainsäädännön kokonaisuudistuksen ensimmäisen vaiheen yhteydessä. Siksi on tarpeen turvata selkeästi myös oheis- ja lisäpalveluiden siirto saattamalla muutos voimaan niiden osalta ilman siirtymäaikaa.

Maksutelevisiopalveluiden ei ole tulkittu kuuluvan must carry -velvoitteen piiriin voimassa olevan lain mukaan. Koska ne tulisi ehdotuksen mukaan siirtää ja siirrosta voidaan sopia enintään kustannussuuntautunut korvaus, ei muutosta ole syytä siirtymäsäännöksiin lykätä.

141 §. *Verkkolupaa koskevat siirtymäsäännökset.* Pykälän 1 momentin mukaan lain voimaan tullessa voimassa oleva verkkolupa on voimassa myönnetyn toimilupakauden ajan. Siten 1 päivänä heinäkuuta 2002 voimaan tulleen viestintämarkkinalain nojalla myönnettyjä verkkolupia ei aiota saattaa uudelleen haettavaksi. Lain voimaan tullessa

voimassa olevaan verkkolupaan voidaan kuitenkin tarvittaessa soveltaa lain 12 §:n toimiluvan peruuttamista koskevia säännöksiä. Säännös on tarpeen, koska ilman nimenomaista säännöstä olisi jossain määrin epäselvää, voidaanko vanhan lain mukaiset toimiluvat selkeissä väärinkäyttötilanteissa peruuttaa uuden lain säännöksessä tarkoitetuilla perusteilla.

Pykälän 2 momentin mukaan ennen lain voimaan tuloa toiminnassa olevassa viranomaisverkossa tämän lain 4 §:n 2 momentissa tarkoitettua verkkopalvelua tarjoavan yrityksen tai muun yhteisön tulee hakea tämän lain 4 §:n 2 momentin mukaista verkkolupaa kahden kuukauden kuluessa lain voimaantulosta. Verkkolupahakemuksessa on esitettävä selvitys kyseisen viranomaisverkon käyttäjäryhmistä. Liikenne- ja viestintäministeriö hyväksyy nämä käyttäjäryhmät, jos ne täyttävät lain 2 §:ssä mainitut edellytykset. Liikenne- ja viestintäministeriön verkkolupaa koskeva päätös on tältä osin valituskelpoinen hallintopäätös.

142 §. *Eräitä selvityksiä ja ilmoituksia koskevat siirtymäsäännökset.* Pykälän 1 momentin mukaan selvitys muun kuin tämän lain 4 §:n 2 momentissa tarkoitettun viranomaisverkon käyttäjäryhmistä on toimitettava liikenne- ja viestintäministeriölle kuuden kuukauden kuluessa tämän lain voimaan tulosta. Liikenne- ja viestintäministeriö hyväksyy nämä käyttäjäryhmät, jos ne täyttävät lain 2 §:ssä mainitut edellytykset.

Pykälän 2 momentin mukaan lain voimaan tullessa teletointailmoituksen voimassa olevan viestintämarkkinalain nojalla tehnyt teleyritys on velvollinen tekemään tämän lain 13 §:n mukaisen teletointailmoituksen Viestintävirastolle kahden kuukauden kuluessa lain voimaantulosta. Velvollisuus on tarpeen, koska teletointailmoituksen vastaanottava viranomaisvaihtuu liikenne- ja viestintäministeriöstä Viestintävirastoksi. Velvollisuus tehdä teletointailmoitus uudelleen uuden lain mukaisena ei myöskään ole teleyrityksen kannalta kohtuuton vaatimus.

Pykälän 3 momentin mukaan teleurakoitsija, jolla on tämän lain voimaan tullessa voimassa olevan lain mukainen teleurakointia koskeva valtuutus, ei ole velvollinen teke-

mään tämän lain 137 §:n 2 momentissa tarkoitettua ilmoitusta Viestintävirastolle. Ilmoitusvelvollisuuden asettaminen 550 markkinoilla jo toimivalle teleurakoitsijalle on tarpeetonta, koska ilmoituksen ainoa tarkoitus on se, että valvontaviranomainen saa tiedon markkinoilla toimivista elinkeinonharjoittajista. Koska Viestintävirasto on voimassa olevien säännösten perusteella valtuutanut kaikki markkinoilla nykyisin toimivat teleurakoitsijat, se ei tarvitse tällaista informaatiota enää tarvitse.

143 §. *Seuraamusmaksua ja valvontamaksua koskevien säännösten soveltaminen.* Pykälän 1 momentin mukaan seuraamusmaksua koskevia säännöksiä sovelletaan lain voimaan tulon jälkeen tapahtuneeseen tekoon tai laiminlyöntiin.

Pykälän 2 momentin mukaan lain 15 §:ssä ja 137 §:ssä tarkoitettua valvontamaksua ryhdytään perimään 1 päivä tammikuuta 2004 lukien. Siirtymäsäännös on perusteltu, koska valvontamaksun laskeminen ja periminen kesken kalenterivuoden aiheuttaisi tarpeettomia ongelmia teleyrityksille ja Viestintävirastolle.

1.2. Laki televisio- ja radiotoiminnasta annetun lain muuttamisesta

3 §. *Soveltamisala.* Pykälän 1 momentista poistetaan viittaus 42 §:ään, jossa säädetään velvollisuudesta eräiden televisio- ja radiolähetysten jakeluun. Viittaus on tarpeeton, koska 42 § kumotaan ja säännös siirtovelvoitteesta sisällytetään uuteen viestintämarkkinalakiin.

4 §. *Soveltamisalan rajoitukset.* Pykälässä säädetään siitä, millaiseen toimintaan lakia ei sovelleta. Esityksessä pykälää selkeytetään ja soveltamisalan rajoituksiin tehdään pienehköjä muutoksia. Voimassa olevan lain mukaan valtioneuvoston päätöksellä annetaan tarkemmat säännökset siitä, mitä on pidettävä vähäisenä toimintana. Valtuutus ei ole käytännössä ollut tarpeen, ja se ehdotetaan poistettavaksi. Soveltamisalan rajoitukset säädetään näin suoraan lain tasolla.

Lain soveltamisalan ulkopuolelle ehdote-

taan suljettavaksi toiminta televerkoissa, joissa ohjelmistoja voi samanaikaisesti seurata enintään 2 000 liittymän kautta. Voimassa olevan lain ulkopuolelle jäävät verkot, joissa on enintään 250 liittymää. Muutoksella poistetaan lain piiristä esimerkiksi pienet yhteis-antenniverkot, koska niissä harjoitettava toiminta on lain soveltamisalan kannalta vähäistä. Jakeluteknisten rajoitusten vuoksi lain ulkopuolelle jäisi myös nykymuotoinen televisio- ja radio-ohjelmien jakelu internet-verkon kautta. Ohjelmien samanaikainen seuraaminen internetissä ei ole laajasti mahdollista olemassa olevin tekniikoin.

Nykymääritelmässä ei oteta erikseen huomioon pienitehoisilla lähettimillä tilapäisesti harjoitettavaa analogista radiotoimintaa. Esimerkiksi ulkoilmatapahtumassa saatetaan tarvita erillistä pienitehoista lähetintä, jotta lähetys saadaan yleisön kuuluville. Lain soveltaminen tällaiseen toimintaan ei ole tarkoituksenmukaista. Siksi soveltamisalan ulkopuolelle ehdotetaan rajattavaksi säteilytehoaan 1 kilowatin televisiolähettimillä ja 50 watin radiolähettimillä harjoitettava analoginen, enintään kolme kuukautta kestävä toiminta.

Lisäksi pykälän johdantolauseen sanamuotoa selvennetään, mutta sisältöä ei muuteta. Lain 19 § lapsille haitallisista televisio-ohjelmista soveltuisi edelleen myös sellaiseen toimintaan, johon lakia ei muuten sovelleta. Tällainen toiminta voitaisiin myös keskeyttää 38 §:n perusteella, kuten aiemminkin. Samoin 1 kohtaa selkiytetään kielellisesti.

Ehdotetun pykälän 2 momentin mukaan lain 7 §:n 2 ja 3 momentissa tarkoitettuun televisio- tai radiotoiminnan harjoittamiseen ei sovelleta tämän lain 10 ja 11 §:ää, 13 §:n 1 ja 2 momenttia, 14, 16 ja 17 §:ää. Ehdoteissa 7 §:n 2 ja 3 momentissa säädetään Viestintävirastolle oikeus myöntää toimilupia lyhytaikaiseen ja pienimuotoiseen televisio- ja radiotoimintaan. Näitä toimilupia myönnettäessä ei harkita 10 §:ssä säädettyjen kriteerien täyttymistä, vaan ne myönnetään 7 §:ssä määritellyin perustein. Toimilupaan ei ole tarpeen liittää sellaisia erityisiä määräyksiä, joista säädetään 11 §:ssä. Myöskään 13 §:n soveltaminen ei ole tarpeen, koska lyhyen ajan voimassa olevan toimiluvan haltijan vaihdoksella ei ole samanlaista merkitystä

kuin pitkäaikaisen toimiluvan siirrolla. Selvyyden vuoksi myös lyhytaikaiseen toimilupa- sovelletaan kuitenkin konkurssitapausten varalta säädettyä 13 §:n 3 momenttia. Viestintäviraston myöntämien toimilupien lyhytaikaisuuden vuoksi myöskään toimiluvan raukeamista koskevalla 14 §:llä ei voida käytännössä katsoa olevan merkitystä. Lain 16 ja 17 § koskevat eurooppalaisille ohjelmille ja riippumattomien tuottajien ohjelmille varattavaa osuutta. Pykälät jäisivät niin ikään käytännössä merkityksettömäksi lyhytaikaisessa toiminnassa, koska kiintiöiden toteutumista tarkastellaan vuosittaisesta ohjelmistosta.

Lyhytkestoista ja pienimuotoista toimintaa koskisi muuten sama sääntely kuin televisio- ja radiotoimintaa yleensä.

6 §. *Sijoittautuminen eräissä poikkeustapauksissa.* Pykälän rakennetta ehdotetaan selkiytettäväksi. Säännöksen sisältöä ei sen sijaan muuteta. Pykälän perusteella arvioidaan vain sellaisia yrityksiä, jotka eivät ole sijoittautuneet ETA-valtioon tai Euroopan neuvoston televisioyleissopimuksen ratifioineeseen valtioon. Se tulee sovellettavaksi, jos 5 §:n perusteella ei voida ratkaista, mihin valtioon televisio toiminnan harjoittaja on sijoittautunut.

7 §. *Oikeus televisio- ja radiotoiminnan harjoittamiseen.* Televisio- ja radiotoiminnan harjoittamiseen vapaasti etenevien radioaaltojen välityksellä vaaditaan voimassa olevan lain mukaan valtioneuvoston myöntämä toimilupa. Muusta televisio- ja radiotoiminnasta on tehtävä ilmoitus Viestintävirastolle.

Säännöstä ehdotetaan muutettavaksi siten, että toimilupa lyhytaikaiseen tai pienimuotoiseen televisio- tai radiotoimintaan maanpäällisessä joukkoviestintäverkossa haetaan Viestintävirastolta.

Ehdotetun 7 §:n 2 momentin mukaan toimilupa lyhytaikaiseen, korkeintaan kolme kuukautta kestäväan analogiseen radiotoimintaan on haettava Viestintävirastolta. Nykyisin toimiluvan lyhytaikaiseen radiotoimintaan myöntää liikenne- ja viestintäministeriö. Tällaisia toimilupia myönnetään muun muassa erilaisiin yleisötapahtumiin ja oppilaitosten tilapäisiin radiolähetyksiin. Niitä haetaan vuosittain joitakin kymmeniä; vuonna 2001 niiden määrä oli 42. Lyhytaikainen

toimilupa ei vaadi poliittista harkintaa, vaan se voidaan myöntää, jos tarkoitukseen on osoitettavissa sopiva taajuus. Lyhytaikaista toimintaa koskevan toimilupahakemuksen käsittely myös vaatii sellaista työtä, joka käytännössä kuuluu nykyisinkin Viestintäviraston tehtäviin. Taajuushallinnosta vastaavana viranomaisena Viestintäviraston on tarkistettava, onko toimintaan osoitettavissa taajuu- det. Mainituista syistä lyhytaikaiset radio- toimiluvat olisi tarkoituksenmukaista käsitellä liikenne- ja viestintäministeriön sijaan Viestintävirastossa.

Voimassa olevan lain mukaan kaikkeen maanpäällisessä joukkoviestintäverkossa harjoitettavaan televisio toimintaan vaaditaan valtioneuvoston myöntämä toimilupa. Esityksessä kevennetään toimilupamenettelyä digitaalisen televisio toiminnan osalta siten, että Viestintävirasto voi myöntää toimiluvan myös lyhytaikaiseen, enintään kolme kuukautta kestäväan televisio toimintaan digitaalisessa maanpäällisessä joukkoviestintä- verkossa. Viestintävirasto voisi samoin myöntää toimiluvan sellaiseen digitaaliseen televisio toimintaan, jonka viikoittainen kesto on enintään neljä tuntia. Uuden toimilupa- muodon avulla helpotettaisiin digitaalisen maanpäällisen joukkoviestintäverkon käyttämistä pienimuotoiseen ja lyhytaikaiseen toimintaan. Oletettavaa on, että tällaisen toimiluvan nojalla harjoitettaisiin jossain määrin vastaavaa toimintaa kuin lyhytaikaisen radiotoimiluvan nojalla. Näin esimerkiksi erilaiset oppilaitokset voisivat päästä kokeilemaan televisio toimintaa maanpäällisissä tele- visio verkoissa. Ehdotuksella arvioidaan olevan myönteisiä vaikutuksia myös digitaaliseen televisio toimintaan yleisesti.

Esityksen mukaan myös enintään neljä tun- tia viikossa vaativaa digitaalista radiotoimin- ta voitaisiin harjoittaa Viestintäviraston myöntämän toimiluvan nojalla.

Esityksen mukaan televisio toiminnan harjoittaminen analogisessa maanpäällisessä joukkoviestintäverkossa vaatisi edelleen val- tioneuvoston toimiluvan. Pienimuotoiseen tai lyhytaikaiseen analogiseen televisio- toimintaan ei ole ollut nähtävissä tarvetta, koska televisio toiminta vaatii radiotoimin- taan verrattuna suurempia investointeja.

Viestintäviraston on ehdotuksen mukaan

myönnettävä toimilupa analogisessa maanpäällisessä joukkoviestintäverkossa harjoitettavaan radiotoimintaan, jos toimintaan on osoitettavissa taajuus eikä ole perusteltua syytä epäillä, että toiminta olisi televisio- tai radiotoimintaa koskevan lainsäädännön vastaista. Viestintävirastolla ei siis olisi vapaata harkintavaltaa toimilupahakemuksia käsitellessään, vaan päätösten tulisi perustua oikeusharkintaan.

Digitaalisessa maanpäällisessä joukkoviestintäverkossa harjoitettavaan toimintaan toimilupa myönnetään ehdotetun 3 momentin mukaan taajuuksista riippumatta. Tällaisen toimiluvan saaja voi sopia toimintaan tarvittavasta taajuudesta viestintämarkkinalain mukaisen verkkoluvan haltijan kanssa. Ohjelmistolupa ei siis anna oikeutta vaatia taajuuksien käyttöä, vaan siitä on sovittava kaupallisista perusteista. Toimilupa voitaisiin myöntää, jos ei ole perusteltua syytä epäillä hakijan rikkovan tämän lain tai muun televisio- tai radiotoimintaa koskevan lain säännöksiä.

Pitkäaikaista tai muuta valtioneuvoston myöntämän toimiluvan vaativaa televisio- tai radiotoimintaa ei voitaisi harjoittaa käyttämällä hyväksi säännöksiä lyhytaikaiseen tai pienimuotoiseen toimintaan myönnettävistä toimiluvista. Toimilupia ei voitaisi myöntää siten, että esimerkiksi lyhytaikaisia toimilupia olisi useita peräkkäin tai enintään neljän tunnin ohjelma-ajan sallivia toimilupia olisi useita saman haltijan käytössä samanaikaisesti. Tällaisella toiminnalla rikottaisiin tämän lain toimilupaa koskevia säännöksiä.

Muissa kuin pykälän 2 ja 3 momentin mukaisissa toimiluvissa toimilupaviranomaisena olisi ehdotetun 1 momentin mukaan edelleen valtioneuvosto. Myös ilmoitusvelvollisuus muusta kuin toimiluvanvaraisesta toiminnasta säilyisi entisellään, mutta ilmoitusta koskeva säännös siirrettäisiin eri pykälään.

Pykälään tehdään myös terminologinen muutos, joka johtuu ehdotetussa viestintämarkkinalaissa käyttöön otettavista termeistä. Toimiluvanvaraiseksi televisio- ja radiotoiminnaksi määriteltäisiin maanpäällisessä joukkoviestintäverkossa harjoitettava toiminta. Ehdotetun viestintämarkkinalain 2 §:ssä joukkoviestintäverkko määritellään viestintäverkoksi, jota pääasiassa käytetään televisio-

ja radio-ohjelmistojen tai muun kaikille vastaanottajille samanlaisena välitettävän aineiston lähettämiseen tai tarjolla pittoon. Maanpäällisellä joukkoviestintäverkolla puolestaan tarkoitetaan joukkoviestintäverkkoa, joka on toteutettu vapaasti etenevien radioaaltojen välityksellä.

7 a §. *Yleisradio Oy:n oikeus televisio- ja radiotoiminnan harjoittamiseen.* Säännös Yleisradio Oy:n oikeudesta harjoittaa televisio- ja radiotoimintaa ehdotetaan siirrettäväksi 7 §:stä erilliseen 7 a §:ään lakitekniisten syiden vuoksi. Lyhytaikaisia toimilupia koskevan sääntelyn vuoksi 7 § muodostuisi muutoin liian laajaksi.

Pykälään tehdään uudesta viestintämarkkinalaista johtuva viittaustekninen muutos. Viittaus kapasiteetin varaamisvelvollisuuteen on muutettava koskemaan viestintämarkkinalain 10 §:n 3 momenttia.

7 b §. *Ilmoitus Viestintävirastolle.* Pykälän mukaan muusta kuin 7 ja 7 a §:ssä tarkoitusta televisio- ja radiotoiminnan harjoittamisesta on ennen toiminnan aloittamista tehtävä 15 §:n 1 momentin mukainen ilmoitus Viestintävirastolle. Ilmoitusvelvollisuus koskee siten muun muassa kaapelitelevisioverkossa harjoitettavaa toimintaa. Säännös ilmoitusvelvollisuudesta säilyy lakitekniisiä muutoksia lukuun ottamatta entisellään. Säännös siirretään erilliseen pykälään, jotta 7 § ei muodostu liian laajaksi. Lisäksi pykäläviittauksia on 7 §:n purkamisen vuoksi muutettava.

9 §. *Toimilupaviranomainen.* Pykälään tehdään ehdotettua 7 §:n muutosta vastaava muutos. Pääsäännön mukaan valtioneuvosto myöntää edelleen toimiluvan televisio- tai radiotoiminnan harjoittamiseen maanpäällisessä joukkoviestintäverkossa. Viestintävirasto taas myöntää toimiluvan 7 §:n 2 ja 3 momentin mukaiseen lyhytaikaiseen tai pienimuotoiseen toimintaan. Viraston ei tarvitse julistaa toimilupaa haettavaksi. Myöskään voimassa olevan säännöksen mukaan enintään kolmen kuukauden ajaksi myönnettävää toimilupaa ei julisteta haettavaksi.

10 a §. *Hakemusmaksu.* Lakiin ehdotetaan lisättäväksi säännös hakemusmaksusta, joka maksetaan hakemuksen yhteydessä. Maksun suuruus on 2 000 euroa niissä tapauksissa, joissa toimintaan vaaditaan valtioneuvoston

myöntämä toimilupa. Nykyisin toimilupahakemuksista ei peritä maksuja. Hakemusmaksun avulla pyritään torjumaan pilailutarkoituksessa tehdyt hakemukset, jotka aiheuttavat turhaa työtä ja kustannuksia. Esitetty maksu vastaa viestintämarkkinalaissa käyttöön otettavaa maksua, ja sääntelyä perustellaan tarkemmin viestintämarkkinalain 7 §:n yhteydessä.

Viestintävirastossa käsiteltävistä toimilupahakemuksista ehdotetaan perittäväksi 100 euron suuruinen hakemusmaksu. Nämä toimiluvat myönnetään lyhytkestoiseen tai muuten pienimuotoiseen toimintaan suoraan laista ilmenevin perustein. Tämän vuoksi ne aiheuttavat selvästi vähemmän työtä kuin muut, valtioneuvoston käsiteltäviksi vietävät toimiluvat. Siksi niistä myös peritään selvästi pienempi hakemusmaksu.

11 §. *Toimilupamääräykset.* Pykälän 2 momentin 4 kohta ehdotetaan kumottavaksi. Voimassa olevan 4 kohdan mukaan toimilupaviranomaisella on oikeus antaa määräyksiä, jotka koskevat viranomaistiedotusta ja toimintaa poikkeusoloissa. Kyseinen kohta ei enää ole tarpeen, koska poikkeusoloihin varautumisesta ja viranomaistiedotusten välittämisestä ehdotetaan säädettäväksi uusi 15 a §. Lisäksi teleyritysten varautumisvelvollisuudesta säädetään esityksen mukaan viestintämarkkinalaissa.

11 a §. *Toimilupamääräysten muuttaminen.* Lakiin ehdotetaan lisättäväksi uusi 11 a §, jossa säädetään toimilupamääräysten muuttamisen edellytyksistä. Ehdotetun pykälän mukaan toimilupamääräyksiä voidaan muuttaa toimiluvan haltijan hakemuksesta tai tämän suostumuksella. Niitä voidaan muuttaa myös ilman toimiluvan haltijan suostumusta silloin, kun se on teknisestä kehityksestä tai luvanvaraisen toiminnan toimintaedellytyksissä tapahtuvasta olennaisesta muutoksesta johtuvasta erityisestä syystä välttämätöntä. Säännös vastaa ehdotettua viestintämarkkinalain 11 §:n säännöstä.

Voimassa olevassa laissa ei ole säännöksiä toimilupaehtojen muuttamisesta. Sen sijaan digitaaliseen televisiotoimintaan myönnetty toimiluvat sisältävät ehdon, jonka mukaan valtioneuvosto voi toimiluvan haltijaa kuuluttuaan perustellusta syystä muuttaa toimiluvan ehtoja.

Mahdollisuus muuttaa toimilupamääräyksiä on televisio- ja radiotoiminnan alalla tärkeä nopean teknisen kehityksen vuoksi, samoin kuin telealallakin. Toimilupaa voitaisiin kuitenkin muuttaa ilman toimiluvan haltijan suostumusta vain poikkeustapauksissa. Säännöstä perustellaan tarkemmin viestintämarkkinalain 11 §:n yhteydessä. Kyseisen pykälän perusteluissa esitetään myös esimerkkejä tilanteista, joissa toimiluvan muuttaminen ilman suostumusta voisi tulla kyseeseen.

12 §. *Toimiluvan voimassaoloaika.* Pykälään lisätään lyhytaikaisten ja pienimuotoisten toimilupien voimassaoloa koskeva säännös. Enintään kolme kuukautta kestävään toimintaan myönnettävien toimilupien voimassaolo todetaan pykälässä selvyuden vuoksi. Pienimuotoinen, enintään neljä tuntia viikossa vaativaan toimintaan oikeuttava toimilupa voidaan myöntää enintään vuodeksi kerrallaan. Toimiluvan enimmäiskeston on oltava selvästi tavanomaista, valtioneuvoston myöntämää toimilupaa lyhyempi, koska pienimuotoinen toiminta on luonteeltaan tilapäisempää. Enimmäiskesto on rajoitettava myös sen vuoksi, että toimivalta toimilupien myöntämiseen on pääsäännön mukaan edelleen valtioneuvostolla. Sen valtaa päättää toimiluvista ei voisi kiertää pitkäkestoisilla pienimuotoisen toiminnan toimiluvilla.

13 §. *Toimiluvan siirtäminen toiselle.* Toimiluvan siirtoa koskevia säännöksiä muutetaan, koska sääntely on osoittautunut käytännössä liian rajoittavaksi. Televisio- ja radiotoiminnassa on havaittavissa, että yhtiöiden toimintaedellytysten turvaaminen saattaa vaatia mahdollisuutta muuttaa yhtiöiden omistussuhteita jossain määrin nykyistä joustavammin. Siksi tällaisten tilanteiden varalle säädettyä menettelyä on tarpeen keventää. Sananvapauden suojaamiseksi on kuitenkin välttämätöntä saattaa määräysvallan siirtymistä merkitsevät omistussuhteiden muutokset edelleen valtioneuvoston harkittaviksi.

Voimassa olevan lain mukaan toimilupa lakkaa olemasta voimassa, jos tosiasiallinen määräysvalta toimiluvan haltijaan nähden muuttuu. Esityksen mukaan toimilupa ei enää tällaisessa tapauksessa lakkaa, vaan valtioneuvosto voi peruuttaa toimiluvan. Valtioneuvosto harkitsisi tapauksittain, onko toimi-

luvan peruuttamiseen tarvetta. Toimiluvan haltijalle ehdotetaan säädettäväksi velvollisuus ilmoittaa toimilupaviranomaiselle välittömästi sellaisista tilanteista, joissa määräysvallan voidaan katsoa muuttuneen. Valtioneuvoston taas olisi tehtävä peruuttamista koskeva päätös kahden kuukauden kuluessa ilmoituksesta. Jos toimiluvan haltija suunnitelsi sellaisen sopimuksen tekemistä, jonka yhteydessä määräysvallan siirtyminen saataisi tulla kyseeseen, hän voisi viedä esisopimuksen valtioneuvoston käsiteltäväksi. Näin valtioneuvoston kanta saataisiin selville jo ennen lopullisen sopimuksen tekemistä.

Määräysvalta toimiluvan haltijaan nähden muuttuu, jos yrityksen omistaja vaihtuu kokonaan. Selkeiden omistajanvaihdosten lisäksi useissa tilanteissa, esimerkiksi omistussuoksien muuttuessa, on harkittava, onko määräysvallan muutos tapahtunut. Tällöin on tarkasteltava omistussuhteita ja muita määräysvaltaan vaikuttavia tekijöitä ja verrattava niitä toimilupaa haettaessa vallinneeseen tilanteeseen. Määräysvaltaan yhtiössä voivat vaikuttaa esimerkiksi osakassopimukset tai osakkeiden erilaiset äänimäärät. Määräysvallan muuttumisen kriteereitä ja eri tilanteiden tulkintaa ei muuteta, vaan sääntelyn sisältö säilyy tältä osin entisellään.

Pykälään lisätään uusi 2 momentti, jolla täsmennetään 1 momentin sääntelyä. Uuden momentin mukaan peruuttamisen edellytyksenä ei pidetä toimiluvan siirtämistä konsernin sisäisesti emoyhtiön ja sen täysin omistaman tytäryhtiön välillä. Esimerkiksi liiketoimintojen yhtiöittämisestä konsernin sisällä ei näin pidetä toimiluvan siirtona. Myös tällaisesta siirrosta on kuitenkin ilmoitettava toimilupaviranomaiselle.

Pykälän 3 momentti vastaa voimassa olevaa 2 momenttia. Toimilupa lakkaa olemasta voimassa, jos toimiluvan haltija asetetaan konkurssiin.

14 §. *Toimiluvan raukeaminen.* Voimassa olevan 14 §:n mukaan toimilupa raukeaa aina, jos toimintaa ei ole aloitettu vuoden kuluessa toimiluvan ensimmäisestä voimassaolopäivästä. Pykälää ehdotetaan muutettavaksi siten, että toimilupa ei välttämättä raukea, vaikka toimintaa ei aloitettaisi säädetysajassa. Jotta toimilupa ei raukeaisi, toimiluvan haltijan on esitettävä toiminnan edelly-

tyksiin liittyvä erityisen painava syy siihen, miksi toimintaa ei ole aloitettu, ja toimilupaviranomaisen on hyväksyttävä esitetty syy. Myös säännöllisen lähetystoiminnan keskeyttäminen 30 vuorokautta pitemmäksi ajaksi johtaa toimiluvan raukeamiseen, ellei erityisen painavaa syytä kyetä esittämään.

Toisaalta säännöksen vuoden mittainen määräaika ehdotetaan lyhennettäväksi kuuteen kuukauteen. Aikaa on tarpeen lyhentää, jotta toimiluvan voimassa pitämisen edellytyksiä voidaan tarkastella nykyistä aikaisemmin niissä tilanteissa, joissa toimintaa ei päästä lyhyessä ajassa aloittamaan. Jo joukkoviestintäverkkojen tarkoituksenmukainen käyttö edellyttää, että verkkojen kapasiteettia ei jouduta pitämään turhaan käyttämättömänä. Toimiluvan haltijan oikeuksia muutos ei vaaranna, koska toisaalta pykälään ehdotetun muutoksen johdosta lupa ei enää välttämättä raukea.

Pykälään tehtävillä muutoksilla pyritään tekemään sääntelystä jossain määrin nykyistä joustavampaa. Joustavampien säännösten tarve on tullut esiin käytännössä muun muassa digitaalisen televisiotoiminnan aloittamisen yhteydessä. Toimiluvan haltijalla saattaa olla hyväksyttävä syy siihen, ettei toimintaa ole aloitettu säädetyn ajan kuluessa. Esimerkkinä tällaisesta syystä voidaan mainita tilanne, jossa toiminnan edellyttämiä teknisiä laitteita ei ole kehitetty ennakoidussa ajassa eikä toimintaa ole siksi mahdollista aloittaa.

Jo sananvapausnäkökohdat vaativat, että toimilupaviranomaisella on oikeus harkita, voidaanko toimiluvan haltijan esittämää syytä pitää hyväksyttävänä. Tällainen harkintamahdollisuus palvelee myös tarkoituksenmukaisuusyytiä. Näin voidaan välttyä sellaisilta toimilupamenettelyiltä, joita ei voida pitää välttämättöminä. Kynnys toimiluvan pitämiseen voimassa on kuitenkin tarkoitettu korkeaksi, mikä ilmenee jo pykälän sanamuodosta. Pykälää sovellettaessa on tapauksittain harkittava, onko toimiluvan haltijan esittämää syytä juuri hänen toimintansa edellytyksiin nähden pidettävä erityisen painavana.

15 §. *Toimintaa koskeva ilmoitus.* Pykälän 1 momentti sisältää luettelon niistä tiedoista, jotka televisio- tai radiotoiminnan harjoittajan on sisällytettävä 7 b §:ssä tarkoitettuun

ilmoitukseen. Luetteloon ehdotetaan tehtäväksi pieni muutos. Momentin 1 kohdan mukaan ilmoituksen tulisi sisältää yhteystiedot, mutta tarvittavia yhteystietoja ei enää luettelaisi yksityiskohtaisesti. Ilmoituksen sisältö säilytetään ennallaan.

Esityksen mukaan pykälän 2 momentti muutetaan siten, että Viestintävirasto ei enää lähetä erikseen vahvistusta jokaisen ilmoituksen vastaanottamisesta. Siten myöskään televisio- tai radiotoiminnan harjoittajan ei enää tarvitse odottaa Viestintäviraston vahvistusta, vaan toiminnan voi aloittaa ilmoituksen tehtyään. Jos ilmoitus vaatii täydennyksiä, ne on luonnollisesti toimitettava Viestintävirastolle sen pyytessä niitä. Viestintävirastolla olisi kuitenkin velvollisuus lähettää televisio- tai radiotoiminnan harjoittajalle vahvistus ilmoituksen vastaanottamisesta, jos tämä sitä pyytää. Vahvistus ilmoituksesta saattaa olla toimijalle tarpeen muun muassa siksi, että toimija haluaa harjoittaa satelliittitoimintaa ulkomailla sijaitsevan linkin välityksellä. Myös tekijänoikeusjärjestöt saattavat vaatia toimijalta todistusta siitä, että tämä on ilmoittautunut radio- tai televisio-toiminnan harjoittajaksi, jolloin vahvistus on tarpeen. Viestintäviraston tulisi antaa vahvistus viikon kuluessa pyynnöstä.

Telehallintokeskuksen nimi on muutettu 1 päivästä syyskuuta 2001 alkaen viestintähallinnosta annetulla lailla Viestintävirastoksi. Tämän vuoksi viraston nimi muutetaan pykälän 2 ja 3 momentissa.

15 a §. *Velvollisuus varautua poikkeusoloihin ja välittää viranomaistiedotuksia.* Ehdotetun pykälän 1 momentin mukaan televisio- tai radiotoiminnan harjoittajan, jolla on 7 §:n 1 momentissa tarkoitettu toimilupa, on valmiussuunnittelulla ja poikkeusoloihin varautumisella huolehdittava siitä, että sen toiminta jatkuu mahdollisimman häiriöttömästi myös valmiuslaissa (1080/1991) tarkoitettuisa poikkeusoloissa sekä normaaliolojen häiriötilanteissa. Televisio- tai radiotoiminnan harjoittaja on myös velvollinen välittämään viranomaisten yleisölle esittämiä tiedotuksia korvauksetta, jos se on tarpeen ihmishengen tai omaisuuden pelastamiseksi taikka yhteiskunnan toiminnan turvaamiseksi.

Ehdotetussa 1 momentissa tarkoitettu varautumisvelvollisuus koskisi ohjelmatoimin-

nan jatkamista. Yleisradio Oy:n varautumisvelvoitteesta säädetään Yleisradio Oy:stä annetun lain 7 §:n 2 momentin 5 kohdassa. Kaupallisen televisiotoiminnan harjoittajien toimiluvat taas sisältävät ehdon, jonka mukaan toimiluvan haltija on velvollinen varautumaan jatkamaan televisiotoimintaansa myös poikkeusoloissa liikenne- ja viestintäministeriön antamien määräysten mukaisesti. Esityksessä varautumisen sääntely ehdotetaan nostettavaksi lain tasolle.

Yleisen turvallisuuden ja viestinnän jatkuvuuden turvaamisen kannalta on perusteltua, että useammat televisio- ja radiotoiminnan harjoittajat varautuvat jatkamaan ohjelma-toimintaansa poikkeusoloissa. Näin toiminnan jatkuvuus voidaan varmistaa parhaiten. Esityksen mukaan velvollisuus koskee niitä televisio- ja radiotoiminnan harjoittajia, joilla on valtioneuvoston myöntämä toimilupa. Velvoite on perusteltua rajata valtioneuvoston myöntämän toimiluvan nojalla toimiviin televisio- ja radiotoiminnan harjoittajiin, koska tämä riittää turvaamaan poikkeusoloissa tarpeellisen televisio- ja radiotoiminnan.

Voimassa olevan 11 §:n 2 momentin 4 kohdan mukaan toimilupaviranomaisella on oikeus antaa määräyksiä, jotka koskevat viranomaistiedotusta tai toimintaa poikkeusoloissa. Toimiluvat sisältävät poikkeuksetta määräyksen viranomaistiedotusten välittämisenvelvollisuudesta. Koska velvoite koskee kaikkia televisio- ja radiotoiminnan harjoittajia käytännössä yhtäläisesti, siitä on tarkoituksenmukaista säätää suoraan laissa.

Yleisradio Oy:n velvollisuudesta välittää viranomaistiedotuksia säädetään erikseen Yleisradio Oy:stä annetun lain 7 §:n 2 momentin 5 kohdassa sekä Yleisradio Oy:n velvollisuudesta välittää viranomaistiedotuksia annetussa asetuksessa (871/1994).

Ehdotetun 2 momentin mukaan tarkempia säännöksiä televisio- tai radiotoiminnan harjoittajan 1 momentissa tarkoitettua velvollisuudesta voidaan antaa valtioneuvoston asetuksella. Säännökset voivat koskea yhteiskunnan johtamisen tai turvallisuuden taikka elinkeinoelämän toimintakyvyn varmistamiseksi tarpeellista televisio- tai radiotoiminnan harjoittamista.

Pykälän 3 momentin mukaan liikenne- ja viestintäministeriö voi antaa televisio- tai ra-

diotoiminnan harjoittajan 1 momentissa tarkoitettua velvollisuutta koskevia ohjeita.

Pykälän 4 momentissa ehdotetaan säädettäväksi televisio- tai radiotoiminnan harjoittajan oikeudesta saada korvaus niistä kustannuksista, joita velvollisuuden täyttämisestä aiheutuu. Ehdotetun momentin mukaan huoltovarmuusrahastosta voidaan maksaa korvaus ainoastaan, jos kustannukset ovat televisio- tai radiotoiminnan harjoittajan toiminnan luonne ja laajuus huomioon ottaen huomattavia ja kustannukset aiheutuvat liikenne- ja viestintäministeriön pyynnöstä tilatuista teknisistä hyödykkeistä. Kustannusten korvaamisesta päättää liikenne- ja viestintäministeriö.

Velvollisuuksista ei arvioida aiheutuvan huomattavia kustannuksia, koska vastaavia velvollisuuksia on asetettu televisio- ja radiotoiminnan harjoittajille aiemmin toimiluvissa. Vähäisiä kustannuksia aiheutuu yritysten henkilökunnan kouluttamisesta.

Teleyritysten velvollisuudesta varautua poikkeusoloihin ja häiriötilanteisiin säädetään viestintämarkkinalain 90 §:ssä. Lisäksi varautumista koskevista tarkemmista säännöksistä säädetään 93 §:ssä ja varautumisesta aiheutuneista kustannuksista 94 §:ssä. Viestintämarkkinalain varautumissäännökset koskevat myös televisio- ja radiotoiminnan harjoittajia, koska ne kuuluvat telepalveluerytyksinä lain soveltamisalaan.

Ehdotetun pykälän 2 ja 3 momentti vastaavat sisällöltään soveltuvin osin viestintämarkkinalain 93 §:n 1 ja 2 momenttia. Pykälän 4 momentti puolestaan vastaa soveltuvin osin viestintämarkkinalain 94 §:ää. Siten kyseisten säännösten perustelut soveltuvat osin myös ehdotettuun pykälään.

16 §. *Ohjelmiston eurooppalaisuus.* Pykälän 2 momentin asetuksenantovaltuus täsmennetään säätämällä asetuksen antajaksi valtioneuvosto. Voimassa olevan 2 momentin mukaan tarkemmat säännökset eurooppalaisina pidettävistä ohjelmista annetaan asetuksella. Täsmennyksellä pyritään saattamaan valtuutussäännös perustuslain 80 §:n 1 momentin vaatimusten mukaiseksi. Asetuksenantovaltuus on jo nykyisellään sidottu televisiodirektiivin mukaiseen eurooppalaisen ohjelman määrittelyyn.

20 §. *Yksinoikeuksien käyttö.* Pykälän 3

momenttia muutetaan ensinnäkin uuden perustuslain vuoksi. Voimassa olevan momentin nojalla voitaisiin yhteiskunnallisesti merkittävien tapahtumien luettelosta säätää tarvittaessa valtioneuvoston päätöksellä. Jos tällainen luettelo laaditaan, siihen valitut tapahtumat tulee välittää Suomen alueelle siten, että merkittävä osa yleisöstä voi seurata niitä vapaasti vastaanotettavissa olevassa muodossa kokonaan tai osittain joko suorana tai nauhoitettuna lähetyksenä. Tällaisen luettelon laatimista on pidettävä yleisesti velvoittavana sääntelynä, joten siitä tulee säätää valtioneuvoston asetuksella.

Lisäksi 3 momentissa ehdotetaan määriteltäväksi, mitä pidetään merkittävänä osana yleisöstä. Määritelmä nostetaan lakiin televisio- ja radiotoiminnasta annetun asetuksen (14/1999) 4 §:stä. Yleisön merkittävän osan määrittely liittyy kiinteästi siihen, milloin lähetyksen välittämisvelvollisuuden voidaan katsoa täyttyneen. Lähetyksen välittämisen velvollisuuden sääntelyllä taas pyritään varmistamaan yleisön oikeus nähdä yhteiskunnallisesti merkittävänä katsottujen tapahtumien televisiointi. Siksi siitä tulee säätää lain tasolla. Lähetys katsottaisiin välitetyksi merkittävälle osalle yleisöä, jos 90 prosenttia väestöstä voi vastaanottaa lähetyksen ilman erillistä korvausta. Säännös vastaisi mainittua asetuksen pykälää lukuun ottamatta vastaanotinlaitteita koskevaa edellytystä. Asetuksen 4 §:n määritelmän mukaan lähetyksen tulee olla vastaanotettavissa tavномаisten vastaanotinlaitteiden avulla. Maininta poistetaan määritelmästä, koska se aiheuttaa tulkinnanvaraisuutta nykyisten vastaanotinlaitteiden monimuotoisuuden vuoksi.

Pykälän 4 momenttiin tehdään vähäinen muutos. Selvyyden vuoksi momentin ensimmäisessä virkkeessä käytettäisiin ilmausta lähetysoikeuksien luovuttaminen nykyisen lähetysoikeuksien antamisen sijasta. Yksinoikeuden hankkinut televisioiminnan harjoittaja on täten esityksen mukaan velvollinen luovuttamaan toiselle televisioiminnan harjoittajalle oikeuden tapahtuman lähettämiseen pyydettyäessä. Muutoksella halutaan selvittää sitä seikkaa, että yksinoikeuden haltijan ei voimassa olevan säädöksenkään mukaan tarvitse antaa oikeutta maksutta, vaan hänellä on oikeus luovutuksesta maksetta-

vaan korvaukseen. Oikeus voidaan luovuttaa myös jaettuna, jolloin sekä alkuperäinen yksinoikeuden haltija että luovutuksen saaja voivat lähettää tapahtuman.

Lisäksi 4 momentissa esiintyvä sana tilaisuus ehdotetaan yhtenäisyyden vuoksi korvattavaksi sanalla tapahtuma.

20 a §. *Yksinoikeuksien käyttöä koskeva menettely.* Lakiin ehdotetaan lisättäväksi uusi pykälä, jolla täydennetään 20 §:n yksinoikeuksien käyttöä koskevaa sääntelyä. Viestintävirasto voi esityksen mukaan määrittellä oikeuden luovutuksessa käytettävän korvauksen, jos asia tuodaan viraston käsiteltäväksi. Kuten 20 §:n 4 momentissa säädetään, luovutuksesta on saatava täysi korvaus. Täyden korvauksen on perustuttava kilpailuilla markkinoilla vastaavista oikeuksista maksettaviin hintoihin. Viestintävirasto voi asettaa päätöksessään myös oikeuden luovuttamista koskevia teknisiä ehtoja.

Sen, joka haluaa oikeuden tapahtuman televisiointiin, on toimittava 20 §:n 4 momentin mukaan. Jos yksinoikeuden haltija ja oikeutta 20 §:n 4 momentin mukaan pyytänyt televisiotoiminnan harjoittaja eivät pääse luovutuksesta sopimukseen, kummallakin on mahdollisuus halutessaan viedä asia Viestintäviraston käsiteltäväksi. Tämä on tehtävä viimeistään kolme kuukautta ennen tapahtuman alkua. Jos kyseistä määräaikaa ei noudateta, Viestintävirasto ei voi ottaa asiaa käsiteltäväkseen. Asian luonteen vuoksi määräaikoja on noudatettava tiukasti ja käsittely on oltava nopeaa. Säännöksen tavoite vesityy, jos tapahtuma ehditään televisioida ennen kuin täytäntöönpanokelpoinen ratkaisu on tehty.

Yksinoikeuksien käyttöä koskeva järjestelmä on luotu televisiodirektiivillä ja Euroopan neuvoston televisioyleissopimuksella. Järjestelmän tarkoituksena on turvata kussakin valtiossa kansallisesti merkittävien tapahtumien televisioinnin laaja näkyvyys maksuttomilla kanavilla. Kukin valtio voi laatia luettelon niistä tapahtumista, joiden tulee näkyä maassa määritellyssä laajuudessa. Luettelo on laadittu tähän mennessä vain joissakin Euroopan valtioissa. Suomessa ei toistaiseksi ole pidetty tarpeellisenä määrittellä, mitkä tapahtumat ovat pykälässä tarkoitettulla tavalla yhteiskunnallisesti merkittäviä. Pykä-

lällä on tarkoitus turvata tapahtuman televisioinnin näkyvyys niissä tapauksissa, joissa yksinoikeuden haltija on Suomen lainkäyttövaltaan kuuluva televisiotoiminnan harjoittaja.

Markkinoilla käytettävän hinnan määrittelyssä on otettava huomioon useita eri seikkoja. Kyse on käytännössä aina urheiluoikeuksien myynnistä, koska luettelot sisältävät pääosin urheilutapahtumia. Hintaan vaikuttaa muun muassa se, missä valtiossa ja millä alueella lähetys toteutetaan tai käsittävätkö oikeudet suoran vai nauhoitetun lähetyksen. Myös markkinointioikeuksien arvo ja jakautuminen vaikuttaa hintaan. Urheilutapahtumien televisiointioikeuksia voidaan ostaa ja myydä erilaisina kokonaisuuksina, jotka saattavat käsittää esimerkiksi oikeudet useampaan turnaukseen. Tietyn valtion luettelo taas saattaa sisältää esimerkiksi jalkapallon maailmanmestaruuskisojen sellaiset ottelut, joissa kyseisen valtion joukkue pelaa. Tällöin oikeuden arvo tulee pyrkiä määrittämään juuri kyseiselle ottelulle.

Pykälän 2 momentin mukaan päätöksen tehosteeksi voidaan asettaa uhkasakko.

Muutoksenhausta tässä pykälässä tarkoitettuun Viestintäviraston päätökseen ehdotetaan säädettäväksi 40 §:ssä.

22 §. *Mainosten ja teleostoslähetysten sijoittelu.* Pykälän 3 ja 5 momenttiin tehdään terminologinen muutos. Voimassa olevan 3 momentin mukaan pitkän elokuvan ja televisiota varten tehdyn elokuvan sekä muun audiovisuaalisen teoksen lähetyksen saa keskeyttää kerran kutakin 45 minuutin jaksoa kohti, jos teoksen suunniteltu kesto on yli 45 minuuttia. Ilmaus ohjelman suunniteltu kesto ehdotetaan korvattavaksi ilmauksella ohjelman kesto. Saman pykälän 5 momentissa säädetään ohjelmista, joita ei saa keskeyttää mainoksilla eikä teleostoslähetyksillä, jos niiden aikataulun mukainen kesto on alle 30 minuuttia. Vastaava muutos ehdotetaan tehtäväksi 5 momenttiin.

Ehdotettu muutos on osoittautunut tarpeelliseksi, koska säännöstä sovellettaessa on ollut epäselvää, tuleeko ohjelman keston laskea myös sen keskellä esitetyt mainokset. Ohjelman kestolla tarkoitetaan pykälässä sitä aikaa, jonka ohjelma keskeytyksettä kestää. Siihen ei lueta mainosten vaatimaa aikaa.

Muutoksella saatettaisiin 3 ja 5 momentin säännöksissä käytetyt termit yhdenmukaisiksi.

34 §. *Yleinen ohjaus ja kehittäminen.* Pykälää muutetaan poistamalla siitä maininta televisio- ja radiotoiminnan valvonnasta. Näin liikenne- ja viestintäministeriön tehtävänä olisi televisio- ja radiotoiminnan yleinen ohjaus ja kehittäminen. Vastaava muutos tehdään myös pykälän otsikkoon. Muutos vastaa sitä suuntaa, johon liikenne- ja viestintäministeriön ja Viestintäviraston työnjakoa ollaan yleisesti kehittämässä. Lain ja sen nojalla annettujen säännösten ja määräysten noudattamisen valvonta olisi edelleen 35 §:n mukaisesti Viestintäviraston tehtävänä.

Ilmaus asianomainen ministeriö korvataan ministeriön nimellä nykyisen käytännön mukaisesti.

36 §. *Pakkokeinot.* Pykälää muutetaan siten, että sen nojalla Viestintävirasto voi soveltaa käytössään olevia pakkokeinoja televisio- tai radiotoiminnan harjoittajan ohella myös muuhun viestintämarkkinalaissa tarkoitettuun teleyritykseen. Käytännössä muuhun teleyritykseen kohdistettavat pakkokeinot voivat tulla kyseeseen vain harvoissa tapauksissa, sillä laissa säännellään lähinnä televisio- ja radiotoiminnan harjoittajan toimintaa. Teleyritystä velvoittaa silti ainakin edelleen lähettämisen keskeyttämistä koskeva 38 §. Viestintävirasto voisi 36 §:n nojalla tarvittaessa kohdistaa teleyritykseen huomautuksen ja velvoittaa sitä korjaamaan virheensä taikka laiminlyöntinsä sekä asettaa uhkasakon.

Pykälän 2 momentin lakiviittaus muutetaan, koska markkinatuomioistuimesta annettu laki (41/1978) on kumottu 1 päivänä maaliskuuta 2002 voimaan tulleella markkinaoikeuslailla.

36 a §. *Seuraamusmaksu.* Lakiin ehdotetaan lisättäväksi säännös seuraamusmaksusta. Maksu vastaisi viestintämarkkinalain 122 §:ssä säädettyä seuraamusmaksua televisio- ja radiotoimintaan sovellettuna. Seuraamusmaksu olisi uusi seuraamus, jonka soveltamiskynnys tulisi asettaa nykyisin käytössä olevia keinoja korkeammalle. Lain 36 §:n mukainen uhkasakko on edelleen valvontaviranomaisen käytettävissä seuraamusmaksun ohella.

Pykälän 1 momentin mukaan lain 3 tai 4

luvun vastaisesti toimivalle televisio- tai radiotoiminnan harjoittajalle voidaan asettaa seuraamusmaksu. Ennen maksun määräämistä valvontaviranomaisen tulee kehottaa toimijaa oikaisemaan menettelynsä viranomaisen asettamassa määräajassa. Valvontaviranomaisella tarkoitetaan Viestintävirastoa ja kuluttaja-asiamiestä, joiden valvontavaltuutusten jaosta säädetään 35 §:ssä. Viranomaisen asettaman määräajan tulee olla sellainen, että televisio- tai radiotoiminnan harjoittajan voi kohtuullisesti odottaa oikaisevan menettelynsä sen kuluessa. Toisaalta televisio- ja radiotoiminnan luonteesta johtuu, että joissakin tilanteissa määräajan tulee olla lyhyt, jotta lain tarkoitus ei vesity. Jos esimerkiksi televisio-ohjelmien yhteydessä säännönmukaisesti rikottaisiin mainosten sijoittelua koskevia säännöksiä, menettelyyn olisi voitava puuttua nopeasti. Mainoskampanjat voivat olla lyhytkestoisia, joten myös niiden tuotot voivat kertyä varsin pienessä ajassa. Tällöin on vaarana, että lainvastainen toimenpide tehdään tai velvollisuus laiminlyödään seuraamusmaksun mahdollisuudesta huolimatta.

Seuraamusmaksun korkea asettamiskynnys ilmenee 1 momentista, jonka mukaan seuraamusmaksua ei saa määrätä, jos menettelyllä ei ole huomattavaa vaikutusta tämän lain tavoitteiden toteutumiseen tai jos seuraamusmaksun määrääminen on niiden turvaamisen kannalta muuten ilmeisen perusteetonta. Kuten viestintämarkkinalain 122 §:n perusteluissa todetaan, valvontaviranomaisen on pyrittävä ratkaisemaan ensisijaisesti neuvottelemalla sellaiset tilanteet, joissa yritys ei noudata sen kehotusta. Menettelyllä ei ole huomattavaa vaikutusta tämän lain tavoitteiden toteutumiseen ainakaan silloin, jos menettelyn vaikutusten voidaan katsoa olevan vähäiset, kuten televisiotuominnan harjoittajan ylittäessä mainoksille asetetut aikarajoitukset tilapäisesti vähäisessä määrin. Seuraamusmaksun määrääminen on katsottava olevan lain tarkoituksen kannalta muuten ilmeisen perusteetonta muun muassa silloin, jos menettely on johtunut televisio- tai radiotoiminnan harjoittajan ilmeisestä erehdyksestä. Koska seuraamusmaksu tulee sovellettavaksi vain tilanteissa, joissa lain säännöksiä ei noudateta, ja koska sen soveltamiskynnys on tarkoitettu varsin korkeaksi, sillä ei ole

vaikutusta sananvapauden toteutumiseen.

Seuraamusmaksu vastaa viestintämarkkinalain 122 §:ssä kaikille teleyrityksille säädettyä seuraamusmaksua televisio- ja radiotoimintaan sovellettuna. Sekä 36 a §:n että viestintämarkkinalain 122 §:n mukaan maksua määrättäessä on otettava huomioon menettelyn laatu ja laajuus sekä kesto aika. Kyseisen viestintämarkkinalain pykälän perusteluista käy ilmi, että sääntely on tarkoitettu markkinatuomioistuimelle ohjeeksi maksun suuruutta harkittaessa.

Pykälän 3 momentin mukaan maksun suuruus voi olla 1 000 eurosta miljoonaan euroon. Mainittu määrä saadaan ylittää, jos teolla tai laiminlyönnillä on erittäin huomattavia vaikutuksia lain tavoitteiden toteutumiseen. Tällöinkään maksu ei saa ylittää viittä prosenttia televisio- tai radiotoiminnan harjoittajan edellisen vuoden toimiluvanvaraisen toiminnan liikevaihdosta. Toimiluvanvaraisella toiminnalla tarkoitetaan tässä nimenomaan tämän lain nojalla myönnettyyn ohjelmistolupa perustuvaa toimintaa.

Pykälän 4 momentissa säännellään seuraamusmaksun määräämistä ja 5 momentissa täytäntöönpanoa. Sääntelyn perusteet ilmevät viestintämarkkinalain 122 §:n perusteista.

37 §. *Toimiluvan peruuttaminen ja toiminnan keskeyttäminen.* Pykälää ehdotetaan muutettavaksi sekä sisällöltään että rakenteeltaan. Pykälässä säännellään toimiluvan peruuttamisen ja toiminnan keskeyttämisen edellytyksiä. Voimassa olevan pykälän 1 ja 2 momentti yhdistettäisiin samaan 1 momenttiin pienin muutoksin. Toimiluvan peruuttaisi tai toiminnan keskeyttäisi toimilupaviranomainen, joka 7 §:ään ehdotetun muutoksen johdosta olisi joko valtioneuvosto tai Viestintävirasto. Lisäksi ehdotetaan, että toiminta voitaisiin keskeyttää joko kokonaan tai osittain. Tämä antaisi toimilupaviranomaiselle mahdollisuuden käyttää lievempänä keinona toiminnan osittaista keskeyttämistä, jos se olisi tapauksen luonne huomioon ottaen harkittavissa.

Toimilupa voitaisiin ensinnäkin peruuttaa tai muu kuin toimiluvanvarainen toiminta keskeyttää, jos televisio- tai radiotoiminnan harjoittaja 36 tai 36 a §:n mukaisista toimenpiteistä huolimatta vakavasti ja toistuvasti

rikkoo lakia tai sen nojalla annettuja säännöksiä tai määräyksiä. Edellytys sisältyy myös voimassa olevaan pykälään, mutta sitä täydennetään viittauksella ehdotettuun 36 a §:ään, joka sisältää säännökset seuraamusmaksusta. Pykälään tehdään myös lakitekniinen muutos. Pykäläviittaus kohdistuu ehdotettuun 7 b §:ään, kun viitataan sellaisen toiminnan keskeyttämiseen, josta tehdään ilmoitus Viestintävirastolle. Momentin 2 kohta vastaa voimassa olevan 2 momentin säännöstä.

Pykälän 2 momentti vastaa voimassa olevaa 3 momenttia. Säännöksestä poistetaan kuitenkin viittaus toimiluvan peruuttamiseen 2 momentin nojalla, koska kaikista toimiluvan peruuttamisen edellytyksistä ehdotetaan säädettäväksi 1 momentissa.

40 §. *Muutoksenhaku.* Pykälään lisätään uusi 2 momentti, jonka mukaan 20 a §:ssä tarkoitettu Viestintäviraston päätös voidaan panna täytäntöön muutoksenhausta huolimatta, jollei valitusviranomainen toisin määrää. Säännös koskee siis vain yksinoikeuden käyttöön liittyviä Viestintäviraston päätöksiä. Päätöksen välittömän täytäntöönpanon tulee olla mahdollista, koska muuten päätöksen tarkoitus saattaa jäädä toteutumatta. Järjestelmän tarkoituksena on turvata yhteiskunnallisesti merkittävien tapahtumien näkyvyys laajalle yleisölle. Asian käsittely muutoksenhakuomioistuimessa veisi todennäköisesti aikaa niin, että tapahtuma ehdittäisiin televisioida ennen kuin päätös voitaisiin panna täytäntöön. Valitusviranomainen voi kuitenkin harkintansa mukaan määrätä, että päätöstä ei voida panna täytäntöön ennen kuin valitus on käsitelty.

41 §. *Tiedonsaantioikeus.* Pykälän 1 momenttiin tehdään viranomaisten nimiä koskevat tekniset muutokset. Ilmaus asianomainen ministeriö korvataan liikenne- ja viestintäministeriön nimellä nykyisen käytännön mukaisesti. Telehallintokeskuksen nimi taas muutetaan Viestintävirastoksi, koska viraston nimi on muutettu siten kuin 15 §:n perusteluissa tarkemmin selvitetään.

Pykälän 2 ja 3 momentti ehdotetaan kumottavaksi. Voimassa olevissa momenteissa on yksityiskohtaisesti säännelty, missä tilanteissa toimiluvan haltijan omistussuhteissa tapahtuneista muutoksista on ilmoitettava mi-

nisteriölle. Sääntelyn poistaminen joustavoitaisi menettelyä omistussuhteiden muutostilanteissa, mikä on myös 13 §:ään ehdotetun muutoksen tarkoitus. Koska määräysvallan muuttuminen yhtiössä ei enää johtaisi toimiluvan lakkaamiseen, ei ole tarpeen myöskään ilmoittaa jokaisesta muutoksesta. Nykyinen ilmoitusvelvollisuus koskee melko pieniäkin, jopa 1/10:n suuruisia muutoksia toimiluvan haltijan äänimäärissä tai osakepääomassa. Tämän yksityiskohtaisen sääntelyn sijaan toimiluvan haltijalla olisi velvollisuus tehdä ehdotetun 13 §:n mukainen ilmoitus silloin, jos kyse on tilanteesta, jota voidaan pitää määräysvallan muutoksena.

42 §. *Velvollisuus eräiden televisio- ja radiolähetysten jakeluun.* Esityksen mukaan pykälä kumotaan, koska vastaava säännös on ehdotetun viestintämarkkinalain 134 §:ssä. Säännös koskee joukkoviestintäverkkoja, joten sen siirtäminen viestintämarkkinalakiin on perusteltua.

Voimaantulo- ja siirtymäsäännös. Pykälän 1 momentissa on tavanomainen säännös lain voimaantulosta. Laki ehdotetaan tulevaksi voimaan yhtä aikaa viestintämarkkinalain kanssa.

Pykälän 2 momentin mukaan lain täytäntöönpanon edellyttämiin toimiin voidaan ryhtyä ennen lain voimaantuloa.

Voimaantulosäännöksen 3 momentin mukaan lain voimaan tullessa voimassa oleva ohjelmistolupa on voimassa myönnetyn toimilupakauden ajan. Lain voimaan tullessa voimassa olevaan ohjelmistolupa voidaan kuitenkin soveltaa lain 37 §:n toimiluvan peruuttamista koskevia säännöksiä. Säännös on tarpeen, koska ilman nimenomaista säännöstä olisi jossain määrin epäselvää, voidaanko vanhan lain mukaiset toimiluvat selkeissä väärinkäyttötilanteissa peruuttaa uuden lain säännöksessä tarkoitetuilla perusteilla.

Voimaantulosäännöksen 4 momentin mukaan lain voimaan tullessa vireillä oleva hallintoasia käsitellään lain voimaan tullessa voimassa olleiden säännösten mukaisesti. Siten esimerkiksi liikenne- ja viestintäministeriö tekee päätökset niistä lyhytaikaisista radiotoimiluvista, joita koskevat hakemukset ovat vireillä ministeriössä lain voimaan tullessa.

Seuraamusmaksua koskevia säännöksiä

sovelletaan 5 momentin mukaan sellaiseen tekoon tai laiminlyöntiin, joka on tapahtunut lain voimaantulon jälkeen.

1.3. Laki valtion televisio- ja radorahastosta annetun lain muuttamisesta

3 §. *Valtion televisio- ja radorahasto ja siihen kerättävät maksut.* Telehallintokeskuksen nimi on muutettu 1 päivästä syyskuuta 2001 alkaen viestintähallinnosta annetulla lailla Viestintävirastoksi. Tämän vuoksi viraston nimi muutetaan pykälän 1 momentissa.

Koska kaikki televisiomaksuista ja toimilupamaksuista johtuvat maksut on tarkoitus tulouttaa televisio- ja radorahastoon, pykälän 2 momenttia on tarpeen täsmentää. Lain 30 §:n 1 momentin mukaan toimilupamaksun viivästyessä tai maksun perusteena olevan liikevaihdon kohdistuessa ajallisesti väärin viivästyneelle määrälle peritään korkolain (633/1982) mukainen viivästyskorko. Maininta tämän viivästyskoron tulouttamisesta rahastoon otetaan 2 momenttiin.

Toinen samaan momenttiin tehtävä lisäys johtuu lain 13 §:ään lisättäväksi esitetystä säännöksestä. Siinä säädetään oikeudesta lisätä viivästyneisiin maksuihin myös korvaus perinnästä aiheutuneista kuluista. Perintäkulusta säättämisen tarpeellisuus perustellaan tarkemmin mainitun pykälän yksityiskohtaisissa perusteluissa. Uuden 13 §:n säännöksen johdosta on tarpeen lisätä myös tämän pykälän 2 momenttiin maininta maksujen perintäkulujen keräämisestä valtion televisio- ja radorahastoon.

Perustuslain 87 §:n mukaan talousarvion ulkopuolisen rahaston tai sen käyttötarkoituksen olennaista laajentamista tarkoittavan lakiehdotuksen hyväksymiseen vaaditaan eduskunnassa vähintään kahden kolmasosan enemmistö annetuista äänistä. Ehdotettu viivästyskorkojen ja perintäkulujen tilittäminen rahastoon merkitsee rahaston suuruuden niin vähäistä laajennusta, että niillä ei ole merkitystä perustuslain 87 §:n kannalta.

4 §. *Kirjanpito, tilinpäätös ja tilintarkastajat.* Pykälän otsikkoa ja sisältöä uudistetaan

ja tarkistetaan. Pykälän kaksi momenttia vaihtavat paikkaa.

Pykälän ensimmäiseen momenttiin otetaan nykyisen 2 momentin ensimmäiset säännökset sellaisinaan. Momentin kolmatta virkettä täsmennetään nykyisestä ja tilinpäätöksen vahvistaminen annetaan liikenne- ja viestintäministeriölle tehtäväksi. Nykyisin tehtävä on säädetty kuuluvaksi valtioneuvostolle. Raha-asiainvaliokunnassa käsiteltäviä asioita koskevien, 3 päivänä tammikuuta 2002 annettujen määräysten mukaan rahaston tilinpäätös käsitellään raha-asiainvaliokunnassa, ennen kuin rahaston tilinpäätöksen vahvistamisesta saadaan päätettä. Tämän johdosta tilinpäätöksen vahvistamista valtioneuvoston yleisistunnon päätöksellä ei ole enää pidettävä tarpeellisenä.

Pykälän toisessa momentissa tarkistetaan eräiltä kohdin tilintarkastajia koskevia säännöksiä, jotka nykyisin ovat pykälän ensimmäisessä momentissa. Liikenne- ja viestintäministeriö asettaisi valtioneuvoston sijasta rahaston kaksi tilintarkastajaa. Tilintarkastajista toisen tulisi olla JHTT –tilintarkastaja tai –yhteisö ja toisen tulisi olla joko JHTT –tilintarkastaja tai –yhteisö taikka KHT-tilintarkastaja tai –yhteisö. Nykyisin on syytä kiinnittää huomiota valittavien tilintarkastajien kelpoisuusehtoihin. Rahastojen tilintarkastajiksi tulisi nimetä vain auktorisoituja tilintarkastusyhteisöjä tai tilintarkastajia. Koska valtion televisio- ja radiorahastossa ei ole merkittävästi liiketoimintaa ja sen luonteisia riskejä, ei ole tarpeen velvoittaa aina käyttämään yhtenä tilintarkastajana KHT –tilintarkastajaa tai –yhteisöä. Pykälän toisen momentin lopussa asetetaan tilintarkastajille velvoite antaa tilikautta koskeva tilintarkastuskertomus.

Viraston nimi muutetaan pykälässä Viestintävirastoksi 3 §:n yksityiskohtaisissa perusteluissa esitetystä syystä.

9 §. *Ilmoitusvelvollisuus.* Pykälän 2 momenttiin lisätään säännös, jonka mukaan ilmoitus on tehtävä Viestintävirastolle ennen television käyttöönottoa. Säännös on tarpeen selkeyden vuoksi, koska laissa ei ole yksiselitteistä säännöstä siitä, milloin televisioilmoituksen on viimeistään oltava tehtynä. Käytännössä tämä on aiheuttanut ongelmia muun muassa hallinto-oikeuksien käsitellessä

takautuvia televisiomaksuja koskevia valitusasioita.

Television käyttämiseksi katsottaisiin nykyiseen tapaan televisio-ohjelmien vastaanottamisen lisäksi television pitäminen ja säilyttäminen siten, että se on koska tahansa vähäisin toimin käytettävissä televisio-ohjelmien vastaanottamiseen. Televisio on siis käytössä, vaikka sitä ei ole kytketty sähkö- tai antenniverkkoon taikka kanavia ei ole viritetty.

Käytännössä on ilmennyt epäselvyyttä myös televisioilmoituksen voimaantulosta. Epäselvyys on aiheuttanut ongelmia esimerkiksi maksuseuraamuksia määrättäessä. Tulokinnanvaraisuutta on esiintynyt muun muassa tilanteissa, joissa television käyttäjä on tehnyt ilmoituksen heti televisiomaksutarkastajan käynnin jälkeen ja väittänyt tehneensä sen ennen tarkastusta. Epäkohdan korjaamiseksi pykälän 2 momenttiin lisätään säännös, jonka mukaan ilmoitus tulee voimaan sinä päivänä, jolloin se saapuu Viestintävirastoon. Postitse lähetetty asiakirja on katsottava asiakirjain lähettämistä annetun lain (74/1954) 1 §:n mukaan viranomaiselle annetuksi sinä päivänä, jona asiakirjan sisältävä postilähetys on annettu viranomaiselle. Koska televisioilmoitusta on pidettävä mainitussa laissa tarkoitettuna asiakirjana, ilmoitusvelvollisuus täyttyy vasta ilmoituksen saavuttua Viestintävirastoon.

Esityksen mukaan television käyttöönottoilmoitus voi tulla voimaan myös jonakin muuna käyttäjän ilmoittamana myöhempänä ajankohtana. Säännös on tarpeen, koska televisio saatetaan ottaa käyttöön jonakin myöhempänä ajankohtana esimerkiksi muuton takia.

10 §. *Tarkastajat.* Väärän henkilötiedon antaminen viranomaiselle on säädetty rangaistavaksi rikoslain 16 luvun 5 §:ssä. Televisiomaksutarkastajat ovat Viestintäviraston määräyksellä tehtäviään hoitavia virkamiehiä, jotka ovat tarkastusta tehdessään virka-tehtävässä. Väärien henkilötietojen antaminen aiheuttaa lisätyötä ja kustannuksia. Säännöstä voidaan nykyiselläänkin soveltaa tarkastajan toimintaan, mutta pykälän 3 momenttiin lisätään selvyyden vuoksi viittaus rikoslakiin.

13 §. *Viivästysmaksu ja perintäkulut.* Pykälää laajennetaan siten, että se kattaa myös pe-

rintäkulut. Myös pykälän otsikko muutetaan vastaavasti.

Pykälän 1 momenttiin esitetään lisättäväksi säännös, jonka mukaan viivästysmaksu peritään jokaista viivästynyttä televisiomaksua kohden. Näin selvennettäisiin lain sanamuotoa, mutta ei muutettaisi nykyistä käytäntöä. Säännöstä sovellettaisiin muun muassa tilanteissa, jossa samalta maksajalta peritään useita televisiomaksuja ryhmälaskulla. Tällöin viivästysmaksu perittäisiin jokaisesta laskuun sisältyvästä televisiomaksusta erikseen. Käytännössä muutos ei vaikuta kuluttajien asemaan, koska lain 7 §:n 2 momentin mukaan perheen käytössä olevia televisioita varten tulee maksaa vain yhtä televisiomaksua jokaista vakituista käyttöpaikkaa kohden.

Viivästysmaksu muutettaisiin euro-määräiseksi. Aiempi 30 markan suuruinen maksu muunnettaisiin viiden euron suuriseksi. Muunnettaessa maksua pyöristettäisiin hieman alaspäin lähimpään tasaeuroon: 30 markkaa on virallista muuntokerrointa (5,94573) käyttäen 5,05 euroa. Lisäksi viraston nimi muutetaan Viestintävirastoksi 3 §:n yksityiskohtaisissa perusteluissa esitetystä syystä.

Pykälään otetaan uusi 2 momentti, joka koskee Viestintäviraston oikeutta periä maksun laiminlyöneeltä maksun perinnästä virastolle aiheutuneet kulut. Saatavien perinnästä annetun lain (513/1999) mukaan julkisoikeudellisten saatavien perinnässä ei voi käyttää toimeksiantoa. Kyseisen lain voimaan tultua virasto on itse hoitanut myös televisiomaksujen perinnän. Televisiomaksut koskevat noin kahta miljoonaa maksuvelvollista. Lakiin on tarpeen sisällyttää selkeät säännöt siitä, minkälaisia maksuja asiakkaalta peritään televisiomaksun viivästyessä. Perintälaskutuksen yhteydessä on tältä osin ilmennyt epä-tietoisuutta.

Saatavien perinnästä annetun lain mukaisesti velalliselta on oikeus periä myös perinnästä aiheutuvat kohtuulliset kulut. Tähän mennessä Viestintävirasto on perinyt perintäkuluina laskua kohden 8,40 euroa, aiemmin 50 markkaa. Ulkopuolinen toimeksisaaja voi lain 10 §:n 3 momentin mukaan periä velalliselta perintäkuluina enintään 12 euroa perintäkerralta, jos perittävänä on kuluttajasaatava, joka voidaan periä ulosottoimin ilman

tuomiota tai päätöstä. Pykälään esitetään lisättäväksi viittaus mainittuun 10 §:ään. Tällöin myös Viestintävirasto käyttäisi saatavien perinnässä 12 euron suuruisia perintäkuluja.

Ehdotetun 2 momentin mukaan perintäkulut voidaan kuitenkin periä vain perittäessä maksua ensimmäisen kerran. Säännöksellä on tarkoitus varmistaa, ettei samaa maksua kasvateta useilla perintäkuluilla, vaikka sitä jouduttaisiin perimään enemmän kuin kerran. Säännös vastaa Viestintäviraston nykyistä käytäntöä.

Uuden 3 momentin mukaan viivästysmaksua tai perintäkuluja ei peritä, ellei ole ryhdytty toimiin viivästyneen maksun perimiseksi ennen sen maksamista. Pykälä sisältää nykyisinkin vastaavan, vain viivästysmaksua koskevan säännöksen.

14 §. *Takautuva televisiomaksu.* Takautuva televisiomaksu voidaan periä siltä, joka käyttää televisiota tekemättä ilmoitusta. Viestintävirasto perii televisiomaksun kaksinkertaisena enintään yhden sellaisen vuoden ajalta, jolloin televisiota on käytetty. Maksua peritään voimassa olevan lain mukaan vähintään 300 markkaa. Tämä maksun vähimmäismäärä ehdotetaan tarkistettavaksi 60 euroon. Korotus olisi noin 10 euron suuruinen. Muutos on tarpeen, koska televisiomaksua on 1 päivänä heinäkuuta 2000 korotettu yli 11 prosentilla, mutta 300 markan rajaa ei tällöin ole muutettu. Nykyisen suuruinen takautuva televisiomaksu on ollut voimassa jo vuoden 1999 alusta lähtien. Jotta takautuvalla televisiomaksulla olisi ennalta ehkäisevä vaikutus, sen on oltava riittävän suuri televisiomaksuun nähden.

Takautuvan televisiomaksun vähimmäismäärä peritään suunnilleen 60 prosentilta niistä noin 21 000 henkilöstä, joiden havaitaan vuosittain käyttäneen televisiota ilmoitusta tekemättä. Ehdotettu korotus aiheuttaisi noin 120 000 euron lisäyksen takautuvien televisiomaksujen kertymään.

Viraston nimi muutetaan pykälässä Viestintävirastoksi 3 §:n yksityiskohtaisissa perusteluissa esitetystä syystä.

15 §. *Maksujen ulosotto.* Oikeus periä pykälässä säädetyt maksut ilman tuomiota tai päätöstä ehdotetaan ulotettavaksi myös perintäkuluihin. Lisäys johtuu lain 13 §:ään ehdotetusta oikeudesta perintäkujen perimi-

seen. Mainittuun 13 §:ään ehdotetaan myös viittausta saatavien perinnästä annettuun lakiin, jonka 10 §:n 3 momentin mukaan myös kyseisessä momentissa tarkoitettut perintäkulut voidaan periä ulosottoimin ilman tuomiota tai päätöstä.

17 §. *Televisionmaksun palauttaminen.* Jos television käyttö lopetetaan kesken maksukauden, Viestintävirasto palauttaa tai hyvittää maksetusta televisionmaksusta käyttämättä jääneen osuuden. Summasta vähennetään palautusmaksu. Jos jäljelle jäävä rahamäärä on laissa säädettyä pienempi, sitä ei palauteta. Voimassa olevan lain mukaan alle 20 markan summia ei palauteta. Pienin palautettava summa ehdotetaan korotettavaksi viiteen euroon. Voimassa olevaa 20 markan rajaa on sovellettu vuodesta 1993, joten inflaatiotarkistus on tarpeen. Kyseisen korotuksen merkitys ei ole taloudellisesti merkittävä mahdollisten palautusten saajalle eikä televisionmaksukertymälle.

Vuoden 2001 aikana irtisanottiin kaikkiaan noin 99 500 television käyttöönottoilmoitusta ja palautuksia maksettiin irtisanomisen vuoksi noin 19 500 kertaa. Palautuksen suuruus oli keskimäärin 42 euroa, mistä summasta vähennettiin palautusmaksu. Palautuksien yhteissumma oli noin 719 000 euroa. Viestintävirastolle jäi palautusmaksuina lisäksi noin 97 000 euroa.

Viraston nimi muutetaan pykälässä Viestintävirastoksi 3 §:n yksityiskohtaisissa perusteluissa esitetystä syystä.

19 §. *Oikeus tietojen saantiin ja tallettamiseen.* Viestintävirastolla on oikeus saada televisionmaksujen perintää ja lain noudattamisen valvontaa varten pykälässä säädettyt tiedot. Pykälän nojalla virasto saa väestötietojärjestelmästä luonnollisen henkilön nimeä, osoitetta ja henkilötunnusta koskevat tiedot. Viestintävirastolle ehdotetaan oikeutta saada järjestelmästä myös tieto luonnollisen henkilön äidinkielestä. Näin Viestintävirasto voi parantaa palveluaan, kun kirjekampanjat voidaan mahdollisuuksien mukaan lähettää asiakkaan omalla kielellä.

Pykälän 1 kohtaa ehdotetaan muutettavaksi myös siten, että Viestintävirastolla olisi oikeus saada tieto kaikkien kohdassa mainittujen tietojen muutoksista. Näin Viestintävirasto saisi tiedon myös toiseen osoitteeseen muut-

tamisesta. Tämän tiedon avulla voitaisiin lähettää kampanjakirjeitä juuri muuttaneille, mikä vähentäisi muuton vuoksi tehtäviä tarkastuskäyntejä.

Viraston nimi muutetaan pykälässä Viestintävirastoksi 3 §:n yksityiskohtaisissa perusteluissa esitetystä syystä. Lisäksi Suomen Posti Oy:n nimi muutetaan sen nykyiseen muotoon Suomen Posti Oyj:ksi.

31 §. *Valtuutussäännös.* Liikenne- ja viestintäministeriö ei ole antanut valtuutussäännöksen nojalla tilitykseen liittyviä säännöksiä, eikä niiden antamiseen ole tulevaisuudessaakaan nähtävissä tarvetta. Koska säännös ei ole osoittautunut tarpeelliseksi, ministeriön valtuus ehdotetaan poistettavaksi. Lisäksi Viestintäviraston valtuutta täsmennetään siten, että Viestintävirastolla on mahdollisuus antaa vain luonteeltaan teknisiä määräyksiä pykälässä säädettyistä seikoista. Viestintävirasto vastaa toimilupamaksun perinnästä ja hallinnoi valtion televisio- ja radiorahastoa. Näiden tehtävien hoitamiseksi viraston on voitava antaa määräyksiä siitä, miten toimiluvan haltijoiden tulee käytännössä menetellä.

Viraston nimi muutetaan pykälässä Viestintävirastoksi 3 §:n yksityiskohtaisissa perusteluissa esitetystä syystä.

33 §. *Uhkasakko.* Pykälästä ehdotetaan poistettavaksi ministeriön oikeus velvoittaa toimiluvan haltija korjaamaan virheensä tai laiminlyöntinsä sekä asettaa uhkasakko. Näin selkeytetään Viestintäviraston asemaa valvontaviranomaisena. Pykälässä ministeriölle osoitetut valtuudet eivät myöskään ole käytännössä osoittautuneet tarpeellisiksi.

Viraston nimi muutetaan pykälässä Viestintävirastoksi 3 §:n yksityiskohtaisissa perusteluissa esitetystä syystä.

35 §. *Tarkastusmaksu.* Pykälän nojalla voidaan periä tarkastusmaksu siltä, joka käyttää televisiota ilmoitusta tekemättä. Voimassa olevassa laissa maksun suuruus on 500 markkaa. Esityksessä maksu ehdotetaan korotettavaksi 100 euroon, jolloin korotus olisi noin 16 prosenttia. Tarkastusmaksun korotuksen avulla voitaisiin säilyttää maksun ennalta ehkäisevä vaikutus. Kuten 14 §:n perusteluissa on todettu, televisionmaksua on korotettu vuonna 2000, mutta tarkastusmaksu on pysynyt samansuuruisena vuodesta 1999.

Tarkastusmaksuja määrätään vuosittain noin 6 500. Vuonna 2001 tarkastusmaksuista kertyi yhteensä 350 000 euroa. Ehdotuksesta kertyisi noin 75 000 euron lisäys.

Tarkastusmaksu voidaan voimassa olevan pykälän 2 momentin mukaan jättää määräämättä, jos television käyttöä on pidettävä ajallisesti vähäisenä. Säännöstä ehdotetaan täsmennettäväksi siten, että ajallisesti vähäisellä käytöllä tarkoitetaan ilmoitusta tekemättä tapahtunutta television käyttöä. Täsmennyksellä selvennetään säännöksen tarkoitusta, mutta ei muuteta sen sisältöä.

Lisäksi 2 momenttiin ehdotetaan lisäystä, jonka mukaan tarkastusmaksua ei voida ilman erityistä syytä jättää määräämättä käytön ajallisen vähäisyyden perusteella, jos television käyttäjän on aiemminkin todettu käyttäneen televisiota tekemättä 9 §:ssä säädettyä ilmoitusta. Nykyisin tarkastusmaksun määräämisessä on käytäntönä, että tarkastusmaksu määrätään lyhyeltäkin ajalta, jos ilmoitusvelvollinen on aiemminkin käyttänyt televisiota ilmoitusta tekemättä. Päätöksistä tehtyjä valituksia käsitellessään hallinto-oikeudet ovat ottaneet television aiemman käytön huomioon vaihtelevasti. Tarkastuksissa on yhä enenevässä määrin tavattu television käyttäjiä, jotka ovat aiemminkin jättäneet ilmoituksen tekemättä. Käytännössä on havaittu, että tällaisissa tapauksissa television käyttöajaksi on lähes systemaattisesti ilmoitettu korkeintaan muutama päivä. Muutos on tarpeen, jotta järjestelmän kiertäminen tällä tavoin kyettäisiin estämään. Ehdotetulla muutoksella selvennettäisiin sääntelyä ja yhtenäistettäisiin toisiaan vastaavien tilanteiden tulkintaa.

Viraston nimi muutetaan pykälässä Viestintävirastoksi 3 §:n yksityiskohtaisissa perusteluissa esitetystä syystä.

35 a §. *Tiedoksianto.* Televisiomaksuhallinto tekee lain perusteella monenlaisia televisiomaksua koskevia päätöksiä, kuten esimerkiksi peruuttamispäätös (9 § 3 momentti), päätös maksuvelvollisuudesta (12 §), päätös takautuvasta televisiomaksusta (14 §) ja päätös tarkastusmaksusta (35 §). Tiedoksiannosta hallintoasioissa annetun lain mukaisesti päätökset tulee antaa tiedoksi erityistiedoksiannona eli todisteellisesti saantitodistuksella. Televisiomaksuhallinnon tekemiä

päätöksiä on erittäin runsaasti. Esimerkiksi vuonna 2001 takautuvia televisiomaksuja koskevia päätöksiä tehtiin 21 400 kappaletta, tarkastusmaksupäätöksiä 6 500 kappaletta, oikaisupäätöksiä 1 200 kappaletta ja peruuttamispäätöksiä 15 600 kappaletta. Päätösten todisteellisesta tiedoksiannosta aiheutuu merkittäviä tiedoksiantokuluja. Kulut ovat nykyisin yhden päätöksen osalta 5 euroa. Jos asianomainen ei nouda lähetystä postista, haastemiehen välityksellä tapahtunut tiedoksiantoyritys maksaa 20 euroa. Esimerkiksi vuonna 2001 pelkästään saantitodistuslähetyksistä aiheutui kuluja yli 220 000 euroa. Lisäksi haastemieskuluja aiheutui kyseisenä vuonna yli 110 000 euroa. Vaarana on, että menettelystä johtuvat kustannukset nousevat suuremmiksi kuin siitä saatavat tuotot. Näin tapahtuu varsinkin siksi, että haastemiesmenettelyin tiedoksi saatettu päätös ei useinkaan johda maksusuoritukseen esimerkiksi varattomuuden takia.

Monet viranomaispäätökset voidaan nykyisin antaa asianomaiselle tiedoksi kirjeitse. Tällainen oikeus on annettu muun muassa verottajalle verotusmenettelystä annetun lain (1558/1995) 51, 64 ja 67 §:ssä, Kansaneläkelaitokselle sairausvakuutuslain (364/1963) 55 §:ssä sekä kunnalle kuntalain (365/1995) 95 §:ssä ja sosiaalihuoltolain (710/1982) 45 §:ssä. Kirjetiedoksiantoa suunnitellaan normaaliksi tiedoksiantotavaksi myös hallintolakihankkeessa eli hankkeessa, jolla korvattaisiin hallintomenettelylaki.

Yksittäistä television käyttäjää kohtaava oikeushyvän mahdollinen vaarantuminen esitetyn tiedoksiantotavan johdosta on taloudellisessa mielessä vähäinen.

Edellä esitetyn johdosta ehdotetaan, että Viestintävirasto voisi lähettää lain tarkoittaman televisiomaksua koskevan päätöksen tiedoksi myös postitse. Postitse tapahtuvassa tiedoksiannossa ei pykälän mukaan tarvitse käyttää saantitodistusta, vaan tiedoksianto voidaan tehdä tavallisella kirjeellä. Pykälä sisältäisi oletaman siitä, että postitse tehtävän tiedoksiannon katsotaan tapahtuneen seitsemäntenä päivänä siitä, kun päätös on annettu postin välitettäväksi. Pykälää sovellettaessa on sen, joka väittää tiedoksiannon tapahtuneen tätä myöhemmin, esitettävä väitteensä tueksi tarvittava näyttö. Muilta osin on Vies-

tintäviraston päätöksen tiedoksiannossa noudatettava, mitä tiedoksiannosta hallintoasioissa säädetään. Sovellettaviksi tulisivat tiedoksiannosta hallintoasioissa annettu laki ja sähköisestä asioinnista hallinnossa annettu laki.

37 §. *Virka-apu.* Koska ministeriöllä ei enää katsota olevan tarvetta turvautua laissa tarkoitettujen säännösten toimeenpanemiseksi virka-apuun, ehdotetaan tämä oikeus poistettavaksi ministeriöltä.

Viraston nimi muutetaan pykälässä Viestintävirastoksi 3 §:n yksityiskohtaisissa perusteluissa esitetystä syystä.

Voimaantulo- ja siirtymäsäännös. Pykälän 1 momentissa on tavanomainen säännös lain voimaantulosta. Laki ehdotetaan tulevaksi voimaan yhtä aikaa viestintämarkkinalain kanssa.

Pykälän 2 momentin mukaan lain täytäntöönpanon edellyttämiin toimiin voidaan ryhtyä ennen lain voimaantuloa.

Voimaantulosäännöksen 3 momentin mukaan lain voimaan tullessa vireillä oleva hallintoasia käsitellään lain voimaan tullessa voimassa olleiden säännösten mukaisesti. Lain voimaantulon jälkeen tehdyt Viestintäviraston päätökset voidaan kuitenkin lähettää tiedoksi 35 a §:n mukaisesti tavallisella kirjeellä, vaikka päätöksen perusteena ollut seikka on tapahtunut jo ennen lain voimaantuloa.

1.4. Laki Yleisradio Oy:stä annetun lain muuttamisesta

6 §. *Hallintoneuvoston tehtävät.* Yleisradio Oy:llä on 5 §:n mukainen eduskunnan valitsema hallintoneuvosto, jonka tehtävistä säädetään 6 §:ssä. Hallintoneuvostolle ehdotetaan säädettäväksi uusi tehtävä: 6 §:n 1 momentin uuden 11 kohdan mukaan hallintoneuvoston tehtävänä on antaa yhtiön toiminnasta vuosittain kertomus eduskunnalle. Vuosittaisen kertomuksen avulla annettaisiin eduskunnalle säännöllisesti tietoa Yleisradion toiminnasta ja parannettaisiin sen mahdollisuutta valvoa yhtiön toimintaa hallintoneuvoston välityksellä. Eduskunnalle annettava

kertomus olisi uusi väline, jonka avulla toteutettaisiin hallintoneuvostolle jo säädettyjä tehtäviä. Kertomuksen pohjalta eduskunnalla olisi mahdollisuus käydä keskustelua Yleisradion julkisesta palvelusta, sen tarjoamien palvelujen sisällöstä ja yhtiön toiminnasta yleensä. Kertomus ja siitä käytävä julkinen keskustelu parantaisivat myös kansalaisten mahdollisuuksia seurata ja arvioida Yleisradion julkisen palvelun tehtävän täyttämistä.

Kertomuksen olisi tarkoitus sisältää sekä tietoja hallintoneuvoston omasta toiminnasta että yhtiön toiminnasta yleensä. Tarkempia säännöksiä sisällöstä ei annettaisi, vaan se olisi hallintoneuvoston päätettävissä. Hallintoneuvoston tehtävistä säädetään 6 §:ssä. Hallintoneuvosto muun muassa valitsee yhtiön toimitusjohtajan ja hallituksen. Myös toiminnan supistamisen tai laajentamisen kannalta merkittävimmät päätökset sekä päätökset olennaisista organisaatiomuutoksista tehdään hallintoneuvostossa. Osa tehtävistä liittyy Yleisradio Oy:n hallinnon ja toiminnan valvontaan. Yksi olennaisista tehtävistä liittyy julkisen palvelun sisältöön: hallintoneuvoston tehtävänä on pitää huolta, että erityisesti julkisen palvelun ohjelmatoiminnan mukaiset tehtävät tulevat suoritetuiksi.

Yleisradio on Suomen Pankin ja Kansaneläkelaitoksen tavoin suoraan eduskunnan valvonnassa toimiva laitos. Myös niillä toimielimillä, jotka eduskunta valitsee näihin laitoksiin, on velvollisuus antaa eduskunnalle vuosittain kertomus valvomansa laitoksen toiminnasta tai omasta toiminnastaan. Suomen Pankin pankkivaltuustolla on Suomen Pankista annetun lain (214/1998) 11 §:n 1 momentin 4 kohdan mukaan velvollisuus antaa eduskunnalle vuosittain kertomus pankin toiminnasta ja hallinnosta sekä pankkivaltuuston käsittelemistä tärkeimmistä asioista. Lisäksi pankkivaltuuston tulee tarvittaessa antaa eduskunnalle kertomuksia rahapolitiikasta ja muusta pankin toiminnasta. Myös Kansaneläkelaitoksen valtuutettujen tehtävänä on Kansaneläkelaitoksesta annetun lain (731/2001) 5 §:n mukaan antaa vuosittain toiminnastaan kertomus eduskunnalle.

7 a §. *Aineiston tarjonnan eriyttäminen.* Pykälän 2 momenttia muutetaan lisäyksellä, jonka johdosta siinä käytettävä eriyttämisen määritelmä koskee vain tätä pykälää. Mo-

mentin mukaan eriyttämisellä tarkoitetaan sitä, että eriytettävälle toiminnoille on laadittava tilikausittain tuloslaskelma ja julkisen palvelun toiminnalle myös tase. Muutos on tarpeen, koska ehdotettavassa 8 a §:ssä eriyttäminen on tehtävä eri laajuudessa. Samalla muutetaan myös pykälän otsikkoa, koska ehdotetun 8 a §:n vuoksi 7 a § ei enää ole ainoa eriyttämisvelvollisuutta koskeva pykälä.

8 §. *Muut tehtävät.* Pykälään tehdään pelkästään terminologinen muutos. Koska 7 a ja 8 a §:ssä käytetään termiä eriyttäminen, on sitä yhdenmukaisuuden vuoksi syytä käyttää myös 8 §:ssä. Voimassa olevan lain mukaan muu toiminta kuin 7 §:ssä tarkoitettu julkinen palvelu on järjestettävä kirjanpidollisesti erilliseksi julkisen palvelun toiminnasta. Sisällöllisesti erilliseksi järjestäminen vastaa eriyttämistä, joten pykälän sisältöä termin vaihtaminen ei muuta.

8 a §. *Verkkopalvelun eriyttäminen.* Lakiin ehdotetaan lisättäväksi pykälä, jossa Yleisradio Oy:lle säädetään verkkopalvelun tarjontaa koskeva eriyttämisvelvollisuus. Pykälä tulisi sovellettavaksi, jos Yleisradio Oy ryhtyisi tarjoamaan viestintämarkkina-alaissa tarkoitettua verkkopalvelua. Tämä edellyttäisi ehdotetun viestintämarkkinalain 4 §:n mukaista toimilupaa. Pykälän 1 momentin mukaan yhtiön olisi eriytettävä tällainen verkkopalvelu muusta toiminnastaan. Eriyttämisellä tarkoitetaan tässä pykälässä sitä, että verkkopalvelun tarjonnasta olisi pidettävä erillistä kirjanpitoa. Tämä tulisi tehdä samassa laajuudessa kuin silloin, jos verkkopalvelua tarjottaisiin oikeudellisesti itsenäisessä yhtiössä. Kirjanpidosta on siis voitava erotella eri toimintoihin liittyvät erät; pelkkä tuloslaskelman ja taseen erillisyyks ei riitä.

Eriyttämisvelvoitteen taustana on puitedi-
rektiivin 13 artiklan 1 kohta. Sen tarkoituksena on mahdollistaa meno- ja tuloerien, niiden laskentaperusteiden ja yksityiskohtaisten kohdentamismenetelmien yksilöiminen tiettyissä tapauksissa. Direktiivi edellyttää eriyttämistä silloin, jos verkkopalvelua tai yleisesti saatavilla olevaa viestintäpalvelua tarjoaa sellainen yritys, jolla on erityis- tai yksinoikeuksia palvelujen tarjoamiseen muilla aloilla. Tämän vuoksi velvoite tulee asettaa julkisen palvelun televisio- ja radio-ohjelmistoja tarjoavalle Yleisradio Oy:lle.

Pykälässä säädetyn velvollisuuden noudattamista valvoo 2 momentin mukaan Viestintävirasto. Virasto valvoo samoin myös 7 a §:n mukaisen eriyttämisvelvollisuuden noudattamista.

12 a §. *Kertomus Viestintävirastolle.* Edellä selostetun hallintoneuvoston kertomuksen lisäksi Yleisradio Oy:lle ehdotetaan säädettäväksi velvollisuus antaa vuosittainen kertomus Viestintävirastolle. Kertomuksesta säädetään uudessa 12 a §:ssä, jonka mukaan Yleisradio Oy:n tulee antaa vuosittain kertomus edellisen kalenterivuoden aikana tarjotusta julkisesta palvelusta. Tämän kertomuksen antaisi hallintoneuvoston sijasta yhtiön toimiva johto. Kertomus annetaan kalenterivuositain huhtikuun loppuun mennessä.

Viestintävirastolle annettava kertomus poikkeaisi sisällöltään eduskunnalle annettavasta kertomuksesta. Toisin kuin eduskunnalle annettava kertomus, Yleisradio Oy:n kertomus Viestintävirastolle ei koskisi tarjotujen palvelujen sisältöä tai sen arvioimista, vaan yhtiön toiminnan lainmukaisuutta. Ehdotetun pykälän mukaan kertomuksessa on esitettävä tiedot, jotka ovat tarpeen Viestintäviraston televisio- ja radiotoiminnan valvontatehtävissä. Viestintäviraston valvontatehtävistä säädetään tämän lain lisäksi televisio- ja radiotoiminnasta annetussa laissa sekä valtion televisio- ja radorahastosta annetussa laissa.

Viestintävirasto valvoo televisio- ja radiotoiminnasta annetun lain sekä sen nojalla annettujen säännösten ja määräysten noudattamista lain 35 §:n nojalla. Viestintäviraston on valvottava, että Yleisradio Oy:n ohjelmistot täyttävät ne televisio- ja radiotoiminnasta annetun lain säännökset, joita sen ohjelmistoihin voidaan soveltaa. Yleisradio Oy:n ohjelmistojen tulee täyttää esimerkiksi ohjelmiston eurooppalaisuutta koskevat kiintiöt taikka lasten kehitykselle haitallisia ohjelmistoja koskevat säännökset. Mainontaa koskevat säännökset eivät tule sovellettaviksi yhtiön televisio- tai radiotoimintaan, koska sillä ei ole oikeutta lähettää mainontaa televisio- tai radio-ohjelmistojensa eikä muiden eri televerkoissa tarjoamiensa julkisen palvelun tehtävään kuuluvien sisältöpalvelujen yhteydessä.

Viestintävirasto tarvitsee Yleisradio Oy:n

toimintaan ja sen rahoitukseen liittyvää tietoa myös siksi, että virasto hoitaa valtion televisio- ja radiorahastoon liittyviä tehtäviä. Valtion televisio- ja radiorahastosta annetun lain 4 §:n mukaan Viestintävirasto hyväksyy rahaston tilinpäätöksen. Virasto myös hoitaa muita, muun muassa rahaston käyttösuunnitelmaan liittyviä käytännön tehtäviä. Tässä laissa taas säädetään Viestintävirastolle muun muassa eriyttämiseen liittyviä valvontatehtäviä.

Viestintäviraston on muutoinkin hallinto- ja valvontatehtävissään seurattava kaupallisten toimijoiden ohjelmistoja sekä niiden ohessa lähetettyä mainontaa. Siksi sen on saatava yleistä tietoa myös Yleisradion ohjelmistoista ja toiminnasta. Yleisradion toiminnan laajuus vaikuttaa muun ohella markkina-analyysiin ja markkinamäärittelyyn, jotka on tehtävä viestintämarkkinalain mukaisesti. Kertomuksessa esitetyillä tiedoilla on merkitystä myös arvioitaessa erilaisia lainsäädännön muutostarpeita. Tulevina vuosina saattaa ilmetä tarvetta arvioida uudelleen esimerkiksi Yleisradio Oy:n oikeutta lähettää mainontaa. Tällaisen arvioinnin pohjana on oltava saatavissa pidemmältä ajalta tietoa esimerkiksi ohjelmien kustannuksista.

Viestintävirastolle annettava kertomus on tarpeen myös EU:n komission linjausten vuoksi. EU:n komissio on syksyllä 2001 julkaissut tiedonannon, joka koskee julkisten yleisradioyhtiöiden rahoitusta ja toimintaa. Komissio edellyttää, että julkisten yleisradioyhtiöiden tehtävien täyttämistä valvoo yhtiöstä riippumaton toimielin. Yleisradio Oy on julkinen yleisradioyhtiö, joka saa rahoituksensa valtion televisio- ja radiorahastosta. Tämän vuoksi riippumattomalla viranomaisella tulee olla tietoa siitä, onko rahoitus käytetty julkiseen palveluun ja onko se oikeassa suhteessa palvelun laajuuteen nähden.

Voimaantulo- ja siirtymäsäännös. Pykälän 1 momentissa on tavanomainen säännös lain voimaantulosta. Laki ehdotetaan tulevaksi voimaan yhtä aikaa viestintämarkkinalain kanssa.

Pykälän 2 momentin mukaan lain täytäntöönpanon edellyttämiin toimiin voidaan ryhtyä ennen lain voimaantuloa.

1.5. Laki viestintähallinnosta annetun lain 2 §:n muuttamisesta

2 §. *Viestintäviraston tehtävät.* Pykälää ehdotetaan selvyuden vuoksi muutettavaksi siten, että viittaus viestintämarkkinalakiin kohdistuu selkeästi ehdotettuun lakiin. Siksi viestintämarkkinalain säädöskokoelmanumero muutetaan uuden lain mukaiseksi.

1.6. Laki tekijänoikeuslain 25 i §:n muuttamisesta.

25 i §. Tekijänoikeuslain 25 i §:n 1 momentissa viitataan voimassa olevan televisio- ja radiotoiminnasta annetun lain 42 §:ään. Koska kyseinen 42 § ehdotetaan korvattavaksi viestintämarkkinalain 134 §:llä, on viittaus tarpeen muuttaa. Myös momentin terminologia on osin muutettava uuden 134 §:n vuoksi.

Samalla ehdotetaan selvyuden vuoksi tehtäväksi lisäys, jonka mukaan verkkopalvelua kaapelitelevisioverkossa tarjoava teleyritys saa lähettää edelleen pykälässä tarkoitetut lähetykset tämän lain estämättä.

1.7. Laki radiolain muuttamisesta

1 §. *Lain tarkoitus.* Pykälän 3 kohtaa muutettaisiin siten, että lain tarkoituksena olisi luoda edellytykset myös telepäätelaitteiden mahdollisimman vapaalle liikkuvuudelle.

2 §. *Soveltamisala.* Pykälän 1 momenttia muutettaisiin siten, että lain soveltamisalaan lisättäisiin markkinoille saattamisen ja kaupan pitämisen osalta telepäätelaitteet.

4 §. *Määritelmät.* Pykälään lisättäisiin uudeksi 3 a kohdaksi telepäätelaitteen määritelmä. Telepäätelaitteen määritelmä pohjautuisi voimassa olevassa viestintämarkkinalaissa (/) olevaan telepäätelaitteen määritelmään. Nyt ehdotettu viestintämarkkinoita koskevan lainsäädännön uudistus viestintämarkkinalain viestintäverkkoja koskevien määritelmien mukaan muuttaisi telepäätelait-

teen määritelmää laajentavasti siten, että telepäätelaitteella tarkoitettaisiin laitetta, joka on tarkoitettu liitettäväksi joko suoraan yleisen viestintäverkon liittymään tai toimimaan yleisen viestintäverkon yhteydessä kytkettynä suoraan tai epäsuorasti yleisen viestintäverkon liittymään.

Yleisinä viestintäverkkoina pidettäisiin ehdotetussa viestintämarkkinalaissa sekä puhelinverkkoja että joukkoviestintäverkkoja. Liittymään voidaan yleisesti pitää sitä rajapintaa, jossa käyttäjä liittyy yleiseen viestintäverkkoon. Kiinteässä puhelinverkossa liittymänä pidettäisiin liittytapistettä, jossa käyttäjä pääsee kiinteään puhelinverkkoon ja johon voidaan liittää telepäätelaitteita sekä matkaviestinverkossa käyttäjän yksilöivää SIM-korttia. Liittymän määrittely joukkoviestinverkossa ei kaikissa tapauksissa ole verkon luonteen vuoksi aivan ongelmaton. Liittymänä voitaisiin pitää esimerkiksi digitaalisten lähetysten vastaanottamiseen tarkoitettua laitetta. Telepäätelaitteita olisivat esimerkiksi kiinteät puhelimet, matkaviestimet, digitaalisten televisio- tai radiolähetysten vastaanottamiseen tarkoitettut lisälaitteet, modeemit ja televisio. Kaapelointeja ja kytkentöjä ei edelleenkaan pidettäisi telepäätelaitteina.

Pykälän 9 kohdan arviointilaitoksen määritelmään lisättäisiin telepäätelaitteiden vaatimustenmukaisuuden arviointi.

5 §. *Radiolaitteen ja telepäätelaitteen valmistajan sijasta vastuussa olevat.* Pykälän otsikko muutettaisiin vastaamaan lain soveltamisalan laajennusta telepäätelaitteisiin.

6 §. *Radiotaajuuksien käyttö.* Pykälän 2 momentin sanamuoto muutettaisiin vastaamaan nyt ehdotetun viestintämarkkinalain toimilupaa edellyttävän teletoiminnan harjoittamista koskevaa 4 §:ää ja televisio- ja radiotoiminnasta annetun lain toimiluvanvaraista televisio- ja radiotoiminnan harjoittamista koskevaa 7 §:ää. Asiasisältö vastaisi voimassa olevan radiolain 6 §:n 2 momenttia.

Pykälään lisättäisiin uusi 3 momentti, jossa säädettäisiin valtioneuvoston käyttösuunnitelman vahvistamiseen liittyvistä menettelytavoista. Momentissa säädettäisiin teleyritysten ja muiden taajuusalueen käyttäjäryhmien kuulemisvelvollisuudesta ennen taajuusalueiden käyttösuunnitelman vahvista-

mista sekä valtioneuvoston velvollisuudesta tarkastella käyttösuunnitelmaa uudelleen, jos taajuuksia voidaan osoittaa lisää toimiluvanvaraiseen toimintaan tai, jos teleyritys tai muu taajuusalueen käyttäjäryhmiä edustava taho esittää tarkastelua koskevan perustellun pyynnön. Momentilla pantaisiin täytäntöön valtuutusdirektiivin 7 artiklan 1 kohta.

7 §. *Radiolupa.* Pykälän 2 momentin säännöstä yhteistaajuuksilla toimivien radiolähettimien radioluvanvapaudesta ehdotetaan selkeytettäväksi. Edellytyksenä sille, että tällaista lähetintä saisi pitää hallussaan ja käyttää ilman radiolupaa olisi, että lähettimen vaatimustenmukaisuus olisi varmistettu radiolain 3 luvussa säädetyllä tavalla.

8 §. *Lupaehdot.* Pykälän 2 momentin Viestintävirastolle määräyksenantovaltaa antavaa valtuutussäännöstä ehdotetaan tarkennettavaksi vähäisiltä osin. Ehdotuksen mukaan Viestintävirasto voisi määräyksessään määrätä myös ne radiolähetinlajit, joita pidetään suuren häiriöriskein aiheuttavina. Käytännössä muutos ei asiallisesti lisäisi Viestintäviraston toimivaltaa, koska se voi jo voimassa olevan radiolain nojalla määrätä lähettimen tarkistettavaksi ennen käyttöönottoa. Ehdotetun muutoksen jälkeen Viestintäviraston toimivallan käyttö olisi kuitenkin ennakoitavampaa ja läpinäkyvämpää.

10 §. *Radioluvan ja taajuusvarauksen myöntäminen.* Pykälän 2 ja 6 momentin sanamuoto muutettaisiin vastaamaan viestintämarkkinalain toimiluvanvaraista teletoiminnan harjoittamista koskevaa 4 §:ää sekä analogisen lähetystoiminnan osalta televisio- ja radiotoiminnasta annetun lain 7 §:ää.

12 §. *Radioluvan ja radiotaajuuksien varauksen peruuttaminen.* Pykälän 6 kohdan viittaus muutettaisiin viestintämarkkinalain 4 §:ään. Asiasisältö vastaa voimassa olevan radiolain 12 §:n 6 kohtaa.

19 §. *Maahantuonti, myynti, kaupan pitäminen, esittely ja käyttö.* Lakiteknisistä syistä koko pykälä ehdotetaan muutettavaksi. Muutoksen tosiasiallinen sisältö on kuitenkin se, että pykälään ehdotetaan lisättävän uusi 3 momentti, jossa säädettäisiin telepäätelaitteiden markkinoille saattamisesta. Markkinoille saattamista koskevat säännökset vastaisivat pääosin sisällöllisesti radiovastaanottimia koskevia säännöksiä. Lisäksi pykälän 4 mo-

mentti muutettaisiin koskemaan myös telepäätelaitteita.

20 §. *Olellaiset vaatimukset.* Pykälän 1 momentti muutettaisiin vastaamaan lain laajentunutta soveltamisalaa lisäämällä momenttiin telepäätelaitteet. Momentin 1-3 kohdan vaatimuksia sovellettaisiin sovellettavan osin myös telepäätelaitteisiin. Momentin 2 kohtaan lisättäisiin Viestintävirastolle mahdollisuus antaa myös telepäätelaitteita koskevia tarkempia määräyksiä Euroopan yhteisöjen komission antamien täytäntöönpanoa koskevien päätösten mukaisesti.

21 §. *Vaatimustenmukaisuuden varmistaminen.* Lakiteknisistä syistä koko pykälä ehdotetaan muutettavaksi. Muutoksen tosiasiallinen sisältö on kuitenkin se, että pykälän 1 momenttiin lisättäisiin uusi 3 a kohta telepäätelaitteiden vaatimustenmukaisuuden arvioimisesta. Pykälän 5 ja 6 momenttia sekä 8 ja 9 momenttia muutettaisiin vastaamaan lain laajentunutta soveltamisalaa lisäämällä momentteihin telepäätelaitteet. Asiasisällöltään pykälä vastaa muutoin voimassa olevan radiolain 21 §:ää.

22 §. *Merkitseminen ja annettavat tiedot.* Pykälän 1 momenttia muutettaisiin vastaamaan lain laajentunutta soveltamisalaa lisäämällä momenttiin telepäätelaitteet. Pykälän 2 momenttiin lisättäisiin telepäätelaitteiden osalta maininta siitä, että telepäätelaitetta koskevista tiedoista on käytävä ilmi ne yleisen viestintäverkon liittymät, joihin laite on tarkoitettu liitettäväksi. Momentti vastaa muutoin asiasisällöltään voimassa olevan radiolain 22 §:n 2 momenttia.

24 §. *Eriyisten radiolaitteiden ja telepäätelaitteiden vaatimukset.* Pykälän 1 momentin 5 kohtaa muutettaisiin kattamaan myös telepäätelaitteet.

Pykälän 2 momenttia muutettaisiin siten, että Viestintävirasto voisi tarvittaessa antaa tarkempia määräyksiä myös telepäätelaitteiden ominaisuuksista ja teknisestä rakenteesta. Muilta osin pykälä vastaa asiasisällöltään voimassa olevan radiolain 24 §:ää.

26 §. *Viestintäviraston tehtävät.* Pykälän 3 kohtaa muutettaisiin siten, että Viestintäviraston tehtävänä olisi myös selvittää telepäätelaitteen televerkolle, radiolaitteelle, telepäätelaitteelle tai sähkölaitteistolle aiheuttaman häiriön syitä. Muilta osin pykälä vastaa voi-

massa olevan radiolain 26 §:ää.

27 §. *Eräiden muiden viranomaisten tehtävät.* Pykälää muutettaisiin vastaamaan lain laajennettua soveltamisalaa lisäämällä pykälään telepäätelaitteet. Muutoin pykälä vastaa asiasisällöltään voimassa olevan radiolain 27 §:ää.

28 §. *Viestintävirastolle annettavat tiedot.* Pykälän 1-3 momenttia muutettaisiin vastaamaan lain laajentunutta soveltamisalaa lisäämällä momentteihin telepäätelaitteet. Muutoin pykälä vastaa asiasisällöltään voimassa olevan radiolain 28 §:ää.

29 §. *Tiedonsaanti tulliviranomaiselta.* Pykälää muutettaisiin vastaamaan lain laajennettua soveltamisalaa lisäämällä pykälään telepäätelaitteet. Muutoin pykälä vastaa asiasisällöltään voimassa olevan radiolain 29 §:ää.

31 §. *Tarkastus.* Pykälän 1 momentin 2 ja 4 kohtaa muutettaisiin vastaamaan lain laajentunutta soveltamisalaa lisäämällä kohtiin telepäätelaitteet. Muutoin pykälän 1 momentti vastaa voimassa olevan radiolain 31 §:n 1 momenttia.

32 §. *Radiolaitteen ja telepäätelaitteen tutkittavaksi ottaminen.* Pykälän 2 ja 3 momenttia muutettaisiin vastaamaan lain laajentunutta soveltamisalaa lisäämällä momentteihin telepäätelaitteet. Muutoin 2 ja 3 momentti vastaavat voimassa olevan radiolain 32 §:n 2 ja 3 momenttia.

35 §. *Virka-apu.* Pykälän 2 momenttiin lisättäisiin telepäätelaitteet lain laajentuneen soveltamisalan vuoksi. Muutoin pykälän 2 momentti vastaa voimassa olevan radiolain 35 §:n 2 momenttia.

39 §. *Rangaistussäännökset* Pykälän 1 momentin 3 ja 4 kohtaan lisättäisiin telepäätelaitteet lain laajentuneen soveltamisalan vuoksi. Muutoin pykälän 1 momentti vastaa asiasisällöltään voimassa olevan radiolain 39 §:n 1 momenttia.

41 §. *Arviointilaitos.* Pykälän 1 momenttiin lisättäisiin arviointilaitoksen tehtäväksi antaa lausuntoja myös telepäätelaitteiden vaatimustenmukaisuudesta ja määritellä telepäätelaitteisiin liittyviä testisarjoja. Muutoin pykälä vastaa asiasisällöltään voimassa olevan radiolain 41 §:ää.

Siirtymäsäännös. Pykälän 1 momentissa on tavanomainen lain voimaan tuloa koskeva säännös.

Pykälän 2 momentin mukaan ennen lain voimaantuloa voidaan ryhtyä lain täytäntöönpanon edellyttämiin toimiin.

Pykälän 3 momentissa olisi telepäätelaitteita koskeva erityinen siirtymäsäännös. Säännöksen mukaan sen estämättä, mitä 19 §:n 3 ja 4 momentissa säädetään, lain voimaan tullessa voimassa olleiden säännösten mukaan markkinoille saatettua telepäätelaitetta saisi käyttää, pitää kaupan, myydä ja muutenkin luovuttaa toiselle, vaikka se ei täyttäisi tämän lain taikka sen nojalla annettujen säännösten tai määräysten vaatimuksia.

1.8. Laki kilpailunrajoituksista annetun lain muuttamisesta

10 a § *Salassa pidettävän asiakirjan luovuttaminen* Viestintävirastolle. Viestintämarkkinalakia koskevan ehdotuksen 113 §:ssä on säännös Viestintäviraston oikeudesta luovuttaa salassa pidettävä asiakirja kilpailuvirastolle. Ehdotetussa 10 a §:ssä säädetään vastaavasti Kilpailuviraston oikeudesta luovuttaa salassa pidettävä asiakirja Viestintävirastolle. Ehdotetun sääntelyn tarkoitusta on selostettu tarkemmin viestintämarkkinalain 113 §:n yksityiskohtaisissa perusteluissa.

1.9. Laki yksityisyyden suojasta televiestinnässä ja teletoiminnan tietoturvas- ta annetun lain muuttamisesta

7 §. *Vaitiolovelvollisuus*. Pykälän 2 momentissa olevaa teleurakoitsijan vaitiolovelvollisuutta koskevaa säännöstä ehdotetaan muutettavan siten, että sen viittaus telemarkkinalakiin muutetaan viittaukseksi ehdotettuun viestintämarkkinalakiin. Muutos on tarpeellinen, koska voimassa olevan telemarkkinalain mukaan teleurakoitsijan tulee olla valtuutettu, mutta ehdotuksen mukaan teleurakointi olisi ilmoituksenvaraista elinkeinotoimintaa. Viittaus valtuutettuun teleurakoitsijaan olisi siten harhaanjohtava.

Valtuutetulle teleurakoitsijalle asetettavista

pätevyysvaatimuksista määrätään voimassa olevan telemarkkinalain mukaan Viestintäviraston määräyksellä. Ratkaisu on vastoin uuden perustuslain elinkeinotoiminnan sääntelyä koskevia periaatteita, eikä viittaaminen telemarkkinalain säännöksiin olisi tästäkään syystä suotavaa.

18 §. *Tunnistamistietojen luovuttaminen viranomaiselle*. Pykälän voimassa olevan 3 momentin mukaan hätäilmoituksia vastaanotettava viranomaisen toteuttaa ja ylläpitää omalla kustannuksellaan teknisen ratkaisun pykälän 2 momentissa tarkoitettujen tietojen vastaanottamiseksi. Teleyritys on 3 momentin mukaan velvollinen antamaan pykälän 2 momentissa tarkoitettut tiedot maksutta.

Ehdotetun viestintämarkkinalain 97 ja 98 §:ään sisältyvät säännökset viranomaiselle annettavien tietojen maksuttomuudesta ja viranomaisen avustamisesta aiheutuvien muiden kustannusten korvaamisesta. Teletoiminnan tietosuojalain 18 §:n 3 momentti on päällekkäinen ehdotetun sääntelyn kanssa. Teletoiminnan tietosuojalain säännös ehdotetaan kumottavan kaksinkertaisen sääntelyn estämiseksi.

1.10. Laki meripelastuslain muuttamisesta

16 §. *Oikeus tietojen saamiseen teleyrityksiltä*. Ehdotetun viestintämarkkinalain 97 ja 98 §:ään sisältyvät säännökset viranomaiselle annettavien tietojen maksuttomuudesta ja viranomaisen avustamisesta aiheutuvien muiden kustannusten korvaamisesta. Pykälää ehdotetaan muutettavan siten, että viittaus kumottavaksi ehdotettavaan teletoiminnan tietosuojalain 18 §:n 3 momenttiin poistetaan ja sen sijasta pykälään lisätään viittaus viestintämarkkinalain 97 ja 98 §:ään.

1.11. Laki hätäkeskuslain muuttamisesta

8 §. *Tiedonsaantioikeus* rekistereistä Ehdotetun viestintämarkkinalain 97 ja 98 §:ään sisältyvät säännökset viranomaiselle annettavi-

en tietojen maksuttomuudesta ja viranomaisen avustamisesta aiheutuvien muiden kustannusten korvaamisesta. Pykälää ehdotetaan muutettavan siten, että viittaus kumottavaksi ehdotettavaan teletoiminnan tietosuojalain 18 §:n 3 momenttiin poistetaan ja sen sijasta pykälään lisätään viittaus viestintämarkkinalain 97 ja 98 §:ään.

1.12. Laki pelastustoimilain muuttamisesta

43 §. *Hätäkeskuksen tehtävät.* Ehdotetun viestintämarkkinalain 97 ja 98 §:ään sisältyvät säännökset viranomaiselle annettavien tietojen maksuttomuudesta ja viranomaisen avustamisesta aiheutuvien muiden kustannusten korvaamisesta. Pykälää ehdotetaan muutettavan siten, että viittaus kumottavaksi ehdotettavaan teletoiminnan tietosuojalain 18 §:n 3 momenttiin poistetaan ja sen sijasta pykälään lisätään viittaus viestintämarkkinalain 97 ja 98 §:ään.

2. Voimaantulo

Direktiivien säännösten (puitedirektiivi 28 artikla, käyttöoikeusdirektiivi 18 artikla, valtuutusdirektiivi 18 artikla ja yleispalveludirektiivi 38 artikla) mukaan direktiivien edellyttämät lait ja muut säännökset on annettava viimeistään 24 päivänä heinäkuuta 2003 ja niitä on sovellettava 25 päivänä heinäkuuta 2003. Tarkoituksena on, että ehdotetut lait tulisivat tämän mukaisesti voimaan 25 päivänä heinäkuuta 2003.

3. Säättämisjärjestys

3.1. Johdanto

Esityksessä ehdotetaan annettavaksi uusi viestintämarkkinalaki sekä muutettavaksi televisio- ja radiotoiminnasta annettua lakia, valtion televisio- ja radorahastosta annettua

lakia, Yleisradio Oy:stä annettua lakia, radiolakia, sekä eräitä muita lakeja. Osa viestintämarkkinalain säännöksistä on sellaisia, että niitä pitää tarkastella myös perustuslain perusoikeuksien näkökulmasta. Säännöksistä ovat perustuslain 12 §:ssä säädetyn sananvapauden ja 18 §:ssä säädetyn elinkeinovapauden kannalta merkityksellisiä erityisesti toimilupasääntelyä koskevat säännökset. Viestintäverkkoihin kohdistuu ehdotuksessa nykyistä viestintämarkkinalakia vastaavalla tavalla useita luovutusvelvollisuuksia. Ehdotusta on tältä osin tarkasteltava perustuslain 15 §:ssä säädetyn omaisuudensuojan kannalta. Ehdotuksessa on säännöksiä, jotka liittyvät asetuksen antamista ja lainsäädäntövallan siirtämistä sääntelevään perustuslain 80 §:ään. Lisäksi ehdotuksessa on useita muitakin kohtia, jotka ainakin välillisesti liittyvät pääasiassa omaisuuden suojaan ja sananvapauteen.

3.2. Sananvapaus

Lakiehdotuksen 4 §:n mukaan verkkopalvelun tarjoaminen matkaviestinverkossa tai digitaalisessa maanpäällisessä joukkoviestintäverkossa edellyttää toimilupaa. Toimilupa on myönnettävä, jos hakija täyttää 9 §:ssä säädetty aineelliset edellytykset. Toimiluvan myöntää valtioneuvosto. Toimiluvan ehdoista säädetään 10 §:ssä ja toimiluvan muuttamisen edellytyksistä 11 §:ssä.

Perustuslain 12 §:n mukaan jokaisella on sananvapaus. Sananvapauteen sisältyy oikeus ilmaista, julkistaa ja vastaanottaa tietoja, mielipiteitä ja muita viestejä kenenkään ennakolta estämättä. Tarkempia säännöksiä sananvapauden käyttämisestä annetaan lailla. Perustuslakivaliokunta on käsitellyt toimilupasääntelyn ja sananvapauden suhdetta lausunnoissa PeVL 19/1998 vp (laki televisio- ja radiotoiminnasta), PeVL 23/1993 vp (laki Oy Yleisradio-Rundradion Ab:stä) ja PeVL 8/2002 (viestintämarkkinoita koskevan lainsäädännön muuttaminen).

Perustuslakivaliokunta on katsonut, että luvanvaraisuus muodostaa lähtökohtaisesti ongelman sananvapaussäännöksen sisältämän ennakoesteiden kiellon kannalta. Taajuuksi-

en niukkuus on kuitenkin vapaasti eteneviä radioaaltoja hyväksi käyttävässä viestinnässä edelleenkin sellainen radiotekninen rajoitusperuste, jonka huomioon ottamiseksi on hyväksyttävää ylläpitää lupajärjestelmää. Sen avulla tulee turvata käytettävissä olevien radiotaajuuksien tasapuolinen jako televisio- ja radiotoiminnan harjoittajille ja siten luoda edellytykset sananvapauden laajalle toteutumiselle. Toimilupaehtoja koskevan sääntelyn tulee täyttää toimiluvan käyttösääntelyn tarkkarajaisuuden vaatimukset (PeVL 8/2002 vp).

Ehdotus vastaa toimilupasääntelyn osalta pääosin sisällöltään voimassa olevaa lainsäädäntöä. Toimilupasääntelyn perusteena on edelleen taajuuksien niukkuus. Toimiluvan edellytykset perustuvat lakiin ja ovat tarkkarajaisia ja täsmällisiä. Myös toimilupaehtoja koskeva sääntely täyttää tarkkarajaisuuden vaatimukset. Tämän vuoksi toimilupasääntely ei ole sananvapauden kannalta ongelmallinen.

Ehdotuksen 72 § koskee liittymän käytön rajoittamista teleyrityksestä johtuvasta syystä. Säännöksellä on vaikutuksia sananvapauden käyttämiseen. Rajoituksen perusteena on verkon rakennus- ja kunnossapitotöiden asetamat vaatimukset. Ehdotuksen 73 § koskee liittymän käytön rajoittamista ja sen sulkeamista käyttäjistä johtuvasta syystä. Säännös rajoittaa käyttäjän mahdollisuuksia sananvapauden käyttämiseen. Säännöksen tarkoituksena on suojata teleyritystä käyttäjän sopimusrikkomuksilta. Säännökset ovat niiden tarkoitus huomioon ottaen kuitenkin ongelmattomia perustuslain sananvapauden kannalta.

3.3. Elinkeinovapaus

Perustuslain 18 §:n mukaan jokaisella on oikeus lain mukaan hankkia toimeentulonsa valitsemallaan työllä, ammatilla tai elinkeinolla. Perustuslakivaliokunta on aiemmassa lausuntokäytännössään käsitellyt kyseessä olevaa toimiluvan ja elinkeinovapauden suhdetta muun muassa lausunnoissa PeVL 47/1996 vp (telemarkkinalaki), PeVL 4/2000

vp (maakaasumarkkinalaki) ja PeVL 19/1998 vp (laki televisio- ja radiotoiminnasta).

Valiokunta on lausuntokäytännössään pitänyt elinkeinovapautta perustuslain 18 §:n 1 momentin mukaisena pääsääntönä, mutta katsonut elinkeinotoiminnan luvanvaraistamisen olevan poikkeuksellisesti mahdollista. Luvanvaraisuudesta on kuitenkin aina säädettävä lailla, jonka on täytettävä perusoikeuden rajoitusta koskevat tarkkarajaisuuden ja täsmällisyyden vaatimukset.

Edellä sananvapautta käsittelevän kohdan yhteydessä mainituilla perusteilla ehdotus ei ole myöskään elinkeinovapauden kannalta ongelmallinen.

3.4. Omaisuuden suoja

Ehdotuksen 4 luvussa on keskeiset säännökset teleyritykselle Viestintäviraston päätöksellä asetettavissa olevista käyttöoikeuden luovutusta koskevista erityisistä velvollisuuksista. Viestintävirasto asettaa käyttöoikeuden luovutusta koskevat velvollisuudet päätöksellään joko 18 §:n nojalla kilpailuperusteella tai poikkeuksellisesti 19 §:n nojalla muulla kuin kilpailuperusteella. Kysessä on hallintopäätös johon voi hakea muutosta valittamalla. Nykyisen kaltainen järjestelmä, jossa velvollisuudet perustuvat suoraan lain säännöksiin ei ole enää mahdollinen, koska puitedirektiivi edellyttää, että yksittäisistä käyttöoikeuden luovutusta koskevista päätöksistä on kuultava komissiota ja muiden jäsenvaltioiden sääntelyviranomaisia. Kuulemisvelvollisuudesta on säännös ehdotuksen 21 §:ssä. Kilpailuperusteella asetettavat velvollisuudet voivat koskea velvollisuutta luovuttaa käyttöoikeus matkaviestinverkkoon (23 §), vuokrata tilaajayhteyttä ja laitetilaa (24 §), vuokrata kiinteä yhteys (25 §), vuokrata antennipaikka ja kaapelikanavaa (26 §), luovuttaa käyttöoikeus kaapelitelevisioverkon ohjelmakanavaan (27 §), vuokrata maanpäällistä joukkoviestintäverkkoa (28 §), luovuttaa maanpäällisen joukkoviestintäverkon kapasiteettia (29 §), luovuttaa käyttöoikeus älykortin kapasiteettiin (30 §), luovuttaa käyttöoikeus sähköiseen ohjelmaoppaa-

seen (31 §), luovuttaa käyttöoikeus televisio- tai radiojärjestelmän ohjelmointirajapintaan (32 §); julkaista toimitusehdot ja hinnasto (33 §), järjestää kansallinen verkkovierailu (34 §), järjestää kansainvälinen verkkovierailu (36 §), kustannussuuntautuneeseen ja syrjimättömään hinnoitteluun (37 §), yhteenliittää viestintäverkko toiseen viestintäverkkoon (39 §), tarjota ulkomaanpuhelisten ennalta valinta matkaviestinverkossa (62 §), käyttää paikallista kustannuslaskentajärjestelmää (87 §), sekä eriyttää toimintansa (89 §). Luovutusvelvollisuuden kohteet vastaavat pääosin nykyisen viestintämarkkinalain säännöksiä. Uusia käyttöoikeuden luovutustyyppisiä ehdotuksissa ovat älykorttia (30 §), sähköistä ohjelmaopasta (31 §), ohjelmointirajapintaa (32 §) ja kansainvälistä verkkovierailua koskevat säännökset (36 §).

Omaisuuksien luovutusvelvollisuutta sääntelevien pykälien osalta ehdotusta on käsiteltävä omaisuuden suojaa sääntelevän perustuslain 15 §:n näkökulmasta.

Perustuslakivaliokunta on aikaisemmassa lausuntokäytännössään käsitellyt asiaa nimenomaan viestintäverkkojen osalta muun ohessa lausunnoissa PeVL 1/1996 vp (teletoimintalain muuttaminen), PeVL 47/1996 vp (telemarkkinalaki), PeVL 34/2000 ja PeVL 5/2001 vp (telemarkkinalain muuttaminen) sekä PeVL 8/2002 (viestintämarkkinoita koskevan lainsäädännön muuttaminen).

Valiokunta on lausuntokäytännössään todennut muun muassa kysymyksessä olevan erityinen, pelkästään määrätynlaiseen toimintaan käytettävä omaisuus ja siihen kohdistuvat velvoitteet. Valiokunta on pitänyt velvoitteita laadultaan omaisuuden tällaiseen erityisluonteeseen sopivina (PeVL 4/2000 vp). Valiokunnan tähänastinen käytäntö voidaan tiivistää niin, että velvoitteet ovat kyseisen omaisuuden erityisluonne huomioon ottaen perustuslain mukaisia, jos velvoitteet perustuvat lain täsmällisiin säännöksiin ja ovat omistajan kannalta kohtuullisia (PeVL 34/2000).

Uudessa Viestintäviraston yksittäisiin päätöksiin perustuvassa sääntelyjärjestelmässä on eräitä omaisuuden suojan kannalta myönteisiä piirteitä kun sitä verrataan nykyiseen järjestelmään. Ehdotettu sääntelyjärjestelmä mahdollistaa tapauskohtaisen harkinnan, jossa teleyritykselle asetettavista velvollisuuksista päätettäessä otetaan huomioon kyseisen yrityksen asema markkinoilla ja muut tapausten yksilölliset seikat. Velvollisuuksia asetetaan vain sen verran kuin kilpailutilanteen korjaaminen käsillä olevassa asiassa edellyttää. Jos kilpailuongelma ei ole vakava, asetettavat velvollisuudet voivat olla vastaavasti lieviä. Ehdotuksen mukaan asia on myös otettava uudelleen harkintaan, jos olosuhteissa tapahtuu muutoksia. Jos kilpailu markkinoilla alkaa toimia, velvollisuudet voidaan poistaa kokonaan. Ratkaisun velvollisuuksien asettamisesta tekee hallintopäätöksellä puolueeton viranomaisen ja päätökseen voi hakea muutosta valittamalla.

Perustuslakivaliokunta on aikaisemmassa lausuntokäytännössään pitänyt keskeisenä sitä, että omistajan oma nykyinen ja kohtuullinen tuleva tarve rajoittaa asetettavia velvollisuuksia.

Ehdotetun 38 §:n mukaan 23—30 §:n ja 36 §:n nojalla asetetusta velvollisuudesta huolimatta velvollisuutta ei ole, jos käyttöoikeuden kohde on teleyrityksen omassa käytössä tai se on tarpeen teleyrityksen omaa kohtuullista tulevaa tarvetta varten. Pykälässä viitataan sellaisiin käyttöoikeuden luovutusta säänteleviin pykäliin joiden osalta oman käytön suojaaminen on tarpeellista. Ehdotettu pykälä ei koske 34 §:ssä säädettyä kansallista verkkovierailua. Matkaviestinverkossa verkkovierailun tarkoittama käyttöoikeus ei verkon teknisestä rakenteesta johtuen kohdistu yksittäiseen verkon osaan vaan koko matkaviestinverkkoon. Käyttöoikeuden luovutus ei rajoita verkkoyrityksen omaa käyttöä samalla tavalla kuin esimerkiksi tilaajayhteyden vuokrausvelvollisuuden osalta. Verkon kapasiteetti jakautuu vierailijan ja isännän kesken niiden tosiasiallisen käytön mukaisesti. Käyttöoikeuden luovutusvelvollisuudesta ei myöskään aiheudu verkkoyritykselle lisäinvestointivelvollisuuksia. Verkon välityskyvyn lisääminen voi kuitenkin osoittautua taroituksenmukaiseksi palvelutason ylläpitämiseksi. Tällaisessa tilanteessa verkkovierailua pyytävä yritys on 35 §:n 3 momentissa säädettyin edellytyksin velvollinen korvaamaan käyttäjämäärän kasvun takia tarvittavasta verkon välityskyvyn lisäämisestä aiheutuvat kustannukset. Säännös vastaa 34 §:n osalta nykyistä viestintämarkkinalakia eikä

perustuslakivaliokunta ole aiemmassa lausuntokäytännössään puuttunut sääntelyyn omistajan oman tarpeen aiheuttamien rajoitteiden näkökulmasta (PeVL 34/2000 ja PeVL 5/2001).

Ehdotus vastaa käyttöoikeuden kohteiden osalta pääosin voimassa olevaa lainsäädäntöä. Ehdotuksessa olevat uudet käyttöoikeuden kohteet ovat luonteeltaan nykyisten kaltaisia. Sääntelyn perusteena ovat edelleen kilpailun edistämiseen liittyvät tavoitteet. Uuteen sääntelyjärjestelmään liittyy omaisuuden suojan kannalta myönteisiä piirteitä. Omistajan kohtuullinen oma tarve on suojattu laissa. Käyttöoikeuden luovutus perustuu tarkkarajaisiin ja täsmällisiin lain säännöksiin. Tämän vuoksi ehdotus ei ole ristiriidassa perustuslain omaisuuden suojan kanssa.

Ehdotuksen 134 §:ssä on säännös kaapelitelevisioyhtymien velvollisuudesta eräiden ohjelmistojen ja palvelujen siirtämiseen (niin sanottu must carry –velvollisuus). Ehdotetun pykälän mukaan maksuton siirtovelvoite koskee vain Yleisradio Oy:n lähetyksiä ja palveluita. Must carry -velvoitteen piiriin kuuluvat myös ohjelmistoihin liittyvät oheis- ja lisäpalvelut. Siirtovelvoite koskee myös sellaisia kaupallisten toimijoiden televisio- ja radio-ohjelmistoja, jotka lähetetään valtakunnallisen ohjelmistoluvan nojalla. Näiden osalta jakelusta voidaan kuitenkin sopia maksettavaksi enintään kustannus-suuntautuneen hinnan. Koska kyseessä on kaapelitelevisioyhtymien omaisuuteen kohdistuva käyttörajoitus, ehdotusta on käsiteltävä omaisuuden suojaa sääntelevän perustuslain 15 §:n näkökulmasta.

Nykyisen televisio- ja radiotoiminnasta annetun lain 42 §:n mukaan teleyritys, joka omistaa tai hallitsee pääasiassa muuta kuin maanpäällistä televisio- ja radio-ohjelmistojen jakeluun tarkoitettua televerkkoa, on velvollinen jakamaan tässä verkossa ilman korvausta verkon sijaintikunnassa tavanomaisilla vastaanotinlaitteilla vastaanotettavissa olevat, valtioneuvoston myöntämän toimiluvan nojalla toimivien televisio- ja radiotoiminnan harjoittajien koko maassa vastaanotettavaksi tarkoitetut lähetykset sekä Yleisradio Oy:n lähetykset. Perustuslakivaliokunta on käsitellyt nykyisen must carry –velvollisuuden valtiosääntöoi-

keudellista asemaa lausunnossa PeVL 19/1998 vp. Lausunnossa todetaan seuraavasti: ”Lakiehdotuksen 42 § koskee teleyrityksen velvollisuutta koko maassa vastaanotettavaksi tarkoitettujen, toimiluvan nojalla lähetettävien lähetysten ja Yleisradio Oy:n lähetysten jakeluun. Ehdotus vastaa perusteiltaan sitä kaapelilähetystoiminnasta annetun lain säännöstä, jonka perustuslakivaliokunta katsoi olevan sopusoinnussa perustuslain omaisuuden suoja- ja sananvapausäännösten kanssa (PeVL 2/1986 vp). Valiokunnan käsityksen mukaan 42 § ei vaikuta lakiehdotuksen käsittelyjärjestykseen.”

Ehdotettu säännös poikkeaa nykyisestä säännöksestä siirtovelvoitteen laajuuden ja korvausten osalta. Säännöksen tarkoitus liittyy kiinteästi sananvapauden käyttöedellytyksien edistämiseen. Säännöksellä edistetään kansalaisten oikeutta vastaanottaa televisio- ja radio-ohjelmistoja. Myös ohjelmistoihin liittyvien oheis- ja lisäpalvelujen saatavuus tulee turvata koska teknisen kehityksen myötä niistä on tullut yhä tärkeämpi sisältöjen osa. Must carry -velvollisuuden avulla varmistetaan, että ohjelmistot ja palvelut ovat myös niiden saatavilla, jotka ottavat televisio- tai radio-ohjelmistoja vastaan kaapeliverkon kautta. Julkisen palvelun sisältöjen välittyminen yleisölle turvataan parhaiten siten, että Yleisradion ohjelmistot oheis- ja lisäpalveluineen on siirrettävä maksutta. Tämän lisäksi myös kaupallisten kanavien ohjelmistojen välittäminen on tärkeää, koska myös sisältöjen monipuolisuus edistää sananvapautta. Näiden osalta siirtovelvoitteen ei kuitenkaan toiminnan kaupallisuuden vuoksi tarvitse olla maksuton.

Siirtovelvoitteen kohde on säännöksessä mahdollisimman yksiselitteisesti rajattu. Sääntely on sananvapauden edistämiseksi tarpeellinen ja sen aiheuttamat omaisuuden käyttörajoitukset ovat erityisesti ehdotettu korvausvelvollisuus huomioon ottaen järkevässä suhteessa sääntelyn tavoitteen kanssa. Tämän vuoksi ehdotus ei ole must carry –velvoitetta koskevan sääntelyn osalta ristiriidassa perustuslain omaisuuden suojan kanssa.

3.5. Norminantovaltuudet

Lakiehdotus sisältää useita säännöksiä Viestintäviraston määräystenantovallostaa. Ehdotuksen mukaan Viestintävirasto voi antaa tarkempia määräyksiä numeroinnista (47 §), puhelinnumeron siirrettävyydestä (52 §), televiestinnästä Euroopan talousalueella (53 §), yleisestä ulkomaan tunnuksesta (54 §), yleisestä hätänumerosta (55 §), yleisestä numerotiedotuksesta (56 §), palveluntarjoajan ennaltavalinnasta (62 §), liittymän rinnakkaiskäytöstä (63 §), puheluiden välitysvollisuudesta (65 §), estoluokista (79 §), varautumisesta (93 §), viestintäverkkojen ominaisuuksista (129 §) ja televisiovastaanottimista sekä suojauksenpurkujärjestelmistä (132 §).

Perustuslain 80 §:n 2 momentin mukaan muu viranomainen voidaan lailla valtuuttaa antamaan oikeussääntöjä määräytyistä asioista, jos siihen on sääntelyn kohteeseen liittyviä erityisiä syitä eikä sääntelyn asiallinen merkitys edellytä, että asiasta säädetään lailla tai asetuksella. Tällaisen valtuuden tulee olla soveltamisalaltaan täsmällisesti rajattu. Lisäksi perustuslaista johtuu, että valtuuden kattamat asiat on määriteltävä tarkasti laissa (PeVL 34/2000 vp).

Ehdotuksen eräs tavoite on saattaa nykyiset valtuutuslainsäädännöt perustuslain edellyttämälle tasolle. Valtuutuslainsäädännöt on sijoitettu ja asiallisesti kytketty säänneltävää asiaa koskevaan pykälään. Norminantovalta on muutoinkin säädetty mahdollisimman tarkkarajaisesti ja täsmällisesti. Määräysten antamiseen liittyy vain vähäisissä määrin tarkoituksenmukaisuusharkintaa. Säännökset ovat välttämättömiä sääntelyn kohteen teknisen luonteen ja sääntelyn edellyttämän erityisen

asiantuntemuksen vuoksi.

Lakiehdotus sisältää säännöksiä valtioneuvoston ja liikenne- ja viestintäministeriön asetuksenantovallostaa. Ehdotuksen mukaan valtioneuvoston asetuksella annetaan tarkempia määräyksiä vähäisenä pidettävästä teletoiminnasta (13 §), varautumisesta (93 §) ja seuraamusmaksun täytäntöönpanosta (122 §). Liikenne- ja viestintäministeriön asetuksella voidaan antaa määräyksiä toimilupahakemuksen sisällöstä (6 §), hakemusmaksun suuruudesta (7 §), teletoimintailmoituksesta (14 §), valvontamaksun perusteista (15 §), numerointimaksun perusteista (49 §) ja teleurakointimaksun perusteista (137 §). Lisäksi ministeriö voi antaa tarkempia ohjeita varautumisesta (93 §).

Perustuslain 80 §:n 1 momentin mukaan lailla on säädettävä yksilön oikeuksien ja velvollisuuksien perusteista. Ehdotetut valtuutuslainsäädännöt on pääosin rajoitettu koskemaan ainoastaan teknisluontoisia yksityiskohtia oikeusaseman perusteiden määräytyessä lain säännösten perusteella.

Tämän vuoksi ehdotuksen norminantovaltuudet eivät ole ristiriidassa perustuslain 80 §:n kanssa.

3.6. Säättämisenjärjestyksen arviointi

Edellä kerrotuilla perusteilla lakiehdotukset voidaan käsitellä tavallisessa lainsäätämisenjärjestyksessä. Tästä huolimatta pidetään suotavana, että hallituksen esityksestä hankitaan perustuslakivaliokunnan lausunto.

Edellä esitetyn perusteella annetaan Eduskunnan hyväksyttäväksi seuraavat lakiehdotukset:

1.

Viestintämarkkinalaki

Eduskunnan päätöksen mukaisesti säädetään:

1 luku

Yleiset säännökset

1 §

Lain tavoitteet

Lain tavoitteena on edistää palvelujen tarjontaa ja käyttöä viestintäverkoissa sekä varmistaa, että viestintäverkkoja ja viestintäpalveluita on kohtuullisin ehdoin kaikkien teleyritysten ja käyttäjien saatavilla koko maassa. Lain tavoitteena on lisäksi huolehtia siitä, että Suomessa saatavilla olevat mahdollisuudet televiestintään ovat käyttäjien kohtuullisten tarpeiden mukaisia, keskenään kilpailevia, teknisesti kehittyneitä, laadultaan hyviä, toimintavarmoja ja turvallisia sekä hinnaltaan edullisia.

2 §

Määritelmät

Tässä laissa tarkoitetaan:

1) *viestintäverkolla* toisiinsa liitetyistä johtimista sekä laitteista muodostuvaa järjestelmää, joka on tarkoitettu viestien siirtoon tai

jakeluun johtimella, radioaalloilla, optisesti tai muulla sähkömagneettisella tavalla;

2) *yleisellä viestintäverkolla* viestintäverkkoa, jota tarjotaan etukäteen rajaamattomalle käyttäjäpiirille;

3) *matkaviestinverkolla* pääasiassa kohdeviestintään käytettävää viestintäverkkoa, jossa päätelaitteen yhteys viestintäverkkoon on toteutettu vapaasti etenevien radioaaltojen välityksellä;

4) *kiinteällä puhelinverkolla* pääasiassa kohdeviestintään käytettävää viestintäverkkoa, jossa päätelaitteen yhteys viestintäverkkoon on toteutettu johtimella tai muulla kiinteällä yhteydellä;

5) *puhelinverkolla* matkaviestinverkkoa tai kiinteää puhelinverkkoa;

6) *joukkoviestintäverkolla* viestintäverkkoa, jota pääasiassa käytetään televisio- ja radio-ohjelmistojen tai muun kaikille vastaanottajille samanlaisena välitettävän aineiston lähettämiseen tai tarjolla pitoon;

7) *maapäällisellä joukkoviestintäverkolla* joukkoviestintäverkkoa, joka on toteutettu vapaasti etenevien radioaaltojen välityksellä;

8) *kaapelitelevisioverkolla* joukkoviestintäverkkoa, joka on toteutettu johtimella tai muulla kiinteällä yhteydellä;

9) *viranomaisverkolla* yleiseen järjestykseen ja turvallisuuteen, pelastustehtäviin tai väestönsuojeluun liittyvien tarpeiden vuoksi rakennettua viestintäverkkoa, jonka liittymiä

voidaan tarjota viranomaisten lisäksi myös muulle, edellä tarkoitettujen tehtävien hoitamisen kannalta välttämättömälle käyttäjäryhmälle;

10) *tilaajayhteydellä* kiinteän puhelinverkon osaa, joka on käyttäjän liittymän ja sellaisen laitteen välillä, jolla voidaan ohjata viestejä;

11) *kiinteällä yhteydellä* palvelua, jossa ilman viestien ohjausta tarjotaan määriteltyä siirtokapasiteettia viestintäverkon liittytävien välillä;

12) *kaapelikanavalla* yleisen viestintäverkon rakentamisessa käytettävää suojarakennelmaa, joka on tarkoitettu telekaapelien sijoituspaikaksi;

13) *yhteenliittämisellä* eri viestintäverkkojen ja viestintäpalvelujen aineellista ja toiminnallista yhdistämistä sen varmistamiseksi, että käyttäjät pääsevät toisen teleyrityksen viestintäverkkoon ja viestintäpalveluihin;

14) *kansainvälisellä telepalvelulla* viestintäpalvelua, jossa välitetään televiestintää Suomessa ja ulkomailla sijaitsevien liittymien välillä;

15) *kaukotelepalvelulla* viestintäpalvelua, jossa välitetään televiestintää eri telealueilla sijaitsevien liittymien välillä;

16) *paikallistelepalvelulla* viestintäpalvelua, jossa välitetään televiestintää samalla telealueella sijaitsevien liittymien välillä;

17) *verkkoyrityksellä* yritystä, joka tarjoaa omistamaansa tai muulla perusteella hallussaan olevaa viestintäverkkoa käytettäväksi viestien siirtoon, jakeluun tai tarjolla pitoon;

18) *verkkopalvelulla* verkkoyrityksen tarjoamaa palvelua;

19) *palveluyrityksellä* yritystä, joka siirtää viestejä hallussaan olevassa tai verkkoyritykseltä käyttöönsä saamassa viestintäverkossa taikka jakelee tai pitää tarjolla viestejä joukkoviestintäverkossa;

20) *viestintäpalvelulla* palveluyrityksen tarjoamaa palvelua;

21) *teleyrityksellä* verkkoyritystä tai palveluyritystä;

22) *teletoiminnalla* verkkopalvelua tai viestintäpalvelua;

23) *yleisellä teletoiminnalla* verkkopalvelun tai viestintäpalvelun tarjoamista käyttäjäpiirille, jota ei ole etukäteen rajattu;

24) *käyttäjällä* henkilöä, joka käyttää teleyrityksen tarjoamia palveluja muuhun kuin teletoimintaan;

25) *verkkovierailulla* verkkoyrityksen toiselle verkkoyritykselle tarjoamaa matkaviestinverkon käyttöoikeutta sellaisella maantieteellisellä alueella, jolla molemmilla verkkoyrityksillä on toimilupa;

26) *kansainvälisellä verkkovierailulla* verkkoyrityksen verkkoyritykselle tarjoamaa matkaviestinverkon käyttöoikeutta sellaisella maantieteellisellä alueella, jolla ainoastaan verkkovierailua tarjoavalla verkkoyrityksellä on toimilupa;

27) *kuluttajalla* luonnollista henkilöä, joka käyttää palveluja pääasiassa muuhun tarkoitukseen kuin elinkeinotoimintaa varten.

3 §

Lain soveltamisala

Tätä lakia sovelletaan viestintämarkkinoihin, jollei jäljempänä toisin säädetä. Viestintämarkkinoilla tarkoitetaan verkkopalvelun ja viestintäpalvelun sekä näihin liittyvien palveluiden tarjontaa koskevia markkinoita.

Tämä laki ei koske viestintäverkossa välitettävän viestin sisältöä.

2 luku

Teletoiminnan harjoittaminen

4 §

Toimilupaa edellyttävä teletoiminta

Radiotaajuuksia edellyttävän verkkopalvelun tarjoaminen digitaalisessa maanpäällisessä joukkoviestintäverkossa tai matkaviestinverkossa, jossa harjoitetaan yleistä teletoimintaa, edellyttää toimilupaa.

Mitä 1 momentissa säädetään, koskee myös viranomaisverkkona toimivaa matkaviestinverkkoa, joka toimii useamman kuin yhden kunnan alueella.

5 §

Toimiluvan julistaminen haettavaksi

Toimilupa on julistettava haettavaksi, kun toimilupaa edellyttävään teletoimintaan vapautuu teknisesti ja taajuuksien tehokkaan käytön kannalta tarkoituksenmukaisia taajuuksia.

Toimiluvan julistaa haettavaksi valtioneuvosto radiolain (1015/2001) 6 §:ssä tarkoitettua taajuusalueiden käyttösuunnitelman mukaisesti.

6 §

Toimilupahakemuksen sisältö

Toimilupahakemuksessa on annettava kaikki ne tiedot, jotka ovat tarpeen arvioitaessa 9 §:ssä tarkoitettuja toimiluvan edellytyksiä. Tarkemmat säännökset hakemuksen sisällöstä annetaan liikenne- ja viestintäministeriön asetuksella.

7 §

Hakemusmaksu

Toimiluvan hakija on velvollinen suorittamaan valtiolle hakemuksen yhteydessä hakemusmaksun, joka on 2 000 euroa.

Hakemusmaksua ei kuitenkaan tarvitse suorittaa viranomaisverkkoa koskevasta toimilupahakemuksesta.

8 §

Toimilupaviranomainen ja toimilupamenettely

Toimiluvan myöntää valtioneuvosto määräajaksi, enintään 20 vuodeksi.

Toimilupaa koskeva päätös on tehtävä kuuden viikon kuluessa hakuajan pääty-

sestä. Valtioneuvosto voi erityisessä tapauksessa pidentää kuuden viikon määräaikaan enintään kahdeksalla kuukaudella, jos se on hakumenettelyn tasapuolisuuden, kohtuullisuuden, selkeyden tai avoimuuden varmistamiseksi, hakemusten täydentämiseksi taikka muusta erityisestä syystä tarpeen. Määräajan pidentämisestä on ilmoitettava julkisesti.

9 §

Toimiluvan aineelliset edellytykset

Toimilupa on myönnettävä, jos:

1) hakijalla on riittävät taloudelliset voimavarat huolehtia verkkoyrityksen velvollisuuksista; ja

2) lupaviranomaisella ei ole perusteltua syytä epäillä hakijan rikkovan tämän lain, radiolain, yksityisyyden suojasta televiestinnässä ja teletoiminnan tietoturvasta annetun lain (565/1999) tai muun teletoimintaa koskevan lain säännöksiä.

Toimilupa, joka koskee verkkopalvelun tarjontaa viranomaisverkossa, on myönnettävä, jos hakijalla on 1 momentissa tarkoitettujen edellytysten lisäksi toiminnan erityisluonteen huomioon ottaen tarvittava kyky ja ammattitaito.

Jos 1 tai 2 momentissa tarkoitettua toimilupaa ei voida radiotaajuuksien niukkuuden vuoksi myöntää kaikille hakijoille, se on myönnettävä niille hakijoille, joiden toiminta parhaiten edistää 1 §:ssä säädettyjä tavoitteita.

10 §

Toimiluvan sisältö

Toimiluvassa on määriteltävä teleyrityksen maantieteellinen toimialue.

Toimilupaan voidaan liittää 1 ja 128 §:n säännöksiä tai 129 §:ssä tarkoitettuja Viestintäviraston teknisiä määräyksiä täydentäviä ehtoja, jotka koskevat viestintäverkkojen teknisiä ominaisuuksia tai taajuuksien tehokasta käyttöä.

Toimilupa, joka koskee verkkopalvelun tarjontaa maanpäällisessä joukkoviestintäverkossa, voidaan myöntää sillä ehdolla, että toimiluvan haltija omalta osaltaan huolehtii siitä, että Yleisradio Oy sekä televisio- ja radiotoiminnasta annetun lain (744/1998) 7 §:n 1 momentissa tarkoitetun ohjelmistoluvan haltija saavat kustannussuuntautuneeseen hintaan käytettäväkseen toiminnan harjoittamiseen tarvittavan kapasiteetin.

Toimilupaan voidaan liittää ehtoja, jotka koskevat ohjelmistoluvan haltijalle varattavan kapasiteetin määrää tai ohjelmistoluvan haltijoiden yhteistyötä kapasiteetin jakoon tai sähköiseen ohjelmaoppaaseen liittyvissä kysymyksissä. Toimilupaan voidaan liittää lisäksi lähetystekniikkaa koskevia ehtoja.

11 §

Toimiluvan muuttaminen

Toimilupaa voidaan muuttaa toimiluvan voimassaoloaikana toimiluvanhaltijan suostumuksella ja muutoinkin, jos se on teknisestä kehityksestä tai luvanvaraisen toiminnan toimintaedellytyksissä tapahtuvasta olennaisesta muutoksesta johtuvasta erityisestä syystä välttämätöntä.

12 §

Toimiluvan peruuttaminen ja siirtäminen

Valtioneuvosto voi peruuttaa teleyrityksen toimiluvan osaksi tai kokonaan:

1) jos teleyritys on toistuvasti ja vakavasti rikkonut tämän lain, radiolain, yksityisyyden suojasta televiestinnässä ja teletoiminnan tieturvasta annetun lain tai muun teletoimintaa koskevan lain säännöksiä taikka viestintämarkkinalain 10 §:ssä tarkoitettuja toimilupaehjoja tai

2) jos teleyrityksellä ei enää toiminnan laatu ja laajuus huomioon ottaen ole riittäviä taloudellisia voimavaroja huolehtia velvollisuuksistaan

ja teleyritys ei kehotuksesta huolimatta kohtuullisessa, vähintään kuukauden määräajassa korjaa menettelyään tai saata taloudellisia voimavarojaan jälleen riittäviksi.

Toimilupaa ei saa siirtää. Valtioneuvosto voi peruuttaa toimiluvan, jos tosiasiallinen määräysvalta toimiluvan haltijaan nähden muuttuu. Määräysvallan muuttumisesta on ilmoitettava välittömästi toimilupaviranomaiselle. Valtioneuvoston on päätettävä toimiluvan peruuttamisesta kahden kuukauden kuluessa ilmoituksesta.

Peruuttamisen edellytyksenä olevana toimiluvan siirtona ei pidetä toimiluvan siirtämistä konsernin sisäisesti emoyhtiön ja sen täysin omistaman tytäryhtiön välillä. Tällaisesta siirrosta on välittömästi ilmoitettava toimilupaviranomaiselle.

13 §

Ilmoituksenvarainen teletoiminta

Yleisen teletoiminnan harjoittamisesta on ennen toiminnan aloittamista tehtävä kirjallinen ilmoitus Viestintävirastolle (teletoimintailmoitus). Ilmoitusvelvollisuus ei koske yleistä teletoimintaa, jos se on väliaikaista, kohdistuu määrältään pieneen vastaanottajakuntaan tai on merkitykseltään muutoin vähäistä.

Valtioneuvoston asetuksella voidaan antaa tarkempia säännöksiä siitä, mitä teletoimintaa on pidettävä merkitykseltään vähäisenä.

14 §

Teletoimintailmoitus

Teletoimintailmoituksessa on annettava kaikki valvonnan kannalta tarpeelliset tiedot. Tarkemmat säännökset teletoimintailmoituksen sisällöstä annetaan liikenne- ja viestintäministeriön asetuksella.

Teletoimintailmoituksen tiedoissa tapahtuneista muutoksista ja toiminnan lopettamisesta on ilmoitettava Viestintävirastolle.

Viestintäviraston on teleyrityksen pyynnöstä annettava viikon kuluessa pyynnön esittämisestä vahvistus teletointailmoituksen vastaanottamisesta. Viestintäviraston vahvistusilmoituksessa on mainittava ne tähän lakiin perustuvat oikeudet ja velvollisuudet, jotka teleyrityksellä on Suomessa.

15 §

Valvontamaksu

Ilmoituksenvaraista tai toimiluvanvaraista teletointia harjoittavat teleyritykset ovat velvollisia suorittamaan Viestintävirastolle viestintämarkkinoiden valvonnasta aiheutuvia kustannuksia vastaavan maksun. Maksu jakautuu kiinteään perusosaan sekä lisäosaan. Lisäosan suuruus määräytyy teleyrityksen Suomessa harjoittaman teletointinnan liikevaihdon perusteella. Tarkemmat säännökset maksun määräytymisestä annetaan liikenne- ja viestintäministeriön asetuksella.

3 luku

Velvollisuuksien asettaminen teleyritykselle

16 §

Markkinamäärittely

Viestintäviraston on päätöksellään säännöllisin väliajoin määriteltävä merkitykselliset viestintämarkkinat.

Viestintäviraston on merkityksellisiä markkinoita määriteltäessä toimittava yhteistyössä liikenne- ja viestintäministeriön kanssa. Jos liikenne- ja viestintäministeriö katsoo, että markkinamäärittely on tehtävä Euroopan yhteisöjen komission markkinamäärittelyä koskevasta suosituksesta poikkeavalla tavalla, markkinamäärittely tehdään liikenne- ja viestintäministeriön päätöksellä.

Markkinamäärittelyä koskevaan päätökseen ei saa erikseen hakea muutosta.

17 §

Markkina-analyysi ja päätös huomattavasta markkinavoimasta

Viestintäviraston on kilpailutilanteen selvittämiseksi tehtävä merkityksellisiksi määritellyistä tukku- ja vähittäismarkkinoista säännöllisin väliajoin markkina-analyysi. Viestintäviraston on päätöksellään määrättävä teleyritys huomattavan markkinavoiman yritykseksi, jos sillä markkina-analyysin perusteella havaitaan olevan tietyillä markkinoilla yksin tai yhdessä muiden kanssa sellaista taloudellista vaikutusvaltaa, jonka turvin se voi toimia huomattavassa määrin riippumattomana kilpailijoista, kuluttajista tai muista käyttäjistä.

Teleyrityksellä, jolla on tietyillä markkinoilla huomattava markkinavoima, voidaan katsoa olevan sama asema myös niihin läheisessä yhteydessä olevilla markkinoilla, jos teleyritys kykenee myös näillä markkinoilla vahvistamaan markkinavoimaansa.

Viestintäviraston on muutettava huomattavaa markkinavoimaa koskevaa päätöstä, jos markkina-analyysin perusteella markkinoiden kilpailutilanteessa havaitaan tapahtuneen merkityksellisiä muutoksia. Päätöksessä voidaan muuttaa huomattavan markkinavoiman yritykselle asetettuja velvollisuuksia tai päätää, että teleyritystä ei ole enää pidettävä huomattavan markkinavoiman yrityksenä.

18 §

Huomattavan markkinavoiman yritykselle asetettavat velvollisuudet

Viestintäviraston on päätöksellään asetettava huomattavan markkinavoiman yritykselle kilpailun esteiden poistamiseksi tai kilpailun edistämiseksi tarvittavat 2 momentissa tarkoitetut velvollisuudet. Velvollisuuksien tulee olla oikeassa suhteessa tavoiteltavaan

päämäärään. Velvollisuutta asetettaessa tulee erityisesti ottaa huomioon:

1) käyttöoikeuden tekninen ja taloudellinen tarkoituksenmukaisuus markkinoiden kehitysaste ja käyttöoikeuden laatu huomioon ottaen;

2) käyttöoikeuden toteuttamiskelpoisuus käytettävissä oleva kapasiteetti huomioon ottaen;

3) tietosuojaan ja tietoturvaan liittyvät vaatimukset;

4) huomattavan markkinavoiman yrityksen tekemät investoinnit ja riskit;

5) tarve turvata kilpailu pitkällä aikavälillä;

6) asiaan liittyvät teollis- ja tekijänoikeudet;

7) eurooppalaisten palvelujen tarjoaminen.

Huomattavan markkinavoiman yritykselle voidaan asettaa jäljempänä tässä laissa säädettyin edellytyksin ja ehdoin velvollisuus:

1) luovuttaa käyttöoikeus matkaviestinverkkoon siten kuin 23 §:ssä säädetään;

2) vuokrata tilaajayhteyttä ja laitetilaa siten kuin 24 §:ssä säädetään;

3) vuokrata kiinteä yhteys siten kuin 25 §:ssä säädetään;

4) vuokrata antennipaikka ja kaapelikanavaa siten kuin 26 §:ssä säädetään;

5) luovuttaa kaapelitelevisioverkon kapasiteettia siten kuin 27 §:ssä säädetään;

6) vuokrata maanpäällistä joukkoviestintäverkkoa siten kuin 28 §:ssä säädetään;

7) luovuttaa maanpäällisen joukkoviestintäverkon kapasiteettia siten kuin 29 §:ssä säädetään;

8) luovuttaa käyttöoikeus älykortin kapasiteettiin siten kuin 30 §:ssä säädetään;

9) luovuttaa käyttöoikeus sähköiseen ohjelmaoppaaseen siten kuin 31 §:ssä säädetään;

10) luovuttaa käyttöoikeus televisio- tai radiojärjestelmän ohjelmointirajapintaan siten kuin 32 §:ssä säädetään;

11) julkaista toimitusehdot ja hinnasto siten kuin 33 §:ssä säädetään;

12) järjestää kansallinen verkkovierailu siten kuin 34 §:ssä säädetään;

13) järjestää kansainvälinen verkkovierailu siten kuin 36 §:ssä säädetään;

14) noudattaa kustannussuuntautunutta hinnoittelua ja muutoinkin syrjimättömiä ehtoja siten kuin 37 §:ssä säädetään;

15) yhteenliittää viestintäverkko toiseen viestintäverkkoon siten kuin 39 §:ssä säädetään;

16) tarjota ulkomaanpuheluiden ennalta valinta matkaviestinverkossa siten kuin 62 §:ssä säädetään;

17) käyttää kustannuslaskentajärjestelmää siten kuin 87 §:ssä säädetään;

18) eriyttää toimintansa siten kuin 89 §:ssä säädetään.

Viestintäviraston on muutettava 1 momentissa mainittua päätöstä, jos 1 momentissa tarkoitetuissa seikoissa tai markkinoiden kilpailutilanteessa tapahtuu merkityksellisiä muutoksia.

19 §

Muulle teleyritykselle asetettavat velvollisuudet

Viestintävirasto voi päätöksellään asettaa muullekin teleyritykselle kuin huomattavan markkinavoiman yritykselle tämän lain mukaisia erityisiä velvollisuuksia.

Teleyritykselle voidaan asettaa jäljempänä tässä laissa säädettyin edellytyksin ja ehdoin velvollisuus:

1) vuokrata tilaajayhteyttä ja laitetilaa siten kuin 24 §:ssä säädetään;

2) vuokrata antennipaikka ja kaapelikanavaa siten kuin 26 §:ssä säädetään;

3) luovuttaa käyttöoikeus sähköiseen ohjelmaoppaaseen siten kuin 31 §:ssä säädetään;

4) luovuttaa käyttöoikeus televisio- tai radiojärjestelmän ohjelmointirajapintaan siten kuin 32 §:ssä säädetään;

5) julkaista toimitusehdot ja hinnasto siten kuin 33 §:ssä säädetään;

6) noudattaa kustannussuuntautunutta hinnoittelua ja muutoinkin syrjimättömiä ehtoja siten kuin 37 §:ssä säädetään;

7) yhteenliittää viestintäverkko toiseen viestintäverkkoon siten kuin 39 §:ssä säädetään.

Viestintäviraston on muutettava 1 momentissa mainittua päätöstä, jos velvollisuuden asettamisen edellytyksenä olleissa olosuhteissa tapahtuu merkityksellisiä muutoksia.

20 §

Vähittäismarkkinoilla toimivalle teleyritykselle asetettavat velvollisuudet

Jos Viestintävirasto vähittäismarkkinoista tehdyn markkina-analyysin perusteella toteaa, että määritellyillä vähittäismarkkinoilla ei ole kilpailua ja etteivät tukkumarkkinoilla toimivalle huomattavan markkinavoiman yritykselle asetetut 18 §:ssä tarkoitetut velvoitteet riittävästi edistä kilpailua vähittäismarkkinoilla, vaan lisävelvoitteiden asettaminen on tehokkaan kilpailun turvaamiseksi välttämätöntä, Viestintäviraston on päätöksellään asetettava vähittäismarkkinoilla toimivalle huomattavan markkinavoiman yritykselle tarpeen mukaan 2 momentissa tarkoitettuja lisävelvoitteita.

Viestintävirasto voi 1 momentissa tarkoitetun tavoitteen saavuttamiseksi määrätä, että vähittäismarkkinoilla toimiva huomattavan markkinavoiman yritys:

- 1) ei saa periä kohtuuttomia hintoja;
- 2) ei saa estää markkinoille pääsyä tai rajoittaa kilpailua perusteettoman alhaisella hinnoittelulla;
- 3) ei saa suosia tiettyjä palvelun vastaanottajia epäasiallisella tavalla;
- 4) ei saa sitoa tiettyä tuotetta tai palvelua muihin tuotteisiin tai palveluihin.

Asetetun lisävelvoitteen tulee olla oikeassa suhteessa sillä tavoiteltavaan päämäärään.

Viestintäviraston on muutettava 1 momentissa tarkoitettua päätöstä, jos markkinoiden kilpailutilanteessa tapahtuu merkityksellisiä muutoksia.

21 §

Komission ja sääntelyviranomaisten kuuleminen

Viestintäviraston on varattava Euroopan yhteisöjen komissiolle ja Euroopan talousalueeseen kuuluvien valtioiden (ETA-valtio)

sääntelyviranomaisille tilaisuus antaa lausuntonsa kuukauden määräajassa ennen ETA-valtioiden väliseen kauppaan vaikuttavaa:

- 1) komission suosituksesta poikkeavaa markkinamäärittelyä;
- 2) markkina-analyysiä;
- 3) huomattavaa markkinavoimaa koskevaa päätöstä;
- 4) teleyrityksille asetettavia velvollisuuksia koskevaa päätöstä.

Viestintävirasto voi pyytää 1 momentissa tarkoitetun lausunnon toimenpiteistä tai päätöksistä myös samanaikaisesti, jos se on tarkoituksenmukaista.

Jos komissio ilmoittaa, että komission suosituksesta poikkeava markkinamäärittely tai huomattavaa markkinavoimaa koskeva päätösehdotus ei ole komission käsityksen mukaan Euroopan yhteisöjen oikeuden mukainen, toimenpidettä ja päätöstä on lykättävä vielä kahdella kuukaudella. Jos komissio edellä tarkoitetussa kahden kuukauden määräajassa tekee asiassa päätöksen, markkinamäärittelyä tai huomattavaa markkinavoimaa koskevaa päätöstä ei saa tehdä komission päätöksen vastaisesti.

22 §

Menettely kiireellisissä tai vähäisissä tapauksissa

Markkinamäärittely, markkina-analyysi ja Viestintäviraston päätös huomattavasta markkinavoimasta ja teleyrityksille asetettavista velvollisuuksista voidaan tehdä komissiota ja ETA-valtioiden sääntelyviranomaisia kuulematta, jos toimenpiteellä ei ole merkittävää vaikutusta markkinoihin tai jos toimenpide on kiireellinen ja välttämätön kilpailun ja kuluttajien etujen turvaamiseksi.

Viestintäviraston on toimitettava 1 momentissa tarkoitettu markkinamäärittely, markkina-analyysi tai päätös viipymättä tiedoksi komissiolle.

4 luku

Käyttöoikeuden luovutusta koskevat teleyrityksen velvollisuudet

23 §

Velvollisuus luovuttaa käyttöoikeus matkaviestinverkkoon

Viestintävirasto voi 18 §:n mukaisella päätöksellä asettaa verkkoyritykselle, jolla on huomattava markkinavoima, velvollisuuden luovuttaa palveluyrityksille käyttöoikeus verkkoyrityksen matkaviestinverkkoon.

Palveluyrityksellä on 1 momentissa tarkoitetuissa tapauksissa oikeus itse avata ja sulkea matkaviestinverkon liittymät sekä oikeus hallita itsenäisesti niihin liittyviä asiakassuhteita.

Verkkovierailusta matkaviestinverkossa säädetään 36 ja 37 §:ssä.

24 §

Velvollisuus vuokrata tilaajayhteyttä ja laite-tilaa

Viestintävirasto voi 18 §:n mukaisella päätöksellä asettaa teleyritykselle, jolla on huomattava markkinavoima, velvollisuuden vuokrata teleyrityksille kiinteään puhelinverkon:

- 1) tilaajayhteyden tai sen osan;
- 2) tilaajayhteyden välityskykyä rinnakkaiskäyttöä varten;
- 3) tilaajayhteyden siirtokapasiteettia rinnakkaiskäyttöä varten;
- 4) laite-tilaa, jos se on tarpeen tilaajayhteyden käytössä tarpeellisten vähäisten laitteiden sijoittamista varten.

Velvollisuutta ei kuitenkaan ole, jos vuokraaminen johtaa tietosuojan vaarantumiseen tai se on verkkoyrityksen kannalta teknisesti

epätarkoituksenmukaista tai muutoin kohtuutonta taikka ilman tilaajayhteyttä liittymäsovimuksen perusteella hallitsevan käyttäjän suostumusta.

Viestintävirasto voi 1 momentissa tarkoitettussa päätöksessä asettaa verkkoyritykselle muita sellaisia velvollisuuksia, jotka ovat välttämättömiä 1 momentissa mainitun velvollisuuden tekniseksi toteuttamiseksi.

Verkkoyritys, jolle on asetettu 37 §:n mukainen velvollisuus noudattaa kustannussuuntautunutta hinnoittelua, saa periä tilaajayhteyden rinnakkaiskäytöstä maksun, joka on enintään puolet yrityksen vastaavasta tilaajayhteydestä perimästä maksusta, jollei verkkoyritys osoita, että kustannukset ovat tätä korkeammat. Siirtokapasiteetin osalta maksuun saa sisältyä lisäksi korvaus laitteiden käytöstä.

Viestintävirasto voi 19 §:n mukaisella päätöksellä asettaa muulle kuin huomattavan markkinavoiman yritykselle 1 momentissa tarkoitettua velvollisuuden, jos teleyritys hallitsee käyttäjien yhteyksiä viestintäverkkoon ja velvollisuuden asettaminen on käyttäjien edun varmistamiseksi välttämätöntä.

25 §

Velvollisuus vuokrata kiinteä yhteys

Viestintävirasto voi 18 §:n mukaisella päätöksellä asettaa teleyritykselle, jolla on huomattava markkinavoima, velvollisuuden vuokrata teleyrityksille ja käyttäjille kiinteä yhteys.

Viestintävirasto voi päätöksessä määrätä kiinteän yhteyden siirtokapasiteetista. Viestintäviraston on otettava siirtokapasiteettia määrittäessään huomioon Euroopan yhteisöjen kiinteiden yhteyksien vähimmäisvalikoimaa koskevat säännökset.

26 §

Velvollisuus vuokrata antennipaikka ja kaapelikanava

Viestintävirasto voi 18 §:n mukaisella päätöksellä asettaa teleyritykselle, jolla on huomattava markkinavoima, velvollisuuden vuokrata teleyrityksille radiomaston antennipaikka tai kaapelikanava.

Viestintävirasto voi 19 §:n mukaisella päätöksellä asettaa muulle kuin huomattavan markkinavoiman yritykselle 1 momentissa tarkoitetun velvollisuuden, jos rinnakkaisen radiomaston tai kaapelikanavan rakentaminen ei ole tarkoituksenmukaista ympäristösuojelusta, luonnonsuojelusta tai maankäytön suunnittelusta johtuvasta taikka muusta näihin verrattavasta syystä.

27 §

Velvollisuus luovuttaa kaapelitelevisioverkon kapasiteettia

Viestintävirasto voi 18 §:n mukaisella päätöksellä asettaa teleyritykselle, jolla on huomattava markkinavoima, velvollisuuden luovuttaa teleyrityksille käyttöoikeus kaapelitelevisioverkon kapasiteettiin.

28 §

Velvollisuus vuokrata maanpäällistä joukkoviestintäverkkoa

Viestintävirasto voi 18 §:n mukaisella päätöksellä asettaa teleyritykselle, jolla on huomattava markkinavoima, velvollisuuden vuokrata teleyrityksille maanpäällistä joukkoviestintäverkkoa.

29 §

Velvollisuus luovuttaa maanpäällisen joukkoviestintäverkon kapasiteettia

Viestintävirasto voi 18 §:n mukaisella päätöksellä asettaa teleyritykselle, jolla on huomattava markkinavoima ja jolla on tämän lain 4 §:n mukainen verkkolupa, velvollisuuden luovuttaa teleyrityksille käyttöoikeus maanpäällisen joukkoviestintäverkon kapasiteettiin.

30 §

Velvollisuus luovuttaa käyttöoikeus älykortin kapasiteettiin

Viestintävirasto voi 18 §:n mukaisella päätöksellä asettaa teleyritykselle, jolla on huomattava markkinavoima, velvollisuuden luovuttaa teleyrityksille ja muille yrityksille käyttöoikeus matkapuhelinliittymän tai muun vastaavan viestintäverkon liityntäpisteen hallinnoinnissa käytettävän älykortin kapasiteettiin. Velvollisuutta ei voida kuitenkaan asettaa, jos teleyritys ei käytä älykortin kapasiteettia muuhun tarkoitukseen kuin liityntäpisteen hallintaan.

31 §

Velvollisuus luovuttaa käyttöoikeus sähköiseen ohjelmaoppaaseen

Viestintävirasto voi 18 §:n mukaisella päätöksellä asettaa teleyritykselle, jolla on huomattava markkinavoima, velvollisuuden luovuttaa teleyrityksille käyttöoikeus digitaalisen television tai radion sähköiseen ohjelmaoppaaseen.

Viestintävirasto voi 19 §:n mukaisella päätöksellä asettaa muulle kuin huomattavan markkinavoiman yritykselle 1 momentissa tarkoitetun velvollisuuden, jos se on välttämätöntä sen varmistamiseksi, että tiedot 134

§:ssä tarkoitetun siirtovelvoitteen piiriin kuuluvista digitaalisista televisio- ja radiolähetyksistä saatetaan yleisön saataville sähköisessä ohjelmaoppaassa.

32 §

Velvollisuus luovuttaa käyttöoikeus televisio- tai radiojärjestelmän ohjelmointirajapintaan

Viestintävirasto voi 18 §:n mukaisella päätöksellä asettaa teleyritykselle, jolla on huomattava markkinavoima velvollisuuden luovuttaa teleyritykselle käyttöoikeus digitaalisen televisio- tai radiojärjestelmän ohjelmointirajapintaan.

Viestintävirasto voi 19 §:n mukaisella päätöksellä asettaa muulle kuin huomattavan markkinavoiman yritykselle 1 momentissa tarkoitetun velvollisuuden, jos se on välttämätöntä sen varmistamiseksi, että 134 §:ssä tarkoitetun siirtovelvoitteen piiriin kuuluvat digitaaliset televisio- ja radiolähetykset voidaan liittää käytössä olevaan ohjelmointirajapintaan.

33 §

Velvollisuus julkaista toimitusehdot ja hinnasto

Viestintävirasto voi 18 tai 19 §:n mukaisella päätöksellä asettaa teleyritykselle velvollisuuden julkaista vuokrausvelvollisuuden, käyttöoikeuden tai yhteenliittämisen kannalta merkitykselliset tiedot kuten palvelun toimitusehdot, hinnasto sekä tehdyt sopimukset siltä osin kun ne eivät sisällä liikesalaisuuksia tai luottamuksellisia tietoja.

Viestintävirasto voi asettaa huomattavan markkinavoiman teleyritykselle 1 momentissa mainitun velvollisuuden myös ilman, että teleyritykselle asetetaan vuokrausvelvollisuutta tai käyttöoikeuden luovutusvelvollisuutta.

34 §

Velvollisuus järjestää kansallinen verkkovierailu

Verkkoyritys, jolla on huomattava markkinavoima ja toimitus GSM-matkaviestinverkossa, on velvollinen neuvottelemaan verkkovierailusta verkkoyrityksen kanssa, jolla on toimitus kolmannen sukupolven matkaviestinverkossa.

Viestintävirasto voi toisen teleyrityksen hakemuksesta 18 §:n mukaisella päätöksellä asettaa huomattavan markkinavoiman yritykselle velvollisuuden järjestää verkkovierailu tietyillä maantieteellisillä alueilla, jos verkkovierailuoikeutta pyytävällä teleyrityksellä ei ole alueella omaa GSM-matkaviestinverkkoa tai sopimukseen perustuvaa oikeutta verkkovierailuun toisessa GSM-matkaviestinverkossa ja verkkovierailuoikeutta pyytävän teleyrityksen kolmannen sukupolven matkaviestinverkon kattamalla alueella asuu vakituisesti vähintään 20 prosenttia teleyrityksen koko toimitusalueen väestöstä. Maantieteellisillä alueilla tarkoitetaan alueiden kehittämisestä annetun lain 7 §:n mukaisia seutukuntia.

Edellä 2 momentissa tarkoitettu oikeus verkkovierailuun voidaan myöntää teleyritykselle ainoastaan kerran.

Teleyrityksen, jolle Viestintävirasto on asettanut 2 momentissa tarkoitetun velvollisuuden, on noudatettava 35 §:n säännöksiä, jos verkkovierailun ehtoista ei muuta sovita.

35 §

Kansallisen verkkovierailun ehdot

Verkkovierailu kestää enintään kahdeksan vuotta. Verkkovierailu päättyy kullakin maantieteellisellä alueella viimeistään kaksi vuotta sen jälkeen, kun huomattavan markkinavoiman yrityksen oma kolmannen sukupolven matkaviestinverkko kattaa vähintään 80 prosenttia alueesta.

Viestintäviraston tulee päätöksessään mää-

ritellä se radiotekninen taso, jolla täytetään 1 momentissa tarkoitettu edellytys. Verkkovierailun päätyminen vahvistetaan tarvittaessa Viestintäviraston päätöksellä. Viestintävirasto voi pidentää 1 momentissa tarkoitettuja määräaikoja sellaisten seutukuntien osalta, joiden asukastiheys on enintään viisi asukasta neliökilometrillä.

Verkkovierailua pyytävän teleyrityksen on korvattava huomattavan markkinavoiman yritykselle GSM-matkaviestinverkon välityskyvyn lisäämisestä aiheutuneet kustannukset, jos välityskykyä on verkkovierailun vuoksi pysyvästi lisättävä yli 10 prosenttia.

Verkkovierailuoikeus koskee kaikkia huomattavan markkinavoiman yrityksen GSM-matkaviestinverkossa tarjottavia viestintäpalveluita, jollei se ole teknisesti mahdotonta.

36 §

Velvollisuus järjestää kansainvälinen verkkovierailu

Verkkoyritys, jolla on huomattava markkinavoima ja toimilupa matkaviestinverkossa, on velvollinen neuvottelemaan kansainvälisestä verkkovierailusta toisen ETA-valtion alueelle sijoittautuneen verkkoyrityksen kanssa.

Viestintävirasto voi ETA-valtion alueelle sijoittautuneen toisen teleyrityksen hakemuksesta 18 §:n mukaisella päätöksellä asettaa huomattavan markkinavoiman yritykselle velvollisuuden järjestää kansainvälinen verkkovierailu.

37 §

Käyttöoikeuden luovutuksen ja yhteenliittämisen hinnoittelu ja muut ehdot

Viestintävirasto voi 18 tai 19 §:n mukaisella päätöksellä asettaa teleyritykselle velvollisuuden hinnoitella käyttöoikeuden luovutuksesta, verkkovierailusta tai yhteenliittämistä perittävä korvaus siten, että korvaus on 84 §:ssä tarkoitettulla tavalla joko kustannus-

suuntautunut tai syrjimätön taikka kustannussuuntautunut ja syrjimätön sekä muutoinkin noudattaa syrjimättömiä ehtoja.

Viestintävirasto voi asettaa huomattavan markkinavoiman teleyritykselle 1 momentissa tarkoitettua hinnoitteluvollisuuden myös ilman, että teleyritykselle asetetaan yhteenliittämistä tai käyttöoikeuden luovutusta koskevaa velvollisuutta.

38 §

Asetettua velvollisuutta koskevat rajoitukset

Edellä 23—30 §:n ja 36 §:n nojalla asetetusta velvollisuudesta huolimatta velvollisuutta ei ole, jos käyttöoikeuden kohde on teleyrityksen omassa käytössä tai se on tarpeen teleyrityksen omaa kohtuullista tulevaa tarvetta varten.

5 luku

Yhteenliittämistä koskevat teleyrityksen velvollisuudet

39 §

Teleyrityksen yhteenliittämistä koskevat velvollisuudet

Teleyritys on velvollinen neuvottelemaan yhteenliittämisestä toisen teleyrityksen kanssa.

Viestintävirasto voi 18 §:n mukaisella päätöksellä asettaa huomattavan markkinavoiman yritykselle velvollisuuden liittää viestintäverkko tai viestintäpalvelu yhteen toisen teleyrityksen viestintäverkon tai viestintäpalvelun kanssa.

Viestintävirasto voi 19 §:n mukaisella päätöksellä asettaa muulle kuin huomattavan markkinavoiman yritykselle 2 momentissa tarkoitettua velvollisuuden, jos teleyritys hallitsee käyttäjien yhteyksiä viestintäverkkoon

ja velvollisuuden asettaminen on viestintäverkkojen yhteenliitettävyyden varmistamiseksi välttämätöntä.

Teleyrityksen, jolle Viestintävirasto on asettanut yhteenliittämisvelvollisuuden, on noudatettava 40–42 ja 45 §:n säännöksiä, jos yhteenliittämisvelvollisuuden sisällöstä ei muutoin päästä sopimukseen.

40 §

Yhteenliittämisen toteuttaminen

Yhteenliittäminen on tehtävä yhteenliittämistä pyytävän teleyrityksen osoittamassa kohdassa, jollei se ole teknisesti epätarkoituksenmukaista tai kohtuutonta yhteenliittämisenvelvollisen teleyrityksen kannalta.

Yhteenliittäminen on tehtävä niin nopeasti kuin se on teknisesti mahdollista.

Yhteenliittämisvelvolliselta teleyritykseltä perittävä korvaus yhteenliittämistä pyytävän teleyrityksen puhelinverkon käytöstä ei saa olla kohtuuton.

41 §

Kansainvälisten telepalvelujen yhteenliittäminen

Televiestintä ulkomaille on ohjattava kansainväliseen telepalveluun kansainvälistä telepalvelua tarjoavan teleyrityksen valitseman kaukotelepalvelun kautta.

Jokaisesta yleisestä kansainvälisestä telepalvelusta tulee olla pääsy kaikkiin paikallis-telepalveluihin.

42 §

Matkaviestinpalvelujen yhteenliittäminen

Televiestintä matkaviestinverkon ja muiden viestintäverkkojen välillä on ohjattava matkaviestinpalvelua tarjoavan teleyrityksen valitseman kaukotelepalvelun kautta.

43 §

Puhelinverkon käytöstä perittävä korvaus

Teleyrityksen on hinnoiteltava erikseen toiselta teleyritykseltä perittävä korvaus puhelinverkon käytöstä yhteyden muodostamiseen silloin, kun yhteys muodostetaan teleyrityksen puhelinverkosta toisen teleyrityksen puhelinverkkoon (*nouseva liikenne*).

Nousevaa liikennettä ei tarvitse kuitenkaan hinnoitella erikseen silloin kun yhteys muodostetaan matkaviestinverkosta kiinteään puhelinverkkoon tai toiseen matkaviestinverkkoon taikka kiinteästä puhelinverkosta saman telealueen kiinteään puhelinverkkoon, paitsi jos yhteys on valittu tunnuksetta tai ensisijaisvalinnalla.

Teleyrityksen on hinnoiteltava erikseen toiselta teleyritykselle perittävä korvaus puhelinverkon käytöstä yhteyden muodostamiseen silloin, kun yhteys muodostetaan toisen teleyrityksen puhelinverkosta teleyrityksen puhelinverkkoon (*laskeva liikenne*).

Laskevaa liikennettä ei tarvitse kuitenkaan hinnoitella erikseen silloin, kun yhteys muodostetaan kiinteästä puhelinverkosta matkaviestinverkkoon.

44 §

Määrälennusten kieltö

Puhelinverkkojen yhteenliittämisestä perittävä korvaus ei saa riippua välitetyn televiestinnän määrästä.

45 §

Telemaksujen perintä

Liittymäsopimuksen tehnyt teleyritys on viestintäpalvelua tarjoavan toisen teleyrityksen valinnan mukaan velvollinen kustannussuuntautuneeseen ja syrjimättömään hintaan perimään toisen teleyrityksen maksut tai antamaan toiselle teleyritykselle laskujen pe-

rinnän kannalta välttämättömät tiedot. Liittymäsopimuksen tehneelle teleyritykselle on varattava kohtuullinen siirtymäaika ennen kuin viestintäpalvelua tarjoava teleyritys aloittaa maksujen perimisen.

Tieto maksuvelvollisen liittymän tilaajanumerosta on siirrettävä teleyhteyden aikana. Jos tilaajanumeron siirtäminen ei ole teknisesti mahdollista, liittymäsopimuksen tehnyt teleyritys on velvollinen toimittamaan laskutuksessa tarvittavat tiedot toiselle teleyritykselle tai, jos tämä ei ole mahdollista, perimään maksut korvauksetta.

6 luku

Numerointi

46 §

Telealueet

Viestintävirasto päättää Suomen jakautumisesta telealueisiin.

Telealuejaon on oltava tarkoituksenmukainen. Telealueita muodostettaessa on erityisesti otettava huomioon tietyllä alueella harjoitetun televiestinnän määrä ja sen suuntautuminen, viestintäverkkojen tekninen rakenne sekä numeroiden mahdollisimman tehokas käyttö.

47 §

Viestintäviraston numerointia koskeva määräys

Teletoinnin numeroita ja tunnuksia jaettaessa on pyrittävä numeroinnin selkeyteen ja tehokkuuteen sekä otettava huomioon numerointia ja tunnuksia koskevat kansainväliset velvoitteet.

Viestintävirasto voi antaa numerointia koskevat tarkemmat määräykset. Viestintäviraston määräyksillä määrätään siitä, millaisia numeroita ja tunnuksia teletoinnassa saa

käyttää ja mihin tarkoitukseen niitä on käytettävä. Viestintäviraston numerointia koskevassa määräyksessä voidaan lisäksi määrätä numeroiden ja tunnusten maantieteellisestä käyttöalueesta.

Internetin verkkotunnuksista säädetään erikseen.

48 §

Numerointipäätös

Viestintävirasto päättää teleyritysten ja muiden henkilöiden käyttöön annettavista numeroista ja tunnuksista.

Numerot ja tunnukset on jaettava siten, että teleyrityksiä ja muita henkilöitä kohdellaan toiminnan laatu ja laajuus huomioon ottaen mahdollisimman tasapuolisesti.

Viestintäviraston on tehtävä päätös numeron tai tunnuksen jakamisesta (numerointipäätös) kolmen viikon kuluessa hakemuksen vastaanottamisesta. Jos numerolla tai tunnukella on poikkeuksellista taloudellista arvoa, numerointipäätös voidaan kuitenkin tehdä kuuden viikon kuluessa hakemuksen vastaanottamisesta.

Numerointipäätöksessä numeron tai tunnuksen käyttöoikeuden haltija voidaan velvoittaa ottamaan numero käyttöön kohtuullisessa ajassa.

Numerointipäätös voidaan tehdä toistaiseksi tai tarjottavan palvelun kannalta tarkoituksenmukaiseksi määräajaksi. Viestintävirasto voi numerointipäätöksessä määrätä, että numeroa on käytettävä tietyn palvelun tarjoamiseen, sekä asettaa numeron käytölle muita numeroinnin selkeyden ja tehokkuuden tai käyttäjien etujen varmistamiseksi tarpeellisia ehtoja.

49 §

Numerointimaksu

Teleyritys ja muu numeron tai tunnuksen vastaanottava henkilö on velvollinen suorittamaan Viestintävirastolle numeron tai tun-

nuksen käytöstä numeroinnin hallinnosta ja valvonnasta aiheutuvien kustannusten kattamiseksi kiinteän maksun, jonka suuruus määräytyy sen mukaan, kuinka suuren osuuden käytettävissä olevasta numeroavaruudesta käyttöön otettu numero kuluttaa. Tarkemmat säännökset maksun suuruudesta annetaan liikenne- ja viestintäministeriön asetuksella.

50 §

Numeron tai tunnuksen käyttöoikeuden peruuttaminen

Viestintävirasto voi peruuttaa numeron tai tunnuksen käyttöoikeuden päätöksellä:

1) jos numeron tai tunnuksen käyttöoikeuden haltija ei suorita numerointipäätökseen liittyvää maksua,

2) jos numeroa tai tunnusta käytetään numerointipäätöksen vastaisesti tai

3) jos numeroa tai tunnusta ei ole otettu käyttöön kohtuullisessa ajassa numerointipäätöksestä tai sen käyttö on lopetettu ja numeron tai tunnuksen käyttöoikeuden haltija ei kehotuksesta huolimatta oikaise menettelyään kuukauden määräajassa.

Numeron tai tunnuksen käyttöoikeus voidaan peruuttaa myös, jos peruuttamiseen on muu vastaava numeroinnin selkeyteen ja tehokkuuteen tai käyttäjien etuun liittyvä erittäin painava syy ja numeron tai tunnuksen käyttöoikeuden haltijalle on annettu mahdollisuus esittää näkemyksensä asiassa kuukauden määräajassa.

51 §

Puhelinnumeron siirrettävyyteen liittyvät velvoitteet

Puhelinverkossa toimiva teleyritys on velvollinen viipymättä huolehtimaan siitä, että sen kanssa liittymäsopimuksen tehnyt käyttäjä voi halutessaan säilyttää puhelinnumeron sa vaihtaessaan kiinteää liittymää telealueen

sisällä tai matkaviestinliittymää tarjoavaa teleyritystä.

Teleyritys ei saa periä käyttäjältä korvausta puhelinnumeron siirtämisestä toiselle teleyritykselle. Teleyritys saa kuitenkin periä toiselta teleyritykseltä 1 momentissa tarkoitettusta puhelinnumeron siirrosta kustannuksia vastaavan kertakorvauksen, jos puhelinnumeron siirron tekninen toteuttaminen aiheuttaa kertaluonteisia kustannuksia. Kertakorvaus ei kuitenkaan saa olla niin suuri, että se estää palvelun käytön. Viestintävirasto voi yksittäistapauksessa päättää kertakorvauksen enimmäismäärästä.

Teleyrityksellä ei ole 1 momentissa tarkoitettua puhelinnumeron siirtovelvoitetta käyttäjän vaihtaessa liittymän kiinteästä puhelinverkon liittymästä matkaviestinverkon liittymään tai matkaviestinverkon liittymästä kiinteän puhelinverkon liittymään.

Siirretyn numeron alun perin luovuttanut teleyritys ja numeron vastaanottanut teleyritys vastaavat puoliksi numeron siirrosta mahdollisesti aiheutuvista puhelukohtaisista kustannuksista.

Puhelinverkossa toimiva teleyritys on velvollinen osaltaan huolehtimaan siitä, että käyttäjien saatavilla on yleinen, kattava ja maksuton tiedotuspalvelu siirretyistä puhelinnumeroista.

52 §

Puhelinnumeron siirrettävyyttä koskevat tekniset säännökset

Viestintävirasto voi antaa puhelinnumeron siirrettävyyttä koskevia teknisiä määräyksiä.

Viestintäviraston määräykset voivat koskea:

1) puhelinnumeroita, jotka teknisistä syistä vapautetaan siirtovelvoitteesta;

2) siirrettävyyden teknistä toteuttamistapaa;

3) siirrettyyn numeroon liittyvän puhelun ohjausta;

4) siirrettyjä puhelinnumeroita koskevan tiedotuspalvelun järjestämistä;

5) muita näihin verrattavia numeron siirrettävyyden teknisiä edellytyksiä.

53 §

Televiestintä Euroopan talousalueella

Puhelinverkossa toimiva teleyritys on velvollinen osaltaan huolehtimaan siitä, että Euroopan talousalueeseen kuuluvista valtioista voidaan soittaa Suomessa käytössä oleviin muihinkin kuin maantieteellisiin numeroihin, jos se on teknisesti ja taloudellisesti mahdollista.

Teleyrityksellä ei ole 1 momentissa mainittua velvollisuutta, jos puhelun vastaanottaja on kaupallisista syistä rajoittanut tietyiltä maantieteellisiltä alueilta tulevia puheluita.

Viestintävirasto voi antaa tarkempia määräyksiä 1 momentissa mainitun velvollisuuden täyttämiseksi välttämättömistä teknisistä toimenpiteistä.

54 §

Yleinen ulkomaantunnus

Puhelinverkossa toimiva teleyritys on velvollinen osaltaan huolehtimaan siitä, että käyttäjät voivat soittaa ulkomaille käyttäen yleistä ulkomaantunnusta 00.

Viestintävirasto voi antaa tarkempia määräyksiä 1 momentissa mainitun velvollisuuden täyttämiseksi välttämättömistä teknisistä toimenpiteistä.

55 §

Yleinen hätänumero

Puhelinverkossa toimiva teleyritys on velvollinen osaltaan huolehtimaan siitä, että käyttäjät saavat yhteyden maksutta yleiseen hätänumeroon 112.

Viestintävirasto voi antaa tarkempia määräyksiä 1 momentissa mainitun velvollisuuden täyttämiseksi välttämättömistä teknisistä toimenpiteistä.

56 §

Yleinen numerotiedotuspalvelu

Puhelinverkossa toimiva teleyritys on velvollinen osaltaan huolehtimaan siitä, että käyttäjien saatavilla on yleinen, kattava ja kohtuuhintainen numerotiedotuspalvelu.

Numerotiedotuspalvelua tarjoava yritys ei saa numerotietoja käsitellessään suosia yhtä teleyritystä toisen teleyrityksen kustannuksella tai toimia muutoin syrjivällä tavalla.

Viestintävirasto voi antaa tarkempia määräyksiä 1 momentissa mainitun velvollisuuden täyttämiseksi välttämättömistä teknisistä toimenpiteistä.

57 §

Puhelinluettelopalvelun tarjoaminen

Teleyrityksen on huolehdittava siitä, että sen kanssa kiinteän puhelinverkon tai matkaviestinverkon liittymän käytöstä sopimuksen tehneen käyttäjän nimeä, osoitetta ja puhelinnumeroa koskevat yhteystiedot kerätään ja julkaistaan yleisesti saatavilla olevassa kattavassa ja kohtuuhintaisessa puhelinluettelossa, joka päivitetään vähintään kerran vuodessa. Puhelinluettelo voi olla painetussa tai sähköisessä muodossa.

Puhelinluettelopalvelua tarjoava yritys ei saa yhteystietoja käsitellessään suosia yhtä teleyritystä toisen teleyrityksen kustannuksella tai toimia muutoin syrjivällä tavalla.

Käyttäjän oikeudesta kieltää yhteystietojensa julkaiseminen puhelinluettelossa säädetään erikseen.

58 §

Yhteystietojen luovuttaminen

Teleyrityksen ja sen kanssa 57 §:ssä tarkoitettujen yhteystietojen ylläpidosta sopimuksen tehneen yrityksen on pyynnöstä luovutettava edellä 57 §:ssä tarkoitetut yhteystiedot

toiselle yritykselle puhelinluettelon laatimista tai numerotiedotuspalvelun tarjoamista varten käyttökelpoisessa muodossa. Yhteystiedot on luovutettava kustannussuuntautuneeseen hintaan ja syrjimättömin ehdoin.

Teleyritys ja sen kanssa yhteystietojen ylläpidosta sopimuksen tehnyt yritys on velvollinen julkaisemaan yhteystietojen luovutuksesta perittävää hintaa koskevat tiedot.

Käyttäjän oikeudesta kieltää yhteystietojensa luovuttaminen säädetään erikseen.

7 luku

Käyttäjän oikeudet

59 §

Käyttäjän oikeus kiinteän puhelinverkon liittymään

Teleyritys, jolla on huomattava markkina-voima kiinteässä puhelinverkossa tietyllä toimialueella, on velvollinen tarjoamaan toimialueellaan maantieteellisestä paikasta riippumatta kohtuullisella hinnalla liittymän kiinteään puhelinverkkoon käyttäjän vakinaisessa asuin- tai sijaintipaikassa.

Jos 1 momentissa tarkoitettua teleyritystä ei ole, siinä tarkoitettu velvollisuus on teleyrityksellä, jonka liittymien määrällä mitattu markkinaosuus on kyseisellä alueella suurin.

Tarjottavan puhelinliittymän tulee olla sellainen, että siitä voidaan soittaa ja vastaanottaa lähipuheluita, kaukopuheluita, ulkomaanpuheluita ja muita tavanomaisia puheluita sekä lähettää ja vastaanottaa telekopioita. Puhelinliittymän on lisäksi mahdollistettava tarkoituksenmukainen internet-yhteys.

Teleyrityksen on toimitettava puhelinliittymä kohtuullisessa ajassa tilauksesta.

60 §

Oikeus kieltäytyä tekemästä kiinteän puhelinverkon liittymäsopimusta

Teleyrityksellä on oikeus kieltäytyä tekemästä kiinteän puhelinverkon liittymäsopimusta käyttäjän kanssa, jos käyttäjä on asetettu syyteeseen tai viimeisen vuoden aikana tuomittu jonkin teleyrityksen liittymää hyväksi käyttäen tehdystä tietoliikenteen häiritsemisestä taikka käyttäjällä on jonkin teleyrityksen 59 §:ssä tarkoitettua liittymän käyttöä aiheutuneita maksamattomia, erääntyneitä ja riidattomia velkoja.

61 §

Kuluttajalta vaadittava ennakkomaksu, vakuus ja saldorajoitus

Teleyrityksellä on oikeus vaatia kuluttajalta kohtuullinen ennakkomaksu tai vakuus puhelinverkon liittymäsopimuksen maksuista vain, jos siihen on ennakoitavissa olevasta maksukyvyttömyydestä tai muusta siihen verrattavasta seikasta johtuva erityinen syy.

Teleyrityksellä on 1 momentissa tarkoitettua erityisen syyn vuoksi oikeus asettaa ennakkomaksun tai vakuuden lisäksi liittymäsopimuksen edellytykseksi kohtuullinen saldorajoitus.

62 §

Käyttäjän oikeus valita puhelinpalvelun tarjoaja

Kiinteässä puhelinverkossa toimiva teleyritys, jonka Viestintävirasto on 17 §:n mukaisella tavalla määrännyt huomattavan markkina-voiman yritykseksi, on velvollinen tarjoamaan käyttäjälle mahdollisuuden käyttää telealueella saatavilla olevan puhelinpalvelun tarjoajan palveluita sekä puhelukohtaisesti valintakoodin avulla että käyttämällä sellaista

ennalta valintaa, joka voidaan tarvittaessa ohittaa valintakoodilla. Teleyritys saa periä käyttäjältä ennalta valinnasta kustannuksia vastaavan kertakorvauksen. Kertakorvaus ei kuitenkaan saa olla niin suuri, että se estää palvelun käytön. Viestintävirasto voi yksittäistapauksessa päättää kertakorvauksen enimmäismäärästä.

Jos kuluttaja haluaa estää puhelinpalvelun vastaanottamisen, teleyritys saa tarjota kuluttajalle vain sellaista estopalvelua, joka on tasapuolinen kilpaileviin teleyrityksiin nähden.

Viestintävirasto voi 18 §:n mukaisella päätöksellä asettaa matkaviestinverkossa toimivalle huomattavan markkinavoiman yritykselle 1 momentissa tarkoitetun velvollisuuden ulkomaanpuheluiden osalta.

Viestintävirasto voi antaa tarkempia määräyksiä 1 ja 3 momentissa mainitun velvollisuuden täyttämiseksi välttämättömistä teknisistä toimenpiteistä.

63 §

Käyttäjän oikeus liittymän rinnakkaiskäyttöön

Käyttäjällä on oikeus kytkeä päätelaite samanaikaisesti useampaan liittymään.

Viestintävirasto voi antaa tarkempia määräyksiä 1 momentissa tarkoitetun oikeuden edellyttämistä teknisistä toimenpiteistä.

64 §

Käyttäjän oikeus äänitaajuusvalintaan ja soittajan tunnistamiseen

Puhelinverkossa toimiva teleyritys on velvollinen tarjoamaan käyttäjälle äänitaajuusvalintaa ja palvelua, jonka avulla puhelun vastaanottaja näkee soittajan numeron ennen puheluun vastaamista.

65 §

Teleyrityksen velvollisuus välittää puheluita eurooppalaisella numeroalueella

Puhelinverkossa toimiva teleyritys on velvollinen korvausta vastaan välittämään kaikki yleisessä standardissa määritellyille eurooppalaiselle numeroalueelle soitetut puhelut.

Viestintävirasto voi antaa tarkempia määräyksiä 1 momentissa tarkoitetun velvollisuuden täyttämiseksi välttämättömistä teknisistä toimenpiteistä.

66 §

Julkiset vakiosopimusehdot ja hinnasto

Teleyritys on velvollinen laatimaan puhelinverkon liittymäsopimusta varten vakiosopimusehdot ja käyttämään niitä tehdessään sopimuksia kuluttajien kanssa.

Teleyritys on velvollinen julkaisemaan vakiosopimusehdot ja palveluita koskevat hinnastot siten, että ne ovat helposti käyttäjien saatavilla ilman korvausta.

Teleyrityksen on lähetettävä vakiosopimusehdot ja hinnastot tiedoksi kuluttajiasiamiehelle ja Viestintävirastolle.

67 §

Viestintäpalvelun vastaanottamista koskeva sopimus

Puhelinverkon liittymäsopimus ja muu viestintäpalvelun vastaanottamista koskeva sopimus on tehtävä kirjallisesti. Sopimus voidaan tehdä myös sähköisesti, edellyttäen että sähköisen sopimuksen sisältöä ei voi yksipuolisesti muuttaa ja että sopimus säilyy osapuolten saatavilla.

Sopimuksessa on yksilöitävä teleyrityksen nimi ja yhteystiedot.

Sopimuksessa on sovittava ainakin:

- 1) sopimuksen voimassaoloajasta;

- 2) tarjottavien palvelujen laadusta sekä yläpitopalvelutyypeistä;
 - 3) liittymän toimitusajasta;
 - 4) palvelujen hinnoitteluperusteista tai sovellettavista hinnastoista;
 - 5) sopimuksen irtisanomismenettelystä ja irtisanomisen perusteista;
 - 6) mahdollisen virheen tai viivästyksen seuraamuksista;
 - 7) käyttäjän oikeudesta saada tietoja laskunsa muodostumisesta;
 - 8) miten sopimusehtojen muutoksista tiedotetaan käyttäjälle;
 - 9) mitkä ovat käyttäjän oikeudet sopimusehtojen muuttuessa;
 - 10) maksun laiminlyönnin seuraamuksista;
 - 11) käyttäjän oikeudesta tehdä telelaskusta muistutus;
 - 12) teleyrityksen oikeudesta lopettaa palvelun tarjoaminen tai rajoittaa palvelun käyttöä.
- Sopimuksessa on lisäksi mainittava kuluttajan oikeudesta saattaa sopimusta koskeva riita kuluttajavalituslautakunnan ratkaistavaksi.
- Tämän luvun säännöksistä ei saa sopimuksin poiketa kuluttajan vahingoksi. Tämän luvun 71 - 75 ja 78 - 80 §:ää sovelletaan muun käyttäjän kuin kuluttajan osalta vain, jos muuta ei ole sovittu.

68 §

Käyttäjän oikeus valita sisältöpalvelun tarjoaja

Puhelinverkon liittämäsopimuksen ja muun viestintäpalvelun vastaanottamista koskevan sopimuksen ehdoissa ei voida rajoittaa käyttäjän oikeutta valita sisältöpalvelun tarjoaja.

69 §

Oikeus liittää päätelaite tai viestintäverkko yleiseen viestintäverkkoon

Teleyritys ei saa estää käyttäjää liittämästä yleiseen viestintäverkkoon radiolain vaati-

musten mukaista radio- ja telepäätelaitetta tai tämän lain vaatimuksen mukaista suojauksen purkulaitetta tai televisiovastaanotinta.

Teleyritys ei saa estää käyttäjää liittämästä yleiseen viestintäverkkoon sellaista kiinteistön tai rakennuksen sisäistä viestintäverkkoa, joka täyttää tämän lain vaatimukset.

Teleyritys ei saa edellyttää, että kiinteistön tai rakennuksen sisäisen viestintäverkon ja yleisen viestintäverkon yhteenliittämisen saa suorittaa ainoastaan teleyrityksen valitsema henkilö.

Käyttäjä ei saa liittää yleiseen viestintäverkkoon muita kuin toimintakuntoisia ja radiolain vaatimusten mukaista radio- ja telepäätelaitetta.

70 §

Kytkeykaupan kielto

Matkaviestinverkon päätelaitteen tai siihen liittyvän hyödykkeen hinta ei saa riippua siitä, hankkiiko käyttäjä myyjältä myös matkaviestinverkon liittymän.

71 §

Sopimuksen muuttaminen

Teleyritys saa muuttaa 59 §:ssä tarkoitettua liittymää koskevan sopimuksen mukaisia maksuja ja muita sopimuksen ehtoja vain:

- 1) sopimusehdoissa yksilöidyillä perusteilla, edellyttäen että sopimuksen sisältö ei kokonaisuutena olennaisesti muutu;
- 2) lainsäädännön muutoksen tai viranomaisen siihen perustuvan päätöksen perusteella;
- 3) muusta erityisestä syystä olosuhteiden olennaisesti muututtua.

Teleyrityksellä on lisäksi oikeus tehdä sopimusehtoihin vähäisiä muutoksia, joilla ei ole vaikutusta sopimuksen keskeiseen sisältöön.

Käyttäjällä on oikeus irtisanoa puhelinverkon liittymäsopimus ja muu viestintäpalvelun vastaanottamista koskeva sopimus heti päättyväksi, jos teleyritys ilmoittaa muuttavansa sopimusehtoja.

Teleyrityksen on ilmoitettava käyttäjälle sopimusehtojen muutoksesta ja niiden sisällöstä viimeistään kuukautta ennen kuin muutetut ehdot tulevat voimaan.

Jos teleyritys lopettaa toimintansa, sen on ilmoitettava asiasta Viestintävirastolle viimeistään viikkoa ennen toimintansa lopettamista.

72 §

Liittymän käytön rajoittaminen teleyrityksessä johtuvasta syystä

Teleyritys voi tilapäisesti ilman käyttäjän suostumusta sulkea puhelinverkon liittymän tai rajoittaa sen käyttöä, jos toimenpide on välttämätön verkon rakennus- tai kunnossapitotyön vuoksi. Keskeytys on tehtävä käyttäjälle mahdollisimman vähän haittaava tavalla ja siitä on mahdollisuuksien mukaan tiedotettava hyvissä ajoin etukäteen.

Jos liittymä on suljettu puhelinverkon rakennus- tai kunnossapitotyön taikka viestintäverkossa olevan vian vuoksi kalenterikuukaudessa yli 48 tunnin ajan, teleyrityksen on hyvittävä käyttäjälle tämän pyynnöstä liittymän perusmaksu yhden kuukauden ajalta tai suoritettava vastaava kohtuullinen hyvitys.

Edellä 2 momentissa tarkoitettua hyvityselvöllisyyttä ei kuitenkaan ole, jos vika on aiheutunut:

- 1) luonnonilmiöstä tai muusta ylivoimaisesta syystä ja teleyritys lisäksi osoittaa, ettei se ole kohtuullisin toimenpitein kyennyt korjaamaan vikaa 48 tunnin kuluessa;
- 2) käyttäjän tai muun liittymää käyttäneen henkilön tuottamuksesta; tai
- 3) päätelaitteen tai sisäjohtoverkon puutteellisesta toimintakunnosta johtuvasta syystä.

73 §

Liittymän sulkeminen ja käytön rajoittaminen käyttäjästä johtuvasta syystä

Teleyrityksellä on oikeus rajoittaa puhelinverkon liittymän käyttöä tai sulkea se, jos käyttäjä ei ole maksanut erääntyneitä maksuja.

Sulkemisoikeutta ei kuitenkaan ole, jos:

- 1) erääntynyt maksu on alle 50 euroa;
- 2) erääntynyt maksu liittyy muun palvelun kuin viestintäpalvelun vastaanottamiseen;
- 3) erääntynyt maksu maksetaan kahden viikon kuluessa maksukehotuksen lähettämisestä;
- 4) kuluttaja osoittaa maksun laiminlyönnin johtuvan sairaudesta, työttömyydestä tai muusta siihen verrattavasta kuluttajasta riippumattomasta syystä ja erääntynyt maksu maksetaan kuukauden kuluessa maksukehotuksen lähettämisestä;
- 5) käyttäjä tekee muistutuksen laskusta ennen eräpäivää ja maksaa riidattoman osan laskusta määräajassa.

Teleyrityksellä on oikeus sulkea liittymä tai rajoittaa sen käyttöä myös, jos:

- 1) käyttäjä on asetettu konkurssiin tai viranomainen on todennut hänet muutoin maksukyvyttömäksi eikä käyttäjä aseta kohtuullista vakuutta;
- 2) käyttäjä ei kehotuksesta huolimatta noudata muita sopimusehtoja; tai
- 3) käyttäjä on asetettu syytteeseen liittymää hyväksi käyttäen tehdystä tietoliikenteen häiritsemisestä.

Edellä 2 momentin 1 kohdassa tarkoitetuissa tapauksissa teleyritys voi asettaa liittymän käytölle kohtuullisen saldorajoituksen.

74 §

Suljetun liittymän avaaminen

Teleyrityksen on käyttäjän pyynnöstä avattava 73 §:n nojalla suljettu puhelinverkon liittymä tai poistettava käyttörajoitus heti, kun käytön rajoittamiselle tai liittymän sulkemiselle ei enää ole perustetta.

Teleyrityksellä on oikeus periä kohtuullinen maksu liittymän avaamisesta ja käyttörajoituksen poistamisesta.

75 §

Liittymäsopimuksen purkaminen ja irtisanominen

Teleyrityksellä on oikeus purkaa puhelinverkon liittymäsopimus, jos:

1) liittymä on ollut 73 §:n nojalla suljettuna vähintään kuukauden ja sulkemisen edellytykset ovat edelleen voimassa; tai

2) käyttäjä on tuomittu liittymää hyväksi käyttäen tehdystä tietoliikenteen häiritsemisestä.

Teleyrityksen on purettava puhelinverkon liittymäsopimus kirjallisesti. Teleyrityksen on varoitettava käyttäjää ennakolta liittymäsopimuksen purkamisesta.

Käyttäjä voi irtisanoa liittymäsopimuksen suullisesti. Käyttäjällä on oikeus irtisanoa toistaiseksi voimassa oleva liittymäsopimuksensa päättämään kahden viikon kuluttua irtisanomisesta. Teleyrityksen on lähetettävä käyttäjälle irtisanomisesta kirjallinen vahvistus.

76 §

Teleyrityksen velvollisuus sulkea liittymä

Teleyrityksen on viipymättä suljettava liittymä tai estettävä puhelimen käyttö, jos liittymän käyttäjä, poliisi, vakuutusyhtiö tai toinen teleyritys ilmoittaa, että matkapuhelin tai matkapuhelimen hallinnoinnissa käytettävä älykortti on kadonnut ja pyytää liittymän sulkemista tai puhelimen käytön estämistä.

77 §

Teleyrityksen velvollisuus rajoittaa liittymän käyttöä

Teleyrityksen, jonka puhelinverkon liittymää toinen teleyritys käyttää viestintäpalvelua tarjotessaan tai joka perii maksuja toisen teleyrityksen lukuun, on pyynnöstä estettävä toisen teleyrityksen viestintäpalvelun käyttäminen, jos:

1) siihen on 73 §:n mukaiset edellytykset; ja

2) estoa pyytänyt teleyritys ei voi itse estää viestintäpalvelunsa käyttämistä.

78 §

Teleyrityksen oikeus rajoittaa liittymän käyttöä muun palvelun vastaanottamiseen

Teleyrityksellä on oikeus estää muun palvelun kuin viestintäpalvelun käyttäminen, jos käyttäjä ei maksa muusta palvelusta aiheutunutta erääntynyttä laskua kahden viikon kuluttua maksukehotuksen lähettamisestä.

79 §

Käyttäjän oikeus rajoittaa liittymän käyttöä

Teleyrityksen on käyttäjän pyynnöstä estettävä korvauksetta liittymän käyttö muuhun kuin viestintäpalveluun ja liittymän lähtevä liikenne tiettyyn liikennetyyppiin, jos esto on teknisesti helposti toteutettavissa. Jos esto myöhemmin käyttäjän pyynnöstä poistetaan, teleyritys saa periä toimenpiteestä maksun.

Viestintävirasto voi antaa tarkempia määräyksiä niistä liittymän lähtevän liikenteen estoluokista, joita käyttäjälle on vähintään tarjottava, sekä määräyksiä estopalvelujen teknisestä toteuttamisesta.

80 §

Telelaskun erittely

Teleyrityksen on maksutta ja, jos lasku on yli 50 euroa, ilman pyyntöä eriteltävä puhelinverkon liittymän käytöstä aiheutuva lasku. Laskusta on vaikeudetta käytävä ilmi ainakin seuraavista suoritteista laskutettavat erät:

- 1) paikallispuhelut ja 2-4 kohdassa tarkoitetuista puheluista perityt verkkokorvaukset;
- 2) kaukopuhelut;
- 3) kansainväliset puhelut;
- 4) matkaviestinpuhelut;
- 5) perusmaksut;
- 6) tekstiviestit, kuvaviestit ja muut viestit;
- 7) datansiirtopalvelut.

Teleyrityksen on laskun suuruudesta riippumatta ilman pyyntöä ja maksutta eriteltävä laskussa muista palveluista kuin viestintäpalveluista aiheutuneet maksut.

Eritellyssä laskussa ei saa näkyä ilmaisnumeroihin otettuja puheluita.

Käyttäjällä on oikeus pyynnöstä saada eritelmätön lasku.

81 §

Numeroinnin muutoksista tiedottaminen

Teleyritysten tulee tehokkaasti ja hyvissä ajoin tiedottaa käyttäjille puhelinverkkoa koskevista numerointimuutoksista. Käyttäjille on ilmoitettava puhelinnumeron muutoksesta viimeistään kuusi kuukautta ennen muutoksen voimaantuloa.

82 §

Palvelun laatua koskeva julkaisuvelvollisuus

Viestintävirasto voi päätöksellään asettaa teleyritykselle velvollisuuden julkaista ver-

tailukelpoisia ja ajantasaisia tietoja teleyrityksen tarjoamien palveluiden laadusta.

Päätöksessä on määrättävä julkaistavat tiedot ja tietojen julkaisutapa. Julkaistavat tiedot voivat koskea muun ohessa liittymän toimitusaikaa, vikojen määrää liittymää kohden ja vikojen korjausaikaa.

83 §

Kuluttajansuojalain soveltaminen

Kuluttajan ja teleyrityksen väliseen oikeussuhteeseen sovelletaan lisäksi kuluttajansuojalakia (38/1978).

Kuluttaja-asiamies valvoo vakioehtosopimusten lainmukaisuutta kuluttajansuojan kannalta.

8 luku

Hinnoittelu ja hinnoittelun valvonta

84 §

Kustannussuuntautunut ja syrjimätön ehto

Kustannussuuntautuneella hinnalla tarkoitetaan hintaa, joka on aiheutuneet kustannukset ja toiminnan tehokkuus huomioon ottaen kohtuullinen. Kohtuullisuutta arvioitaessa on otettava huomioon myös kohtuullinen pääomalle laskettava tuotto, johon vaikuttavat teleyrityksen tekemät investoinnit ja niihin liittyvät riskit.

Syrjimättömällä ehdolla tarkoitetaan ehtoa, joka kohtelee samanlaisessa tilanteessa olevia teleyrityksiä tasapuolisesti. Jos teleyritys käyttää tiettyä palvelua itse tai tarjoaa sitä tytäryhtiölleen tai muulle sellaiselle taholle, sen on tarjottava vastaavaa palvelua vastaavin ehdoin myös kilpailevalle teleyritykselle.

85 §

Ennakkomaksu ja vakuus

Teleyritys voi vaatia toiselta teleyritykseltä kohtuullisen ennakkomaksun tai vakuuden käyttöoikeuden luovutuksesta tai yhteenliittämisestä suoritettavasta korvauksesta.

86 §

Hinnoittelua koskeva selvittämisvelvollisuus ja kustannuslaskenta

Jos teleyritykselle tai 58 §:ssä tarkoitetulle yritykselle on tässä laissa tai Viestintäviraston päätöksessä asetettu velvollisuus kustannussuuntautuneeseen tai syrjimättömään hinnoitteluun, teleyrityksellä ja 58 §:ssä tarkoitetulla yrityksellä on Viestintäviraston käsitellessä hinnoittelua koskevaa asiaa velvollisuus osoittaa, että sen tuotteesta tai palvelusta perimä hinta on kustannussuuntautunut ja syrjimätön.

Viestintävirasto ei ole arvioidessaan hinnoittelun kustannussuuntautuneisuutta sidottu teleyrityksen kustannuslaskennassa käyttämiin periaatteisiin.

87 §

Kustannuslaskentajärjestelmä

Viestintävirasto voi 18 §:n mukaisella päätöksellä asettaa huomattavan markkinavoiman yritykselle velvollisuuden käyttää kustannuslaskentajärjestelmää, jos se on tarpeen tukkumarkkinoita tai vähittäismarkkinoita koskevan hinnoittelun valvomiseksi.

Teleyritys saa itse valita käyttämänsä kustannuslaskentajärjestelmän. Teleyrityksen on laadittava kustannuslaskentajärjestelmästä Viestintävirastolle kuvaus, josta käyvät ilmi vähintään kustannusten pääluokat ja ne säännöt, joiden mukaan kustannukset kohdennetaan.

88 §

Kustannuslaskentajärjestelmää koskeva valvontavelvollisuus

Tilintarkastuslaissa (936/1994) tarkoitetun hyväksytyin ja riippumattoman tilintarkastajan on tarkastettava teleyrityksen kustannuslaskentajärjestelmä teleyrityksen tilintarkastuksen yhteydessä. Tilintarkastajan on laadittava tarkastuksesta kertomus, joka on toimitettava Viestintävirastolle.

Viestintäviraston on julkaistava vuosittain kertomus siitä, miten 87 §:ssä tarkoitettuja kustannuslaskentajärjestelmiä noudatetaan kyseisissä teleyrityksissä.

89 §

Eriyttämisvelvollisuus

Viestintävirasto voi 18 §:n mukaisella päätöksellä asettaa huomattavan markkinavoiman yritykselle velvollisuuden eriyttää kirjanpidossa käyttöoikeuden vuokraamiseen tai yhteenliittämiseen liittyvät toiminnot teleyrityksen muusta palvelun tarjonnasta, jos se on tarpeen käyttöoikeuden vuokraamisen tai yhteenliittämisen hinnoittelun valvomiseksi.

Viestintäviraston on yksilöitävä päätöksessään eriyttämismenettelyllä selvittävät tiedot ja eriyttämismenettelyn pääpiirteet. Eriyttämisvelvollisuuden tulee olla teleyrityksen kokoon ja toiminnan laatuun nähden kohtuullinen.

Eriyttämislaskelmat on toimitettava Viestintävirastolle.

Teleyrityksen tilintarkastajien on tarkastettava eriyttämislaskelmat ja annettava niistä erillinen lausunto teleyritykselle.

9 luku

Viranomaisen avustamiseen liittyvät teleyrityksen velvollisuudet

90 §

Teleyrityksen velvollisuus varautua poikkeusoloihin

Teleyrityksen on valmiussuunnittelulla ja poikkeusoloihin varautumisella huolehdittava siitä, että sen toiminta jatkuu mahdollisimman häiriöttömästi myös valmiuslaissa (1080/1991) tarkoitetuissa poikkeusoloihin sekä normaaliolojen häiriötilanteissa.

91 §

Etuoikeustoiminto ja etuoikeutettu liittymä

Etuoikeustoiminnolla tarkoitetaan puhelinkeskukseen ja siihen liitetyn vaihteen sekä sarpajapuhelinjärjestelmän ominaisuutta, jolla tietyn kiinteän puheliverkon liittymän televiestintälle voidaan antaa etuoikeus muista liittymistä tai numeroista lähetettyyn televiestintään nähden. Etuoikeustoimintoa saa käyttää vain valmiuslaissa tarkoitetuissa poikkeusoloihin sekä normaaliolojen häiriötilanteissa.

Kiinteän puheliverkon puhelinkeskukset on varustettava etuoikeustoiminnolla.

Teleyritys ei saa tarjota etuoikeutettua liittymää yleisölle.

Liikenne- ja viestintäministeriö vahvistaa ne käyttäjäryhmät, joiden liittymille annetaan 1 momentissa tarkoitettu etuoikeus.

92 §

Hätätilakytkenä

Hätätilakytkenällä tarkoitetaan järjestelmää, jossa kiinteässä puheliverkossa mui-

den kuin etuoikeutettujen liittymien lähtevä televiestintä voidaan väliaikaisesti estää etuoikeutetun liikenteen turvaamiseksi.

Hätätilakytkenän käyttämisestä valmiuslain tarkoittamissa poikkeusoloissa säädetään valtioneuvoston asetuksella. Normaaliolojen häiriötilanteissa hätätilakytkenän käyttämisestä päättää Viestintävirasto.

Puhelinkeskukset on varustettava hätätilakytkenällä.

93 §

Tarkemmat säännökset varautumisesta

Tarkempia säännöksiä teleyrityksen 90 §:ssä tarkoitettua varautumisvelvollisuudesta voidaan antaa valtioneuvoston asetuksella. Säännökset voivat koskea yhteiskunnan johtamisen tai turvallisuuden taikka elinkeinoelämän toimintakyvyn varmistamiseksi tarpeellista viestintäverkkojen järjestelyä.

Liikenne- ja viestintäministeriö voi antaa teleyrityksen varautumisvelvollisuutta koskevia ohjeita samoin kuin ohjeita yleisestä valmiussuunnittelusta.

Viestintävirasto voi antaa teleyrityksen varautumisvelvollisuutta koskevia tarkempia teknisiä määräyksiä. Määräykset voivat koskea:

- 1) etuoikeustoiminnon ja hätätilakytkenän teknisiä ominaisuuksia;
- 2) etuoikeustoiminnon ja hätätilakytkenän liittämistä puhelinkeskukseen;
- 3) teleyrityksen toiminnan ja palvelujen turvaamiseen poikkeusoloissa liittyviä asiakirjoja;
- 4) teknisiä toimenpiteitä tietoturvaloukkausten vahingollisten vaikutusten minimoimiseksi;
- 5) taajuuksien käyttöä; sekä
- 6) muita näihin verrattavia teknisiä kysymyksiä.

94 §

Varautumisesta aiheutuneet kustannukset

Teleyrityksellä on oikeus saada varautumisesta aiheutuneista kustannuksista korvausta huoltovarmuuden turvaamisesta annetussa laissa (1390/1992) tarkoitetusta huoltovarmuusrahastosta ainoastaan, jos kustannukset ovat teleyrityksen toiminnan luonne ja laajuus huomioon ottaen huomattavia tai, jos kustannukset aiheutuvat etuoikeutettujen tilaajien tietojärjestelmän ylläpitämisestä ja kustannukset aiheutuvat liikenne- ja viestintäministeriön pyynnöstä tilatuista teknisistä hyödykkeistä.

Kustannusten korvaamisesta päättää liikenne- ja viestintäministeriö.

95 §

Teleyrityksen velvollisuus varustaa järjestelmänsä telekuuntelua ja televalvontaa varten

Teleyrityksen on varustettava viestintäverkkonsa ja viestintäpalvelunsa sellaisilla teknisillä apuvälineillä ja ominaisuuksilla, että pakkokeinolaissa (450/1987), poliisilaissa (493/1995) ja Brysselissä 29 päivänä toukokuuta 2000 keskinäisestä oikeusavusta rikosasioissa Euroopan unionin jäsenvaltioiden välillä tehdyssä yleissopimuksessa tarkoitettu telekuuntelu ja televalvonta on mahdollista suorittaa.

96 §

Telekuuntelun ja televalvonnan tekniset vaatimukset

Telekuuntelua tai televalvontaa suorittavan viranomaisen on toimitettava Viestintävirastolle esitys niistä toiminnallisista vaatimuk-

sista, jotka viestintäverkon ja viestintäpalvelun tulee täyttää.

Viestintävirasto päättää yksittäistapauksessa telekuuntelussa tai televalvon-
nassa käytettävälle apuvälineelle tai ominaisuudelle asetettavista teknisistä vaatimuksista kuultuaan teleyritystä ja 1 momentissa mainittua viranomaista.

Teleyrityksen on pyrittävä siihen, että tekniset apuvälineet ja ominaisuudet asennetaan viestintäverkkoon tai viestintäpalveluun ennen viestintäverkon tai viestintäpalvelun käyttöönottoa.

97 §

Viranomaistoimintaan liittyvien tietojen luovutusvelvollisuuden maksuttomuus

Teleyrityksen on luovutettava viranomaiselle maksutta hallussaan olevat viranomaiselle laissa yleisen järjestyksen ja turvallisuuden sekä pelastustoiminnan ylläpitämiseksi säädetyn tehtävän suorittamisessa tarpeelliset tiedot siten kuin siitä erikseen säädetään.

98 §

Viranomaisten avustamisesta aiheutuneet kustannukset

Viranomainen toteuttaa kustannuksellaan järjestelmän, jolla se voi vastaanottaa ja käsitellä 97 §:ssä tarkoitettuja tietoja. Viranomainen vastaa myös järjestelmän viestintäverkkoon liittämistä aiheutuneista kustannuksista.

Teleyrityksellä on oikeus saada valtion varoista korvaus yksinomaan viranomaisen ilmoittamien tarpeiden vuoksi hankittujen järjestelmien, laitteistojen tai ohjelmistojen investoinneista, käytöstä ja ylläpidosta aiheutuneista välittömistä kustannuksista. Teleyrityksellä on oikeus saada valtion varoista korvaus myös viranomaisen määräämästä toimenpiteestä aiheutuneista välittömistä kustannuksista. Kustannusten korvaamisesta

päätää Viestintävirasto.

Teleyritys ei saa käyttää viranomaisen kustantamia järjestelmiä, laitteistoja tai ohjelmistoja kaupalliseen toimintaansa.

99 §

Viranomaisverkkoa koskevat erityiset säännökset

Viranomaisverkkoon ei sovelleta 3—5 luvun, 51 §:n eikä 7 ja 8 luvun säännöksiä.

Liikenne- ja viestintäministeriö päättää niistä käyttäjäryhmistä, joilla on oikeus käyttää viranomaisverkkoa.

Teleyrityksen on pyynnöstä liitettävä viranomaisverkko yleiseen viestintäverkkoon korvauksetta. Viranomaisverkossa toimivalla teleyrityksellä ei ole oikeutta saada korvausta televiestinnästä yleisestä viestintäverkosta viranomaisverkkoon. Yleisessä viestintäverkossa toimivalla teleyrityksellä on oikeus saada teleyrityksen hinnaston mukainen korvaus televiestinnästä viranomaisverkosta yleiseen viestintäverkkoon.

10 luku

Telekaapelin sijoittaminen

100 §

Oikeus sijoittaa telekaapeli

Teleyrityksen oikeudesta sijoittaa yhdyskuntaa tai kiinteistöä palveleva telekaapeli toisen omistamalle tai hallitsemalle alueelle säädetään maankäyttö- ja rakennuslaissa (132/1999).

Teleyrityksen oikeus sijoittaa telekaapeli sekä siihen liittyvä laite, vähäinen rakennelma ja pylväs toisen omistamalle tai hallitsemalle alueelle voi perustua myös maankäyttö- ja rakennuslaissa tarkoitetun kunnan ra-

kennusvalvontaviranomaisen päätökseen siten kuin tässä laissa säädetään.

101 §

Yleiset tavoitteet telekaapelin sijoittamisessa

Telekaapeli on mahdollisuuksien mukaan sijoitettava yleisistä teistä annetussa laissa (243/1954) tarkoitetulle teialueelle tai kiinteistönmuodostamislaisissa (554/1995) tarkoitetulle yleiselle alueelle.

Telekaapelin sijoittamisessa on otettava huomioon voimassa oleva kaavoitus ja muu maankäytön suunnittelu sekä maisemalliset ja ympäristönäkökohdat.

Telekaapelin sijoittamisesta ja kunnossapidosta ei saa aiheutua sellaista haittaa tai vahinkoa, joka on kohtuullisin kustannuksin vältettävissä.

102 §

Telekaapelisuunnitelma

Jos osapuolet eivät pääse sopimukseen telekaapelin sijoittamisesta toisen omistamalle tai hallitsemalle alueelle, teleyrityksen on laadittava telekaapelin sijoittamisesta suunnitelma (telekaapelisuunnitelma).

Telekaapelisuunnitelman tulee sisältää seuraavat asiakirjat:

1) kartta, joka osoittaa telekaapelien ja niihin liittyvien rakenteiden sijainnin;

2) kylittäin tai kaupunginosittain laadittu kartta, johon on merkitty alueella sijaitsevat kiinteistöt;

3) asiakirja, josta käy ilmi telekaapeleiden ja niihin liittyvien rakenteiden ja laitteiden rakentamistapa ja rakentamisaika;

4) rakennussuunnitelma, josta käy ilmi se, miten telekaapelin reitti merkitään maastoon.

103 §

Telekaapelisuunnitelman julkaiseminen

Teleyrityksen on asetettava telekaapelisuunnitelma julkisesti nähtäville. Teleyrityksen on lisäksi julkaistava telekaapelisuunnitelmaa koskeva ilmoitus paikkakunnalla yleisesti leviävässä sanomalehdessä. Ilmoituksessa on mainittava kiinteistöt, joita suunnitelma koskee. Ilmoituksessa tulee lisäksi mainita, että kiinteistön omistajalla ja henkilöllä, jonka etua tai oikeutta suunnitelma koskee, on oikeus tehdä muistutus telekaapelisuunnitelmasta tietyn määräajan kuluessa.

Telekaapelisuunnitelma on lähetettävä tavallisella kirjeellä tiedoksi kaikille kiinteistönomistajille ja muille henkilöille, joiden etua tai oikeutta suunnitelma koskee.

104 §

Lausunto telekaapelisuunnitelmasta

Teleyrityksen on hankittava telekaapelisuunnitelmasta lausunto kunnalta ja alueelliselta ympäristökeskukselta sekä tarpeen mukaan muilta toimivaltaisilta viranomaisilta.

105 §

Muistutus

Kiinteistön omistajalla ja muulla, jonka etua tai oikeutta telekaapelisuunnitelma koskee, on oikeus tehdä teleyritykselle muistutus 30 päivän kuluessa siitä päivästä, jona telekaapelisuunnitelma on julkaistu 103 §:ssä tarkoitetulla tavalla.

106 §

Rakennusvalvontaviranomaisen päätös

Telekaapeli sekä siihen liittyvä laite, vähäinen rakennelma ja pylvä voidaan sijoittaa toisen omistamalle tai hallitsevalle alueelle, jos sijoittamisesta sovitaan. Jos sijoittamisesta ei päästä sopimukseen eikä sijoittamista voida muutoin järjestää tyydyttävästi ja kohtuullisin kustannuksin, kunnan rakennusvalvontaviranomainen voi teleyrityksen hakemuksesta päätöksellään antaa teleyritykselle tällaisen oikeuden, jos telekaapelisuunnitelma täyttää 101 §:n mukaiset yleiset tavoitteet.

Kunnan rakennusvalvontaviranomainen voi samalla määrätä, että päätöstä on noudatettava ennen kuin se on saanut lainvoiman. Jos päätöksestä on valitettu, valitusviranomainen voi kieltää päätöksen täytäntöönpanon, kunnes se on ratkaissut valituksen.

Rakennusvalvontaviranomaisen 1 momentin mukaiseen päätökseen haetaan muutosta valittamalla hallinto-oikeuteen siten kuin maankäyttö- ja rakennuslain 190 §:ssä säädetään.

107 §

Oikeus tehdä rakennustöitä toisen alueella

Jos se on telekaapelisuunnitelman toteuttamiseksi välttämätöntä, teleyritys, jolla on 106 §:n 1 momentissa tarkoitettuun päätökseen perustuva oikeus, saa ilman omistajan tai haltijan lupaa kaataa telekaapelisuunnitelman mukaiselta alueelta puita ja muita kasveja, kiinnittää rakennuksiin ja rakennelmiin tarpeellisia laitteita sekä tehdä muita rakennustöitä alueella. Teleyrityksen palveluksessa olevalla on tässä tarkoituksessa oikeus liikkua yksityisellä alueella ja asettaa maastoon tarpeellisia merkkejä.

Teleyrityksen on muissa kuin kiireellisissä tapauksissa varattava alueen omistajalle ja haltijalle tilaisuus suorittaa 1 momentissa

mainitut toimenpiteet itse.

Teleyrityksen on kunnostettava alue työn suorittamisen jälkeen.

108 §

Korvaukset haitasta ja vahingosta

Kiinteistön omistajalla ja haltijalla, kunnalla yleisen alueen omistajana ja haltijana sekä valtiolla yleisen tealueen omistajana ja haltijana on oikeus saada täysi korvaus haitasta ja vahingosta, joka on aiheutunut 107 §:ssä tarkoitettua toimenpiteestä.

Korvausvaatimus on tehtävä teleyritykselle vuoden kuluessa haitan tai vahingon syntymisestä. Jollei korvauksesta sovita, asia ratkaistaan kiinteän omaisuuden ja erityisten oikeuksien lunastuksesta annetun lain (603/1977) mukaisessa järjestyksessä.

109 §

Lunastuslain perusteella maksettavat korvaukset

Jos telekaapeliin sijoittamisessa ja kunnossapitamisessa tarvitaan laajempia oikeuksia toisen omaisuuteen kuin 107 §:ssä on mainittu, asia ratkaistaan kiinteän omaisuuden ja erityisten oikeuksien lunastuksesta annetun lain mukaisesti.

110 §

Telekaapelin sijoittamiseen kohdistuva valvonta

Kunnan on alueellaan valvottava sitä, että telekaapeliin sijoittamisessa noudatetaan 101 §:ssä tarkoitettuja tavoitteita.

Kunnan on tarvittaessa koordinoitava teleyritysten telekaapeliin sijoittamista siten, että 101 §:ssä tarkoitettuja tavoitteita saavutetaan myös silloin kun kunnan alueella teh-

dään useamman kuin yhden teleyrityksen telekaapeliin rakentamis- ja kunnossapitotöitä.

111 §

Telekaapeleita vaarantava työ

Ennen maanrakennustyöhön, metsätyöhön, vesirakennustyöhön taikka muuhun telekaapeleita mahdollisesti vaarantavaan työhön ryhtymistä työn suorittajan on vaurioiden välttämiseksi selvítettävä, sijaitseeko työalueella telekaapeleita.

Teleyrityksen on annettava maksutta tietoja telekaapeleiden sijainnista.

Teleyrityksen on annettava työn suorittajalle vaaran välttämiseksi tarpeelliset tiedot ja ohjeet.

11 luku

Tietojen luovuttaminen ja julkistaminen sekä kuulemisvelvollisuus

112 §

Tietojen luovuttaminen viranomaiselle

Teleyrityksellä on liikenne- ja viestintäministeriön tai Viestintäviraston pyynnöstä velvollisuus kerätä ja liike- ja ammattisalaisuuksien estämättä luovuttaa liikenne- ja viestintäministeriölle sekä Viestintävirastolle teletoiminnan ohjauksen ja valvonnan kannalta tarpeellisia tietoja. Tiedot on luovutettava viipymättä, viranomaisen pyytämässä muodossa ja maksutta.

Edellä 1 momentissa mainittu tietojen keräämis- ja luovutusvelvollisuus koskee myös muita yrityksiä, joilla on hallussaan teletoiminnan ja tässä laissa mainittujen viranomaistehtävien kannalta välttämättömiä ja merkityksellisiä tietoja.

Liikenne- ja viestintäministeriön ja Viestintäviraston on yrityksen pyynnöstä ilmoitetta-

va tietojen käyttötarkoitus sekä perusteltava tietojen luovutusta koskeva pyyntö.

113 §

*Salassa pidettävän asiakirjan luovuttaminen
Kilpailuvirastolle*

Sen lisäksi mitä viranomaisten toiminnan julkisuudesta annetussa laissa (621/1999) säädetään, liikenne- ja viestintäministeriöllä ja Viestintävirastolla on oikeus luovuttaa tässä laissa säädettyjen tehtävien hoitamisen yhteydessä saamansa tai laatimansa salassa pidettävä asiakirja Kilpailuvirastolle, jos se on Kilpailuviraston tehtävien hoitamiseksi välttämätöntä.

114 §

Ulkomaiselta viranomaiselta saadun asiakirjan käyttö

Liikenne- ja viestintäministeriö tai Viestintävirasto saa käyttää ulkomaiselta viranomaiselta saatua salassa pidettävää asiakirjaa vain siihen tarkoitukseen, jota varten se on annettu.

115 §

*Tietojen luovuttaminen komissiolle ja toisille
ETA-valtioille*

Liikenne- ja viestintäministeriöllä ja Viestintävirastolla on velvollisuus luovuttaa komission ja toisen ETA-valtion valvontaviranomaisen pyynnöstä viestintämarkkinoiden valvonnan kannalta tarpeelliset tiedot.

Sen lisäksi mitä viranomaisten toiminnan julkisuudesta annetussa laissa säädetään, liikenne- ja viestintäministeriöllä ja Viestintä-

virastolla on oikeus luovuttaa salassa pidettävä asiakirja sekä ilmaista salassa pidettävä tieto komissiolle ja toisen ETA-valtion teelalan valvontaviranomaiselle, jos se on viestintämarkkinoiden valvonnan kannalta välttämätöntä.

116 §

Tietojen luottamuksellisuus teleyritysten välillä

Teleyritys saa käyttää 4 luvun käyttöoikeuden luovutuksen tai 5 luvun yhteenliittämisen yhteydessä saatuja toista teleyritystä koskevia tietoja vain siihen tarkoitukseen, jota varten ne on teleyritykselle annettu. Tietoja saavat teleyrityksessä käsitellä ainoastaan ne, jotka tarvitsevat tietoja välttämättä työssään. Tietoja on muutoinkin käsiteltävä siten, ettei toisen teleyrityksen liikesalaisuuksia vaaranneta.

Teleyritys, joka aiheuttaa 1 momentin vastaisella menettelyllä vahinkoa toiselle teleyritykselle, on velvollinen korvaamaan menettelystään aiheutuvan vahingon.

117 §

Viestintäviraston ja valtioneuvoston julkaisemisvelvollisuus

Viestintäviraston on julkaistava 3—5 ja 8 luvuissa tarkoitetut päätökset, tealuejakoa koskeva päätös, numerointipäätös ja teleyritysten välistä riita-asiaa koskeva ratkaisu siten, että ne ovat teleyritysten ja käyttäjäryhmien saatavilla.

Valtioneuvoston on julkaistava toimiluvan hakuilmoitus ja toimilupapäätös 1 momentissa tarkoitetulla tavalla.

118 §

Kuulemisvelvollisuus

Teleyrityksiä ja käyttäjiä edustaville tahoille on varattava tilaisuus esittää käsityksensä toimiluvan hakuilmoituksesta, telealueita koskevasta päätöksestä ja viestintämarkkinoihin huomattavalla tavalla vaikuttavasta numerointipäätöksestä ennen hakuilmoituksen julkaisemista ja päätöksen antamista.

Toimiluvanhaltijalle sekä teleyrityksiä ja käyttäjiä edustaville tahoille on varattava tilaisuus kuukauden kuluessa esittää käsityksensä toimilupaehtojen muuttamisesta tai toimiluvan peruuttamisesta.

Jos Viestintäviraston 3—5 ja 8 luvun mukaisella päätöksellä on huomattava vaikutus viestintämarkkinoihin, sen on varattava teleyrityksiä ja käyttäjiä edustaville tahoille tilaisuus esittää käsityksensä päätösehdotuksesta.

Viranomaisen kuulemisvelvollisuudesta säädetään muilta osin hallintomenettelylaissa (598/1982).

12 luku

Valvonta, seuraamukset ja riitojen ratkaisu

119 §

Yleinen ohjaus, kehittäminen ja valvonta

Teletoinnin yleinen ohjaus ja kehittäminen kuuluu liikenne- ja viestintäministeriölle.

Viestintäviraston tehtävänä on valvoa tämän lain sekä sen nojalla annettujen säännösten noudattamista.

Valtioneuvoston on varmistettava, että teleyritysten sääntelytoimintaan ja valtioneuvoston omistajuuteen tai päätäntävaltaan liittyvä toiminta erotetaan toisistaan rakenteellisesti tehokkaalla tavalla.

Liikenne- ja viestintäministeriön apuna on

viestintähallinnon neuvottelukunta. Neuvottelukunnan tehtävänä on seurata viestintähallinnon toimintaa, tehdä viestintähallinnon kehittämistä koskevia aloitteita ja antaa lausuntoja. Viestintähallinnon neuvottelukunnassa on puheenjohtaja, varapuheenjohtaja ja enintään 16 muuta jäsentä, jotka liikenne- ja viestintäministeriö määrää kolmeksi vuodeksi kerrallaan. Kullekin jäsenelle on lisäksi määrättävä henkilökohtainen varajäsen. Neuvottelukunnassa tulee olla edustettuina liikenne- ja viestintäministeriö, alan yritykset ja keskeiset käyttäjäryhmät. Neuvottelukunta kokoontuu puheenjohtajan tai varapuheenjohtajan kutsusta. Neuvottelukunnasta on muilta osin voimassa, mitä komiteoista on säädetty.

120 §

Yhteistyö kilpailuviranomaisten ja kuluttajaviranomaisten kanssa

Liikenne- ja viestintäministeriön sekä Viestintäviraston on tämän lain mukaisia tehtäviä hoitaessaan toimittava tarvittaessa yhteistyössä kilpailuviranomaisten ja kuluttajaviranomaisten kanssa.

121 §

Uhkasakko ja väliaikainen määräys

Jos joku rikkoo tätä lakia tai sen nojalla annettuja säännöksiä ja määräyksiä eikä kehotuksesta huolimatta kohtuullisessa, vähintään kuukauden määräajassa oikaise menettelyään, Viestintävirasto voi velvoittaa hänet korjaamaan virheensä tai laiminlyöntinsä. Velvoitteen tehosteeksi voidaan asettaa uhkasakko tai uhka siitä, että toiminta keskeytetään taikka että tekemättä jätetty toimenpide teetetään rikkojan kustannuksella.

Uhkasakosta, keskeyttämisuhasta ja teettämishuosta on voimassa mitä niistä säädetään uhkasakkolaissa (1113/1990).

Jos virhe tai laiminlyönti aiheuttaa vakavaa haittaa markkinoille tai viestintäverkkojen toiminnalle, Viestintävirasto voi päättää tarvittavista väliaikaisista toimista odottamatta 1 momentissa tarkoitetun määräajan päättymistä. Tällaiseen päätökseen saa hakea muutosta erikseen samalla tavoin kuin Viestintäviraston 1 momentissa tarkoitettuun päätökseen.

122 §

Seuraamusmaksu

Teleyritykselle, joka toimii 18—20 §:n nojalla asetetun velvollisuuden vastaisesti eikä kehotuksesta huolimatta kohtuullisessa, vähintään kolmen kuukauden määräajassa oikease menettelyään, voidaan määrätä seuraamusmaksu. Seuraamusmaksua ei saa määrätä, jos menettelyllä ei ole huomattavaa vaikutusta markkinoihin tai, jos seuraamusmaksun määrääminen on kilpailun turvaamisen kannalta muutoin ilmeisen perusteetonta.

Seuraamusmaksu voidaan jättää määräämättä, jos teleyritykselle on määrätty tai määrätään vastaavasta teosta tai laiminlyönnistä kilpailunrajoituksista annetussa laissa (480/1992), jäljempänä *kilpailunrajoituslaki*, tarkoitettu kilpailunrikkomismaksu.

Seuraamusmaksua määrättäessä on otettava huomioon menettelyn laatu ja laajuus, sen kestoaika sekä teleyritykselle vastaavasta teosta tai laiminlyönnistä määrätty kilpailunrajoituslain mukainen kilpailunrikkomismaksu.

Maksun suuruus on vähintään 1 000 euroa ja enintään miljoona euroa. Jos teolla tai laiminlyönnillä on erittäin huomattavia vaikutuksia markkinoihin, mainittu määrä saadaan ylittää. Maksu saa kuitenkin enintään olla viisi prosenttia teleyrityksen edellisen vuoden sähköisen viestinnän verkkojen ja palveluiden tarjoamisesta koostuvasta liikevaihdosta.

Seuraamusmaksun määrää Viestintäviraston esityksestä markkinaoikeus. Asian käsittelyyn markkinaoikeudessa sovelletaan niitä markkinaoikeuslain säännöksiä, jotka koskevat kilpailunrajoituslain mukaisten asioiden käsittelyä. Asian käsittelyyn ja selvit-

tämiseen sovelletaan muutoin hallintolainkäyttölakia (586/1996). Seuraamusmaksu määrätään maksettavaksi valtiolle.

Seuraamusmaksu pannaan täytäntöön ilman tuomiota tai päätöstä noudattaen, mitä verojen ja maksujen perimisestä ulosottotoimin annetussa laissa (367/1961) säädetään. Maksun täytäntöönpanosta huolehtii Oikeusrekisterikeskus. Seuraamusmaksun täytäntöönpanosta voidaan antaa tarkempia säännöksiä valtioneuvoston asetuksella. Valtioneuvoston asetuksessa voidaan säätää:

- 1) seuraamusmaksua koskevan valituksen vaikutuksista täytäntöönpanoon;
- 2) seuraamusmaksun määräämisestä korkeimmassa hallinto-oikeudessa;
- 3) seuraamusmaksun palauttamisesta;
- 4) muista vastaavista, maksun täytäntöönpanon kannalta merkityksellisistä seikoista.

123 §

Toiminnan kieltäminen

Jos teleyritys 121 tai 122 §:ssä tarkoitettuja seuraamuksista huolimatta vakavasti ja olennaisella tavalla rikkoo tai jättää noudattamatta tämän lain säännöksiä tai sen nojalla annettuja määräyksiä eikä kehotuksesta huolimatta kohtuullisessa, vähintään kuukauden määräajassa oikease menettelyään, Viestintävirasto voi kieltää teleyritykseltä teletoiminnan harjoittamisen.

Viestintävirasto voi 1 momentissa mainituissa tapauksissa kieltää teleyrityksen toiminnan kokonaan tai osittain.

Toimiluvan peruuttamisesta säädetään 12 §:ssä.

124 §

Viestintäviraston tarkastusoikeus

Viestintävirastolla on oikeus tehdä teleyrityksessä tekninen tarkastus tässä laissa ja sen nojalla annetuissa säännöksissä ja määräyksissä asetettujen velvoitteiden valvomiseksi. Teknisen tarkastuksen kohteena voi olla

myös tässä laissa tarkoitettu viranomaisverkko tai erillisverkko.

Viestintävirastolla on oikeus tehdä taloudellinen tarkastus teleyrityksessä, jos teleyritys ei ole täyttänyt 112 §:ssä tarkoitettua velvollisuuttaan tai 112 §:n nojalla toimitetut tiedot ovat puutteellisia ja on erityistä syytä epäillä, että teleyritys rikkoo tämän lain tai sen nojalla annettuja säännöksiä tai määräyksiä olennaisella tavalla.

Viestintävirastolla on 1 ja 2 momentissa mainitun tarkastuksen yhteydessä oikeus päästä teleyrityksen laittiloihin ja muihin tiloihin sekä saada tutkittavakseen valvonta-tehtävän kannalta tarpeelliset asiakirjat.

Edellä 1 ja 2 momentissa mainittua tarkastusta ei saa suorittaa kotirauhan piiriin kuuluvissa tiloissa.

125 §

Virka-apu

Viestintävirastolla on oikeus saada virka-apua poliisilta, tulliviranomaisilta ja rajavartiolaitokselta tämän lain mukaisia tehtäviä hoitaessaan.

126 §

Erimielisyyksien ratkaiseminen Viestintävirastossa

Jos teleyritys tai henkilö, jonka oikeutta tai etua asia koskee, katsoo, että joku toimii tämän lain ja sen nojalla annettujen säännösten vastaisesti, se voi saattaa asian Viestintäviraston tutkittavaksi. Viestintävirasto voi myös omasta aloitteestaan ottaa asian tutkittavakseen.

Viestintäviraston on ratkaistava 1 momentissa mainittu asia viimeistään neljän kuu-

kauden kuluttua asian vireille tulosta. Määräaika ei koske poikkeuksellisen laajoja asioita. Osapuolille päätöksen yhteydessä asetettavien velvoitteiden tulee olla tämän lain säännösten mukaisia.

Viestintäviraston on edistettävä teleyritysten yhteistyötä sekä pyrittävä ratkaisemaan teleyritysten väliset erimielisyydet ensisijaisesti sovittelemalla.

Jos sovittelu ei johda tulokseen neljässä kuukaudessa, Viestintäviraston on riidan osapuolen vaatimuksesta tehtävä päätös asiassa neljän kuukauden kuluessa sovittelun päättymisestä.

127 §

Muutoksenhaku

Liikenne- ja viestintäministeriön ja Viestintäviraston tämän lain nojalla antamaan päätökseen saa hakea muutosta valittamalla hallinto-oikeuteen siten kuin hallintolainkäyttölaissa säädetään. Liikenne- ja viestintäministeriö ja Viestintävirasto voivat päätöksessään määrätä, että päätöstä on noudatettava muutoksenhausta huolimatta, jollei valitusviranomainen toisin määrää.

Viestintävirastolla on oikeus hakea valittamalla muutosta 1 momentissa tarkoitettuun hallinto-oikeuden päätökseen, jolla hallinto-oikeus on kumonnut liikenne- ja viestintäministeriön tai Viestintäviraston päätöksen tai muuttanut sitä.

Liikenne- ja viestintäministeriön ja Viestintäviraston 16–20 §:n nojalla tekemään päätökseen ja 126 §:n 5 momentin nojalla tekemään päätökseen sekä markkinaoikeuden, liikenne- ja viestintäministeriön ja valtioneuvoston antamaan päätökseen saa hakea muutosta valittamalla korkeimpaan hallinto-oikeuteen hallintolainkäyttölain mukaisesti. Viestintävirasto voi päätöksessään määrätä, että päätöstä on noudatettava muutoksenhausta huolimatta, jollei valitusviranomainen toisin määrää.

13 luku

Viestintäverkkoa ja viestintäpalvelua koskevat yleiset säännökset

128 §

Viestintäverkon ja viestintäpalvelun laatuvaatimukset

Yleiset viestintäverkot ja viestintäpalvelut sekä niihin liitettävät viestintäverkot ja viestintäpalvelut on suunniteltava, rakennettava ja ylläpidettävä siten, että:

- 1) televiestintä on tekniseltä laadultaan hyvää;
- 2) verkot ja palvelut kestävät normaalit odotettavissa olevat ilmastolliset, mekaaniset, sähkömagneettiset ja muut ulkoiset häiriöt;
- 3) ne toimivat mahdollisimman luotettavasti myös valmiuslain tarkoittamissa poikkeusoloissa ja normaaliolojen häiriötilanteissa;
- 4) käyttäjien tai muiden henkilöiden tietosuoja, tietoturva tai muut oikeudet eivät vaarannu;
- 5) käyttäjien tai muiden henkilöiden terveydelle tai omaisuudelle ei aiheudu vaaraa;
- 6) verkot ja palvelut eivät aiheuta kohtuuttomia sähkömagneettisia tai muita häiriöitä;
- 7) ne toimivat yhdessä ja ne voidaan tarvittaessa liittää toiseen viestintäverkkoon;
- 8) niihin voidaan tarvittaessa liittää radiolain vaatimukset täyttäviä päätelaitteita;
- 9) ne ovat tarvittaessa yhteentoimivia tämän lain vaatimukset täyttävän televisiovas-taanottimen kanssa;
- 10) niiden veloitus on luotettava ja tarkka;
- 11) pääsy hätäpalveluihin on turvattu myös verkon häiriötilanteissa mahdollisimman luotettavasti;
- 12) teleyritys kykenee muutoinkin täyttämään sille kuuluvat tai tämän lain nojalla asetetut velvollisuudet.

129 §

Viestintäverkkoa ja viestintäpalvelua koskevat määräykset

Viestintävirasto voi antaa 128 §:ssä tarkoitettuja viestintäverkkojen ja viestintäpalvelujen laatuvaatimuksia ja yhteensopivuutta koskevia määräyksiä. Määräykset voivat koskea:

- 1) viestintäverkon sähköistä ja fyysistä suojaamista;
- 2) viestintäverkon rakennetta;
- 3) viestintäverkon ja viestintäpalvelun suorituskykyä;
- 4) yhteenliittämistä, yhteentoimivuutta ja merkinantoa;
- 5) viestintäverkon liityntäpisteen teknisiä ominaisuuksia;
- 6) viestintäverkkoon kuuluvan laittilan fyysistä suojaamista;
- 7) kaapelitelevisioverkon, antennijärjestelmän ja yhteisantennijärjestelmän teknisiä ominaisuuksia;
- 8) digitaalisen viestintäverkon synkronointia;
- 9) tilaajayhteyden teknisiä ominaisuuksia;
- 10) viestintäverkon turvallisuutta ja häiriötömyyttä;
- 11) laajakuvatelevisiopalveluja ja laajakuvatelevisio-ohjelmia vastaanottavan televisioverkon teknisiä ominaisuuksia;
- 12) sähköisen ohjelmaoppaan aloitussivun sisältöä ja rakennetta;
- 13) menettelyä vika- ja häiriötilanteissa;
- 14) veloituksen teknistä toteutusta;
- 15) käyttäjille tarjottavia palveluita;
- 16) suorituskyvyn ylläpitoa ja seurantaa sekä verkonhallintaa;
- 17) teknistä dokumentointia;
- 18) tehon syöttöä, tärkeysluokittelua, varmistamista ja varatiejärjestelyjä;
- 19) hätäliikenteen ohjausta ja varmistamista;
- 20) noudatettavia standardeja;
- 21) muita näihin verrattavia viestintäverkolle tai viestintäpalvelulle asetettavia teknisiä vaatimuksia.

130 §

Erillisverkkoa koskevat säännökset

Viestintävirasto voi antaa määräyksiä myös sellaisten viestintäverkkojen teknisistä ominaisuuksista, joita ei ole liitetty yhteen yleisen viestintäverkon kanssa (erillisverkko), jos se on viestinnän häiriöttömyyden varmistamiseksi välttämätöntä.

Erillisverkon haltijan velvollisuudesta ryhtyä toimenpiteisiin häiriön poistamiseksi on voimassa, mitä 131 §:ssä säädetään.

131 §

Velvollisuus korjata häiriö

Jos viestintäverkko tai laite aiheuttaa vaaraa tai häiriötä viestintäverkolle, laitteelle, viestintäverkon käyttäjälle tai muulle henkilölle, teleyrityksen tai muun viestintäverkon tai laitteen haltijan on välittömästi ryhdyttävä toimenpiteisiin tilanteen korjaamiseksi ja tarvittaessa irrotettava viestintäverkko tai laite yleisestä viestintäverkosta.

Viestintävirasto voi 1 momentissa tarkoitetussa tapauksessa määrätä korjaustoimenpiteistä sekä verkon tai laitteen irrottamisesta.

132 §

Televisiovastaanottimia ja suojauksen purkujärjestelmiä koskevat tekniset määräykset

Viestintävirastolla on oikeus televisiovastaanotinten yhteensopivuuden varmistamiseksi antaa määräyksiä niiden teknisistä ominaisuuksista.

Viestintävirastolla on oikeus suojauksen purkujärjestelmien yhteensopivuuden varmistamiseksi antaa määräyksiä niiden teknisistä ominaisuuksista.

133 §

Päätelaitteita koskevat säännökset

Yleiseen viestintäverkkoon liitettäväksi tarkoitettu radio- ja telepäätelaitteesta säädetään radiolaissa.

Teleyrityksen on julkaistava ajan tasalla olevat tekniset eritelvät niistä yleisen viestintäverkon rajapinnoista, joihin telepäätelaitteet voidaan liittää. Eritelmistä on käytävä ilmi riittävällä tarkkuudella tiedot, joiden perusteella voidaan valmistaa telepäätelaitteita ja joiden avulla voidaan käyttää rajapinnan kautta tarjottavia palveluja.

14 luku

Erinäiset säännökset

134 §

Velvollisuus ohjelmistojen ja palvelujen siirtämiseen

Verkkopalvelua kaapelitelevisioverkossa tarjoava teleyritys on velvollinen siirtämään verkossa ilman korvausta:

1) Yleisradio Oy:stä annetun lain 7 §:n 1 momentissa tarkoitettut, verkon sijaintikunnassa vapaasti vastaanotettavissa olevat julkisen palvelun televisio- ja radio-ohjelmistot sen kapasiteetin rajoissa, joka on osoitettu Yleisradio Oy:n käyttöön radiolain mukaisesti;

2) näihin ohjelmistoihin liittyvät, vapaasti vastaanotettavissa olevat oheis- ja lisäpalvelut.

Verkkopalvelua kaapelitelevisioverkossa tarjoava teleyritys on velvollinen siirtämään verkossa enintään kustannussuuntautuneella hinnalla:

1) vapaasti vastaanotettavissa olevat televisio- ja radio-ohjelmistot, jotka tarjotaan verkon sijaintikunnassa televisio- ja radio-toiminnasta annetun lain 7 §:n 1 momentin

mukaisen, valtakunnallisen ohjelmistoluvan nojalla;

2) muut kuin vapaasti vastaanotettavissa olevat televisio- ja radio-ohjelmistot, jotka tarjotaan verkon sijaintikunnassa televisio- ja radiotoiminnasta annetun lain 7 §:n 1 momentin mukaisen, valtakunnallisen ohjelmistoluvan nojalla

3) tiettyä ohjelmistoon sisältyvää ohjelmaa varten toimitetun aineiston, ohjelmistoihin liittyvät mainokset sekä muut ohjelmistoihin kuuluvat vastaavat palvelut.

Teleyrityksen ei tarvitse siirtovelvollisuuden täyttämiseksi tehdä verkon välityskykyä lisääviä, olennaisia taloudellisia investointeja vaativia parannuksia.

Tästä pykälästä huolimatta teleyrityksellä ei kuitenkaan ole siirtovelvollisuutta, jos kaapelitelesioverkon välityskyky on teleyrityksen käytössä sen omassa televisio- tai radiotoiminnassa tai jos se on tarpeen tähän tarkoitukseen yrityksen omaa kohtuullista tulvaa tarvetta varten.

Edellä 1 momentissa ja 2 momentin 1 kohdassa tarkoitetut ohjelmistot niihin liittyvine palveluineen on tarjottava käyttäjälle maksutta. Tämän momentin estämättä verkopalvelua kaapelitelesioverkossa tarjoava teleyritys voi vaatia käyttäjältä kohtuullisen maksun verkon ylläpidosta.

Edellä 1 ja 2 momentissa tarkoitetut ohjelmistot ja palvelut on tarjottava käyttäjälle muuttamattomina ja samanaikaisina alkupe- räisen lähetyksen kanssa.

135 §

Suojauksen purkujärjestelmän teollisoikeuk- sien haltijan velvollisuus

Digitaalisessa televisio- ja radioverkossa käytettävän suojauksen purkujärjestelmän teollisoikeuksien haltijan on myöntäessään näitä oikeuksia suojauksen purkujärjestelmiä valmistavalle yritykselle käytettävä oikeudenmukaisia, kohtuullisia ja syrjimättömiä ehtoja.

Teollisoikeuksien haltija ei saa asettaa käyttöoikeuden myöntämiselle ehtoja, joilla

estettäisiin suojauksen purkujärjestelmän käyttäminen muiden laitteiden tai järjestelmien kanssa taikka vaikeutettaisiin sitä, elleivät ehdot ole laitteen turvallisuuden tai muun teknisen syyn takia välttämättömiä.

136 §

Suojauksen purkujärjestelmää käyttävälle teleyritykselle asetettavat velvollisuudet

Suojauksen purkujärjestelmää käyttävä teleyritys on velvollinen huolehtimaan siitä, että suojauksen purkujärjestelmä ei estä toisen yrityksen televisio- ja radio-ohjelmistojen ja niihin liittyvien oheis- ja lisäpalvelun jakelua digitaalisessa televisio- ja radioverkossa. Suojauksen purkujärjestelmää käyttävä teleyritys on tarvittaessa velvollinen antamaan toiselle yritykselle edellä mainitun jakelun edellyttämiä teknisiä palveluita kustannus- suuntautuneeseen ja syrjimättömään hintaan.

Edellä 1 momentissa tarkoitettuja velvollisuuksia ei kuitenkaan ole, jos velvollisuuden täyttäminen olisi teknisesti epätarkoituksenmukaista tai muutoin kohtuutonta teleyrityksen kannalta.

Suojauksen purkujärjestelmiä tarjoavan teleyrityksen on eriytettävä 1 momentissa tarkoitettu toiminta teleyrityksen muusta toiminnasta.

Edellä 1 momentissa tarkoitettu teleyritys on velvollinen huolehtimaan siitä, että viestintäverkon siirronvalvonta on mahdollista.

137 §

Teleurakointi

Teleurakoitsijalla tarkoitetaan luonnollista henkilöä tai oikeushenkilöä, joka elinkeinon harjoittamisen tarkoituksessa rakentaa tai

asentaa yleiseen viestintäverkkoon liitettäväksi tarkoitetun kiinteistön tai rakennuksen sisäisen viestintäverkon taikka ylläpitää sitä.

Teleurakoitsijan on ennen toiminnan aloittamista tehtävä kirjallinen ilmoitus Viestintävirastolle. Ilmoituksessa on annettava teleurakoitsijan yhteystiedot, arvio toiminnan aloittamispäivästä ja tiedot siitä, mitä teleurakointia harjoitetaan.

Ilmoituksen tiedoissa tapahtuneista muutoksista ja toiminnan lopettamisesta on ilmoitettava Viestintävirastolle.

Teleurakoitsija on velvollinen suorittamaan Viestintävirastolle teleurakoinnin valvonnasta aiheutuvia kustannuksia vastaavan kiinteän maksun. Tarkemmat säännökset maksun määräytymisen perusteista annetaan liikenne- ja viestintäministeriön asetuksella.

138 §

Vahingonkorvausvelvollisuus

Teleyritys, joka tahallaan tai huolimattomuudesta toimii 18, 19 tai 20 §:n nojalla asetettujen velvollisuuksien vastaisesti, on velvollinen korvaamaan toiselle teleyritykselle aiheuttamansa vahingon.

Vahingonkorvaus käsittää korvauksen kuluista, hinnanerosta sekä muusta välittömästä taloudellisesta vahingosta, jota teleyrityksen 1 momentissa tarkoitettua toiminnasta on aiheutunut.

Korvausta voidaan sovitella, jos täysi korvausvelvollisuus harkitaan kohtuuttoman raskaaksi rikkomuksen laatu, vahingon laajuus, osapuolten olosuhteet ja muut seikat huomioon ottaen.

Oikeus korvaukseen vanhenee, jollei korvauskannetta ole pantu vireille kolmen vuoden kuluessa siitä, kun teleyritys sai tiedon tai sen olisi pitänyt saada tieto vahingon ilmenemisestä.

Käsitellessään 1 momentissa tarkoitettua korvauskannetta tuomioistuin voi pyytää Viestintäviraston lausuntoa asiassa.

15 luku

Voimaantulo- ja siirtymäsäännökset

139 §

Voimaantulo

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

Tällä lailla kumotaan 30 päivänä huhtikuuta 1997 annettu viestintämarkkinalaki (396/1997) siihen myöhemmin tehtyine muutoksineen. Kumottavaan viestintämarkkinalakiin perustuvat teleyritysten oikeudet ja velvollisuudet pysyvät kuitenkin edelleen voimassa, kunnes Viestintävirasto on ensimmäistä kertaa tehnyt tämän lain 16 §:n mukaisen markkina-analyysin ja sen seurauksena asettanut teleyrityksille tämän lain mukaiset oikeudet ja velvollisuudet. Tarvitessa teleyrityksen kumottavaan viestintämarkkinalakiin perustuvien velvollisuuksien päättyminen vahvistetaan Viestintäviraston erillisellä päätöksellä.

Ennen lain voimaan tuloa voidaan ryhtyä lain täytäntöönpanon edellyttämiin toimenpiteisiin.

140 §

Eräiden aikaisempien säännösten soveltaminen

Jäännösviestintää sääntelevää teleyritysten televerkkojen ja -palvelujen yhteenliittämisestä annetun liikenne- ja viestintäministeriön päätöksen (1393/1997) 24 §:ää sovelletaan 31 päivään joulukuuta 2003.

Tämän lain voimaan tullessa vireillä olevan hallintoasian käsittelyyn sovelletaan tämän lain voimaan tullessa voimassa olleita säännöksiä.

Tämän lain voimaan tullessa voimassa ollut telealuejako pysyy voimassa kunnes sitä muutetaan tämän lain 46 §:n mukaisesti.

Tämän lain 134 §:n estämättä verkkopalvelua kaapelitelevisioverkossa tarjoavan teleyrityksen on 31 päivään elokuuta 2010 siirrettävä ilman korvausta:

1) mainitun pykälän 2 momentin 1 kohdassa tarkoitettut ohjelmistot, joita tarjotaan tämän lain voimaan tullessa voimassa olevan valtakunnallisen ohjelmistoluvan nojalla; sekä

2) tiettyä ohjelmistoon sisältyvää ohjelmaa varten toimitetun aineiston, ohjelmistoihin liittyvät mainokset sekä muut ohjelmistoihin kuuluvat vastaavat palvelut.

141 §

Verkkolupaa koskevat siirtymäsäännökset

Tämän lain voimaan tullessa voimassa oleva toimilupa (*verkkolupa*) on voimassa myönnetyn toimilupakauden ajan. Tämän lain voimaan tullessa voimassa olevaan verkkolupaan sovelletaan tämän lain 12 §:n toimiluvan peruuttamista koskevia säännöksiä.

Ennen lain voimaan tuloa toiminnassa olevassa viranomaisverkossa tämän lain 4 §:n 2 momentissa tarkoitettua verkkopalvelua tarjoavan yrityksen tai muun yhteisön tulee hakea tämän lain 4 §:n 2 momentin mukaista verkkolupaa kahden kuukauden kuluessa lain voimaantulosta. Verkkolupahakemuksessa on esitettävä selvitys kyseisen viranomaisverkon käyttäjäryhmistä. Liikenne- ja viestintäministeriö hyväksyy nämä käyttäjäryhmät, jos ne täyttävät lain 2 §:ssä mainitut edellytykset.

142 §

Eräitä selvityksiä ja ilmoituksia koskevat siirtymäsäännökset

Selvitys muun kuin tämän lain 4 §:n 2 momentissa tarkoitettun viranomaisverkon käyttäjäryhmistä on toimitettava liikenne- ja viestintäministeriölle kuuden kuukauden kuluessa tämän lain voimaan tulosta. Liikenne- ja viestintäministeriö hyväksyy nämä käyttäjäryhmät, jos ne täyttävät lain 2 §:ssä mainitut edellytykset.

Tämän lain voimaan tullessa teletoimintailmoituksen voimassa olevan viestintämarkkinalain nojalla tehnyt teleyritys on velvollinen tekemään tämän lain 13 §:n mukaisen teletoimintailmoituksen Viestintävirastolle kahden kuukauden kuluessa lain voimaantulosta.

Teleurakoitsija, jolla on tämän lain voimaan tullessa voimassa olevan lain mukainen teleurakointia koskeva valtuutus, ei ole velvollinen tekemään tämän lain 137 §:n 2 momentissa tarkoitettua ilmoitusta Viestintävirastolle.

143 §

Seuraamusmaksua ja valvontamaksua koskevien säännösten soveltaminen

Seuraamusmaksua koskevia säännöksiä sovelletaan lain voimaan tulon jälkeen tapahuneeseen tekoon tai laiminlyöntiin.

Tämän lain 15 §:ssä ja 137 §:ssä tarkoitettua valvontamaksua ryhdytään perimään 1 päivästä tammikuuta 2004.

2.

Laki**televisio- ja radiotoiminnasta annetun lain muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti

kumotaan televisio- ja radiotoiminnasta 9 päivänä lokakuuta 1998 annetun lain (744/1998) 42 §, sellaisena kuin se on laissa 490/2002,

muutetaan 3 §:n 1 momentti, 4, 6, 7 ja 9 §, 11 §:n 2 momentti, 12 - 15 §, 16 §:n 2 momentti, 20 §:n 3 ja 4 momentti, 22 §:n 3 ja 5 momentti sekä 34, 36, 37 ja 41 §,

sellaisina kuin niistä ovat 7 §, 11 §:n 2 momentti sekä 20 §:n 3 ja 4 momentti mainitussa laissa 490/2002, sekä

lisätään lakiin uusi 7 a, 7 b, 10 a, 11 a, 15 a, 20 a ja 36 a § sekä 40 §:ään uusi 2 momentti seuraavasti:

3 §

Soveltamisala

Tätä lakia sovelletaan Suomeen sijoittautuneen luonnollisen henkilön taikka yhteisön tai säätiön harjoittamaan televisiotoimintaan, jos toimintaa harjoitetaan yhdessä tai useammassa Euroopan talousalueeseen kuuluvassa tai rajat ylittäviä televisiolähetyksiä koskevan eurooppalaisen yleissopimuksen (SopS 87/1994) sopimuspuolena olevassa valtiossa, sekä 38 §:ssä tarkoitetuissa tapauksissa televisio- ja radio-ohjelmien edelleen lähettämiseen.

1) toimintaan, jossa lähetykset on mahdollista vastaanottaa vain oppilaitoksessa, sairaalassa, hotellissa tai muissa vastaavissa toiminnan piiriin kuuluvissa rakennuksissa;

2) toimintaan televerkoissa, joissa ohjelmistoja voi samanaikaisesti seurata enintään 2 000 liittymän kautta;

3) vapaasti etenevien radioaaltojen välityksellä tapahtuvaan tilapäiseen, enintään kolme kuukautta kestäväan analogiseen toimintaan, jos toiminnassa käytettävän televisiolähettimen säteilyteho on enintään 1 kilowatti tai radiolähettimen säteilyteho on enintään 50 wattia.

Tämän lain 7 §:n 2 ja 3 momentissa tarkoitettuun televisio- tai radiotoiminnan harjoittamiseen ei sovelleta 10 ja 11 §:ää, 13 §:n 1 ja 2 momenttia eikä 14, 16 ja 17 §:ää.

4 §

Soveltamisalan rajoitukset

Tätä lakia ei sovelleta 19 ja 38 §:ää lukuun ottamatta:

6 §

Sijoittautuminen eräissä poikkeustapauksissa

Televisiotoiminnan harjoittaja, joka ei ole sijoittautunut Euroopan talousalueeseen kuuluvaan tai rajat ylittäviä televisiolähetyksiä koskevan eurooppalaisen yleissopimuksen sopimuspuolena olevaan valtioon, katsotaan sijoittautuneeksi Suomeen, jos se:

1) käyttää Suomen lain mukaan myönnettyä radiotaajuutta;

2) ei käytä Suomen lain mukaan myönnettyä radiotaajuutta mutta käyttää suomalaiselle yritykselle kuuluvaa satelliittikapasiteettia; tai

3) ei käytä Suomen myöntämää radiotaajuutta eikä suomalaiselle yritykselle kuuluvaa satelliittikapasiteettia mutta käyttää Suomessa sijaitsevaa satelliittisignaalin lähetyksensä.

7 §

Oikeus televisio- ja radiotoiminnan harjoittamiseen

Televisio- tai radiotoiminnan harjoittamiseen viestintämarkkinalain (/) 2 §:ssä tarkoitetussa maanpäällisessä joukkoviestintäverkossa on muissa kuin 2 ja 3 momentissa tarkoitetuissa tapauksissa haettava valtioneuvostolta toimilupa (*ohjelmistolupa*).

Toimilupa korkeintaan kolme kuukautta kestävään radiotoimintaan viestintämarkkinalain 2 §:ssä tarkoitetussa analogisessa maanpäällisessä joukkoviestintäverkossa on haettava Viestintävirastolta. Viestintäviraston on myönnettävä toimilupa, jos toimintaan on osoitettavissa radiotaajuudet eikä ole perusteltua syytä epäillä hakijan rikkovan tämän lain tai muun televisio- ja radiotoimintaa koskevan lain säännöksiä.

Toimilupa televisio- tai radiotoiminnan harjoittamiseen viestintämarkkinalain 2 §:ssä tarkoitetussa digitaalisessa maanpäällisessä joukkoviestintäverkossa on haettava Viestintävirastolta, jos:

1) toiminnan kesto on enintään kolme kuukautta; tai

2) toiminnan viikoittainen kesto on enintään neljä tuntia.

Viestintäviraston on myönnettävä toimilupa 3 momentissa tarkoitettuun toimintaan, jos ei ole perusteltua syytä epäillä hakijan rikkovan tämän lain tai muun televisio- tai radiotoimintaa koskevan lain säännöksiä.

7 a §

Yleisradio Oy:n oikeus televisio- ja radiotoiminnan harjoittamiseen

Yleisradio Oy saa harjoittaa analogista julkisen palvelun televisio- ja radiotoimintaa ilman toimilupaa niillä taajuuksilla, jotka on osoitettu sen käyttöön radiolain (1015/2001) 6 §:ssä tarkoitetussa taajuusalueiden käyttösuunnitelmassa.

Yleisradio Oy saa harjoittaa digitaalista julkisen palvelun televisio- ja radiotoimintaa ilman toimilupaa. Valtioneuvoston velvollisuutena on huolehtia siitä, että yhtiö saa käyttöönsä tässä toiminnassa tarvitsemansa määrän maanpäällisen televisio- ja radioverkon kapasiteettia ja että yhtiö voi käyttää sitä tarkoituksenmukaisesti. Teleyrityksen velvollisuudesta varata riittävä määrä edellä mainittua kapasiteettia säädetään tarkemmin viestintämarkkinalain 10 §:n 3 momentissa

7 b §

Ilmoitus Viestintävirastolle

Muusta kuin 7 ja 7 a §:ssä tarkoitetusta televisio- ja radiotoiminnan harjoittamisesta on ennen toiminnan aloittamista tehtävä 15 §:n 1 momentin mukainen ilmoitus Viestintävirastolle.

9 §

Toimilupaviranomainen

Valtioneuvosto julistaa haettavaksi ja myöntää 7 §:n 1 momentissa tarkoitetun toimiluvan. Viestintävirasto myöntää 7 §:n 2 ja 3 momentissa tarkoitetun toimiluvan. Viestintäviraston ei tarvitse julistaa toimilupaa haettavaksi.

10 a §

Hakemusmaksu

Toimiluvan hakija on velvollinen suorittamaan valtiolle 7 §:n 1 momentissa tarkoitettua toimilupahakemuksen yhteydessä hakemusmaksun, joka on 2 000 euroa.

Toimiluvan hakija on velvollinen suorittamaan Viestintävirastolle 7 §:n 2 ja 3 momentissa tarkoitettua toimilupahakemuksen yhteydessä hakemusmaksun, joka on 100 euroa.

11 §

Toimilupamääräykset

Toimilupaviranomaisella on oikeus antaa myös määräyksiä, jotka koskevat:

- 1) lähetysten alueellista kuuluvuutta tai näkyvyyttä;
 - 2) vuorokautista lähetysaikaa; ja
 - 3) lähetystekniikkaa ja siirtokapasiteettia.
-

11 a §

Toimilupamääräysten muuttaminen

Toimilupaa voidaan muuttaa toimiluvan voimassaoloaikana toimiluvan haltijan hakemuksesta tai tämän suostumuksella ja muutoinkin, jos se on teknisestä kehityksestä tai

luvanvaraisen toiminnan toimintaedellytyksissä tapahtuvasta olennaisesta muutoksesta johtuvasta erityisestä syystä välttämätöntä.

12 §

Toimiluvan voimassaoloaika

Toimilupa televisio- tai radiotoimintaan voidaan myöntää enintään kymmeneksi vuodeksi. Edellä 7 §:n 2 momentissa ja 3 momentin 1 kohdassa tarkoitettuun toimintaan toimilupa voidaan kuitenkin myöntää enintään kolmeksi kuukaudeksi ja momentin 2 kohdassa tarkoitettuun toimintaan enintään vuodeksi kerrallaan.

13 §

Toimiluvan siirtäminen toiselle

Televisio- tai radiotoimintaa varten myönnettyä toimilupaa ei saa siirtää toiselle. Valtioneuvosto voi peruuttaa toimiluvan, jos tosiasiallinen määräysvalta toimiluvan haltijaan nähden muuttuu. Määräysvallan muuttumisesta on välittömästi ilmoitettava toimilupaviranomaiselle. Valtioneuvoston on päättävä perustamisesta kahden kuukauden kuluessa ilmoituksesta.

Peruuttamisen edellytyksenä olevana toimiluvan siirtona ei pidetä toimiluvan siirtämistä konsernin sisäisesti emoyhtiön ja sen täysin omistaman tytäryhtiön välillä. Tällaisesta siirrosta on ilmoitettava välittömästi toimilupaviranomaiselle

Jos toimiluvan haltija asetetaan konkurssiin, toimilupa lakkaa olemasta voimassa välittömästi.

14 §

Toimiluvan raukeaminen

Televisio- tai radiotoimintaa varten myönnetty toimilupa raukeaa, jos säännöllistä toi-

miluvan mukaista toimintaa ei ole aloitettu viimeistään kuuden kuukauden kuluttua toimilupakauden alkamisesta tai jos säännöllinen lähetystoiminta on keskeytetty 30:tä vuorokautta pidemmäksi ajaksi eikä tähän voida esittää toiminnan edellytyksiin liittyvää erityisen painavaa, toimilupaviranomaisen hyväksymää syytä.

15 §

Toimintaa koskeva ilmoitus

Edellä 7 b §:ssä tarkoitettujen ilmoituksen tulee sisältää seuraavat tiedot:

- 1) toiminnan harjoittajan tai hänen edustajansa nimi, toimিনি, yhteystiedot ja toiminnan harjoittajan kotipaikka;
- 2) alue, jolla toimintaa harjoitetaan;
- 3) tarjottavien tai suunniteltujen ohjelmistojen yleiskuvaus; ja
- 4) paikka, jossa radiovastuulaisissa (219/1971) edellytetyt tallenteet ovat nähtävillä tai kuultavissa.

Viestintäviraston on televisio- tai radiotoiminnan harjoittajan pyynnöstä annettava viikon kuluessa vahvistus toimintaa koskevan ilmoituksen vastaanottamisesta.

Jos 1 momentin mukaisissa tiedoissa tapahtuu muutoksia, niistä on ilmoitettava viipymättä Viestintävirastolle.

15 a §

Velvollisuus varautua poikkeusoloihin ja välittää viranomaistiedotuksia

Televisio- tai radiotoiminnan harjoittajan, jolla on 7 §:n 1 momentissa tarkoitettu toimilupa, on valmiussuunnittelulla ja poikkeusoloihin varautumisella huolehdittava siitä, että sen toiminta jatkuu mahdollisimman häiriöttömästi myös valmiuslaissa (1080/1991) tarkoitetuissa poikkeusoloissa sekä normaaliolojen häiriötilanteissa. Tässä momentissa tarkoitettu televisio- tai radiotoiminnan harjoittaja on myös velvollinen välittämään viranomaisten yleisölle esittämiä tiedotuksia korvauksetta, jos se on tarpeen ihmishengen tai omaisuuden pelastamiseksi taikka yhteis-

kunnan toiminnan turvaamiseksi.

Tarkempia säännöksiä televisio- tai radiotoiminnan harjoittajan 1 momentissa tarkoitettua velvollisuudesta voidaan antaa valtioneuvoston asetuksella. Säännökset voivat koskea ihmishengen pelastamiseksi tai yhteiskunnan johtamisen tai turvallisuuden taikka elinkeinoelämän toimintakyvyn varmistamiseksi tarpeellista televisio- tai radiotoiminnan harjoittamista.

Liikenne- ja viestintäministeriö voi antaa televisio- tai radiotoiminnan harjoittajan 1 momentissa tarkoitettua velvollisuutta koskevia ohjeita.

Televisio- tai radiotoiminnan harjoittajalla on oikeus saada tässä pykälässä säädetyn velvollisuuden aiheuttamista kustannuksista korvausta huoltovarmuuden turvaamisesta annetussa laissa (1390/1992) tarkoitettua huoltovarmuusrahastosta ainoastaan, jos kustannukset ovat televisio- tai radiotoiminnan harjoittajan toiminnan luonne ja laajuus huomioon ottaen huomattavia ja kustannukset aiheutuvat liikenne- ja viestintäministeriön pyynnöstä tilatuista teknisistä hyödykkeistä. Kustannusten korvaamisesta päättää liikenne- ja viestintäministeriö.

3 luku

Ohjelmisto

16 §

Ohjelmiston eurooppalaisuus

Tarkemmat, televisio-toimintaa koskevien jäsenvaltioiden lakien, asetusten ja hallinnollisten määräysten yhteensovittamisesta annetun neuvoston direktiivin 89/552 EY ja sen muuttamisesta annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivin 97/36/EY 6 artiklan mukaiset säännökset siitä, millaisia ohjelmia pidetään 1 momentissa tarkoitettuina eurooppalaisina ohjelmina, annetaan valtioneuvoston asetuksella.

20 §

Yksinoikeuksien käyttö

Tarvittaessa säädetään valtioneuvoston asetuksella, mitkä tapahtumat ovat Suomessa yhteiskunnallisen merkittävyytensä vuoksi sellaisia, että niitä koskevat lähetykset on välitettävä Suomen alueelle siten, että merkittävä osa yleisöstä voi seurata niitä vapaasti vastaanotettavissa olevassa muodossa kokonaan tai osittain joko suorana tai nauhoitettuna lähetyksenä. Tässä momentissa tarkoitettua yhteiskunnallisesti merkittävää tapahtumaa koskeva televisiolähetys katsotaan välitetyksi merkittävälle osalle yleisöä, jos 90 prosenttia väestöstä voi vastaanottaa lähetyksen ilman erillistä korvausta.

Jos yksinoikeuden hankkinut televisiotoiminnan harjoittaja ei toteuta 1 momentissa tarkoitettua lähetystä itse, se on velvollinen luovuttamaan toiselle televisiotoiminnan harjoittajalle oikeuden tapahtuman lähettämiseen, jos tämä pyytää sitä vähintään kuusi kuukautta ennen tapahtuman alkamista. Lähetysoikeuden luovuttavalla televisiotoiminnan harjoittajalla on oikeus saada luovutuksesta täysi korvaus.

20 a §

Yksinoikeuksien käyttöä koskeva menettely

Jos 20 §:n 4 momentissa tarkoitettu lähetysoikeuden luovuttamisesta ei ole päästy sopimukseen, yksinoikeuden hankkinut televisiotoiminnan harjoittaja tai oikeuden luovuttamista 20 §:n 4 momentin mukaisesti pyytänyt televisiotoiminnan harjoittaja voi saattaa asian Viestintäviraston käsiteltäväksi viimeistään kolme kuukautta ennen tapahtuman alkua. Viestintävirasto voi päättää, mitä on pidettävä 20 §:n 4 momentin mukaisena täytenä korvauksena. Määriteltävän korvauksen tulee perustua kilpailuilla markkinoilla vastaavista oikeuksista maksettaviin hintoihin.

Viestintävirasto voi asettaa päätöksessään myös luovutukseen liittyviä teknisiä ehtoja.

Tässä pykälässä tarkoitetun päätöksen tehosteeksi voidaan asettaa uhkasakko siten kuin uhkasakkolaissa (1113/1990) säädetään.

4 luku

Mainonta, teleostoslähetykset ja sponsorointi

22 §

Mainosten ja teleostoslähetysten sijoittelu

Pitkän elokuvan ja televisiota varten tehdyn elokuvan sekä muun audiovisuaalisen teoksen lähetyksen saa keskeyttää kerran kunkin 45 minuutin jaksoa kohti, jos teoksen kesto on yli 45 minuuttia. Lisäkeskeytys on sallittu, jos teoksen kesto on vähintään 20 minuuttia pidempi kuin kaksi tai useampi kokonaista 45 minuutin jaksoa.

Uskonnollisten tilaisuuksien televisiolähetyksiä ei saa katkaista mainoksilla eikä teleostoslähetyksillä. Uutisia ja ajankohtaisohjelmia, dokumenttiohjelmia, uskonnollisia ohjelmia ja lastenohjelmia ei saa keskeyttää mainoksilla eikä teleostoslähetyksillä, jos ohjelman kesto on alle 30 minuuttia. Jos ohjelma kestää vähintään 30 minuuttia, sovelletaan 1–4 momentin säännöksiä.

34 §

Yleinen ohjaus ja kehittäminen

Liikenne- ja viestintäministeriö huolehtii televisio- ja radiotoiminnan yleisestä ohjauksesta ja kehittämisestä.

36 §

Pakkokeinot

Jos televisio- tai radiotoiminnan harjoittaja taikka muu viestintämarkkina-alaissa tarkoitettu teyleritys rikkoo tätä lakia tai sen nojalla annettuja säännöksiä tai määräyksiä, valvontaviranomainen voi antaa sille huomautuksen ja velvoittaa sitä korjaamaan virheensä tai laiminlyöntinsä. Päätöksen tehosteeksi voidaan asettaa uhkasakko siten kuin uhkasakolaissa säädetään.

Kuluttaja-asiamiehen valvomien 35 §:ssä mainittujen säännösten osalta noudatetaan, mitä kuluttajansuojalain 2 luvun 7, 8, 9 ja 10 §:ssä ja markkinaoikeuslaissa (1527/2001) säädetään.

36 a §

Seuraamusmaksu

Televisio- tai radiotoiminnan harjoittajalle, joka toimii 3 tai 4 luvun säännösten vastaisesti eikä kehotuksesta huolimatta oikaise menettelyään 35 §:ssä tarkoitettua valvontaviranomaisen asettamassa määräajassa, voidaan määrätä seuraamusmaksu. Seuraamusmaksua ei saa määrätä, jos menettelyllä ei ole huomattavaa vaikutusta tämän lain tavoitteiden toteutumiseen tai jos seuraamusmaksun määrääminen on niiden turvaamisen kannalta muutoin ilmeisen perusteetonta.

Seuraamusmaksua määrättäessä on otettava huomioon menettelyn laatu ja laajuus sekä sen kesto aika.

Maksun suuruus on vähintään 1 000 euroa ja enintään miljoona euroa. Jos teolla tai laiminlyönnillä on erittäin huomattavia vaikutuksia tämän lain tavoitteiden toteutumiseen, mainittu määrä saadaan ylittää. Maksu saa kuitenkin enintään olla 5 prosenttia televisio- tai radiotoiminnan harjoittajan edellisen vuoden toimiluvanvaraisen toiminnan liikevaihdosta.

Seuraamusmaksun määrää 35 §:ssä tarkoitettu valvontaviranomainen esityksestä

markkinaoikeus. Asian käsittelyyn markkinaoikeudessa sovelletaan markkinaoikeuslain säännöksiä. Asian käsittelyyn ja selvittämiseen sovelletaan muuten hallintolainkäyttölakia (586/1996). Seuraamusmaksu määrätään maksettavaksi valtiolle.

Seuraamusmaksu pannaan täytäntöön ilman tuomiota tai päätöstä noudattaen, mitä verojen ja maksujen perimisestä ulosottotoimien annetussa laissa (367/1961) säädetään. Maksun täytäntöönpanosta huolehtii Oikeusrekisterikeskus. Seuraamusmaksun täytäntöönpanosta voidaan antaa tarkempia säännöksiä valtioneuvoston asetuksella. Valtioneuvoston asetuksessa voidaan säätää:

- 1) seuraamusmaksua koskevan valituksen vaikutuksista täytäntöönpanoon;
- 2) seuraamusmaksun määräämisestä korkeimmassa hallinto-oikeudessa;
- 3) seuraamusmaksun palauttamisesta;
- 4) muista vastaavista, maksun täytäntöönpanon kannalta merkityksellisistä seikoista.

37 §

Toimiluvan peruuttaminen ja toiminnan keskeyttäminen

Toimiluvaviranomainen voi peruuttaa televisio- tai radiotoimintaa varten myönnetyn toimiluvan tai määrätä 7 b §:ssä tarkoitettua toiminnan keskeytettäväksi kokonaan tai osittain, jos:

- 1) toiminnan harjoittaja 36 tai 36 a §:n mukaisesti määrätyistä toimenpiteistä huolimatta vakavasti ja toistuvasti rikkoo tätä lakia tai sen nojalla annettuja säännöksiä tai määräyksiä; tai
- 2) toimiluvan mukaista toimintaa varten ei voida enää osoittaa toiminnan edellyttämää radiotaajuutta.

Toimiluvan peruuttaminen 1 momentin nojalla ei toimenpiteenä perusta korvausvelvollisuutta valtiolle.

40 §

Muutoksenhaku

Edellä 20 a §:ssä tarkoitettu Viestintäviraston päätös voidaan panna täytäntöön muutoksenhausta huolimatta, jollei valitusviranomaisen toisin määrää.

41 §

Tiedonsaantioikeus

Liikenne- ja viestintäministeriöllä sekä Viestintävirastolla on oikeus saada televisio- ja radiotoiminnan harjoittajilta ja viestintämarkkinalaissa tarkoitetuilta teleyrityksiltä tässä laissa säädettyjen tehtävien hoitamisen edellyttämiä tietoja sen estämättä, mitä salas-

sapidosta muualla laissa säädetään.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

Ennen tämän lain voimaantuloa voidaan ryhtyä lain täytäntöönpanon edellyttämiin toimiin.

Tämän lain voimaan tullessa voimassa oleva toimilupa (ohjelmistolupa), on voimassa myönnetyn toimilupakauden ajan. Tämän lain voimaan tullessa voimassa olevaan ohjelmistolupaan voidaan kuitenkin soveltaa tämän lain 37 §:n toimiluvan peruuttamista koskevia säännöksiä.

Tämän lain voimaan tullessa vireillä oleva hallintoasia käsitellään tämän lain voimaan tullessa voimassa olleiden säännösten mukaisesti.

Seuraamusmaksua koskevia säännöksiä sovelletaan lain voimaantulon jälkeen tapah-
tuneeseen tekoon tai laiminlyöntiin.

3.

Laki**valtion televisio- ja radorahastosta annetun lain muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti

muutetaan valtion televisio- ja radorahastosta 9 päivänä lokakuuta 1998 annetun lain (745/1998) 3 §, 4 §, 10 §:n 3 momentti, 13, 14, 15, 17 ja 19 §, 31 §:n 1 momentti sekä 33, 35 ja 37 §, sellaisena kuin niistä on 3 § osaksi laissa 491/2002 ja

lisätään 9 §:ään uusi 2 momentti, jolloin nykyinen 2 ja 3 momentti siirtyvät 3 ja 4 momentiksi, sekä lakiin uusi 35 a § seuraavasti:

3 §

Valtion televisio- ja radorahasto ja siihen kerättävät maksut

Edellä 1 §:ssä säädettyä tarkoitusta varten on valtion talousarvion ulkopuolinen valtion televisio- ja radorahasto, jota hoitaa Viestintävirasto.

Valtion televisio- ja radorahastoon kerätään television käyttämisestä perittävät televisiomaksut, takautuvat televisiomaksut, viivästysmaksut, tarkastusmaksut, maksujen perintäkulut sekä televisiotoiminnan harjoittajilta perittävät toimilupamaksut viivästyskorkeeseen.

sen ja toimittaa sen liikenne- ja viestintäministeriölle vahvistettavaksi.

Liikenne- ja viestintäministeriö asettaa vuosittain rahaston hallintoa, taloutta ja tilejä tarkastamaan kaksi tilintarkastajaa. Tilintarkastajista toisen tulee olla julkishallinnon ja – talouden tilintarkastajista annetussa laissa (467/1999) tarkoitettu JHTT-tilintarkastaja tai -yhteisö ja toisen tulee olla joko JHTT-tilintarkastaja tai –yhteisö tai tilintarkastuslaisessa (936/1994) tarkoitettu KHT-tilintarkastaja tai –yhteisö. Tilintarkastajien on annettava kultakin tilikaudelta tilintarkastuskertomus.

9 §

Ilmoitusvelvollisuus

4 §

Kirjanpito, tilinpäätös ja tilintarkastajat

Rahaston kirjanpidon ja tilinpäätöksen osalta noudatetaan valtion talousarviosta annettua lakia (423/1988) ja sen nojalla annettuja säännöksiä. Rahaston tilinpäätöslaskelmiin kuuluu myös rahaston käyttösuunnitelman toteutumalaskelma. Viestintävirasto hyväksyy ja allekirjoittaa rahaston tilinpäätök-

Ilmoitus Viestintävirastolle on tehtävä ennen television käyttöönottoa. Television käyttöönottoilmoitus tulee voimaan sinä päivänä, jolloin se saapuu Viestintävirastolle, tai muuna television käyttäjän ilmoittamana myöhempänä ajankohtana.

10 §

Tarkastajat

Tarkastuksen suorittamisen yhteydessä tulee tarkastajalle tämän pyynnöstä esittää tiedot television käyttäjästä, käytössä olevien televisioiden lukumäärästä ja sijainnista, television käytössäoloajasta ja muista televisiomaksun perinnässä tarvittavista seikoista. Rangaistus väärän henkilötiedon antamisesta tarkastajalle tuomitaan rikoslain (39/1889) 16 luvun 5 §:n mukaan, jollei siitä muualla laissa säädetä ankarampaa rangaistusta.

13 §

Viivästysmaksu ja perintäkulut

Jollei televisiomaksua ole maksettu viimeistään ilmoitettuna eräpäivänä, Viestintävirasto perii televisiomaksun lisäksi viiden euron suuruisen viivästysmaksun. Viivästysmaksu peritään jokaista viivästynyttä televisiomaksua kohden.

Jollei viivästynyttä televisiomaksua, takautuvaa televisiomaksua tai tarkastusmaksua ole maksukehotuksesta huolimatta suoritettu, Viestintävirasto perii maksun lisäksi perintäkulut saatavien perinnästä annetun lain (513/1999) 10 §:n mukaisesti. Perintäkulut voidaan kuitenkin periä vain perittäessä maksua ensimmäisen kerran.

Viivästysmaksua tai perintäkuluja ei kuitenkaan peritä, ellei ole ryhdytty toimiin viivästyneen maksun perimiseksi ennen sen maksamista.

14 §

Takautuva televisiomaksu

Siltä, joka käyttää televisiota tekemättä 9 §:ssä tarkoitettua ilmoitusta, Viestintävirasto

perii televisiomaksun kaksinkertaisena enintään yhden sellaisen vuoden ajalta, jolloin televisiota on käytetty. Maksua peritään tällöin kuitenkin vähintään 60 euroa.

15 §

Maksujen ulosotto

Televisiomaksu, takautuva televisiomaksu, viivästysmaksu, tarkastusmaksu ja perintäkulut voidaan periä ilman tuomiota tai päätöstä siten kuin verojen ja maksujen perimisestä ulosottoa koskevan lain (367/1961) 16 §:n säädetään.

17 §

Televisiomaksun palauttaminen

Maksetusta televisiomaksusta palautetaan tai hyvitetään käyttämättä jäänyt osuus, joka maksetaan siitä ajankohdasta, jona television käytön lopettaminen on tullut Viestintäviraston tietoon. Summasta vähennetään viiden euron suuruinen palautusmaksu. Jos palautettava rahamäärä palautusmaksun vähentämisen jälkeen on alle viisi euroa, maksua ei palauteta.

19 §

Oikeus tietojen saantiin ja tallettamiseen

Viestintävirastolla on oikeus saada ja tallettaa televisiomaksujen perintää ja tämän lain noudattamisen valvontaa varten seuraavia tietoja:

1) luonnollisten henkilöiden nimeä ja osoitetta, äidinkieltä, henkilötunnusta ja niiden muuttumista sekä kuolemaa koskevat tiedot väestötietojärjestelmästä;

2) sopimuksen perusteella luonnollisen ja oikeushenkilön osoitetta koskevat tiedot

Suomen Posti Oyj:n osoitetietojärjestelmästä; sekä

3) sopimuksen perusteella luonnollisen ja oikeushenkilön puhelinnumeroa ja muita vastaavia yhteystietoja koskevat tiedot teleyritysten asiakasrekisteristä.

31 §

Valtuutussäännös

Viestintävirastolla on oikeus antaa tarkempia, luonteeltaan teknisiä määräyksiä toimilupamaksun tilittämistä ja maksun perusteena olevaan laskutukseen liittyvien tietojen antamista ja maksujen suorittamisen valvontaa koskevista seikoista.

33 §

Uhkasakko

Jos 23 §:ssä tarkoitettu toimitusvanhaltija rikkoo tätä lakia, Viestintävirasto voi velvoittaa hänet korjaamaan virheensä tai laiminlyöntinsä.

Viestintävirasto voi asettaa 1 momentissa tarkoitettua päätöksensä tehosteeksi toimitusvanhaltijalle uhkasakon siten kuin uhkasakolaissa (1113/1990) säädetään.

35 §

Tarkastusmaksu

Siltä, joka käyttää televisiota tekemättä 9 §:ssä säädettyä ilmoitusta, peritään 100 euron suuruinen tarkastusmaksu.

Tarkastusmaksun määrää maksettavaksi Viestintävirasto. Maksu voidaan jättää määräämättä, jos ilmoitusta tekemättä tapahtu-

nutta television käyttöä on ajallisesti pidettävä vähäisenä taikka tarkastusmaksun määräämistä on muuten pidettävä kohtuuttomana. Tarkastusmaksua ei kuitenkaan voida ilman erityistä syytä jättää määräämättä käytön ajallisen vähäisyyden perusteella, jos television käyttäjän on aiemminkin todettu käyttäneen televisiota tekemättä 9 §:ssä säädettyä ilmoitusta.

35 a §

Tiedoksianto

Tässä laissa tarkoitettu käyttöönottoilmoituksen peruuttamista, takautuvaa televisiomaksua tai tarkastusmaksua koskeva päätös voidaan lähettää asianosaiselle tiedoksi postitse. Jollei muuta näytetä, asianosaisen katsotaan saaneen päätöksestä tiedon seitsemäntenä päivänä siitä, kun päätös on annettu postin välitettäväksi. Tiedoksiannossa noudatetaan muuten, mitä tiedoksiannosta hallintoasioissa annetussa laissa (232/1966) säädetään.

37 §

Virka-apu

Viestintävirastolla on oikeus saada virka-apua poliisilta tämän lain ja sen nojalla annettujen säännösten ja määräysten toimeenpanemiseksi.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

Ennen tämän lain voimaantuloa voidaan ryhtyä lain täytäntöönpanon edellyttämiin toimiin.

Tämän lain voimaan tullessa vireillä oleva hallintoasia käsitellään tämän lain voimaan tullessa voimassa olleiden säännösten mukaisesti. Ennen tämän lain voimaantuloa todetusta lain 9 §:n mukaisen ilmoitusvelvollis-

suuden laiminlyönnistä ja muista ennen lain voimaantuloa tapahtuneista, lain mukaisen päätöksen vaativista seikoista johtuva käyttöönottoilmoituksen peruuttamista, takautuvaa televisiomaksua tai tarkastusmaksua

koskeva Viestintäviraston päätös voidaan kuitenkin lain voimaantulon jälkeen lähettää maksuvelvolliselle television käyttäjälle tiedoksi noudattaen tämän lain 35 a §:n mukaista menettelyä.

4.

Laki

Yleisradio Oy:stä annetun lain muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan 22 päivänä joulukuuta 1993 Yleisradio Oy:stä annetun lain (1380/1993) 6 §:n 1 momentin 9 ja 10 kohta, 7 a §:n 2 momentti ja 8 §, sellaisena kuin niistä ovat 7 a §:n 2 momentti ja 8 § laissa 492/2002, sekä
lisätään 6 §:n 1 momenttiin, sellaisena kuin se on osaksi laissa 746/1998, uusi 11 kohta sekä lakiin uusi 8 a ja 12 a § seuraavasti:

6 §

Hallintoneuvoston tehtävät

Hallintoneuvoston tehtävänä on:

-
- 9) valvoa, että yhtiökokouksen päätökset pannaan täytäntöön;
 10) kutsua koolle yhtiökokous ja valmistella siinä käsiteltävät asiat;
 11) antaa yhtiön toiminnasta vuosittain kertomus eduskunnalle.
-

3 luku

Yhtiön tehtävät

7 a §

Aineiston tarjonnan eriyttäminen

Eriyttämällä tarkoitetaan tässä pykälässä sitä, että eriytettävälle toiminnolle on laadittava tilikausittain tuloslaskelma ja julkisen palvelun toiminnalle myös tase. Tuloslaskelma ja tase, joiden tulee olla yhtiön kirjanpidosta johdettavissa, on laadittava soveltuvin osin kirjanpitolain (1336/1997) säännösten mukaisesti.

8 §

Muut tehtävät

Yhtiökokous voi päättää muuttaa yhtiöjärjestystä siten, että yhtiö harjoittaa myös muuta toimintaa kuin 7 §:n mukaista julkista palvelua. Tällainen toiminta on eriytettävä kirjanpidossa julkisen palvelun toiminnasta.

8 a §

Verkkopalvelun eriyttäminen

Jos yhtiö tarjoaa viestintämarkkinalain (/) 2 §:ssä tarkoitettua verkkopalvelua, sen on eriytettävä verkkopalvelun tarjontaan liittyvä toiminta kirjanpidossa muusta toiminnastaan.

Viestintävirasto valvoo tämän pykälän noudattamista. Yhtiön on Viestintäviraston pyynnöstä toimitettava tälle tilinpäätöksensä sekä eriytettyjen toimintojen tuloslaskelmat ja taseet liitetietoineen.

5 luku

Erinäiset säännökset

12 a §

Kertomus Viestintävirastolle

Yleisradio Oy:n on vuosittain huhtikuun loppuun mennessä annettava Viestintävirastolle kertomus edellisen kalenterivuoden aikana tarjotusta julkisesta palvelusta. Kertomuksessa on esitettävä tiedot, jotka ovat tarpeen Viestintäviraston televisio- ja radiotoiminnan valvontatehtävässä. Viestintäviraston on annettava kertomuksesta valtioneuvostolle lausunto syyskuun loppuun mennessä.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20

Ennen tämän lain voimaantuloa voidaan ryhtyä lain täytäntöönpanon edellyttämiin toimiin.

5.

Laki**viestintähallinnosta annetun lain 2 §:n muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan viestintähallinnosta 29 päivänä kesäkuuta 2001 annetun lain (625/2001) 2 §, sellaisena kuin se on laissa 493/2002, seuraavasti:

2 §

Viestintäviraston tehtävät

Viestintäviraston tehtävänä on:

1) huolehtia viestintämarkkina-
laissa (/),
radiolaissa (1015/2001), postipalvelulaissa
(313/2001), televisio- ja radiotoiminnasta
annetussa laissa (744/1998), valtion televi-
sio- ja radiorahastosta annetussa laissa
(745/1998), yksityisyyden suojasta televies-
tinnässä ja teletoiminnan tietoturvasta an-
netussa laissa (565/1999) sekä eräiden suojauk-

sen purkujärjestelmien kieltämisestä annetussa laissa (1117/2001) sille säädetyistä tehtävistä; sekä

2) hoitaa muut tehtävät, jotka sille muiden säännösten tai liikenne- ja viestintäministeriön määräysten mukaan kuuluvat.

Tämä laki tulee voimaan _____ päivänä _____ kuuta 20_____.

Ennen tämän lain voimaantuloa voidaan ryhtyä lain täytäntöönpanon edellyttämiin toimiin.

6.

Laki**tekijänoikeuslain 25 i §:n muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan 8 päivänä heinäkuuta 1961 annetun tekijänoikeuslain (404/1961) 25 i §:n 1 momentti, sellaisena kuin se on laissa 748/1998, seuraavasti:

25 i §

alkuperäisen lähetyksen kanssa lähetystä
 muuttamatta.

Verkkopalvelua kaapelitelevisioverkossa tarjoava teleyritys saa tämän lain estämättä lähettää edelleen johtoja pitkin yleisön vastaanotettavaksi viestintämarkkinalain (/) 134 §:ssä tarkoitettuun televisio- tai radiolähetykseen sisältyvän teoksen samanaikaisesti

Tämä laki tulee voimaan _____ päivänä _____ kuuta 20 .

Ennen tämän lain voimaantuloa voidaan ryhtyä lain täytäntöönpanon edellyttämiin toimiin.

7.

Laki**radiolain muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti

muutetaan 16 päivänä marraskuuta 2001 annetun radiolain (1015/2001) 1 §:n 3 kohta, 2 §:n 1 momentti, 4 §:n 9 kohta, 5 §:n otsikko, 6 §:n 2 momentti, 7 §:n 2 momentti, 8 §:n 2 momentti, 10 §:n 2 ja 6 momentti, 12 §:n 6 kohta, 3 luvun otsikko, 19–22 §, 24 §:n 1 momentin 5 kohta ja 2 momentti, 26 §:n 3 kohta, 27–29 §, 31 §:n 1 momentin 2 ja 4 kohta, 32 §:n otsikko sekä 2 ja 3 momentti, 35 §:n 2 momentti, 39 §:n 1 momentin 3 ja 4 kohta, ja 41 §:n 1 momentti sekä

lisätään 4 §:ään uusi 3 a kohta, 6 §:ään uusi 3 momentti, jolloin nykyinen 3 momentti siirtyy 4 momentiksi, seuraavasti:

1 §

Lain tarkoitus

Tämän lain tarkoituksena on:

3) luoda edellytykset radiolaitteiden ja telepäätelaitteiden mahdollisimman vapaalle liikkuvuudelle;

2 §

Soveltamisala

Tässä laissa säädetään radiolaitteiden ja telepäätelaitteiden markkinoille saattamisesta ja kaupan pitämisestä, radiolaitteiden hallussapidosta ja käytöstä sekä radiotaajuuksien käytön suunnittelusta ja niiden osoittamisesta eri käyttötarkoituksiin.

4 §

Määritelmät

Tässä laissa tarkoitetaan:

3 a) telepäätelaitteella laitetta, joka tietojen lähettämiseksi, käsittelemiseksi tai vastaanottamiseksi on tarkoitettu johtimella, radioteitse, optisesti tai muulla sähkömagneettisella tavalla liitettäväksi joko suoraan yleisen viestintäverkon liittymään tai toimimaan yleisen viestintäverkon yhteydessä kytkettynä suoraan tai epäsuorasti yleisen viestintäverkon liittymään;

9) *arviointilaitoksella* laitosta, jonka Euroopan talousalueeseen kuuluva valtio on nimennyt arvioimaan radiolaitteiden ja telepäätelaitteiden vaatimustenmukaisuutta siten kuin tässä laissa säädetään ja jonka nimeämisestä valtio on ilmoittanut Euroopan yhteisöjen komissiolle.

5 §

Radiolaitteen ja telepäätelaitteen valmistajan sijasta vastuussa olevat

räyksiä, jotka ovat taajuuksien tehokkaan ja tarkoituksenmukaisen käytön sekä häiriöiden estämisen tai poistamisen kannalta tarpeellisia.

6 §

Radiotaajuuksien käyttö

Valtioneuvosto vahvistaa viestintämarkkinalain (/) 4 §:ssä tarkoitettuun toimilupaa edellyttävään teletoimintaan sekä televisio- ja radiotoiminnasta annetun lain (/) 7 §:ssä tarkoitettuun toimiluvanvaraiseen televisio- ja radiotoiminnan harjoittamiseen määrättyjen taajuusalueiden käyttösuunnitelman. Muihin käyttötarkoituksiin määrättyjen taajuusalueiden jakamisesta käyttäjille päättää Viestintävirasto.

Ennen kuin valtioneuvosto vahvistaa käyttösuunnitelman on teleyrityksille ja muille taajuusalueiden käyttäjäryhmiä edustaville tahoille varattava tilaisuus tulla kuulluksi käyttösuunnitelmasta. Valtioneuvoston on tarkasteltava käyttösuunnitelmaa uudelleen, jos 2 momentissa tarkoitettuun toimiluvanvaraiseen toimintaan voidaan osoittaa lisää taajuuksia tai jos edellä tässä momentissa mainittu taho esittää tarkastelua koskevan perustellun pyynnön.

7 §

Radiolupa

Radiolähettimen hallussapitoon ja käyttöön ei tarvita radiolupaa, jos radiolähetin toimii ainoastaan Viestintäviraston sille määräämällä yhteistaajuudella ja jos sen vaatimustenmukaisuus on varmistettu tässä laissa säädettyllä tavalla. Viestintävirasto voi antaa tällaisen radiolähettimen käyttöä rajoittavia mää-

8 §

Lupaehdot

Suuren häiriöriskin aiheuttavan radiolähettimen lupaehdoissa voidaan määrätä, ettei lähetintä saa ottaa käyttöön ennen kuin Viestintävirasto on tarkastuksen perusteella hyväksynyt käyttöönoton. Viestintävirasto määrää ne radiolähetinlajit, joiden katsotaan aiheuttavan suuren häiriöriskin, ja antaa tarkemmat määräykset niiden tarkastusmenetlystä sekä lähettimien säätämisestä ja muista siihen verrattavista käyttöönoton hyväksymisen edellytyksistä.

10 §

Radioluvan ja taajuusvarauksen myöntäminen

Radiolupa myönnetään enintään 10 vuodeksi kerrallaan. Viestintämarkkinalain 4 §:ssä tarkoitettua toimilupaa edellyttävän teletoiminnan tarjoamiseen käytettävän radiolähettimen tai televisio- ja radiotoiminnasta annetun lain (744/1998) 7 §:ssä tarkoitettua käytettävän radiolähettimen radiolupa myönnetään kuitenkin enintään 20 vuodeksi kerrallaan.

Jos hakijan tarkoituksena on harjoittaa viestintämarkkinalain 4 §:ssä tarkoitettua toimiluvanvaraisia teletoimintaa tai harjoittaa televisio- ja radiotoiminnasta annetun lain 7 §:ssä tarkoitettua toimiluvanvaraista televi-

sio- tai radiotoimintaa, radiolupaa tai radiotaajuuksien varausta ei voida myöntää, jos hakijalla ei ole tarvittavaa toimilupaa.

12 §

Radioluvan ja radiotaajuuksien varauksen peruuttaminen

Viestintävirasto voi kokonaan tai osittain peruuttaa radioluvan tai radiotaajuuksien varauksen, jos:

6) viestintämarkkinalain 4 §:ssä tarkoitettu toimilupa lakkaa olemasta voimassa; sekä

3 luku

Radiolaitteiden ja telepäätelaitteiden markkinoille saattaminen

19 §

Maahantuonti, myynti, kaupan pitäminen, esittely ja käyttö

Suomeen saa tuoda myynti- tai luovutus-tarkoituksessa tai Suomessa pitää kaupan, myydä tai luovuttaa toiselle vain sellaisia radiolähtimiä, jotka täyttävät tämän lain sekä sen nojalla säädetyt ja määrätyt olennaiset vaatimukset ja joissa on tarvittavat merkinnät, käyttötarkoituseroilmoitus ja vaatimustenmukaisuusvakuutus.

Suomeen saa tuoda myynti- tai luovutus-tarkoituksessa tai Suomessa pitää kaupan vain sellaisia radiovastaanottimia, jotka täyttävät tämän lain sekä sen nojalla säädetyt ja määrätyt olennaiset vaatimukset ja joissa on tarvittavat merkinnät, käyttötarkoituseroilmoitus ja vaatimustenmukaisuusvakuutus.

Suomeen saa tuoda myynti- tai luovutus-tarkoituksessa tai Suomessa pitää kaupan, myydä tai luovuttaa toiselle vain sellaisia te-

lepäätelaitteita, jotka täyttävät tämän lain sekä sen nojalla säädetyt ja määrätyt olennaiset vaatimukset ja joissa on tarvittavat merkinnät, ilmoitus käyttötarkoituksesta ja vaatimustenmukaisuusvakuutus.

Suomessa markkinoille saatettavaksi tarkoitettu muukin kuin 1—3 momentin mukainen radiolaitte tai telepäätelaitte voidaan asettaa näytteille, jos näkyvällä merkinnällä selvästi ilmoitetaan, että laitetta ei voi saattaa markkinoille, ennen kuin sen on varmistettu täyttävän 20 §:ssä tarkoitettujen olennaisien vaatimusten.

Radiolähetintä ei saa käyttää radioviestintään, jos sen ei ole varmistettu täyttävän 20 tai 24 §:ssä säädetyt vaatimuksia. Radiolähetintä saa kuitenkin käyttää radioviestintään, jos sen käyttöoikeus on hyväksytty 7 §:n 4 momentissa tarkoitettulla tavalla tai jos Viestintävirasto on myöntänyt 7 §:n 1 momentissa tarkoitettua radioluvan sen hallussapitoon ja käyttöön radiolaitteiden tutkimus- ja kehittämistoiminnassa.

20 §

Olennaiset vaatimukset

Radiolaitteen ja telepäätelaitteen on täytettävä seuraavat niitä koskevat olennaiset vaatimukset:

1) ihmisten terveyden ja turvallisuuden suojeluun liittyvät vaatimukset, mukaan lukien sähköturvallisuusvaatimukset siten kuin niistä erikseen säädetään, jännitealuerajoja soveltamatta;

2) sähkömagneettista yhteensopivuutta koskevat suojavaatimukset siten kuin Viestintävirasto määrää;

3) vaatimus radiotaajuuksien ja kiertorataresurssien tehokkaasta käytöstä haitallisten häiriöiden välttämiseksi.

Viestintävirasto antaa tarvittaessa tarkemmat määräykset sellaisista radiolaitteista ja telepäätelaitteista koskevista olennaisista erityisvaatimuksista, joista Euroopan yhteisöjen komissio on antanut täytäntöönpanoa edellyttävän päätöksen.

21 §

Vaatimustenmukaisuuden varmistaminen

Radiolaitteen ja telepäätelaitteen vaatimustenmukaisuus on osoitettava:

- 1) sisäisellä tuotevalvonnalla;
- 2) erityiset radiolaitetestit sisältävällä sisäisellä tuotevalvonnalla;
- 3) erityiset radiolaitetestit ja 41 §:ssä tarkoitettun arviointilaitoksen lausunnon sisältävällä sisäisellä tuotevalvonnalla;
- 3 a) jäljempänä 41 §:ssä tarkoitettun arviointilaitoksen lausunnon sisältävällä sisäisellä tuotevalvonnalla; tai
- 4) täydellisellä laadunvarmistuksella

Radiolähettimen, jonka valmistaja on soveltanut 4 §:n 8 kohdassa tarkoitettuja yhdenmukaistettuja standardeja, vaatimustenmukaisuus on osoitettava 1 momentin 2, 3 tai 4 kohdassa tarkoitettulla arviointimenettelyllä.

Radiolähettimen, jonka valmistaja ei ole soveltanut 4 §:n 8 kohdassa tarkoitettuja yhdenmukaistettuja standardeja tai on soveltanut niitä vain osittain, vaatimustenmukaisuus on osoitettava 1 momentin 3 tai 4 kohdassa tarkoitettulla arviointimenettelyllä.

Radiovastaanottimen ja radiolaitteen vastaanotinosien vaatimustenmukaisuus on osoitettava 1 momentin 1, 3 tai 4 kohdassa tarkoitettulla arviointimenettelyllä.

Telepäätelaitteen vaatimustenmukaisuus on osoitettava 1 momentin 1, 3 a tai 4 kohdassa tarkoitettulla arviointimenettelyllä.

Jokaisessa 1 momentissa tarkoitettussa menettelyssä radiolaitteen tai telepäätelaitteen valmistajan on varmistettava, että laite täyttää 20 §:ssä tarkoitettut olennaiset vaatimukset sekä laadittava asiakirja, jossa laitteen vakuutetaan täyttävän nämä vaatimukset (*vaatimustenmukaisuusvakuutus*). Edellä 1 momentin 2 kohdassa tarkoitettussa menettelyssä on laitteelle lisäksi tehtävä erityiset testit. Edellä 1 momentin 3 ja 3 a kohdassa tarkoitettussa menettelyssä on lisäksi esitettävä testien tuloksiin ja laitteesta laadittuun tekniseen asiakirjaan perustuva rakennetiedosto 41 §:ssä tarkoitettulle arviointilaitokselle. Arviointilaitoksen 5 momentissa tarkoitettusta laitteen rakennetiedostosta antama kielteinen

lausunto ei estä valmistajaa saattamasta laitetta markkinoille, jos laite täyttää 20 §:ssä tarkoitettut olennaiset vaatimukset.

Edellä 1 momentin 4 kohdassa tarkoitettussa menettelyssä valmistajan on käytettävä tuotteiden suunnittelussa, valmistuksessa ja tarkastuksessa arviointilaitoksen hyväksymää laatujärjestelmää. Valvontaa varten valmistajan on annettava arviointilaitokselle tarvittavat tiedot sekä sallittava tuotanto-, tarkastus-, testaus- ja varastotilojensa tarkastaminen. Jos laatujärjestelmä ei enää täytä sille tämän lain nojalla asetettuja vaatimuksia, arviointilaitos voi peruuttaa hyväksyntänsä.

Vaatimustenmukaisuuden varmistamismenettelyihin liittyvät asiakirjat on laadittava suomen tai ruotsin kielellä taikka arviointilaitoksen tai Viestintäviraston hyväksymällä kielellä. Valmistajan on säilytettävä mainitut asiakirjat Euroopan talousalueeseen kuuluvien valtioiden kansallisten valtioiden saatavilla vähintään kymmenen vuotta sen jälkeen, kun viimeinen radiolaitte tai telepäätelaitte on valmistettu.

Viestintävirasto antaa tarkemmat määräykset radiolaitteen ja telepäätelaitteen vaatimustenmukaisuuden varmistamisessa noudatettavasta menettelystä ja sen yhteydessä laadittavista asiakirjoista.

22 §

Merkitseminen ja annettavat tiedot

Radiolaitteen ja telepäätelaitteen valmistajan on varustettava 21 §:n mukaisesti varmistettu laite merkinnällä siten kuin Viestintävirasto määrää.

Vaatimustenmukaisuusvakuutuksen lisäksi radiolaitteen ja telepäätelaitteen mukana on oltava suomen ja ruotsin kielellä tiedot laitteen käyttötarkoituksesta (*käyttötarkoituseroitus*). Radiolaitteen myyntipäällyksestä ja käyttöohjeesta on selkeästi käytävä ilmi ne Euroopan unionin jäsenvaltiot tai maantieteelliset alueet, joissa laite on tarkoitettu käytettäväksi. Telepäätelaitteen tiedoista on selkeästi käytävä ilmi ne yleisen viestintäverkon liittymät, joihin laite on tarkoitettu liitettäväksi.

24 §

Erityisten radiolaitteiden ja telepäätelaitteiden vaatimukset

Mitä 20—22 §:ssä säädetään, ei koske:

5) yksinomaan yleisen turvallisuuden varmistamiseen, valtion turvallisuuteen taikka rikosten paljastamiseen, selvittämiseen tai esitutkintaan käytettäviä radiolaitteita ja telepäätelaitteita.

Viestintävirasto voi tarvittaessa antaa määräyksiä 1 momentissa tarkoitettujen radiolaitteiden ja telepäätelaitteiden ominaisuuksista ja teknisestä rakenteesta sekä näiden laitteiden vaatimustenmukaisuuden varmistamismenettelystä ja merkinnöistä.

26 §

Viestintäviraston tehtävät

Viestintävirasto hoitaa radiotaajuuksia koskevaa hallintoa. Sen lisäksi, mitä muualla tässä laissa säädetään, Viestintäviraston tehtävänä on:

3) selvittää radioviestinnän häiriön sekä radiolaitteen tai telepäätelaitteen televerkolle, radiolaitteelle, telepäätelaitteelle tai sähkölaitteistolle aiheuttaman häiriön syitä;

27 §

Eräiden muiden viranomaisten tehtävät

Poliisi ja rajavartiolaitos valvovat Viestintäviraston ohella 15 §:n 1 momentin sekä 16 §:n 1 momentin noudattamista. Tulliviranomainen valvoo Viestintäviraston ohella radiolaitteiden ja telepäätelaitteiden maahan tuontia koskevien säännösten ja määräysten noudattamista.

28 §

Viestintävirastolle annettavat tiedot

Viestintävirastolla on salassapitosäännösten estämättä oikeus saada radiolaitteen ja telepäätelaitteen valmistajalta, laitteen markkinoille saattamisesta vastaavalta, maahantuojalta, myyjältä sekä arviointilaitokselta tämän lain sekä sen nojalla annettujen säännösten ja määräysten noudattamisen valvontaa varten tarpeelliset tiedot.

Radiolaitteita ja telepäätelaitteita kaupan pitävän on pyynnöstä annettava Viestintäviraston tarkastajalle tietoja radiolaitteiden ja telepäätelaitteiden teknisestä rakenteesta, vaatimustenmukaisuuden varmistamisesta ja luovutuksista.

Radiolaitteen ja telepäätelaitteen haltija ja omistaja ovat velvollisia antamaan Viestintävirastolle tietoja niiden rakenteesta, käytöstä ja sijainnista sekä tietoja, joita tarvitaan maksujen perinnässä.

29 §

Tiedonsaanti tulliviranomaiselta

Viestintävirastolla on salassapitosäännösten estämättä oikeus saada tulliviranomaiselta radiolaitteen ja telepäätelaitteen maahantuojan nimi sekä maahan tuotujen laitteiden määrää ja tuontiajankohtaa koskevia tietoja.

31 §

Tarkastus

Viestintäviraston tarkastajalla on oikeus tämän lain sekä sen nojalla annettujen säännösten ja määräysten noudattamisen valvomiseksi toimittaa tarkastus paikassa, jossa on:

2) radiolaitte tai telepäätelaitte, jonka on todettu tai jonka todennäköisin syin epäillä

toimineen tai toimivan säännösten tai määräysten vastaisesti tai aiheuttavan häiriön;

4) radiolaite tai telepäätelaitte, jota pidetään kaupan tai joka on tarkoitettu markkinoille saatettavaksi.

32 §

Radiolaitteen ja telepäätelaitteen tutkittavaksi ottaminen

Jos tutkittavaksi otettu radiolaite tai telepäätelaitte täyttää tämän lain sekä sen nojalla annettujen säännösten ja määräysten vaatimukset ja sen arvo on alentunut tutkimuksen vuoksi, omistajalle on vaatimuksesta maksettava laitteesta käypää hintaa vastaava korvaus.

Jos radiolaite tai telepäätelaitte on olennaisella tavalla tämän lain taikka sen nojalla annettujen säännösten tai määräysten vastainen, Viestintävirasto voi velvoittaa laitteen valmistajan tai maahantuojan korvaamaan tutkimuksesta aiheutuneet kustannukset ja poistamaan laitteet markkinoilta.

35 §

Virka-apu

Jos on painavia perusteita epäillä, että tiettyssä kotirauhan piiriin kuuluvassa paikassa on tehty rikoslain 38 luvun 7 §:ssä taikka tämän lain 39 §:n 1 momentin 2 tai 3 kohdassa tarkoitettu rikos, lainvastaisen radiolaitteen tai telepäätelaitteen löytämiseksi tai rikoksen selvittämiseksi saadaan toimittaa kotietsintä ja henkilöntarkastus sen estämättä, mitä pakokokeinolain (450/1987) 5 luvun 1 §:n 1 momentissa ja 10 §:n 1 momentissa säädetään.

39 §

Rangaistussäännökset

Joka tahallaan

3) rikkoo radiolaitteen tai telepäätelaitteen maahantuontia, myyntiä, kaupan pitämistä, toiselle luovutusta tai näytteille asettamista koskevaa säännöstä taikka laitteiden tutkittavaksi ottamisen yhteydessä annettua kieltoa; taikka

4) rikkoo radiolaitteen tai telepäätelaitteen vaatimustenmukaisuuden varmistamista tai siihen liittyvää asiakirjojen säilyttämistä koskevaa säännöstä taikka laitteiden markkinoille saattamista, merkitsemistä tai käyttötarkoituksilmoitusta koskevaa säännöstä,

on tuomittava, jollei teosta muussa laissa säädetä ankarampaa rangaistusta, radiolain rikkomisesta sakkoon.

41 §

Arviointilaitos

Liikenne- ja viestintäministeriö nimeää hakemuksesta arviointilaitoksen, jonka tehtävänä on antaa lausuntoja radiolaitteiden ja telepäätelaitteiden vaatimustenmukaisuudesta, määrittellä erityisiä radiotestisarjoja sekä hyväksyä ja valvoa laitteiden laadunvarmistusjärjestelmiä. Arviointilaitos voidaan nimetä määräajaksi. Hakemuksessa on esitettävä ministeriön pyytämät hakemuksen käsittelemiseksi tarpeelliset tiedot.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 2000.

Ennen lain voimaantuloa voidaan ryhtyä lain täytäntöönpanon edellyttämiin toimiin.

Sen estämättä, mitä 19 §:n 3 ja 4 momentissa säädetään, tämän lain voimaan tullessa voimassa olleiden säännösten mukaan mark-

kinoille saatettua telepäätelaitetta saa käyttää, sen nojalla annettujen säännösten tai määrä-
pitää kaupan, myydä ja muutenkin luovuttaa ysten vaatimuksia.
toiselle, vaikka se ei täytä tämän lain taikka

8.

Laki**kilpailunrajoituksista annetun lain muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
lisätään kilpailunrajoituksista 27 päivänä toukokuuta 1992 annettuun lakiin (480/1992) uusi
 10 a § seuraavasti:

3 luku

Tietojenanto kilpailunrajoituksista

10 a §

*Salassa pidettävän asiakirjan luovuttaminen
 Viestintävirastolle*

Sen lisäksi mitä viranomaisten toiminnan
 julkisuudesta annetussa laissa (621/1999)

säädetään, Kilpailuvirastolla on oikeus luovuttaa tässä laissa säädettyjen tehtävien hoitamisen yhteydessä saamansa tai laatimansa viranomaisten toiminnan julkisuudesta annetun lain 24 §:ssä tarkoitettu salassa pidettävä asiakirja Viestintävirastolle, jos se on Viestintäviraston tehtävien hoitamiseksi välttämätöntä.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20

9.

Laki**yksityisyyden suojasta televiestinnässä ja teletoiminnan tietoturvasta annetun lain muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti

kumotaan yksityisyyden suojasta televiestinnässä ja teletoiminnan tietoturvasta 22 päivänä huhtikuuta 1999 annetun lain (565/1999) 18 §:n 3 momentti, sellaisena kuin se on laissa 1148/2001, ja

muutetaan 7 §:n 2 momentti seuraavasti:

7 §

*Vaitiolo-
velvollisuus*

Teleyrityksen palveluksessa oleva tai ollut ei saa luvattomasti ilmaista, mitä hän on tehvässään saanut tietää televiestin sisällöstä tai televiestinnän harjoittajien tunnistamistiedoista, ellei 3 luvun säännöksistä muuta johdu.

Edellä 1 momentissa tarkoitettu vaitiolo-
velvollisuus on myös viestintämarkkinalain
(/) 137 §:ssä tarkoitettulla teleurakoitsijalla
sekä sillä, joka on tai on ollut teleurakoitsijan
palveluksessa.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20

10.**Laki****meripelastuslain 16 §:n muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan 1 päivänä helmikuuta 2001 annetun meripelastuslain (1145/2001) 16 § seuraavasti:

16 §

Oikeus tietojen saamiseen teleyrityksiltä

Rajavartiolaitoksella on oikeus vaaratilanteessa saada salassapitosäännösten estämättä yksityisyyden suojasta televiestinnässä ja teletoiminnan tietoturvasta annetussa laissa (565/1999), jäljempänä televiestinnän tietosuojalaki, tarkoitetulta teleyritykseltä hä-

täilmoitusta koskevat liittymän tunnistamistiedot ja matkaviestimen sijaintitiedot sekä tiedot liittymän tilaajasta, käyttäjästä ja asennusosoitteesta sen mukaan kuin televiestinnän tietosuojalain 18 §:n 2 momentissa sekä viestintämarkkinalain (/) 97 ja 98 §:ssä tarkemmin säädetään.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20

11.

Laki**häätäkeskuslain 8 §:n muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan 18 päivänä helmikuuta 2000 annetun häätäkeskuslain (157/2000) 8 §:n 11 kohta, sellaisena kuin se on laissa 1149/2001, seuraavasti:

8 §

Tiedonsaantioikeus rekistereistä

Hätäkeskuslaitoksen henkilöstöön kuuluvalla on häätäkeskukselle laissa säädettyjen tehtävien suorittamiseksi oikeus salassapitosäännösten estämättä saada tehtävän alkutoimenpiteiden tai työturvallisuuden varmistamiseksi taikka asianomaisen yksikön tukemiseksi tarpeellisia tietoja maksutta asianomaisen rekisterinpitäjän kanssa sovitulla tavalla.

Tässä tarkoituksessa voidaan saada:

11) yksityisyyden suojasta televiestinnässä ja teletoiminnan tietoturvasta annetussa laissa (565/1999), jäljempänä televiestinnän tietosuojalaki, tarkoitetulta teleyritykseltä häätäilmoitusta koskevat liittymän tunnistamistiedot ja matkaviestimen sijaintitiedot sekä tiedot liittymän tilaajasta, käyttäjästä ja asennusosoitteesta sen mukaan kuin televiestinnän tietosuojalain 18 §:n 2 momentissa sekä viestintämarkkinalain (/) 97 ja 98 §:ssä tarkemmin säädetään;

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20

12.

Laki**pelastustoimilain 43 §:n muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan 30 päivänä huhtikuuta 1999 annetun pelastustoimilain (561/1999) 43 §:n 2 momentti, sellaisena kuin se on laissa 1150/2001, seuraavasti:

43 §

Hätäkeskuksen tehtävät

Tehtäviensä suorittamista varten hätäkeskuksella on oikeus saada salassapitosäännösten estämättä yksityisyyden suojasta televiestinnässä ja teletoiminnan tietoturvasta annettussa laissa (565/1999), jäljempänä televiestinnän tietosuojalaki, tarkoitetulta teleyritykseltä hätäilmoitusta koskevat liittymän tun-

nistamistiedot ja matkaviestimen sijaintitiedot sekä tiedot liittymän tilaajasta, käyttäjästä ja asennusosoitteesta sen mukaan kuin televiestinnän tietosuojalain 18 §:n 2 momentissa sekä viestintämarkkinalain (/) 97 ja 98 §:ssä tarkemmin säädetään. Hätäkeskuksella on oikeus saada tiedot myös teknisen käytöyhteyden avulla.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20

Helsingissä 13 päivänä syyskuuta 2002

Tasavallan Presidentti

TARJA HALONEN

Liikenne- ja viestintäministeri *Kimmo Sasi*

*Liite
Rinnakkaistekstit*

2.

Laki

televisio- ja radiotoiminnasta annetun lain muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti

kumotaan televisio- ja radiotoiminnasta 9 päivänä lokakuuta 1998 annetun lain (744/1998) 42 §, sellaisena kuin se on laissa 490/2002,

muutetaan 3 §:n 1 momentti, 4, 6, 7 ja 9 §, 11 §:n 2 momentti, 12 - 15 §, 16 §:n 2 momentti, 20 §:n 3 ja 4 momentti, 22 §:n 3 ja 5 momentti sekä 34, 36, 37 ja 41 §,

sellaisina kuin niistä ovat 7 §, 11 §:n 2 momentti sekä 20 §:n 3 ja 4 momentti mainitussa laissa 490/2002, sekä

lisätään lakiin uusi 7 a, 7 b, 10 a, 11 a, 15 a, 20 a ja 36 a § sekä 40 §:ään uusi 2 momentti seuraavasti:

:

Voimassa oleva laki

3 §

Soveltamisala

Tätä lakia sovelletaan Suomeen sijoittautuneen luonnollisen henkilön taikka yhteisön tai säätiön harjoittamaan televisiotoimintaan, jos toimintaa harjoitetaan yhdessä tai useammassa Euroopan talousalueeseen kuuluvassa tai eurooppalaisen rajat ylittävistä televisiolähetyksistä tehdyn yleissopimuksen (SopS 87/1994) sopimuspuolena olevassa valtiossa, sekä 38 ja 42 §:ssä tarkoitetuissa tapauksissa televisio- ja radioohjelmien edelleen lähettämiseen.

Ehdotus

3 §

Soveltamisala

Tätä lakia sovelletaan Suomeen sijoittautuneen luonnollisen henkilön taikka yhteisön tai säätiön harjoittamaan televisiotoimintaan, jos toimintaa harjoitetaan yhdessä tai useammassa Euroopan talousalueeseen kuuluvassa tai *rajat ylittäviä televisiolähetys*ä koskevan eurooppalaisen yleissopimuksen (SopS 87/1994) sopimuspuolena olevassa valtiossa, sekä 38 §:ssä tarkoitetuissa tapauksissa televisio- ja radioohjelmien edelleen lähettämiseen.

4 §

Soveltamisalan rajoitukset

Tätä lakia ei sovelleta, ellei 19 ja 38 §:ssä säädetä toisin:

1) toimintaan, jossa lähetykset on mahdollista vastaanottaa vain toiminnan piiriin kuuluvan oppilaitoksen, sairaalan, hotellin, tavaratalon tai muun vastaavan toiminnan käsittävässä rakennuksessa tai tällaisissa lähekkäin sijaitsevilla rakennuksissa tai, jos televisio- tai radio-ohjelmistojen jakeluun tarkoitettu verkossa on enintään 250 liittymää; ja

2) lain soveltamisen kannalta vähäiseksi katsottavaan televisio- tai radiotoimintaan muissa kuin pääasiassa televisio- tai radio-ohjelmistojen jakeluun tarkoitetuissa televerkoissa.

Valtioneuvoston päätöksellä annetaan tarvittaessa tarkemmat säännökset siitä, millaista televisio- tai radiotoimintaa on pidettävä lain soveltamisen kannalta vähäisenä toimintana.

6 §

Sijoittautuminen eräissä poikkeustapauksissa

Tätä lakia sovelletaan, jollei 5 §:stä muuta johdu, myös sellaiseen televisiotoiminnan harjoittajaan, joka

1) käyttää Suomen lain mukaan myönnettyä radiotaajuutta;

2) ei käytä Suomen lain mukaan myönnettyä radiotaajuutta mutta käyttää suomalaiselle yritykselle kuuluvaa satelliittikapasiteettia;

3) ei käytä Suomen myöntämää radiotaajuutta eikä suomalaiselle yritykselle kuuluvaa satelliittikapasiteettia mutta käyttää Suomessa sijaitsevaa satelliittisignaalin lähetyksensä.

Mitä 1 momentissa säädetään, ei kuiten-

4 §

Soveltamisalan rajoitukset

Tätä lakia ei sovelleta 19 ja 38 §:ää lukuun ottamatta:

1) toimintaan, jossa lähetykset on mahdollista vastaanottaa vain oppilaitoksessa, sairaalassa, hotellissa tai muissa vastaavissa toiminnan piiriin kuuluvissa rakennuksissa;

2) toimintaan televerkoissa, joissa ohjelmistoja voi samanaikaisesti seurata enintään 2 000 liittymän kautta;

3) vapaasti etenevien radioaaltojen välityksellä tapahtuvaan tilapäiseen, enintään kolme kuukautta kestäväseen analogiseen toimintaan, jos toiminnassa käytettävän televisiolähettimen säteilyteho on enintään 1 kilowatti tai radiolähettimen säteilyteho on enintään 50 wattia.

Tämän lain 7 §:n 2 ja 3 momentissa tarkoitettuun televisio- tai radiotoiminnan harjoittamiseen ei sovelleta 10 ja 11 §:ää, 13 §:n 1 ja 2 momenttia eikä 14, 16 ja 17 §:ää.

6 §

Sijoittautuminen eräissä poikkeustapauksissa

Televisiotoiminnan harjoittaja, joka ei ole sijoittautunut Euroopan talousalueeseen kuuluvaan tai rajat ylittäviä televisiolähetyksiä koskevan eurooppalaisen yleissopimuksen sopimuspuolena olevaan valtioon, katsotaan sijoittautuneeksi Suomeen, jos se:

1) käyttää Suomen lain mukaan myönnettyä radiotaajuutta;

2) ei käytä Suomen lain mukaan myönnettyä radiotaajuutta mutta käyttää suomalaiselle yritykselle kuuluvaa satelliittikapasiteettia; tai

3) ei käytä Suomen myöntämää radiotaajuutta eikä suomalaiselle yritykselle kuuluvaa satelliittikapasiteettia mutta käyttää

Voimassa oleva laki

Ehdotus

kaan sovelleta siinä tapauksessa, että lähetystoiminnan harjoittaja on sijoittautunut johonkin toiseen Euroopan talousalueeseen kuuluvaan tai Euroopan neuvoston televisioyleissopimuksen sopimuspuolena olevaan valtioon.

Suomessa sijaitsevaa satelliittisignaalin lähetysasemaa.

7 §

7 §

Oikeus televisio- ja radiotoiminnan harjoittamiseen

Oikeus televisio- ja radiotoiminnan harjoittamiseen

Televisio- tai radiotoiminnan harjoittamiseen vapaasti etenevien radioaaltojen välityksellä on haettava valtioneuvostolta toimilupa (ohjelmistolupa).

Muusta kuin 1 momentissa tarkoitettusta televisio- ja radiotoiminnan harjoittamisesta on ennen toiminnan aloittamista tehtävä 15 §:n 1 momentin mukainen ilmoitus Viestintävirastolle.

Yleisradio Oy saa harjoittaa analogista julkisen palvelun televisio- ja radiotoimintaa ilman toimilupaa niillä taajuuksilla, jotka on osoitettu sen käyttöön radiolain (1015/2001) 6 §:ssä tarkoitettussa taajuusalueiden käyttösuunnitelmassa.

Yleisradio Oy saa harjoittaa digitaalista julkisen palvelun televisio- ja radiotoimintaa ilman toimilupaa. Valtioneuvoston velvollisuutena on huolehtia siitä, että yhtiö saa käyttöönsä tässä toiminnassa tarvitsemansa määrän maanpäällisen televisio- ja radioverkon kapasiteettia ja että yhtiö voi käyttää sitä tarkoituksenmukaisesti. Teleyrityksen velvollisuudesta varata riittävä määrä edellä mainittua kapasiteettia säädetään tarkemmin viestintämarkkinalain (396/1997) 8 §:n 2 momentin 10 kohdassa.

Televisio- tai radiotoiminnan harjoittamiseen viestintämarkkinalain (/) 2 §:ssä tarkoitettussa maanpäällisessä joukkoviestintäverkossa on muissa kuin 2 ja 3 momentissa tarkoitetuissa tapauksissa haettava valtioneuvostolta toimilupa (ohjelmistolupa).

Toimilupa korkeintaan kolme kuukautta kestävään radiotoimintaan viestintämarkkinalain 2 §:ssä tarkoitettussa analogisessa maanpäällisessä joukkoviestintäverkossa on haettava Viestintävirastolta. Viestintäviraston on myönnettävä toimilupa, jos toimintaan on osoitettavissa radiotaajuudet eikä ole perusteltua syytä epäillä hakijan rikkovan tämän lain tai muun televisio- ja radiotoimintaa koskevan lain säännöksiä.

Toimilupa televisio- tai radiotoiminnan harjoittamiseen viestintämarkkinalain 2 §:ssä tarkoitettussa digitaalisessa maanpäällisessä joukkoviestintäverkossa on haettava Viestintävirastolta, jos:

1) toiminnan kesto on enintään kolme kuukautta; tai

2) toiminnan viikoittainen kesto on enintään neljä tuntia.

Viestintäviraston on myönnettävä toimilupa 3 momentissa tarkoitettuun toimintaan, jos ei ole perusteltua syytä epäillä hakijan rikkovan tämän lain tai muun televisio- tai radiotoimintaa koskevan lain säännöksiä.

(uusi)

7 a §

*Yleisradio Oy:n oikeus televisio- ja radio-
toiminnan harjoittamiseen*

Yleisradio Oy saa harjoittaa analogista julkisen palvelun televisio- ja radiotoimintaa ilman toimilupaa niillä taajuuksilla, jotka on osoitettu sen käyttöön radiolain (1015/2001) 6 §:ssä tarkoitetussa taajuusalueiden käyttösuunnitelmassa.

Yleisradio Oy saa harjoittaa digitaalista julkisen palvelun televisio- ja radiotoimintaa ilman toimilupaa. Valtioneuvoston velvollisuutena on huolehtia siitä, että yhtiö saa käyttöönsä tässä toiminnassa tarvitsemansa määrän maanpäällisen televisio- ja radioverkon kapasiteettia ja että yhtiö voi käyttää sitä tarkoituksenmukaisesti. Teleyrityksen velvollisuudesta varata riittävä määrä edellä mainittua kapasiteettia säädetään tarkemmin viestintämarkkinalain 10 §:n 3 momentissa

(uusi)

7 b §

Ilmoitus Viestintävirastolle

Muusta kuin 7 ja 7 a §:ssä tarkoitetusta televisio- ja radiotoiminnan harjoittamisesta on ennen toiminnan aloittamista tehtävä 15 §:n 1 momentin mukainen ilmoitus Viestintävirastolle.

9 §

Toimilupaviranomainen

Toimiluvan julistaa haettavaksi ja myöntää valtioneuvosto. Enintään kolmen kuukauden ajaksi myönnettävää toimilupaa ei julisteta haettavaksi.

9 §

Toimilupaviranomainen

Valtioneuvosto julistaa haettavaksi ja myöntää 7 §:n 1 momentissa tarkoitetun toimiluvan. Viestintävirasto myöntää 7 §:n 2 ja 3 momentissa tarkoitetun toimiluvan. Viestintäviraston ei tarvitse julistaa toimilupaa haettavaksi.

Voimassa oleva laki

(uusi)

10 a §

Hakemusmaksu

Toimiluvan hakija on velvollinen suorittamaan valtiolle 7 §:n 1 momentissa tarkoitettun toimilupahakemuksen yhteydessä hakemusmaksun, joka on 2 000 euroa.

Toimiluvan hakija on velvollinen suorittamaan Viestintävirastolle 7 §:n 2 ja 3 momentissa tarkoitettun toimilupahakemuksen yhteydessä hakemusmaksun, joka on 100 euroa.

11 §

Toimilupamääräykset

Toimilupaviranomaisella on oikeus antaa myös määräyksiä, jotka koskevat:

- 1) lähetyksen alueellista kuuluvuutta tai näkyvyyttä;
 - 2) vuorokautista lähetyssaikaa;
 - 3) lähetystekniikkaa ja siirtokapasiteettia;
- ja
- 4) viranomaistiedotusta ja toimintaa poikkeusoloissa.
-

11 §

Toimilupamääräykset

Toimilupaviranomaisella on oikeus antaa myös määräyksiä, jotka koskevat:

- 1) lähetyksen alueellista kuuluvuutta tai näkyvyyttä;
 - 2) vuorokautista lähetyssaikaa; ja
 - 3) lähetystekniikkaa ja siirtokapasiteettia.
-

(uusi)

11 a §

Toimilupamääräysten muuttaminen

Toimilupaa voidaan muuttaa toimiluvan voimassaoloaikana toimiluvanhaltijan hakemuksesta tai tämän suostumuksella ja muutoinkin, jos se on teknisestä kehityksestä tai luvanvaraisen toiminnan toimintaedellytyksissä tapahtuvasta olennaisesta muutoksesta johtuvasta erityisestä syystä välttämätöntä

12§

Toimiluvan voimassaoloaika

Toimilupa televisio- tai radiotoimintaan voidaan myöntää enintään kymmeneksi vuodeksi.

13§

Toimiluvan siirtäminen toiselle

Televisio- tai radiotoimintaa varten myönnettyä toimilupaa ei saa siirtää toiselle. Jos tosiasiallinen määräysvalta toimiluvan haltijaan nähden muuttuu, on tätä pidettävä toimiluvan siirtona, jolloin toimilupa lakkaa olemasta voimassa.

Jos toimiluvan haltija asetetaan konkurssiin, toimilupa lakkaa olemasta voimassa välittömästi.

14§

Toimiluvan raukeaminen

Televisio- tai radiotoimintaa varten myönnetty toimilupa raukeaa, jos säännöllistä toimiluvan mukaista toimintaa ei ole aloitettu vuoden kuluttua toimiluvan ensimmäisestä voimassaolopäivästä tai jos

12 §

Toimiluvan voimassaoloaika

Toimilupa televisio- tai radiotoimintaan voidaan myöntää enintään kymmeneksi vuodeksi. *Edellä 7 §:n 2 momentissa ja 3 momentin 1 kohdassa tarkoitettuun toimintaan toimilupa voidaan kuitenkin myöntää enintään kolmeksi kuukaudeksi ja momentin 2 kohdassa tarkoitettuun toimintaan enintään vuodeksi kerrallaan.*

13 §

Toimiluvan siirtäminen toiselle

Televisio- tai radiotoimintaa varten myönnettyä toimilupaa ei saa siirtää toiselle. *Valtioneuvosto voi peruuttaa toimiluvan, jos tosiasiallinen määräysvalta toimiluvan haltijaan nähden muuttuu. Määräysvallan muuttumisesta on välittömästi ilmoitettava toimilupaviranomaiselle. Valtioneuvoston on päätettävä peruuttamisesta kahden kuukauden kuluessa ilmoituksesta.*

Peruuttamisen edellytyksenä olevana toimiluvan siirtona ei pidetä toimiluvan siirtämistä konsernin sisäisesti emoyhtiön ja sen täysin omistaman tytäryhtiön välillä. Tällaisesta siirrosta on ilmoitettava välittömästi toimilupaviranomaiselle

Jos toimiluvan haltija asetetaan konkurssiin, toimilupa lakkaa olemasta voimassa välittömästi.

14 §

Toimiluvan raukeaminen

Televisio- tai radiotoimintaa varten myönnetty toimilupa raukeaa, jos säännöllistä toimiluvan mukaista toimintaa ei ole aloitettu viimeistään kuuden kuukauden kuluttua toimilupakauden alkamisesta tai jos

Voimassa oleva laki

Ehdotus

säännöllinen lähetystoiminta on keskeytetty 30 vuorokautta pidemmäksi ajaksi.

säännöllinen lähetystoiminta on keskeytetty 30:tä vuorokautta pidemmäksi ajaksi eikä tähän voida esittää toiminnan edellytyksiin liittyvää erityisen painavaa, toimilupaviranomaisen hyväksymää syytä.

15§

Toimintaa koskeva ilmoitus

Edellä 7 §:n 2 momentissa tarkoitetun ilmoituksen tulee sisältää seuraavat tiedot:

- 1) toiminnan harjoittajan tai hänen edustajansa nimi, toiminimi, postiosoite ja puhelinnumero sekä toiminnanharjoittajan kotipaikka;
- 2) alue, jolla toimintaa harjoitetaan;
- 3) tarjottavien tai suunniteltujen ohjelmistojen yleiskuvaus; ja
- 4) paikka, jossa radiovastuulaissa (219/1971) edellytetyt tallenteet ovat nähtävillä tai kuultavissa.

Toimintaa ei saa aloittaa, ennen kuin Telehallintokeskus on vahvistanut, että se on vastaanottanut televisio- tai radiotoimintaa koskevan ilmoituksen.

Jos 1 momentin mukaisissa tiedoissa tapahtuu muutoksia, niistä on ilmoitettava viipymättä Telehallintokeskukselle.

(uusi)

15 §

Toimintaa koskeva ilmoitus

Edellä 7 b §:ssä tarkoitetun ilmoituksen tulee sisältää seuraavat tiedot:

- 1) toiminnan harjoittajan tai hänen edustajansa nimi, toiminimi, yhteystiedot ja toiminnan harjoittajan kotipaikka;
- 2) alue, jolla toimintaa harjoitetaan;
- 3) tarjottavien tai suunniteltujen ohjelmistojen yleiskuvaus; ja
- 4) paikka, jossa radiovastuulaissa (219/1971) edellytetyt tallenteet ovat nähtävillä tai kuultavissa.

Viestintäviraston on televisio- tai radiotoiminnan harjoittajan pyynnöstä annettava viikon kuluessa vahvistus toimintaa koskevan ilmoituksen vastaanottamisesta.

Jos 1 momentin mukaisissa tiedoissa tapahtuu muutoksia, niistä on ilmoitettava viipymättä Viestintävirastolle.

15 a §

Velvollisuus varautua poikkeusoloihin ja välittää viranomaistietoja

Televisio- tai radiotoiminnan harjoittajan, jolla on 7 §:n 1 momentissa tarkoitettu toimilupa, on valmiussuunnittelulla ja poikkeusoloihin varautumisella huolehdittava siitä, että sen toiminta jatkuu mahdollisimman häiriöttömästi myös valmiuslaissa (1080/1991) tarkoitetuissa poikkeusoloissa sekä normaaliolojen häiriötilanteissa. Tässä momentissa tarkoitettu televisio- tai radiotoiminnan harjoittaja on myös velvollinen välittämään viranomaisten yleisölle esittämiä tietoja korvauksetta, jos se on

tarpeen ihmishengen tai omaisuuden pelastamiseksi taikka yhteiskunnan toiminnan turvaamiseksi.

Tarkempia säännöksiä televisio- tai radiotoiminnan harjoittajan 1 momentissa tarkoitettua velvollisuudesta voidaan antaa valtioneuvoston asetuksella. Säännökset voivat koskea ihmishengen pelastamiseksi tai yhteiskunnan johtamisen tai turvallisuuden taikka elinkeinoelämän toimintakyvyn varmistamiseksi tarpeellista televisio- tai radiotoiminnan harjoittamista.

Liikenne- ja viestintäministeriö voi antaa televisio- tai radiotoiminnan harjoittajan 1 momentissa tarkoitettua velvollisuutta koskevia ohjeita.

Televisio- tai radiotoiminnan harjoittajalla on oikeus saada tässä pykälässä säädetyn velvollisuuden aiheuttamista kustannuksista korvausta huoltovarmuuden turvaamisesta annetussa laissa (1390/1992) tarkoitettua huoltovarmuusrahastosta ainoastaan, jos kustannukset ovat televisio- tai radiotoiminnan harjoittajan toiminnan luonne ja laajuus huomioon ottaen huomattavia ja kustannukset aiheutuvat liikenne- ja viestintäministeriön pyynnöstä tilatuista teknisistä hyödykkeistä. Kustannusten korvaamisesta päättää liikenne- ja viestintäministeriö.

3 luku

Ohjelmisto

16 §

Ohjelmiston eurooppalaisuus

3 luku

Ohjelmisto

16 §

Ohjelmiston eurooppalaisuus

Tarkemmat, televisiotoimintaa koskevien jäsenvaltioiden lakien, asetusten ja hallinnollisten määräysten yhteensovittamisesta annetun neuvoston direktiivin 89/552/ETY ja sen muuttamisesta annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivin 97/36/EY 6 artiklan mukaiset säännökset

Tarkemmat, televisiotoimintaa koskevien jäsenvaltioiden lakien, asetusten ja hallinnollisten määräysten yhteensovittamisesta annetun neuvoston direktiivin 89/552/ETY ja sen muuttamisesta annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivin 97/36/EY 6 artiklan mukaiset säännökset

Voimassa oleva laki

Ehdotus

siitä, millaisia ohjelmia pidetään 1 momentissa tarkoitettuina eurooppalaisina ohjelmina, annetaan asetuksella.

siitä, millaisia ohjelmia pidetään 1 momentissa tarkoitettuina eurooppalaisina ohjelmina, annetaan *valtioneuvoston* asetuksella.

20 §

Yksinoikeuksien käyttö

Tarvittaessa säädetään valtioneuvoston päätöksellä, mitkä tapahtumat ovat Suomessa yhteiskunnallisen merkittävyytensä vuoksi sellaisia, että niitä koskevat lähetykset on välitettävä Suomen alueelle siten, että merkittävä osa yleisöstä voi seurata niitä vapaasti vastaanotettavissa olevassa muodossa kokonaan tai osittain joko suorana tai nauhoitettuna lähetyksenä.

Jos yksinoikeuden hankkinut televisio-toiminnan harjoittaja ei toteuta 1 momentissa tarkoitettua lähetystä itse, se on velvollinen antamaan toiselle televisio-toiminnan harjoittajalle oikeuden tapahtuman lähettämiseen, jos tämä pyytää sitä vähintään kuusi kuukautta ennen tilaisuuden alkamista. Lähetysoikeuden luovuttavalla televisio-toiminnan harjoittajalla on oikeus saada luovutuksesta täysi korvaus.

(uusi)

20 §

Yksinoikeuksien käyttö

Tarvittaessa säädetään valtioneuvoston *asetuksella*, mitkä tapahtumat ovat Suomessa yhteiskunnallisen merkittävyytensä vuoksi sellaisia, että niitä koskevat lähetykset on välitettävä Suomen alueelle siten, että merkittävä osa yleisöstä voi seurata niitä vapaasti vastaanotettavissa olevassa muodossa kokonaan tai osittain joko suorana tai nauhoitettuna lähetyksenä. *Tässä momentissa tarkoitettua yhteiskunnallisesti merkittävää tapahtumaa koskeva televisiolähetyksen katsotaan välitetyksi merkittävälle osalle yleisöä, jos 90 prosenttia väestöstä voi vastaanottaa lähetyksen ilman erillistä korvausta.*

Jos yksinoikeuden hankkinut televisio-toiminnan harjoittaja ei toteuta 1 momentissa tarkoitettua lähetystä itse, se on velvollinen *luovuttamaan* toiselle televisio-toiminnan harjoittajalle oikeuden tapahtuman lähettämiseen, jos tämä pyytää sitä vähintään kuusi kuukautta ennen *tapahtuman* alkamista. Lähetysoikeuden luovuttavalla televisio-toiminnan harjoittajalla on oikeus saada luovutuksesta täysi korvaus.

20 a §

Yksinoikeuksien käyttöä koskeva menettely

Jos 20 §:n 4 momentissa tarkoitettua lähetysoikeuden luovuttamisesta ei ole päästy sopimukseen, yksinoikeuden hankkinut televisio-toiminnan harjoittaja tai oikeuden luovuttamista 20 §:n 4 momentin mukaisesti pyytänyt televisio-toiminnan harjoittaja voi saattaa asian Viestintäviraston käsiteltäväksi viimeistään kolme kuukautta ennen

tapahtuman alkua. Viestintävirasto voi päättää, mitä on pidettävä 20 §:n 4 momentin mukaisena täytenä korvauksena. Määriteltävän korvauksen tulee perustua kilpailuilla markkinoilla vastaavista oikeuksista maksettaviin hintoihin. Viestintävirasto voi asettaa päätöksessään myös luovutukseen liittyviä teknisiä ehtoja.

Tässä pykälässä tarkoitetun päätöksen tehosteeksi voidaan asettaa uhkasakko siten kuin uhkasakkolaissa (1113/1990) säädetään.

4 luku

Mainonta, teleostoslähetys ja sponsorointi

22 §

Mainosten ja teleostoslähetysten sijoittelu

Pitkän elokuvan ja televisiota varten tehdyn elokuvan sekä muun audiovisuaalisen teoksen lähetyksen saa keskeyttää kerran kutakin 45 minuutin jaksoa kohti, jos teoksen *suunniteltu* kesto on yli 45 minuuttia. Lisäkeskeytys on sallittu, jos teoksen *suunniteltu* kesto on vähintään 20 minuuttia pidempi kuin kaksi tai useampi kokonaista 45 minuutin jaksoa.

Uskonnollisten tilaisuuksien televisiolähetyksiä ei saa katkaista mainoksilla eikä teleostoslähetysillä. Uutisia ja ajankohtaisohjelmia, dokumenttiohjelmia, uskonnollisia ohjelmia ja lastenohjelmia ei saa keskeyttää mainoksilla eikä teleostoslähetysillä, jos ohjelman *aikataulun mukainen* kesto on alle 30 minuuttia. Jos ohjelma kestää vähintään 30 minuuttia, sovelletaan 1–4 momentin säännöksiä.

4 luku

Mainonta, teleostoslähetys ja sponsorointi

22 §

Mainosten ja teleostoslähetysten sijoittelu

Pitkän elokuvan ja televisiota varten tehdyn elokuvan sekä muun audiovisuaalisen teoksen lähetyksen saa keskeyttää kerran kutakin 45 minuutin jaksoa kohti, jos teoksen kesto on yli 45 minuuttia. Lisäkeskeytys on sallittu, jos teoksen kesto on vähintään 20 minuuttia pidempi kuin kaksi tai useampi kokonaista 45 minuutin jaksoa.

Uskonnollisten tilaisuuksien televisiolähetyksiä ei saa katkaista mainoksilla eikä teleostoslähetysillä. Uutisia ja ajankohtaisohjelmia, dokumenttiohjelmia, uskonnollisia ohjelmia ja lastenohjelmia ei saa keskeyttää mainoksilla eikä teleostoslähetysillä, jos ohjelman kesto on alle 30 minuuttia. Jos ohjelma kestää vähintään 30 minuuttia, sovelletaan 1–4 momentin säännöksiä.

Voimassa oleva laki

Ehdotus

34 §

Yleinen ohjaus, kehittäminen ja valvonta

Televisio- ja radiotoiminnan yleinen ohjaus, kehittäminen ja valvonta kuuluu asianomaiselle ministeriölle.

36 §

Pakkokeinot

Jos televisio- tai radiotoiminnan harjoittaja rikkoo tätä lakia tai sen nojalla annettuja säännöksiä tai määräyksiä, valvontaviranomainen voi antaa sille huomautuksen ja velvoittaa sitä korjaamaan virheensä tai laiminlyöntinsä. Päätöksen tehosteeksi voidaan asettaa uhkasakko siten kuin uhkasakkolaissa (1113/1990) säädetään.

Kuluttaja-asiamiehen valvomien 35 §:ssä mainittujen säännösten osalta noudatetaan, mitä kuluttajansuojalain 2 luvun 7, 8, 9 ja 10 §:ssä ja markkinatuomioistuimesta annetussa laissa (41/1978) säädetään.

(uusi)

34 §

Yleinen ohjaus ja kehittäminen

Liikenne- ja viestintäministeriö huolehtii televisio- ja radiotoiminnan yleisestä ohjauksesta ja kehittämisestä.

36 §

Pakkokeinot

Jos televisio- tai radiotoiminnan harjoittaja *taikka muu viestintämarkkina- tai taikka muu viestintämarkkina-*laissa tarkoitetu teleyritys rikkoo tätä lakia tai sen nojalla annettuja säännöksiä tai määräyksiä, valvontaviranomainen voi antaa sille huomautuksen ja velvoittaa sitä korjaamaan virheensä tai laiminlyöntinsä. Päätöksen tehosteeksi voidaan asettaa uhkasakko siten kuin uhkasakkolaissa säädetään.

Kuluttaja-asiamiehen valvomien 35 §:ssä mainittujen säännösten osalta noudatetaan, mitä kuluttajansuojalain 2 luvun 7, 8, 9 ja 10 §:ssä ja *markkinaoikeuslaissa* (1527/2001) säädetään.

36 a §

Seuraamusmaksu

Televisio- tai radiotoiminnan harjoittajalle, joka toimii 3 tai 4 luvun säännösten vastaisesti eikä kehotuksesta huolimatta oikaise menettelyään 35 §:ssä tarkoitetun valvontaviranomaisen asettamassa määräajassa, voidaan määrätä seuraamusmaksu. Seuraamusmaksua ei saa määrätä, jos menettelyllä ei ole huomattavaa vaikutusta tämän lain tavoitteiden toteutumiseen tai jos seuraamusmaksun määrääminen on niiden turvaamisen kannalta muutoin ilmeisen perusteetonta.

Seuraamusmaksua määrättäessä on otettava huomioon menettelyn laatu ja laajuus

sekä sen kesto aika.

Maksun suuruus on vähintään 1 000 euroa ja enintään miljoona euroa. Jos teolla tai laiminlyönnillä on erittäin huomattavia vaikutuksia tämän lain tavoitteiden toteutumiseen, mainittu määrä saadaan ylittää. Maksu saa kuitenkin enintään olla 5 prosenttia televisio- tai radiotoiminnan harjoittajan edellisen vuoden toimiluvanvaraisen toiminnan liikevaihdosta.

Seuraamusmaksun määrää 35 §:ssä tarkoitettu valvontaviranomaisen esityksestä markkinaoikeus. Asian käsittelyyn markkinaoikeudessa sovelletaan markkinaoikeuslain säännöksiä. Asian käsittelyyn ja selvittämiseen sovelletaan muuten hallintolainkäyttölakia (586/1996). Seuraamusmaksu määrätään maksettavaksi valtiolle.

Seuraamusmaksu pannaan täytäntöön ilman tuomiota tai päätöstä noudattaen, mitä verojen ja maksujen perimisestä ulosottoihin annetussa laissa (367/1961) säädetään.

Maksun täytäntöönpanosta huolehtii Oikeusrekisterikeskus. Seuraamusmaksun täytäntöönpanosta voidaan antaa tarkempia säännöksiä valtioneuvoston asetuksella. Valtioneuvoston asetuksessa voidaan säätää:

- 1) seuraamusmaksua koskevan valituksen vaikutuksista täytäntöönpanoon;
- 2) seuraamusmaksun määräämisestä korkeimmassa hallinto-oikeudessa;
- 3) seuraamusmaksun palauttamisesta;
- 4) muista vastaavista, maksun täytäntöönpanon kannalta merkityksellisistä seikoista.

37 §

Toimiluvan peruuttaminen ja toiminnan keskeyttäminen

Valtioneuvosto voi peruuttaa televisio- tai radiotoimintaa varten myönnetyn toimiluvan tai määrätä muun 7 §:n 2 momentissa tarkoitettun toiminnan keskeytettäväksi, jos toiminnan harjoittaja 36 §:n mukaisesti määrätyistä toimenpiteistä huolimatta vakavasti ja toistuvasti rikkoo tätä lakia tai sen nojalla annettuja säännöksiä tai määräyksiä.

37 §

Toimiluvan peruuttaminen ja toiminnan keskeyttäminen

Toimilupaviranomainen voi peruuttaa televisio- tai radiotoimintaa varten myönnetyn toimiluvan tai määrätä 7 b §:ssä tarkoitettun toiminnan keskeytettäväksi kokonaan tai osittain, jos:

- 1) toiminnan harjoittaja 36 tai 36 a §:n mukaisesti määrätyistä toimenpiteistä huolimatta vakavasti ja toistuvasti rikkoo tätä

Voimassa oleva laki

Ehdotus

Valtioneuvosto voi peruuttaa televisio- tai radiotoimintaa varten myönnetyn toimiluvan myös siinä tapauksessa, että kyseistä toimintaa varten ei voida osoittaa enää toiminnan edellyttämää radiotaajuutta.

Toimiluvan peruuttaminen 1 tai 2 momentin nojalla ei toimenpiteenä perusta korvausvelvollisuutta valtiolle.

lakia tai sen nojalla annettuja säännöksiä tai määräyksiä; tai

2) toimiluvan mukaista toimintaa varten ei voida enää osoittaa toiminnan edellyttämää radiotaajuutta.

Toimiluvan peruuttaminen 1 momentin nojalla ei toimenpiteenä perusta korvausvelvollisuutta valtiolle.

(uusi)

40 §

Muutoksenhaku

Edellä 20 a §:ssä tarkoitettu Viestintäviraston päätös voidaan panna täytäntöön muutoksenhausta huolimatta, jollei valitusviranomainen toisin määrää.

41 §

Tiedonsaantioikeus

Asianomaisella ministeriöllä ja Telehallintokeskuksella on oikeus saada televisio- ja radiotoiminnan harjoittajilta tässä laissa säädettyjen tehtävien hoitamisen edellyttämää tietoa sen estämättä, mitä salassapidos- ta muualla laissa säädetään.

Toimiluvanhaltijan on ilmoitettava ministeriölle välittömästi sen tietoon tulleesta muutoksesta, jossa jonkun osakkeenomistajan osuus toimiluvanhaltijan äänimäärästä tai osakepääomasta on saavuttanut, ylittänyt tai vähentynyt 1/10, 1/5, 1/3, 1/2 ja 2/3 toimiluvanhaltijan äänimäärästä tai osakepääomasta.

Sen, joka omistaa vähintään 20 prosenttia toimiluvanhaltijayhtiön osakepääomasta tai äänimäärästä, on ilmoitettava välittömästi sen tietoon tulleesta muutoksesta, jossa jonkun osakkeenomistajan osuus tämän yhtiön äänimäärästä ja osakepääomasta on saavuttanut, ylittänyt tai vähentynyt 1/10, 1/5, 1/3, 1/2 ja 2/3 toimiluvanhaltijan äänimäärästä tai osakepääomasta.

41 §

Tiedonsaantioikeus

Liikenne- ja viestintäministeriöllä sekä Viestintävirastolla on oikeus saada televisio- ja radiotoiminnan harjoittajilta ja viestintämarkkinalaissa tarkoitetuilta teleyrityksiltä tässä laissa säädettyjen tehtävien hoitamisen edellyttämää tietoa sen estämättä, mitä salassapidos- ta muualla laissa sääde- tään.

42 §

Velvollisuus eräiden televisio- ja radiolähetysten jakeluun

Televerkkopalvelua muussa kuin maanpäällisessä televisio- ja radioverkossa tarjoava teleyritys on velvollinen jakamaan kyseisessä verkossa ilman korvausta:

1) verkon sijaintikunnassa tavanomaisilla vastaanotinlaitteilla vastaanotettavissa olevat, valtioneuvoston myöntämän toimiluvan nojalla toimivien televisio- ja radiotoiminnan harjoittajien koko maassa vastaanotettaviksi tarkoitetut lähetykset; sekä

2) Yleisradio Oy:n lähetykset.

Mitä 1 momentissa säädetään, ei koske ohjelmistojen lähettämistä tai tarjolla pitoa satelliitin välityksellä.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

Ennen tämän lain voimaantuloa voidaan ryhtyä lain täytäntöönpanon edellyttämiin toimiin.

Tämän lain voimaan tullessa voimassa oleva toimilupa (ohjelmistolupa), on voimassa myönnetyn toimilupakauden ajan. Tämän lain voimaan tullessa voimassa olevaan ohjelmistolupaan voidaan kuitenkin soveltaa tämän lain 37 §:n toimiluvan peruuttamista koskevia säännöksiä.

Tämän lain voimaan tullessa vireillä oleva hallintoasia käsitellään tämän lain voimaan tullessa voimassa olleiden säännösten mukaisesti.

Seuraamusmaksua koskevia säännöksiä sovelletaan lain voimaantulon jälkeen tapahuneeseen tekoon tai laiminlyöntiin.

3.

Laki**valtion televisio- ja radiorahastosta annetun lain muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan valtion televisio- ja radiorahastosta 9 päivänä lokakuuta 1998 annetun lain (745/1998) 3 §, 4 §, 10 §:n 3 momentti, 13, 14, 15, 17 ja 19 §, 31 §:n 1 momentti sekä 33, 35 ja 37 §, sellaisena kuin niistä on 3 § osaksi laissa 491/2002 ja
lisätään 9 §:ään uusi 2 momentti, jolloin nykyinen 2 ja 3 momentti siirtyvät 3 ja 4 momentiksi, sekä lakiin uusi 35 a § seuraavasti:

Voimassa oleva laki

3 §

Valtion televisio- ja radiorahasto ja siihen kerättävät maksut

Edellä 1 §:ssä säädettyä tarkoitusta varten on valtion talousarvion ulkopuolinen valtion televisio- ja radiorahasto, jota hoitaa Telehallintokeskus.

Valtion televisio- ja radiorahastoon kerätään television käyttämisestä perittävät televi-
 siomaksut, takautuvat televi-
 siomaksut, viivästysmaksut, tarkastusmaksut sekä televi-
 sio- ja radiotoiminnan harjoittajilta perittävät toimilupamaksut.

4 §

Tilintarkastajat ja tilinpäätös

Valtioneuvosto asettaa vuosittain rahaston hallintoa, taloutta ja tilejä tarkastamaan kaksi tilintarkastajaa, joista toisen tulee olla joko Keskuskauppakamarin hyväksymä tilintarkastaja (KHY) tai julkishallinnon ja talouden tilintarkastajan tutkinnon suorittanut henkilö (JHTT).

Rahaston kirjanpidon ja tilinpäätöksen

Ehdotus

3 §

Valtion televisio- ja radiorahasto ja siihen kerättävät maksut

Edellä 1 §:ssä säädettyä tarkoitusta varten on valtion talousarvion ulkopuolinen valtion televisio- ja radiorahasto, jota hoitaa Viestintävirasto.

Valtion televisio- ja radiorahastoon kerätään television käyttämisestä perittävät televi-
 siomaksut, takautuvat televi-
 siomaksut, viivästysmaksut, tarkastusmaksut, *maksujen perintäkulut* sekä televi-
 sio- ja radiotoiminnan harjoittajilta perittävät toimilupamaksut *viivästy-
 tuskorkeineen*.

4 §

Kirjanpito, tilinpäätös ja tilintarkastajat

Rahaston kirjanpidon ja tilinpäätöksen osalta noudatetaan valtion talousarviosta annettua lakia (423/1988) ja sen nojalla annettuja säännöksiä. Rahaston tilinpäätöslaskelmiin kuuluu myös rahaston käyttösuunnitelman toteutumalaskelma. *Viestintävirasto hyväksyy ja allekirjoittaa rahaston tilinpäätöksen ja toimittaa sen liikenne- ja vies-*

osalta noudatetaan valtion talousarviosta annettua lakia (423/1988) ja sen nojalla annettuja säännöksiä. Rahaston tilinpäätöslaskelmiin kuuluu myös rahaston käyttösuunnitelman toteumalaskelma. Rahaston tilinpäätöksen hyväksyy Telehallintokeskuksen johtokunta ja sen vahvistaa valtioneuvosto.

tintäministeriölle vahvistettavaksi.

Liikenne- ja viestintäministeriö asettaa vuosittain rahaston hallintoa, taloutta ja tilejä tarkastamaan kaksi tilintarkastajaa. Tilintarkastajista toisen tulee olla julkishallinnon ja –talouden tilintarkastajista annetussa laissa (467/1999) tarkoitettu JHTT-tilintarkastaja tai -yhteisö ja toisen tulee olla joko JHTT-tilintarkastaja tai -yhteisö tai tilintarkastuslaissa (936/1994) tarkoitettu KHT-tilintarkastaja tai -yhteisö. Tilintarkastajien on annettava kultakin tilikaudelta tilintarkastuskertomus.

9 §

Ilmoitusvelvollisuus

(uusi)

9 §

Ilmoitusvelvollisuus

Ilmoitus Viestintävirastolle on tehtävä ennen television käyttöönottoa. Television käyttöönottoilmoitus tulee voimaan sinä päivänä, jolloin se saapuu Viestintävirastolle, tai muuna television käyttäjän ilmoittamana myöhempänä ajankohtana.

10 §

Tarkastajat

Tarkastuksen suorittamisen yhteydessä tulee tarkastajalle tämän pyynnöstä esittää tiedot television käyttäjästä, käytössä olevien televisioiden lukumäärästä ja sijainnista, television käytössäoloajasta ja muista televisiomaksun perinnässä tarvittavista seikoista.

10 §

Tarkastajat

Tarkastuksen suorittamisen yhteydessä tulee tarkastajalle tämän pyynnöstä esittää tiedot television käyttäjästä, käytössä olevien televisioiden lukumäärästä ja sijainnista, television käytössäoloajasta ja muista televisiomaksun perinnässä tarvittavista seikoista. *Rangaistus väärän henkilötiedon antamisesta tarkastajalle tuomitaan rikoslain (39/1889) 16 luvun 5 §:n mukaan, jollei siitä muualla laissa säädetä ankarampaa rangaistusta.*

13§

Viivästysmaksu

Jollei televisiomaksua ole maksettu viimeistään ilmoitettuna eräpäivänä, Telehallintokeskus perii televisiomaksun lisäksi 30 markan suuruisen viivästysmaksun. Viivästysmaksua ei kuitenkaan peritä, ellei ole ryhdytty toimiin viivästyneen maksun perimiseksi ennen sen maksamista.

13 §

Viivästysmaksu ja perintäkulut

Jollei televisiomaksua ole maksettu viimeistään ilmoitettuna eräpäivänä, *Viestintävirasto* perii televisiomaksun lisäksi *viiden euron* suuruisen viivästysmaksun. *Viivästysmaksu peritään jokaista viivästynyttä televisiomaksua kohden.*

Jollei viivästynyttä televisiomaksua, takautuvaa televisiomaksua tai tarkastusmaksua ole maksukehotuksesta huolimatta suoritettu, Viestintävirasto perii maksun lisäksi perintäkulut saatavien perinnästä annetun lain (513/1999) 10 §:n mukaisesti. Perintäkulut voidaan kuitenkin periä vain perittäessä maksua ensimmäisen kerran.

Viivästysmaksua tai perintäkulua ei kuitenkaan peritä, ellei ole ryhdytty toimiin viivästyneen maksun perimiseksi ennen sen maksamista.

14§

Takautuva televisiomaksu

Siltä, joka käyttää televisiota tekemättä 9 §:ssä tarkoitettua ilmoitusta, Telehallintokeskus perii televisiomaksun kaksinkertaisena enintään yhden sellaisen vuoden ajalta, jolloin televisiota on käytetty. Maksua peritään tällöin kuitenkin vähintään 300 markkaa.

14 §

Takautuva televisiomaksu

Siltä, joka käyttää televisiota tekemättä 9 §:ssä tarkoitettua ilmoitusta, *Viestintävirasto* perii televisiomaksun kaksinkertaisena enintään yhden sellaisen vuoden ajalta, jolloin televisiota on käytetty. Maksua peritään tällöin kuitenkin vähintään *60 euroa*.

15§

Maksujen ulosotto

Televisiomaksu, takautuva televisiomaksu, viivästysmaksu ja tarkastusmaksu voidaan periä ilman tuomiota tai päätöstä siten kuin verojen ja maksujen perimisestä ulos-

15 §

Maksujen ulosotto

Televisiomaksu, takautuva televisiomaksu, viivästysmaksu, tarkastusmaksu ja *perintäkulut* voidaan periä ilman tuomiota tai päätöstä siten kuin verojen ja maksujen pe-

ottotoimin annetussa laissa (367/1961) säädetään.

rimisestä ulosottotoimin annetussa laissa (367/1961) säädetään

17§

Televisiomaksun palauttaminen

Maksetusta televisiomaksusta palautetaan tai hyvitetään käyttämättä jäänyt osuus, joka maksetaan siitä ajankohdasta, jona television käytön lopettaminen on tullut Telehallintokeskuksen tietoon. Summasta vähennetään 30 markan suuruinen palautusmaksu. Jos palautettava rahamäärä palautusmaksun vähentämisen jälkeen on alle 20 markkaa, maksua ei palauteta.

17 §

Televisiomaksun palauttaminen

Maksetusta televisiomaksusta palautetaan tai hyvitetään käyttämättä jäänyt osuus, joka maksetaan siitä ajankohdasta, jona television käytön lopettaminen on tullut *Viestintäviraston* tietoon. Summasta vähennetään *viiden euron* suuruinen palautusmaksu. Jos palautettava rahamäärä palautusmaksun vähentämisen jälkeen on alle *viisi euroa*, maksua ei palauteta

19 §

Oikeus tietojen saantiin ja tallettamiseen

Telehallintokeskuksella on oikeus saada ja tallettaa televisiomaksujen perintää ja tämän lain noudattamisen valvontaa varten seuraavia tietoja:

1) luonnollisten henkilöiden nimeä ja osoitetta, henkilötunnusta ja sen muuttumista sekä kuolemaa koskevat tiedot väestötietojärjestelmästä;

2) sopimuksen perusteella luonnollisen ja oikeushenkilön osoitetta koskevat tiedot Suomen Posti Oy:n osoitetietojärjestelmästä; sekä

3) sopimuksen perusteella luonnollisen ja oikeushenkilön puhelinnumeroa ja muita vastaavia yhteystietoja koskevat tiedot telyritysten asiakasrekisteristä.

19 §

Oikeus tietojen saantiin ja tallettamiseen

Viestintävirastolla on oikeus saada ja tallettaa televisiomaksujen perintää ja tämän lain noudattamisen valvontaa varten seuraavia tietoja:

1) luonnollisten henkilöiden nimeä ja osoitetta, *äidinkieltä*, henkilötunnusta ja *niiden* muuttumista sekä kuolemaa koskevat tiedot väestötietojärjestelmästä;

2) sopimuksen perusteella luonnollisen ja oikeushenkilön osoitetta koskevat tiedot Suomen Posti *Oyj:n* osoitetietojärjestelmästä; sekä

3) sopimuksen perusteella luonnollisen ja oikeushenkilön puhelinnumeroa ja muita vastaavia yhteystietoja koskevat tiedot telyritysten asiakasrekisteristä.

31 §

Valtuutussäännös

Ministeriöllä on oikeus antaa tarkempia säännöksiä ja Telehallintokeskuksella tar-

31 §

Valtuutussäännös

Viestintävirastolla on oikeus antaa tarkempia, *luonteeltaan teknisiä* määräyksiä

Voimassa oleva laki

Ehdotus

kempia määräyksiä toimilupamaksun tilittämistä ja maksun perusteena olevaan laskutukseen liittyvien tietojen antamista ja maksujen suorittamisen valvontaa koskevista seikoista.

toimilupamaksun tilittämistä ja maksun perusteena olevaan laskutukseen liittyvien tietojen antamista ja maksujen suorittamisen valvontaa koskevista seikoista.

33 §

Uhkasakko

Jos 23 §:ssä tarkoitettu toimiluvanhaltija rikkoo tätä lakia, ministeriö tai Telehallintokeskus voivat velvoittaa hänet korjaamaan virheensä tai laiminlyöntinsä.

Ministeriö tai Telehallintokeskus voivat asettaa 1 momentissa tarkoitettua päätöksensä tehosteeksi toimiluvanhaltijalle uhkasakon siten kuin uhkasakkolaissa (1113/1990) säädetään.

33 §

Uhkasakko

Jos 23 §:ssä tarkoitettu toimiluvanhaltija rikkoo tätä lakia, *Viestintävirasto* voi velvoittaa hänet korjaamaan virheensä tai laiminlyöntinsä.

Viestintävirasto voi asettaa 1 momentissa tarkoitettua päätöksensä tehosteeksi toimiluvanhaltijalle uhkasakon siten kuin uhkasakkolaissa (1113/1990) säädetään.

35 §

Tarkastusmaksu

Siltä, joka käyttää televisiota tekemättä 9 §:ssä säädettyä ilmoitusta, peritään 500 markan suuruinen tarkastusmaksu.

Tarkastusmaksun määrää maksettavaksi Telehallintokeskus. Maksu voidaan jättää määräämättä, jos television käyttöä on ajallisesti pidettävä vähäisenä taikka tarkastusmaksun määräämistä on muuten pidettävä kohtuuttomana.

35 §

Tarkastusmaksu

Siltä, joka käyttää televisiota tekemättä 9 §:ssä säädettyä ilmoitusta, peritään 100 euron suuruinen tarkastusmaksu.

Tarkastusmaksun määrää maksettavaksi *Viestintävirasto*. Maksu voidaan jättää määräämättä, jos *ilmoitusta tekemättä tapahtunut* television käyttöä on ajallisesti pidettävä vähäisenä taikka tarkastusmaksun määräämistä on muuten pidettävä kohtuuttomana. *Tarkastusmaksua ei kuitenkaan voida ilman erityistä syytä jättää määräämättä käytön ajallisen vähäisyyden perusteella, jos television käyttäjän on aiemminkin todettu käyttäneen televisiota tekemättä 9 §:ssä säädettyä ilmoitusta.*

(uusi)

35 a §

Tiedoksianto

Tässä laissa tarkoitettu käyttöönottoilmoituksen peruuttamista, takautuvaa televisiomaksua tai tarkastusmaksua koskeva päätös voidaan lähettää asianosaiselle tiedoksi postitse. Jollei muuta näytetä, asianosaisen katsotaan saaneen päätöksestä tiedon seitsemäntenä päivänä siitä, kun päätös on annettu postin välitettäväksi. Tiedoksiannossa noudatetaan muuten, mitä tiedoksiannosta hallintoasioissa annetussa laissa (232/1966) säädetään

37 §

Virka-apu

Ministeriöllä ja Telehallintokeskuksella on oikeus saada virka-apua poliisilta tämän lain ja sen nojalla annettujen säännösten ja määräysten toimeenpanemiseksi

37 §

Virka-apu

Viestintävirastolla on oikeus saada virka-apua poliisilta tämän lain ja sen nojalla annettujen säännösten ja määräysten toimeenpanemiseksi.

*Tämä laki tulee voimaan päivänä kuu-
ta 20 .*

Ennen tämän lain voimaantuloa voidaan ryhtyä lain täytäntöönpanon edellyttämiin toimiin.

Tämän lain voimaan tullessa vireillä oleva hallintoasia käsitellään tämän lain voimaan tullessa voimassa olleiden säännösten mukaisesti. Ennen tämän lain voimaantuloa todetusta lain 9 §:n mukaisen ilmoitusvelvollisuuden laiminlyönnistä ja muista ennen lain voimaantuloa tapahtuneista, lain mukaisen päätöksen vaativista seikoista johtuva käyttöönottoilmoituksen peruuttamista, takautuvaa televisiomaksua tai tarkastusmaksua koskeva Viestintäviraston päätös voidaan kuitenkin lain voimaantulon jälkeen lähettää maksuvelvolliselle television käyttäjälle tiedoksi noudattaen tämän lain 35 a §:n mukaista menettelyä.

4.

Laki**Yleisradio Oy:stä annetun lain muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti

muutetaan 22 päivänä joulukuuta 1993 Yleisradio Oy:stä annetun lain (1380/1993) 6 §:n 1 momentin 9 ja 10 kohta, 7 a §:n 2 momentti ja 8 §, sellaisena kuin niistä ovat 7 a §:n 2 momentti ja 8 § laissa 492/2002, sekä

lisätään 6 §:n 1 momenttiin, sellaisena kuin se on osaksi laissa 746/1998, uusi 11 kohta sekä lakiin uusi 8 a ja 12 a § seuraavasti:

Voimassa oleva laki

6 §

Hallintoneuvoston tehtävät

Hallintoneuvoston tehtävänä on:

9) valvoa, että yhtiökokouksen päätökset pannaan täytäntöön; *sekä*
10) kutsua koolle yhtiökokous ja valmistella siinä käsiteltävät asiat.

3 luku

Yhtiön tehtävät

7 a §

Eriyttäminen

Eriyttämällä tarkoitetaan sitä, että eriytettävälle toiminnolle on laadittava tilikausittain tuloslaskelma ja julkisen palvelun toiminnalle myös tase. Tuloslaskelma ja tase, joiden tulee olla yhtiön kirjanpidosta johdettavissa, on laadittava soveltuvin osin

Ehdotus

6 §

Hallintoneuvoston tehtävät

Hallintoneuvoston tehtävänä on:

9) valvoa, että yhtiökokouksen päätökset pannaan täytäntöön;
10) kutsua koolle yhtiökokous ja valmistella siinä käsiteltävät asiat;
11) antaa yhtiön toiminnasta vuosittain kertomus eduskunnalle.

3 luku

Yhtiön tehtävät

7 a §

Aineiston tarjonnan eriyttäminen

Eriyttämällä tarkoitetaan tässä pykälässä sitä, että eriytettävälle toiminnolle on laadittava tilikausittain tuloslaskelma ja julkisen palvelun toiminnalle myös tase. Tuloslaskelma ja tase, joiden tulee olla yhtiön kirjanpidosta johdettavissa, on laadittava

kirjanpitolain (1336/1997) säännösten mukaisesti.

soveltuvin osin kirjanpitolain (1336/1997) säännösten mukaisesti.

8§

Muut tehtävät

Yhtiökokous voi päättää muuttaa yhtiöjärjestystä siten, että yhtiö harjoittaa myös muuta toimintaa kuin 7 §:n mukaista julkista palvelua. Tällainen toiminta on järjestettävä kirjanpidollisesti erilliseksi julkisen palvelun toiminnasta.

(uusi)

8 §

Muut tehtävät

Yhtiökokous voi päättää muuttaa yhtiöjärjestystä siten, että yhtiö harjoittaa myös muuta toimintaa kuin 7 §:n mukaista julkista palvelua. Tällainen toiminta on *eriytettävä* kirjanpidossa julkisen palvelun toiminnasta.

8 a §

Verkkopalvelun eriyttäminen

Jos yhtiö tarjoaa viestintämarkkinalain (/) 2 §:ssä tarkoitettua verkkopalvelua, sen on eriytettävä verkkopalvelun tarjontaan liittyvä toiminta kirjanpidossa muusta toiminnastaan.

Viestintävirasto valvoo tämän pykälän noudattamista. Yhtiön on Viestintäviraston pyynnöstä toimitettava tälle tilinpäätöksenä sekä eriytettyjen toimintojen tuloslaskelmat ja taseet liitetietoineen.

(uusi)

5 luku

Erinäiset säännökset

12 a §

Kertomus Viestintävirastolle

Yleisradio Oy:n on vuosittain huhtikuun loppuun mennessä annettava Viestintävirastolle kertomus edellisen kalenterivuoden aikana tarjotusta julkisesta palvelusta. Kertomuksessa on esitettävä tiedot, jotka ovat tarpeen Viestintäviraston televisio- ja radiotoiminnan valvontatehtävässä. Viestin-

täviraston on annettava kertomuksesta valtioneuvostolle lausunto syyskuun loppuun mennessä.

*Tämä laki tulee voimaan _____ päivänä
kuuta 20*

*Ennen tämän lain voimaantuloa voidaan
ryhtyä lain täytäntöönpanon edellyttämiin
toimiin.*

5.

Laki**viestintähallinnosta annetun lain 2 §:n muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan viestintähallinnosta 29 päivänä kesäkuuta 2001 annetun lain (625/2001) 2 §, sellaisena kuin se on laissa 493/2002, seuraavasti:

Voimassa oleva laki

2 §

Viestintäviraston tehtävät

Viestintäviraston tehtävänä on:

1) huolehtia viestintämarkkina- (396/1997), radiolaissa (1015/2001), postipalvelulaissa (313/2001), televisio- ja radiotoiminnasta annetussa laissa (744/1998), valtion televisio- ja radiorahastosta annetussa laissa (745/1998) sekä yksityisyyden suojasta televiestinnässä ja teletoinnin tietoturvasta annetussa laissa (565/1999) sille säädetyistä tehtävistä; sekä

2) hoitaa muut tehtävät, jotka sille muiden säännösten tai liikenne- ja viestintäministeriön määräysten mukaan kuuluvat.

Ehdotus

2 §

Viestintäviraston tehtävät

Viestintäviraston tehtävänä on:

1) huolehtia viestintämarkkina- (/), radiolaissa (1015/2001), postipalvelulaissa (313/2001), televisio- ja radiotoiminnasta annetussa laissa (744/1998), valtion televisio- ja radiorahastosta annetussa laissa (745/1998), yksityisyyden suojasta televiestinnässä ja teletoinnin tietoturvasta annetussa laissa (565/1999) *sekä eräiden suojausten purkujärjestelmien kieltämisestä annetussa laissa (1117/2001)* sille säädetyistä tehtävistä; sekä

2) hoitaa muut tehtävät, jotka sille muiden säännösten tai liikenne- ja viestintäministeriön määräysten mukaan kuuluvat.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

Ennen tämän lain voimaantuloa voidaan ryhtyä lain täytäntöönpanon edellyttämiin toimiin

6.

Laki**tekijänoikeuslain 25 i §:n muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan 8 päivänä heinäkuuta 1961 annetun tekijänoikeuslain (404/1961) 25 i §:n 1 momentti, sellaisena kuin se on laissa 748/1998 seuraavasti:

Voimassa oleva laki

25 i §

Teleyritys, joka omistaa tai hallitsee pääasiassa televisio- ja radio-ohjelmistojen jakeluun tarkoitettua televerkkoa, saa lähettää edelleen johtoja pitkin yleisön vastaanotettavaksi televisio- ja radiotoiminnasta annetun lain 42 §:ssä (744/1998) tarkoitettuun televisio- tai radiolähetykseen sisältyvän teoksen samanaikaisesti alkuperäisen lähetyksen kanssa lähetystä muuttamatta.

Ehdotus

25 i §

Verkkopalvelua kaapelitelevisioverkossa tarjoava teleyritys saa tämän lain estämättä lähettää edelleen johtoja pitkin yleisön vastaanotettavaksi viestintämarkkinalain (/) 134 §:ssä tarkoitettuun televisio- tai radiolähetykseen sisältyvän teoksen samanaikaisesti alkuperäisen lähetyksen kanssa lähetystä muuttamatta.

 Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

Ennen tämän lain voimaantuloa voidaan ryhtyä lain täytäntöönpanon edellyttämiin toimiin

7.

Laki**radiolain muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti

muutetaan 16 päivänä marraskuuta 2001 annetun radiolain (1015/2001) 1 §:n 3 kohta, 2 §:n 1 momentti, 4 §:n 9 kohta, 5 §:n otsikko, 6 §:n 2 momentti, 7 §:n 2 momentti, 8 §:n 2 momentti, 10 §:n 2 ja 6 momentti, 12 §:n 6 kohta, 3 luvun otsikko, 19–22 §, 24 §:n 1 momentin 5 kohta ja 2 momentti, 26 §:n 3 kohta, 27–29 §, 31 §:n 1 momentin 2 ja 4 kohta, 32 §:n otsikko sekä 2 ja 3 momentti, 35 §:n 2 momentti, 39 §:n 1 momentin 3 ja 4 kohta, ja 41 §:n 1 momentti sekä

lisätään 4 §:ään uusi 3 a kohta, 6 §:ään uusi 3 momentti, jolloin nykyinen 3 momentti siirtyy 4 momentiksi, seuraavasti:

Voimassa oleva laki

1 §

Lain tarkoitus

Tämän lain tarkoituksena on:

3) luoda edellytykset radiolaitteiden mahdollisimman vapaalle liikkuvuudelle

2 §

Soveltamisala

Tässä laissa säädetään radiolaitteista, niiden markkinoille saattamisesta, kaupan pitämisestä, hallussapidosta ja käytöstä sekä radiotaajuuksien käytön suunnittelusta ja niiden osoittamisesta eri käyttötarkoituksiin.

Ehdotus

1 §

Lain tarkoitus

Tämän lain tarkoituksena on:

3) luoda edellytykset radiolaitteiden ja telepäätelaitteiden mahdollisimman vapaalle liikkuvuudelle;

2 §

Soveltamisala

Tässä laissa säädetään radiolaitteiden ja telepäätelaitteiden markkinoille saattamisesta ja kaupan pitämisestä, radiolaitteiden hallussapidosta ja käytöstä sekä radiotaajuuksien käytön suunnittelusta ja niiden osoittamisesta eri käyttötarkoituksiin.

4 §

Määritelmät

Tässä laissa tarkoitetaan:

(uusi)

9) *arviointilaitoksella* laitosta, jonka Euroopan talousalueeseen kuuluva valtio on nimennyt suorittamaan tässä laissa tarkoitettuja radiolaitteen vaatimustenmukaisuuden arviointimenettelyjä ja jonka nimeämisestä valtio on ilmoittanut Euroopan yhteisöjen komissiolle.

5 §

Radiolaitteen valmistajan sijasta vastuussa olevat

6 §

Radiotaajuuksien käyttö

Valtioneuvosto vahvistaa televisio- ja radiotoimintaan sekä toimiluvanvaraiseen te-

4 §

Määritelmät

Tässä laissa tarkoitetaan:

3 a) telepäätelaitteella laitetta, joka tietojen lähettämiseksi, käsittelemiseksi tai vastaanottamiseksi on tarkoitettu johtimella, radioteitse, optisesti tai muulla sähkömagneettisella tavalla liitettäväksi joko suoraan yleisen viestintäverkon liittymään tai toimimaan yleisen viestintäverkon yhteydessä kytkettynä suoraan tai epäsuorasti yleisen viestintäverkon liittymään;

9) *arviointilaitoksella* laitosta, jonka Euroopan talousalueeseen kuuluva valtio on nimennyt arvioimaan radiolaitteiden ja telepäätelaitteiden vaatimustenmukaisuutta siten kuin tässä laissa säädetään ja jonka nimeämisestä valtio on ilmoittanut Euroopan yhteisöjen komissiolle.

5 §

Radiolaitteen ja telepäätelaitteen valmistajan sijasta vastuussa olevat

6 §

Radiotaajuuksien käyttö

Valtioneuvosto vahvistaa viestintämarkkinalain (/) 4 §:ssä tarkoitettuun

lettoimintaan määrättyjen taajuusalueiden käyttösuunnitelman. Muihin käyttötarkoituksiin määrättyjen taajuusalueiden jakamisesta käyttäjille päättää Viestintävirasto.

altioneuvosto vahvistaa televisio- ja radio-toimintaan sekä toimiluvanvaraiseen tele-toimintaan määrättyjen taajuusalueiden käyttösuunnitelman. Muihin käyttötarkoi-tuksiin määrättyjen taajuusalueiden jakami-sesta käyttäjille päättää Vie

7 §

Radiolupa

Radiolähettimen hallussapitoon ja käyt-töön ei tarvita radiolupaa, jos radiolähetin toimii ainoastaan Viestintäviraston sille määräämällä yhteistaajuudella. Viestintävi-rasto voi antaa tällaisen radiolähettimen käyttöä rajoittavia määräyksiä, jotka ovat taajuuksien tehokkaan ja tarkoituksenmu-kaisen käytön sekä häiriöiden estämisen tai poistamisen kannalta tarpeellisia.

8 §

Lupaehdot

Suuren häiriöriskin aiheuttavan radiolä-hettimen lupaehdoissa voidaan määrätä, ett-ei lähetintä saa ottaa käyttöön ennen kuin

toimilupaa edellyttävään teletoimintaan se-kä televisio- ja radiotoiminnasta annetun lain (/) 7 §:ssä tarkoitettuun toimiluvan-varaiseen televisio- ja radiotoiminnan har-joittamiseen määrättyjen taajuusalueiden käyttösuunnitelman. Muihin käyttötarkoi-tuksiin määrättyjen taajuusalueiden jakami-sesta käyttäjille päättää Viestintävirasto.

Ennen kuin valtioneuvosto vahvistaa käyt-tösuunnitelman on teleyrityksille ja muille taajuusalueiden käyttäjäryhmiä edustaville tahoille varattava tilaisuus tulla kuulluksi käyttösuunnitelmasta. Valtioneuvoston on tarkasteltava käyttösuunnitelmaa uudelleen, jos 2 momentissa tarkoitettuun toimiluvan-varaiseen toimintaan voidaan osoittaa lisää taajuuksia tai jos edellä tässä momentissa mainittu taho esittää tarkastelua koskevan perustellun pyynnön.

7 §

Radiolupa

Radiolähettimen hallussapitoon ja käyt-töön ei tarvita radiolupaa, jos radiolähetin toimii ainoastaan Viestintäviraston sille määräämällä yhteistaajuudella ja jos sen vaatimustenmukaisuus on varmistettu tässä laissa säädetyllä tavalla. Viestintävirasto voi antaa tällaisen radiolähettimen käyttöä rajoittavia määräyksiä, jotka ovat taajuuksi-en tehokkaan ja tarkoituksenmukaisen käy-tön sekä häiriöiden estämisen tai poistami-sen kannalta tarpeellisia.

8 §

Lupaehdot

Suuren häiriöriskin aiheuttavan radiolä-hettimen lupaehdoissa voidaan määrätä, ett-ei lähetintä saa ottaa käyttöön ennen kuin

Voimassa oleva laki

Ehdotus

Viestintävirasto on tarkastuksen perusteella hyväksynyt käyttöönoton. Viestintävirasto antaa tarkemmat määräykset tarkastusmenettelystä sekä lähettimien säätämisestä ja muista siihen verrattavista käyttöönoton hyväksymisen edellytyksistä.

Viestintävirasto on tarkastuksen perusteella hyväksynyt käyttöönoton. Viestintävirasto määrää ne radiolähetinlajit, joiden katsotaan aiheuttavan suuren häiriöriskin, ja antaa tarkemmat määräykset niiden tarkastusmenettelystä sekä lähettimien säätämisestä ja muista siihen verrattavista käyttöönoton hyväksymisen edellytyksistä.

10 §

Radioluvan ja taajuusvarauksen myöntäminen

Radiolupa myönnetään enintään 10 vuodeksi kerrallaan. Televisio- ja radiotoiminnan harjoittamiseen käytettävän radiolähtetimen tai matkaviestinverkon radiolähtetimen radiolupa myönnetään kuitenkin enintään 20 vuodeksi kerrallaan.

Jos hakijan tarkoituksena on harjoittaa radiolähtetimestä telemarkkinalaissa (396/1997) tai televisio- ja radiotoiminnasta annetussa laissa (744/1998) tarkoitettua toimiluvanvaraista toimintaa, radiolupaa tai radiotaajuuksien varausta ei voida myöntää, jos hakijalla ei ole tarvittavaa toimilupaa.

10 §

Radioluvan ja taajuusvarauksen myöntäminen

Radiolupa myönnetään enintään 10 vuodeksi kerrallaan. *Viestintämarkkinalain 4 §:ssä tarkoitetun toimilupaa edellyttävän teletoiminnan tarjoamiseen käytettävän radiolähtetimen tai televisio- ja radiotoiminnasta annetun lain (744/1998) 7 §:ssä tarkoitetun televisio- ja radiotoiminnan harjoittamiseen käytettävän radiolähtetimen radiolupa myönnetään kuitenkin enintään 20 vuodeksi kerrallaan.*

Jos hakijan tarkoituksena on harjoittaa *viestintämarkkinalain 4 §:ssä tarkoitettua toimiluvanvaraisia teletoimintaa tai harjoittaa televisio- ja radiotoiminnasta annetun lain 7 §:ssä tarkoitettua toimiluvanvaraista televisio- tai radiotoimintaa*, radiolupaa tai radiotaajuuksien varausta ei voida myöntää, jos hakijalla ei ole tarvittavaa toimilupaa.

12 §

Radioluvan ja radiotaajuuksien varauksen peruuttaminen

Viestintävirasto voi kokonaan tai osittain peruuttaa radioluvan tai radiotaajuuksien varauksen, jos:

6) telemarkkinalain 7 §:ssä tarkoitettu toimilupa lakkaa olemasta voimassa; taikka

12 §

Radioluvan ja radiotaajuuksien varauksen peruuttaminen

Viestintävirasto voi kokonaan tai osittain peruuttaa radioluvan tai radiotaajuuksien varauksen, jos:

6) viestintämarkkinalain 4 §:ssä tarkoitettu toimilupa lakkaa olemasta voimassa; sekä

3 luku

Radiolaitteiden markkinoille saattaminen

19 §

Maahantuonti, myynti, kaupan pitäminen, esittely ja käyttö

Suomeen saa tuoda myynti- tai luovutus-tarkoituksessa tai Suomessa pitää kaupan, myydä tai luovuttaa toiselle vain sellaisia radiolähtimiä, jotka täyttävät tämän lain sekä sen nojalla säädettyt ja määrätyt olennaiset vaatimukset ja joissa on tarvittavat merkinnät, käyttötarkoitusselitys ja vaatimustenmukaisuusvakuutus.

Suomeen saa tuoda myynti- tai luovutus-tarkoituksessa tai Suomessa pitää kaupan vain sellaisia radiovastaanottimia, jotka täyttävät tämän lain sekä sen nojalla säädettyt ja määrätyt olennaiset vaatimukset ja joissa on tarvittavat merkinnät, käyttötarkoitusselitys ja vaatimustenmukaisuusvakuutus.

Suomessa markkinoille saatettavaksi tarkoitettu muukin kuin 1 tai 2 momentin mukainen radiolaitte voidaan asettaa näytteille, jos näkyvällä merkinnällä selvästi ilmoitetaan, että laitetta ei voi saattaa markkinoille eikä ottaa käyttöön, ennen kuin sen on var-

3 luku

Radiolaitteiden ja telepäätelaitteiden markkinoille saattaminen

19 §

Maahantuonti, myynti, kaupan pitäminen, esittely ja käyttö

Suomeen saa tuoda myynti- tai luovutus-tarkoituksessa tai Suomessa pitää kaupan, myydä tai luovuttaa toiselle vain sellaisia radiolähtimiä, jotka täyttävät tämän lain sekä sen nojalla säädettyt ja määrätyt olennaiset vaatimukset ja joissa on tarvittavat merkinnät, käyttötarkoitusselitys ja vaatimustenmukaisuusvakuutus.

Suomeen saa tuoda myynti- tai luovutus-tarkoituksessa tai Suomessa pitää kaupan vain sellaisia radiovastaanottimia, jotka täyttävät tämän lain sekä sen nojalla säädettyt ja määrätyt olennaiset vaatimukset ja joissa on tarvittavat merkinnät, käyttötarkoitusselitys ja vaatimustenmukaisuusvakuutus.

Suomeen saa tuoda myynti- tai luovutus-tarkoituksessa tai Suomessa pitää kaupan, myydä tai luovuttaa toiselle vain sellaisia telepäätelaitteita, jotka täyttävät tämän lain sekä sen nojalla säädettyt ja määrätyt olennaiset vaatimukset ja joissa on tarvittavat

mistettu täyttävän 20 §:ssä tarkoitetut olennaiset vaatimukset.

Radiolähetintä ei saa käyttää radioviestintään, jos sen ei ole varmistettu täyttävän 20 tai 24 §:ssä säädettyjä vaatimuksia. Radiolähetintä saa kuitenkin käyttää radioviestintään, jos sen käyttöoikeus on hyväksytty 7 §:n 4 momentissa tarkoitetulla tavalla tai jos Viestintävirasto on myöntänyt 7 §:n 1 momentissa tarkoitetun radioluvan sen hallusapitoon ja käyttöön radiolaitteiden tutkimus- ja kehittämistoiminnassa.

20 §

Olennaiset vaatimukset

Radiolaitteen on täytettävä seuraavat sitä koskevat olennaiset vaatimukset:

1) ihmisten terveyden ja turvallisuuden suojeluun liittyvät vaatimukset, mukaan lukien sähköturvallisuusvaatimukset siten kuin niistä erikseen säädetään, jännitealuerajoja soveltamatta;

2) sähkömagneettista yhteensopivuutta koskevat suojavaatimukset siten kuin Viestintävirasto määrää;

3) vaatimus radiotaajuuksien ja kiertorataresurssien tehokkaasta käytöstä haitallisten häiriöiden välttämiseksi.

Viestintävirasto antaa tarvittaessa tarkemmat määräykset sellaisista radiolaitetta koskevista olennaisista erityisvaatimuksista, joista Euroopan yhteisöjen komissio on antanut täytäntöönpanoa edellyttävän päätöksen.

merkinnät, ilmoitus käyttötarkoituksesta ja vaatimustenmukaisuusvakuutus.

Suomessa markkinoille saatettavaksi tarkoitettu muukin kuin 1—3 momentin mukainen radiolaitte *tai telepäätelaitte* voidaan asettaa näytteille, jos näkyvällä merkinnällä selvästi ilmoitetaan, että laitetta ei voi saatata markkinoille, ennen kuin sen on varmistettu täyttävän 20 §:ssä tarkoitetut olennaiset vaatimukset.

Radiolähetintä ei saa käyttää radioviestintään, jos sen ei ole varmistettu täyttävän 20 tai 24 §:ssä säädettyjä vaatimuksia. Radiolähetintä saa kuitenkin käyttää radioviestintään, jos sen käyttöoikeus on hyväksytty 7 §:n 4 momentissa tarkoitetulla tavalla tai jos Viestintävirasto on myöntänyt 7 §:n 1 momentissa tarkoitetun radioluvan sen hallusapitoon ja käyttöön radiolaitteiden tutkimus- ja kehittämistoiminnassa.

20 §

Olennaiset vaatimukset

Radiolaitteen *ja telepäätelaitteen* on täytettävä seuraavat *niitä* koskevat olennaiset vaatimukset:

1) ihmisten terveyden ja turvallisuuden suojeluun liittyvät vaatimukset, mukaan lukien sähköturvallisuusvaatimukset siten kuin niistä erikseen säädetään, jännitealuerajoja soveltamatta;

2) sähkömagneettista yhteensopivuutta koskevat suojavaatimukset siten kuin Viestintävirasto määrää;

3) vaatimus radiotaajuuksien ja kiertorataresurssien tehokkaasta käytöstä haitallisten häiriöiden välttämiseksi.

Viestintävirasto antaa tarvittaessa tarkemmat määräykset sellaisista radiolaitteita *ja telepäätelaitteita* koskevista olennaisista erityisvaatimuksista, joista Euroopan yhteisöjen komissio on antanut täytäntöönpanoa edellyttävän päätöksen.

21 §

Vaatimustenmukaisuuden varmistaminen

Radiolaitteen vaatimustenmukaisuus on osoitettava:

- 1) sisäisellä tuotevalvonnalla;
- 2) erityiset radiolaitetestit sisältävällä sisäisellä tuotevalvonnalla;
- 3) erityiset radiolaitetestit ja 41 §:ssä tarkoitetun arviointilaitoksen lausunnon sisältävällä sisäisellä tuotevalvonnalla; tai
- 4) täydellisellä laadunvarmistuksella.

Radiolähtäjän, jonka valmistaja on soveltanut 4 §:n 8 kohdassa tarkoitettuja yhdenmukaistettuja standardeja, vaatimustenmukaisuus on osoitettava 1 momentin 2, 3 tai 4 kohdassa tarkoitetulla arviointimenettelyllä.

Radiolähtäjän, jonka valmistaja ei ole soveltanut 4 §:n 8 kohdassa tarkoitettuja yhdenmukaistettuja standardeja tai on soveltanut niitä vain osittain, vaatimustenmukaisuus on osoitettava 1 momentin 3 tai 4 kohdassa tarkoitetulla arviointimenettelyllä.

Radiovastaanottimen ja radiolaitteen vastaanotinosien vaatimustenmukaisuus on osoitettava 1 momentin 1, 3 tai 4 kohdassa tarkoitetulla arviointimenettelyllä.

Jokaisessa 1 momentissa tarkoitettussa menettelyssä radiolaitteen valmistajan on varmistettava, että radiolaitte täyttää 20 §:ssä tarkoitettuja olennaiset vaatimukset sekä laadittava asiakirja, jossa radiolaitteen vakuutetaan täyttävän nämä vaatimukset (*vaatimustenmukaisuusvakuutus*). Edellä 1 momentin 2 kohdassa tarkoitettussa menettelyssä on radiolaitteelle lisäksi tehtävä erityiset radiolaitetestit. Edellä 1 momentin 3 kohdassa tarkoitettussa menettelyssä on lisäksi esitettävä erityisiin radiolaitestien tuloksiin ja radiolaitteesta laadittuun tekniseen asiakirjaan perustuva rakennetiedosto 41 §:ssä tarkoitettulle arviointilaitokselle.

Arviointilaitoksen 5 momentissa tarkoitettua radiolaitteen rakennetiedostosta antama kielteinen lausunto ei estä valmistajaa saattamasta radiolaitetta markkinoille, jos radiolaitte täyttää 20 §:ssä tarkoitettuja olennaiset vaatimukset.

Edellä 1 momentin 4 kohdassa tarkoitettussa menettelyssä valmistajan on käytettävä

21 §

Vaatimustenmukaisuuden varmistaminen

Radiolaitteen ja *telepäätelaitteen* vaatimustenmukaisuus on osoitettava:

- 1) sisäisellä tuotevalvonnalla;
- 2) erityiset radiolaitetestit sisältävällä sisäisellä tuotevalvonnalla;
- 3) erityiset radiolaitetestit ja 41 §:ssä tarkoitetun arviointilaitoksen lausunnon sisältävällä sisäisellä tuotevalvonnalla;

3 a) jäljempänä 41 §:ssä tarkoitetun arviointilaitoksen lausunnon sisältävällä sisäisellä tuotevalvonnalla; tai

- 4) täydellisellä laadunvarmistuksella

Radiolähtäjän, jonka valmistaja on soveltanut 4 §:n 8 kohdassa tarkoitettuja yhdenmukaistettuja standardeja, vaatimustenmukaisuus on osoitettava 1 momentin 2, 3 tai 4 kohdassa tarkoitetulla arviointimenettelyllä.

Radiolähtäjän, jonka valmistaja ei ole soveltanut 4 §:n 8 kohdassa tarkoitettuja yhdenmukaistettuja standardeja tai on soveltanut niitä vain osittain, vaatimustenmukaisuus on osoitettava 1 momentin 3 tai 4 kohdassa tarkoitetulla arviointimenettelyllä.

Radiovastaanottimen ja radiolaitteen vastaanotinosien vaatimustenmukaisuus on osoitettava 1 momentin 1, 3 tai 4 kohdassa tarkoitetulla arviointimenettelyllä.

Telepäätelaitteen vaatimustenmukaisuus on osoitettava 1 momentin 1, 3 a tai 4 kohdassa tarkoitetulla arviointimenettelyllä.

Jokaisessa 1 momentissa tarkoitettussa menettelyssä radiolaitteen tai *telepäätelaitteen* valmistajan on varmistettava, että *laitte* täyttää 20 §:ssä tarkoitettuja olennaiset vaatimukset sekä laadittava asiakirja, jossa *laitteen* vakuutetaan täyttävän nämä vaatimukset (*vaatimustenmukaisuusvakuutus*). Edellä 1 momentin 2 kohdassa tarkoitettussa menettelyssä on *laitteelle* lisäksi tehtävä erityiset *testit*. Edellä 1 momentin 3 ja 3 a kohdassa tarkoitettussa menettelyssä on lisäksi esitettävä testien tuloksiin ja *laitteesta* laadittuun tekniseen asiakirjaan perustuva rakennetiedosto 41 §:ssä tarkoitettulle arviointilaitokselle. Arviointilaitoksen 5 momentissa tarkoitettua *laitteen* rakennetiedostosta antama kielteinen lausunto ei estä valmis-

vä tuotteiden suunnittelussa, valmistuksessa ja tarkastuksessa arviointilaitoksen hyväksymää laatujärjestelmää. Valvontaa varten valmistajan on annettava arviointilaitokselle tarvittavat tiedot sekä sallittava tuotanto-, tarkastus-, testaus- ja varastotilojensa tarkastaminen. Jos laatujärjestelmä ei enää täytä sille tämän lain nojalla asetettuja vaatimuksia, arviointilaitos voi peruuttaa hyväksyntänsä.

Vaatimustenmukaisuuden varmistamismenettelyihin liittyvät asiakirjat on laadittava suomen tai ruotsin kielellä taikka arviointilaitoksen tai Viestintäviraston hyväksymällä kielellä. Valmistajan on säilytettävä mainitut asiakirjat Euroopan talousalueeseen kuuluvien valtioiden kansallisten viranomaisten saatavilla vähintään kymmenen vuotta sen jälkeen, kun viimeinen radiolaitte on valmistettu.

Viestintävirasto antaa tarkemmat määräykset radiolaitteen vaatimustenmukaisuuden varmistamisessa noudatettavasta menettelystä ja sen yhteydessä laadittavista asiakirjoista.

22 §

Merkitseminen ja annettavat tiedot

Radiolaitteen valmistajan on varustettava 21 §:n mukaisesti varmistettu radiolaitte merkinnällä siten kuin Viestintävirasto määrää.

Vaatimustenmukaisuusvakuutuksen lisäksi radiolaitteen mukana on oltava suomen ja ruotsin kielellä tiedot laitteen käyttötarkoituksesta (*käyttötarkoitusseloste*). Tietojen on oltava selkeästi nähtävissä laitteen myyntipäällyksessä ja käyttöohjeessa ja niistä on käytävä ilmi ne Euroopan unionin jäsenvaltiot tai maantieteelliset alueet, joissa laite on tarkoitettu käytettäväksi.

tajaa saattamasta *laitetta* markkinoille, jos *laite* täyttää 20 §:ssä tarkoitetut olennaiset vaatimukset.

Edellä 1 momentin 4 kohdassa tarkoitetussa menettelyssä valmistajan on käytettävä tuotteiden suunnittelussa, valmistuksessa ja tarkastuksessa arviointilaitoksen hyväksymää laatujärjestelmää. Valvontaa varten valmistajan on annettava arviointilaitokselle tarvittavat tiedot sekä sallittava tuotanto-, tarkastus-, testaus- ja varastotilojensa tarkastaminen. Jos laatujärjestelmä ei enää täytä sille tämän lain nojalla asetettuja vaatimuksia, arviointilaitos voi peruuttaa hyväksyntänsä.

Vaatimustenmukaisuuden varmistamismenettelyihin liittyvät asiakirjat on laadittava suomen tai ruotsin kielellä taikka arviointilaitoksen tai Viestintäviraston hyväksymällä kielellä. Valmistajan on säilytettävä mainitut asiakirjat Euroopan talousalueeseen kuuluvien valtioiden kansallisten valtioiden saatavilla vähintään kymmenen vuotta sen jälkeen, kun viimeinen radiolaitte *tai telepätelaitte* on valmistettu.

Viestintävirasto antaa tarkemmat määräykset radiolaitteen *ja telepätelaitteen* vaatimustenmukaisuuden varmistamisessa noudatettavasta menettelystä ja sen yhteydessä laadittavista asiakirjoista.

22 §

Merkitseminen ja annettavat tiedot

Radiolaitteen *ja telepätelaitteen* valmistajan on varustettava 21 §:n mukaisesti varmistettu *laite* merkinnällä siten kuin Viestintävirasto määrää.

Vaatimustenmukaisuusvakuutuksen lisäksi radiolaitteen *ja telepätelaitteen* mukana on oltava suomen ja ruotsin kielellä tiedot laitteen käyttötarkoituksesta (*käyttötarkoitusseloste*). Radiolaitteen myyntipäällyksestä ja käyttöohjeesta on selkeästi käytävä ilmi ne Euroopan unionin jäsenvaltiot tai maantieteelliset alueet, joissa laite on tarkoitettu käytettäväksi. Telepätelaitteen tiedoista on selkeästi käytävä ilmi ne yleisen viestintäverkon liittymät, joihin laite on tarkoitettu liitettäväksi.

24 §

Erityisten radiolaitteiden vaatimukset

Mitä 20–22 §:ssä säädetään, ei koske:

5) yksinomaan yleisen turvallisuuden varmistamiseen, valtion turvallisuuteen taikka rikosten paljastamiseen, selvittämiseen tai esitutkintaan käytettäviä radiolaitteita.

Viestintävirasto voi tarvittaessa antaa määräyksiä 1 momentissa tarkoitettujen radiolaitteiden ominaisuuksista ja teknisestä rakenteesta sekä näiden radiolaitteiden vaatimustenmukaisuuden varmistamisenmenetelystä ja merkinnöistä.

26 §

Viestintäviraston tehtävät

Viestintävirasto hoitaa radiotaajuuksia koskevaa hallintoa. Sen lisäksi, mitä muualla tässä laissa säädetään, Viestintäviraston tehtävänä on:

3) selvittää radioviestinnän häiriön, radiolaitteiden välisen häiriön sekä radiolaitteen televerkolle, telepäätelaitteelle tai sähkölaitteistolle aiheuttaman häiriön syytä;

27 §

Eräiden muiden viranomaisten tehtävät

Poliisi ja rajavartiolaitos valvovat Viestintäviraston ohella 7 §:n 1 momentin ja 15 §:n 1 momentin noudattamista. Merenkululaitos valvoo Viestintäviraston ohella 15 §:n 1 momentin sekä 16 §:n 1 momentin noudattamista. Tulliviranomainen valvoo Viestintäviraston ohella 15 §:n 1 momentin ja 16 §:n 1 momentin noudattamista. Tulliviranomainen valvoo Viestintäviraston ohella 15 §:n 1 momentin ja 16 §:n 1 momentin noudattamista.

24 §

Erityisten radiolaitteiden ja telepäätelaitteiden vaatimukset

Mitä 20—22 §:ssä säädetään, ei koske:

5) yksinomaan yleisen turvallisuuden varmistamiseen, valtion turvallisuuteen taikka rikosten paljastamiseen, selvittämiseen tai esitutkintaan käytettäviä radiolaitteita ja telepäätelaitteita.

Viestintävirasto voi tarvittaessa antaa määräyksiä 1 momentissa tarkoitettujen radiolaitteiden ja telepäätelaitteiden ominaisuuksista ja teknisestä rakenteesta sekä näiden laitteiden vaatimustenmukaisuuden varmistamisenmenetelystä ja merkinnöistä.

26 §

Viestintäviraston tehtävät

Viestintävirasto hoitaa radiotaajuuksia koskevaa hallintoa. Sen lisäksi, mitä muualla tässä laissa säädetään, Viestintäviraston tehtävänä on:

3) selvittää radioviestinnän häiriön sekä radiolaitteen tai telepäätelaitteen televerkolle, radiolaitteelle, telepäätelaitteelle tai sähkölaitteistolle aiheuttaman häiriön syytä;

27 §

Eräiden muiden viranomaisten tehtävät

Poliisi ja rajavartiolaitos valvovat Viestintäviraston ohella 15 §:n 1 momentin sekä 16 §:n 1 momentin noudattamista. Tulliviranomainen valvoo Viestintäviraston ohella radiolaitteiden ja telepäätelaitteiden maahan- tuontia koskevien säännösten ja määräysten noudattamista.

Voimassa oleva laki

Ehdotus

täviraston ohella radiolaitteiden maahantuontia koskevien säännösten ja määräysten noudattamista.

noudattamista.

28 §

Viestintävirastolle annettavat tiedot

Viestintävirastolla on salassapitosäännösten estämättä oikeus saada radiolaitteen valmistajalta, laitteen markkinoille saattamisesta vastaavalta, maahantuojalta, myyjältä sekä arviointilaitokselta tämän lain sekä sen nojalla annettujen säännösten ja määräysten noudattamisen valvontaa varten tarpeelliset tiedot.

Radiolaitteita kaupan pitävän on pyynnöstä annettava Viestintäviraston tarkastajalle tietoja radiolaitteiden teknisestä rakenteesta, vaatimustenmukaisuuden varmistamisesta ja luovutuksista.

Radiolaitteen haltija ja omistaja ovat velvollisia antamaan Viestintävirastolle tietoja radiolaitteen rakenteesta, käytöstä ja sijainnista sekä tietoja, joita tarvitaan maksujen perinnässä.

29 §

Tiedonsaanti tulliviranomaiselta

Viestintävirastolla on salassapitosäännösten estämättä oikeus saada tulliviranomaiselta radiolaitteen maahantuojan nimi sekä maahan tuotujen laitteiden määrää ja tuontiajankohtaa koskevia tietoja.

31 §

Tarkastus

Viestintäviraston tarkastajalla on oikeus tämän lain sekä sen nojalla annettujen säännösten ja määräysten noudattamisen valvo-

28 §

Viestintävirastolle annettavat tiedot

Viestintävirastolla on salassapitosäännösten estämättä oikeus saada radiolaitteen ja telepäätelaitteen valmistajalta, laitteen markkinoille saattamisesta vastaavalta, maahantuojalta, myyjältä sekä arviointilaitokselta tämän lain sekä sen nojalla annettujen säännösten ja määräysten noudattamisen valvontaa varten tarpeelliset tiedot.

Radiolaitteita ja telepäätelaitteita kaupan pitävän on pyynnöstä annettava Viestintäviraston tarkastajalle tietoja radiolaitteiden ja telepäätelaitteiden teknisestä rakenteesta, vaatimustenmukaisuuden varmistamisesta ja luovutuksista.

Radiolaitteen ja telepäätelaitteen haltija ja omistaja ovat velvollisia antamaan Viestintävirastolle tietoja niiden rakenteesta, käytöstä ja sijainnista sekä tietoja, joita tarvitaan maksujen perinnässä.

29 §

Tiedonsaanti tulliviranomaiselta

Viestintävirastolla on salassapitosäännösten estämättä oikeus saada tulliviranomaiselta radiolaitteen ja telepäätelaitteen maahantuojan nimi sekä maahan tuotujen laitteiden määrää ja tuontiajankohtaa koskevia tietoja.

31 §

Tarkastus

Viestintäviraston tarkastajalla on oikeus tämän lain sekä sen nojalla annettujen säännösten ja määräysten noudattamisen valvo-

miseksi toimittaa tarkastus paikassa, jossa on:

2) radiolaite, jonka on todettu tai jonka todennäköisin syin epäillään toimineen tai toimivan säännösten tai määräysten vastaisesti tai aiheuttavan häiriön;

4) radiolaite, jota pidetään kaupan tai joka on tarkoitettu markkinoille saatettavaksi.

32 §

Radiolaitteen tutkittavaksi ottaminen

Jos tutkittavaksi otettu radiolaite täyttää tämän lain sekä sen nojalla annettujen säännösten ja määräysten vaatimukset ja sen arvo on alentunut tutkimuksen vuoksi, omistajalle on vaatimuksesta maksettava radiolaitteesta käypää hintaa vastaava korvaus.

Jos radiolaite on olennaisella tavalla tämän lain taikka sen nojalla annettujen säännösten tai määräysten vastainen, Viestintävirasto voi velvoittaa radiolaitteen valmistajan tai maahantuojan korvaamaan tutkimuksesta aiheutuneet kustannukset ja poistamaan radiolaitteet markkinoilta.

35 §

Virka-apu

Jos on painavia perusteita epäillä, että tiettyssä kotirauhan piiriin kuuluvassa paikassa on tehty rikoslain 38 luvun 7 §:ssä taikka tämän lain 39 §:n 1 momentin 2 tai 3 kohdassa tarkoitettu rikos, lainvastaisen radio-

miseksi toimittaa tarkastus paikassa, jossa on:

2) radiolaite *tai telepäätelaitte*, jonka on todettu tai jonka todennäköisin syin epäillään toimineen tai toimivan säännösten tai määräysten vastaisesti tai aiheuttavan häiriön;

4) radiolaite *tai telepäätelaitte*, jota pidetään kaupan tai joka on tarkoitettu markkinoille saatettavaksi.

32 §

Radiolaitteen ja telepäätelaitteen tutkittavaksi ottaminen

Jos tutkittavaksi otettu radiolaite *tai telepäätelaitte* täyttää tämän lain sekä sen nojalla annettujen säännösten ja määräysten vaatimukset ja sen arvo on alentunut tutkimuksen vuoksi, omistajalle on vaatimuksesta maksettava *laitteesta* käypää hintaa vastaava korvaus.

Jos radiolaite *tai telepäätelaitte* on olennaisella tavalla tämän lain taikka sen nojalla annettujen säännösten tai määräysten vastainen, Viestintävirasto voi velvoittaa *laitteen* valmistajan tai maahantuojan korvaamaan tutkimuksesta aiheutuneet kustannukset ja poistamaan *laitteet* markkinoilta.

35 §

Virka-apu

Jos on painavia perusteita epäillä, että tiettyssä kotirauhan piiriin kuuluvassa paikassa on tehty rikoslain 38 luvun 7 §:ssä taikka tämän lain 39 §:n 1 momentin 2 tai 3 kohdassa tarkoitettu rikos, lainvastaisen radio-

Voimassa oleva laki

Ehdotus

laitteen löytämiseksi tai rikoksen selvittämiseksi saadaan toimittaa kotietsintä ja henkilöntarkastus sen estämättä, mitä pakkokeinolain (450/1987) 5 luvun 1 §:n 1 momentissa ja 10 §:n 1 momentissa säädetään.

laitteen *tai telepäätelaitteen* löytämiseksi tai rikoksen selvittämiseksi saadaan toimittaa kotietsintä ja henkilöntarkastus sen estämättä, mitä pakkokeinolain (450/1987) 5 luvun 1 §:n 1 momentissa ja 10 §:n 1 momentissa säädetään.

39 §

39 §

*Rangaistussäännökset**Rangaistussäännökset*

Joka tahallaan

Joka tahallaan

3) rikkoo radiolaitteen maahantuontia, myyntiä, kaupan pitämistä, toiselle luovutusta tai näytteille asettamista koskevaa säännöstä taikka radiolaitteen tutkittavaksi ottamisen yhteydessä annettua kieltoa; taikka

3) rikkoo radiolaitteen *tai telepäätelaitteen* maahantuontia, myyntiä, kaupan pitämistä, toiselle luovutusta tai näytteille asettamista koskevaa säännöstä taikka *laitteiden* tutkittavaksi ottamisen yhteydessä annettua kieltoa; taikka

4) rikkoo radiolaitteen vaatimustenmukaisuuden varmistamista tai siihen liittyvää asiakirjojen säilyttämistä koskevaa säännöstä taikka radiolaitteen markkinoille saattamista, merkitsemistä tai käyttötarkoitussilmoitusta koskevaa säännöstä,

4) rikkoo radiolaitteen *tai telepäätelaitteen* vaatimustenmukaisuuden varmistamista tai siihen liittyvää asiakirjojen säilyttämistä koskevaa säännöstä taikka *laitteiden* markkinoille saattamista, merkitsemistä tai käyttötarkoitussilmoitusta koskevaa säännöstä,

on tuomittava, jollei teosta muussa laissa säädetä ankarampaa rangaistusta, radiolain rikkomisesta sakkoon.

on tuomittava, jollei teosta muussa laissa säädetä ankarampaa rangaistusta, radiolain rikkomisesta sakkoon.

41 §

41 §

*Arviointilaitos**Arviointilaitos*

Liikenne- ja viestintäministeriö nimeää hakemuksesta arviointilaitoksen, jonka tehtävänä on antaa lausuntoja radiolaitteiden vaatimustenmukaisuudesta, määritellä erityisiä radiotestisarjoja sekä hyväksyä ja valvoa radiolaitteiden laadunvarmistusjärjestelmiä. Arviointilaitos voidaan nimetä määräajaksi. Hakemuksessa on esitettävä ministeriön pyytämät hakemuksen käsittelemiseksi tarpeelliset tiedot.

Liikenne- ja viestintäministeriö nimeää hakemuksesta arviointilaitoksen, jonka tehtävänä on antaa lausuntoja radiolaitteiden *ja telepäätelaitteiden* vaatimustenmukaisuudesta, määritellä erityisiä radiotestisarjoja sekä hyväksyä ja valvoa *laitteiden* laadunvarmistusjärjestelmiä. Arviointilaitos voidaan nimetä määräajaksi. Hakemuksessa on esitettävä ministeriön pyytämät hakemuksen käsittelemiseksi tarpeelliset tiedot.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20.

Ennen lain voimaantuloa voidaan ryhtyä lain täytäntöönpanon edellyttämiin toimiin.

Sen estämättä, mitä 19 §:n 3 ja 4 momentissa säädetään, tämän lain voimaan tullessa voimassa olleiden säännösten mukaan markkinoille saatettua telepäätelaitetta saa käyttää, pitää kaupan, myydä ja muutenkin luovuttaa toiselle, vaikka se ei täytä tämän lain taikka sen nojalla annettujen säännösten tai määräysten vaatimuksia.

8.

Laki**kilpailunrajoituksista annetun lain muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
lisätään kilpailunrajoituksista 27 päivänä toukokuuta 1992 annettuun lakiin (480/1992) uusi
10 a § seuraavasti:

Voimassa oleva laki

3 luku

Tietojenanto kilpailunrajoituksista

(uusi)

Ehdotus

3 luku

Tietojenanto kilpailunrajoituksista

10 a §

Salassa pidettävän asiakirjan luovuttaminen Viestintävirastolle

Sen lisäksi mitä viranomaisten toiminnan julkisuudesta annetussa laissa (621/1999) säädetään, Kilpailuvirastolla on oikeus luovuttaa tässä laissa säädettyjen tehtävien hoitamisen yhteydessä saamansa tai laatimansa viranomaisten toiminnan julkisuudesta annetun lain 24 §:ssä tarkoitettu salassa pidettävä asiakirja Viestintävirastolle, jos se on Viestintäviraston tehtävien hoitamiseksi välttämätöntä.

*Tämä laki tulee voimaan päivänä kuu-
ta 20 .*

9.

Laki**yksityisyyden suojasta televiestinnässä ja teletoiminnan tietoturvasta annetun lain muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
kumotaan yksityisyyden suojasta televiestinnässä ja teletoiminnan tietoturvasta 22 päivänä huhtikuuta 1999 annetun lain (565/1999) 18 §:n 3 momentti, sellaisena kuin se on laissa 1148/2001, ja
muutetaan 7 §:n 2 momentti seuraavasti:

Voimassa oleva laki

7 §

Vaitiolovelvollisuus

Ehdotus

7 §

Vaitiolovelvollisuus

Edellä 1 momentissa tarkoitettu vaitiolovelvollisuus on myös telemarkkinalain 12 §:ssä tarkoitettulla valtuutetulla teleurakoitsijalla sekä sillä, joka on tai on ollut teleurakoitsijan palveluksessa.

Teleyrityksen palveluksessa oleva tai ollut ei saa luvattomasti ilmaista, mitä hän on tehtävässään saanut tietää televiestin sisällöstä tai televiestinnän harjoittajien tunnistamistiedoista, ellei 3 luvun säännöksistä muuta johdu.

Edellä 1 momentissa tarkoitettu vaitiolovelvollisuus on myös viestintämarkkinalain (/) 137 §:ssä tarkoitettulla teleurakoitsijalla sekä sillä, joka on tai on ollut teleurakoitsijan palveluksessa.

18 §

Tietojen luovutus viranomaiselle

Sen estämättä, mitä 7 §:ssä säädetään tai mitä tilaaja on sopinut teleyrityksen kanssa tunnistamistietojen tai matkaviestimen sijaintitietojen pitämisestä salassa, teleyritys on velvollinen luovuttamaan hätäkeskukselle, poliisin hälytyskeskukselle sekä meripelastuskeskukselle ja -lohkokeskukselle:

Voimassa oleva laki

Ehdotus

1) sen liittymän tunnistamistiedot, josta hätäilmoitus on tehty ja jota se koskee, sekä tiedot liittymän tilaajasta, käyttäjästä ja asennusosoitteesta samoin kuin sen matkaviestimen tiedossa olevan sijainnin, josta hätäilmoitus on tehty; ja

2) hätäilmoituksen kohteena olevan matkaviestimen käyttäjän matkaviestimen tiedossa olevan sijainnin, jos liittymän käyttäjä on hätäilmoituksen vastaanottaneen viranomaisen perustellun käsityksen mukaan ilmeisessä hädässä tai välittömässä vaarassa.

Hätäilmoituksia vastaanottava viranomainen toteuttaa ja ylläpitää omalla kustannuksellaan teknisen ratkaisun 2 momentissa tarkoitettujen tietojen vastaanottamiseksi. Teleyritys on velvollinen antamaan 2 momentissa tarkoitettut tiedot maksutta.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuu-
ta 20 .

10.

Laki**meripelastuslain 16 §:n muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan 1 päivänä helmikuuta 2001 annetun meripelastuslain (1145/2001) 16 § seuraavasti:

Voimassa oleva laki

16 §

Oikeus tietojen saamiseen teleyrityksiltä

Rajavartiolaitoksella on oikeus vaaratilanteessa saada salassapitosäynnösten estämättä yksityisyyden suojasta televiestinnässä ja teletoininnan tietoturvasta annetussa laissa (565/1999), jäljempänä televiestinnän tietosuojalaki, tarkoitettulta teleyritykseltä hätäilmoitusta koskevat liittymän tunnistamistiedot ja matkaviestimen sijaintitiedot sekä tiedot liittymän tilaajasta, käyttäjästä ja asennusosoitteesta sen mukaan kuin televiestinnän tietosuojalain 18 §:n 2 ja 3 momentissa tarkemmin säädetään.

Ehdotus

16 §

Oikeus tietojen saamiseen teleyrityksiltä

Rajavartiolaitoksella on oikeus vaaratilanteessa saada salassapitosäynnösten estämättä yksityisyyden suojasta televiestinnässä ja teletoininnan tietoturvasta annetussa laissa (565/1999), jäljempänä televiestinnän tietosuojalaki, tarkoitettulta teleyritykseltä hätäilmoitusta koskevat liittymän tunnistamistiedot ja matkaviestimen sijaintitiedot sekä tiedot liittymän tilaajasta, käyttäjästä ja asennusosoitteesta sen mukaan kuin televiestinnän tietosuojalain 18 §:n 2 momentissa sekä viestintämarkkinalain (/) 97 ja 98 §:ssä tarkemmin säädetään.

Tämä laki tulee voimaan _____ päivänä kuu-
ta 20 .

11.

Laki**hätäkeskuslain 8 §:n muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan 18 päivänä helmikuuta 2000 annetun hätäkeskuslain (157/2000) 8 §:n 11 kohta, sellaisena kuin se on laissa 1149/2001, seuraavasti:

Voimassa oleva laki

8 §

Tiedonsaantioikeus rekistereistä

Hätäkeskuslaitoksen henkilöstöön kuuluvalla on hätäkeskukselle laissa säädettyjen tehtävien suorittamiseksi oikeus salassapitosäännösten estämättä saada tehtävän alkutoimenpiteiden tai työturvallisuuden varmistamiseksi taikka asianomaisen yksikön tukemiseksi tarpeellisia tietoja maksutta asianomaisen rekisterinpitäjän kanssa sovitulla tavalla. Tässä tarkoituksessa voidaan saada:

11) yksityisyyden suojasta televiestinnässä ja teletoinnin tietoturvasta annetussa laissa (565/1999), jäljempänä televiestinnän tietosuojalaki, tarkoitetulta teleyritykseltä hätäilmoitusta koskevat liittymän tunnistamistiedot ja matkaviestimen sijaintitiedot sekä tiedot liittymän tilaajasta, käyttäjästä ja asennusosoitteesta sen mukaan kuin televiestinnän tietosuojalain 18 §:n 2 ja 3 momentissa tarkemmin säädetään;

Ehdotus

8 §

Tiedonsaantioikeus rekistereistä

Hätäkeskuslaitoksen henkilöstöön kuuluvalla on hätäkeskukselle laissa säädettyjen tehtävien suorittamiseksi oikeus salassapitosäännösten estämättä saada tehtävän alkutoimenpiteiden tai työturvallisuuden varmistamiseksi taikka asianomaisen yksikön tukemiseksi tarpeellisia tietoja maksutta asianomaisen rekisterinpitäjän kanssa sovitulla tavalla. Tässä tarkoituksessa voidaan saada:

11) yksityisyyden suojasta televiestinnässä ja teletoinnin tietoturvasta annetussa laissa (565/1999), jäljempänä televiestinnän tietosuojalaki, tarkoitetulta teleyritykseltä hätäilmoitusta koskevat liittymän tunnistamistiedot ja matkaviestimen sijaintitiedot sekä tiedot liittymän tilaajasta, käyttäjästä ja asennusosoitteesta sen mukaan kuin televiestinnän tietosuojalain 18 §:n 2 momentissa sekä viestintämarkkinalain (/) 97 ja 98 §:ssä tarkemmin säädetään;

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

12.

Laki**pelastustoimilain 43 §:n muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan 30 päivänä huhtikuuta 1999 annetun pelastustoimilain (561/1999) 43 §:n 2 momentti, sellaisena kuin se on laissa 1150/2001, seuraavasti:

Voimassa oleva laki

43 §

Hätäkeskuksen tehtävät

Tehtäviensä suorittamista varten hätäkeskuksella on oikeus saada salassapitosäännösten estämättä yksityisyyden suojasta televiestinnässä ja teletoiminnan tietoturvasta annetussa laissa (565/1999), jäljempänä televiestinnän tietosuojalaki, tarkoitettulta teleyritykseltä hätäilmoitusta koskevat liittymän tunnistamistiedot ja matkaviestimen sijaintitiedot sekä tiedot liittymän tilaajasta, käyttäjästä ja asennusosoitteesta sen mukaan kuin televiestinnän tietosuojalain 18 §:n 2 ja 3 momentissa tarkemmin säädetään. Hätäkeskuksella on oikeus saada tiedot myös teknisen käyttöyhteyden avulla.

Ehdotus

43 §

Hätäkeskuksen tehtävät

Tehtäviensä suorittamista varten hätäkeskuksella on oikeus saada salassapitosäännösten estämättä yksityisyyden suojasta televiestinnässä ja teletoiminnan tietoturvasta annetussa laissa (565/1999), jäljempänä televiestinnän tietosuojalaki, tarkoitettulta teleyritykseltä hätäilmoitusta koskevat liittymän tunnistamistiedot ja matkaviestimen sijaintitiedot sekä tiedot liittymän tilaajasta, käyttäjästä ja asennusosoitteesta sen mukaan kuin televiestinnän tietosuojalain 18 §:n 2 momentissa sekä viestintämarkkinalain (/) 97 ja 98 §:ssä tarkemmin säädetään. Hätäkeskuksella on oikeus saada tiedot myös teknisen käyttöyhteyden avulla.

*Tämä laki tulee voimaan päivänä kuu-
 ta 20 .*